

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AHMET FASÎH'İN MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÜL ADLI ESERİNİN
BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ**

Fuat ÖZDEMİR

**Kasım-2024
BATMAN**

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AHMET FASÎH'İN MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÛL ADLI ESERİNİN
BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ**

Fuat ÖZDEMİR

**Danışman
Prof. Dr. Ahmet İÇLİ**

Diğer Jüri Üyeleri

Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ALGÜL

**Aralık 2024
BATMAN**

TEZ KABUL VE ONAYI

Fuat ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “Ahmet Fasîh’in Münazara-i Gül ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü” adlı tez çalışması 29/11/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Prof. Dr.İsmail Hakkı AKSOYAK

.....

Danışman

Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ALGÜL

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Murat ÖTER
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan eder, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sorumluluğu kabullendiğimi bildiririm.

ETHICAL DECLARATION

I declare that all the information in this thesis has been obtained within the framework of ethical behavior and academic rules, and that the source of any statements and information that do not belong to me in this study prepared in accordance with the thesis writing rules has been fully cited, and I declare that I accept all kinds of legal responsibility in case of any contrary situation.

Fuat ÖZDEMİR
Tarih:29/11/2024

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET FÂSİH'İN MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÜL ADLI ESERİNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Fuat ÖZDEMİR

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

2024, 660 Sayfa

Divan edebiyatı, Türk edebiyatı tarihi içinde önemli bir yere sahiptir. Eski Türk veya klasik Türk edebiyatı olarak bilinen bu dönem, kökeni çok eski zamanlara dayanan kesintisiz bir kültürel mirastan etkilenir. 17. yüzyılda birçok şâirin yetiştiği bir dönemde en parlak dönemini yaşamıştır. Bu edebiyat geleneği, divan edebiyatının önde gelen şahsiyetlerinden biri olan Ahmet Fâsîh'in eserlerinde en derin şekilde yansıtılmıştır. Fâsîh'in eserlerindeki söz varlığı, divan edebiyatının zenginliğini ve derinliğini günümüze taşıırken, eserlerinde manzum-mensur karışık yapıtlarıyla edebiyatımızın ne denli zengin bir mirasa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışmayla Ahmet Fâsîh'in eserinin işlevsel sözlüğünü hazırlanması amaçlanmıştır. Onun eserlerindeki kullanımlar, anlamların bağlama göre nasıl değiştiğini ve çağrışımlarını anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Klasik edebiyatı doğru bir şekilde kavrayabilmek için, dönemin kültürel arka planını dikkate alarak metinleri incelemek büyük önem taşır. Böylece belli bir dönemde yaşamış ve eserler vermiş şâir ve yazarlarımızın sanat anlayışları, üslupları ve dönemin kültür özellikleri daha iyi anlaşılacak, gelecek nesiller tarafından da değerlendirilebilecektir. 'Gül ü Mül'ün bağlamsal sözlük açısından incelenmesi, Ahmet Fâsîh'in dil kullanımının ortaya konulmasını ve onun günümüze daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü), klasik Türk edebiyatı eserlerinin anlamını açığa çıkarmak amacıyla sözlük formatında geliştirilmiş bir elektronik veri sistemidir. Bu proje, klasik Türk edebiyatı ve tarih metinlerini günümüz okuyucusu için anlaşılır hale getirmeyi ve kültürel mirası daha erişilebilir kılmayı hedefler. Önceki analiz ve açıklama çalışmalarının yanı sıra, TEBDİZ bu bilgileri sistematik bir şekilde sözlük formunda derleyerek internet üzerinden sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca herhangi bir kelime veya ifadenin tüm anlamlarını aynı anda göstererek kullanıcıya büyük kolaylık sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Fâsîh, 17. yüzyıl, Bağlamsal Dizin, İşlevsel Sözlük

ABSTRACT
MASTER THESIS
CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY OF AHMET
FÂSİH'S WORK NAMED MÜNAZARA-İ GÜL Ü MÜL

Fuat ÖZDEMİR

Batman University Graduate Education Institute

Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Prof. Dr. Ahmet İÇLİ

2024, 660 Pages

Divan literature has an important place in the history of Turkish literature. This period, known as old Turkish or classical Turkish literature, is influenced by an uninterrupted cultural heritage that dates back to very ancient times. It experienced its brightest period in the 17th century, when many poets were raised. This literary tradition is most deeply reflected in the works of Ahmet Fâsîh, one of the leading figures of divan literature. While the vocabulary in Fâsîh's works carries the richness and depth of divan literature to the present day, his works reveal how rich a heritage our literature has with his mixed verse-prose works. The aim of this study is to prepare a functional dictionary of Ahmet Fâsîh's works. The uses in his works help us understand how meanings change according to context and their connotations.

In order to properly understand classical literature, it is of great importance to examine the texts by taking into account the cultural background of the period. In this way, the artistic understanding, styles and cultural characteristics of our poets and writers who lived and produced works in a certain period will be better understood and will be evaluated by future generations. The examination of 'Gül ü Mül' in terms of contextual dictionary will reveal Ahmet Fâsîh's use of language and provide a better understanding of him today.

TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts) is an electronic data system developed in dictionary format to reveal the meaning of classical Turkish literature works. This project aims to make classical Turkish literature and history texts understandable for today's readers and to make cultural heritage more accessible. In addition to previous analysis and explanation studies, TEBDİZ aims to systematically compile this information in dictionary form and present it over the internet. In addition, it provides great convenience to the user by showing all the meanings of any word or expression at the same time.

Keywords: Ahmet Fâsîh, Contextual Index, Functional Dictionary, 17th Century.

ÖN SÖZ

Fâsîh Dede, 17. yüzyılda divan edebiyatı şairleri arasında önemli bir yere sahiptir. Padişahların şiiri sevdikleri, yazdıkları ve şairleri destekledikleri, hatta şeyhülislamların bile ünlü şairler arasında yer aldığı bir dönemde, Fasîh Dede sadece şiir alanında değil, aynı zamanda hat, resim ve müzik gibi sanat dallarında da başarılı olmuş ve özellikle Mevlevî şairleri arasında saygı gören bir üne kavuşmuştur. Fasîh Dede, Köprülü Ahmet Paşa'nın kâtipliğini yapmıştır. İyi bir hattat olan şair, resimle de ilgilenmiştir ve eserlerini kendi hattıyla yazmıştır. Ayrıca farklı şairlere ait divanları, gazelleri, kasideleri ve mesnevileri de zaman zaman istinsah etmiştir. Sebkihindi üslubunun önemli temsilcilerinden biri olarak bilinir. ‘Gül ü Mül’ adlı eserinde özellikle sebkihindi üslubuyla Türk-Fars şairlerinden alıntılar yapmıştır. Bu çok yönlü kişiliğin eseri, kültürel zenginliğin arka planını ortaya koymak bakımından dönemin edebî anlayışı ve genel olarak klasik edebiyat hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Divan edebiyatında münazara formu veya tarzında yazılmış birçok metin vardır. Bunlardan biri de Fasîh'in Gül ü Mül'üdür. Dini, ahlaki ve tasavvufi konuları ele alarak manzum-mensur şekilde kaleme alınmış olan eserin tam adı “Münâzara-i Gül-i Ra'nâ bâ-Mül-i Hamrâ” şeklindedir. Gül ü Mül, akustik imgelem olarak, kafiye/secileri birbirine uyumlu olan gül ile şarabın münazarası konu edilmiştir. Sanatkârane üslup ile yazılmış olup kahramanları değişik unsurlardan oluşmuş alegorik münazaralar arasında telakki edilebilir. Eserin sunulduğu kişi, hem Kalemîyye’de hem de eserin sebep-i telif bölümünde geçen bilgilere göre çok açık ve net bir şekilde ifade edilmektedir. Fasîh bu eserini Sadrazam Köprülü Fazıl Ahmed Paşa’ya 97 beyitlik Kalemîyye mesnevisi ile birlikte sunmuştur.

“Ahmet Fasîh’in Münazara-i Gül ü Mül adlı eserinin Bağlamı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü” adlı çalışma, TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanmış detaylı bir çalışmadır. Eser üzerine yapılan bitirme tezi ve elde edilebilen metinlerin tenkitli çalışmasını yapmış tahlille zenginleştirilmiş kapsamlı kitap çalışması vardır. Çalışma, Gül ü Mül eseri temel alınarak hazırlanmıştır. Bu eserin amacı, klasik edebiyatın çeşitli seviyelerdeki okuyucular tarafından doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlamak ve böylece günümüz okuyucusunun bu metinlerle olan bağını güçlendirmektir. Bu çalışmanın hedefleri şu şekilde özetlenebilir: Eserin anlamını okuyucuya düzenli bir biçimde sunmak, klasik metinler üzerine yapılacak üslup incelemeleri için Gül ü Mül eseri özelinde bir veri kaynağı oluşturmak amaçlanmıştır. TEBDİZ projesinin bir parçası olarak Türkçenin tarihsel sözlüğüne katkıda bulunmak, Gül ü Mül’ün tüm kelime hazinesini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak, eserin temel kültürel unsurlarını belirlemek ve bu unsurların anlam dünyasına katkılarını incelemektir. Bu şekilde kültürel sürekliliğe katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Çalışmamın her aşamasında üstün bilgi birikimi ve tecrübesinden yararlandığım; çalışmama başladığım günden bu yana benden desteğini esirgemeyen, yol gösteren, olumlu eleştirileri ile katkı sağlayan çok kıymetli hocam tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ahmet İÇLİ’ye, katkılarından ve emeğinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Fuat ÖZDEMİR
BATMAN-2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ÖN SÖZ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Konusu	2
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	2
1.3. Çalışmanın Önemi	2
1.4. Çalışmanın Yöntemi	3
1.2. Ahmet Fâsîh'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri	4
1.2.1. Hayatı	4
1.2.2. Edebî Kişiliği	5
1.2.3. Eserleri	5
2. BÖLÜM	9
2.1. Bağlamlı Dizin (Concordance) ve İşlevsel Sözlük	9
2.1.1. Ahmet Fasîh Gül ü Mül Mesnevisinin Anlam Dünyası	10
2.2. Ses Olayları	12
2.3. Fiiller	14
2.3.1. Basit fiiller	14
2.3.2. Türemiş fiiller	15
2.3.3. Birleşik fiiller	15
2.4. Ünlemler	23
2.5. Bağlaçlar	24
2.6. Edatlar	27
2.7. İkilemeler	28
2.8. İsimler	29
2.8.1. Özel isimler	30
2.8.2. Sevgiliye Ait İsimler	34
2.9. Somutlama	34
2.10. Soyutlama	36
2.11. Tamlamalar	36
2.11.1. Farsça tamlamalar	36
2.11.2. Türkçe tamlamalar	42
2.11.3. Arapça tamlamalar	44
2.12. Âyet, Hadîs, Kelâm-ı Kibar	44
2.13. Deyimler	46
2.14. Zamirler	47
2.14.1. Şahıs zamirleri	47
2.14.2. İşaret zamirleri	48
2.14.3. Belirsizlik zamirleri	49
3.BÖLÜM.....	50

3.1. Ahmet Fasîh'in Münazara-İ Gül Ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü	50
A.....	50
B.....	78
C.....	125
Ç.....	141
D.....	147
E.....	174
F.....	194
G.....	204
H.....	229
İ.....	275
J.....	306
K.....	306
L.....	342
M.....	350
N.....	406
O.....	436
Ö.....	451
P.....	452
R.....	470
S.....	486
Ş.....	532
T.....	550
U.....	576
Ü.....	577
V.....	598
Y.....	631
Z.....	638
4. SONUÇLAR	655
KAYNAKLAR	658

SİMGELER VE KISALTMALAR

Transkripsiyon harfleri

Arap Harfli	Latin Harfli
أ	A, a, Ā, ā, E, e
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ṭ, ṣ
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	H, h
خ	H, h
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ş, ş
ض	Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ع	*
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	K, k
ك	G, g, K, k, ñ
گ	G, g
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, o, ö, u, ū, ü
ه	H, h
ی	y, ı, i, ī, yı, yi

KISALTMALAR

A.	:Atasözü
Bkz.	:Bakınız
D.	:Deyim
G.	:Gazel
Haz.	:Hazırlayan
K.	:Kalıp İfade
K1.	:Kıta
Mat.	:Matla
Mrb.	:Murabba
N.	:Nazm
Tas.	:Tasavvuf
TDK	:Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	:Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
vs.	:Vesaire
YÖK	:Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

Klasik Türk Edebiyatı, İslam ile tanışan Türklerin duygu, düşünüş ve algılarının, bu medeniyetlerin edebî formlarıyla aktarıldığı güzide bir süreçtir. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada 17. yüzyılda Ahmet Fasîh tarafından kaleme alınan temsili kahramanlar olan Gül ile Mül'ün arasında geçen münazaranın dizini oluşturulmuş ve söz varlığı incelenmiştir.

17. yüzyılda şiirinde hem içeriğinde hem de biçiminde yaşanan değişiklikler ve yenilikler, şairler arasında üslup sorunlarına yol açmış ve bunun sonucunda çeşitli üslup çeşitleri ortaya çıkmıştır. Sebkihindi şairlerinden olan Fasîh'in, divanlarının yanı sıra mesnevileri, münazaraları ve çeşitli konularda makale tarzında yazdığı eserleri vardır. Fasîh'in nesir alanındaki ustalığı Gül ü Mül'ünde kendini gösterir, tezkirelerde geçen bilgilere göre önemli inşa örnekleri arasında yer alır. Divan edebiyatında münazara formu ve tarzında yazılmış birçok metin vardır. Bunlardan biri de Fasîh'in Gül ü Mül'üdür. Konu, tür olarak bitki/çiçek olan gül ve keyif verici içeceklerden olan mül arasındaki tartışmadır. Eserde Gül ve Mül, erdemlerini, üstün taraflarını, karşı tarafın ise eksiklerini, secili ve münşiyane bir tarzda ayet, hadis, hikâye, şiir, fıkra, atasözü, kelam-ı kibarlarla dile getirirler. Tartışma taraftarlarının konuşmalarında, edebiyatımızda gül ve mül etrafında oluşmuş mazmun, imge ve mecazlar görülür.

Münazaraya edebî bir tür olarak bakıldığında, tartışma usulünün farklı sembolik nesneler arasında gerçekleştiği görülmektedir. Münazaralar, varlığı anlama ve adlandırma çabasında olan insanın ifade araçlarından biridir. İnsanoğlunun yaşam hakkındaki düşüncelerini barındıran bu metinlerde, varlıklar konuşturulup tartıştırılır. Konuşturulan nesneler birbirlerine kendi üstünlüklerini ispat etmeye ve karşıdakinin zayıflıklarını ortaya dökmeye çalışır. Taraflar akla ve ilme dayanarak fikirlerine ifade ederken her varlık, sembolik olarak kendisini ifade eder. Fasîh'in Gül ü Mül eserinde 'münazara ve muhavere etmek' ifadesi geçmektedir. Burada, 'muhavere' kelimesi karşılıklı konuşma veya diyalog anlamına gelirken, 'münazara' ile de bu karşılıklı konuşmanın benzerliği bulunmaktadır. Ancak münazaralar, tarafların bir gerçeği ispatlamak amacıyla yaptıkları tartışmalardır ve bu süreçte taraflar, birbirlerini delillerle ikna etmeye çalışır. Bu nedenle münazara, sıradan bir konuşmadan farklıdır (İçli, 2014,s.15).

Gül ü Mül, akustik imgelem olarak, kafiye/secileri birbirine uyumlu olan iki kavramın münazarasıdır. Her iki kelimenin ses ve mana değerleri birbirini tamamlamaktadır. Herkes tarafından bilinen ve herkesçe mazmunu da yorumlanabilen iki imgenin ses ve söz değerleri de ayrıca önemlidir.

1.1. Çalışmanın Konusu

17. yüzyıl şairlerinden Ahmet Fasîh'in Gül ü Mül adlı eserinin TEBDİZ projesi çerçevesinde "Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" nün hazırlanmasıdır. Eserin incelenip anlam verilerek bağlamlı dizini oluşturulmuş, işlevsel bir sözlük hazırlanmış ve eserinin anlam dünyası üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmanın amacı, Ahmet Fasîh'in "Gül ü Mül" adlı eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğünü oluşturmak ve eserinin anlam dünyası üzerine değerlendirmeler yapmaktır. Ahmet Fasîh'in bağlamlı dizinini ve işlevsel sözlüğünü oluşturarak dil öğelerini bütün olarak ele almak ve bu öğelerin anlamlandırmaya katkılarını ortaya koymak, çalışmanın temel hedefini oluşturmaktadır. Bu çalışma kapsamında seçilen tanıkların/örneklerin yorumlanmasıyla birlikte, şairin edebî şahsiyetini ve şairlik yeteneğini daha iyi tespit edebilmek, böylelikle şairin anlam, hayal, duygu ve düşünce dünyasını gün yüzüne çıkarmak amaçlanmaktadır.

1.3. Çalışmanın Önemi

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) adıyla başlatılan proje kapsamında hazırlanan uygulamalar vesilesiyle bireysel veya ortak çalışmalar tek bir çatı altında birleştirilerek kelime/kelime grupları, cümle veya şiir içinde kazanmış oldukları bağlam etrafında çözümlenmektedir. Aynı zamanda kelimenin ilk kullanılış şekli ile zaman içinde geçirmiş olduğu farklılıklar da gözlemlenmiş olacaktır. Çalışmamız TEBDİZ projesinin altyapısından yararlanırken projenin temel hedefleri doğrultusunda ve eserle birlikte ortaya çıkabilecek yeni ve farklı hedefleri içermeye yönüyle önem arz etmektedir. Tarihsel ve tanıklı bir Türkçe sözlüğün hazırlanması; üslup ve söz varlığı mukayesesinin araştırma konusu yapılabilmesi, şerh çalışmaları ve Osmanlı kültür

tarihi araştırmalarının daha somut veriler ve örneklerle desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu tez çalışması, bir sözlük çalışması olmanın ötesinde, bu alanda yapılmış sadece tespiti dayalı veya sadece dil çalışmalarına katkı sağlayan çalışmalardan farklıdır. Çalışma, hem dil çalışmalarına hem de içerik analizlerine katkıda bulunacak şekilde tasarlanmıştır. Tek tek ayrıştırılan kelimeler ve terkipler üzerinden Ahmet Fash'in anlam, hayal, duygu ve düşünce dünyasını ortaya koyacaktır. Bu alışma sayesinde, özellikle Ahmet Fash'in mnazarasının söz varlığı belirlenerek metinler üzerine detaylı analizler yapılabilmesi mümkün olacaktır. Eserdeki kelimelerin/kelime gruplarının ek-kök bilgileri, nazım şekil ve türleri, ayet-hadis, atasözü-deyim, kalıplaşmış ifadeler, dua ifadeleri gibi birçok detaylı bilgiye ulaşılacaktır. Bu alışma ile ibarelerin kullanımı, beytin anlam çerçevesine nasıl katkıda bulunduğu ve şiirlerin daha iyi anlaşılması, şairlik yeteneğinin daha iyi tespit edilmesine yardımcı olabilecektir. Bu tez çalışması ile dönemin ruhunu yansıtan terennmleri dolayısıyla edebiyat tarihinin aydınlanmasına, barındırdığı dil ve üslup özelliklerinin belirlenmesiyle Türk dilinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Bu alışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, Ahmet Fash'in hayatını, edeb kişiliğini ve eserlerini kapsamaktadır. İkinci bölümde, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük bulunur. nc bölüm ise Dizin, Sonuç ve Kaynakça ile tamamlanmaktadır.

Birinci bölümde, Gl  Ml üzerinde durulmuştur. Kaynaklardan hareketle Ahmet Fash'in hayatı, edeb kişiliği ve eserleri hakkında bilgiler ortaya konulmuştur.

İkinci bölümde, 'Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük' kısmında Gl  Ml'n sz varlığından seçilen ifadelerle anlamın bağlama göre nasıl değiştiği ve çağrışım imknları kazandığı gösterilmiştir. Bu sayede, işlevsel bir sözlük oluşturma amacı gdlmştir.

Sonuç bölümünde, divan edebiyatının önemli isimlerinden Ahmet Fash'in söz varlığının ortaya konulmasının ve bu varlığın günümüze taşınarak daha iyi anlaşılmasının ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, anlamın bağlama göre nasıl değiştiği ve çeşitli çağrışım imknları kazandığı sonucuna da varılmıştır. Bu çalışmanın sözlük kısmında, daha önce yayımlanmış ve bilimsel çevrelerce onaylanmış sözlük çalışmaları temel alınmış ve projenin tercihi de bu yönde belirlenmiştir.

Gül ü Mül'ün içerik olarak ne tür bir eser olduğu, bitiş bölümünde müellifi tarafından dile getirilir. Buna göre eser okuyucuya bilgi vermek, onu eğitmek, terbiye etmek ve yetiştirmek amacı güden 'Ahlaki' eserler arasında sayılabilir.

Gül ü Mül Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü'nün hazırlanmasında, daha önce yapılmış bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları temel alınmıştır. Gül ü Mül tenkitli metin dikkate alınarak bu çalışma gerçekleştirilmiş ve Fasîh'in tanınmasına ve anlaşılmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir (İçli, 2014). Ayrıca, Fasîh'in eserlerine bütünsel bir bakış açısı kazandırarak, gelecekte yapılacak araştırmalar için bir temel oluşturması amaçlanmıştır.

1.2. Ahmet Fâsîh'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri

1.2.1. Hayatı

17. yüzyılda yaşamış klasik edebiyatımızın Mevlevî şairlerinden biri olan mutasavvıfın asıl adı Ahmed'dir. Tezkirelerde adı "Nami Ahmed'dir (Dede, E. 2000). Şiirlerinin anlaşılır ve açık olmasından dolayı kendisine Fasîh mahlası verilmiş ve şiirlerinde bu mahlası kullanmıştır. İstanbul'da doğmuş, kaynaklarda doğum tarihi ile ilgili bilgi yoktur. Fakat 17. yüzyılın ilk çeyreğinde dünyaya geldiği zannedilmektedir. Tahsiline dair bilgi bulunmamakla birlikte hakkındaki övgülü ifadelerden, Arapça ve Farsça'ya hâkimiyetinden, şiir ve inşâdaki ustalığıyla hat, resim ve minyatür sahalarındaki maharetinden iyi bir tahsil gördüğü anlaşılmaktadır. Bir müddet Dîvân-ı Hümâyûn kâtipliği yapan Fasîh, daha sonra Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın hazine kâtipliğini yapmıştır Köprülüzâde'nin hazine kâtipliğinden ayrıldıktan sonra 1670'li yılların başlarında dönemin üstadı. Derviş Ali'den sülûs ve nesih öğrenen Fasîh hurde ta'lik hattını ilk yazan hattat olarak anılmaktadır. Daha sonraki yıllarda tasavvufa meyletmiş, Galata Mevlevihane'sinde Gavsî Dede'ye intisap ederek Mevlevîlik yoluna girmiştir. Melamî-Hamzavî (İçli, 2014b) meşrep bir şair olduğu kaynaklarda verilen bilgiler arasındadır. Ömrünün son otuz yıla yakın kısmını geçirdiği bu Mevlevihane'de "dede" unvanını almış ve yaşamının sonuna kadar burada ikamet etmiştir.

1.2.2. Edebî Kişiliği

Fasîh Dede, klasik dönem şairlerinin ele aldıkları konu ve hayalleri kendine has üslubuyla yansıtmış bir divan şairidir. Özellikle usta şairlere yazdığı nazireleriyle şiir alanındaki kudretini ortaya koymaya çalışmıştır.

Fasîh Dede, mahlasının anlamını yansıtan şekilde dilini fevkalade güzel kullanmıştır. Kusursuz söyleyişi, özgün mazmun ve benzetmeleriyle kendine özgü bir üslup ortaya koymuştur. Şiirlerinde hat, resim ve musiki unsurlarına sıkça yer vermiş, deyim ve atasözlerini ustalıkla kullanmıştır.

Mensur eserlerinde dinî-tasavvufi temayüller görülmektedir. Farsça ile eserler kaleme alabilecek kadar ileri düzeyde bir Farsça bilgisi olan şair, divan şiirinin İran edebiyatından aldığı hayal ve mazmunlara son derece vakıftır. Bunun yanında Türkçeyi kullanmadaki becerisi, şiir diline hâkimiyeti ve yeni hayaller üretmesi onu başarılı bir divan şairi yapmıştır.

Fasîh Ahmed Dede, sayıları üç yüze yaklaşan Mevlevî şairler zümresinde hatırı sayılır bir ünü vardır. Fasîh'in etkilendiği şairler arasında Necâtî, Fuzûlî, Nefî, şeyhülislam Yahyâ gibi kudretli isimler gelirken, üzerinde tesiri olduğu düşünülen isimler arasında da Nedim ve Şeyh Galip gibi iki büyük şiir ustası vardır.

Necâtî ve Fuzûlî başta olmak üzere otuz beş şairin yüzden fazla gazelini büyük bir başarıyla tanzîr etmiş, hatta bazı gazelleri bestelenmiştir. Ahmed Fasîh, sebkihindi üslubuyla yazdığı şiirlerde, ressamlığı ve hattatlığıyla önemli bir etki yaratmıştır.

1.2.3. Eserleri

- i. **Türkçe Divan:** Fâsîh'in klasik divan şiiri zevkini en belirgin şekilde yansıtan ve eserleri arasında en hacimli olan eseri Divan'ıdır. Mürettep bir divan hüviyeti taşıyan eser, Fasîh Divan'ı (İnceleme-Tenkidli Metin) başlığıyla Mustafa Çıpan tarafından doktora tezi olarak hazırlanmış, daha sonra kitap olarak da basılmıştır. Hattat olan şairin, divanını kendi hattıyla yazdığı bilinmektedir, döneminde beğenilerek okunması istinsah sayısını artırmıştır (Çıpan, 1991). Geçimini yazdığı divanlarla sağlayan Fasîh Dede her defasında yeni yazdığı şiirleri de ekleyerek yazmıştır. Şairin Divanın'da olmayan bazı şiirler de İçli tarafından tespit edilmiş yayınlanmıştır (İçli, 2016). Divan üzerine TEBDÎZ çalışmamızın bir benzeri bitirme tezi olarak çalışılmıştır (Ünsal Topçu, 2021).

- ii. **Farsça Dîvânçe:** Esrar Dede'nin "elsiney-i selâseyi havi divan-ı mürettebleri (Dağlar, 2008) ve Ali Enver'in "Elsine-i selasede mükemmel divanı" (Erdem, s.194) açıklamalarına göre Fasîh'in Farsça'ya olan hâkimiyetini ortaya koyması açısından değerlidir. Türkçe Divan'ın farklı nüshalarında başında ve sonunda yer alan Farsça şiirler, çeşit ve sayı açısından bir divançe hacmini bulduğundan, bu şiirler çalışma kapsamından çıkarılarak ayrı bir eser olarak ele alınmıştır.
- iii. **Mecmua(Münşeât):** Fasîh Dede Mecmuası adıyla da anılan ve onun süslü nesir alanındaki kabiliyetiyle zevkini gösteren bu eserde Türkçe ve Farsça bazı şiirler, tarihî hikâyeler, tarihler, fıkralar, risâleler, hal tercümelere ve çeşitli eserlerden örnekler bulunmaktadır. Elimizde beşi de bulunan ve münşeât olarak tanıtılan eserler birer mecmua olarak değerlendirmektedir (İçli, 2014b). Bunlardan üçü Fasîh'in hatt-ı desti olan mecmualardır. Diğer ikisi de Çıpan tarafından onun münşeâtı olarak tanıtılmıştır.
- iv. **Münâzara-i Rûz u Şeb:** Rûz u Şeb Ahmed Fasîh'in tıpkı Gül ü Mül'de olduğu gibi temsîlî bir münâzaradır. "Rûz/Gündüz" ve "Şeb/Gece"yi münâzara tekniğiyle ele alınan ağırlıklı mensur bir eserdir. İçerisinde Farsça manzumeler de bulunmaktadır. Dış görünüşü temsil eden Rûz ile Allah aşkını simgeleyen Şeb arasında geçen sohbetler eserin içeriğini oluşturur. Eserin Arap harflerinden Latin harflerine aktarımı bir makale olarak hazırlanıp yayınlanmıştır (İçli, 2014a).
- v. **Tenbâkûnâme:** Çıpan eserin bir nüshasından hareketle "Münşeât'ın içerisinde yer alan bu eserin tam adı "Makâle ist der-Tercîh-i Tenbâkûy-ı Hoş -bûy ber-Bâde-i Sitîze - cûy" şeklinde belirtir (Çıpan, 2003). Eserin bugüne kadar tespit edilen 4 nüshasından ikisi Fâsîh'in münşeâtında bulunmaktadır. Mensur bir eser olmakla birlikte küçük manzum parçalar da barındıran bir makaledir (İçli, 2014c). Tütün ve içki hakkında bilgi verilen eserde tütün/tömbeki/nargile hakkında değerlendirmeler yapılırken "şarap" ile karşılaştırılmasına yer verilmiştir.
- vi. **Kalem Makalesi:** Mensur küçük bir makale formatında olan bu eser üzerine biri makale (İçli, 2016) diğeri de ansiklopedi maddesi bağlamında iki yayını vardır. (İçli, 2022). İçli, eser üzerinde yaptığı geniş değerlendirmeler sonucunda eserin tamamlanmamış, peygamberlerin hayatını anlatan bir metin olduğunu tespit etmiştir. Hz. Âdem ve Hz. İbrahim'in hayatlarında kesitlerin bulunduğu metnin üst kısmında kaleme övgünün yer aldığı görülür. Fasîh, kalemi tanıtmış, onun gücünü belirtmiş, kalem ile kendi duygularını aktarmıştır. Ardından

peygamberlerin her birinin hikâyesinde örneklik teşkil eden hususlarının olduğunu vurgulamıştır (İçli, 2023b).

- vii. **Behişt-âbâd:** Eser hakkında tek bilgi Osmanlı Müelliflerinde vardır (Tahir, 2009,s366).Bu eser üzerine yüksek lisans tezi hazırlanmıştır (Sevindik, 2011). Eser hakkında detaylı bilgi, İçli'nin (2023a) ilgili makalesinde yer alır. Bu makalede eserin Ahmed Fasîh'e aidiyeti konusunda bazı değerlendirmelere yer verilmiştir.
- viii. **Mahmûd u Ayâz/Hâs (u) Ayâs:** . Eserin muhtevası ile ilgili net bilgi yoktur.Eserin bir basma veya yazma nüshası da henüz tespit edilmemiştir.
- ix. **Hüsrev ü Şîrîn:** Eserin içeriği ve hacmi hakkında bir bilgi yoktur. Ayrıca basma veya yazma herhangi bir kopyasına henüz ulaşılammıştır.
- x. **Münâzara-i Gül ü Mül:** Ahmed Fasîh'in Divan'ı ile birlikte en çok bilinen eseridir. Münazara tarzında yazılmış alegorik eserin tam adı “Münâzara-i Gül-i Ra'nâ bâ-Mül-i Hamrâ” şeklindedir. Eser okuyucuya bilgi vermek, terbiye etmek, onu eğitmek ve yetiştirmek amacı güden “Ahlaki” eserler arasında sayılabilir. Mensur yazılan eserde araya bazı Farsça manzum parçalar yerleştirilmiştir. Bundan dolayı ağır ve sanatlı bir dile sahiptir. Önemli inşa örneklerinden birisi olarak kabul gören eser hem Kalemîyye’de hem de eserin sebeb-i telif bölümünde geçen bilgilere göre Köprülü Fazıl Ahmet Paşa’ya sunulmuştur. Kütüphanelerde tespit edilmiş 18 yazma bir de matbaa baskısı olmak üzere 19 nüshası bulunmaktadır. Elde edilebilen metinlerle kapsamlı kitap çalışması yapılmıştır (İçli,2014b).

Türk edebiyatında tahkiyeli eser olarak bilinen tek Gül ü Mül, Fasîh’e aittir. Fars edebiyatında ise iki farklı Gül ü Mül örneği bulunmaktadır: Bunlar Türmüzî’ye ve Zengî Buhârî (18. yüzyıl) veya Kumrî (18. yüzyıl)’ye aittir. İçli’nin tespitine göre, Fasîh Ahmet Dede’nin bu eseri, diğer benzer eserleri üslup, hacim ve içerik bakımından geride bırakmaktadır (İçli, 2014b,s.26-35).

Gül ile Mül arasında geçen konuşmalardan meydana gelen, tasavvufi, dini düşüncelere yer verilen bu temsilî eserde Gül “Zahid”i, Mül ise “ilahi aşkı” temsil eder. Eserin konusu kısaca şöyledir:

Eser mukaddime niteliğinde olan manzum 97 beyitten oluşan Kalemîyye mesnevisiyle başlar. Eserin konusunu oluşturan olayların geçtiği bahar mevsiminin betimlemesiyle birlikte mensur bir dibace sunulur. Münazara, bahar mevsiminin geldiği bir dönemde ilk sözü Gül’ün alması ile başlar. Gül türlü

özelliklerin kendisinde bulunduğuna inanarak şeyhlik iddia eder ve kendisini övüp Mül'ün olumsuzluklarını sayar. Gül kendisini renkler ülkesinin şahı ve tedavi amaçlı bitkiler barındıran pazarın attarı olarak tanıtır. Mül'ün ise tadının ve kokusunun kötü olduğunu, aklını kullanmadığını, herkesin kucağına girdiğini, pis ve çirkin olduğunu söyler.

Tartışmanın diğer tarafında bulunan Mül, hakkında söylenenlerin aslında Gül'ün kendi vasıflarını ifşa ve itiraf olarak yorumlar. Mül daha sonra kendisini övüp Gül'ün olumsuzluklarını sıralar ve Gül'den daha yüce olduğunu açıklar.

Tartışmanın başında ikili, kendilerinde bulunan cevherleri tarif etmekte ve kendi özelliklerini tanıtmaktadır. İkilinin konuşmaları nükteli, renkli ve esprilidir. Edebî münazaraların “hayali münazaralar” başlığıyla incelenebilir. Tüm münazara, Fasîh'in hayalinde canlandığı bir bahar mevsiminin başlangıcında Gül ve Mül'ün görüntü seviyelerinin dışavurumudur. Sonuç olarak, Gül ü Mül, sanatkârane üslup ile yazılmış olup, kahramanları değişik unsurlardan oluşmuş alegorik münazaralar arasında telakki edilebilir (İçli, 2014b, s.54).

2. BÖLÜM

2.1. Bağlamlı Dizin (Concordance) ve İşlevsel Sözlük

Kelimeler, kullanıldıkları duruma göre farklı anlamlar kazanabilirler. Bu, kelimenin bulunduğu bağlamla doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla, bir metni doğru şekilde anlamamanın en etkili yolu, kelimeleri bağlamlarına göre değerlendirmektir. Çünkü her kelimenin hem bir temel anlamı vardır hem de kullanıldığı yerin etkisiyle kazandığı ek anlamlar ve değerler bulunur. Bağlamlı dizin “Sözcük bilgisinde, bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge.”olarak tanımlamaktadır (Vardar, 2002). Bağlamlı sözlükleri diğer bildiğimiz sözlüklerden ayıran en önemli özelliği, kelimelerin bağlamıyla birlikte yer almasıdır. Bu sözlüklerin işlevsel sözlük olarak da tanımlanması, sözcüğün bağlı olduğu ortamdaki yerine göre anlamlandırılırken aynı zamanda işlevinin de belirlenmesiyle ilgilidir.

Klasik Türk şiirini anlamlandırma çabaları sonucu ortaya çıkan mahsullerden biri de bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıdır. Batı’da “concordance” olarak adlandırılan bu çalışmalar, Türkiye’de ise daha önce aynı tarzda yapılan çalışmalarda “bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük” olarak nitelendirilmiştir. Batı edebiyatında başlangıçta sadece kutsal kitaplar üzerine uygulanan bu çalışma, başarı sağladığı görülünce zamanla farklı türdeki eserler üzerinde de uygulanmaya başlamıştır. William Shakespeare’den Marcel Proust’a kadar birçok şairin yapıtlarının bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Doğu edebiyatında ise yalnız Hafız Dîvânı’nın bağlamlı dizininin çıkarıldığı tespit edilmiştir

Bağlamlı dizin tarzında oluşturulan sözlükler, sözcüğün nesirde veya nazımda kullanıldığı yere göre kazandığı anlamı tespit edebilmek için, onu diğer kullanımları arasında mukayese imkânı sunmaktadır. Bu da sözcüğün sözlük anlamından ziyade bağlamıyla kazandığı anlamı ortaya koyması bakımından son derece önemlidir. Klasik Türk şiirinin güç anlaşılması, zaman içerisinde dilde meydana gelen farklılıklar bu tarz sözlüklerin oluşturulmasını zorunlu hâle getirmiştir. Türkiye’de bu tarzda yapılmış ilk kapsamlı çalışma Furkan Öztürk’e aittir. Furkan Öztürk, Bâkî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük) isimli çalışmasını Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak’ın

danışmalığında divânın bağlamsal sözlüğünü çıkararak Bâkî şiirlerindeki söz varlığının ortaya çıkarılmasına katkıda bulunmuştur (Öztürk, 2000).

2.1.1. Ahmet Fasîh Gül ü Mül Mesnevisinin Anlam Dünyası

Bir şairin anlam dünyasını belirlemede önemli unsurlar arasında nazım birimi, nazım şekilleri ve türleri ile kelimeler, kelime grupları, ünlemler, tamlamalar, dua ifadeleri, ayet ve hadis alıntıları, atasözleri ve deyimler, isimler, fiiller, zamirler, edatlar ve bağlaçlar yer alır. Ayrıca, şairin şiirlerinde bu unsurları kullanırken uyguladığı anlatım ve teknikler de kritik öneme sahiptir; bunlar arasında benzetmeler, semboller, somutlaştırma ve soyutlama gibi üslup ve tarz özellikleri bulunur.

Ahmet Fasîh'in Gül ü Mül eseri münazara tarzında yazılmış bir eserdir ve dili oldukça ağırdır. Eserde ayrıca bazı manzum parçalar da bulunmaktadır. Divan edebiyatının derin gelenekleri, Ahmet Fasîh'in eserinde belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. Münazara biçimi, kullanılan benzetmeler, mecazlı ifadeler, etkili teşbihler, alegorik anlatımlar ve bunlar etrafında oluşturulan yapılar, Ahmet Fasîh'in hayal gücünü ve anlam dünyasının zenginliğini gözler önüne sermektedir.

Eser, "inşa" tarzında yazıldığı için, yazarın bu alandaki ustalığını gösteren ve oldukça sanatlı bir dil kullanılarak kaleme alınmıştır. Aynı dönemde sebkihindi üslubunun etkisinin de eserin yazarına yansıdığı bir zamanda yazılmıştır. Eserde, ahlaki ve hikemî bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Gül ü Mül'de üçlü, dörtlü terkipler çok fazla kullanılmıştır. Bu şairin sebkihindiden etkilendiğini göstermektedir. Sebkihindi etkisindeki şairler günlük konuşma dilinden uzaklaşıp açık, anlaşılır bir dil yerine kapalı, mecazlı bir dille şiir söylemeyi tercih etmişlerdir. Ayrıca üçlü, dörtlü tamlamalara yer vererek anlaşılmaz olmayı amaçlamışlardır. Bunun aksine Fasîh'in, Farsça'yı akıcı ve anlaşılır kullandığı söylenebilir.

Fasîh'in en önemli özelliklerinden biri sözcükleri kullanmadaki ustalığıdır. Bir sözcüğü bir yere yerleştirirken bunu gelişigüzel oraya koymayıp o sözcüğün beyitte geçen diğer birçok kelimeyle anlam bakımından ilişkili olmasına dikkat etmiştir. Eserde yer alan üçlü, dörtlü terkiplerin yanı sıra beşli hatta zaman zaman altılı terkipler de kullanmıştır. Eserde geçen tamlamalar şairin dile hâkimiyetini göstermektedir. Bu kullanımlar tamlamalar başlığında ele alınmıştır. Sözü edilen eserde özellikle üçlü ve dörtlü terkiplerin çok fazla olması işimizi zorlaştırırsa da kelimelerin tek tek ifade ettiği anlamları farklı sözlüklerden bularak en makul anlam verilmeye çalışılmıştır. Eserde, deyimlere ve

ikilemelere sıkça rastlanmıştır. Fasîh, âyet ve hadîslerden de yararlanmıştır. Bunlar şairin anlatımına akıcılık katması bakımından önemlidir.

Fasîh Ahmet Dede'nin eserinde diğer şairlerde de olduğu gibi zamirlere, sıfatlara, edatlara, bağlaçlara oldukça fazla yer vermiştir.

Eserinde somutlama ve soyutlama tekniklerini kullanarak soyut olanın görülebilir veya hayal edilebilir olmasını sağlamaya çalıştığı görülmektedir.

Ayet, hadis alıntıları ve dua ifadelerinde Farsça unsurların ustaca kullanımı, onun dini ve tasavvufi anlayışını yansıtır ve bu özellik, hikmetli ve öğüt verici bir dil kullanımıyla kendini gösterir.

Bağlamli dizin, edebî metinlerde geçen dil unsurlarını temel anlamları, mecaz anlamları ve de bağlamları çerçevesinde incelenmesidir. Düşüncelerimizi ve hislerimizi aktarmada kullanmış olduğumuz kelimeler kullanılan ortam, zaman ve şartlara göre zaman zaman farklı anlamlar taşıyabilmektedirler. Sözcüklerin bu özelliği genel olarak o sözcüğün hangi bağlamda kullanıldığı ile alakalıdır. Bundan dolayı da yazarın bir eserini yahut bir metnini daha doğru anlayabilmek için o metnin hangi zaman diliminde, hangi şartlar altında ve hangi amaçla yazıldığının tespit edilmesi gerekmektedir. Daha genel ve kapsayıcı bir ifade ile belirtecek olursak, bu metni yazılmış olduğu tarihteki bağlamına göre anlamlandırmamız gerekir.

Klasik Türk şiirini anlama ve anlamlandırma yolunda sarf edilen çabalar neticesinde şüphesiz ki elde edilen en büyük kazanımların başında bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları gelmektedir. Batı edebiyat çalışmalarında ilk zamanlarda sadece kutsal kitapların yorumlanmasında uygulanan bu çalışma neticesinde iyi sonuçlar alındığı gözlemlenince farklı türdeki edebî eserler üzerinde de bu çalışma uygulanma alanı bulmuştur. Bir sözcüğün nazım türünde kazandığı anlam ile nesir türünde kazandığı anlam arasındaki farkı bulabilmek ve kullanılan diğer anlamlar ile kıyaslama imkânını da bizlere dizin tarzında oluşturulan sözlükler sunabilmektedir. Dolayısıyla dizin tarzında oluşturulan sözlükler ile sunulan bu imkân çerçevesinde, bir metni semantik anlamı ile yorumlayabilmek ve o metin yazarının anlatmak istediği hususu anlayabilmek açısından son derece önemli ve gereklidir.

Dilimizin zaman içinde geçirdiği sadeleşme, yabancı kökenli kelimelerin kullanımının azalması ve dildeki köklü değişiklikler, Klasik dönem Türk şiirinin dil yapısının günümüzde kullanılan dil yapısından oldukça farklı olmasına yol açmıştır. Bu farklılık, ağır ve ağıdalı bir dil kullanımının tercih edilmesiyle, günümüz okuyucularının

bu şiirleri anlamakta güçlük çekmesine neden olmuştur. Bu durum, bu tür sözlüklerin oluşturulmasını bir zorunluluk haline getirmiştir.

Neredeyse her sözcüğün birçok farklı anlamının bulunması ve kullanıldığı yere, zamana ve bağlama göre farklı anlamları ihtiva edebilmesinden dolayı bir metnin içindeki bir sözcüğü yorumlarken aklımıza gelen ilk anlamını değil de metnin bütünlüğü içerisinde ifade ettiği anlamı göz önünde bulundurmalıyız. Bir sözcüğü sadece lafzi olarak yorumlamak bizlere her zaman eser sahibinin kastetmek istediği anlamı veremeyeceğinden dolayı bir sözcüğü metnin bütünlüğü ve özüne uygun olacak şekilde yorumlamamız gerekmektedir. Sözcükleri lafzıyla sınırlı kalmayarak, içerisinde bulunmuş olduğu metnin özüyle ve bir bütünlük içerisinde yorumladığımız zaman bu sayede o sözcükte gerçek ve kastedilen anlamını bulabilecektir.

13. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasında neredeyse 6 asır boyunca etkisini sürdürmüş klasik Türk edebiyatı, dil ve düşünce dünyamızın gelişerek zenginleşmesi açısından çok ciddi bir miras bırakmıştır bizlere. Fakat dilin zaman içerisindeki değişim ve dönüşümleri neticesinde günümüzde bu klasik dönem eserlerini anlamada zorluklar yaşanmaktadır. Bu zorlukları aşmak amacıyla son yıllarda hazırlanmaya başlanan bağlamlı dizin ve sözlük çalışmaları bu kültür yelpazesinin ve eserlerinin geniş kitlelere ulaşmasında çok önemli bir rol oynamaktadır.

2.2. Ses Olayları

Tarihi metinlerde yer alan ve yazım nedeniyle ortaya çıkan ses olayları dilin tarihsel süreç içinde yazılı metinlerde yaşanan ses değişimlerine işaret eder. Bu, bir dilin geçmişteki kullanımıyla, o dilin yazılı metinlerdeki ses özelliklerinin zamanla nasıl değiştiğini anlatan bir kavramdır. Bu ses olayları, *Gül ü Mül* adlı metinde de gözlemlenmektedir.

Ünlü Daralması: Geniş ünlülerin dar ünlülere dönüşmesi şeklinde gerçekleşen ses olayıdır. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Diyü: Diye, diyerek.

“*Gamgīnliqūnde şād olurlar*

Merhem diyü cāna zaḥm ururlar” (277-3)

Virür: Vermek

“*Ammā ki gelince rāh-ı Ḥakka*

Bir ḥabbe virür mi müsteḥakka” (277-27)

Yumuşama: “p,ç,t,k” ünsüzleri ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında yumuşayarak “b,c,d,g” ünsüzlerine dönüşürler. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Açmağa: Kapalı şeyi açık hale getirmek

“*Ġamla o kadar za ‘if-hālum*

Yok ağzımı açmağa mecālum” (277-7)

Şunduğı: Sunmak, İkram etmek

“*Telh itmede kām-ı cān-ı zārı*

Şunduğı şarāb-ı bed-güvārı” (278-3)

Sızıcılaşma: Bir süreksiz ünsüzün, sürekli bir ünsüze ya da akıcı bir ünsüzün, sızıcı bir ünsüze dönüşmesine sızıcılaşma denir. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Uyhu: Uyku

“*Āsāyiş idüp nigāhbānlar*

Uyhu yüzi gördi pāsbānlar” (278-27)

Ünsüz benzeşmesi: “b,c,d,g” ünsüzlerinin “p,ç,t,k” ünsüzlerine dönüşmesine denir. Eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

Niçe: Çok, birçok, hayli, nice

“*Geldi niçe feyz-i nev-bahārī*

Kim gülşen iderdi hārzārı” (279-25)

Yokdur: Yoktur, yok

“*Yokdur keremünde bñy-ı minnet*

Ey pādşeh-i serīr-i ‘izzet” (276-31)

Ses düşmesi: Eserde, iki sözcüğün birleşmesi nedeniyle ses düşmesi olmuştur. Bazı örnekler şu şekildedir:

K’olurdu : ki olmak

“*Ol şadr-ı güzīn k’olurdu der-bān*

Dergāhına ruhşat olsa Keyvān” (278-18)

N’ola: Nolsa, nolsa gerek

“*Saņa n’ola ey Mesīh-güftār*

Ey feyz-nişār u mu ‘ciz-āşār” (276-3)

“*Yokdur bu hünerde saņa hem-reng*

Haclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng” (275-8)

2.3. Fiiller

Bağlamsal sözlük çalışmalarında dikkate alınması gereken önemli unsurlardan biri fiillerdir. Özellikle yapmak, etmek, eylemek, geçmek, demek, söylemek gibi yaygın fiiller, dilde farklı bağlamlarda çeşitli anlamlar kazanabilir. Bu bölümde, bu fiillerin dildeki anlam çeşitliliğini örneklerle açıklamaya çalışılmıştır. Konunun kapsamı nedeniyle, fiiller yalnızca yapıları açısından sınıflandırılmıştır. Yapılarına göre fiiller, basit, türemiş ve birleşik fiil olarak üç kategoriye ayrılır.

2.3.1. Basit fiiller

Kök haliyle kullanılan ve basit fiiller olarak tanımlanan bu fiiller, tek heceli olup, daha küçük birimlere ayrılabilen fiiller değildir. Gül ü Mül'de bu tür fiiller yer almaktadır. Bu fiillerin ses yapıları şu şekilde incelenebilir:

Ur-: Vermek.

“Ğamg̃nligüñde şād olurlar

Merhem diyü cāna zaḥm ururlar” (277-23)

Vir-: Vurmak.

“Ammā ki gelince rāh-ı Hākka

Bir ḥabbe virür mi müsteḥākka” (277-27)

Gör-:Görmek.

“Āsāyiş idüp nigāhbānlar

Uyḥu yüzi gördi pāsbanlar” (278-27)

Çek-: Katlanmak,tahammül etmek.

“Gördüm nice miḥnet-i sipihri

Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri”(281-1/2)

Göster-:Göstermek.

Mir'āt-ı felek çok itdi devrān

Göstermedi rüy-ı mihr bir ān” (281-5)

İt-: Etmek,eylemek,yapmak.

“İtmiş seni Fāṭiru's-semāvāt

Sulṭān-ı kalem-rev-i kemālāt” (275-10)

“Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz”(288-22)

“Tā-key yeter ey Faşīḥ tekşīr

İt sāk-ı du ‘āyī tırma teşmīr” (281-9)

“hengāme-i sitizi, germ ü tiz itme”(307-22)

Eyle-Eylemek.

“tergīb-i rindān-ı mey-güsārān eylerler.”(291-19)

Çık-:Çıkmak.

“Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül”(298-18)

“Çıkardı erba ‘inin tekye-gāh-ı gülsitān içre

Dil-i lāle n’ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī”

Ol-: Olmak.

“Kāmeti kim oldı bāğ-ı lā-mekān pīrāyesi”

“bister gelüp leb-ā-leb olam”(308-18)

Düş-:Düşmek

“Nūrdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi”(300 -11-12)

2.3.2.Türemiş fiiller

İsim veya fiil kök ve gövdelerine türetme ekleriyle kurulan fiillerdir. Gül ü Mül’de tespit edilen türemiş fiiller vardır. Türemiş fiile örnek aşağıda belirtilmiştir.

“Şaḥn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna” (289-11)

“berī vü ‘ātılsın”(302)

“cilā-yı mücellā-yı dāniş ü biniş”(300-15)

“Zinhār:diyü “(301-20)

2.3.3. Birleşik fiiller

Bir isim veya isim soylu bir Türkçe ya da yabancı kelime ile etmek, edilmek, olmak, kılmak, yapmak, eylemek gibi yardımcı fiillerin kurallı bir şekilde birleşmesiyle oluşan fiillere birleşik fiil denir. Bu tür fiiller, Gül ü Mül’de genellikle Farsça veya Arapça kökenli isim ve isim soylu kelimelerle kurulmuştur. Eserde tespit edilen birleşik fiiller, tamlama yoluyla oluşturulanlar ve ikileme biçiminde olanlar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Bu fiiller, it-, kıl-, ol-, eyle- gibi köklerle sınıflandırılmış ve beyit örnekleriyle açıklanmıştır. Tamlamayla oluşturulan fiiller ve varsa ikileme biçimindeki

örnekler de verilmiştir. Sayılarının çok olması nedeniyle yalnızca birkaç örnekle yetinilmiştir. Bu bölümde “etmek, olmak, eylemek, kılmak, buyurmak” fiillerine ve bağlamda kazanmış oldukları anlam değerlerine yer verilmiştir. Kısa tutulan bu örneklerle sözlük kısmında genişçe yer verilmiş olup birleşik fiiller

Birleşik fiiller dört grupta incelenmektedir:

Birinci grup: Bir isim / sıfat + et-, ol-, bul-, bulun-, buyur-, eyle-, kıl-, yap-fiillerinin birleştirilmesiyle kurulanlardır. Gül ü Mül’de şu örnekler bulunmaktadır:

Eserde it- yardımcı fiiliyle oluşturulmuş bazı birleşik fiiller:

İt-: Etmek, eylemek

Arapça kelime ile it- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Hengām-ı keremde ol seḥā-kīṣ*

Sīm ü zeri beẓl ider kem ü bīṣ” (279-6)

beẓl Arapça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*‘Azm-ı der-i ṣadr-ı kām-yāb it*

‘Arz itmege ḥālūmi ṣitāb it” (278-10)

‘Azm Arapça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Arz Arapça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Ṣitāb Farsça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Yukarıda görüldüğü gibi aynı cümlede Türkçe-Farsça-Arapça kelimeleri Türkçe yardımcı fiile bağlamıştır.

Örnek 3: “*Dergāhuṇa itdüm istinādı*

Redd itme bu ‘abd-ı nā-murādı”(280-18)

Redd ve istinād Arapça kelimelerdir, it-fiili ile birleşik fiil olmuştur.

Aşağıda diğer örneklerle de yer verilmiştir.

“*Dergāh-ı Hudāya ilticā it*

Şimden girü devlete du ‘ā it” (281-14/15)

“*Ve bir dem qarīn-i bed-āyinüñi ḥāṭıra it*”(307-6)

“*berg ü nevāyı benden aḥz u celb iderler.*”(303-4)

Farsça kelime ile it- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Gencīne miyüm ki ḥūkm-i Bārī*

Cāy itdi baña ḥarābezārı” (280-2)

Cāy Farsça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “Çeşm-i keremüñle bir nigāh it” (279-16/17)

Nigāh Farsça kelime ile it- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklerle de yer verilmiştir.

“şīve vü nāz ve ğunc u delāl idersün.” (307-2)

“Pest ider qadrini āhır kişinüñ ser-keşlük” (302-10)

“maḥşūra ki saña yegān yegān mevzū-ı tabakçe-i beyān itdüm” (301-15)

“ḥod-fürüşī zann idüp, istib ‘ād u istikşār itme” (301-21)

“tanīn-endāz-ı heftümīn-kıbāb-ı sipihr-i berīn ider.” (301-10)

“Ammā ol kimse ki senden bir cūr ‘a nüş ider” (301-11)

“Ve bir şāhid-i zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm.” (299-14)

“dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür” (298-14)

“hem-vāre du ‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider” (297-11)

“maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı nükhet ü şemīm ider” (297-21)

“tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh ” (293-18)

“Ve kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya ser-āğāz itmekle ki” (291-6)

“eṭrāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler” (295-5)

“vird-i zebān ider.” (296-12)

Eserde eyle- yardımcı fiiliyle oluşturulan birleşik fiiller:

Arapça kelime ile eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “Ol şadr-ı güzīn ki tīg-ı tizi

Ḳaṭ ‘eyledi fitne vü sitizi” (278-21)

Ḳaṭ ‘Arapça kelime ile eyle- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “Luṭf eyleseler sitem-fezādur

Merhemleri zaḥm-ı cān-gezādur” (277-18)

Luṭf Arapça kelime ile eyle- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 3: “nīkū-encāmuma kırā‘at eyler” (297-4)

kırā‘at Arapça kelime ile eyle- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklerle de yer verilmiştir.

Örnek 4: “vāḥidde cem ‘ü derc eyleye” (301-23)

Arapça cem ile derc kelimesiyle bir atıf tamlaması oluşturup Türkçe eyle- fiiliyle birleşik fiil oluşturmuş.

“Ey şadr-ı güzīn Hıdv-i zī-şān

Sen zātuña lāyık eyle iḥsān” (280-27)

“Cevr eylemede ‘adū-yı bī-dād

Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād” (281-6)

“vāhidde cem ‘ü derc eyleye”(301-23)

“Her kim ki bir dem beni şemm eyleye”(300-7)

“benüm nām-ı bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma kīrā`at eyler”(297-4)

Farsça kelime ile eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek1: “h^viş-bīnīden ictināb u perhīz eyle”(307-19)

Arapça ictināb kelimesi ile Farsça perhīz kelimesini tamlama oluşturup Türkçe eyle-yardımcı fiiline birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “aña tamām eşer ü kār eylemişdür.”(305-27)

Arapça eşer kelimesi ile Farsça kār kelimesini, Türkçe eyle- yardımcı fiiline birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 3: “Bir miqdār tāvusvār, pāy-ı zişt ü siyāhuña nigāh eyle”(306-22)

nigāh Farsça kelime ile eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 4: “iktisāb-ı şad gūne şerr ü şūr eyler”(301-13)

Arapça şerr ile Farsça şūr kelimesi atıf tamlaması yapıp eyle- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklere de yer verilmiştir.

“gūş eyledi”(304-8)

“Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı”(294-8)

Eserde ol- yardımcı fiili ile oluşturulan bazı birleşik fiiller:

Arapça kelime ile ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “hebā vü tebāh olur”(308-10)

Arapça hebā ile Farsça tebāh kelimesi atıf tamlaması yapıp ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm”(308-6)

Arapça ‘ömr ile Farsça bisyār-dīde kelimeleriyle oluşturulan Farsça tamlamayla ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Farsça kelime ile ol- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “Gül sāğarın pür itdi gelüñ pür-hurūş oluñ”(291-10)

hurūş Farsça kelime ile ol- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hīred daḥi gūş-zedüñ olsun”(307-13)

gūş-zedūñ Farsça kelime ile *ol-* yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Aşağıda diğer örneklere de yer verilmiştir.

“*leb-i belāgat-senc-i şū ‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmuştur*”(307-14)

“*Müşāhede itdūñ mi*”(305-26)

“*āteş-zen-i fenā olmamıştır*.”(305-25)

“*bir şevb-i nazīfe, resīde ola*”(303,13)

“*bir libās-ı pākīze çekide ola*”(303-14)

“*māni ‘-i ikāmet-i şalāt olur*”(303-18)

“*dīde-i ‘ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol*”(304-3)

“*Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya ‘nī senūñle germ-ūlfet ü mahrem oldu*”(302-22)

“*gedā-yı bī-nevā oldu*”(302-25)

“*Gülşen pür oldu bāng-ı şalāt-ı hezārdan*”(301-8)

“*bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı*”

“*Şū ‘leden olsa nigeḥ āteş-i ruhsāresine*”(297-27)

“*mışdākına mā-sadaḳ vāḳı ‘ olmuştur*”(294-29)

“*bu gūne gonçe-gūşā-yı gül-bāğçe-i maḳāl oldu*”(295-26)

“*bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḥāl olur*”(296-19)

“*Gül sāgarın pür itdi gelūñ pür-ḥurūş oluñ*”(291-10)

“*Ya ‘nī irişdi vakt-ı tarab bāde-nūş oluñ*”(291-11)

“*bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḥāl olur*”(296-16)

“*Elṭāfuña olmaz ise mazhar*

Aḥvāl-ı dilüm olur mükedder”(280-17)

“*Bir naḳş-ı dil-keş oldu uydı zemīn zamāna*”(289-12)

Eserde kıl- yardımcı fiili ile oluşturulan bazı birleşik fiiller:

Arapça kelime ile kıl- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Ve nīm-laḥza bed-siriştī-i celīsūñi mülāḥaza kıl*”(307-4)

mülāḥaza Arapça kelime ile kıl- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*nişār-ı sīm-i nāb ve iṣār-ı zer-i kem-yāb kılurlar*”(288-25)

iṣār Arapça kelime ile kıl- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Farsça kelime ile kıl- Türkçe fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 1: “*Ve sen ḥod, pāyān-ı kārdan mülāḥaza ve endīşe kılmazsın.*”(308-23)

endīş Farsça kelime ile kıl- yardımcı fiilini birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 2: “*Bād-ı şabā, seylī-i dest-i sahtla, bī-hūde dehen-i perīšān-suhanuñı, çāk u derīde kılmamışdur çāk u derīde kılmamışdur*”(305-23)

Farsça tamlama oluşturup ile Türkçe kıl- yardımcı fiiliyle birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

Örnek 3: “*vecd ü cūşa gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk u pāre pāre kılmışum*”(299-23)

Farsça tamlama oluşturup ile Türkçe kıl- yardımcı fiiliyle birleştirerek birleşik fiil yapmıştır.

İkinci grup: Karmaşık fiil denilen birleşik fiiller sıfat-fiiller + ol- yardımcı fiilinin birleşmesiyle kurulanlardır. Sıfat fiilin bulunduğu zamana göre öncelik, alışkanlık, niyet fiilleri diye üç gruba ayrılırlar. Gül ü Mül’de bu gruptan fiillerin örnekleri mevcuttur.

“*tergīb-i rindān-ı mey-güsārān eylerler*”(291)

“*eṭrāf-ı dā’ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler.*”(295)

“*bu sāhire-i gāmire-i gabrādan ser-zede vü āşkār olan*”(291)

“*ve nazār-endāz-ı te’emmül ü i’tibār olduklarınca*”(292)

“*ṭarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan*”(295)

“*vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan*”(296)

“*ḥuşk-mānde-i nihān-ḥāne-i laḥd-i zemīn olan*”(298)

“*pīrāye-i mesāmi’-i cemī’-i cihāniyān olmuşdur*”(307)

Üçüncü grup: İki fiilin birleşiminden oluşmuşlardır. Birinci fiil zarf-fiil dir sonra gelen tasvir edici, anlam özelliği katan yardımcı fiildir. Bunlar: bil-, ver-, gör-, kal-, yaz-, dur- ...Bu fiiller işlevlerine göre yeterlik, tezlik, süreklilik, yaklaşma ve uzaklaşma diye beş gruba ayrılırlar. Gül ü Mül’de bu gruptan örnekler şu şekildedir:

“*İrhā-yı inān idüp şitāba*

Var var o *Hidīv-i Cem-cenāba*” (275-10)

“*İcād ideli cihānı Bārī*

‘*Ālemlere ḥükmüñ itdi cārī*” (275-12)

“*Āsāyiş idüp nigāhbānlar*

Uyhu yüzi gördi *pāsbānlar*” (278-26)

“*leb-rīz ü ser-şār idüp*”(290-9)

“kelām-ı mu ‘ciz-nizāmın yād idüp”(308)
 “pirāhen-pūş-ı āl idüp”(295)
 “belki bürde-i perde-i nizā‘ u cidāl idüp”(295)
 “ālūde-i ālāyış-i dūrūğ-ı bī-fürūğ-ı hod-fürüşī zann idüp”(301)
 “ser-i bī-hūşuñı rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kārdan bī-ḥaber ü gāfilsin”(302)
 “şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kefi gāzab u kīni, perīşān iderek”(304)
 “ber-ā-berī idüp hengāme-i sitizi”(307)
 “Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü fażl u ‘adli
 Ref‘ eyledi cevri ü zulm u cehli”(279-3)
 “cūş u hurūşı peyveste-i muḳa‘ ‘ar-ı çarḥ-ı vālātārem eyleyüp”(294)
 “şūret-i sürḥ ü sebzūne nazar-endāz-ı i tibār olup hod-bīn ü gırıra olursuñ.”(305)
 “Hıfzı o kadar ki tā kıyāmet
 Fitne ola mest-i ḥ‘āb-ı rāḥat”(278-23)
 “Ve senüñ ‘ömr-i kūtāhuñ hod yek māha müntehī olmayup”(308)
 “bişter gelüp leb-ā-leb olam”(308)
 “ser-şār u memlū ola ki”(308)
 “meşşāta-i ‘arūs-ı duḥter-i rez olup”(294)
 “vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü lāl olup”(296)
 “‘Acemden şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmuşdur”(298)
 “dest-i taḥammüliden rübūde-i gayret ü ‘ār olup”(304)
 “cılve-ger-i ḥayyiz-i zuhūr olup”(307)
 “senden birkaç kaṭre ki bir libās-ı pākīze çekide ola nā-pāk u mühmelāt olup”(303)
 “zencir-i girih-gīrin keşide kılarak”(290-7)
 “ḥayrān ḳalup bu nazm-ı lūlū-nizām-ı münāsibü ‘l-maḳāmı”(296)
 “Ben şeyḥ-i seccāde-nişīn-i ḥānḳāh-ı Gülşeniyüm ki tekmil-i erba‘īn idüp ḥalvet-ḥāne-i
 gonçeden çıkmışum”(299)
 “pāşide kırup mu ‘aṭtar iderler”(303)
 “Lutfuñ durur ey şefīk-i ‘ālem
 Güftār-ı Mesīḥ ile hem-dem”(280-12)

Dördüncü grup: İkili birleşik fiiller yer alır. Anlamca birbirine yakın veya zıt olan iki ayrı fiilin belirli biçim kalıplarıyla biraya gelip kaynaşmasıyla oluşturulmuşlardır. Asıl fiil –(y)Ip zarf-fiil olup: sayıp dök-, düşüp kalk-, yürüyüp git-, alıp ver- vb. şeklinde olur. Eserde bu grupta ikili birleşik fiil örnekleri şunlardır:

“bir ter-zebān-ı ‘azbu‘l-beyān olup”(291)

“*pür-nāle vü zārī idüp*”(292)

Yapılan araştırma, tespit ve değerlendirmeler sonucunda elde edilen bulgular, incelenen eserin söz varlığı bakımından zengin olduğunugöstermektedir. Birleşik fiiller şu şekilde tasnif edilmiştir:

Taradığımız eserleri de göz önünde bulundurarak birleşik fiilleri:

1. İsim + yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller
2. Fiilimsi + yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller olmak üzere iki genel gruba ayırabiliriz. Bu genel gruplandırmadan başka her iki grubun alt başlıkları incelenmiştir. Tanımlardan ve tasnifden yola çıkılarak eserin, fiil kullanımı bakımından da oldukça zengin olması, metnin hareketli bir yapısının olduğunu gösterir.

Şairin manzumelerinde 17. yüzyılda Klasik Türk şiiri dünyasına dâhil olan sebkihindi etkisiyle bu üsluba özgü birçok hayal ve orijinal ifadeye rastlanmaktadır. Gül ü Mül’de Farsça-Türkçe fiiller, tamlamlar eserin hatırı sayılır kısmını oluşturmaktadır. Buradan yola çıkarak Gül ü Mül’ün dilini günümüz şartlarıyla değerlendirdiğimizde oldukça süslü ve ağır olarak nitelendirebiliriz. Fasîh’in eserlerinde sebkihindi üslubunun etkisinin ne derecede olduğunu tespit etmek ancak müstakil bir çalışma ile mümkündür, fakat şairin yaşadığı yüzyıl, bulunduğu edebî ortam ve en önemlisi şiirlerinde kullandığı sebkihindiye ait özellikler söz konusu olduğunda bu üslubun farkında olduğu ve bu yeni üsluba kayıtsız kalmadığı anlaşılmaktadır.

Metnin zamir, edat, bağlaç gibi dil bilgisi öğelerinin kullanımı bakımından zengin olması, kaleme alındığı dönemin dil öğeleri hakkında bilgi vermesi bakımından önemlidir. Metinde kullanılan kelimelerin ağırlıklı olarak sırasıyla Farsça, Türkçe ve Arapça kökenli olduğu görülmektedir. Bu yönüyle eser kaleme alındığı dönemin dil özelliğini taşımaktadır

17. yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerinden Fasîh’in eseri üzerine yapılan bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışması vasıtasıyla; devrin edebî zevkinin ortaya konulması, kültür unsurlarının tespiti kolaylaştıracaktır. Bu çalışmanın en önemli yanı ise klasik Türk edebiyatı metnlerinin 17. yüzyıldaki Türkçede kullanılan bazı kelime, deyim, atasözü ve kalıp ifadelerinin üslubun da etkisiyle şiire etkisini gözler önüne sermesi olacaktır. Çalışmanın Klasik Türk Edebiyatı metnlerinin doğru anlaşılmasına önemli katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

2.4.Ünlemler

Seslenme amacıyla kullanılan, insanın acı, sevinç, korku gibi her türlü duygusunu ve heyecanını en canlı ve doğal şekilde ifade etmesini sağlayan kelimeler veya kelime gruplarıdır. Ahmet Fâsîh'in eserinde çok sayıda nida örneği vardır.

V'ey: Ve bağlacı ile ey nidasının birleşimi

"Ammā senüñ ey huceste-güftār

Ey sihr-beyān u mu 'ciz-āşār" (276-19-20)

"Yokdur keremünde bŷy-ı minnet

Ey pādşeh-i serīr-i 'izzet" (276-32)

"Ey vākıf-ı rāz-ı cān-ı şeydā

Senden bunu iderüz temennā" (277-2)

"Sen var iken ey huceste-ta 'bīr

Ahvāl-i dili kim ide tahrīr" (277-10)

"Ey merhem-i zaḥm-ı sīne-rīşān

Senden olur olur ise dermān" (278-8)

"Ey kān-ı kerem yem-i 'ināyet

V'ey Āşaf-ı Bermekī-sahāvet" (279-10)

"Ben güm-şode-nām u bī-nişānī

Ey şadr-nişīn-i kām-rānī" (279-18)

"Ey şadr-ı güzīn Hıdīv-i zī-şān

Sen zātuña lāyık eyle ihsān" (280-27)

"Gör ey yem-i cūd u 'ayn-ı ihsān

Tevcīh-i nigāh-ı lutfā şāyān" (280-31)

"Tā-key yeter ey Faşīh tekşīr

İt sāk-ı du 'āyı turma teşmīr" (281-8)

"Ey hāme-i dūr-nişār-ı ma 'nā

Mānī-i şuver-nigār-ı ma 'nā" (275-6)

"Benüm sākīyā ol güvārende āb

Ki āb-ı hayāt benden eyler hicāb" (312)

"Benüm sākīyā āteş-i āb-sūz

Benüm sākīyā āb-ı āteş-fürüz" (312)

2.5. Bağlaçlar

Klasik Türk şiirinin günümüz okuyucusu tarafından anlaşılmasını zorlaştıran bir diğer etken ise bağlaçlardır. Özellikle Arapça ve Farsça'nın cümle yapılarını benimsemiş olan klasik şairler, bu dillerin etkisiyle bağlaçları Türkçe cümle yapısından farklı bir şekilde kullanmışlardır. Bu durum, günümüz okurlarının eserlerin kültürel arka planını anlamakta zorluk çekmelerine neden olabilir. Bağlaçlar, Göktürk yazıtlarından günümüze kadar kullanılan dil öğelerindendir ve hem nesir hem de nazım türlerinde yer almışlardır. Edebî dilin oluşumunda geleneksel kaynaklardan beslenen bağlaçlar, farklı şekillerde kullanılmıştır. Gül ü Mül'de “u, ü (ve), vü, kim, ki, ile, amma, dahi, ya” gibi bağlaçlar yer alır. Bu bağlaçlardan “ki” ve “kim” ise isim ve zamirleri açıklama, fiilleri pekiştirme, cümleleri açma veya ünlem, edat ve bağlaçları vurgulama gibi çeşitli işlevler üstlenir. Eserde yer alan bağlaç örneklerinin bir kısmı metne örneklerle açıklanmıştır. Eserde geçen bazı bağlaçlar şu şekildedir:

Bağlaçları vurgulamak için kullanılır:

“Ammā ki gelince rāh-ı Hakkā

Bir habbe virür mi müsteḥakkā” (277-26)

“ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı kām-kār” (287/11-12)

Edatları vurgulamak için kullanılır:

“Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki” (291-12)

“Ve her nihāl-ı nukre-püş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne ve gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen” (288)

Cümle açıklama bağlacı:

“bisāt-ı inbisāt -efzā-yı rengīn ile ya ‘nī çemen” (289-6)

“ya ‘nī bülbülān-ı hezār-destān-ı büstān” (290)

“Ey Mül eger beni, ya ‘nī vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan ḥaşā‘il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā‘īl-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āgāh iseñ”

Kim: Ki gibi kullanılan bağlaç: İsim ve zamirleri açıklamak için kullanılır.

“Ve kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya ser-āgāz itmekle ki” (291)

Cümleleri açıklamak için kullanılır:

“Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm” (296-9)

“Bir vakt-i nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya ‘nī mevsim-i bahār-ı dil-güşāda ki” (288)

Ünlemleri vurgulamak için kullanılır:

“Ammā senüñ ey huceste-güftār

Ey sihr-beyān u mu ‘ciz-āşār” (276-19)

Bağlaçlara vurgu katmak için kullanılır:

“Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār

Açılmadı gönçe-i dil-i zār” (279-27)

Uzun tamlamaları bileştirmek için kullanılır:

Örnek1:Aşağıdaki örnekte ve edatı sünbül ü nesrīn ile nergis ü reyāḥīn ibarelerini bağlamıştır.Dikkat edilirse iki tane bağlama grubunu ayrıca “ve” edatıyla bağlamıştır.

“şükūfe-i semen ü yāsemen ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pūr-zīver ü tezyīn olup”(289)

“Ve mu ‘tekifān-ı cevāmi ‘-i ‘ibādet ü peygūle-güzīnān-ı şavāmi ‘-i riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḥalvet ü erba ‘īn ve mürīdān-ı tevḥīd-sencān u hücre-niṣīn”(291)

“berāy-ı temāşā-yı şun ‘-ı lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zū ‘l-celālī, gürūh-ā-gürūh, seyr-i şahrā vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü kūhsāra çıkup”(291)

Sıfat tamlaması ve isim tamlaması arasına girerek cümle oluşturmuştur:

“Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn ve hevā-yı feraḥ-fezā-yı subḥ-dem”(289)

Sıfat tamlaması ve yardımcı fiil arasına girerek cümle oluşturmuştur:

“müstagraḳ-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u”(285-1)

“nişār-ı sīm-i nāb ve işār-ı zer-i kem-yāb kılurlar”(288-25)

De: Bağlaç.

“Ey eblaḳ-ı ḥāme-i sebük-rev

İt şahn-ı neşirde de tek ü dev”(281-24)

“Olduñ naḡam-ı nazımla dem-sāz

Kıl naḡme-i neşre de ser-āḡāz”(281-28)

Eger: Şart edatı, şayet.

“Bir kerre eger iderse iḥsān

Biñ kerre olur aña peşīmān” (277-28)

İle bağlacı: Birliktelik, işteşlik, beraberlik.

“Bir nuṭḳuñ ile mişāl-i ‘İsā

Biñ mürde-dili idersin iḥyā” (276-1)

Ki: Bağlaç.

“pākīze-ma ‘ānī ile ki”(293-2)

“bāğçe-i maḳāl oldı ki”(295-26)

“Ol şadr-ı güzīn ki tīg-ı tizi

Ḳaṭ ‘eyledi fitne vü sitizi” (278-21)

Meger: Meğer, ancak.

“Bahtum meger itdi Ḥaḳ Tebārek

Bu gūne siyāh u nā-mübārek” (279-29)

“Bu zahm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd

Luṭfuñla ola meger ki bihbūd” (280-9)

Ü - U: Ve bağlacı, iki sözcüğü birbirine bağlama.

“Ḳoymadı dilümde derd ü miḥnet

Aḥvālūmi ‘arza tāb u ṭāḳat” (277-4-5)

“Erbāb-ı dili figār ister

Pā-māl u zelīl ü ḥ‘ār ister” (277-35)

“ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzıḳ-ı nabz-şinās u devā-sāza, ‘arz u i ‘lām ve”(285-7)

“Düstūr-ı mükerrem ü mufahḥam

Aḥmed Paşa vezīr-i a ‘zam”(286-2)

“Bāḳī anuñ ‘afv u luṭf u iḥsān

Bāḳī anuñ emr ü ḥükm ü fermān” (281-12/13)

“Ve kendüñi yād u ferāmūş eylemişsin”(302-12)

Ve: Bağlacı.

“berāy-ı müjdegāne ve gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīḳ-i şükrāne”(288-24)

“Ve basīṭ-i rūy-ı zemīn, bisāṭ-ı inbisāṭ -efzā-yı rengīn ile ya ‘nī çemen,şükūfe-i semen ü yāsemen ve sūnbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pür-zīver ü tezyīn olup”(289-6)

“ve gūlgūle-i fāḥitegān-ı tīz-āheng ü nevā-ḥ‘āndan”(290-6)

Vü: Bağlaç.

Örnek1: “ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i ef‘āl eyledüñse”(305-4)

Farsça iki farklı tamlamayı vü atıf tamlamasıyla birleştirmiştir.

“Tā-key tā-key bu şekve vü dād

Eglendi murād-ı cān-ı nā-şād” (281-11)

Daḥi: Bağlaç.

“Sen daḥi bī-hūde”(330)

“Sāḳī-yi ṣīrīn-kārlar daḥi, ki her birinüñ evṣāf-ı ḥüsn-i dil-peṣṣīr ve leṭāfet-i cemāl-ı ‘ālem-gīrleri”(294)

2.6. Edatlar

Edatlar, tek başlarına anlam taşımayan isim veya isim soylu kelimelerden sonra gelerek onlara hâkim olan ve aralarındaki kelimelerle farklı anlam ilişkileri oluşturan sözcüklerdir. Cümle içinde başkalık, miktar, zaman, benzerlik, vasıta, beraberlik gibi anlam ilişkileri kuran edatların işlevi geçicidir (Korkmaz, 2009,s. 1052). Gül ü Mül’de farklı türde edatlar bulunmaktadır, burada dönemin dilini ve şairin tercihini yansıtan sık kullanılan örnekler alınmıştır. Eserde eski Türkçeye ait edatlar olduğu gibi, günümüzde de kullanılan ve yabancı kökenli edatlar da yer almaktadır. Gül ü Mül’de bulunan edatlardan bazıları “gibi, çü, kerre, üzre, egerçi, gerçi” gibi örneklerdir. Farsçanın etkisiyle, özellikle cümle başlarında kullanılan “çü” gibi edatlar, bulundukları cümleyi önceki cümleyle bağlar. Eserde yer alan edat sayısının fazla olması ve sözlük kısmında da bulunduğundan, tüm edatlar burada verilmemiştir. Eserdeki edatların örneklendirildiği beyitler, yer kaplaması nedeniyle kısmen sunulmuştur. Edatların eser içinde kullanımları ise şu şekildedir:

Çü: Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

“Oldı çü le ‘āl-i nazm manzūr
Kıl pāyına dürr-i neşri menşūr” (278-27)
“Olsa çü ‘idād-ı necm bisyār
Bir elden ider mihreveş iṣār” (279-7)
“Oldı çü le ‘āl-i nazm manzūr
Kıl pāyına dürr-i neşri menşūr”(281-25)

Mişāl: Gibi, Benzetme edatı.

“Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-beḳā vü bī-vücūd.”(305)
“mişāl-ı gīsū-yı sünbül-būy-ı gül- ‘izārān, ‘abīr-efṣān u müşg-bār”(289-20)
“Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, mişāl-i ḳumrī”(296-25)

Kerre: Kere, defa.

“Bir kerre eger iderse iḥsān
Biñ kerre olur aña peşimān” (277-28)

Manend: Benzer, eş, gibi.

“mānend-i dem-i i ‘cāz-tev ‘em-i Mesīḥ ibn Meryem”(289-19)

“Ve ey m nenend-i  afa -ı z ud-fen  v  h n- l d, t -çend tezerv-m nenend” (305)

 zre:  zere.

“Ba r üzre degül hab b yer yer

C du ndan idüp hic b derler” (279-12)

T  : ...-De in, dek, kadar.

“T  ki sen, p -m l u h ks r u h   re, dest-g r olup” (286).

2.7.  kilemeler

Bir veya daha fazla kelimenin, anlamı güçlendirmek veya vurgulamak amacıyla tek bir kelime gibi kullanıldığı, bu kelimelerin aynı, benzer veya zıt anlamlı olabileceği bir birle imdir.  kilemeler, anlamı vurgulamak için ardışık olarak kullanılan s z tekrarlarıdır. Fas h Ahmet  kileme seçerken kendine göre  kileme yapıyor, bilinen  kilemeleri kullanmıyor, konuya uygun  kileme seçiyor. Bu da eserin farklılıklarındandır. A a ıda G l   M l'de belirlediğimiz bazı  kilemeler, kullanım sıklıklarıyla birlikte verilmiştir.

Divan  airleri tarafından kullanılan, genellikle Arapça ve Farsça olmak üzere zaman zaman Arapça-Farsça-Türkçe veya sadece Türkçe  kilemeler, G l   M l'de de mevcuttur.  kilemeler  izelge 2.1.'de verilmiştir.

Çizelge 2.1. İkilemeler tablosu

Dil	Gül ü Mül'deki İkilemeler			
Arapça	leyl ü nehār	hāmīd ü şenā	fevc fevc	savt u nāgām
	aḥz u celb	selām u şalāt	mevc mevc	cehalet ü delālet
	şayf u şitā	teşbīh ü tanzīr	gunc u delāl	ferāh u neşāt
	ıztırāb u ğama	nūkhet ü şemīm	celle celāl	mükerrem u muāzzam
	izhār u ifhām	kemāl u midḥat	redd ü kabul	derd ü minnet
	fışk u fücūr	zu'm u kıyās	maşuk u aşık	afv u lutf u ihsan
	vecd ü cūşa	neşv ü nemā	ferih u fahur	emr ü hükm ü fermān
	şān u şevket	hisāb u ihsā	kevser ü tesnim	hakaret u h'ar
	fisk u fesād	cevr ü zulm	rahmet ü güfran	kuvvet u kudret
	hüsn ü cemāl	kābāyih u fesād	mümsik ü bahil	himmet ü mürüvvet
	gurre-i garra	kuvvetu şevket	imtizac u ulfet	Mükerrem ü mufalḥam
		Arbede vücüdāle	nebātāt u ezhāra	merküz u mevcūd
Arapça- Farsça	ķīl u ķāl	şerr ü şūr	ebkem ü lāl	mütebesim ü handan
	feraḥ-fezā	heba vü tebāh	lam'i u tabanum	fitne vü sitiz
	zār u şeydā	meded ü yāver	sükker ü şir	tali'u nümayanum
	ḥamd u sipās	hāksār u hakire	sürur u şād	pāmāl u zelil u hār
	Hakir ü haksār	tāb u tākāt	dürüd u taḥiyyāt	latif-i hoş-ter
Farsça	pāre pāre	gün-a gun	cuş u huruş	zemin ü āsmānı
	teng ü tār	suz u tabnāk	nuş-a-nuş	rūşen ü efrūhte
	çāk çāk	cihan cihan	gāh u bi-gāh	bimār u hastemi
	zār u şeydā	güruh a güruh	dem-be-dem	büstān u gülzār

2.8. İsimler

İsimler, dildeki en zengin anlam katmanlarına sahip öğelerdir. Şairler, özellikle tevriye ve benzetme sanatlarını kullanarak isimlere, ilk anlamlarının ötesinde pek çok yeni anlam yüklemişlerdir. Bu anlam katmanlarını çözümlemek, Klasik metinlerin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak okuyuculara önemli bilgiler sunar. Klasik Türk şiirinde

yaygın şekilde kullanılan ifadelerin incelenmesi, bağlamsal sözlüklerin bu şiirlerin anlam derinliğine ne kadar büyük bir katkı sağladığını açıkça gözler önüne serer.

2.8.1. Özel isimler

Eserde Hz. Muhammed, Hz. Âdem, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Süleyman, Hz. İsa, Hz İbrahim, Hz.Ali gibi din büyüklerinin yanı sıra, İskender, Rüstem, Cem/Cemşid, Bih-zād, Kārūn, Hızır gibi mesnevi kahramanlarının adları kullanılmıştır.

Allah: Gül ü Mül’de Besmele’den sonra Allah övgüsünün konu edildiği mensur "tahmid" bölümü mevcuttur. Allah ismi kullanılmakla beraber Fâtıru’s-semāvāt (278-27), Hakk (277-26), Hudā(281-18), Hakk Tebārek(279-29), Bārī(280-1),Cenāb-ı Perverdigār(292-3), Hāzret-i İzid-i Kirdgār(292-6), Hudā-yı Āmürzgār(292-7)gibi başka kullanım şekilleri de mevcuttur.

*“İtmiş seni Fâtıru’s-semāvāt
Sulṭān-ı kalem-rev-i kemālāt”*
*“Ammā ki gelince rāh-ı Hakkā
Bir ḥabbe virür mi müsteḥakkā”*
*“Devletle Hudā mu ‘ammer itsün
Manşūr kılsun muẓaffer itsün”*
*“Dergāh-ı Hudāya ilticā it
Şimden girü devlete du ‘ā it” (G281-14)*
*“Baḥtum meger itdi Hakk Tebārek
Bu gūne siyāh u nā-mübārek”*
*“Gencīne miyüm ki ḥük-m-i Bārī
Cāy itdi baña ḥarābezārī”*
*“Allāh u Resūlidür güvāhum
Kim yok bu cihānda bir penāhum”(280-21)*

Hız. Muhammed: Gül ü Mül’de Hız. Peygamber'e yönelik naat özellikleri taşıyan bölüm ile eserin yazılış sürecini anlatan ve Fasîh’in arzuhâlini dile getiren kısımlar mevcuttur. Hız Muhammed eserde Muhammed ismi kullanılmakla beraber Seyyidü’s-şakaleyn, Muḥammedü’l-Muştafâ, Muḥammedü’l-Emîn gibi başka kullanım şekilleri de mevcuttur. Eserde özellikle şefaath kavramıyla çokça zikredilmiştir.

“Seyyidü’s-sakaleyn ü mefhar-i ‘ālem, ya’nī hazret-i Muḥammedü’l-Muṣtafā ṣallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem eyyām-ı sinn ü sālārı”

“Ya’nī rahmet-i Ḥaḳḳ ‘azze ve ‘ālā, ümmet-i Muḥammed üzere bi’t-tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemyān, feyz ü rahmet-i ‘āmm-i İzzid-i ‘azīz’l- ‘allāmdan hişşe-gır ü behremend olup zuhūr-ı rahmet-i mülkü’l-ğafūr, ehl-i ma’siyyet-i ümmetde, ‘ale’l-vechi’l-kemāl, nümāyān u āşkār ola”

“peygamberimiz Muḥammedü’l-Muṣtafā «ṣallā’l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem» hazretlerinin müddet-i ‘ömr-i nāzenīn-i ümmet-i ‘ālī-menkıbetleri, ‘ale’l-vechi’l-etemm muṭābık-ı kavlı i ‘cāz-ı tev‘emleridür.”

“Ḥazret-i Muḥammedü’l-Muṣtafāda ṣallā’l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi ve ‘alā-ālihi’t-tayyibīn ve aṣḥābihi’t-tāhirīn”

“Ḥazret-i Muḥammedü’l-Emīn Şemm eyleyince tāze gül-i nev-resīdeyi Gülşen pür oldu bāng-ı şalāt-ı hezārdan mazmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, tanīn-endāz-ı heftümīn-kıbāb-ı sipihr-i berīn ider.”

Yakup: Yakup Peygamber; özellikle sabır, sadakat ve güçlü bir inançla özdeşleştirilir. O, ayrılığın acısını ve hüznünü derinden hissetmesiyle gönlün sembolü haline gelmiştir. *Beytü’l-ḥazen* ifadesiyle, Hz. Yakup ve Yusuf’un kıssasına gönderme yapılmıştır.

“Ya ‘kūb mıyum ki itdi zū’l-menn
Beytü’l-ḥazeni baña nişīmen” (279-31)

Yusuf: Hz. Yusuf güzellik ve ayrılık mefhumu olarak tanınır. Eserde Züleyha ile gömlek hadisesine telmihde bulunulmuş.

“Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derūn-ı ḥalvet-ḥāne-i gonçede,dest-i güstāḥ-ı Züleyhāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür.”

İsa: Ölülere diriltmesiyle tanınan İsa Peygamber, eserde Mesih unvanıyla da anılmaktadır. Tıpkı divan şiirinde olduğu gibi, eserde de İsa’nın mucizelerine gönderme yapılmıştır.

“Bir nuṭkuñ ile mişāl-i ‘İsā
Biñ mürde-dili idersin iḥyā” (276-1)

“Saña n’ola ey Mesīḥ-güftār
Ey feyz-nişār u mu‘ciz-āşār” (276-3)

“Luṭfuñ durur ey şefīk-i ‘ālem

Güftār-ı Mesīh ile hem-dem” (280-13)

“mānend-i dem-i i ‘cāz-tev ‘em-i Mesīh ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyz-nişār”(289-19)

Süleyman: Hz. Süleyman, özellikle hikmetli yönetimi, adaleti, Allah'ın kudretiyle gerçekleştirdiği mucizeleri ve doğa ile olan derin ilişkisiyle tanınır. Eserde Süleyman'ın mucizelerine gönderme yapılmıştır.

“Lutfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān

Hem-ḥāşşa-i merhem-i Süleymān” (280-11)

Hızır: Divan edebiyatında tabip-hekim olarak şiirlerde geçmektedir. Hızır figürü; genellikle kurtuluş, yardım ve rehberlik temalarını işlemek için sıkça yer alır. Eserde zor durumda kalanların yardımına koşan ve beklenen bir kurtarıcı olarak öne çıkar.

“Lutfuñ durur ey Sikender-i ‘aşr

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır” (280-15)

“Dirlerse eger daḳīka-sencān

Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān” (276-6)

İbrahim: Hz. İbrahim sadece Allah'a bir ve tek olarak iman etmesi ve teslim olmasıyla tanınır. Eserde teslimiyetine telmihde bulunulmuştur.

“Yā İbrāhīm, cenāb-ı ‘izzet-me ‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın”(344-9)

Nemrūd: İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Divan şiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.

“hem āteş-keş-i Nemrūd-ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le ‘īm, Ḥalīl-i Īzīd-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, ‘aleyhi ‘t-taḥiyyeti ve ‘t-teslīm itmişümdür”

Âdem: Hz. Âdem ilklerin sahibi (insan, peygamber)olarak tanınır. Eserde Şeytan'ın Hz. Âdem'e secde etmeme olayı anlatılmıştır.

“Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta ‘zīm ve cebīn-i i ‘zāz u tekrīmi, ḥuzūr-ı Ḥazret-i Âdem, şallallāhu te ‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, nihāde-i şafḥa-i rūy-ı zemīn ve fūrū-güzāşte-i ḥāk-i tevāzū ‘u teslīm itmediyse, beni gör, ki ‘alā-ragm-ı İblīs-i bed-zu ‘m u kecfehm, ferzendān-ı Âdem ‘aleyhi ‘s-selāma, kisvet-i cūr ‘ada, ne güne, ser-fūrū vü ḥāk-būsī eylerüm.”

Ali: Hz. Ali İslamın dördüncü halifesi. Eserde yiğitliği üzerine gönderme yapılmıştır.

“*Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisân-ı lûlû-bār-ı düldül-süvār-ı mızâmār-ı şeca‘at ve yeke-tāz-ı meydân-ı velāyet, bedī‘ü’l-beyân u belîğü’l-lehçe, Hâzret-i ‘Alî kerreme’llāhu vechehüden, cılve-ger-i hayyiz-i zühûr olup pîrāye-i mesāmi‘-i cemî‘-i cihāniyân olmuştur. Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hîred daği gûş-zedüñ olsun ki; leb-i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şādır olmuştur.*”

İblīs: Allah’a isyan ettiğine inanılan ruhani bir varlıktır. Eserde Hz.Adem’e secde etmediğinden lanetlenmiş,kovulmuş olmasına vurgu yapılmaktadır.

“*Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm*”

“*Zîrā şeytân-ı la‘în-i hod-bîn, Hâzret-i Âdem, ‘aleyhi’s-selām ki dîhîm-i ta‘zîm*”

“*delâlet-i cehâlet ü dâlâletle cādde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ‘în ile rehrevî-i küreyve-i hilâf iden*”

Ahmed Paşa: Eserin sunulduğu kişi, hem Kalemîyye’de hem de eserin sebebi telif bölümünde geçen bilgilere göre çok açık ve net bir şekilde ifade edilmektedir. Fasîh bu eserini Sadrazam Köprülü Fazıl Ahmed Paşa’ya 97 beyitlik Kalemîyye mesnevisi ile birlikte sunmuştur.

“*Ahmed Paşa edāmehü’llāh*

Bā-devlet ü ‘izz ü rif‘at-i cāh” (278-32)

“*Düstûr-ı mükerrrem ü mufahham*

Ahmed Paşa vezîr-i a‘zam”(286-2)

Mânî: Meşhur Çinli nakkaş ve ressamdır.

“*Âşāruñı görse Mânî nâ-çār*

Hayretle olurdı nakş-ı dîvār” (276-9)

Bih-zād: Edebiyatımızda sanatçı kimliği ve ressamlığıyla bilinen İran tarihinin meşhur sanatkârı, Gül ü Mül’de de bu yönüyle yer almıştır.

“*Bih-zād senüñle kām buldı*

Erjeng senüñle nām buldı” (276-15)

H‘āce Nizāmü’ d-dîn Gencevî: Fars edebiyatında hamse türünün kurucusu şair.

“*H‘āce Nizāmü’ d-dîn Gencevî, ‘aleyhi rahmetü’llāhi’l-mülki’l-kavî, benüm hâkķumda îcād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü’l-hitāma seng, pāyān-ı her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi*”

Sikender : Büyük İskender Gül ü Mül’de hem bir tarihi figür hem güç, zafer ve kahramanlık gibi değerlerin simgesi olarak kullanılmıştır.

“Lutfuñ durur ey Sikender-i ‘aşr

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızr” (280-14)

Faṣīḥ: Yazarın adı

“Tā-key yeter ey Faṣīḥ tekṣīr

İt sāḳ-ı du ‘āy-ı turma teşmīr” (281-8)

“Ne turursın Faṣīḥ-i bī-çāre

Ġarḳ olup baḥr-ı ıztırāb u ğama” (285-8)

Rüstem: İran şairi Firdevsî'nin Şehnâme adlı eserinde büyük bir kahraman olarak gösterilir.

“bir dilr-i pür-dildür, ki zār u zebūn-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pür-zūr u Rüstemdür” (318)

“Zülf-i bir ejderdür itmiş nice Rüstemler zebūn”

Ḳārūn: İslam ve Yahudi mitolojilerinde yer alan, zenginliği ve kibriyle tanınan bir figürdür.

“Ey çün Ḳārūn, bī-şümār zerdār u sūdāyī.”

2.8.2. Sevgiliye Ait İsimler

Sevgili ve sevgilinin vücut aksamına ait isimler şairin anlam dünyasını oluşturan unsurlardandır. Gül ü Mül'de sevgiliye ait biden fazla isim kullanılmıştır. Bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

Cārī: Yar, sevgili, eş

“İcād ideli cihānı Bārī

‘Ālemlere ḥükmüñ itdi cārī” (275-13)

Dildār: Sevgili, maşuka

“nümūdār-ı ‘izār-ı lāle-reng ü ḥūy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār” (290-17)

2.9. Somutlama

Somutlama, soyut bir kavramın veya düşüncenin somut bir şekilde ifade edilmesi, gözlemlenebilir veya duyularla algılanabilir hale getirilmesidir. Bir düşünce, duygu veya soyut bir kavram, daha anlaşılır ve somut bir şekilde anlatılmak istendiğinde somutlama yapılır. Somutlama, edebiyat ve dilde sıkça kullanılan bir tekniktir. Bir metinde soyut bir

duygu veya fikir, somut görüntüler veya olaylarla desteklenerek daha etkileyici hale getirilebilir.

Fasîh Ahmed Dede'nin "Gül ü Mül" adlı eseri, tasavvufî şiir geleneğinin önemli örneklerindendir ve şairin soyuttan-somuta, somuttan-soyuta geçişler sağladığı eserlerden biridir.

Eserdeki bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

Örnek 1: “*Pā-māluñ olur bütān-ı ma ‘nā*”(276-8)

Şair bu beyitte mana putlarından bahsediyor. “Mana”soyut bir durumdur ama “put” somuttur.Yani soyut olan “mana”yı somut olan “put”a benzetmiş, mana ile put arasındaki bağdaştırma ile mana somutlaştırılmış.

Örnek 2: “*nümūdār-ı ‘izār-ı lāle- reng ü hūy-gerde-i dildār*”(290-16)

Gülbahçesinde çiçek açmış fidanlar, gümüş bedenli ve hoş tavırlı bir dilbere benzetilmiş.

Örnek 3: “*Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār*”(279-27)

Beyitte soyut olan “arzu”, somut olan “fidan”a benzetilmiştir.

Örnek 4: “*benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş üistirāḥat ve ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım.*”(284-25)

“Huzur köşesi” ve “rahat yeri” ifadeleri ile soyut durumlara somut mekanlar belirlenmiş oluyor.

Örnek 5: “*dil-teşnegī-i ḥarāret-i ḍalāletden sīne-i bī-sekīneleri pūr sūz u tābnāk*”(284-9)

“Kuvvetli arzu”, “dil-teşneği –susamış-” şeklinde somutlaştırılmıştır.

Örnek 6: ‘*Atṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı nev-bahārum.*

Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i būstān u gülzārum.

İlkbahar pazarı soyuttur, bunu attar kelimesiyle somutlaştırmıştır.

Örnek 7: “*ser-gerdān-ı bādiye-i cehl ü hūsran olup,*”(323-16)

Cehalet ve hüsrān çölü diyerek somutlaştırmıştır.

Örnek 8: “*ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduğda dest-i taşarruf-ı rūzgārını, bürīde vü şikest ve leged-kūb-ı ḥaḳāret ü ḥvārī ile pest idüp,*”(327-19)

Zamanın tasarruf eli diyerek somutlaştırmıştır.

Örnek 9: “*Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı rūşen-zāmīr ü cāhilān-ı dil-i tārīk ile ihtilāṭ u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmişüm.*”(339-4)

Karanlık gönül diyerek somutlaştırmıştır.

2.10. Soyutlama

Soyutlama, bir varlık ya da olgunun somut özelliklerinden ziyade onun düşsel, sembolik veya manevi yönlerinin ön plana çıkarılmasıdır. Fasîh Ahmed Dede'nin "Gül ü Mül" adlı eseri, tasavvufî şiir geleneğinin önemli örneklerindendir ve şairin soyutlama unsurunu işlediği eserlerden biridir. Fasîh Ahmed Dede'nin şiirinde soyutlama, özellikle gül ve mül gibi semboller aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Gül, Mevlevîlik ve tasavvuf edebiyatında sıkça kullanılan bir semboldür ve güzellik, aşk, ilahi sevgi ve manevi olgunlaşma gibi kavramları temsil eder. Fasîh Ahmed Dede, gülü sadece bir bitki ya da somut bir nesne olarak değil, ilahi aşk ve manevi hikmetin bir temsilî olarak kullanır.

Mül de eserde soyut bir şekilde işlenir. Tasavvufî ve felsefî bir bakış açısıyla, mül geçici olanı ve dünyasal bağlılıkları simgeler. Bu soyutlama, tasavvufî düşüncelerin estetik bir dilde vücut bulmasını sağlar ve okuyucuyu manevi bir yükselişe taşır.

Örnek 1: “*bî-hûde ‘arbedeleri cihetinden **gerden-i helâlüm** selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldu.*” (341-6)

2.11. Tamlamalar

Türkçede, en az iki kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu terkipler önemli bir yer tutar. Divan şiirinde, şiirin veznine uygunlukları ve şiire kattıkları ahenk nedeniyle tamlamalar sıklıkla kullanılır ve bu unsurlar, şiirin temel yapı taşlarını oluşturur. Gül ü Mül’de Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli terkiplerin yanı sıra, Arapça-Farsça karışımı terkiplerin de ikili ya da üçlü biçimlerde kullanıldığını görebiliriz. Fasîh bu geniş kelime ve tamlama dağarcığını zengin düşünce dünyasıyla harmanlayarak vermiş olduğu Gül ü Mül adlı eserinde her üç dilin de kendine özgü ifade ve tamlama biçimlerinden faydalanmış ve bu sayade eserin zengin bir muhayyileye sahip olmasını sağlamıştır.

2.11.1. Farsça tamlamalar

Gül ü Mül’de Farsça tamlamaların uyum içinde bağlandığı görülür. Tamlayanın veya tamlananın Arapça veya Farsça unsurlar barındırdığı görülmüştür. Eserdeki tamlamalar sıfat ve isim tamlaması şeklinde sınıflandırılmıştır.

Tamlayanı isim tamlaması olan:

Örnek 1: “İtmiş seni *Fāṭiru’s-semāvāt*

Sulṭān-ı kalem-rev-i kemālāt” (275-10)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Fāṭiru’s-semāvāt: Gökleri yaratan, Allah (Sıfat Tamlaması)

Sulṭān-ı kalem-rev-i kemālāt: Olgunluklar ülkesinin sultanı(Farsça Tamlama)

Farsça sıfat tamlaması, Arapça isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Örnek 2: “*Vezīrān-ı cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı*

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Vezīrān-ı cihānuñ: Belirtili İsim Tamlaması (Farsça Tamlama)

Vezīrān-ı cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı: Zincirleme İsim Tamlaması

Farsça tamlama zincirleme isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Örnek 3: “*Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı*(285-20)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ: Farsça Tamlama

Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı: Belirtili İsim Tamlaması

Farsça tamlama belirtili isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Örnek 4: “*Müşirān-ı zamānuñ hüsn-i tedbīr ile meşhūrı*”(285-18)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Müşirān-ı zamānuñ: Farsça Tamlama

hüsn-i tedbīr: Farsça Tamlama

Müşirān-ı zamānuñ hüsn-i tedbīr ile meşhūrı: Zincirleme İsim Tamlaması

Müşirān-ı zamānın: İsim Tamlaması

İsim tamlaması zincirleme isim tamlamasının tamlayanı olmuştur.

Diğer örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“*pertev-i neyyir-i kerem*”(288-1)

“*Dil-teşne-i hūn-ı cānumuzdur*

Vīrān-kün-i hānmānumuzdur” (278-5)

“*būlbūlān-ı hezār-destān-ı būstān*”(290-28)

“*Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şoḥbet*”(294-1)

Tamlayanı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*mesned-ārā-yı şadr-ı sa ‘ādet ve şadr- pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret*”(287-15)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: *mesned-ārā-yı şadr-ı sa ‘ādet ve şadr*

Tamlanan: *pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret*

Tamlamanın her iki ögesi Farsça kelimelerden oluşmuştur.

Tamlama öncesinde, Farsça tamlamalarla oluşmuş zincirleme isim tamlamasının tamlayanı sıfat tamlaması olmuştur.

Örnek 2: “*Ve mu ‘tekifān-ı cevāmi ‘-i ‘ibādet ü peygūle-güzīnān-ı şavāmi ‘-i riyāzet*(291-20)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Fâsih Ahmet zincirleme isim tamlamasını tamlayan olarak bağlaçla tamlanana bağlamıştır.

Diğer örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“*Ve mu ‘tekifān-ı cevāmi ‘-i ‘ibādet ü peygūle-güzīnān-ı şavāmi ‘-i riyāzet*(291-20)

“*meşşāta-i ‘arūs-ı duḡter-i rez olup*”(294-29)

“*Bir bī-kes-i nā-murād u zārūm*

Maḡdūr-ı ‘adū-yı ḡīlekārūm”(G280-33)

“*Aṭṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı nev-bahārūm*”(296-8)

“*Nesīm-iḡoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḡdem-i şāh-ı nevrūzīdūr*”(288-16)

“*sipeh-sālār-ı manşūri*”(285-21)

“*gül-i terden cām-ı pūr-tāb-ı şarābı*”(295-2)

Tamlayanı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkalemūn*”(288-17)

Tamlayan: *būkalemūn*

Tamlanan: *dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i*

Örnek 2: “*zaḡm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen mürüvvet*”(285-3)

Tamlayan: *zaḡm-ı nāsūr-geşte / şikestemi*

Tamlanan: *vücūd*

Örnek 3: “*müjde-i teşrīf-i ḡusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile ṭarāvet-efzā-yı fezā-yı gülzār olup*”(288-17)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: nev-bahārī ile tarāvet-efzā-yı

Tamlanan: fezā-yı gülzār

Örnek 4: “*ğuşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı dırahtānda*” (290-28)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: ğuşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı

Tamlanan: dırahtānda

Örnek 5: “*Viridi peygām-ı güli bülbül-i nālāne şabā*” (288-15)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: nālāne şabā

Tamlanan: Viridi peygām-ı güli bülbül-i

Tamlayanı ve tamlananı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*na ‘ra-i bülend-i nūş-ā-nūş ve gül-bāng-ı cūş u ħurūşı peyveste-i muḳa ‘‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp*” (294-11)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: “na ‘ra-i bülend-i nūş-ā-nūş ve gül-bāng-ı cūş u ħurūşı peyveste-i muḳa ‘

Tamlanan: ‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp

Tamlayanı sıfat tamlaması olan iki farklı tamlayanı bir tamlanana bağlamıştır.

Örnek 2: “*cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan nağamāt-ı laṭīfe-engīz*” (295-16)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr

Tamlanan: nağamāt-ı laṭīfe-engīz

Örnek 3: “*mazmūn-ı belāğat-meşḥūnı üzere müṭāla ‘a-fermā-yı çeşm-i bīdār*” (292-25)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: mazmūn-ı belāğat-meşḥūnı üzere müṭāla ‘a-fermā-yı çeşm-i

Tamlanan: bīdār

Örnek 4: “*aṭlas-ı hoş-ḳumāş-ı sebzgūn-ı çemeni, be-resm-i i ‘zāz-ı pāy-endāz*” (288-16)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: atlas-ı hoş-kumâş-ı sebzgün-ı çemeni

Tamlanan: be-resm-i

Örnek 5: “*edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpük-kademe*”(287-20)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: edhem-i müşgîn-perçem-i

Tamlanan: kalem-i çâpük-kademe

Örnek 6: “*Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ*” (285-21)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: cihān-gīrūñ

Tamlanan: Şehen-şāh

Örnek 7: “*Nümüne-nümā-yı sipihr-i berīn*”(289-18)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: Nümüne-nümā-yı sipihr-i

Tamlanan: berīn

Tamlayanı sıfat tamlaması, tamlananı isim tamlaması olan:

Örnek 1: “*Ve her nihāl-ı nukre-pūş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne ve gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīḳ-i şükrāne, dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb ve īşār-ı zer-i kem-yāb kılurlar.*”(288-24/25)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: gonçe-i şīrīn-tebessüm-i çemen

Tamlanan: be-ṭarīḳ-i şükrāne

Tamlayanı sıfat tamlaması, tamlananı isim tamlaması olmuştur.

Örnek 2: “*miyān-ı sebzezārda def‘-i derd-i ser-i ḥumārda*”(290-10)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: def‘-i derd-i

Tamlanan: ser-i ḥumārda

Tamlayanı sıfat tamlaması, tamlananı isim tamlaması olmuştur.

Örnek 3: “*şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı nevrüzīdūr*”(288-16)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i

Tamlanan: şāh-ı nevrüzīdūr

Tamlayanı isim tamlaması, tamlananı sıfat tamlaması olan:

Örnek 1: “*müstaḡraḳ-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u ḥastemi*”(285-1)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: müstaḡraḳ-ı deryā-yı / derd-i dil-i

Tamlanan: endīşe / bīmār

İki farklı tamlama oluşturup fülle birleştirmiş.

Tamlayanı birleşik sıfat olan:

Örnek1: “*fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadāḳat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet-endīş olup*”(308)

“ü” bağlama edatıyla iki tane birleşik fiil oluşturmuştur. Altı ismi bir fiile bağlamış tamlama üzerinden fiil oluşturmuştur.

“Oldur o vezīr-i bī-mu ‘ādil

Oldur o müşīr-i bī-mümāsil” (279-1/2)

“ nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl”(289-20)

“Ve mey-ḥ^vāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gūlzārda”(293-17)

Tamlananı birleşik sıfat olan:

Örnek 1: “*bir dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur*”(290-18)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: sīmīn-endām u hoş-eṭvār

Tamlanan: dil-ber

Tamlayanı ve tamlananı birleşik sıfat olan:

“ḥayāt-baḥş u feyż-nişār”(289-19)

Tamlayanı atıf terkibi olan:

“mazḥar-ı merḥamet ü ‘atıfet”(287-1)

“Düstūr-ı mükerrrem ü mufahḥam

Aḥmed Paşa vezīr-i a ‘zam”(286-2)

“Gül ü Mülde âteş-i zebāne-keş-i münāzara vü muḥāvere iştī ‘āl”(295-14)

“Ḥaṭīb-i cāmi ‘-i gülzār ki ‘andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur”(297-2)

Tamlananı atıf terkibli olan:

“reşk-efgen-i ḥūrşīd-i ḥāver buyurıla.”(288-2)

“şükūfe-i semen ü yāsemen”(289-7)

“Bāḳī anuñ ‘afv u lutf u iḥsān

Bāḳī anuñ emr ü ḥükm ü fermān” (281-13)

“mızmār-ı nazm u eş ‘ārda”(287-18)

Tamlayanı birleşik sıfat, tamlananı atıf terkibi olan.

“Ben dil-figār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyi-i dergāh-ı āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı kām-kār”(287-11)

Tamlayanı isim tamlaması, tamlananı atıf terkipli olan:

“neşīd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş-edā, gūş-zed ü sāmī ‘a-pīrā oldı”(285-5)

“dāmen-der-miyān-ı gūşiş ü ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā ‘id-i sa ‘y u iḳdām oldıgum”(287-19)

Farsça tamlamaların yardımcı fiillerle kullanımı:

“Bir nuṭkuñ ile mişāl-i ‘İsā

Biñ mürde-dili idersin iḥyā” (276-1)

“pāye-i sāye-i hem-sāyeñ ber-ā-ber-i tāk-ı seb ‘a-şidād ideler.”(287-9)

Tamlayan ve tamlananın yer değıştirdiğı:

“Mu ‘cizātı cāminuñ bir cür ‘asına teşne-leb”(284-7)

“firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ḥuṭbe-i belāgat- ‘unvānı benüm”(297-3)

2.11.2. Türkçe tamlamalar

İsim ve sıfat tamlaması olarak iki grupta ele alınan terkipler belirtili ve belirtisiz olarak da kendi içlerinde ayrılırlar. Gül ü Mül’de bulunan Türkçe tamlamalar bazen tümüyle Türkçe kelimelerden oluştuğı bazen de ya tamlayanın veya tamlananın Arapça veya Farsça unsurlar barındırdığı görülmüştür. Eserdeki tamlamalar sıfat ve isim tamlaması şeklinde Türkçe’nin söz dizimine uygunluğu dikkate alınarak sınıflandırılmıştır.

i. Sıfat Tamlaması:

Örnek 1: “Ābsın ma ‘nīde ammā āb-ı āteş-pāresin

La ‘lsın şüretde reng ü rüyla ammā nesin”(312-15)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı Türkçe, tamlananı Farsça'dır sıfat tamlamasıdır.

Diğer örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“*Ey şüh-ı bî-temkîn, mazmûn-ı meşhûrından ğāfil ü berî olup, henüz resîde-i rûtbe-i pîrî olmadın*”(315)

“*Bahtum meger itdi Haq Tebarek*

Bu güne siyâh u nâ-mübârek”(279-29)

“*Bir nîm-nigâh-ı iltifâtun*

Mümtâzı olur bu kâ'inâtun”(279-21)

“*Olsun bu haķîr-i kem-liyâķat*

Cârûb-keş-i der-i sa'âdet”(280-22)

“*Geldi niçe feyz-i nev-bahârî*

Kim gülşen iderdi hârzârî”(279-25)

ii. İsim Tamlaması:

Örnek 1: “Bir kimsenün hâl-i bed-melâli”(341-1)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayan: Bir kimsenün

Tamlanan: hâl-i bed-melâli

Örnek 2: “benüm haķķumda îcâd idüp, Sikender-nâme-i miskiyyü'l-hıtâma seng”(334-32)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Türkçe isim tamlaması, Farsça tamlamayla birlikte kullanılmıştır.

Örnek 3: “Senün müddet-i tarâvet ü leṭâfetün”(333-17)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı Türkçe, tamlananı Farsça'dır.

Örnek 4: “Zülfi bir ejderdür”(318-6)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı düşmüş isim tamlamasıdır.

Örnek 5: “senüñ‘indüñde zebân-âvürde-i beyân u ta‘bîr ve medâyiḥ ü elḳâb-ı leṭâfet-niṣâbdan ki benüm ḥaḳḳumda lisâna gelmişdür”(334-17)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlayanı Türkçe, tamlananı Farsça isim tamlamasıdır.

Örnek 6: “Çeşmi bir âhûdur” (318-7)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Belirtisiz isim tamlamasıdır.

Örnek 7: “*Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-âlûd*

Luṭfuñla ola meger ki biḥbûd” (280-8)

Yukarıdaki cümleyi tamlamalar açısından değerlendirdiğimizde şöyle bir durum ortaya çıkar:

Tamlananı isim tamlamasıdır.

2.11.3. Arapça tamlamalar

Gül ü Mül’de Arapça tamlamaların yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Arapça tamlamalar ikili ve üçlü şekilde kullanılmıştır.

Arapça bazı ikili tamlamalar:

“*bu neşîd-i dil-pesend-i münāsibü’l-maḥalle*”(294-3)

“*Ya ḳûb mıyum ki itdi zü’l-menn*

Beytü’l-ḥazeni baña nişîmen” (G279-32)

Arapça bazı üçlü tamlamalar:

“*Âşaf-ı Bermekî-kerem, şāhibü’s-seyfi ve’l-ḳalem;*”(G285-15)

2.12. Âyet, Hadîs, Kelâm-ı Kibar

Divan şiirinde sıkça kullanılan ayetler ve hadisler, şairlerin hayal gücü, anlam dünyası ve düşünce yapısını yansıtmaktadır. Seçilen ayetler ve hadisler, şairin ifade gücüne derinlik katarak şiirin özgünlüğünü ortaya koyar. Fâsîh Dede'nin Gül ü Mül mesnevisinde yer alan bazı ayet ve hadis alıntılarının beyit içindeki kullanımını incelenmiş ve bu alıntılarının nasıl anlamlandırıldığına dair değerlendirmeler yapılmıştır.

a) Ayet:

“Bi-enne llāhe leyse lehü şerīku mazmūn-ı belāġat-meşhūnı üzere müttāla ‘a-fermā-yı çeşm-i bīdār “(292-24)

“li-meni ‘l-mülki ‘l-yevm li ‘llāhi ‘l-vāhidi ‘l- kakhhār”(283-6)

Mana: Bugün mülk (hükümrancılık) kimindir? Tek olan, her şeyi kudret ve hâkimiyeti altında tutan Allah'ındır.

“İnne ‘llāhe lā yuđī‘u ecre ‘l-muhsinīn”(288-3)

Mana: “Şüphesiz Allah iyilik yapanların mükafatını elbette zayi etmez.”(Tevbe/9: 120), (Hud/11: 115), (Yusuf/12:90)

“fenzur ilā āşāri rahmeti ‘llāhi keyfe yuhyi ‘l-arde ba ‘de mevtihā”(291-23)

Mana “Allah'ın rahmetinin eserlerine bak! Yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor.” (Rum/30: 50)

“ve ‘in min şey ‘in illā yusebbihu bi-hamdihi”(292-5)

Mana Ve in» ile başlar. Metinde “ve mā” şeklinde yazılmıştır. Mana: “Her şey O'nu hamd ile tespih eder.” (İsra/17:44)

“mine ‘l-mā ‘i kulle şey ‘in hayyin”(298-5)

Mana “...bizim onları ayırdığımızı ve diri olan her şeyi sudan meydana getirdiğimizi görmediler mi” (Enbiya/21:30)

“İnnā erselnāk”(300-8)

Mana “İnnâ erselnâke” kısmı Kurân-ı Kerim’de çok fazla geçen bir kulanımdır. Peygamber için kullanılan bu tabirin geçtiği çoğu yerde peygamberin müjdecisi ve şahit olarak gönderildiğine atıfta bulunulur. “(Ey Muhammed!) Şüphesiz biz seni bir şahit, bir müjdecisi ve bir uyarıcı olarak gönderdik. (Fetih/48: 8). Ayrıca aşağıdaki ayetlere de bakılabilir. (Bakara/2: 119), (Ahzab/33: 45)

“menāfi ‘u li ‘n-nāsi”(309-24)

Mana: “insanlar için yararlar vardır...” (Bakara/2: 219)

b) Hadis:

“ene emlah”(300-14)

Hadis. Mana: Ben en melihinizim, en güzeliniz, en melahatlinizim

“ene efşah”(300-15)

Hadis. Mana: Ben en güzel konuşanımdır

“E ‘l-mü ‘minu Mir ‘ātu ‘l-mü ‘mini”(305-2)

Hadis. Mana: “Mümin müminin aynasıdır”

“İnne mine ‘s-sa ‘ādeti en yeṭüle ‘ömre ‘r-recūli ve yerzuḳehullāh”(308-8)

Hadis. Mana: Kişinin ömrünün uzun olması ve Allah'ın onu rızıklandırması saadettendir.

“*Men tevāde ‘a refe ‘ehullāh*”(308-14)

Hadis. İbn Mace, Zühd 16: Mana: Allah tevazu göstereni yüceltir.

“*keşrete ‘d-ḡahiki tumītü ‘l-ḡalbe*”(314-10)

Hadis. Mana: “Çok gülmek kalbi öldürür.”

c) Dua:

“*Aḡmed Paşa edāmeḡü ‘llāh*

Bā-devlet ü ‘izz ü rif‘at-i cāh”(278-33)

“*Eḡālallāhu te ‘āla ‘ömrehü ve devleteḡü ilā yevmi ‘t-tenādi bi ‘n-nebiyyi ve ālihi ‘l-emcādi* “

“*Dergāhuña itdüm istinādi*

Redd itme bu ‘abd-ı nā-murādi”(280-18)

“*Ve muḡarrā ḡül-berg-i selām u ṡalāt ve ra ‘nā-ḡonçe-i düürüd u ṡaḡiyyāt*”(284-1)

2.13. Deyimler

Deyimler, duygu, düşünce ve olaylar karşısında insanın tavır ve davranışlarını özetleyen, genellikle iki veya daha fazla kelimeyle oluşmuş kalıplaşmış sözlerdir. Her toplumun kendi kültür ve dil yapısına özgü olan deyimler, benzer kelimeler ve anlamlarla ortak olabilir. Gül ü Mül’de geçen deyimler yazıya akıcılık katması bakımından oldukça önemlidir. Bu eserde yer alan bazı deyimler aşağıda listelenmiştir.

“*Ne ṡurursın Faṡīḡ-i bī-ḡāre*

Ḡarḡ olup baḡr-ı ızṡırāb u ḡama”(285-9)

“*Pest ider ḡadrini āḡir kiṡinüñ ser-keṡlük*”(302)

“*Ve kendüñi yād u ferāmüṡ eylemiṡsin.*”(302)

“*Yek-bāre, ḡürüh-ı ḡübān-ı ‘iṡve-perdāza niḡeh-endāz ol, tā ma ‘lüm idinesin ki cemī ‘isinden bālāter ü ser-firāzum.*”(303)

“*ṡütür-i ser-mest gibi cūṡ idüp keḡ-i ḡaṡab u kīni, perīṡān iderek, cevāb-ı pür-‘itāba ṡaṡaddī*”(304)

“*Tevakḡkuf u ṡabr eyle, tā ḡengāl-ı cidāl-ı küllābḡerān-ı bī-emānda ḡalduḡda ki āvān-ı der-māndegī vü peṡīmānīdür.*”

“*Herkes be-ḡadr-i himmet-i ḡod kār mī-koned*”

“*‘iyāzen billāhi ‘l-ḡafūr*”

“*Lāḡīṡ ki ser-be-ser ḡılāḡest*”

“*Mī-bāṡ peṡendīde vü ḡod-rā me-peṡend*”

“*ṭāle beḳāhu ve nāle menāhu*”

“*mu ‘attar-sāz-ı meṣām-ı ‘ālemyān olan ṣemīm-i müşg-efṣānuma mensūb tutarlar*”(298)

2.14. Zamirler

Zamirler, isimlerin yerine geçen ve onları temsil eden sözcüklerdir. Sayıları sınırlı olmakla birlikte, her ismin yerine geçebildikleri ve her ismi işaret edip gösterebildikleri için kapsamları oldukça geniştir. Zamirler, isimler gibi çokluk ve iyelik ekleri alabilir, ayrıca çekim yaparak tamlamalar oluşturabilirler. Zamirler, yapı bakımından basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üçe ayrılır. İşlev bakımından ise şahıs, işaret, dönüşlülük, aitlik, soru, belirsizlik ve bağlama gibi gruplara ayrılır (Korkmaz,2009, s. 399-405). Aşağıda, işlev bakımından sınıflandırılan zamirler ele alınmış ve örneklerle gösterilmiştir.

2.14.1. Şahıs zamirleri

Gül ü Mül’deki zamirler benzer biçimdeki kullanımları dolayısıyla şahıs ve işaret zamirleri olarak ayrılmıştır. Şahıs zamirlerinde üçüncü tekil şahıs zamiri yerine kullanılan “o” zamirinin eski biçimi ve hal eki almış olan “*anı, anun*” ile “*ol*” şekli de kullanılmıştır. O ve ol şahıs zamirlerinin işaret zamiri biçimi de var olmakla beraber bunlar kullanımda bağlamdan anlaşılmaktadır. Şahıs zamirlerinin eserdeki kullanımları şöyledir:

Ben: Birinci tekil şahıs zamiri.

“*Ben güm-şode-nām u bī-niṣānī*

Ey ṣadr-niṣīn-i kām-rānī” (279-18)

“*Ben güm-şode-nām u bī-niṣānī*

Ey ṣadr-niṣīn-i kām-rānī”(279-18)

“*Ben bendelige revā degülsem*

Bir ḥıdmetüñe sezā degülsem”(280-25)

“*Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı*”(294-8)

“*Ben pādṣāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḥīnüm.*”(296-5)

Baña: Birinci tekil şahıs zamiri

“*Ya ḳūb mıyum ki itdi zū’l-menn*

Beytü’l-ḥazeni baña niṣīmen” (279-32)

“Gencīne miyüm ki hük-m-i Bārī
Cāy itdi baña harābezārī” (280-2)

Sen: İkinci tekil şahıs zamiri

“Ey şadr-ı güzīn Hıdīv-i zī-şān
Sen zātuña lāyık eyle ihsān” (280-28)

“Bih-zād senüñle kām buldı
Erjeng senüñle nām buldı”(276-15)

“zerrīn-kaḍehin ve lāle-i nu ‘mān piyālesin”(290-9)

Saña: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi

“Yoḳdur bu hünerde saña hem-reng
Ḥaclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng”(275-8)

Aña: Ona

“Bir kerre eger iderse ihsān
Biñ kerre olur aña peşīmān”(277-29)

Anuñ: onun

“Bāḳī anuñ ‘afv u luṭf u ihsān
Bāḳī anuñ emr ü hük-m ü fermān”(281-12/13)
“Erbāb-ı ṭabī‘at ehl-i dāniş
Andan göremez ruḥ-ı nevāziş”(278-7)

2.14.2. İşaret zamirleri

Bu: İşaret zamiri

“Yoḳdur bu hünerde saña hem-reng
Ḥaclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng”(275-5)
“Ey vāḳıf-ı rāz-ı cān-ı şeydā
Senden bunu iderüz temennā”(277-3)
“Bir nīm-nigāh-ı iltifātuñ
Mümtāzı olur bu kā’inātuñ”(279-21)
“Olsun bu ḥaḳīr-i kem-liyākat
Cārüb-keş-i der-i sa ‘ādet”(280-22)
“Baḥtum meger itdi Ḥaḳ Tebārek
Bu gūne siyāh u nā-mübārek” (G279-29)
“Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd

Luṭfuñla ola meger ki bihbūd” (G280-8)

“bu zerre-i nā-çiz ü kem-ter” (G288-1)

“Ve kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya ser-āğāz itmekle ki” (291-6)

2.14.3. Belirsizlik zamirleri

Kim: Soru zamiri

“Ol zerreye kim ḥiṭāb idersin

Reşk-āver-i āftāb idersin” (279-14)

“Allāh u Resūlidür güvāhum

Kim yok bu cihānda bir penāhum” (280-21)

“Oldur ol ser-meclis-i peygamberān kim cümlesi” (284-6)

“Geldi niçe feyz-i nev-bahārī

Kim gülşen iderdi ḥārzārı” (279-26)

“kimi bu nağamāt-ı hoş-āhenk ile” (290-30)

“her biri bir maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup” (290-29)

“kimi āl-i tūṭī-i lisānın” (292-26)

“şeker-ḥvār ve kiminüñ ‘andelīb-zebānı” (293-1)

“ki her birinüñ evşāf-ı ḥüsn-i dil-peżīr” (294-13)

3.BÖLÜM

3.1. Ahmet Fasîh'in Münazara-î Gül ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü

A

ab: Su.

- Dirlerse eger daķıka-sencân / Fevvâre-i **ab-ı** Hızra mîzân (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*ab-ı, -i*]
- Hem-meşreb-i **ab-ı** çeşme-i Hızr / Eltâfuña olmaz ise mazhar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*ab-ı, -i*]
- u dem-i 'âlem-i **ab** ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maħalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*ab, /*]
- Güyâ leb-i cüy u bâde-i nâb / Kât kât dem-i 'ayş u 'âlem-i **ab** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*ab, /*]
- Sâķî şun o zevrak-ı şarâbı / Cây eyleyelüm kenâr-ı **abı** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*abı, -ı*]
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ĥod, benüm **ab-ı** dil-cüyümü ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü ĥıla'-ı fâhirelerinden mâ'adâ şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*ab-ı, -i*]
- Sofrâ-yı ġamuñ sikencübîni / **Ab-ı** ciger ü ĥayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*ab-ı, --ı*]
- Ben reng ü rüy-i âteşde bir **ab-ı** muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-baħşum / ki çün **ab-ı** ĥayât-ı rûĥ-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*ab-ı, -i*]
- Benüm sâķiyâ âteş-i âb-sûz / Benüm sâķiyâ **ab-ı** âteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*ab-ı, --ı*]
- Âbsın mâ'nide ammâ **ab-ı** âteş-pâresin / La'lsın şüretde reng ü rüyla ammâ nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*ab-ı, -i*]
- Âbsın mâ'nide ammâ âb-ı âteş-pâresin / La'lsın şüretde reng ü rüyla ammâ nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*absın, -sın*]
- kerde-i Bermekîyyü'l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedüñ ki bir cüd u kerem, ki 'âlem-i **ab** ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*ab, /*]
- Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki **ab-ı** tılâ ile taħrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâĥaza ve endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*ab-ı, -i*]
- ġâĥ fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve ġâĥ kendüñi faħr-ı / ĥanedân ve **ab-ı** rüy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiĥâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*ab-ı, -i*]
- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ĥakâret ü ĥvârî ile pest idüp, / **ab-ı** rüy-ı 'ırz u vaķârını rîzân-ı ĥâk-ı mezellet ü ĥâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*ab-ı, -i*]
- Senüñ buĥâr-ı maġz-ĥırâs-ı ĥumârıñ, derd-i ser-âver-i erbâb-ı / 'ayş u 'işret oldukça benüm **ab-ı** pür-şafâmla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*ab-ı, --ı*]

abd: Kul, köle, hizmetkar.

- Redd itme bu '**abd-ı** nâ-murâdı / Allâh u Resûlidür güvâhum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [*'abd-ı, --ı*]
- ĥâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i ĥâtır-ı '**abd-ı** ĥakîr oldı ki; mîzmâr-ı / nazm u eş'ârda olındıġı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı ġuşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*'abd-ı, --ı*]

âbdâr: Taze, cilâli, canlı. *Âbdâr la'l:* canlı, parlak la'l taşı.

- Hezâr muħassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i **âbdâr-ı** ġüftârumdadur ki / senüñ kabâiyî u bed-ĥulîġuñda ĥiç söz ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*âbdâr-ı, --ı*]
- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı **âbdâr**, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mîzmâr-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*âbdâr, /*]
- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı **âbdârdan** ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûķça-i ġuş-ı ĥûş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürer ü le'âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*âbdârdan, -dan*]

‘ābidān: Abidler, ibadet edenler.

- ve şavma‘a-i ‘**ābidān**-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*‘ābidān*-ı, -ı]

abir-efşān: Abîr saçan, misk gibi kokan.

- ‘abîr-efşān u müşg-bār, [...]: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 11*). [*‘abîr-efşān*,]

āb-rîz: Āb-rîz: (ĀBRÎZ) i. (*Fars. āb “su” ve riz “döken” ile āb-riz*)

1. Su dökmeye yarayan kap, ibrik, testi. 2. Ayakyolu, abdesthâne, helâ. 3. Oturak, lâzımlık.

- zemîne, anlaruñ şadaqa-i seri, dîde-i teri, ne gûne **āb-rîzān** iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*āb-rîzān*, -ān]

āb-süz: Su yakan ateş.

- Benüm sākîyā âteş-i **āb-süz** / Benüm sākîyā āb-ı âteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*āb-süz*,]

ac: T. f. Kapalı şeyi açık hâle getirmek. Delmek. Kazmak. Genişletmek. Mahremâne söylemek. Cilâ vermek. (Renk hususunda) Daha güzel göstermek. Tarlayı yeni imar etmek.

- Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār / **Açılmadı** gonçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*açılmadı*, -ı, -l, -ma, -dı]

‘acem: İran’lı, Fars.

- Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘**Acemde** nağme-serā-yı îcād ve nevā-pîrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*‘acemde*, -de]

‘acem: İran, Acem ülkesi.

- [...] / Ve ḥasb-ı hālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı ‘**Acemden** şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*‘acemden*, -den]

‘āciz: Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.

- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişîn-i maḳāmāt-ı ḥarābāt ve gūşe-güzîn-i cāy-ı fenā (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*‘āciz*,]

‘acîbe: Şaşılacak şey.

- duḥter-i rez iken, ‘**acîbe** vü ḡarîbedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*‘acîbe*,]

açma: T. f. Kapalı şeyi açık hâle getirmek. Delmek. Kazmak. Genişletmek. Mahremâne söylemek. Cilâ vermek. (Renk hususunda) Daha güzel göstermek. Tarlayı yeni imar etmek.

- Yok ağzımı **açmağa** mecâlum / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [açmağa, -ğ, -a]

a'dā: Düşman.

- Bir yañasa zaḥm-ı raḥm-ı **a'dā** / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [a'dā,]

'aded: Sayı, hesap; ebced hesabı.

- Ey Gül, da'vî-i şāhidî eyledüñ ve ḥande-i bî-cā vü bî-ma'nāyı, ḥadd u / **'adedden** bîrûn u efzûn itdûñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). ['adedden, -den]

âdem: 1. insan 2. kişi | adam 3. insan | Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.

- Niçe ḥayretde komaz (**âdemi** ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [(âdemi,]
- ve terâne-senc-i ḡurûr u kibr olup rûtbeñi, muḥāfaẓa itdûñ. / Zîrâ şeyṭân-ı la'în-i ḥod-bîn, Ḥazret-i **Âdem**, 'aleyhi's-selâm ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [âdem,,]
- şafḥa-i rûy-ı zemîn ve fîrû-güzâşe-i ḥāk-ı tevāzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-raḡm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı **Âdem** 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [âdem,]
- Rûzgāruñ germ ü serdîn görmeyen **âdem** midür / Pes ḥāl, bu minvāl üzere ola, senûñ benümle niçe cür'et-i muḥāşametûñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [âdem,]

'adem: Yokluk.

- kerem-i Ḥâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, **'adem** ü vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). ['adem,]

'adîm: Adîmü'l-misl: Eşsiz, benzersiz.

- 'adîmü'l-mişâllerine ki zîb-kerde vü zînet-dâde-i kîlk-i bî-'ayb u 'îlel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). ['adîmü'l-mişâllerine,]

'adli: Adalet, hakkaniyet, doğruluk, tarafsızlık.

- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u **'adli** / Ref' eyledi cev'r ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). ['adli,]

'adû: Düşman II Rakip.

- Dîrîne **'adû-yı** kîne-cûdur / Erbâb-ı dili figâr ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17). ['adû-yı, -yı]
- Bir bî-kes-i nâ-murâd u zârum / Maḡdûr-ı **'adû-yı** ḥilekârum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17). ['adû-yı, -yı]
- Göstermedi rûy-ı mihr bir ân / Cevr eylemede **'adû-yı** bî-dâd (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3). ['adû-yı, -yı]

āferide: Kimse.

- Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḡun / u āgāhī, bīrūn-ı ḡadd-i imkāndur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [āferīdeden, -den]

āferīniş: Yaratılış, hilkat.

- ümür-ı cumhūr, deryā-yı faẓl u kân-ı dāniş, nizāmü'l-mülk-i āferīniş, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12). [āferīniş,,]
- nūr-ı dīde-i āferīniş, ḡvāce-i kā'ınāt u fāhrü'l-'ālemīn ya'nī / Ḥazret-i Muḡammedü'l-Emīn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [āferīniş,,]
- olan dü-rüze zīb ü nümāyiş-i ebleh-firīb-i āferīnişe, yüz vechle tercīḡ / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [āferīnişe,, -e]

āftāb: Far. 1. Güneş. 2. Güneşin ziyası. 3. Sahib-i cemal dilber. 4. Güzel, parlak çehre.

- Reşk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i keremünle bir nigāḡ it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [āftāb,]
- āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāḡte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḡşānı ve sīmīn-kāse-i māḡ-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [āftāb-ı, --ı]
- āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāḡte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḡşānı ve sīmīn-kāse-i māḡ-ı tābānı, dā'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [āftāb-ı, --ı]
- Ki her zerrem olmaḡda bir āftāb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [āftāb,]
- piyāleden lāmi' u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādiye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki ufḡ-ı maşrıḡ-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [āftāb-ı, --ı]
- Ey rüşen iden cihānı tābı / Her rüz-ı siyāḡuñ āftābı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1). [āftābı, -ı]
- Ve ben ol Felāḡūn-ı ḡum-nişinüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyine-i āftāb, meclā-yı ḡired ve mir'āt-ı idrākūñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [āftāb,,]
- Bu denlū meclisi olmazdı germ-ā-germ rindānuñ / Miyān-ı çarḡ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [āftāb-ı, --ı]
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā ḡurşīd-i / 'aḡlı, ki ziyā-baḡş u pertev-resān-ı iḡlīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [āftāb-ı, --ı]

'afv: Af, bağışlama.

- Eglendi murād-ı cān-ı nā-şād / Bāḡī anuñ 'afv u luḡf u iḡsān (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). ['afv,]

āgāḡ: Far. 1. Vāḡf, haberdar 2. Basiretli, uyanık.

- ḡaşa'il-i laḡife-i ḡūn-ā-ḡūn ve feẓā'il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḡaber ü āgāḡ / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [āgāḡ,]
- Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı ḡaş u micmeredār-ı iḡlāşumdur ki her ḡāḡ ḡalb-i / āgāḡı cilvegāḡ-ı nūr-ı siyāḡdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [āgāḡı, -ı]
- olmaḡla ḡavāle-i niş-i tevbiḡ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāḡ u ḡaberdār olmaduñ, ki deḡine vü genc, künc-i ḡarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [āgāḡ,]
- 'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-ḡüde jāḡ-ḡāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāḡ / olmaduñ ki ḡüzāf u bī-ma'nā ḡüft u ḡūya ser-āğāz itdüñ. Zīrā pādşāḡ-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [āgāḡ,]
- Ve āgāḡ olmaduñ ki ben muvāḡakat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḡullet ve ḡümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [āgāḡ,]
- olmayayduñ ve āgāḡı vü ḡüşyārīden, fi'l-cümle, eşer ü ḡaber ḡutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḡikmet-'unvān ki eḡādiş-i laḡife-i peyḡamberān-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [āgāḡı, -ı]
- Ey Gül, ḡiç pes ü pişūñe nigāḡ-endāz-ı 'ayn-ı başīret ü āgāḡı / olmayup, ḡod-şināşlḡı ḡüy-ı müstaḡsen zann itmişsin. Belī, ber-ma'nā- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [āgāḡı, -ı]
- 'arīf ü āgāḡ olmaḡlık, bir kār-ı nīḡvü vü pesendīde idüḡi mutteḡekun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2). [āgāḡ,]

- [...] / **Āgāh** ol ki fütāde-i varṭa-i ḥürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*āgāh*,]
- Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u **āgāhī**, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*āgāhī*, -ı]

āgāh-dil: *Haberdar veya kalp gözü açık gönüller.*

- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger hīç haberdār degülseñ bil ve **āgāh-dil** ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*āgāh-dil*,]

aglāl: *Pranga, kelepçe. II İnsanı fani dünyaya bağlayan her şey.*

- nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsīl ü **aglāl-ı** la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*aglāl-ı*,]

āgūs: *Kucak.*

- görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, rūzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārāyış-i **āgūs-ı** rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*āgūs-ı*, --ı]
- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i **āgūs-ı** dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*āgūs-ı*, --ı]

agz: *Ağız. II dil, konuşma.*

- Yok **agzımı** açmağa mecālüm / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*agzımı*, --ım, --ı]

āh: *Ah etmek.*

- perdāz-ı sipihr-i berīn ve nāle vü **āh-ı** ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ğırīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgen-i mesāmi'-i mütemekkinān-ı 'illiyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*āh-ı*,]

aḥadivvet: *Birlik, teklik II Allah'ın birliği.*

- [...] / ve maḥrem-i bālā-nişīn-i ḥarīm-i **aḥadiyyet**, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2*). [*aḥadiyyet*,]
- aḥadiyyet ve şadr-ārā-yı serīr-i nübüvvet. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [*aḥadiyyet*,]

ahd: *Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2. Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3. Zaman, devr: ahd-i şebāb.*

- Bi't-taḥşīş, '**ahd-i** meymenet karīn, şādıku'l-va'dü'l-emīn, 'illet-i / ḥilḳat-i āsmān u zemīn, Ḥazret-i Muḥammedü'l-Muṣṭafāda şallā'l-lāhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*'ahd-i*, -i]

'ahd: *Ahit, söz verme, yemin, vaat.*

- Ve fūşül-ı çehārda benüm zamān u '**ahd-i** letāfet-āşārūmda, ki mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña rağbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*'ahd-i*, -i]

āheñ: *Demir.*

- Bāzār-ı vefâyı germ idersin / **Āhende** olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*āhende, -de*]

ahenk: *Uyum.*

- āhenk ile ki (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 16*). [*āhenk,*]

āher: *Başka, diğer, gayrı.*

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-haşāne-i diğer, ta'biye vü / rih̄te ve der-sā'at, sāgar-ı muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı **āher**, vaż' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*āher,,*]
- merd, bir bām-ı bülendden, bir **āher** merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*āher,*]

āhir: *Sonunda, nihayet.*

- [...] / Pest ider qadrini **āhir** kişinün ser-keşlük (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*āhir,*]
- Ve laḳab-ı [...] mülakḳab kılınup suḥre-i / dehr ve şöhre-i şehir, adlanmañ ḥod, seni **āhir** ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*āhir,*]

āhirü'l-emr: *(Ar.) İşin sonunda. Akibet, en son.*

- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzam oldu. / Ve **āhirü'l-emr**, ḥalāb-ı şerr ü kabāyih̄ u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*āhirü'l-emr,,*]

ahkām: *Hükümler, kânunlar, emirler, buyruklar.*

- Baña niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül midür ki bu ma'nā, ya'nı **aḥkām**-ı ḥillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*aḥkām-ı, -+ı*]

aḥmed: *Ahmet.*

- Düstür-ı mükerrrem ü mu'azzam / **Aḥmed** Paşa edāmeḥü'llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*aḥmed,*]

aḥmed paşa: *Özel isim.*

- Aḥmed Paşa vezir-i a'zam / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 2*). [*aḥmed paşa,*]

ahrā: *Daha layık, münasip, uygun.*

- me'ābına sezāvār u elyaḳ u **aḥrādur** ki meclis-i ḥoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*aḥrādur, -dur*]

āhū: *Far. 1. Ceylan, karaca, zaby, gazal. 2. Dilber, mahbube. 3. Güzel, cazibeli göz.*

- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāh-ı müşğīn-müdur, fitrāk- hūbān, bir **āhū-yı** ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i humār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*āhū-yı, -yı*]
- Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāh-ı hūbān, bir **āhū-yı** müşğīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve humār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*āhū-yı, -yı*]
- Çeşmi bir **āhūdūr** olmuş şīrlər naḥçīr āña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*āhūdūr, -dūr*]
- Çeşmi bir **āhūdūr** olmuş şīrlər naḥçīr āña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*āhūdūr, -dūr*]

āhū-çeşm: Ceylan gözlü.

- müştākān-ı melāl-iştīmāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı **āhū-çeşm-i** şīr-şīkār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*āhū-çeşm-i,*]

ahvāl: Durum, vaziyet, hâl.

- Ahvāl-i dili kim ide tahrīr / Ebnā-yı zamāne bī-vefādūr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*ahvāl-i, --i*]
- Ahvāl-ı dilüm olur mükedder / Dergāhuña itdüm istinādı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [*ahvāl-ı, --ı*]
- ḥaḳḳumda ne mertebe kīl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zīştī-i / ef’āl eyledüñse ma’nen kendi şūret-i **ahvāl** u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ahvāl,*]

ahvālūmi: Durum, vaziyet, hâl.

- Ahvālūmi ‘arza tāb u tāḳat / Ğamla o kadar za‘īf ḥālūm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*ahvālūmi, -ūmi*]

ahvār-: Hayırlı, iyi, faziletli kimseler.

- ḥaberdār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı **ahvār-ı** pesendide eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*ahvār-ı, -ı*]

ahz: Ar. 1. Almak, alınmak. 2. Tutmak, tutulmak.

- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsūnkārdan **ahz-ı** nūkhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı kādīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*ahz-ı, --ı*]
- [...] / Bülbülān-ı hoş-elḥān-ı gülistān ḥod, berg ü nevāyı benden **ahz** u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*ahz,*]

‘ākibet: Sonunda; nihayet.

- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥlī ü le‘īm ü denī ki nūş eyleye, / ‘**ākibet** cüz’i küll ider, ya’nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*‘ākibet,*]

ākilān: Akıl sahipleri.

- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u ‘**ākilān-ı** her ümmet / baña bī-ḥadd u ḡayet i‘tibār u raġbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*‘ākilān-ı,*]

‘akl: Akıl.

- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekaver-i saht-ser-i şabr u karar, ‘inân-ı ‘aql u / hüşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [‘aql,]

‘aklı: Akıl.

- Ve kendüne âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşid-i / ‘aqlı, ki ziyâ-bağış u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [‘aqlı,, -ümdedür.]

akrân: Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

- Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i **akrânında** sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [akrânında, -um, -da]

akvâl-i: Ar. Kavlı'ler, sözler, kelâmlar.

- bed ve **akvâl-i** nâ-pesendüñle fahr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü büñgi, bî-nâmûs u nengi ki senden harâb u vîrân ve vâlih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [akvâl-i,]

âl: Almak.

- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekaver-i saht-ser-i şabr u karar, ‘inân-ı ‘aql u / hüşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan **alup** pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [alup, -up]

âl: Hile, düzen, aldatma.

- mazmûn-ı belâgat-meşhûnı üzere mütâla‘a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te‘emmül ü i‘tibâr oldıklarınca kimi **âl-i** tûfî-i lisânın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [âl-i, -i]
- [...] / gül-i terden câm-ı pür-tâb-ı şarâbı, pirâhen-püş-ı **âl** idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [âl,]

âl: 1.Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy, sop. 4. Sülale.

- [...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra‘nâyî-i câme-i **âlüne** nigh-sâz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [âlüne, -üñ, -e]
- [...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra‘nâyî-i câme-i **âlüne** nigh-sâz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [âlüne, -üñ, -e]

âl: Kırmızı.

- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i **âle** / Odur bir düdsuz od hârsuz gül dâğsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [âle, -e]

‘alâ: Daha iyi. Pek iyi. En yüksek. Ziyâde ve mürtefi olan.

- [...] / Ya‘nî rahmet-i Haqq ‘azze ve ‘**alâ**, ümmet-i Muhammed üzere bi’t- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [‘alâ,,]

‘alâ: Yücelik, şeref.

- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaẓi izhâri'l-ma'rifet, 'aṭf-ı 'inân ve 'alâ- / ḳaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*'alâ-,]*

âlâm: *Ar. is. Elemler, kederler, acılar.*

- İtdükleri cāna hep cefâdur / Pādâş-ı hezâr cām-ı **âlâm** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*âlâm,]*
- âlâmdan âzād, belki bir nîm-nigâh-ı luṭfa şâyân görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-â-ber-i ṭâḳ-ı seb'a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*âlâmdan, -dan]*
- Keşret-i istişmāmuñ, bādî-i renc-i şudâ' ve bâ'ış-ı **âlâm-ı** zükām / iken niçün yine şemîm-i müşg-bāruñla iftiḥâr kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*âlâm-ı, ---ı]*
- rencişi-i ḥumâr-ı mağz-ḥırâş-ı **âlâmla** bî-ḳarâr u ârām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*âlâmla, -la]*

âlâvis: *Gösteriş, debdebe, tantana.*

- [...] / diyü, pîrâmen-i dâmen-i şuhan-ı bî-ḥılâfumu, âlûde-i **âlâyış-ı** dürüg-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*âlâyış-ı, -i]*

âle: *İlaç için kullanılan ve "Hint Sünbülü" adı verilen çiçek.*

- gîrih-pîrâ-yı cebîn ve ḥande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i **âle**, bu / gûne gonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i maḳâl oldu ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*âle.,]*

'âle'l-'âl: *En yüce.*

- Ve tâ-key, kendü ḥüsn-i cemâl u ruḥsâr-ı **'âle'l-'âlûne**, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ'at ziştî-i refîḳ-ı nâ-cinsüñi ki ḥâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*'âle'l-'âlûne., -üne]*

'âle'l-vechi'l etemm: *Bir şeyi bir görüş üzerine tamamlamak.*

- menḳıbetleri, **'âle'l-vechi'l etemm** muṭâbık-ı ḳavl-ı i'câz-ı tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*'âle'l-vechi'l etemm,]*

'âle'l-vechi'l-kemâl: *Bir şeyi kuvvetli görüş üzerine tamamlamak.*

- rahmet-i mülkü'l-ğafûr, ehl-i ma'şiyet-i ümmetde, **'âle'l-vechi'l-kemâl**, / nümâyân u âşkâr ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*'âle'l-vechi'l-kemâl.,]*

'âlem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü l yeryüzü, dünya.*

- Sensin sebeb-i nîzâm-ı **'âlem** / Tedbîr-i cihân saña müsellem (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*'âlem,]*
- Hem-ḥâşşa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ durur ey şeffîḳ-ı **'âlem** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*'âlem,]*
- ḥarâbât-ı teng ü târ, senüñ cāygāhuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı kîbâr u şığâr-ı **'âlem** ve pākân-ı ḥâş u 'âm-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*'âlem,]*
- Mâsiva'llâha nâzar kılmadı hem / Hîç 'aynında degüldi **'âlem** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*'âlem,]*
- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser **'âlem** ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzid-i 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*'âlem,]*

'âlem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü l yeryüzü, dünya.*

- u dem-i ‘**âlem-i** âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü’l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [‘âlem-i, --i]
- Güyâ leb-i cüy u bâde-i nâb / Kâṭ kâṭ dem-i ‘ayş u ‘**âlem-i** âb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [‘âlem-i, --i]
- Ve laṭîf-tab‘ân u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîveşân-ı zamâne, ḥüy-ı / melekîyyü’l-ḥıṣâlî, mu‘attar-sâz-ı meşâm-ı ‘**âlemiyân** olan şemîm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [‘âlemiyân, -ıyan]
- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i ḥazân-peziire ‘**âlem-i** ğayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [‘âlem-i, --i]
- kerde-i Bermekîyyü’l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki bir cûd u kerem, ki ‘**âlem-i** âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [‘âlem-i, --i]
- vücûda gele, mü-şikâfân u daḳîka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘**âlemiyân** olan ‘uḳalâ’ indinde saḫâ vü ‘aṭâdan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [‘âlemiyân, -ıyan]
- rûḫları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlâhîyî cüyân ve semt-i ‘**âlem-i** vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [‘âlem-i, --i]
- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘**âlem-i** pür- / şûr u ğavġâda senûñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [‘âlem-i, --i]
- Ve hîç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bâġ-ı ḥazân- / pezîr-i ‘**âlem-i** bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerd-en-firâz olduġda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [‘âlem-i, --i]
- Ve nîk u bed-i eyyâmî ve serd ü germ ve saḫt u nerm-i ‘**âlemî** daḫî / müşâhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [‘âlemi, -i]
- Ben ki ser-â-pâ ‘**âlem-i** ḥillî, seyâḫat u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / ḥürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [‘âlem-i, --i]

‘âlem: Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

- ‘Âlemlere ḥükmüñ itdi cârî / Feyz-i dem-i sûrî bî-muḥâbâ (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [‘âlemlere, -ler, -e]

‘âlem: Herkes, bütün dünya.

- [...] / bir güzîde-i nev‘-i benî-Âdem, engüşt-nümâ-yı cümle-i ‘**âlem**, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7). [‘âlem,,]
- [...] / Seyyidü’s-şakaleyn ü mefḫar-i ‘**âlem**, ya’nî ḥazret-i Muḥammedü’l- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5). [‘âlem,,]
- ‘âlî-maḳâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı ‘âlî-‘ilm, ḥazret-i ḥvâce-i ‘**âlem**, / şalavâtü’l-İlâhî ‘alâ-nebiyyinâ ve ‘aleyhimü’s-selâmdan, der-ḫâṭır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [‘âlem,,]

‘âlem: Dünyâ.

- Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-peziir-i ‘**âlemde**, kim ḫandân u ḥurrem / oldı, ki nice mâḫ u sâl giryân u pür-ġam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [‘âlemde,, -de]
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-peziir-i ‘**âlemde**, kim ḫandân u ḥurrem / oldı, ki nice mâḫ u sâl giryân u pür-ġam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [‘âlemde,, -de]

‘âlem-ârâ: Dünyayı, evreni süsleyen.

- ser-efser-i mihr-i ‘**âlem-ârâ** itdün. Ve bu vechle bizüm üzerimize da‘vî-i / faẓîlet ve taleb-i meziyyet kıldün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [‘âlem-ârâ,]

âlem-aram: Dünya, evren, kainatın huzuru rahatı.

- rengîñ-i bî-hem-tâ ve ‘izâr-ı nâzûkterîñ-i ‘**âlem-ârâma** teşbîḫ ü tanzîr / iderler. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15). [‘âlem-ârâma,]

alem-gir: *Dünyaya yayılan, dünyayı kaplayan.*

- Sākī-yi šīrīn-kārlar daḥi, ki her birinūn evşāf-ı ḥüsn-i dil-peẓīr ve letāfet-i / cemāl-ı ‘**alem-gīrleri**’ (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*‘alem-gīrleri,*]

ālemyān: *Alemler.*

- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘**ālemyān**, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i Īzīd-i ‘azīzū’l-‘allāmdan ḥiṣṣe-gīr ü behremend olup zuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*‘ālemyān,,*]

‘alevhi: *Onun üzerine, ona.*

- Hem kıdvesi hem imāmı nazmuñ / Ḥvāce Nizāmü’ d-dīn Gencevī, ‘**alevhi** rahmetü’ llāhi’ l-mülki’ l-ḳavī, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*‘alevhi,*]

‘alevhi’: *Onun üzerine, ona.*

- ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı dūdman-ı Nemrūd-ı le’īm, Ḥalīl-i / Īzīd-i Celīl ü ‘Aẓīm, Ḥazret-i Ībrāhīm, ‘**alevhi’ t** taḥiyyeti ve’ t-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*‘alevhi’ t, -t*]

‘alevhi ve sellemde: *(Allah’ın) selâmı onun üzerine olsun.*

- Eger Īblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta’zīm ve cebīn-i i’zāz u tekrīmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te’ālā ‘**alevhi ve sellemde**, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*‘alevhi ve sellemde,,*]

‘alevhim: *Onun üzerine olsun.*

- Ve şāḥābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu’ l-lāhi te’ālā ‘**alevhim** ecma’in / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*‘alevhim,*]

‘alevhimü’s-selām: *Selâmı üzerine olsun.*

- ‘ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki pādşāh-ı ‘ālī-’ilm, ḥazret-i ḥvāce-i ‘ālem, / şalavātu’ l-lāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘**alevhimü’s-selāmdan**, der-ḥāṭır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*‘alevhimü’s-selāmdan,, -dan*]

‘alevhi’s- selāma: *"Ona selam olsun."*

- selāma, kisvet-i cūr’ada, ne gūne, ser-fürü vü ḥāk-būsī eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*‘alevhi’s- selāma,,*]

‘alevhi’s-selām: *Selam onun üzerine olsun.*

- ve terāne-senc-i ḡurūr u kibr olup rütbeñi, muḥāfaza itdūñ. / Zīrā şeytān-ı la’in-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, ‘**alevhi’s-selām** ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*‘alevhi’s-selām,*]

‘ālī-makām: *Makamı yüce, yüce makamlı.*

- ‘ālī-makām ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşāh-ı ‘ālī- ‘ilm, hāzret-i h̄vāce-i ‘ālem, / şalavātu’l-llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü’s-selāmdan, der-hāṭır u yād (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [‘ālī-makām,]

ālīmān: Alimler.

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālīmān-ı rüſen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāt u ſoḥbet ve imtizāc u ũlfet itmīſüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [‘ālīmān-ı,]

‘aliyyü’l-ıtlākdan,: Affedicilerin en büyüğü.

- fūrüg-ı ḥod-fūrūſī zann idüp, istib‘ād u istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle ſānuhu ba‘īd degüldür ki havāſſ-ı cemī’- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [‘aliyyü’l-ıtlākdan,,]

‘ālī: Ulu, yüce.

- endāz-ı naſſ-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi‘āl oldım. / Bu ‘ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-ṭınāb u sūtūnda ve bu sāḥa-i faſīḥü’l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [‘ālī,]
- budur ki, peygamberimüz Muḥammedü’l-Muſtafā «ſallā’l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi / ve sellem» hāzretleriniñ müddet-i ‘ömr-i nāzenīn-i ümmet-i ‘ālī- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [‘ālī-,]

‘ālī: İlk müslümanlardan, Hz. Peygamber’in damadı ve Hulefâ-yi Râşidîn’in dördüncüsü (656-661)..

- belīgü’l-lehçe, Hāzret-i ‘Alī kerreme’llāhu vecchēhūden, cılve-ger-i ḥayyiz-i / zuhūr olup pīrāye-i mesāmi‘-i cemī’-i cihāniyān olmuſdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [‘ālī,]

‘ālī- ſān,: Şanı ve şerefi büyük olan.

- Ve İklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan devletmendān-ı ‘ālī- / ſān, ki sāyebān-ı ḥümāyūn-ı [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [‘ālī- ſān,,]

‘ālī-himmet: Himmeti yüksek olan.

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, mazīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāſa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāſa (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [‘ālī-himmet,]

‘ālīm: İlmi ebedi ve ezeli olan Allah.

- Cenāb-ı İzīd-i ‘ālīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kūtāh u tīz-reftārları, bi’l-cümle, gūſe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [‘ālīm,]

ālī-makām: Makamı yüksek.

- Ve ſaḥābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu’l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ũlfet ü ſoḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [‘ālī-makāmdan, -dan]

‘ālī-pervāz: Yüce kanath.

- ‘ayāndur. / Ve murğ-ı ‘**ālī-pervāz-ı** dil-i laṭīfān, bi’l-cümle ol şekl-i ma‘kūla, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15). [‘ālī-pervāz-ı,]

‘ālī-şān: Şanı ve şerefi büyük olan.

- hüner-i ‘**ālī-şānumdadur.** (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 13). [‘ālī-şānumdadur., -umdadur]

allah: Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.

- Redd itme bu ‘abd-ı nâ-murâdı / **Allāh** u Resûlidür güvāhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [allāh,]

‘allām: Her şeyi bilen (Allah, Allah'ın sıfatıdır).

- Cenāb-ı İzîd-i ‘alīm ü ‘**allām**, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāh u tîz-reftārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [‘allām,,]

alt: Alt.

- [...] / Yāre yalvaramasa kalsa ḥicāb **altında** (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6). [altında, -da, -n, -ı]

ālud: Gaflete bulaşmış.

- Ya‘nî vücūd-ı **ġaflet-āluduında** miqdār-ı zerre-i nā-çîz, şu‘ūr u temyîz / kalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü ‘atılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [ġaflet-āluduında,]

ālude: Bulaşmış, karışmış, karışık, kirlî.

- [...] / diyü, pîrāmen-i dāmen-i suḥan-ı bî-ḥılāfumu, **ālude-i** ālāyiş-i dūrūġ-ı bî- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10). [ālude-i, --i]
- [...] / Dāmān-ı keyfi olmaya **ālude-i** ḥumār (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15). [ālude-i, --i]

‘ām: Halk, umum.

- ḥarābāt-ı teng ü tār, senüñ cāygāhuındur. / Pākîze-dāmenān-ı kibār u şığār-ı ‘ālem ve pākān-ı ḥāş u ‘**ām-**ı benî-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [‘ām-ı,]

‘āmil: Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.

- [...] / maẓmūniyla ‘**āmil** olan gūşe-güzīnān-ı şavma‘a-i tecrīdūñ giyāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [‘āmil,]
- [...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘**āmil** olup, sürürî ve / ser-efrāziden nāşî, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vāzî‘ ü refî‘ ve pîr ü bernā oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [‘āmil,]

āmiẖte: Karışmış, karışık olan.

- u **āmiẖte** itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / **ḤİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [āmiẖte,]

āmīzīs: Uyuşma, uyum II uysallık.

- Āmīzīs ider çü sükker ü şīr / Ol şadr-ı güzīn vezīr-i a ‘zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [āmīzīs,]
- Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile **āmīzīs** idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [āmīzīs,]

‘amm: Amca.

- [...] ki nūr- / ı zulmet-süz-ı mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdūr, ‘amm-i nevāle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [‘amm-i, --i]
- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzid-i ‘azīzū’l-‘allāmdan hişşe-gīr ü behremend olup zuhūr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [‘amm-i, --i]

ammā: Ancak, ama.

- Ammā senūñ ey hüceste-güftār / Ey sihr-beyān u mu‘ciz-āşār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [ammā,]
- Gerçi ikidür zebānuñ **ammā** / Bir söz mi çıkar hılāf-ı ma‘nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [ammā,]
- Biñ sīm ü zeri iderler işrāf / **Ammā** ki gelince rāh-ı Hākka (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13). [ammā,]
- Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14). [ammā,]
- Ammā ol kimse ki senden bir cūr’a nūş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücūr ve iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [ammā,]
- Ābsın ma‘nīde **ammā** āb-ı āteş-pāresin / La ‘lsın şüretde reng ü rüyla **ammā** nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [ammā,]
- Ābsın ma‘nīde **ammā** āb-ı āteş-pāresin / La ‘lsın şüretde reng ü rüyla **ammā** nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [ammā,]
- Ben egerçi Mülüm, **ammā** beni, her baḥīl ü le‘īm ü denī ki nūş eyleye, / ‘ākībet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ammā,]
- Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü ‘atāya, mensüb tutarsın, **ammā** / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [ammā,]
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, **ammā** hūrşīd-i / ‘aqlı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdūr, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [ammā,]
- pişmiş zann u ḥayāl idersin; **ammā** henüz tamām nākış u ḥāmsın. / Ve egerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-hürde vü rüzgār-dīdesin; lakīn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [ammā,]
- tutarım, saña yegān yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / **ammā** ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [ammā,]
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; **ammā** hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [ammā,]
- Ey Gül-i la‘līn kabā, egerçi zāhiren tūtī-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, **ammā** çi sūd, senūñçün bir suḥan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [ammā,]
- Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / **ammā** ne fā‘ide, seri‘ān müteväri‘-i hücre-i ḥamūşī olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [ammā,]
- Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşūl-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı‘ ve germī-i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [ammā,]
- [...] / **Ammā** belā budur ki sen, kār-ı bed-terüñden, vechen mine‘l-vücūhi, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5). [ammā,]
- Ammā bu mecmū‘-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü’l-mülk-i / memālīk-i nazm u suḥanveri ve Ḥusrev-i kalem-rev-i ma‘ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [ammā,]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuñda mevcūd, **ammā** çi-sūd, / ḥāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamga-yı ḥarām olmış ve ḥarīṭa-i raḥamuñā (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [ammā,]
- Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükūfe-i gülzāra ve ḥayl u ḥaşem-i nebātāt u / ezhāra, ḡalib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; **ammā** sende o bārū-gīr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [ammā,]

āmürzgār: Affeden, bağışlayan.

- ve zâkir ü tesbîh-ıhvânân-ı Hudâ-yı **Âmürzgârdur.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*âmürzgârdur., -dur*]

ân: Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.

- Göstermedi rüy-ı mihr bir **ân** / Cevr eylemede ‘adû-yı bî-dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*ân,*]
- Ve berķ-ı rahşende, ħande-i gûzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ħandân ve her **ân** bu neşidle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*ân,*]

aña: T. Ona.

- Bîñ kerre olur **aña** peşîmân / Eyler seni luĥı ile memnûn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*aña,*]
- Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler naĥçîr **aña** / Bî-‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü ħoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*aña,*]
- Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler naĥçîr **aña** / Bî-‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü ħoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*aña,*]
- mezellet ü ħâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şûret-i ħâlüm **aña** mu ‘âdil ü mümâşildür ki, bir zamânda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*aña,*]
- Lâkin bir merde **aña** ittîlâ‘ ve âferîdeden bir ferde **aña** sebîl-i teyakķun / u âgâĥî, bîrûn-ı ħadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*aña,*]
- Lâkin bir merde **aña** ittîlâ‘ ve âferîdeden bir ferde **aña** sebîl-i teyakķun / u âgâĥî, bîrûn-ı ħadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*aña,*]

anberfâm: Amber renkli (siyah).

- müsâfir-i şâm-ı kâkül-i ‘**anberfâm-ı** meh-rüyân olmaĥla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*‘anberfâm-ı,*]

‘anber-şemim: Anber kokusu.

- mânend-i dem-i i ‘câz-tev‘em-i Mesîĥ ibn Meryem, ħayât-baĥş u feyz- / nişâr ve nesîm-i ‘**anber-şemîm-i** şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*‘anber-şemîm-i, --i*]

andan: Ondan.

- Andan göremez ruĥ-ı nevâziş / Ey merhem-i zaĥm-ı sîne-rîşân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*andan,*]
- Çıkıdı **andan** dâmen-i çâkiyle Yûsufvâr gül / Ya‘ķüb-ı pinĥânî-taĥammülüm ki miyân-ı ĥas u ħâşâkda ħâr-ı dil-âzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*andan,*]

‘andelîb-: Bülbül II Şair.

- [...] / Ĥaĥîb-i câmi‘-i gülzâr ki ‘**andelîb-i** nâzûk-şadâ vü pâķîze-edâdur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*‘andelîb-i, -i*]

andelîb-zebân: Bülbül dilli.

- dur, şeker-ĥvâr ve kiminûñ ‘**andelîb-zebânı**, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec‘-i ĥoş-ta ‘bîr ü pâķîze-ma‘ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*‘andelîb-zebânı,,*]

ān-gāh: O vakit, o anda, o zaman.

- Pes **ān-gāh**, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [ān-gāh,,]

anı: Onu.

- reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hīç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u gavgāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki **anı** (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [anı,]
- ı kalīl itmedi ki **anı** hezār-bār belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8). [anı,]

anlar: T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

- zemīne, **anlaruñ** şadaқа-i seri, dīde-i teri, ne gūne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i ṭarf-ı gülşene ve seyr-i şahñ-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [anlaruñ, -uñ]
- [...] / Ve **anlar** daḥi ber-mışdāḳ-ı fermūde-i Resūl-ı rabb-ı şekūr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11). [anlar,]

anuñ: Onun.

- Eglendi murād-ı cān-ı nā-şād / Bākī **anuñ** ‘afv u luṭf u iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [anuñ,]
- Bākī **anuñ** emr ü ḥükm ü fermān / Dergāh-ı Ḥudāya ilticā it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [anuñ,]
- anuñ ‘ayn-ı kerāmāt u kemāl-ı fezā‘il-i zātındandır. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9). [anuñ,]

ār: Utanma, çekinme, mahcup olma II Utanılacak şey, ayıp.

- Ve’y çün şāhidān-ı bāzār ve ḳahbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āşnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5). [‘ār,,]

‘ār: Utanılacak şey, ayıp.

- rübūde-i ḡayret ü ‘ār olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [‘ār,]

‘arab: Arap ırkına mensup kimse.

- ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāḡat-rehīn, ki üdebā-yı bedī‘ü‘l-beyān ve şu‘arā-yı / belīḡü‘l-lisān-ı ‘Arab-ı zī-ḥasb, ḥamrīyyelerinde naḳş-ı ser-levḥa-i vuḳū‘ (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [‘arab-ı, -ı]

‘arab: Arap halkı.

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāḡat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdır. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [‘arabdan, -dan]

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.

- ārām u ḳarār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ḡam-dīde ‘āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [ārām,]

- renciṣ-i ḥumār-ı mağz-ḥırāṣ-ı ālāmla bī-ḳarār u **ārām** eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*ārām,]*

ārāmiṣ: *Dinlenme, istirahat, huzur.*

- mesāḥa-i sāhire-i ḳīr-i kevnde, benümçün ne bir gūṣe-i āsāyiṣ ü istirahat ve / ne bir cāy-ı **ārāmiṣ** ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*ārāmiṣ,]*

ārāste: *Süslenmiş, bezenmiş.*

- me‘ābına sezāvār u elyaḳ u aḥrādur ki meclis-i ḥoṣ-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / ṣun‘ u ḥikmeti, sāḥte vü **ārāste** ve nüh-mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ārāste,]*
- me‘ābına sezāvār u elyaḳ u aḥrādur ki meclis-i ḥoṣ-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / ṣun‘ u ḥikmeti, sāḥte vü **ārāste** ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ārāste,]*

ārāviṣ: *Zinet, süs.*

- görmüş pīṣ-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-‘ār u ḥayā gibi, rūzān u ṣebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve **ārāyiṣ-i** āḡuṣ-ı rindān-ı ṣahbā-keṣān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*ārāyiṣ-i,]*
- meṣṣāṭa-i ḡāzab u kīn, ruḥsāruñı gāḥ ḡāliye-i la‘līn ve gāḥ ḡāze-i zerrīn ile / **ārāyiṣ** ü tezyīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*ārāyiṣ,]*

ārāyiṣ-baḥṣ: *Süs veren.*

- Bir birāderüm dūṣ-ābdur ki ṣīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyḥ ü ṣābb-ı cihān ve / revnaḳ u **ārāyiṣ-baḥṣ-ı** dükkānçe-i helvāgerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*ārāyiṣ-baḥṣ-ı,]*

ārāyiṣ-cūy: *Süs ve güzellik peşinde koṣan.*

- Ey Gül-i ḥod-rūy u bī-hüde-gūy, v‘ey miṣāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāḥ u / **ārāyiṣ-cūy**, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*ārāyiṣ-cūy,]*

‘arbe: *Gürültü, kavga, karışıklık.*

- Gül çün müṣāhede vü temāṣā eyledi ki Mülün dīk-i āteṣdān-ı kīnesi, / cūṣ idüp buḥār-ı sitiz ü ma‘reke-ṣu‘ūd-ı muḳa‘‘ar-ı dimāḡ ve **‘arbede** vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*‘arbede, -de]*

‘arbede: *Gürültü, patırtı.*

- Gül çün müṣāhede vü temāṣā eyledi ki Mülün dīk-i āteṣdān-ı kīnesi, / cūṣ idüp buḥār-ı sitiz ü ma‘reke-ṣu‘ūd-ı muḳa‘‘ar-ı dimāḡ ve **‘arbede** vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*‘arbede,]*

‘arbede: *Gürültü, kavga, karışıklık.*

- gürbe ve bī-hüde peygār u **‘arbedeyi**, bī-hadd u bī-pāyān itdüñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuṣḥ u pende ser-āḡāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*‘arbedeyi,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzā‘-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hüde **‘arbedeleri** / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü ḥarāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*‘arbedeleri, -leri]*

‘arı: Utanma, çekinme.

- mānī‘-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hıcāb ve izār-ı ‘arı, def‘ ü ref‘ iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [‘arı,,]

‘arif: Bilgiye sezgi yoluyla ulaşmış, gördüğünü fazla düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayabilecek nitelikteki kişi; zahit tipi karşıtlığında mükemmel insan [insan-ı kâmil].

- Ser-firāz olur o ‘arif ki ola efgende / Ve kendüni yād u ferāmūş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [‘arif,]
- ‘arif ü āgāh olmaķlık, bir kār-ı nīkū vü pesendīde idügi muttefekun / ‘aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2). [‘arif,]
- ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [‘ārifān,]

‘arız: Yanak.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zühūr ider, bir hālet-i ‘arızī ola. / O maķūle kuvvet ü kudretten maķall-i iķtīzāda nesne hāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [‘arızī, -ı]

‘arız: Yanak II Sevgilinin yanağı.

- Şū‘leden olsa nigh āteş-i ruķsāresine / Fi‘l-hakīķa nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [‘arız-ı, --ı]

‘ars: İslām inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

- Muttaşıl ol iki çeşm-i şehbāz / Sāha-i ‘arşa iderdi pervāz (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4). [‘arşa, -a]

‘arsa: Yer, meydan, açık ve boş alan.

- zemīne, anlaruñ şadaķa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rizān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [‘arşa-i, -i]

‘arsagāh: Meydan. Dünya.

- ‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [‘arşagāh-ı,]

‘arūs: Süslenmiş gelin.

- haclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şahn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [‘arūsa, -a]

‘arūsān: Gelinler gibi.

- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i ‘**arūsān-ı** bāğdur, ya ‘nī ġāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [‘arūsān-ı, -ı]

‘arūs-ı: Gelin gibi.

- mışdākına mā-sadaḳ vākı ‘ olmışdur, meşşāta-i ‘**arūs-ı** duḫter-i / rez olup berg-i (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15). [‘arūs-ı,]

‘arż: Sunmak, göstermek.

- Ahvālūmi ‘**arża** tāb u tāḳat / Ğamla o ḳadar za‘īf ḥālum (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3). [‘arża, -a]

‘arż: Sunma, teşhir etme.

- müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳûle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabż-şinās u devā-sāza ‘**arż** u i ‘lām ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [‘arż,]

‘arż: Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.

- ‘Arż itmege ḥālūmi şitāb it / [...] (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6). [‘arż,]
- Ḥālūñ ‘**arż** it o şadr-ı muḫtereme / Niçe şadr-ı muḫterem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [‘arż,]

‘arża-dāşt: Arz olunmak, sunulmak.

- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘**arża-dāşt-ı** şadr-ı kām-bīn ü kām-yāb ḳılına. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [‘arża-dāşt-ı,]

ārzü: İnsanın bir şeye karşı duyduğu istek, dilek.

- cilvegāhuñdur, **ārzüyī** vü rağbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germī-i ülfet ü şoḥbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [ārzüyī, -(y)ı]

as: Aşmak, geçmek.

- ve **āştī** vü şulḥ u mā-cerāda bulinup şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [āştī, -tı]

āşaf-ı: Kerem sahibi vezir.

- Ey kām-ı kerem yem-i ‘ināyet / V’ey **Āşaf-ı** Bermekī-saḥāvet (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [āşaf-ı,]
- Luṭfuñla ola meger ki bihbūd / Luṭfuñdur ey **Āşaf-ı** cihān-bān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [āşaf-ı,]
- Āşaf-ı Bermekī kerem, şāhibü ‘s-seyfi ve ‘l-ḳalem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [āşaf-ı,]
- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘arża-dāşt-ı şadr-ı kām-bīn ü kām-yāb ḳılına. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [āşaf-ı,]

āsār: Eserler.

- Āşāruñı görse Mānī nā-çār / Hayretle olurdu naķş-ı dīvār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [āşāruñı, -uñ, -ı]
- şad güne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşire vü mevfüre ve havāşş-ı nā-ma‘dude vü maķşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [āşār-ı, --ı]

āsāvis: Rahat, huzur, sükûnet.

- Devrinde o dāver-i cihānuñ / Āsāyiş idüp nigāhbānlar (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13). [āsāyiş,]
- mesāha-i sāhire-i ķir-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [āsāyiş,]

ashāb: Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.

- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şoĥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ţarab-ı cūybārda, zevraķ-ı şāhbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [aşhāb-ı,]

ashāb-ı: Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.

- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem‘iyyet-sāz-ı aşhāb-ı şoĥbet ü ‘ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem‘iyyet-i bī-gāne vü ĥvişüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [aşhāb-ı,]

‘āşık: Seven, aşık.

- ārām u karār olup, zencir-i girih-girin keşide kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde ‘āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [‘āşık-ı,]
- Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbülān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişin-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ĥirī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [‘āşık-ı,]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u ikrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i ‘āşık-ı zār u ma‘şūk-ı şermsārdan bürķa‘-endāz-ı ĥicāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [‘āşık-ı,]

‘āşıkān: Aşıklar.

- ‘Āşıkān-ı zār u şeydā, āteşin-ruĥsār-ı ma‘şūkān-ı dil-ārāyı, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12). [‘āşıkān-ı, -ı]
- bī ğıll-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raĥm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [‘āşıkān-ı, -ı]

‘āşık-ı: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

- ğayretüm. / Ben miyāne-i ma‘şūk-ı şermsār ve ‘āşık-ı dem-beste vü dil-figārdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [‘āşık-ı,]

‘āşivān: Yuva, ev, ikametgāh.

- ü gūşāde ve derün-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu‘le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı ‘āşivān, velvele-endāz u ğulgüle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [‘āşivān.,]

āsīb: Bela, felaket, zarar.

- Senüñ **āsīb** ü gezendüñ, bir sevb-i nazīfe, resīde ola, ya'nī senden / birkaç katre ki bir libās-ı pākīzece çekīde ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*āsīb*,]

‘ask: *Aşk.*

- Bir güft ü güdayuz nigh-i çeşm-i yārile / ‘**Aşk** olsun ol mu ‘āmelenüñ āšnāsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*‘aşk*,]

āşkār: *Gizli değil, belli, meydanda, zahir.*

- [...] / bu sāhire-i ğāhire-i ğabrādan ser-zede vü **āşkār** olan eşcār-ı pür-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*āşkār*,]
- āşkārdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 3*). [*āşkārdur*.,]
- tutarum, saña yegān yegān izhār u ‘ayān ve **āşkār** u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*āşkār*,]
- rahmet-i mülkü’l-ġafūr, ehl-i ma‘şiyet-i ümmetde, ‘ale’l-vechī’l-kemāl, / nümāyān u **āşkār** ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*āşkār*,]
- kerem ü ‘āṭifet ve rahmet ü maġfiretini **āşkār** u izhār eyleye. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4*). [*āşkār*,]

aşlā: *Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.*

- Kaṭ‘ olsa zebān-ı nükte-pīrā / Kalmaz suḥana mecāl **aşlā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*aşlā*,]
- Hezār muḥassenāt u nüküyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senüñ kabāyih u bed-ḥūlūguñda hīç söz ve **aşlā** kelām yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*aşlā*,]

āsmān: *Ar. Gök, sema.*

- āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāġar-ı āftāb-ı rahşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*āsmānı*.,]
- āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāġar-ı āftāb-ı rahşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*āsmānı*.,]
- Şahn-ı zemīni sünbül beñzetdi **āsmāna** / Bir naqş-ı dil-keş oldı uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*āsmāna*, -a]
- dur, şeker-ḥvār ve kiminüñ ‘andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü **āsmānı**, / bu sec‘-i hoş-ta‘bīr ü pākīze-ma‘ānī ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*āsmānı*.,]
- nümāyī vü sürme-reng-i **āsmānī**, mekhül-ı kuḥlū’l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*āsmānī*.,]
- Bi’t-taḥşīş, ‘ahd-i meymenet karīn, şādıku’l-va‘dū’l-emīn, ‘illet-i / ḥilkāt-i **āsmān** u zemīn, Ḥazret-i Muḥammedü’l-Muştafāda şallā’l-lāhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*āsmān*,]
- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / kaṣā-yı **āsmānī**, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*āsmānī*.,]

āsmān-medār: *Felek yörüngeli.*

- Ben dil-fiġār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / **āsmān-medār** ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*āsmān-medār*,]

āšnā: *Yabancı değil, bildik, tanıdık, dost; haberdar, ehl-i vukuf.*

- Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suhan- **āšnā** vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*āšnā,*]
- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı nūkhēt ü şemīm ider, benüm / **āšnā-yı** ḳadīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*āšnā-yı, --yı*]
- Ve’y çün şāhidān-ı bāzār ve ḳaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār **āšnā** vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*āšnā,*]
- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u **āšnā-yı** hemyāndur, / dūdmān-ı merşūşu’l-būnyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*āšnā-yı, --yı*]
- Bir güft ü gūdayuz nıgeh-i çeşm-i yārile / ‘Aşk olsun ol mu ‘āmelenüñ **āšnāsına** (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*āšnāsına, -s, -ı, -n, -a*]

āšnāyān: *Tanıdıklar.*

- yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadāḳat-kīş ü **āšnāyān-ı** maḥabbet- / endīş olup cebīn-ı sātı‘u’n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*āšnāyān-ı,*]

‘aşr: *Devr, zaman, çağ.*

- Fitne ola mest-i ḥāb-ı rāḥat / ‘**Aşrında** o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*‘aşrında, -ı, -n, -da*]
- Güftār-ı Mesīḥ ile hem-dem / Luṭfūñ durur ey Sikender-i ‘**aşr** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*‘aşr,*]

āşüb: *Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hāle sebep olan.*

- Mütālā‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten **āşüb** u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*āşüb,*]

āsūde-nişin: *Kendi halinde, sessiz oturanlar.*

- [...] sāye-i sa‘ādetinde **āsūde-nişinlerdür**, sālīkī-i tarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḳr u fenāya hezār cānla ṭalīb ü rāḡib olup, naḳş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*āsūde-nişinlerdür,, -lerdür*]

āşüfte: *1. Baştan çıkmış, hafifmeşrep, ahlāksız kadın. 2. İşveli, çekici, oynak. 3. Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.*

- bir şāḥib-devlet mülāḥaza ḳılmađuımdan, ser-i şūrīde-i bī-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı ḥayret ve dil-i **āşüfte-i** bī-tāb u ṭāḳatım, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*āşüfte-i,*]

‘atā: *Bağışlama, vergi, ihsan.*

- Rūz-ı fīrūz-ı bezm-i dil-firūzda, mu‘āşirān-ı şafā-ḳişāna, şıfat-ı / ‘**aṭā** vü saḥā, baḥş idertüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*‘aṭā,*]

‘atā: Bağış, ihsan, bahşiş.

- vücûda gele, mü-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘âlemiyân olan ‘uqâlâ ‘indinde saḥâ vü ‘aṭâdan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [‘aṭâdan, -dan]

‘atâva: Cömertçe verme, ihsan, bağış.

- Ve kendüni kerem ü saḥâ ve bahşiş ü ‘aṭâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü ḥân mânî ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sâmanî, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [‘aṭâya,,]

âtes: 1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.

- [...] / miyâne-i Gül ü Mülde âtes-i zebâne-keş-i münâzara vü muḥâvere işti‘âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [âtes-i, --i]
- Saña ki âtes-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezânî virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âtesle i‘tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [âtes-i,]
- Saña ki âtes-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezânî virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âtesle i‘tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [âtesle, -le]
- Ben reng ü rüy-ı âtesde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âtes-i feyz-baḥşum / ki çün âb-ı ḥayât-ı rûḥ-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [âtes-i,]
- Ben reng ü rüy-ı âtesde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âtes-i feyz-baḥşum / ki çün âb-ı ḥayât-ı rûḥ-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [âtesde, -de]
- Benüm sâkiyâ âtes-i âb-süz / Benüm sâkiyâ âb-ı âtes-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [âtes-i, --i]
- Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkata niḡeh-sâz ve sa‘âdet ü kerâmet- / i mütâba‘ata naẓar-endâz ol, ki kadem-zen-i miyân-ı âtes-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [âtes-i,]
- mübâhât bildüh. / İdrâk itmedüh ki ḥılkat-ı şeytân-ı la‘în ü racîm, âtes-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [âtes-i,]
- ü güşâde ve derûn-ı erbâb-ı bezme bir mertebe, âtes-i şu‘le-fürüz / u dil-süz, fütâde oldu, ki feryâd u âvâz-ı ‘âşiyân, velvele-endâz u ḡulgule- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [âtes-i, --i]

âtesdân: Far. Ocak.

- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûn dîk-i âtesdân-ı kînesi, / cüş idüp buḥâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı muḡa‘ar-ı dimâḡ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [âtesdân-ı, -ı]

âtes-endâz: Ateş saçan.

- ı merdûd-ı zemîm, hem âtes-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le‘îm, Ḥalîl-i / İzîd-i Celîl ü ‘Azîm, Ḥazret-i İbrâhîm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslîm (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [âtes-endâz-ı,]

âtes-fürüz: Ateşi tutuşturan.

- Benüm sâkiyâ âtes-i âb-süz / Benüm sâkiyâ âb-ı âtes-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [âtes-fürüz,]

āteş-i: Ateş, aşk ateşi.

- Şû‘leden olsa nîgeh **āteş-i** ruhsāresine / Fi‘l-hakīka nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [āteş-i,]
- güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, **āteş-i** şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu‘ūr u temyiz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [āteş-i,]

āteşin: Ateş gibi yakıcı (Aşığın ahı bağlamında) Lugatım.com.

- Ve lāle-i nu‘mān-ı çemen, süziş-i reşk-i **āteşin-i** cemāl-ı bī-mişālūmden / dāğ-ber-derün u dil-sühredür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9). [āteşin-i,]

āteşin-ruhsār: Ateş gibi yakıcı ruh, yanak, yüz.

- ‘Āşıkān-ı zār u şeydā, **āteşin-ruhsār-ı** ma‘şūkān-ı dil-ārāyı, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12). [āteşin-ruhsār-ı,]

āteş-kes: Ateşe fırlayan.

- Ve āgāh olmadūn ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı **āteş-keş-i** bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [āteş-keş-i, -i]

āteş-pāre: Ateş parçası, kıpkırmızı.

- Ābsın ma‘nīde ammā āb-ı **āteş-pāresin** / La‘lsın şüretde reng ü rüyla ammā nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [āteş-pāresin,]

āteş-zen: Ateş veren, ateş saçan, yakan, yakıcı.

- āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdūn mi ki şöhbət-i hār-ı bed-kirdār, saña tamām (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13). [āteş-zen-i, --i]

‘atf: Atıf, isnat, yönelim. II Bağ.

- bahāne-i lutf u merhamet, lā-li-garażi izhāri‘l-ma‘rifet, ‘**atf-i** ‘inān ve ‘alā- / қaderi‘l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı cevelān olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [‘atf-i, --ı]

‘ātufet: Karşılık beklemeden yapılan iyilik, iyilikseverlik, ihsan.

- idüp mazhar-ı merhamet ü ‘**ātufet**, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serir-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [‘ātufet,]

- kerem ü ‘**âtıfet** ve rahmet ü mağfiretini âşkâr u izhâr eyleye. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4*). [*‘âtıfet,*]

‘âtl: *I. Anlamsız, boş II. Kullanışsız, bir işe yaramaz.*

- Ya ‘nî vücūd-ı ğaflet-âluduñda miqdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu ‘ür u temyîz / kalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü ‘**âtılsın.** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*‘âtılsın.,]*

atlas-ı: *İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, üstünde motif bulunmayan değerli bir kumaş.*

- nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bükâlemün ve **atlas-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*atlas-ı,*]

‘attâr: *Güzel kokular, iğne, iplik vs. satan; aktar.*

- zemînüm. / ‘**Attâr-ı** dükkânçe-i bâzâr-ı nev-bahârum. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*‘attâr-ı,*]

‘avâlim-i: *Bütün dünya âlem.*

- Rengîn-gül-i çemenistân-ı hâmd u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı şenâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî ‘ü’l-bârgâh-ı ‘**avâlim-i** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*‘avâlim-i,*]

âvân: *Vakit, zaman II Dönem.*

- Tevaḳḳuf u şabr eyle, tâ çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kalduḳda / ki **âvân-ı** der-mândeḡî vü peşimânîdür, kıra’at-i âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*âvân-ı, -ı]*

âvâre: *Perişan, derbeder, zavallı.*

- Ba‘d-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve **âvâre-i** beriyye-i nâ- / şādî, bir şebāngâh, mütâla‘a-fermâ-yı şâhîfe-i hâl-i perişân-me‘âl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*âvâre-i, --i]*

âvâz: *Ses, sada.*

- Ben rû-siyâhı, ma‘şîyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir **âvâz-ı** hîred-güdâz, tanîn-endâz, şimâh-ı sâmi‘ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*âvâz-ı,*]
- ü güşâde ve derûn-ı erbâb-ı bezme bir mertebe, âteş-i şu‘le-fürûz / u dil-sûz, fütâde oldı, ki feryâd u **âvâz-ı** ‘âşiyân, velvele-endâz u gûlgule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*âvâz-ı,*]

‘avn: *Yardım etme, yardım.*

- Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Ḥudā mu‘ammer itsūn (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [‘avn-ı, -ı]

āvā: *Far. "Acaba?" manasına edât-ı tereddüd.*

- müstağrağ-ı deryā-yı endîşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳûle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [āyā,]

‘avān: *Apaçık, aşikar.*

- zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā vü iftiḥār, ‘inde’l-‘uḳalā şāyeste vü sezāvār / olmaduğı [...] ‘ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [‘ayān,]
- tutarum, saña yegān yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīş-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [‘ayān,]
- i dil-peziñin ‘ayān u takrīr eyleşem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [‘ayān,]
- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdüğü, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fi‘l-cümle, ‘ayān u iş‘ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [‘ayān,]
- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-gāyet ve / mağfired-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü ‘ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [‘ayān,]

‘ayāndur: *Bilinir, görünür, belli, âşikâr.*

- ‘ayāndur. / Ve murğ-ı ‘ālī-pervāz-ı dil-i laṭifān, bi‘l-cümle ol şekl-i ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [‘ayāndur.,]

āyāt: *Ayetler, nişaneler.*

- [...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zü‘l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [āyāt-ı,]

āyet: *Kur'anın müstakıl mana ifade eden her cümlesi.*

- Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki ḥikmet-nizām-ı subḥānīdūr, celāluhu, kelām-ı celle benüm şān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [āyet-i,]
- Tevaḳḳuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda ḳalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā‘at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [āyet-i,]
- āyet-i ḥürmet-i ḳaṭ‘iyyü‘l-ḥükme mensūḥ olmaḳlık benden şadır u peydā / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [āyet-i,]

āyīne: *Ayna. II Gönül.*

- Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i būstān u gülzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [āyīne-i, --i]
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişinüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [āyīne-i, --i]

- İlkin **āyīne-i** şu 'lenāk-ı idrāki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubār idersin. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5). [*āyīne-i, --i*]

‘avn: Göz.

- Gör ey yem-i cūd u **‘ayn-ı** ihsān / Tevcīh-i nigāh-ı lutfā şāyān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [*‘ayn-ı, -ı*]
- Mütālā‘a-fermā-yı **‘ayn-ı** başiret olmaduñ, ki cümleten āşūb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūh-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14). [*‘ayn-ı, -ı*]
- anuñ **‘ayn-ı** kerāmāt u kemāl-ı fezā‘il-i zātındandır. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9). [*‘ayn-ı, -ı*]
- Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigāh-endāz-ı **‘ayn-ı** başiret ü āgāhī / olmayup, hōd-şināslığı hūy-ı müstahsen zann itmîşsin. Belī, ber-ma‘nā- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [*‘ayn-ı, -ı*]
- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-hīz ü rīz itdi. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5). [*‘ayn-ı, -ı*]

‘avn: Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

- Māsiva‘llāha nazar kılmadı hem / Hīç **‘aynında** degüldi ‘ālem (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5). [*‘aynında, -ı, -n, -da*]

‘ayş: Yemek içmek.

- Bilmez misün ki erbāb-ı **‘ayş** u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / hāndāniye bādī vü sebep olduğundan hezār cānla rāğīb u tālībüm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [*‘ayş,*]

‘ayş: Yiyip içme. zevk u safa.

- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-tarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla cihān cihān **‘ayş** (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [*‘ayş,*]
- Güyā leb-i cūy u bāde-i nāb / Kāt kāt dem-i **‘ayş** u ‘ālem-i āb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [*‘ayş,*]
- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem ‘iyyet-sāz-ı aşhāb-ı şoḥbet ü **‘ayş** / ve germiyyet-endāz-ı cem ‘iyyet-i bī-gāne vü ḥvīşüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [*‘ayş,*]
- cilvegāhuñdur, ārzūyī vü rāğbet, benümle **‘ayş** u ‘işret ve germī-i ülfet ü şoḥbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [*‘ayş,*]
- Senüñ buḥār-ı mağz-hırās-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / **‘ayş** u ‘işret olduğça benüm āb-ı pür-şafāmla, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [*‘ayş,*]

āzād: Far. Kurtulmuş, kurtulan.

- ālāmdan **āzād**, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb‘a-şidād ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [*āzād,,*]

āzāde: Far. Kurtulmuş, kurtulan.

- Serv-i ser-keş ü **āzāde-i** bağ, mişāl-i kumrī, ğulām-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrāzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [*āzāde-i, --i*]

a'zam: *En büyük.*

- Āmīziş ider çü sükker ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i **a'zam** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*a'zam,*]

âzârdur: *İncitme.*

- hemyânçe-i evhâm u enbânçe-i buhâr-ı dimâğ-ı **âzârdur**, kimyâ vü iksirta'bir / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*âzârdur,,*]

'azbu'l-bevân: *Söyleyişteki tatlılık, hoşluk.*

- nebâtât u ezhâra ki şanâyî'-i bedâyi'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir ter-zebân-ı **'azbu'l-bevân** olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*'azbu'l-bevân,*]

'azîm: *Büyük.*

- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı dūd mān-ı Nemrûd-ı le'îm, Hālîl-i / İzîd-i Celîl ü **'Azîm**, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*'azîm,,*]

azîz: *Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzaz.*

- kelâm idersin. Eger peder-i **'azîz-i** bozorgvârum, ki [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5*). [*'azîz-i, -i*]

'azîz: *Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzaz.*

- ser-i **'azîzin**, kûy-ı şavlecân-ı fenâ ve gâltân tûb-ı ḥāk-ı ḥasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*'azîzin,, -in*]

'azîzü'l-'allâm: *Aziz ve bilgili olan Allah.*

- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzîd-i **'azîzü'l-'allâmdan** ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*'azîzü'l-'allâmdan, -dan*]

'azm-: *Yol.*

- Senden olur olur ise dermân / **'Azm-ı** der-i şadr-ı kām-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*'azm-ı, -ı*]

'azze: *Aziz, yüce ve ulu Allah.*

- [...] / Ya'nî rahmet-i Haḳḳ 'azze ve 'ālā, ümmet-i Muḥammed üzere bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*'azze,]*

B

bā: İle edatı.

- HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*bā,]*
- HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*bā,]*
- u āmiḥte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*bā,]*
- didi: / HİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [*bā,]*

bā-cümle: Bütün ile.

- şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, **bā-cümle-i** dirāz -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*bā-cümle-i,]*

bād: Rüzgar.

- reng ü ḥüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i **bād-ı** / bahār ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*bād-ı, --ı]*
- Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u ṭarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye **bādī** vü sebep olduğundan hezār cānla rāğīb u ṭālibūm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*bādī, -ı]*
- ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstākīm-i dīn-i kavīme, **bādī** vü sā'ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iḳlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*bādī, -ı]*
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye **bādī** olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*bādī, -ı]*
- Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü münḳatı' ve germī-i bāzāruma gezend ü ḥalel ve **bād-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*bād-ı, --ı]*

bāde: Şarap.

- Güyā leb-i cüy u **bāde-i** nāb / Kat kat dem-i 'ayş u 'ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*bāde-i, --ı]*
- gūlgule-pīrā bir bülbul ve **bāde-i** gūlgūnla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğu eyyām-ı şafā, encāmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*bāde-i, --ı]*
- [...] kelām-ı lūlū-nizāmına tevcīh-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, **bāde-i** / nātıkasın, muṭlaḳu'l-'inān, ve her bār, mizmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*bāde-i, --ı]*

bāde-hvār: Şarap içenler.

- Zehrūñe fedā hezār tiryāk / Ey gözleri nūrī **bāde-hvāruñ** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*bāde-hvāruñ, -uñ]*

bāde-nūs: Şarap içenler.

- Ya'nî irişdi vaqt-ı tarab **bāde-nūş** oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmîz ü inbisāt-engîz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [*bāde-nūş*,]

bāde-nūşān: Şarap içenler.

- Ve **bāde-nūşān-ı** aşhāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-tarab-ı cūybārda, zevraḡ-ı şahbāyla cihān cihān 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [*bāde-nūşān-ı*, -ı]

bā-devlet: Saadetle, mutlulukla ve kıymet, itibar, büyüklük, yücelik ile.

- Bā-devlet ü 'izz ü rif'at-i cāh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [*bā-devlet*,]

ba'd-ez-în: Bundan sonra, bundan böyle.

- Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādî ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādî, bir şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı şaḥîfe-i ḥāl-i perişān-me'āl ve nazar- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11). [*ba'd-ez-în*,,]

bādı: Bir rüzgâr.

- Nāleñ feraḡ u neşāta **bādî** (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9). [*bādî*,]

bād-ı şabā: Sabah rüzgarı.

- [...] / Bād-ı şabā, seylî-i dest-i saḥtla, bî-hüde dehen-i perişān-suḡanuñı, çāk u (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11). [*bād-ı şabā*,]

bādiye: Çölde gezen, dolaşan.

- [...] / Nice zamān, ser-gerdān-ı **bādiye-i** cehl ü ḥüsrān olup, delālet-i cehālet ü (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8). [*bādiye-i*,]

bādî: Sebep, ilk başlangıç II Hz Muhammed (sav).

- ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / **bādî-i** izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebep-i füzūnî-i kudret ü cür'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [*bādî-i*, -i]

bādî: I. Sebep, mücip II. Sebebolan III. İlk, başlangıç.

- Keşret-i istişmāmuñ, **bādî-i** renc-i şudā' ve bā'ış-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [*bādî-i*, -i]

- [...] / Beni sebeb-i bî-nevâyî ve **bādî-i** gedâyî zu‘m u kıyâs itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*bādî-i, -i*]
- [...] / yolından medh ü sitâyîş kıldün ve bu ma‘nâyı, sebeb-i fahr ve **bādî-i** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*bādî-i, -i*]
- guşun-ı dāniyetü‘l-etrâf-ı mu‘allâ-şecere-i İslâmdan bir şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken **bādî-i** irtikâb-ı fîşk u fesâd olup, perde-der-i şerm ü hicâbsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*bādî-i, -i*]

bâ-emân: Emniyetli.

- nûş itdürüp münşerihü‘ş-sadr-ı dîn-i mübîn ve raṭbu‘l-lisân-ı îmân-ı **bâ-emân** / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [*bâ-emân,]*

bâğ: Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

- Serv-i ser-keş ü âzâde-i **bâğ**, mişâl-i kumrî, gulâm-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*bâğ,,]*
- Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i ‘arūsân-ı **bâğdur**, ya‘nî gâliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrâk-ı gülşen ve gülğüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*bâğdur,, -dur]*
- Kâmeti kim oldı **bâğ-ı** lâ-mekân pîrâyesi / Nûrdan bir servdür düşmez zemîne sâyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*bâğ-ı, --ı]*
- tûṭî-i mu‘ciz-suḥan-ı çemen-i belâğ, ra‘na-nergis-i **bâğ-ı** mâ-zâğ / gonçe-i rengîn-tebessüm-i bülbül-i şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*bâğ-ı, --ı]*
- Ve hiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu **bâğ-ı** ḥazân- / pezîr-i ‘âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerden-firâz olduğda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*bâğ-ı, --ı]*

bâğçe: Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

- Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i ḥod-fürüşî ve ḥvîş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i **bâğçe-i** cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*bâğçe-i,]*

bâ-gül: Gül çiçeği.

- CEVÂB-I MÜL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÜL-İ** RA‘NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*bâ-gül-i,]*
- CEVÂB-I MÜL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÜL-İ** RA‘NÂ / Ey kütâh-‘ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne ḥâlet vâkı‘ oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*bâ-gül-i,]*
- Ve kelimât-ı bâṭın-âşnâ vü taşavvufî-ma‘nâya, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÜL-İ** RA‘NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*bâ-gül-i,]*
- CEVÂB-I MÜL-İ ḤAMRÂ **BÂ-GÜL-İ** RA‘NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*bâ-gül-i,]*

bahâne: Bahane, vesile, sebep.

- bahâne-i luṭf u merḥamet, lâ-li-garaṣi izhârî‘l-ma‘rifet, ‘aṭf-ı ‘inân ve ‘alâ- / kâderi‘l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*bahâne-i, -i]*

bahâr: Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart’la 21 Haziran arası. İlkyaz.

- Bir vakt-i nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya'nī mevsim-i **bahār-ı** dil- / güşāda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*bahār-ı,]*
- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pür mevci / Şabā şahenşeh-i mülk-i **bahāra** itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*bahāra, -a]*
- reng ü hūy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / **bahār** ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*bahār,]*
- bahārdur, hem-vāre du'ā-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*bahārdur,, -dur]*
- efşānuma mensūb tutarlar. / Ebr-i **bahār-ı** dil-güşā ki ma'nīde her kaṭre-i feyz-nişāri, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*bahār-ı, --ı]*
- Ve sen ḥod, pāyān-ı kārđan mülāḥaza ve endīşe kılmazsın. / Ebr-i **bahārī**, 'ömr-i kūtāh-ı nā-pāydāruña, çeşm-i raḥmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*bahārī,, -i]*
- Hazzuñ var ise eger fenādan / Yegdūr bu **bahār-ı** dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*bahār-ı, --ı]*

bahıl: Hasis, cimri, pinti, nekes.

- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her **bahıl** ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş ve şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*baḥıl,]*

bahıl: Hasis, cimri, pinti, nekes.

- Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü **bahılı**, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baḥşışi, ta'līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*baḥılı,,]*

bahr: Deniz.

- [...] / **Bahr** üzre degül ḥabāb yer yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*bahr,]*

bahr-ı: Deniz.

- Garķ olup **bahr-ı** ıztırāb u gama / Sür cebīn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*bahr-ı,]*

bahs: Söz etmek, konuşmak.

- Rüz-ı firūz-ı bezm-i dil-firūzda, mu'āşirān-ı şafā-kīşāna, şıfat-ı / 'aṭā vü saḥā, **baḥş** iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*baḥş,]*

bahşis: Armağan, hediye, ihsan, atıye.

- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥıl ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş ve şahāvet ü **baḥşışde** reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*baḥşışde, -de]*
- Ve kendüñi kerem ü saḥā ve **baḥşış** ü 'aṭāya, mensūb tutarsın, ammā / hezārān şāḥib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*baḥşış,]*
- Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü baḥılı, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü **baḥşışi**, ta'līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*baḥşışi,,]*

baht: *Talih, kısmet, mutluluk.*

- Bahtum meger itdi Hâk Tebârek / Bu gûne siyâh u nâ-mübârek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*bahtum, -um*]
- endâz-ı naqş-ı ser-levha-i **baht-ı** bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-‘ınâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*baht-ı, --ı*]

bâ‘is: *Sebep olan şey, sebep.*

- Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ‘ ve **bâ‘is-i** âlâm-ı zükâm / iken niçün yine şemîm-i müşg-bâruñla iftiḥâr kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*bâ‘is-i, --ı*]

ba‘îd: *BAİD: (□□□□sıf. (Ar. bu‘d “uzak olmak, uzaklık”tan ba‘id) 1. Uzak, ırak.*

- fûrûg-ı ḥod-fûrûşî zann idüp, istib‘ād u istiksâr itme ki kudret-i bâliga-i cenâb-ı ḥallâk-ı ‘aliyyü‘l-ıtlâkdan, celle şānuhu **ba‘îd** degüldür ki ḥavâşş-ı cemî‘- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*ba‘îd,]*

bâkî: *Ebedî, sonsuz.*

- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / **Bâkî** anuñ ‘afv u luṭf u iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*bâkî,]*
- Bâkî anuñ emr ü ḥükm ü fermân / Dergâh-ı Hudāya ilticâ it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*bâkî,]*

bâl: *Arının yaptığı tatlı madde.*

- Ey Gül-i la‘lîn kabâ, egerçi zâhiren tûṭî-i şekker-hâ gibi, perr ü **bâlûñ** / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*bâlûñ, -üñ*]

bālâ: *Yüksek, yüce, âlî.*

- firâz-ı menâbir-i serv-i **bālâda** ḥuṭbe-i belâgat-‘unvânın benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nîkû-encāmuma kıra‘at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*bālâda, -da*]

bālâ-makâm: *Allah'ın huzuru.*

- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fâhr-ı / ḥanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp **bālâ-makâm-ı** iftiḥâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*bālâ-makâm-ı,]*

bala-nişin: *Yüksek makamda olan.*

- [...] / ve mahrem-i **bālâ-nişîn-i** ḥarîm-i aḥadiyyet, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2*). [*bālâ-nişîn-i, --ı*]

bālā-pervāz: Kendini olduğundan yüksek makamda gösterip gururlanan, yüksekte uçan.

- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı **bālā-pervāz-ı** evc-i / hullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [bālā-pervāz-ı,]
- [...] / Muqaddimen **bālā-pervāz-ı** evc-i ğurūr olup zemzeme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2). [bālā-pervāz-ı,]

bālāter: Daha yüksek, daha ali.

- Yek-bāre, ğurūh-ı hūbān-ı ‘işve-perdāza nigh-endāz ol, tā ma‘lūm / idinesin ki cemī‘isinden **bālāter** ü ser-firāzum. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14). [bālāter,]

bālīga: Erişkin, ergenliğe ulaşmış.

- fūrūġ-ı hod-fūrūšī zann idüp, istib‘ād u istiksār itme ki kudret-i **bālīga-i** cenāb-ı / hallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki havāşş-ı cemī‘- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [bālīga-i, --i]

bālîş-i: Yastık.

- i dūş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirāhat-ı vaţan u ser-nihāde-i **bālîş-i** huzūr-ı hāzar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [bālîş-i,]

bām: Gökkuşbu.

- merd, bir **bām-ı** bülendden, bir āher merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını hürd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [bām-ı, --ı]

bām: Gökyüzü.

- Bir kimsenüñ hāl-i bed-melālî, ne ğüne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / **bāmdan** fütāde-i hāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi hürd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [bāmdan, -dan]

bañ: Birinci teklik şahıs zamiri.

- Ya ‘ķüb miyum ki itdi zü’l-menn / Beytū’l-hāzeni **baña** nişīmen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [baña, -a]
- Gencīne miyüm ki hükm-i Bārī / Cāy itdi **baña** harābezārı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1). [baña, -a]
- Sen **baña** ne beñzersin ve ne vechle da‘vī-i müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-hurde ve ‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [baña, -a]
- ‘āciz ü bī-zārdur. / **Baña** peygüle-nişîn-i maķāmāt-ı harābāt ve ğuşe-ġüzīn-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [baña, -a]
- Eger seni rūy-ı ğülgün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pür-füsün, **baña** nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [baña, -a]

- [...] / **Baňa** nār-ı sūzān-ı küllābgerān ile seng-endāz-ı mancımık-ı ʔa'n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*baňa, -a*]
- yokdur ki **baňa** tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgüş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*baňa, -a*]
- Baňa niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lumuñ degül midür ki bu ma'nā, ya'nī aḥkām-ı ḥillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*baňa, -a*]
- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'ākilān-ı her ümmet / **baňa** bī-ḥadd u ḡayet i'tibār u raḡbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*baňa, -a*]
- [...] beni endaḡte-i gird-āb-ı ḥarām kılup, kulüb u bāṭın-ı / nāsa bīṡter ü bī-şümār, **baňa** meyl ü maḡabbet ü i'tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*baňa, -a*]

bāng: Yüksek sesle bağırma II İlan etme.

- Şemm eyleyince taze gül-i nev-resīdeyi / Gülşen pür oldı **bāng-ı** şalāt-ı hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*bāng-ı, -ı*]

bar: Yük l keder, ıztırap.

- ezḡāra, feyz-baḡş-ı ḡayāt ve eşcār-ı bī-berg ü **bār-ı** gülzāra, sebeb-i / taḡviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*bār-ı, --ı*]
- idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā'ire vü şerāre **bārdan** ṡaşra vaż'-ı / ḡadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḡalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*bārdan, -dan*]

bar: Var, mevcut.

- [...] / bu sāhire-i ḡāmire-i ḡabrādan ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pür-berg ü **bār** ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*bār, ,*]
- [...] kelām-ı lülū-nizāmına tevciḡ-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nātıḡasın, mutlaḡu'l-'inān, ve her **bār**, mızmār-ı ḡüft ü ḡüda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*bār,, ,*]

bārān: Yağmur.

- bārān, çok zamānlar girye-künān u eşk- eḡşān ḡalur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13*). [*bārān,, ,*]

bārgāh: Çadır, yüksek divan.

- esrārıdur, ḡāk-būsān-ı **bārgāh-ı** refī'ü'ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nūrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*bārgāh-ı, -ı*]

bārgāh-ı: Makam, huzur, yüksek divan.

- endāz-ı naḡş-ı ser-levḡa-i baḡt-ı bed-fi'āl oldım. / Bu 'ālī **bārgāh-ı** her heft-girde-i bī-ṡnāb u sūtūnda ve bu sāḡa-i faşīḡu'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*bārgāh-ı, ,*]

bārī: Allah, Allah ü Teâlâ.

- Sultân-ı kalem-rev-i kemâlât / İcâd ideli cihânı **Bārī** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*bārī,*]
- Gencîne miyüm ki hüküm-i **Bārī** / Cây itdi baña harâbezârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*bārī,*]
- Mahfûz u maşûn-ı ‘avn-ı **Bārī** / Devletle Hudâ mu‘ammer itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*bārī,*]

bâ-sevâb: Sevap ile.

- Ey Mül, bu cevâb-ı **bâ-sevâbı**, mengüş-ı güş-ı iz‘ân u te‘emmül cyle ki / bir kelâm-ı nefsu’l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*bâ-sevâbı,* , -ı]

başiret: Hakikatı kalbiyle hissedip anlama II. kalp gözü ile bakma.

- Mütâla‘a-fermâ-yı ‘ayn-ı **başiret** olmaduñ, ki cümleten âşüb u fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şüh-meşreb ü şür-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*başiret,*]
- Ey Gül, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı **başiret** ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*başiret,*]
- Pes merd-i pâk-bîn ü hak-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nîgeh-sâz-ı mütâla‘a vü diğkat ve nazar-endâz-ı çeşm-i **başiret** olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*başiret,*]

basî: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basî-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basî-i,* -i]

basî: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basî-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basî-i,* -i]

basî: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basî-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basî-i,* -i]

basî: Açık, geniş, yayvan, düz.

- [...] / Ve **basî-i** rüy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile ya‘nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*basî-i,* -i]

bast u îrâddan: Açığa vurma, açıklama, ortaya koyma, söyleme.

- eyleye. / Bunı **baş** u **îrâddan** hâşıl u murâd oldur ki benüm daği bir cem‘ün harâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*baş u îrâddan, -dan*]

bâtın: *Ar. İç, gizli, derun.*

- tevbe vü istigfâr ve **bâtın-ı** tevbe, maḥabbet-i İzid-i celîl ü ḡaffâr»dur. / Ber-ma‘nâ-yı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*bâtın-ı,*]
- [...] beni endâhte-i gird-âb-ı harâm kılup, kulüb u **bâtın-ı** / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*bâtın-ı,*]

bâtın-ı: *Ar. İç, gizli, derun.*

- [...] / Eş-şeyḥ Sa‘dü’-d-dîn ü’l Ḥamavî buyururlar ki: «**bâtın-ı** ma‘siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*«bâtın-ı,*]

bâ-vücûd: *Elbette, hakikaten; böyle bir durumda.*

- Hezâr ‘âşık-ı dil-figârole, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderün Gül-i ḥîrî **bâ-vücûd-ı** tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*bâ-vücûd-ı,*]

bâz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Ḥudâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza **bâz** / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*bâz,*]

bâzâr: *Pazar, alışveriş, pazarlık.*

- Ve’y çün şâhidân-ı **bâzâr** ve kaḥbegân-ı bî-ḥayâ vü ‘âr, hezâr âşnâ vü / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*bâzâr,*]
- Bâzâr-ı vefâyı germ idersin / Âhende olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*bâzâr-ı,*]
- Ammâ benden, şayf u şitâda, belki fûşûl-ı erba‘ada, ser-rîşte-i meyl ü / maḥabbet, gûsiste vü münkaṭı‘ ve germî-i **bâzâruma** gezend ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*bâzâruma, -uma*]

bâzâr-ı: *Pazar, alışveriş, pazarlık.*

- zemînüm. / ‘Atṭâr-ı dükkânçe-i **bâzâr-ı** nev-bahârum. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*bâzâr-ı,*]

ba‘zı: *Kimi, bir kısım.*

- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥâlet-i keyfiyyetde dest-i ḥıreddan ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ḡazab eyleyüp **ba‘zı** nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ba‘zı,*]

bāzū: Omuzla dirsek arasında bulunan ve gerildiği zaman belirgin şekilde görülen şişkince kas kitlesi.

- cemālān, bir dilīr-i pūr-dildür, ki zār u zebūn-ı nīrū-yı **bāzūsi**, Bürzūy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [bāzūsi,, -sı]

bed: Kötülük, fenalık.

- Ya nī vüçūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çīz, şu ‘ūr u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u **bedden** berī vü ‘ātılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [bedden, -den]
- bed ve aqvāl-i nā-pesendüñle faḥr u mübāhāt eylersin. / Ve beng ü bünġi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḥarāb u vīrān ve vālih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [bed,]
- Ve nīk u **bed-i** eyyāmı ve serd ü germ ve saḥt u nerm-i ‘ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [bed-i, --i]
- Ve hezārān merdümān-ı **bed** ü nīk ve ‘ālimān-ı rūşen-żāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāt u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [bed,]

bed- güvārı: Kötülük sinmiş.

- güvārı nūş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitīz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu ‘ūr u temyīz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [bed- güvārı, -ı]

bed-āmüz: Kötülük, fenalık öğretten.

- müşāhede kılduñ, hem-nişīnān-ı nā-ehl ü **bed-āmüzdan** gürīz ü ḥazır / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [bed-āmüzdan, -dan]

bedān: Farsça "bilmek" fiilinin emir çekimi.

- Ve **bedān** u nīkān-ı her millet ve nādānān u ‘ākīlān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ğayet i ‘tibār u raġbet itmişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12). [bedān,]

bed-āvin: Kötü tabiatlı.

- [...] / Ve bir dem qarīn-i **bed-āvinüñi** ḥātıra it ki (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3). [bed-āvinüñi, -üñi]

bedāvi ‘ü’l-āsār: Eserlerin güzellikleri.

- nebātāt u ezhāra ki şanāyi ‘-i **bedāyi ‘ü’l-āsār-ı** cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i gülistān, bir terzebān-ı ‘azbu’l-beyān olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [bedāyi ‘ü’l-āsār-ı,]

beden-i: Vücut, gövde, cisim, ten.

- Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i **beden-i** insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*beden-i,]*

bed-fi'âl: *Kötü işler işleyen kimse.*

- endâz-ı nakş-ı ser-levha-i baht-ı **bed-fi'âl** oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tnâb u sütûnda ve bu sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*bed-fi'âl,]*

bed-güvârı: *İçimi kötü, tatsız şarap.*

- Şunduğı şarâb-ı **bed-güvârı** / Dil-teşne-i hün-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*bed-güvârı,]*

bed-hû: *Huyu kötü olan (kimse), huysuz.*

- Hezâr muhassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senüñ kabâyih u **bed-hûlîguñda** hîç söz ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*bed-hûlîguñda, -lîguñda]*

bed-hvâh: *Kötülük isteyen.*

- Bed-hvâhları zelîl ü mağhûr / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11*). [*bed-hvâhları,]*

bedî'ü'l-beyân: *İfadesi güzel olan, dili belagatlı olan.*

- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızzmâr-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, **bedî'ü'l-beyân** u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*bedî'ü'l-beyân,]*
- ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı **bedî'ü'l-beyân** ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ğâşb, hamriyyelerinde nakş-ı ser-levha-i vukû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*bedî'ü'l-beyân,]*

bed-kâr: *İşi gücü kötülük olan kimse.*

- hakķumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i **bed-kârî** vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i ahvâl u ħasb-ı ħâlûñi ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*bed-kârî, -ı]*

bed-kirdâr: *Yaptığı işler kötü olan, kötü tabiatlı.*

- âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdün mi ki şöhet-i ħâr-ı **bed-kirdâr**, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*bed-kirdâr,,]*
- [...] / vü ħîre-rüyî, kâr-ı nâ-pesend ü **bed-kirdârûndan** ħacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*bed-kirdârûndan, -ûndan]*

bed-melâli: *Kötü gam ve hüznü.*

- Bir kimsenün hāl-i **bed-melālī**, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi hürd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*bed-melālī*,]

bed-siristī: Kötü yaratılışlı, huylu, mizaçlı.

- āzārdur, yād eyle ki [...] / Ve nīm-lahza **bed-siristī-i** celīsūni mülāhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*bed-siristī-i*, -i]

bed-sīret: Kötü huylu, ahlaksız.

- Egerçi şüretde hūb-rū vü nikū ve-līk ma‘nīde **bed-sīret** ü zişt-hūsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [*bed-sīret*,]

bed-ter: Daha kötü, beter.

- [...] / Ammā belā budur ki sen, kār-ı **bed-terüñden**, vechen mine‘l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [*bed-terüñden*, -üñden]

behcet-pīrā: Güzellik veren.

- Bir vakt-i nüzhet-fezā vü **behcet-pīrāda**, ya‘nī mevsim-i bahār-ı dil- / gūşāda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*behcet-pīrāda*,]

behremend: Nasibi olan, hissedar.

- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzid-i ‘azīzü’l-‘allāmdan hisse-gīr ü **behremend** olup zühūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*behremend*,]

belā: Ar. Felaket, afet.

- Ve haberdār degül misün ki mübtelā-yı **belā-yı** selisü‘l-kavl olan / hezārān şahş-ı bī-teşhīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*belā-yı*, --yı]
- [...] / Ammā **belā** budur ki sen, kār-ı bed-terüñden, vechen mine‘l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [*belā*,]

belāğ: Bildirme, haber verme, tebliğ.

- tūti-i mu‘ciz-suhan-ı çemen-i **belāğ**, ra‘na-nergis-i bāğ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbul-i şīrīn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*belāğ*,]

belāğat: Düzgün, kusursuz ve yerinde söz söyleme.

- ma'nāya ve zībā-yı dūṣīzegān-ı maẓāmīn-i ġarrāya, ḥıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü't-tırāz-ı feṣāḥat ve 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i **belāğatla** bir gūne ḥuliyiyy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [belāğatla, -la]

belāğat-meshūnı: İncelik dolu anlam.

- maẓmūn-ı **belāğat-meṣḥūnı** üzere mütāla'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [belāğat-meṣḥūnı,]

belāğat-senc: Belagatlı söz söylemek.

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedūñ olsun ki; leb- / i **belāğat-senc-i** şu 'arā-yı 'Arabdan şadır olmuşdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [belāğat-senc-i,]

belā-keş: Bela çeken, sıkıntı içinde olan.

- bī ḡill-ı 'āşıkān-ı **belā-keşānuñ** çeşm-i bī-rahm-ı ma'şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu'āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü ḡüftārları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [belā-keşānuñ, -ānuñ]

belī: Evet.

- Ey Gül, hiç pes ü pīşūne nigāh-endāz-ı 'ayn-ı baṣīret ü āḡāhī / olmayup, ḥod-şināslığı ḥüy-ı müstaḥsen zann itmişsin. **Belī**, ber-ma'nā- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [belī,,]

belīḡü'l-lehçe: Belagatı güzel olan, dili belagatlı olan.

- belīḡü'l-lehçe, Ḥazret-i 'Alī kerreme'llāhu vechehüden, cilve-ger-i ḥayyiz-i / zuhūr olup pīrāye-i mesāmi'-i cemī'-i cihāniyān olmuşdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [belīḡü'l-lehçe,,]

belki: Bir ihtimal.

- ālāmdan āzād, **belki** bir nīm-nigāh-ı luṭfa şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāḡ-ı seb'a-şidād ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [belki,]
- belki bürde-i perde-i nizā' u cidāl idüp; / Gül-i ḥamrā (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [belki,]
- Ve sen ol nā-ḥuffāzsın ki her kim senūñle hem-bezm ü hem-demlūk / eyleye, bī-berg ü sāz, **belki** bī-ser ü sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [belki,]
- Ben reng ü rüy-ı āteşde bir āb-ı muṣaffāyum, **belki** bir āteş-i feyz-baḥşum / ki çün āb-ı ḥayāt-ı rūḥ-fezāyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [belki,]
- ı kalīl itmedi ki anı hezār-bār **belki** bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8). [belki,]
- Ammā benden, şayf u şitāda, **belki** fūşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münḡatı' ve germī-i bāzāruma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [belki,]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nūş-ā-nūş ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i ḥoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hūşı, gūş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [belki,]
- Ben ḥod, **belki** cümle-i edyān ve cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11). [belki,]

ben: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

- Pâyüm ser-i çarh-ı kîne-hvâh it / **Ben** güm-şode-nâm u bî-nişânî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9). [ben,]
- Ben bendelige revâ degülsem / Bir hıdmetüñe sezâ degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [ben,]
- Ben bî-kes ü gam-güsâr u yârı / Pâ-mâl u haķîr ü hâksârı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [ben,]
- Pes ân-gâh, tekâver-i çapük-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı ‘inân-ı cevalân itdüm; **ben** bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârı ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [ben,]
- Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr dahî ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [ben,]
- Ben pâdşâh-ı fermân-fermâ-yı nûzhet-zemîn-i reyâhînüm. / Ve revnaķ-ı çâr-sü-yı şeş-cihet-i zamân ve zîver-i cemâl-ı heft-ıklîm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [ben,]
- Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânümde sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; **ben** bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [ben,]
- Ben şeyh-i seccâde-nişîn-i hânķâh-ı Gülşenîyüm ki tekml-i erba‘în / idüp halvet-hâne-i gönçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [ben,]
- Her kim ki bir dem **beni** şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîķa-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [beni, -i]
- Ve **ben** ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya‘nî senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [ben,]
- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülistân hüd, berg ü nevâyı **benden** aħz u celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [benden, -den]
- [...] / Pâdşâh-ı çemen ü şâh-ı reyâhînüm **ben** (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [ben,]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vî-i müşâbehet eylersin ki; **ben** / her ne kadar sâl-hurde ve ‘ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ben,]
- [...] / **Ben** yâķüt-ı seyyâle-i cân ve la‘l-i müzâb-ı rûh-ı revânüm. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [ben,]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-baħşum / ki çün âb-ı hayât-ı rûh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [ben,]
- Ben bir nûr-ı sürürüm, ki çün piyâle-i billür ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [ben,]
- Ve **ben** ol Felâtûn-ı ħum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-i âyîne-i âftâb, meclâ-yı ħired ve mir‘ât-ı idrâķüñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ben,]
- Ben egerçi Mülüm, ammâ **beni**, her baħîl ü le‘îm ü denî ki nûş eyleye, / ‘âķibet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve saħâvet ü baħşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ben,]
- Benüm sâķiyâ ol güvârende âb / Ki âb-ı hayât **benden** eyler ħicâb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [benden, -den]
- Ve ben ol Felâtûn-ı ħum-nişînüm, ki her kim **benümle** hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-i âyîne-i âftâb, meclâ-yı ħired ve mir‘ât-ı idrâķüñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [benümle, -üm, -le]
- ħayretüm. / **Ben** miyâne-i ma‘şûķ-ı şermsâr ve ‘aşîķ-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ben,]
- Ve güş-güzâruñ olmadı, ki **ben** cem‘iyyet-sâz-ı aşķâb-ı şöhet ü ‘ayş / ve germiyyet-endâz-ı cem‘iyyet-i bî-gâne vü ħvîşüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [ben,]
- [...] / **Beni** sebeb-i bî-nevâyî ve bādî-i gedâyî zu‘m u kıyâs itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [beni, -i]
- Ve âgâh olmaduñ ki **ben** muvâfaķat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / ħullet ve ħümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrüd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [ben,]
- [...] / Ve bu maħalde şadîķu‘l-ķavl u râst-güysun, zirâ **ben** heşt-behişt ve sen (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3). [ben,]
- Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i‘tirâf u iķrârıñ degül / midür, ki **ben**, miyâne-i ‘aşîķ-ı zâr u ma‘şûķ-ı şermsârdan bürķa‘-endâz-ı ħicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ben,,]
- Ammâ **benden**, şayf u şitâda, belki füşül-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / maħabbet, gûsiste vü münķaķı‘ ve germî-i bâzâruma gezend ü ħalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [benden,, -den]
- şafķa-i rüy-i zemîn ve fûrû-güzâste-i ħâķ-ı tevâzû‘ u teslîm itmediyse, **beni** gör, / ki ‘alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem ‘aleyhi‘s- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [beni, -i]
- cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, **benümle** ‘ayş u ‘işret ve germî-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [benümle, -üm, -le]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta‘rîfle yâd u tezkâr eyleye. / **Ben** eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş‘âr-ı ma‘nîdâr-ı feşâķat-ķarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [ben,]
- Rûzgâruñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes ħâl, bu minvâl üzere ola, senüñ **benümle** niçe cür‘et-i muħşâmetüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [benümle, -üm, -le]

- Ben ki ser-ā-pā ‘ālem-i ħilli, seyāhat u temāšā ve ser-ā-ser iklīm-i / ħürmeti gešt ü güzār kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [ben,]
- Ben ħod, belki cümle-i edyān ve cemī’-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāh ve ħelāl idüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11). [ben,]
- āyet-i ħürmet-i kaṭ’iyyü’l-ħukmle mensüh olmaklık **benden** şadır u peydā / olmamışdur. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8). [benden, -den]
- [...] ħazerātından bir şāhib- / sa’ādetün ümmet-i ħālīşü’n-nebī, kem ü bīş, **beni** tenāvül ü nūş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [beni, -i]
- olmışumdur. / Lākin **ben** ki, mehekk-i ħalb ve mi’yār-ı derūnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [ben,]
- Ve şāhābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu’l-lāhi te’ālā ‘aleyhim ecma’in / nice devletmend, **beni** dāhil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ūlfet ü şöħbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [beni, -i]
- Bir kimsenün ħāl-i bed-melālī, ne güne ola ki bir merd-i diğer, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ħāk-ı siyehfām ola ve **ben** dil-şikeste-yi ħurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ben,]
- [...] / **Ben** ħod maḥşūs-ı lehv ü neşāt ve sebeb-i lu’b u inbisāṭum. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11). [ben,]
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, **beni** pā-beste-i dām-ı ħarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāh u tīz-reftārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta’at u ‘ibādetde güzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [beni, -i]
- Ben rü-siyāhı, ma’şiyet ü günāhdan, ħıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ħired-güdāz, tanīn-endāz, şımāh-ı sāmī’ası olur, ki: (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4). [ben,]
- [...] **beni** endahte-i gird-āb-ı ħarām kılp, kılub u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i’tibār virdi, tā ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [beni, -i]

ben-: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

- müştākān-ı melāl-iştimāldur, **benüm** gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşğ-i nāfiçe-i Tatar ki ħūy-ı nīkū-yı ħübān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [benüm, -üm]
- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, **benüm** / āşnā-yı qadīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [benüm, -üm]
- Şū’leden olsa nigeħ āteş-i ruḥsāresine / Fi’l-ħakīka nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, **benüm** ‘arız-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [benüm, -üm]
- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ħuṭbe-i belāğat-‘unvānın **benüm** nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma kıra’at eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [benüm, -üm]
- ezħāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, **benüm** dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [benüm, -üm]
- Şem’-i pūr-lem’-i encūmen-ārā-yı gülşen, **benüm** tābiş-ı ruḥsār-ı / mehveşūmden rüşen ü efrūhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [benüm, -üm]
- iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, **benüm** taḥtgāhum; gūşe-i (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3). [benüm, -üm]
- benüm muḥibb ü hevā-ħvāħlarum; rind-i bī-ħūş u kallāş ve mest-i medhūş u / evbāş, senün muşāḥib ü hem-rāħlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [benüm, -üm]
- Hezār muḥassenāt u nīkūyī, **benüm** cevāhir-i ābdār-ı gūftārumdadur ki / senün kabāyih u bed-ħülüġuñda ħiç söz ve aşlā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [benüm, -üm]
- Pākān-ı merdūmān-ı zamāne ħod, **benüm** āb-ı dil-cüyumı ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i tāhir ü ħıla’-ı fāħirelerinden mā’adā şafĥa-i cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [benüm, -üm]
- Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki ħikmet-nizām-ı subĥānīdür, celālulu, kelām-ı celle **benüm** şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [benüm, -üm]
- [...] / **Benüm** sākiyā ol mey-i mihr-tāb (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11). [benüm, -üm]
- Benüm sākiyā ol güvārende āb / Ki āb-ı hayāt benden eyler ħicāb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [benüm, -üm]
- Benüm sākiyā āteş-i āb-süz / **Benüm** sākiyā āb-ı āteş-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [benüm, -üm]
- Benüm sākiyā āteş-i āb-süz / **Benüm** sākiyā āb-ı āteş-fürüz (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3). [benüm, -üm]
- eylemezsın ki zer-i mūmessek ü mükerrer ħalīfeti, **benüm** dāmen-i / bī gerd küdürētümedür. ü (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14). [benüm, -üm]
- olmışdur, senün ‘indūñde zebān-āvürde-i beyān u ta’bīr ve medāyih ü elķāb-ı / letāfet-nişābdan ki **benüm** ħaḳqumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [benüm, -üm]
- Hem kıdvesi hem imāmı nazmuñ / Ĥvāce Nizāmü’d-dīn Gencevī, ‘aleyhi raḥmetü’llāhi’l-mülki’l-kavī, **benüm** (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16). [benüm, -üm]
- Senün buḥār-ı mağz-ħırāş-ı ħumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / ‘ayş u ‘işret olduķça **benüm** āb-ı pūr-şafāmı, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [benüm, -üm]

- Ve füsûl-ı çehârda **benüm** zamân u ‘ahd-i le‘âfet-âşârümde, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña rağbet ü i‘tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*benüm, -üm*]
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki **benüm** daği bir cem‘ün hârâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

be-nâm: *Namlı, şan ve şöhrat sahibi.*

- [...] / Hem müctehid-i **be-nâmı** nazmuñ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*be-nâmı, -ı*]

bend: *Bağ, engel.*

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer ü le‘âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*bend,]*

bende: *Kul, köle II Allah'a (c.c.) göre insan.*

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ **bendelerüm** bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*bendelerüm, -ler, -üm*]

bendegân: *Kullar, köleler; âşıklar.*

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle **bendegân-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*bendegân-ı, -ı*]

bendelig: *Kölelik, hizmetkarlık; aşıklık, sevgililik.*

- Ben **bendelige** revâ degülsem / Bir hıdmetüñe sezâ degülsem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*bendelige, -e*]

benefşe: *Menekşe. II Sevgilinin saçları.*

- Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i hâşu‘l-hâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*benefşe,,]*

beng: *Esrar, haşhaş.*

- Ve **beng**, ki gûşâyîş-bahş-ı dil-i bî-tâb u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvânumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*beng,,]*
- bed ve akvâl-i nâ-pesendüñle fahr u mübâhât eylersin. / Ve **beng** ü büngi, bî-nâmûs u nengi ki senden hârâb u vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*beng,]*

beni: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / Ey Mül eger **beni**, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*beni,,*]
- Ben egerçi Mülüm, ammā **beni**, her baḥl̄l ü le'im ü denī ki nūş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nî dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*beni,,*]

benī-ādem: İnsan oğlu.

- [...] / bir güzīde-i nev'-i **benī-Ādem**, engüşt-nümā-yı cümle-i 'ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*benī-ādem,,*]
- ḥarābāt-ı teng ü tār, senūñ cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kibār u şığār-ı 'ālem ve pākān-ı ḥāş u 'ām-ı **benī-Ādem**, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*benī-ādem,,*]

benümçün: Benim için.

- mesāḥa-i sāhire-i kīr-i kevnde, **benümçün** ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*benümçün,*]

beñzer: Benzemek.

- Sen baña ne **beñzersin** ve ne vechle da'vī-i müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve 'ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*beñzersin, -sin*]

beñzet: Benzetmek, aynı şekle sokmak.

- Şaḥn-ı zemīni sūnbül **beñzetdi** āsmāna / Bir naḫş-ı dil-keş oldı uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*beñzetdi, -di*]

ber-: Yemiş, meyve, mahsul.

- gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, **ber-** / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*ber-,*]
- gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, **ber-** / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*ber-,*]

ber-āb: Su üzerine, suyun üstüne.

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīḫ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḫr u fenāya hezār cānla tālib ü rāḡib olup, naḫş-ı **ber-āb** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*ber-āb,*]

ber-ā-ber: Birlikte, beraber.

- ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāḥ-ı luṭfa şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / **ber-ā-ber-i** tāḫ-ı seb'a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*ber-ā-ber-i, -i*]

- kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, ‘adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma‘n, **ber-â-ber** ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ber-â-ber,]*
- (Müşābehēt-i ruhsār-ı hūbān u ‘izār-ı mahbūbānla müfāheret ve küleh- / gūşe-i iftihar, **ber-â-ber-i** gurre-i garrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ber-â-ber-i, -i]*

ber-â-berî: Birlikte, beraber.

- Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârile da‘vî-i hem-serî vü / **ber-â-berî** idüp hengāme-i sitîzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*ber-â-berî,]*

ber-âvürde: Ağza gelmek, ağzı dolmuş.

- [...] / ve şütür-i kînedār vār, kef **ber-âvürde-i** dehān olup evzā‘-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*ber-âvürde-i,]*

berây: İçin.

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sâ‘id-i sa‘y u ikdām oldıgum, vādî-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpük-ḳademe, **berây-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*berây-ı, -ı]*
- [...] / Ve her nihāl-ı nukre-püş-ı gülşen, **berây-ı** müjdegāne ve gönçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*berây-ı, -ı]*
- [...] / **berây-ı** temāşā-yı şun‘-ı lâ-yezālî ve müşāhede-i āyât-ı beyyināt-ı zü‘l-celālî, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*berây-ı, -ı]*
- vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp **berây-ı** taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pây-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriğü‘l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*berây-ı, -ı]*

bereket: Allah'ın bereketi ile vasıtasıyla.

- Sen meymenet ü **bereket-i** muvāfakata nigh-sāz ve sa‘adet ü kerāmet- / i mütāba‘ata nazar-endāz ol, ki ḳadem-zen-i miyān-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*bereket-i,]*

be-resm-i: Şekliyle, yoluyla, usuluyla.

- hoş-ḳumāş-ı sebzgün-ı çemeni, **be-resm-i** i‘zāz-ı pây-endāz, [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10*). [*be-resm-i,]*

berg: Yaprak.

- nebātāt u ezhāra ki şanāyî‘-i bedāyî‘ ü ‘l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / **berg-i** sebz-i gülistān, bir terzebān-ı ‘azbu‘l-beyān olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*berg-i,]*
- Ve ben ser-â-pā **bergüm.** / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya‘nî senünle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*bergüm.,]*
- [...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı gülistān ḥod, **berg** ü nevāyı benden aḥz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*berg,]*

berg-i: *Yaprak.*

- mışdākına mā-sadaḳ vāḳı' olmışdur, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez olup **berg-i** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*berg-i,]*

berī: *Kurtulmuş. temiz. salim. uzak.*

- meşhūrından ḡāfil ü **berī** olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bī-ma' nā, / da' vī-i şeyḫī idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*berī,]*

beriyye: *Çöl, çok kurak yer, yokluk bölgesi; dünya; insanlar, halk, ahali.*

- Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i **beriyye-i** nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı şāḫīfe-i ḥāl-i perīşān-me'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*beriyye-i,]*

berī: *"-den bu yana" anlamında edat.*

- Ya' nī vücūd-ı ḡaflet-āluduñda miḳdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyīz / ḳalmayup farḳ-ı nīk u bedden **berī** vü 'āḫılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*berī,]*
- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā'ire vü şerāre bārdan taşra vaz'-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḫalāş u **berī** olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*berī,]*

berīn: *Pek yüksek, yüce, âlâ, kadri yüksek olan.*

- [...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i **berīn** ve hevā-yı feraḫ-fezā-yı subḫ-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [*berīn,]*
- maẓmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i šalāt u selāmı, ṭanīn-endāz-ı / heftümīn-ḳıbāb-ı sipihr-i **berīn** ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*berīn,]*
- perdāz-ı sipihr-i **berīn** ve nāle vü āḫ-ı ḫazīn-i dil-suḫtegān ve ḡırīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgen-i mesāmī'-i mütemekkinān-ı 'illiyyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*berīn,]*

berk: *Şimşek.*

- Ve **berk-i** raḫşende, ḫānde-i ḡüzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḫandān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*berk-i,]*
- Her kim ki bu mātem-ḫāne-i fānīde, mişāl-ı **berk-i** dıraḫşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḫoḳḳa-i dehān olup mütebessim ü ḫandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*berk-i,]*

ber-ma' nā: *Anlam üzerine.*

- ber-ma' nā-yı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 13*). [*ber-ma' nā-yı,]*
- Ey Gül, hiç pes ü pīşūne nigāh-endāz-ı 'ayn-ı başiret ü āḡāḫī / olmayup, ḫod-şināşlığı ḫüy-ı müstāḫsen zānn itmişsin. Belī, **ber-ma' nā-** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*ber-ma' nā-,]*

- tevbe vü istigfâr ve bâtın-ı tevbe, maḥabbet-i Īzid-i celîl ü ḡaffâr»dur. / **Ber-ma'nā-yı** kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [ber-ma'nā-yı,]

bermeki: Cömertlikte bermeki ailesi gibi olan.

- kerem-i Hâtem ü **Bermekiyyân** ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [bermekiyyân,]

bermekî: Cömertlikte bermeki ailesi gibi olan.

- Âşaf-ı **Bermekî** kerem, şâhibü 's-seyfi ve'l-kalem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [bermekî,]

bermekî: Cömertlikle meşhur aile.

- kerde-i **Bermekiyyü'l** mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki bir cûd u kerem, ki 'âlem-i âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [bermekiyyü'l, -yyü'l]

bermekî-sahâvet: Cömertlikte bermeki ailesi gibi olan.

- Ey kân-ı kerem yem-i 'inâyet / V'ey Âşaf-ı **Bermekî-sahâvet** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [bermekî-sahâvet,]

ber-mışdâk: Doğruluk üzere.

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı ḥalvet ü erba'în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u hücre-nişîn, **ber-mışdâk-**ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [ber-mışdâk-ı,]
- ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu 'belendirüp **ber-mışdâk-ı** [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i maḳâm-ı kıl u kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [ber-mışdâk-ı, -ı]
- [...] / **Ber-mışdâk-ı** [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 1). [ber-mışdâk-ı, -ı]
- [...] ile tırâz-yâfte iken **ber-mışdâk-ı** kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu' u teslîmi, pîş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [ber-mışdâk-ı, -ı]
- [...] / Ve anlar daḥi **ber-mışdâk-ı** fermûde-i Resûl-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11). [ber-mışdâk-ı, -ı]

bernâ: Yiğit, delikanlı, civan, genç.

- [...] kelâmlarınma ma'nā-yı kāmiliyle 'âmil olup, sürürî ve / ser-efrâziden nâşî, fütâde-i ḥâk-i pây-ı vazî' ü refî' ve pîr ü **bernâ** oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [bernâ,]

ber-pâ: Far. sf. Ayakta duran, kaim.

- [...] / Pîş-ez-în, üstâda **ber-pâ**, bir dıraḥt-ı bî-ḥareket idüm, lâkin (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6). [ber-pâ,,]

berr-i: *Yemiş, meyve, mahsul, bâr.*

- berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i harâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*berr-i,]*

ber-taraf: *Ortadan kalkmış, yok olmuş.*

- kesâd-ı târî olup, metâ‘-ı hoş-kumâş-ı girân-mikdârumdan, rağabât-ı nâs / ve keşret-i revâc, **ber-țaraf** u mündefi‘ olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*ber-țaraf,]*

ber-taraf-sâz: *Bertaraf eden.*

- Şehen-şâh-ı cihân-gîrûn sipeh-sâlâr-ı manşûrî / Niçe sipeh-sâlâr-ı manşûr, **ber-țaraf-sâz-ı** fitne vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*ber-țaraf-sâz-ı,]*

berter: *Far. Daha, pek yüksek.*

- dîde-i ‘ibret-bînle nazar-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne güne **berter** ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*berter,]*
- siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânun ruhsâr-ı tâbdâr u rahşânları / üzere bî-şûmâr **berterî** vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*berterî, -i]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

- Çeşm-i siyâh ğazâlâne nigâh-ı müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / **beste-i** şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*beste-i, --i]*
- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı müşgîn-müdur, ki fitrâk- / **beste-i** şaydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*beste-i, --i]*

be-țarîk: *Yoluyla, usuluyla.*

- şîrîn-tebessüm-i çemen, **be-țarîk-i** şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*be-țarîk-i,]*

be-usûl: *Yöntemiyle.*

- olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eșeri, **be-uşûl-i** münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*be-uşûl-i,]*

bevân: *Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.*

- yegān yegān mevzū[‘]-ı tabakçe-i **beyān** itdüm, henüz zāt-ı nîkû-şifâtumda / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [beyān,]
- tutarım, saña yegān yegān izhâr u ‘ayān ve āşkâr u **beyān** eyler idüm, / ammā ḥadîş-i mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [beyān,]
- olmışdur, senüñ ‘indüñde zebān-āvürde-i **beyān** u ta‘bîr ve medāyih ü elķāb-ı / leṭāfet-nişābdan ki benüm ḥaḳkumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [beyān,]
- her dāstān-ı dil-keş **beyānında** inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u ṭaleb- / nümūdından saña yek şemme, izhâr ve fi‘l-cümle, ‘ayān u iş‘ār ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [beyānında, -ın, -da]

beyt: İki dizeden oluşan nazım birimi.

- lâl olup, bu **beytle** leb-cünbān-ı dehān-ı ḥāl olur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10). [beytle, -le]
- giryān ve zebān-ı ra‘dla bu **beyti** gūyāndur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13). [beyti, -i]

beyt-i: İki dizeden oluşan nazım birimi.

- Bu **beyt-i** dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāğat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şādır olmışdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [beyt-i, -iki mısra]

beytū’l-hazen: Hüzünler evi; Hz.Yusuftan ayrılan Hz.Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü ev.

- Ya‘ķüb mıyum ki itdi zū’l-menn / **Beytū’l-hazeni** baña nişîmen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [beytū’l-hazeni, -i]

beyvināt: Deliller, tanıklar.

- [...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı lā-yezālî ve müşāhede-i āyāt-ı **beyvināt-ı** zū’l-celālî, (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12). [beyvināt-ı, --ı]

bezl: Bol. Bol bol verme. Esirgemedi vermek.

- Keşretde nedîm-i **bezle** ḥvānsın / Sensin dil-i bî-enîse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [bezle, -e]
- Hengām-ı keremde ol seḫā-kîş / Sîm ü zeri **bezl** ider kem ü bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [bezl,]
- bend ü zîver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, **bezl** / ü ihdā kıldı, ki şandūķça-i gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le‘āl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [bezl,]

bezm: Sohbet, yaran sohbeti || ziyafet, işret sohbeti.

- Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / ṭarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i **bezm-i** şarāb idüp gāh u bî-gāh, bu sūrūd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [bezm-i, --ı]
- cevelān ve eṭrāf-ı dā‘ire-i **bezm-i** mūdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥîn-i ictimā‘-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [bezm-i, --ı]
- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāğar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şahn-ı nūzhetgāh-ı / **bezmde**, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [bezmde, -de]

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı hazîn ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, **bezm-i** hândân-ı râsihü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*bezm-i, --i*]
- Rüz-ı fîrûz-ı **bezm-i** dil-fîrûzda, mu'âşirân-ı şafâ-kîşâna, şıfat-ı / 'atâ vü saḡâ, baḡş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*bezm-i, --i*]
- Bu denlû meclisi olmazdı germ-â-germ rindânûñ / Miyân-ı çarḡ-ı **bezme** gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*bezme, -e*]
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve **bezm-i** feraḡ u şādîye bādî olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*bezm-i, --i*]
- reftârûñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu **bezm-i** 'âlem-i pür- / şûr u ḡavḡâda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*bezm-i, --i*]
- ve şavma 'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mānend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve ḡalka-i meclis-i 'ârifân ü dā'ire-i **bezm-i** pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*bezm-i, --i*]
- ü ḡuşāde ve derûñ-ı erbāb-ı **bezme** bir mertebe, âteş-i şû 'le-fürûz / u dil-sûz, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u ḡulḡule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*bezme, -e*]

bezmgāh: *Dost sohbeti, işret meclisi.*

- Nice müddet, maḡrem-i ḡarīm-i ḡelāl ve nedīm-i meclis-ārâ-yı **bezmgāh-ı** / mubāḡ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*bezmgāh-ı,]*

bî- emān: *Amansız, merhametsiz.*

- Tevaḡḡuf u şabr eyle, tâ çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı **bî-emānda** ḡalduḡda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānîdür, kırā'at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*bî-emānda,]*

bî-baht: *Talihsiz, kısmetsiz.*

- bir sāḡib-devlet mülāḡaḡa kılmaḡımdan, ser-i şūrîde-i **bî-baht** u / devletüm, fûrû-bürde-i ḡirîbān-ı ḡayret ve dil-i āşūfte-i bî-tāb u ṡāḡatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*bî-baht,]*

bi-enbaz: *Eşsiz, benzersiz.*

- Ve dest-i temennā vü niyāzı dergāh-ı Ḥudā-yı çāre-sāz u **bî-enbāza** bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*bî-enbāza,]*

bî-havā: *Utanmaz, edepsiz (kimse).*

- Ve'y çün sāḡhidān-ı bāzār ve ḡaḡbegān-ı **bî-ḡayā** vü 'ār, hezār āşnā vü / her-cāyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*bî-ḡayā,]*

bihbūd: *Far. is. İyilik, sıhhat, saḡlık.*

- Luṡfuñla ola meḡer ki **bihbūd** / Luṡfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*bihbūd,]*
- ḤİṡĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eḡer beni, ya 'nî vücd-ı **bihbūdumda** merküz u mevcūd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*bihbūdumda, -umda*]

- vücüd-ı **bihbūdumuñ** bozorgterin olmasından kināyedür. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7*). [*bihbūdumuñ, -imuñ*]

bī-hem-tā: Eşi benzeri olmayan.

- rengin-i **bī-hem-tā** ve ‘izār-ı nāzükterin-i ‘ālem-ārāma teşbīh ü tanzīr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*bī-hem-tā,*]

bihin: I. Çok iyi II. Çok beğenilen.

- Rengin-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve **bihin-i** / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*bihin-i, -i*]
- haber dār degülsin ve tahşil-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i **bihin** ve / maḥāmid-i nīkūterin oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı ahyār-ı pesendide etvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*bihin,*]

bihter: En iyi, daha iyi, pek iyi.

- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vī-i müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve ‘ömr-i bisyār-dide olam **bihter** ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*bihter,*]
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-bekā ve cihān-ı pūr-renc ü bī-vefāda ki / **bihterīn** evşāfı [...] dūr, bisyār mekş ü karar ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*bihterīn,*]

bih-zād: İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkarı.

- Bih-zād senūñle kām buldı / Erjeng senūñle nām buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*bih-zād,*]

bil: İdrak etmek, kavramak.

- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğumdan hezār cānla rāğıb u tālībüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*bilmez, -mez*]
- cidāle, çeşmini mā‘u’l-‘ineb, hışm u gāzab, pūr-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen **bildi** ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*bildi, -di*]
- cidāle, çeşmini mā‘u’l-‘ineb, hışm u gāzab, pūr-ḥün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen **bildi** ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*bildi, -di*]
- mübāhāt **bildüñ**. / İdrāk itmedüñ ki ḥilkāt-ı şeytān-ı la‘īn ü racīm, āteş-i pūr-iltihāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*bildüñ., -düñ.*]
- Gül **bildi** ve yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥile vü degā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*bildi, -di*]

bil-: İdrak etmek, kavramak.

- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḥalvet-ḥāne-i gönçede, / dest-i güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*bil,*]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger hiç haber dār degülseñ **bil** ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*bil,*]

bi'l-cümle: Bütün, tamamıyla.

- ‘ayândur. / Ve murğ-ı ‘ālī-pervāz-ı dil-i laṭīfān, **bi'l-cümle** ol şekl-i ma‘kūla, (*Gül ü Mül, Diğ̃er 316, Beyit 15*). [*bi'l-cümle*,]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, **bi'l-cümle**, zātuñda mevcūd, ammā çi-sūd, / hāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı ḥarām olmış ve ḥarīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 9*). [*bi'l-cümle*,]
- Cenāb-ı İzīd-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kūtāh u tīz-refṭārları, **bi'l-cümle**, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğ̃er 342, Beyit 12*). [*bi'l-cümle*,]
- Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengūş, gūş-ı müstemī‘ānda, cāy-gīr ve **bi'l-cümle**, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğ̃er 346, Beyit 4*). [*bi'l-cümle*,]

billūr: Billūr, şeffaf cam. Şeffaf bir cevher.

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı **billūrīne**, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i laṭīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğ̃er 308, Beyit 6*). [*billūrīne*, -īne]
- Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i **billūr** ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 312, Beyit 9*). [*billūr*,]

bilmişsin: İdrak etmek, kavramak.

- henüz pīr-i nā-bāliḡ ve mişāl-i eṭfāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetūñi, şafā-baḡş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş **bilmişsin**, ve (*Gül ü Mül, Diğ̃er 320, Beyit 4*). [*bilmişsin*,]

biñ: Binlerce, pek çok.

- Bir nuṭkuñ ile mişāl-i ‘İsā / **Biñ** mürde-dili idersin ihyā (*Gül ü Mül, Diğ̃er 276, Beyit 1*). [*biñ*,]
- Biñ sīm ü zeri iderler işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı Hāḳḳa (*Gül ü Mül, Diğ̃er 277, Beyit 13*). [*biñ*,]
- Biñ kerre olur aña peşīmān / Eyler seni luṭfı ile memnūn (*Gül ü Mül, Diğ̃er 277, Beyit 15*). [*biñ*,]

binā-ber: Bundan dolayı, bunun üzerine.

- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āşnā vü / ḥoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğ̃er 287, Beyit 12*). [*binā-ber-īn*, -īn]

bī-pāyān: Sonsuz, tükenmez II çokça.

- gürbe ve bī-hüde peygār u ‘arbedeyi, bī-ḥadd u **bī-pāyān** itdüñ. / Saña ne diyeyüm ve ne gūne nuşḥ u pende ser-āḡāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğ̃er 319, Beyit 9*). [*bī-pāyān*,]
- Ve kendüñi kerem ü saḡā ve baḡşış ü ‘aṭāya, mensūb ṭatarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmānı ve **bī-pāyān** mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğ̃er 320, Beyit 12*). [*bī-pāyān*,]

bir: T. is. Sayının en küçüğü ve ilki. Tek.

- Bir nuṭkuñ ile mişāl-i ‘İsā / Biñ mürde-dili idersin ihyā (*Gül ü Mül, Diğ̃er 276, Beyit 1*). [*bir*,]

- Gerçi ikidür zebānuñ ammā / **Bir** söz mi çıkar hılāf-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [bir,]
- Bir cür'a-i lutf iderler in'ām / Lutf eyleseler sitem-fezādur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [bir,]
- Merhemleri zaḥm-ı cān-gezādur / **Bir** nīm-piyāle şunsalar ger (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [bir,]
- Merhem diyü cāna zaḥm ururlar / **Bir** pür-hüneri idince itlāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [bir,]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakka / **Bir** kerre eger iderse iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [bir,]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakka / **Bir** kerre eger iderse iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [bir,]
- Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / **Bir** elden ider mihrveş iṣār (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4). [bir,]
- Reşk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i keremünle **bir** nigāh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [bir,]
- Ey şadr-nişin-i kām-rānī / **Bir** nīm-nigāh-ı iltifātun (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10). [bir,]
- [...] / **Bir** yaña ğam-ı diyār-ı ğurbet (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2). [bir,]
- Bir yaña meşakḳat-i ma'īšet / **Bir** yaña melāmet-i eḥibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [bir,]
- Bir yaña meşakḳat-i ma'īšet / **Bir** yaña melāmet-i eḥibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [bir,]
- Bir yañasa zaḥm-ı raḥm-ı a'dā / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-ālūd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [bir,]
- Kim yok bu cihānda **bir** penāhum / Olsun bu ḥakīr-i kem-liyākat (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11). [bir,]
- Ben bendelige revā degülsem / **Bir** ḥıdmetüne sezā degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [bir,]
- Bir bī-kes-i nā-murād u zārur / Mağdūr-ı 'adū-yı ḥilekārur (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17). [bir,]
- Göstermedi rüy-ı mihr **bir** ān / Cevr eylemede 'adū-yı bī-dād (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3). [bir,]
- Mu'cizātı cāmınun **bir** cür'asına teşne-leb / Zāt-ı mekremet şıfatlarına, herze-gerdān-ı şāyeste vü enseb ü evlādur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [bir,]
- Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, **bir** şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı şāḥife-i ḥāl-i perīşān-me'āl ve nazar- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11). [bir,]
- mesāḥa-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün ne **bir** ğuşe-i āsāyiş üistirāhat ve / ne **bir** cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [bir,]
- mesāḥa-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün ne **bir** ğuşe-i āsāyiş üistirāhat ve / ne **bir** cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [bir,]
- pāy-der-gil-i ḥayret ü iztīrārī, mażīk-i çāh-ı ka'r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / **bir** merd-i 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i iztīrāb u elemden istiḥlāşa (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [bir,]
- bir sāḥib-devlet mülāḥaza kılmadığımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i ğirībān-ı ḥayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [bir,]
- [...] / **bir** ğüzīde-i nev'-i benī-Ādem, engüşt-nümā-yı cümle-i 'ālem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7). [bir,]
- ālāmdan āzād, belki **bir** nīm-nigāh-ı lutfā şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb'a-şiddād ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [bir,]
- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab'-ı Fārs zemīnden **bir** suḥan-āşnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı 'Acemde nağme-serāy-ı icād ve nevā-pīrā-yı inşād (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [bir,]
- Bir vakt-i nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya'nī mevsim-i bahār-ı dil- / ğuşāda ki: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3). [bir,]
- Çemen zann eylemeñ **bir** sebzğün ḥārā-yı pür mevci / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [bir,]
- Şaḥn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna / **Bir** naḳş-ı dil-keş oldı uydı zemīn zamāna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [bir,]
- reng ü ḥüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı ğülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile **bir** dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [bir,]
- ergavān ve ğuşūn-ı pür-şükūfe-i ğün-ā-ğün-ı dirāhtānda, her biri **bir** / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu nağamāt-ı hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [bir,]
- nebātāt u ezhāra ki şānāyī'-i bedāyī'ü'l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i ğülīstān, **bir** ter-zebān-ı 'azbu'l-beyān olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [bir,]
- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāġar, **bir** fānūs-ı 'arūsa ve şaḥn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, **bir** tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [bir,]
- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāġar, **bir** fānūs-ı 'arūsa ve şaḥn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, **bir** tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [bir,]
- ğulgule-pīrā **bir** bülbul ve bāde-i ğulgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, **bir** / ğül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, encāmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [bir,]
- ğulgule-pīrā **bir** bülbul ve bāde-i ğulgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, **bir** / ğül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, encāmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [bir,]
- eḫşānuma mensūb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-ğuşā ki ma'nīde her kaṭre-i feyz-nişān, **bir** gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [bir,]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u ğuşāde-cebīnüm. / Ve eger hīç ḥaberdār degülseñ bil ve āġāh-dil ol ki; ben **bir** müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [bir,]
- [...] / Ve **bir** şāhid-i zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [bir,]

- Her kim ki **bir** dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i täreki [...] / [...] bî-säye serv-i piräye-i hadîka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [bir,]
- Kâmeti kim oldı bağ-ı lâ-mekân pîrâyesi / Nürdan **bir** servdür düşmez zemîne säyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [bir,]
- Ammâ ol kimse ki senden **bir** cür‘a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fışk u fücür ve iktisâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [bir,]
- Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen mükirr **bir** kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü gâfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [bir,]
- Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim **bir** nefes senden dem urdı, ya‘nî senünle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [bir,]
- Senün âsîb ü gezendün, **bir** sevb-i nazîfe, resîde ola, ya‘nî senden / birkaç katre ki **bir** libâs-ı pākîzeyeye çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [bir,]
- Senün âsîb ü gezendün, **bir** sevb-i nazîfe, resîde ola, ya‘nî senden / birkaç katre ki **bir** libâs-ı pākîzeyeye çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [bir,]
- [...] / **Bir** miqdâr tâvusvâr, pây-ı zîşt ü siyâhuña nigâh eyle: (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11). [bir,]
- Ve tâ-key, kendü hüsni cemâl u ruhsâr-ı ‘âle‘l-‘âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersün. **Bir** sâ‘at zîşt-i refîk-i nâ-cinsün ki hâr-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [bir,]
- [...] / Ve **bir** dem karîn-i bed-âyinünî hâtıra it ki (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3). [bir,]
- [...] / Sen ki **bir** tabânçe-i dest-bürd-i rûzgâra, tâb getürmeyüp fütâde-i hâk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4). [bir,]
- kudsıyyeden zuhûr itmiş **bir** hadîs-i meşhûrdur, nişân-ı fahr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [bir,]
- Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyış-bahş-ı dükkânçe-i helvâgerândur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [bir,]
- piyâleden lâmi‘ u tâbânüm. / ve pencümîn-âsmân-ı eyâdiye, **bir** âftâb-ı cihân-tâbum, ki ufq-ı maşrıq-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [bir,]
- Ki her zerrem olmakda **bir** âftâb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [bir,]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde **bir** âb-ı muşaffâyum, belki **bir** âteş-i feyz-bahşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [bir,]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde **bir** âb-ı muşaffâyum, belki **bir** âteş-i feyz-bahşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [bir,]
- Ben **bir** nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [bir,]
- Bir kadeh mey kişinün cümle hicâbın götürür / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7). [bir,]
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hâzân-pezir-i ‘âlemde, kim handân u hurrem / oldı, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [bir,]
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hâzân-pezir-i ‘âlemde, kim handân u hurrem / oldı, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [bir,]
- Bir güft ü gûdayuz nîgeh-i çeşm-i yârile / ‘Aşk olsun ol mu‘âmelennî âşnâsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [bir,]
- Çeşm-i siyâh ğazâlâne nigâh-ı müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, **bir** âhû-yı ki / beste-i saydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [bir,]
- cemâlân, **bir** dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [bir,]
- [...] / Zülfî **bir** ejderdür itmiş nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [bir,]
- Çeşmi **bir** âhûdur olmuş şîrler nağçîr aña / Bî-‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [bir,]
- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, **bir** âhû-yı müşgîn-müdur, ki fitrâk- / beste-i saydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [bir,]
- cemâlân, **bir** dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [bir,]
- [...] / Zülfî **bir** ejderdür itmiş nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [bir,]
- Çeşmi **bir** âhûdur olmuş şîrler nağçîr aña / Bî-‘umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [bir,]
- kerde-i Bermekîyyü‘l mekârim-i cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki **bir** cüd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [bir,]
- vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, **bir** hâlet-i ‘ânîzî ola. / O makûle kuvvet ü kudretten mahall-i iktizâda nesne hâşıl u zâhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [bir,]
- nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekhûl-ı kuhlü‘l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında **bir** (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [bir,]
- [...] / teng ü târ ve köhne **bir** harâbezâr olup, hüma-yı sidre-pervâz-ı (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1). [bir,]

- [...] / Pîş-ez-în, üstâda ber-pâ, **bir** dıraht-ı bî-hareket idüm, lâkin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*bir,]*
- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû ve belâgat-eşerdür. / Saña hîç **bir** kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendîde yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*bir,]*
- refîtaruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u gâvğâda senüñle **bir** dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*bir,]*
- guşun-ı dâniyetü'l-etrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan **bir** şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bâdî-i irtikâb-ı fîşk u fesâd olup, perde-der-i şerm ü hicâbsm. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*bir,]*
- Ey Gül-i la'lîn kabâ, egerçi zâhiren tûti-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün **bir** suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*bir,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur **bir** düdsuz od hârsuz gül dâgsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*bir,]*
- 'ârif ü âgâh olmaqlık, **bir** kâr-ı nîkû vü pesendîde idügi muttefekun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*bir,]*
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr **bir** kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şıfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-ı karîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*bir,]*
- olmışdur, senüñ 'indüñde zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâiyî ü elķâb-ı / letâfet-nişâbdan ki benüm haķķumda lisâna gelmişdür, eger saña **bir** remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*bir,]*
- ma'nâya ve zîbâ-yı dūşizegân-ı mazâmîn-i ğarrâya, hıla'-ı reng-â-reng-i / fâhîrî't-tırâz-ı feşâhat ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâgatla **bir** güne hūliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*bir,]*
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı guş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / **bir** kelâm-ı nefsu'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*bir,]*
- görüp, redd-i cevâba, **bir** kâ'ide-i bâ-fâ'ide mülâhaza vü hâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i haķķat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*bir,]*
- i dūş-ı peder, **bir** puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâhat-ı vaţan u ser-nihâde-i bâliş-i hūzûr-ı hażar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*bir,]*
- [...] hażerâtından **bir** şâhib- / sa'âdetüñ ümmet-i hâlişü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nūş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*bir,]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîreddeñ 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ğazab eyleyüp ba'zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*bir,]*
- mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şüret-i hâlüm aña mu'âdil ü mûmâşildür ki, **bir** zamânda **bir** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*bir,]*
- mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şüret-i hâlüm aña mu'âdil ü mûmâşildür ki, **bir** zamânda **bir** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*bir,]*
- merd, **bir** bām-ı bülendden, **bir** âher merd-i derdmend üzere mânend-i / każâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını hûrd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*bir,]*
- merd, **bir** bām-ı bülendden, **bir** âher merd-i derdmend üzere mânend-i / każâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını hûrd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*bir,]*
- ü zindegânı oldu. / Nâ-gâh maħall-i ma'rekeden **bir** gürûh-ı enbüh, güzâr idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*bir,]*
- Bir kimsenüñ hâl-i bed-melâlî, ne güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i hâk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi hûrd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*bir,]*
- Bir kimsenüñ hâl-i bed-melâlî, ne güne ola ki **bir** merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i hâk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi hûrd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*bir,]*
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki benüm daħi **bir** cem'un harâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*bir,]*
- İzîd-i Mûte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her **bir** ser-i mûda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i letâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*bir,]*
- Lâkin **bir** merde aña ittîlâ' ve âferîdeden **bir** ferde aña sebîl-i teyakķun / u âgâhî, bîrûn-ı hadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*bir,]*
- Lâkin **bir** merde aña ittîlâ' ve âferîdeden **bir** ferde aña sebîl-i teyakķun / u âgâhî, bîrûn-ı hadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*bir,]*
- [...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i hürmet olmamañ hikmetlerinden evvelâ **biri** (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*biri, -i]*
- Nakl iderler ki târik-i tañtana-i mülk ü hadem ve fâriğ-i dîhîm ü haşem, / hażret-i İbrâhîm Edhem, ķuddise sırrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebângâhî, hâl-i **bir** (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*bir,]*
- Ben rû-siyâhı, ma'siyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / **Bir** âvâz-ı hîred-güdâz, tañîn-endâz, şimâh-ı sâmi'ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*bir,]*
- Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis **bir** perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*bir,]*
- ü guşâde ve derûn-ı erbâb-ı bezme **bir** mertebe, âteş-ı şu'le-fürûz / u dil-sûz, fütâde oldu, ki feryâd u âvâz-ı 'âşiyân, velvele-endâz u gulğule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*bir,]*

- [...] fehvâ-yı şerîf ve / ma'nâ-yı laîfînden, teşhîş ü temyîz ideler, ki hîç **bir** remz-i dil-peżîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*bir,]*
- bir çîz-i nâ-çîz, bî-ḥikmet ü bî-ma'nâ degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [*bir,]*

birâder: *Kardeş, erkek kardeş.*

- Ve **birâder-i** digerüm ḥall-i ḥelâldur, ki hem-kâse-i sükkar-i mükerrer-i / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*birâder-i, -i]*
- Bir **birâderüm** düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyḥ ü şâbb-ı cihân ve / revnaḡ u ârâyış-baḡş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*birâderüm, -üm]*
- Hezâr 'âşık-ı dil-figârole, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, mütthem iken, kendüni perde-nişîn-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / **Birâderün** Gül-i ḥîrî bâ-vücüd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*birâderün, -ün]*
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i **birâderden** lâf-perdâz ve gâh kendüni faḡr-ı / ḥanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftîḡar u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*birâderden, -den]*

biri: *Biri.*

- ergavân ve ḡuşûn-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dıraḡtânda, her **biri** bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu naḡamât-ı ḡoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*biri,]*

birinüñ: *Birinin, birisinin.*

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daḡı, ki her **birinüñ** evşâf-ı ḡüsni-i dil-peżîr ve leṡâfet-i / cemâl-ı 'âlem-ḡîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*birinüñ,]*

birkaç: *Bir iki, birkaç defa.*

- Senüñ âşib ü gezendüñ, bir sevb-i nazîfe, reşîde ola, ya'nî senden / **birkaç** kaṡre ki bir libâs-ı pâkîzeye çekide ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*birkaç,]*

birle: *İle.*

- şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâḡîn **birle** pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*birle,]*

bîrûn: *Far. Dışarı, hariç: derûn u bîrûn.*

- Ey Gül, da'vî-i şâhidî eyledüñ ve ḡande-i bî-câ vü bî-ma'nâyı, ḡadd u / 'adedden **bîrûn** u efzûn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*bîrûn,]*
- ḡalka-i der ḡâric ü **bîrûn** kılmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13*). [*bîrûn,]*

bisât: *Yaygı, kilim.*

- iderler. / **Bisāṭ-ı** inbisāṭ-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, benüm tahtgāhum; gūşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*bisāṭ-ı, --ı*]

bisāt: Dünya.

- [...] / Ve basīṭ-i rūy-ı zemīn, **bisāṭ-ı** inbisāṭ -efzā-yı rengīn ile ya'nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*bisāṭ-ı, --ı*]

bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm: Besmele.

- Dībāce / **Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1*). [*bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm,*]
- Dībāce / **Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1*). [*bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm,*]

bister: Yatak, döşek.

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, **bişter** gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*bişter,*]

bisyār: Çok.

- Olsa çü 'idād-ı necm **bisyār** / Bir elden ider mihrveş īşār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*bisyār,*]
- siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḥsār-ı tābdār u raḥşānları / üzere bī-şümār berterī vü meziyyet ve **bisyār** bişterī vü fazīletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*bisyār,*]
- merdūmdārdur ve bedīhiyü'l-medlūldur, ki merdūm ü merdūmīde, ḥüsn ü / leṭāfet **bisyār** u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*bisyār,*]
- merdūmdārdur ve bedīhiyü'l-medlūldur, ki merdūm ü merdūmīde, ḥüsn ü / leṭāfet **bisyār** u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*bisyār,*]
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-bekā ve cihān-ı pür-renc ü bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, **bisyār** mekş ü karār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*bisyār,*]

bisyār-dīde: Gün görmüş, çok fazla gören.

- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vī-i müşābehet eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve 'ömr-i **bisyār-dīde** olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*bisyār-dīde,*]

bi't-tamām: Tamamıyla.

- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser 'ālem ü 'ālemiyān, feyz ü rahmet-i / 'āmm-i İzīd-i 'azīzü'l-'allāmdan hişşe-gīr ü behremend olup zuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*bi't-tamām,*]

biz: Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

- ser-efser-i mihr-i ‘ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle **bizüm** üzerimize da‘vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*bizüm, -üm*]

biz-żârûre: Zaruri olarak, ister istemez.

- görüp, redd-i cevāba, bir kâ‘ide-i bā-fā‘ide mülāhaza vü hâtıra idemeyüp, biz- / żârûre, dest-der-dāmen-i hakikat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*biz-żârûre,,*]

bi‘z-zât: Doğrudan doğruya.

- Eger ‘illet-i hürmet bende **bi‘z-zât** olaydı, bunu iktiza iderdi, ki mecmû‘-ı / edyānda harām olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı zevî‘l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*bi‘z-zât,*]

bî: (Fars. bi-) Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki “-siz, -mez” eklerinin anlamını karşılayan ön ek [Bu ekın kullanılışı çok geniştir; birçok isim ve sıfatın, hatta bazı Türkçe kelimelerin başına da getirilmiştir.

- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u hoş- / elhān ve gulğüle-i fāhitegān-ı tîz-āheng ü nevā-hvāndan, divānevār, **bî-** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*bî-,*]
- medîha-hvān-ı zāt-ı pür-hüner-i **bî** ma‘āyibüm olurlar: / Ez- Sākînâme-i Riyāzî (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*bî,*]
- bî gîl-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bî-rahm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kîşānla / bî-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*bî,*]
- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer halîfeti, benüm dāmen-i / **bî** gerd küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*bî,*]

bî- fûrûğ-ı: Parlaklığı ve ışığı olmayan, sönük.

- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib‘ād u istikşār itme ki kudret-i bālîga-i cenāb-ı / hallāk-ı ‘aliyyü‘l-iṭlākdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki havāşş-ı cemî‘- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*bî- fûrûğ-ı,*]

bî-āb: Susuz.

- Mümtāzı olur bu kâ‘inātuñ / Gülzār-ı ümîd qaldı **bî-āb** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*bî-āb,*]

bî-‘ār: Arsız, Utanmaz.

- görmüş pîş-hvān-cüste mekkāregān-ı **bî-‘ār** u hayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārāyîş-i āğuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*bî-‘ār,*]

bî-ārām: Durup dinlenmeden.

- henüz pîr-i nā-bālîg ve mişāl-ı etfāl-ı hürd-sāl, dīvāne vü **bî-ārāmsın.** / Meclis-i ülfetüñi, şafā-bahş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*bî-ārāmsın,,*]

bī-‘ayb: *Aybı ve kusuru olmayan.*

- ‘adīmü’l-misāllerine ki zīb-kerde vü zīnet-dāde-i kilk-i **bī-‘ayb** u ‘ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [*bī-‘ayb,*]

bī-bahā: *Çok değerli.*

- yek-dāne-i **bī-bahādur**, ve [...] / [...] kerīmesince, huşk mānde-i nihān-hāne-i lahd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*bī-bahādur,, -dur*]

bī-bāk: *Yoldan çıkan.*

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , **bī-bāk** u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*bī-bāk,*]
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , **bī-bāk** u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*bī-bāk,*]

bī-bār: *Yükü olmayan II meyvész.*

- Ammā yine naḥl-ı kām-ı **bī-bār** / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*bī-bār,*]

bī-bekā: *Ölümsüz olmayan.*

- İmdi bu serāy-ı sipenc ü **bī-bekā** ve cihān-ı pür-renc ü bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meks ü qarār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*bī-bekā,*]

bī-berg: *Yapraksız.*

- ezhāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eşcār-ı **bī-berg** ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*bī-berg,*]
- Ve sen ol nā-huffāzsın ki her kim senünle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, **bī-berg** ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*bī-berg,*]

bī-cā: *Yersiz.*

- Ey Gül, da‘vī-i şahidī eyledün ve ḥande-i **bī-cā** vü bī-ma‘nāy, ḥadd u / ‘adedden bīrūn u efzūn itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*bī-cā,*]

bī-çāre: *Çāresiz, āciz, zavallı.*

- [...] / Ne ṭurursın Faşīḥ-i **bī-çāre** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*bī-çāre,*]

- [...] / **bī-çāre** resīde-i rütbe-i merg-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11*). [*bī-çāre,*]

bī-cāy: Yersiz.

- Ve berķ-ı rahşende, hānde-i gūzāf u **bī-cāyuña**, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü hāndān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*bī-cāyuña,, -uña*]

bī-dād: Adâletsiz (kimse), zâlim.

- Göstermedi rüy-ı mihr bir ān / Cevr eylemede ‘adū-yı **bī-dād** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*bī-dād,*]

bīdār: Uyanık.

- mażmūn-ı belāğat-meşhūnı üzere mütāla‘a- fermā-yı çeşm-i **bīdār** / ve nazar-endāz-ı te‘emmül ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*bīdār,*]

bī-dil: Korkak, nüktesiz, aşık, kalpsiz, gönülsüz.

- Ve bu iddi‘adasın ki her muḥannes ü **bī-dil** ü cebānı, tāb u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*bī-dil,*]

bī-dırīğ: I. Esirgenmeyen II. Esirgemeyen, elinden geleni yapan.

- Mütevaḳḳı‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, **bī-dırīğ** buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hūrşīd-i hāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*bī-dırīğ,*]
- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i **bī-dırīğ-i** zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bī-dırīğ-i,*]
- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i **bī-dırīğ-i** zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bī-dırīğ-i,*]

bī-dīn: Dinsiz-(imansız). II merhametsiz, zalim.

- Ve [...] ile leb-cünbān-ı ğurūr u istikbār / olup, la‘īn-i **bī-dīn**, giriftār-ı ğull-ı zūll-i la‘net ü nefrīn ve sergerdān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*bī-dīn,,*]

bī-dūd-ı: Dumansız, tozsuz, saf, berrak.

- Ve ḥelvā-yı **bī-dūd-ı** ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / dūd mān-ı merşūşu’l-būnyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*bī-dūd-ı,*]

bī-enīse: Dostsuz.

- Keşretde nedīm-i bezle ẖvānsın / Sensin dil-i **bī-enīse** hem-dem (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*bī-enīse,*]

bī-gāh: *Vakitsiz, zamansız.*

- Ve mey-ẖvāregān-ı erbāb-ı ‘ışret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u **bī-gāh**, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*bī-gāh,*]

bī-gāne: *Kayıtsız, ilgisiz, yabancı.*

- Ve gūş-güzārūñ olmadı, ki ben cem ‘iyyet-sāz-ı aşḥāb-ı şoḥbet ü ‘ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem ‘iyyet-i **bī-gāne** vü ẖvīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*bī-gāne,*]
- ve şavma ‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i **bī-gānegān** dūr u mehcūr / itmiş, ve ḥalka-i meclis-i ‘ārifān ü dā’ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*bī-gānegān, -gān*]

bī-gāvet: *Uçsuz bucaksız, sonsuz, sınırsız.*

- dergāhuma, nigāhdār-ı ma ‘şıyyet ü günāh olursam, rahmet-i **bī-gāyet** ve / mağfiret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü ‘ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*bī-gāyet,*]

bī-gerān: *Sınırsız.*

- tebeh-i **bī-gerān-ı** [...] / [...] olmuşdur. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 2*). [*bī-gerān-ı, -ı*]

bī-haber: *Habersiz. II Farkında olmamak.*

- ḥaşā ‘il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā ‘il-i şerīfe-i rüz-efzūndan **bī-ḥaber** ü āgāh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*bī-ḥaber,*]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hūşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kārden **bī-ḥaber** ü gāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*bī-ḥaber,*]

bī-hadd: *Sınırsız.*

- gürbe ve bī-hūde peygār u ‘arbedeyi, **bī-hadd** u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne gūne nuşḥ u pende ser-āgāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*bī-hadd,*]
- ı ḳalīl itmedi ki anı hezār-bār belki **bī-hadd** u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*bī-hadd,*]
- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u ‘āḳilān-ı her ümmet / baña **bī-hadd** u gāyet i ‘tibār u rağbet itmışlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*bī-hadd,*]

bī-hareket: *Hareketsiz.*

- [...] / Pīş-ez-īn, üstāda ber-pā, bir dıraḥt-ı **bī-hareket** idüm, lākin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*bī-hareket,*]

bî-hikmet: .

- bir çiz-i nâ-çiz, **bî-hikmet** ü bî-ma'nâ degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [*bî-hikmet,]*

bî-hılâfumu: *Yalansız.*

- [...] / diyü, pîrâmen-i dâmen-i suhan-ı **bî-hılâfumu**, âlüde-i âlâyîş-i dürrüğ-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*bî-hılâfumu,,]*

bî-hüred: *Akılsız, düşüncesiz (bi olumsuzluk eki).*

- şermsârdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i **bî-hüredānuñdan** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*bî-hüredānuñdan, -ānuñdan]*

bî-hüde: *Boş, gereksiz, faydasız, beyhüde.*

- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i sahtla, **bî-hüde** dehen-i perīşān-suhanuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*bî-hüde,]*
- gürbe ve **bî-hüde** peygār u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*bî-hüde,]*
- 'Ömr-i dırāz-ı nā-pāydārla **bî-hüde** jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āğāh / olmaduñ ki güzāf u bî-ma'nā güft u güya ser-āğāz itdūñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*bî-hüde,]*
- Sen dañı **bî-hüde** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 5*). [*bî-hüde,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « Şütür Gurbe » ve **bî-hüde** 'arbedeleri / cihetinden gerdn-i helālüm selāsil-i nehı ü ħarāma giriftār oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*bî-hüde,]*

bî-hüde-güftār: *Boş söz, boş konuşan.*

- fenā olurken neden bu kadar lāf-hāy u **bî-hüde-güftār** olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*bî-hüde-güftār,]*

bî-hüde-güy: *Boş ve gereksiz konuşan.*

- Ey Gül-i ħod-rüy u **bî-hüde-güy**, v'ey mişāl-ı zenān-ı zīnet-ĥvāh u / ārāyîş-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*bî-hüde-güy,,]*

bî-hüs: *I. Akılsız, düşüncesiz II. Kendinden geçmiş.*

- benüm muĥibb ü hevā-ĥvāhlarum; rind-i **bî-hüs** u kallāş ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ muşāĥib ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*bî-hüs,]*
- henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü **bî-hüs** ve ħarāb-ı bî-şu'ūr u medhüş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*bî-hüs,]*
- Belki peyveste gül-bāng-ı nüş-ā-nüş ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i hoş-bād-ı ser-ĥoşān-ı **bî-hüsü**, güş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*bî-hüsü,,]*

- kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-ihtiyār, medhūş u **bī-hūş** oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḥi, rübüde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*bī-hūş,]*

bī-hūşuñı: *I. Akılsız, düşüncesiz II. Kendinden geçmiş.*

- Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i **bī-hūşuñı** / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bī-ḥaber ü ğāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*bī-hūşuñı,]*

bī-karār: *Kararsız olmak, yerinde duramamak.*

- renciş-i ḥumār-ı mağz-ḥırāş-ı ālāmla **bī-karār** u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*bī-karār,]*

bī-keder: *Kedersiz.*

- iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāğar-ı / pür-feyz ü **bī-keder-i** taşdıķ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*bī-keder-i, -i]*

bī-kes: *Kimsesiz.*

- Ben **bī-kes** ü ğam-güsār u yarı / Pā-māl u ḥākīr ü ḥāksarı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*bī-kes,]*
- Bir **bī-kes-i** nā-murād u zārum / Mağdūr-ı 'adū-yı ḥilekārūm (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*bī-kes-i, -i]*
- Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irḥā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben **bī-kes** ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*bī-kes,]*

bī-kesān: *Kimsesizler.*

- Merhem-zen-i zaḥm-ı **bī-kesānsın** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 15*). [*bī-kesānsın,]*

bī-ma'nā: *Manasız.*

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u **bī-ma'nā**, ḥırmən-i ḥāşıl-ı 'ömr-i deh-rüzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*bī-ma'nā,,]*
- Ey **bī-ma'nā**, da'vī-i ḥod-fürüşī ve ḥviş-bīnīden ictināb u perhīz eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bāğçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*bī-ma'nā,,]*
- Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü **bī-ma'nāyı**, ḥadd u / 'adedden bīrūn u ezfūn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*bī-ma'nāyı,,]*
- meşhūrından ğāfil ü berī olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, **bī-ma'nā**, / da'vī-i şeyḥī idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*bī-ma'nā,,]*
- dervīş-i teng-dest ve müflis-i ḥarābe-nişest eylersin. / Ve **bī-ma'nā** da'vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Teveḥh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*bī-ma'nā,]*
- 'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hüde jāy-ḥāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āğāh / olmadıñ ki güzāf u **bī-ma'nā** güft u gūya ser-āğāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*bī-ma'nā,]*
- da'vā-yı ḥamiyyet ü ğayretle nağme-perdāz-ı maḳām-ı ser- / bülendī, ve **bī-ma'nā**, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*bī-ma'nā,,]*

- bir çiz-i nâ-çiz, bî-hikmet ü **bî-ma'nâ** degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [*bî-ma'nâ,*]

bîmār: *Hasta.*

- müstağrak-ı deryā-yı endîşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i **bîmār** u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza 'arz u i'lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*bîmār,*]

bî-mārān: *BÎMAR: (□□□□□ sf. ve i. (Fars. bimār) Hasta: Bîmār-ı derd-i aşk kabûl eyemez ilâc (Şeyhülislâm Yahyâ). -AN: (□□) ek. (Fars. -ân) Farsça ve Arapça kelimelerin sonuna gelen çoğul eki: Âbidan: Âbitler, ibâdet edenler. Âdilân: Âdiller, adâlet sâhibi olanlar. (BÎMAR+-AN) Bîmarân: hastalar.*

- Sirkencübîn, ki şifā-yı **bî-mārān-ı** hāzîn ve devā-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, bezm-i hāndân-ı rāsîhü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*bî-mārān-ı,*]

bî-medār: *Yörüngesiz, düzensiz, gayesiz.*

- Ve hîç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bāğ-ı hāzân- / pezîr-i 'âlem-i **bî-medārda**, ser-ber-âverde vü gerden-firâz olduķda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*bî-medārda,,*]

bî-misāl: *Benzersiz,örneksiz.*

- Ve lāle-i nu'mān-ı çemen, sūziş-i reşk-i âteşîn-i cemāl-ı **bî-misālümnden** / dāğ-ber-derûn u dil-sūhtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*bî-misālümnden, -ümnden*]

bî-misāl: *Benzersiz,örneksiz.*

- olmayayduñ ve āgāhî vü hüşyārîden, fi'l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / misāl-ı **bî-misāl** ve fermān-ı hikmet-'unvān ki eḥādîş-i laṭîfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*bî-misāl,*]

bî-mu'ādil: *Eşi benzeri olmayan.*

- Oldur o vezîr-i **bî-mu'ādil** / Oldur o müşîr-i bî-mümāşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*bî-mu'ādil,*]

bî-muḥābā: *Çekinmeden, sakınmadan, pervâsızca,korkusuzca.*

- 'Âlemlere ḥükmüñ itdi cārî / Feyz-i dem-i sūrî **bî-muḥābā** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*bî-muḥābā,*]

bî-mümāşil: *Örneği olmayan.*

- Oldur o vezîr-i bî-mu'ādil / Oldur o müşîr-i **bî-mümāşil** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*bî-mümāşil,*]

bī-nāmūs: Haysiyeti olmayan.

- bed ve aqvāl-i nā-pesendūñle faḥr u mübāhāt eylersin. / Ve beng ü büngi, **bī-nāmūs** u nengi ki senden ḥarāb u vīrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*bī-nāmūs,*]

bī-nevā: Nasipsiz, çaresiz, muhtaç halde olmak.

- gedā-yı **bī-nevā** oldu. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 13*). [*bī-nevā,*]

bī-nevā: Nağmesiz, sessiz, ahenksiz.

- [...] / Beni sebeb-i **bī-nevāyī** ve bādī-i gedāyī zu‘m u kıyās itdūñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*bī-nevāyī,*]

bī-nihāvet: Sonsuz, sınırsız.

- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-ğāyet ve / mağfīret-i **bī-nihāyetüm** kimde zāhir ü ‘ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*bī-nihāyetüm,*]

bīniş: I. Görüş, görme kabiliyeti. II. Mükafat.

- [...] cilā-yı mücellā-yı dāniş ü **bīniş,** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*bīniş,,*]

bī-nişān: Belirgin bir alamet ve işaret taşımayan.

- Pāyüm ser-i çarḥ-ı kīne-ḥvāh it / Ben güm-şode-nām u **bī-nişānī** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*bī-nişānī,*]

bī-pāyān-: Sonsuz.

- Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endīşeye, şahrā-yı **bī-pāyān-ı** tefekkürde / ne kadar irḥā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*bī-pāyān-ı,*]

bī-rahm: Merhametsiz, acımasız.

- bī güll-ı ‘aşıkan-ı belā-keşānuñ çeşm-i **bī-rahm-ı** ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārı vardı. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*bī-rahm-ı, -ı*]

bīrūn: I. Dışarı, II. Dış, harici III. Fazla, dışarıda, hariçte.

- olup, nīm-ḥaṭve, ḳādem-zen-i **bīrūn-ı** der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā‘ib-i ṭāḳat-kesel-i ṭarīḳi ve ḳāṣnī-i miḥen-i tāb- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9). [bīrūn-ı, -ı]
- Lākin bir merde aña ıttılā‘ ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u āgāhī, **bīrūn-ı** ḥadd-i imkāndur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [bīrūn-ı, -ı]

bīs: Ziyade II çok, fazla.

- Hengām-ı keremde ol seḥā-kīṣ / Sīm ü zeri bezl ider kem ü **bīṣ** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [bīṣ,]

bī-ṣabr: Sabırsız.

- Eṣvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı ḥoṣ-nevā ve ezkā-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı naḡme-serādan **bī-ṣabr** u iḥtiyār, vecd ü cūṣa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [bī-ṣabr,]

bī-sekīneleri: Rahat, sükun bulmayan.

- berr-i pür ḥarr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teṣnegī-i ḥarāret-i / ḳalāletden sīne-i **bī-sekīneleri** pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, ḳāk ḳāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [bī-sekīneleri, -leri]

bī-ser: Kötülüksüz.

- müştākān-ı melāl-iṣtimāldur, benüm gedā-yı **bī-ser** ü pāy-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müṣḡ-i nāfiḳe-i Tatar ki ḥūy-ı nīkū-yı ḥūbān-ı āhū-ḳeṣm-i ṣīr-ṣikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [bī-ser,]
- Ve sen ol nā-ḥuffāz-sın ki her kim senūnle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki **bī-ser** ü sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [bī-ser,]

bī-şerm: Utanmaz.

- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfi, talaṭṭuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey **bī-şerm** ü ḥānmān-ḥarāb, fi‘l-ḥaḳīḳa rāst-cevābsın, zīrā ḥicāb u ḥayā, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [bī-şerm,]

bīşter: Daha fazla, daha çok.

- Ve fūṣūl-ı ḳehārda benüm zamān u ‘ahd-i leṭāfet-āṣārumda, ki mevsim-i / rabī‘ ü faṣl-ı nev-bahārdur, saña raḡbet ü i‘tibār, **bīşter** ü bī-şümārdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [bīşter,]
- [...] beni endaḥte-i gird-āb-ı ḥarām ḳılup, ḳulüb u bāṭın-ı / nāsa **bīşter** ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [bīşter,]

bīşteri: Daha fazla, daha çok.

- siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḥsār-ı tābdār u raḥṣānları / üzere bī-şümār berteri vü meziyyet ve bisyār **bīşteri** vü fażiletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [bīşteri,]

bî-şumâr: Sayısız.

- [...] / Ey çün Kârûn, **bî-şumâr** zerdâr u sūdâyî. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4). [*bî-şumâr*,]
- siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berānuñ ruhsâr-ı tâbdâr u rahşānları / üzere **bî-şumâr** berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [*bî-şumâr*,]
- bî gıll-ı ‘aşıkân-ı belâ-keşānuñ çeşm-i bî-rahm-ı ma‘şukân-ı cefâ-kîşānla / **bî-şumâr** mu‘āmele vü esrâr ve hezâr mükāleme vü güftārları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [*bî-şumâr*,]
- merdumdârdur ve bedîhiyü’l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsñ ü / letâfet bisyâr u **bî-şumârdur**. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5). [*bî-şumârdur*., -dur.]
- zindegānî-i **bî-şumâr** ile i‘tinâ vü iftiḥâr, ‘inde’l-‘uḳalâ şâyeste vü sezâvâr / olmaduğı [...] ‘ayân u (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2). [*bî-şumâr*,]
- ı ḳalîl itmedi ki anı hezâr-bâr belki bî-ḥadd u **bî-şumâr**, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8). [*bî-şumâr*.,]
- i dil-pezirin ‘ayân u taḳrîr eylesem, bu **bî-şumâr** güftâr-ı nâ-sezâ vü / ḥâtır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girānî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [*bî-şumâr*,]
- Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân u ‘ahd-i letâfet-âşârumda, ki mevsim-i / rabî’ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña ragbet ü i‘tibâr, bîşter ü **bî-şumârdur**. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [*bî-şumârdur*., -dur.]
- [...] beni endaḥte-i gird-âb-ı ḥarām ḳılıp, ḳulûb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü **bî-şumâr**, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [*bî-şumâr*.,]

bî-şu‘ûr: Şuursuz, bilinçsiz.

- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve ḥarâb-ı **bî-şu‘ûr** u medhüş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [*bî-şu‘ûr*,]

bî-tâb: Yorgun, güçsüz.

- bir sâhib-devlet mülâhaza ḳılmadığımdan, ser-i şürîde-i bî-baḥt u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı ḥayret ve dil-i âşüfte-i **bî-tâb** u ṭâḳatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [*bî-tâb*,]
- Ve beng, ki güşâyiş-baḥş-ı dil-i **bî-tâb** u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvānumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [*bî-tâb*,]

bî-temkîn: Tedbirsiz, düşüncesiz.

- [...] eyleyesin. / Ey şüh-ı **bî-temkîn**, (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2). [*bî-temkîn*.,]

bî-teşhîs: Tanınmayan.

- Ve ḥaberdâr degül misün ki mübtelâ-yı belâ-yı selisü’l-ḳavl olan / hezârân şaḥş-ı **bî-teşhîs**, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [*bî-teşhîs*.,]

bî-ṭnâb: İpsiz.

- endâz-ı naḳş-ı ser-levḫa-i baḥt-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘ālî bârgâh-ı her heft-girde-i **bî-ṭnâb** u sûtunda ve bu sâḫa-i faşîḥü’l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [*bî-ṭnâb*, --i]

bī-ṭnāb: *İpsiz.*

- endāz-ı naḡş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi‘āl oldım. / Bu ‘ālī bārgāh-ı her heft-girde-i **bī-ṭnāb** u sūtūnda ve bu sāḥa-i faṣīḥü’l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [*bī-ṭnāb, --i*]

bī-vefā: *Vefasız.*

- Aḥyāl-i dili kim ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne **bī-vefādur** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7). [*bī-vefādur, -dur*]
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-bekā ve cihān-ı pūr-renc ü **bī-vefāda** ki / biḥterīn evṣāfı [...] dūr, bisyār meḡş ü ḡarār ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [*bī-vefāda,*]

bī-vücūd: *Varlığı olmayan.*

- Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü **bī-vücūd**. / Ve ey mānend-i şafaḡ-ı zūd-fenā vü ḥūn-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [*bī-vücūd.,*]

bī-zār: *Suçsuz, masum.*

- ‘āciz ü **bī-zārdur**. / Baña peygüle-nişīn-i maḡāmāt-ı ḡarābāt ve ḡuşe-güzīn-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [*bī-zārdur., -dur*]

bī-zebān: *Dilsiz.*

- ḡaberdār degülsin ve taḡşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i biḥīn ve / maḡāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı **bī-zebān-ı** aḡyār-ı pesendīde eṭvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [*bī-zebān-ı, -ı*]

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

- henüz gül-āb -ı ḡoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger **böyle** ser-mest ü bī-hūş ve ḡarāb-ı bī-şu‘ūr u medhūş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [*böyle,*]

bozorgterīn: *En büyük.*

- vücūd-ı biḥbūdımuñ **bozorgterīn** olmasından kināyedür. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7). [*bozorgterīn,*]

bozorgvār: *Büyük dede.*

- kelām idersin. Eger peder-i ‘azīz-i **bozorgvārum**, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [*bozorgvārum., -um*]

bu: Bu, işaret zamiri.

- Mânî-i şüver nigâr-ı ma'nâ / Yokdur **bu** hünerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [bu,]
- Senden **bunı** iderüz temennâ / Koymadı dilümde derd ü miñnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [bunı, -nı]
- Bahtum meger itdi Hâk Tebârek / **Bu** güne siyâh u nâ-mübârek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [bu,]
- Mümtâzı olur **bu** kâ'inâtuñ / Güلزâr-ı ümîd kaldı bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [bu,]
- Redd itme **bu** 'abd-ı nâ-murâd / Allâh u Resûlidür güvâhum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [bu,]
- Kim yok **bu** cihânda bir penâhum / Olsun **bu** hâkîr-i kem-liyâkat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [bu,]
- Kim yok **bu** cihânda bir penâhum / Olsun **bu** hâkîr-i kem-liyâkat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [bu,]
- Bir yañasa zañm-ı rahm-ı a'dâ / **Bu** zañm-ı hadeng-i zehr-âlûd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [bu,]
- İt sâk-ı du'âyı turma teşmîr / Tâ-key tâ-key **bu** şekve vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [bu,]
- Ba'd-ez-în, **bu** ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şâdî, bir şebângâh, mütâla'a-fermâ-yı şâhîfe-i hâl-i perişân-me'âl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [bu,]
- endâz-ı naqş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi'âl oldım. / **Bu** 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tnâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [bu,]
- endâz-ı naqş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi'âl oldım. / **Bu** 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-tnâb u sûtunda ve **bu** sâha-i faşîhü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [bu,]
- zañm-ı nâsür-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnasında, **bu** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [bu,]
- idüp mazhar-ı merhamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, **bu** şûret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [bu,]
- [...] / Tâ ki sen, pâ-mâl u haksâr u hâkîre, dest-gîr olup, **bu** dâm-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [bu,]
- Mütevaqqı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dirîğ buyurılıp, **bu** / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i hâver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [bu,]
- ergavân ve ğuşûn-ı pür-şükûfe-i ğün-â-ğün-ı dirâhtânda, her biri bir / makâmıdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi **bu** nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [bu,]
- [...] / Ve kimi pâkîze-lehce-i taħammül-güdâzla **bu** terennümât-ı tarab-efzâya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [bu,]
- Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi **bu** nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [bu,]
- [...] / **bu** sâhire-i ğâmire-i ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg ü bâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [bu,]
- mazmûn-ı belâğat-meşhûnı üzere mütâla'a-fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıklarınca kimi âl-i tûñ-i lisânın, **bu** (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [bu,]
- dur, şeker-hvâr ve kiminûñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / **bu** sec'-i hoş-ta'bîr ü pâkîze-ma'ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [bu,]
- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her ğuşe-i güلزârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp ğâh u bî-ğâh, **bu** sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [bu,]
- u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, **bu** neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maħalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [bu,]
- girih-pîrâ-yı cebîn ve ħande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, **bu** / güne ğonçe-ğüşâ-yı gül-bâğçe-i makâl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [bu,]
- i ruhsârımda, ħıyre vü ħayrân ħalup **bu** nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / makâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [bu,]
- lâl olup, **bu** beytle leb-cünbân-ı dehân-ı hâl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [bu,]
- [...] / Ve ħasb-ı hâlümde **bu** zemzeme ğuş-ğüzârıñ olmadı mı ki suħan-sencân-ı makâm-ı 'Acemden şudûr idüp mengûş-ı ğuş-ı cihâniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [bu,]
- ki **bu** ğülşen-sarây-ı dehr-i ħazân-peziñre 'âlem-i ğayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [bu,]
- şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve **bu** âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve ħavâşş-ı nâ-ma'dûde vü maħşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [bu,]
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ħod, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı hoş- / **bûdur**, pîrâhen-i tâhir ü ħıla'-ı fâhirelerinden ma'adâ şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [bûdur, -dur]
- Mül ħünkü **bu** mâ-cerâyı, ya'nî **bu** lâf-ı ħod-sitâyı ve ħaĳķında **bu** ta'rîzât u / tevbiħât-ı cân-gezâyı, ğuş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taħammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [bu,]
- Mül ħünkü **bu** mâ-cerâyı, ya'nî **bu** lâf-ı ħod-sitâyı ve ħaĳķında **bu** ta'rîzât u / tevbiħât-ı cân-gezâyı, ğuş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taħammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [bu,]

- Mül çünkü **bu** mā-cerāyı, ya'nı **bu** lāf-ı hōd-sitāyı ve hakkında **bu** ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [bu,]
- Ve **bu** cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisân-ı lülû-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydân-ı velāyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [bu,]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hîred daḥi gūş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu'arā-yı 'Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [bu,]
- giryân ve zebân-ı ra'dla **bu** beyti gūyândur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [bu,]
- Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i gūzāf u bî-cāyuña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ān **bu** neşidle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [bu,]
- fenâ olurken neden **bu** kadar lāf-ḥāy u bî-hüde-güftār olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [bu,]
- Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u şadmānî ve inbisāt u / ḥandāniye bādî vü sebep olduğundan hezār cānla rāğib u tālībüm ve **bu** gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [bu,]
- Şu'arā-yı rüşen-rāy-ı Rüm, **bu** gūne menķibe-pîrā-yı şifāt-ı şafā- / mevsümumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [bu,]
- Her kim ki **bu** mâtem-ḥāne-i fānide, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nîm-nefes, / mühr-güşā-yı hoķķa-i dehân olup mütebessim ü ḥandân olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [bu,]
- Bir dem **bu** gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandân u ḥurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryân u pür-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [bu,]
- Bir dem **bu** gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandân u ḥurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryân u pür-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [bu,]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdüñ. Ve **bu** vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kılduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [bu,]
- Ḥazzuñ var ise eger fenādan / Yegdür **bu** bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [bu,]
- Bu deñlü meclisi olmazdı germ-ā-germ rindānuñ / Miyān-ı çarḥ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [bu,]
- Efzūnî-i şerm ü hicāb ve **bu** 'itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u ḥitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [bu,]
- Çeşmi bir āhüdur olmuş şîrler naḥçîr āña / Bî-'umāle-i rāy-ı zerrîn, **bu** cümleden zîbā vü hoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [bu,]
- Efzūnî-i şerm ü hicāb ve **bu** 'itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u ḥitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [bu,]
- Çeşmi bir āhüdur olmuş şîrler naḥçîr āña / Bî-'umāle-i rāy-ı zerrîn, **bu** cümleden zîbā vü hoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [bu,]
- Bu ḥam-ı heftüm nîlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'āyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyār vücūduñ, püte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [bu,]
- Ve **bu** iddi'ādasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebānî, tāb u tüvān ve dilîr / ü dil-āveride, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendide-i Rüstem ü Qahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [bu,]
- [...] ḥadîş-i lülû-bāridur. / **Bu** teng-nāy-ı fānî vü muḥaķķar nişîmen-i virānî ve bu saķf-ı mînā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [bu,]
- [...] ḥadîş-i lülû-bāridur. / Bu teng-nāy-ı fānî vü muḥaķķar nişîmen-i virānî ve **bu** saķf-ı mînā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [bu,]
- İmdi **bu** serāy-ı sipenc ü bî-beķā ve cihān-ı pür-renc ü bî-vefāda ki / bihterîn evşāfî [...] dūr, bisyār meķş ü karār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [bu,]
- Ve **bu** kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tîlā ile taḥrîr ü imlā olmak şāyān u / sezādur, mülāḥaza ve endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [bu,]
- idüm. **bu** dem ki nār-ı pür-nā'ire vü şerāre bārdan taşra vaż'-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berî olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [bu,]
- reftāruñ **bu** semti, geşt ü gūzār itmemiş ki, hiç-kes **bu** bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ḡavḡāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [bu,]
- reftāruñ **bu** semti, geşt ü gūzār itmemiş ki, hiç-kes **bu** bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ḡavḡāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [bu,]
- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve **bu** meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḥşîl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [bu,]
- Ve hiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, **bu** bāḡ-ı ḥazān- / pezir-i 'ālem-i bî-medārda, ser-ber-āverde ḡerden-firāz olduğda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [bu,]
- [...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve **bu** ma'nāyî, sebep-i faḥr ve bādî-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [bu,]
- [...] / Ve **bu** maḥalde şādıķu'l-ķavl u rāst-gūysun, zîrā ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [bu,]
- Eger **bu** mākāl-ı kizb-iḥtimālde, şādıķu'l-bāl ve **bu** da'vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāḥ-rāḥ-ı ḥaķķ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [bu,]

- Eger **bu** mākāl-ı kızb-ihtimâlde, şādıku'l-bāl ve **bu** da'vā-yı dūrüg- / ihtivāda rast-rev-i şah-rāh-ı hāḡḡ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [bu,]
- Ey Mül, **bu** güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i'tirāf u ikrārūñ degül / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'shūk-ı şermsārdan bürka'-endāz-ı hıcāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [bu,]
- cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pür-ıtāba, **bu** / perdeden ser-āğāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [bu,]
- hūzūr-ı kādīye gele, güvāh-ı bī-iştibāhıma ma'ān götürür. / Mül çün **bu** mā-cerā-yı tākat-rübāyı, gūş itdi, ifrāt-ı gam-ı gayret-āmīz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [bu,]
- i dil-pezirin 'ayān u tākīr eylesem, **bu** bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / hātır-āzārdan, hacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [bu,]
- Ammā **bu** mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u suḡanveri ve Hüsrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [bu,]
- [...] / Ammā belā **budur** ki sen, kār-ı bed-terūñden, vechen mine'l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [budur, -dur]
- Mül çün **bu** nazm-ı ġarrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-ārūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [bu,]
- bend ü ziver-efzā oldı ve **bu** ebyāt-ı ābdārdan ol meretebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūḡça-i gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le'al (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [bu,]
- Ey Mül, egerçi **bu** keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çi-sūd, / hāl-i cemāl-i şahid-i ḡelālūñ tamğa-yı ḡarām olmış ve ḡarīḡa-i raḡamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [bu,]
- Ey Mül, **bu** cevāb-ı bā-şevābı, mengūş-ı gūş-ı iz'an u te'emmül eyle ki / bir kelām-ı nefsü'l-emrīdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [bu,]
- Bu nazm-ı belāğat-nizām daḡı, muşaddıḡ-ı kelām-ı şadākat-ı encāmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [bu,]
- [...] / Mül çün **bu** güftār-ı telḡ u sāmi'a-figārı gūş ve **bu** sāğar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [bu,]
- [...] / Mül çün **bu** güftār-ı telḡ u sāmi'a-figārı gūş ve **bu** sāğar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [bu,]
- Rūzgārūñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, **bu** minvāl üzere ola, senūñ benümle niçe cūr'et-i muḡāşametūñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [bu,]
- Baña niçün ḡavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül midür ki **bu** ma'nā, ya'nī aḡkām-ı ḡillūm, nüzul-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [bu,]
- Eger illet-i ḡürmet bende bi'z-zāt olaydı, **bunı** iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḡarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevi'l-iḡtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [bunı, -n, -ı]
- Mül ki **bu** muḡaddimeyi tamām ve **bu** faşlı vāşıl-ı maḡām-ı encām itdi, / Gül dehen-gūşā-yı kaḡḡaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [bu,]
- Mül ki **bu** muḡaddimeyi tamām ve **bu** faşlı vāşıl-ı maḡām-ı encām itdi, / Gül dehen-gūşā-yı kaḡḡaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [bu,]
- [...] / **Bu** keyfiyyetūñ daḡı verāsında maḡff ḡālet ve nihānī ḡikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [bu,]
- eyleye. / **Bunı** baş u ġrāddan ḡāşıl u murād oldur ki benüm daḡı bir cem'un ḡarābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [bunı, -n, -ı]
- budur ki, peygamberimüz Muḡammedü'l-Muştafā «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḡazretlerinūñ müddet-i 'ömr-i nāzenīn-i ümmet-i 'ālī- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [budur, -dur]
- Yā İbrāḡīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm **bunı** temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [bunı, -n, -ı]
- Mül çün **bu** faşlı tamām itdi, meclis bir perdede germ-ā-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [bu,]
- hāl **bu** nevā-yı şevḡ-fezāya ser-āğāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [bu,]
- Mül, çün **bu** terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengūş, gūş-ı müstemī'ānda, cāy-ğīr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [bu,]
- Pes merd-i pāk-bīn ü ḡak-güzīne lāzımdur, ki **bu** kelimāt-ı pür-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütālā'a vü dıḡkat ve nazār-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [bu,]

buhār: Duman, buhar.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp **buhār-ı** sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḡa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [buhār-ı, --ı]

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp **buḥār-ı** sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*buḥār-ı, --ı*]
- hemyānçe-i evhām u enbānçe-i **buḥār-ı** dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksīrta'bir / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*buḥār-ı, --ı*]
- Senün **buḥār-ı** mağz-ı hırāş-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u 'işret olduḳça benüm āb-ı pür-şafāmıla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*buḥār-ı, --ı*]

buḥār: *Buḥar, buḡu.*

- tīre-ebr-i **buḥāruñdan** tārik ü tār eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*buḥāruñdan, -uñdan*]

būkā: *Ağlama, giryē, nale.*

- 'ayn-ı giryē vü **būkā** eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*būkā,*]

buḳalemün: *Far. is. Derisi renkli görünür bir nev'i hayvan. Canfes gibi çevrildikçe başka başka renk gösteren kumaş. Sebatsız ve hercaî insan.*

- nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i **buḳalemün** ve aṭlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*buḳalemün,*]

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

- Bih-zād senünle kām **buldı** / Erjeng senünle nām **buldı** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*buldı, -dı*]
- Bih-zād senünle kām **buldı** / Erjeng senünle nām **buldı** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*buldı, -dı*]

bülbül: *Güzel sesli maruf kuş.*

- Virdi peygām-ı güli **bülbül-i** nālāne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*bülbül-i, --ı*]
- gulgüle-pīrā bir **bülbül** ve bāde-i gülgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduḳı eyyām-ı şafā, encāmıda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*bülbül,*]
- tūṭī-i mu'ciz-suḫan-ı çemen-i belāğ, ra'na-nergis-i bāğ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengin-tebessüm-i **bülbül-i** şirīn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*bülbül-i, --ı*]

bülbülân-ı: *Güzel sesli maruf kuş.*

- [...] / ya'nī **bülbülân-ı** hezār-destān-ı büstān, şāḫsār-ı nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*bülbülân-ı,*]
- Esvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı **bülbülân-ı** nağme-serādan bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*bülbülân-ı,*]
- [...] / **Bülbülân-ı** hoş-elḥān-ı gülīstān ḥod, berg ü nevāyı benden aḫz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*bülbülân-ı,*]
- Hezār 'āşık-ı dil-figārele, ki **bülbülân-ı** nāle-kārdan 'ibāretdür, müttehem iken, kendüñi perde-niştin-i 'işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ḥīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*bülbülân-ı,*]

bülbüle: Güzel sesli maruf kuş.

- cevelân ve etrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâsıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her **bülbüle-i** Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [bülbüle-i, -i]

buldm: Bulmak, görmek.

- mesâha-i sâhire-i kı̄r-i kevnde, benümçün ne bir gûşe-i âsâyiş ü istirâhat ve / ne bir cây-ı ârâmiş ü râhat **buldm**. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [buldm.,]

bülend: 1. yüce 2. uzun 3. yüksek 4. fazla, çok.

- na'ra-i **bülend-i** nûş-â-nûş ve gül-bâng-ı cûş u hurûşı peyveste-i / muğa'ar-ı çarh-ı vâlâtârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [bülend-i, --i]
- Ey Mül-i bî-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bî-hûşuñı / rindlük ile **bülend** ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü gâfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [bülend-,]
- Belki peyveste gül-bâng-ı nûş-â-nûş ve hem-vâre, **bülend-** / na'ra-i hoş-bâd-ı ser-hoşân-ı bî-hûşı, gûş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [bülend-,]
- merd, bir bâm-ı **bülendden**, bir âher merd-i derdmend üzere mânend-i / każâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını hürd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [bülendden,, -den]

bülend-âstân: Yüce kapı, yüce dergah.

- hijde-hezâr ve sultân-ı **bülend-âstân-ı** kalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı celâlet- (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3). [bülend-âstân-ı, -ı]

bülend-âvâz: Yüksek ses.

- Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murgân-ı **bülend-âvâz** u hoş- / elhân ve gûlgüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [bülend-âvâz-,]
- Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u **bülend-âvâzsın**, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân müteväri'-i hücre-i hamûşî olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [bülend-âvâzsın,, -sın]

bülend-eyvân: Yüksek, yüce mekan.

- Ve beng, ki gûşâyiş-bağş-ı dil-i bî-tâb u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / **bülend-eyvânumdandır**. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [bülend-eyvânumdandır.,]

bülend-rütbe: Yüksek rütbeli.

- firâz-ı menâbir-i serv-i bälâda hutbe-i belâgat-'unvânın benüm nâm-ı / **bülend-rütbe-i** nikû-encâmuma kıra'at eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [bülend-rütbe-i,]

bulın: Var olmak, mevcut olmak.

- ve âştî vü şulh u mā-cerāda **bulnup** şad-hezār cev̄r ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*bulnup, -up*]

bulup: Bulmak ll kavuşmak (istek bağlamında).

- bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i hüsn-i şifāta ser-āgāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan nağamāt-ı laṭife-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*bulup,,*]

bürç-i: Ululuk, azamet burcu.

- esrārıdır, hāk-būsān-ı bārgāh-ı refi'ü' ş-şānumdandır. / **Bürç-i** felek-i şādî vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nūrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*bürç-i,*]
- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i **bürç-i** nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*bürç-i,*]

bürd: Götürme, götürülmüş.

- Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü **bürd** ü gırūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et ü secā'atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*bürd,*]

bürde: Ar. is. Arapların ihram gibi büründükleri aba, hırka.

- belki **bürde-i** perde-i nizā' u cidāl idüp; / Gül-i hamrā (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10*). [*bürde-i, -i*]

bürde: Götürülmüş, götürülen.

- Benefşe, hırka-i kebūd-püş u küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / hemişe ser-be-ceyb- **bürde-i** perde-i ehl-i murākabe vü endişedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*bürde-i, -i*]

bürīde: Kesilmiş.

- taşarruf-ı rüzgārını, **bürīde** vü şikest ve leged-küb-ı hākāret ü hvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vakārını rīzān-ı hāk-ı mezellet ü hāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*bürīde,*]

bürrān: Keskin bakış.

- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü **bürrān** ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i gılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bürrān,*]
- ḥadeng-i gönçeyi, ser-tiz ü **bürrān** ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i gılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*bürrān,*]

bustān: Bahçe.

- Rengîn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihîn-i / nev-bāve-i **būstān-ı** senā-yı bî-kıyās ol pādşāh-ı refî'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*būstān-ı,]*
- Rengîn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihîn-i / nev-bāve-i **būstān-ı** senā-yı bî-kıyās ol pādşāh-ı refî'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*būstān-ı,]*
- [...] / ya'nî bülbulān-ı hezār-destān-ı **būstān**, şāhsār-ı nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*būstān,,]*
- Ve sipeh-sālār-ı hayl-i **būstān** u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*būstān,]*

bütān: Putlar, put kadar güzel sevgililer.

- İtdükçe hıram-ı 'işve-pīrā / Pā-māluñ olur **bütān-ı** ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*bütān-ı,]*

bütān: Putlar II put gibi güzel sevgililer.

- gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı **bütān** ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dil-i perīşānla, rāhat-res-i 'uşşāk-ı muţtarīb-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*bütān,]*

būy: Far. Koku.

- Yokdur keremūñde **būy-ı** minnet / Ey pādşeh-i serīr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*būy-ı,]*
- gāh dest-āvīz-i **būy-ı** dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dil-i perīşānla, rāhat-res-i 'uşşāk-ı muţtarīb-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*būy-ı,]*
- Ey Gül-i ḥod-rūy u bî-hüde-gūy, v'ey mişāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāh u / ārāyış-cūy, ser-ā-pā reng ü **būy!** (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*būy!,]*

buyur: T. f. Emretmek, söylemek. Ta'zīmen kullanılır.

- Mütevaḳḳı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırīg buyurılup, bu / zerre-i nā-çīz ü kem-ter, reşk-efgen-i ḥürşīd-i ḥāver **buyurıla**. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*buyurıla,, -ıla.]*
- Mütevaḳḳı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırīg **buyurılup**, bu / zerre-i nā-çīz ü kem-ter, reşk-efgen-i ḥürşīd-i ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*buyurılup,, -ılup]*
- İnkār itme şūfī şarābuñ menāfī'in / Üstād-ı ḥikmet öyle **buyurmuş** kitābda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*buyurmuş, -muş]*
- [...] / Eş-şeyḥ Sa'dü'd-dīn ü'l Ḥamavī **buyururlar** ki: «bātın-ı ma'siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*buyururlar, -ur, -lar]*

C

cādde: Ar. 1. İşlek, ulu, geniş yol. 2. Şāh-rāh.

- dalāletle **cādde-i** ḥākdan inhīrāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā'in ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevḥīk-i refīk-i İslāma ḥādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*cādde-i,]*

cādu-nigāh-ı: *Cadı bakışlı.*

- ve maḥbūbān-ı **cādu-nigāh-ı** füsünkārdan aḥz-ı nūkhēt ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı qadīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*cādu-nigāh-ı,*]

cāh: *Makam, derece, rütbe; heybet, ihtişam.*

- Bā-devlet ü ‘izz ü rif‘at-i **cāh** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17*). [*cāh,*]
- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i **Cem-cāh-ı** devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*cem-cāh-ı,*]

cāh-ı: *Makam, derece, rütbe; heybet, ihtişam.*

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, mażīk-i **cāh-ı** ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*cāh-ı,*]

cāhilān: *Cahiller.*

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı rūşen-zāmīr ü **cāhilān-ı** / dil-i tārik ile iḥtilāt u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*cāhilān-ı,*]

cahīm: *Cehennem.*

- kāfir-süz-ı **caḥīmdendür.** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 15*). [*caḥīmdendür., -dendür.*]

cām: *Kadeh. II Şarap.*

- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı hezār **cām-ı** ālām (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*cām-ı,*]
- iken, **cām-ı** şahbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pūr-feyz ü bī-keder-i taşdıķ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu’llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*cām-ı, --ı*]
- Mu‘cizātı **cāmınuñ** bir cūr‘asına teşne-leb / Zāt-ı mekremet sıfatlarına, herze-gerdān-ı şāyeste vü enseb ü evlādur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*cāmınuñ, -ınuñ*]
- Cām-ı şarāb-ı nāb mı vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*cām-ı,*]

cāme: *Libas, elbise.*

- gelüp **cāme-i** sebzā-rengümi şad çāk u pāre pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*cāme-i, --ı*]
- [...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra‘nāyī-i **cāme-i** ālüñe nigh-sāz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*cāme-i, --ı*]
- [...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra‘nāyī-i **cāme-i** ālüñe nigh-sāz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*cāme-i, --ı*]

cām-ı: Kadeh. II Şarap.

- Gördüm nice miḥnet-i sipihri / Çekdüm nice **cām-ı** zehr-i dehri (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1). [cām-ı,]
- [...] / gül-i terden **cām-ı** pür-tāb-ı şarābı, pirāhen-püş-ı āl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [cām-ı,]
- gūlgule-pīrā bir bülbul ve bāde-i gūlgūnla memlū her **cām-ı** şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğu eyyām-ı şafā, encāmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [cām-ı,]
- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü **cām-ı** billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [cām-ı,]
- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, **cām-ı** gam encāmuñdan taḥşil-i keyfiyyet-i rāḥat- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7). [cām-ı,]
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış **cām-ı** mey-i āle / Odur bir düdsuz od ḥārsuz gül dāğsuz lāle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [cām-ı,]

cāmi'-i: Cam, mabed II Derleyen, toplayan.

- [...] / Ḥaṭīb-i **cāmi'-i** gūlzār ki 'andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur, (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1). [cāmi'-i,]

cān: Can, ruh, gönül.

- [...] / Ey vākīf-ı rāz-ı **cān-ı** şeydā (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1). [cān-ı,]
- İtdükleri **cāna** hep cefādur / Pādāş-ı hezār cām-ı ālām (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [cāna, -a]
- Merhem diyü **cāna** zaḥm ururlar / Bir pür-hünəri idince itlāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [cāna, -a]
- [...] / Telḥ itmede kām-ı **cān-ı** zārı (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1). [cān-ı,]
- Şunduğı şarāb-ı bed-güvārı / Dil-teşne-i ḥūn-ı **cānumuzdur** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2). [cānumuzdur, -umuz, -dur]
- Eglendi murād-ı **cān-ı** nā-şād / Bākī anuñ 'afv u luṭf u iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [cān-ı, -ı]
- Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebep olduğımın hezār **cānla** rāğīb u ṭalībüm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [cānla, -la]
- Şofrā-yı gamuñ sikencübini / Āb-ı ciger ü ḥayāt-ı **cānsın** (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15). [cānsın, -sın]
- [...] / Ben yāḳūt-ı seyyāle-i **cān** ve la'l-i müzāb-ı rūḥ-ı revānum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [cān,]
- rūḥları, hemīşe evc-i hevā-yı kurb-ı İlāhīyi cüyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i **cānla** nigerān idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [cānla, -la]
- yokdur ki baña tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz **cān** u ciger-güş-e-i māder ü pīrāye-i āğüş-ı dāye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [cān,]
- keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā'-ı **cān** ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [cān,]

cān-gezā: Cana zarar, halel ve afet veren; can yakan, öldürücü.

- Merhemleri zaḥm-ı **cān-gezādur** / Bir nīm-piyāle şunsalar ger (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [cān-gezādur, -dur]
- Mül çünki bu mā-cerāyı, ya'nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳkında bu ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı **cān-gezāyı**, güş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i taḥammülden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [cān-gezāyı, -yı]

cānla: Canlılık, hareketlilik kazanmak, hareketlenmek.

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i tarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı fakr u fenāya hezār **cānla** ṭalīb ü rāğīb olup, naḳş-ı ber-āb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [cānla,]

cānum: Gönül.

- rūḥ-ı revān ve ser-tābe-ḳādem **cānum.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4*). [*cānum.*,]

carı: Yār, sevgili,eş; eşi, sevgilisi.

- ‘Ālemlere ḥükmün itdi **cārī** / Feyz-i dem-i sūrī bī-muḥābā (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*cārī*,]

cārüb-keş: Süpürgeci, süpüren.

- Cārüb-keş-i der-i sa’ādet / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 12*). [*cārüb-keş-i*, -i]

cāy: Yer, mahal, makam.

- Gencīne miyüm ki ḥükm-i Bārī / **Cāy** itdi baña ḥarābezārī (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*cāy*,]
- mesāḥa-i sāhire-i ḳīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat ve / ne bir **cāy-ı** ārāmiş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*cāy-ı*,]
- Sāḳī şun o zevraḳ-ı şarābı / **Cāy** eyleyelüm kenār-ı ābı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*cāy*,]
- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişin-i maḳāmāt-ı ḥarābāt ve gūşe-güzin-i **cāy-ı** fenā (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*cāy-ı*, --ı]
- cāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 13*). [*cāy-ı*, --ı]

cāvgāh: Yer, mevki, rütbe.

- ḥarābāt-ı teng ü tār, senün **cāygāhuñdur.** / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şığār-ı ‘ālem ve pākān-ı ḥāş u ‘ām-ı benī-Ādem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*cāygāhuñdur.*, -uñdur.]

cay-gır: Yer tutan, yerleşmiş bulunan.

- Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, gūş-ı müstemī‘ānda, **cāy-gır** ve bi’l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*cāy-gır*,]

cebānı: Korkak, ürkek.

- Ve bu iddi‘ādasın ki her muḥanneş ü bī-dil ü **cebānı**, tāb u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*cebānı*,]

cebhe-sāy: Yüz süren, alın süren, yerlere kadar eğilen, secde eder gibi alını yere koyup kapanan.

- Ben dil-figār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle **cebhe-sāyī-i** dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*cebhe-sāyī-i*,]

cebî: 1.korkak, yüreksiz, alçak 2. alın.

- girih-pîrâ-yı **cebî** ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / güne gonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i makâl oldu ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*cebî,*]

cebî-i: 1.korkak, yüreksiz, alçak 2. alın.

- Gark olup bahr-ı ızırâb u gama / Sür **cebî-i** niyâzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*cebî-i,*]
- yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup **cebî-i** sâtı 'u' n-nûr-ı ihlâşı dahî ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*cebî-i,*]
- Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve **cebî-i** i' zâz u tekrîmi, / huzûr-ı Ḥazret-i Âdem, şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*cebî-i,*]

cefâ: Ar. İncitme, eziyet.

- İtdükleri câna hep **cefâdur** / Pādâş-ı hezâr cām-ı âlâm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*cefâdur, -dur*]
- şad-nevbet, zehr-âb-ı **cefâ** vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, cām-ı gam encâmundan taḥşîl-i keyfiyyet-i râhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*cefâ,*]
- ve âştî vü şulḥ u mâ-cerâda bulunup şad-hezâr cevri ü **cefâ** ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*cefâ,*]

cefakus: Eziyet eden.

- bî gıll-ı 'aşîkân-ı belâ-keşânun çeshm-i bî-raḥm-ı ma'sûkân-ı **cefâ-kîşânla** / bî-şümâr mu'âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları vardur. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*cefâ-kîşânla, -ânla*]

cehâlet: Bir şeyi bilmez olma, bilmezlik hâli; bilgisizlik, cahillik.

- berr-i pür ḥarr-i **cehâlet** olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḥarâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*cehâlet,*]
- [...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü ḥüsrân olup, delâlet-i **cehâlet** ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*cehâlet,*]

cehl: Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.

- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u 'adli / Ref' eyledi cevri ü zulm u **cehli** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*cehli, -i*]
- [...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i **cehl** ü ḥüsrân olup, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*cehl,*]

celâl: Yücelik, ululuk.

- mesned-nişîn-i [...] ve yeke-süvâr-ı / mîzmâr-ı [...] maḥrem-i ḥarîm-i **celâl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2*). [*celâl-i, --ı*]

celâlet: Büyüklük, fevkalade ululuk.

- hıjde-hezâr ve sultân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı **celâlet-** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*celâlet-*,]

celâluh: Büyüklük, ululuk, yücelik. II “Azameti yüce ve ulu olan”, Allah Teâlâ hakkında kullanılan bir saygı ifadesi.

- İzzid-i Mütte‘âl-ı Celle **Celâluhunuñ** her bir ser-i müda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i letâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*celâluhunuñ, -unuñ*]

celâluhu,: Şanı yüce olan Allah.

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, **celâluhu**, kelâm-ı celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*celâluhu,,*]

celb: Getirtme, davet etme, çekme.

- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülistân hod, berg ü nevâyı benden ahz u **celb** (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*celb,*]

celîl: “Ululuk ve celâl sâhibi, yüce, âli” anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

- ı merdud-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrüd-ı le‘îm, Halîl-i / İzzid-i **Celîl** ü ‘Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve ‘t-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*celîl,*]
- tevbe vü istigfâr ve bâtın-ı tevbe, maḥabbet-i İzzid-i **celîl** ü gaffâr»dur. / Ber-ma‘nâ-yı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*celîl,*]

celîlü’l-evsaf: Sıfat ve nitelikleri yüce olan, yüce sıfatlı.

- Sen hâlîmî şerḥe himmet eyle / Sen var iken ey **celîlü’l-evşâf** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*celîlü’l-evşâf,*]

celîl: “Ululuk ve celâl sâhibi, yüce, âli” anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

- Ve İklîl-i **celîl-i** velâyetle, ser-fîrâz u ser-bülend olan devletmendân-ı ‘âlî- / şân, ki sāyebân-ı hümâyûn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*celîl-i,*]
- ide. / Şâniyen, Seyyidü’l-mürselîn, ser-efrâz-ı İklîl-i **celîl**, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*celîl,,*]

celîs: Birlikte oturan arkadaş.

- âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve nîm-laḥza bed-sirişti-i **celîsüñi** mülâḥaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*celîsüñi, -üñi*]

celle: (□□□) ünl. (Ar. celāl “büyük ve ulu olmak”tan çekimli fiil) Allah lafzından sonra kullanılan ve “şânı, celâli yüce olsun” anlamına gelen Celle şânuhû, Celle celâluhû gibi klişeleşmiş duâ cümlelerinde geçer.

- fûrûğ-ı hod-fürüşî zann idüp, istib‘ad u istiksâr itme ki kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / hallâk-ı ‘aliyyü’l-ıtlâkdan, **celle** şânuhu ba‘îd degüldür ki havâşş-ı cemî‘- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [celle,]
- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, kelâm-ı **celle** benüm şân-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [celle,]
- İzid-i Müte‘âl-ı **Celle** Celâluhunun her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân suver-i le‘âyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [celle,]

cem: İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki benüm daği bir **cem’ün** harâbı (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2). [cem’ün,]

cem: Derlitoplu ;Düzenli, dağınık olmayan, düzen verilmiş.

- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey‘-i vâhidde **cem’ü** derc eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [cem’ü, -ü]

cem: Hepsî, toplamı, tümü.

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan **cemî’** bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [cemî’, -î]

cem’: Derlitoplu ;Düzenli, dağınık olmayan, düzen verilmiş.

- gün-ı cemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürüzumdur. / Şem‘-i pertev-figen-i **cem’-i** encümenüm. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6). [cem’-i,]

cem’: Toplama, bir araya getirme.

- Cem’ eyleyüp ‘ilm ü fażl u ‘adli / Ref’ eyledi cevır ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [cem’,]

cemâl: Güzellik, yüz güzelliği, güzel yüz.

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daği, ki her birinün evşâf-ı hüsni dil-pezîr ve le‘âfet-i / **cemâl-ı** ‘âlem-gîrleri (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7). [cemâl-ı, --ı]
- Ben pādşâh-ı fermân-fermâ-yı nûzhet-zemîn-i reyâhînüm. / Ve revnâk-ı çâr-sü-yı şeş-cihet-i zamân ve zîver-i **cemâl-ı** heft-ıqlîm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [cemâl-ı, --ı]

- [...] / ve süsen-i zebân-dırâz, vaşf-ı kemâl u midhat-i **cemâlümde** ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*cemâlümde, -üm, -de*]
- gün-ı çemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i **cemâl-ı** gîti-fürüzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*cemâl-ı, --ı*]
- [...] / Ve bir şahid-i zibâyum ki hânuvâde-i **cemâl** u kemâlden zühür itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*cemâl, ,*]
- Ve lâle-i nu 'mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşin-i **cemâl-ı** bî-mişâlümnden / dâğ-ber-derün u dil-sühredür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*cemâl-ı, --ı*]
- Pākān-ı merdümān-ı zamāne hōd, benüm āb-ı dil-cüyumı ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i tāhir ü hıla'-ı fāhirelerinden mā'adā şafha-i **cemāl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*cemāl-ı, --ı*]
- Ve tā-key, kendü hūsn-i **cemāl** u ruhsār-ı 'āle'l- 'ālūne, şive vū nāz / ve ğunc u delāl idersūñ. Bir sā'at zişt-i refīk-i nā-cinsūñi ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*cemāl, ,*]
- [...] / Ve kendü zibâyı-i **cemāl** ve ra 'nāyī-i cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*cemāl, ,*]
- [...] / Ve kendü zibâyı-i **cemāl** ve ra 'nāyī-i cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*cemāl, ,*]
- cemālān, bir dilr-i pür-dildür, ki zār u zebün-ı nîrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*cemālān,, -ān*]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çi-sūd, / hāl-i **cemāl-i** şahid-i helālūñ tamğa-yı harām olmuş ve harīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*cemāl-i, --ı*]

cem-cenāb: Cem yaratılışı.

- İrhā-yı 'inān idüp şitāba / Var var o Hıdīv-i **Cem-cenāba** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*cem-cenāba, -a*]
- Āsaf-ı **Cem-cenāb** ve 'arza-dāşt-ı şadr-ı kām-bīn ü kām-yāb kılına. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*cem-cenāb, ,*]

cem'ıyyet: Tamamı, topluluk anlamında.

- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem'ıyyet-sāz-ı aşhāb-ı şöhet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı **cem'ıyyet-i** bī-ğāne vū hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*cem'ıyyet-i, --ı*]

cem'ıyyet-sāz: Topluluğu bir araya getiren, toplayıcı.

- Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben **cem'ıyyet-sāz-ı** aşhāb-ı şöhet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem'ıyyet-i bī-ğāne vū hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*cem'ıyyet-sāz-ı, ,*]

cemī': Bütün, hepsi.

- belīgü'l-lehçe, Hāzret-i 'Alī kerreme'llāhu vechehūden, cilve-ger-i hayyiz-i / zühür olup pîrāye-i mesāmi'-i **cemī'-i** cihāniyān olmuşdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*cemī'-i, --ı*]
- Ben hōd, belki cümle-i edyān ve **cemī'-i** ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāh ve helāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*cemī'-i, --ı*]

cemī-i: Bütün, hepsi anlamında belgisiz zamir.

- i eşyā-yı mükevvenātı şey'-i vāhidde cem'ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*cemī-i, ,*]

cemî i: Bütün, hepsi.

- Yek-bâre, gürûh-ı hûbân-ı 'işve-perdâza nigh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki **cemî**'isinden bälâter ü ser-firâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*cemî*'isinden, -sinden]

cenâb: "şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.

- Manşûr kılsun muzaffer itsün / Hem-vâre ola **cenâbı** manşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [*cenâbı*, -ı]
- hijde-hezâr ve sulţân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] **cenâb-ı** celâlet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*cenâb-ı*,]
- nebâtât u ezhâra ki şanâyî 'ü bedâyi 'ü l-âşâr-ı **cenâb-ı** Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*cenâb-ı*, --ı]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istikşâr itme ki kudret-i bâliğa-i **cenâb-ı** / hallâk-ı 'aliyyü'l-ıtlâkdan, celle şânuhu ba'id degüldür ki havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*cenâb-ı*, --ı]
- Cenâb-ı İzîd-i 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı harâm eyledi, tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, gûşe-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde gûzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*cenâb-ı*, --ı]
- Yâ İbrâhîm, **cenâb-ı** 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*cenâb-ı*, --ı]

cenân: Yürek, kalp, gönül.

- Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldı ki saht muhtarib tapîde- ü / **cenân** (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*cenân*,]

cevâb: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i gâzab u kîni, perîşân iderek, **cevâb-ı** / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürüşâne hîţâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*cevâb-ı*, --ı]
- CEVÂB-I MÜL-İ HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*cevâb-ı*,]
- Efzûnî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz **cevâb** u hîţâbdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*cevâb*,]
- Efzûnî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz **cevâb** u hîţâbdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*cevâb*,]
- cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle **cevâb-ı** pür-'itâba, bu / perdeden ser-âgâz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*cevâb-ı*, --ı]
- CEVÂB-I MÜL-İ HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne güne hâlet vâkı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*cevâb-ı*,]
- u âmîhte itdi. Ve **cevâba** mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HÂMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*cevâba*, -a]
- Ey Mül, bu **cevâb-ı** bâ-şevâbı, mengüş-ı gûş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsu'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*cevâb-ı*, --ı]
- Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âgâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*cevâb-ı*,]
- künân, **cevâba** gûşâde-dehân olup dir ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*cevâba*, -a]
- CEVÂB-I MÜL-İ HÂMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*cevâb-ı*,]

cevâba: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

- görüp, redd-i **cevāba**, bir kâ'ide-i bā-fā'ide mülâhaza vü hâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i hakîkat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*cevāba*,,]

cevâhir: *Cevherler.*

- Hezâr muhassenât u nîküyî, benüm **cevâhir-i** âbdâr-ı güftârumdadur ki / senüñ kabâyih u bed-hûlûguñda hîç söz ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*cevâhir-i*,]
- Ve bu **cevâhir-i** kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmâr-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*cevâhir-i*,]
- bend ü zîver-efzâ oldu ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe **cevâhir-i** tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandükça-i güş-ı hüş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer ü le'âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*cevâhir-i*,]

cevâmi': *Camiler.*

- i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve mu'tekifân-ı **cevâmi'-i** 'ibâdet ü peygüle-güzînân-ı şavâmi'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*cevâmi'-i*, --i]

cevelan: *Dolaşma, gezme.*

- Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı **cevelân** itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*cevelân*,]
- bahâne-i lûtf u merhamet, lâ-li-garażi izhârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kâderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı **cevelân** olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*cevelân*,]
- cevelân ve etrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*cevelân*,]
- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, muṭlaḳu'l-'inân, ve her bâr, mızmâr-ı güft ü güda **cevelân** itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*cevelân*,]

cevr: *Ar. Eza, sitem.*

- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u 'adli / Ref' eyledi **cevr** ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*cevr*,]
- Göstermedi rûy-ı mihr bir ân / **Cevr** eylemede 'adû-yı bî-dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*cevr*,]
- ve âştî vü şulḥ u mâ-cerâda bulınuş şad-hezâr **cevr** ü cefâ ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*cevr*,]

ceyb-i: *Ar. 1. Yaka, giribân: ser-be-ceyb-i tefekkür. 2. Elbisenin münasip yerlerine dahilen ve haricen dikilen kese tarzındaki yarıklar. 3. Veterin amûdu. der-ceyb etmek: Hile ile alıp cebine koymak, mal edinmek. tamâm-ı ceyb: Nısf-ı kutr ile ceyb arası.*

- vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i **ceyb-i** şîşe idüp berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriḡü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*ceyb-i*,]

cezâ: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

- Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem **cezâ** vü sezânı virürken / ne vechle reng ü rûy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*cezâ*,]

cidāl: Savaş, karşılıklı kavga.

- belki bürde-i perde-i nizā' u **cidāl** idüp; / Gül-i hamrā (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [cidāl,]
- Tevakkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı **cidāl**-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukdā / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [cidāl-ı,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pūr-hūn u sürh-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūh-çeşmī ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [cidāle,,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pūr-hūn u sürh-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūh-çeşmī ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [cidāle,,]
- cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pūr-'itāba, bu / perdeden ser-āgāz itdi, ki: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [cidālde, -de]
- Ve nice ceng ü **cidāl** u gāvā / [...] (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3). [cidāl,]
- ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü **cidāl**-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [cidāl-ı,]

ciger: Bagır, yürek.

- Sofrā-yı gamuñ sikencübīni / Āb-ı **ciger** ü hayāt-ı cānsın (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15). [ciger,]

ciger-güşe: Evlat, sevgili.

- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u **ciger-güşe-i** māder ü pīrāye-i āgūş-ı dāye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [ciger-güşe-i, -i]

ciger-hūn: Yüreği kanlı.

- Tā minnet ile ide **ciger-hūn** / Çarh ise denī vü tünd-hūdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16). [ciger-hūn,]

cihān: Far. 1. Dünya, âlem, cihān.

- Sultān-ı kalem-rev-i kemālāt / İcād ideli **cihān**ı Bārī (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6). [cihānı, -ı]
- Sensin sebeb-i nizām-ı 'ālem / Tedbīr-i **cihān** saña müsellemin (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [cihān,]
- Devrinde o dāver-i **cihānuñ** / Āsāyış idüp nigāhbānlar (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13). [cihānuñ, -uñ]
- Kim yok bu **cihānda** bir penāhum / Olsun bu hāķīr-i kem-liyāķat (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11). [cihānda, -da]
- me'ābına sezāvār u elyak u ahrādur ki meclis-i hoş-tarh-ı **cihān**ı, dest-i / şun' u hīkmeti, sāhte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [cihānı,, -ı]
- [...] / Vezīrān-ı **cihānuñ** şān u şevketle ser-efrāzı (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9). [cihānuñ, -uñ]
- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pūr-tarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla **cihān** cihān 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [cihān,]
- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pūr-tarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla **cihān** cihān 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [cihān,]
- Ey bī-mā' nā, da'vī-i hōd-fürüşī ve hviş-bīnden ictināb u perhīz eyle. / Ve ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bağçe-i **cihān**, mişl-i meşel-i Çenārī vü (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [cihān,,]
- Bir birāderüm dūş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyh ü şābb-ı **cihān** ve / revnaķ u ārāyış-bağş-ı dükkānce-i helvāgerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [cihān,]
- Ey rüşen iden **cihān**ı tábı / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1). [cihānı, -ı, -]
- kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i **cihān** eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cūd u kerem, ki 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [cihān,]

- vücûda gele, mü-şikâfân u daķīka-bīnân-ı **cihân** ve keyfiyyet- / şināsân-ı keyf ü kem-i ‘âlemiyân olan ‘uķalâ ‘indinde saķâ vü ‘atâdan (*Gül ü Mül, Diğەر 321, Beyit 4*). [*cihân,]*

cihân-bân: *Dünyayı koruyup gözetten.*

- Luţfuñla ola meğer ki bihbûd / Luţfuñdur ey Āşaf-ı **cihân-bân** (*Gül ü Mül, Diğەر 280, Beyit 5*). [*cihân-bân,]*

cihân-gerd: *F. dünyayı dolaşan/gezen.*

- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraķ u şādīye bādī olmaķ / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā herğiz peyk-i endīşe-i **cihân-gerd** ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğەر 326, Beyit 5*). [*cihân-gerd,]*

cihân-gır: *Dünyanın büyük bir bölümünü eline geçiren kimse. II Yiğit, savaşçı.*

- Şehen-şāh-ı **cihân-gırūñ** sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ţaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğەر 285, Beyit 11*). [*cihân-gırūñ, -üñ]*

cihân-ı: *Far. 1. Dünya, âlem, cihân.*

- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-beķā ve **cihân-ı** pür-renc ü bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meķs ü karār ve (*Gül ü Mül, Diğەر 324, Beyit 1*). [*cihân-ı,]*

cihāniyân: *Dünyada yaşayanlar.*

- [...] / Ve hasb-ı hālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suķan-sencān-ı maķām-ı ‘Acemden şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı **cihāniyân** olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğەر 298, Beyit 14*). [*cihāniyân,]*
- belīğü’l-lehçe, Hāzret-i ‘Alī kerreme’llāhu vecchēhūden, cilve-ger-i ĥayyiz-i / zuhūr olup pīrāye-i mesāmi’-i cemī’-i **cihāniyân** olmışdur. (*Gül ü Mül, Diğەر 307, Beyit 6*). [*cihāniyân,]*

cihân-tāb: *Far. Cihana hararet ve ziya verici, veren: âfitāb-ı cihân-tāb. cihân-tābī: Cihan tāblık.*

- Ve kendüñe āftāb-ı **cihân-tāb** diyü nām-nihād olmışsın, ammā ĥūrşīd-i / ‘aķlı, ki ziyā-baķş u pertev-resān-ı iķlīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 8*). [*cihân-tāb,]*

cihân-tābum: *Far. Cihana hararet ve ziya verici, veren: âfitāb-ı cihân-tāb. cihân-tābī: Cihan tāblık.*

- piyāleden lāmi’ u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı **cihân-tābum**, ki ufķ-ı maşrıķ-ı (*Gül ü Mül, Diğەر 311, Beyit 9*). [*cihân-tābum,,]*

cihet: *Sebep, ilgi, yön.*

- ve siyeh-mestligi ve evzâ‘-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde ‘arbedeleri / **cihetinden** gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*cihetinden, -i, -nden*]

cihet-i: Sebep, ilgi, yön.

- ‘inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve **cihet-i** ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*cihet-i,*]
- ‘inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve **cihet-i** ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*cihet-i,*]

cilâ: Parıltı.

- [...] **cilâ-yı** mücellâ-yı dâniş ü bîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*cilâ-yı, --yı*]

cilvegâh: Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.

- Ve lâle-i la‘l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâh kalb-i / âgâhı **cilvegâh-ı** nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*cilvegâh-ı, --ı*]
- zindesini, ki **cilvegâh-ı** ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*cilvegâh-ı, --ı*]
- zindesini, ki **cilvegâh-ı** ilhâmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*cilvegâh-ı, --ı*]
- cilvegâhuñdur, ârzüî vü rağbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germî-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*cilvegâhuñdur,, -uñdur,*]
- idüp, tab‘-ı selîm-i laţîf-tab‘ânı ve nihâd-ı pākîze-nijâd-ı pāk-bâzânı, / ki **cilvegâh-ı** şuver-i ma‘ânîdür, eger-pezir ü rikkat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*cilvegâh-ı, --ı*]

cilve-ger: Cilveli, nazlı.

- hâtıra, **cilve-ger-i** Mir‘ât-ı zeng-pezir-i hâtır-ı ‘abd-ı hâkîr oldu ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*cilve-ger-i,*]
- bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i şîfâta ser-âgâz ve / tarafeynden **cilve-ger-i** mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı laţîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*cilve-ger-i,*]
- belîğü‘l-lehçe, Hâzret-i ‘Alî kerreme‘llâhu vecchühden, **cilve-ger-i** hayyîz-i / zühûr olup pîrâye-i mesâmi‘-i cemî‘-i cihâniyân olmışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*cilve-ger-i,*]
- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrâ sen henüz cân u ciger-güş-e-i mâder ü pîrâye-i âgûş-ı dâye ve **cilve-ger-** (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*cilve-ger-,*]

cism: Beden, vücut.

- küllâbgerân olmamışiken cümleten **cism** ü ten / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*cism,*]

cismâni: Bedenle, vücutla ilgili olan; maddi.

- idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ‘ire vü şerâre bârdan taşra vaz‘-ı / kadem itdüm, girân-bâr-ı **cismâniyetden** hâlâş u berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*cismâniyetden, -yetden*]

cism-i: *Beden, vücut.*

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, **cism-i** latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*cism-i,]*

cūd: *Ar. Kerimlik, cömertlik, mürüvvetlilik.*

- Cūduñdan idüp ḥicāb derler / Ol zerreye kim ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*cūduñdan, -uñ, -dan]*
- Gör ey yem-i **cūd** u ‘ayn-ı iḥsān / Tevcīḥ-i nigāḥ-ı luṭfa şāyān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*cūd,]*
- kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, ‘adem ü vūcūd-ı **cūd-ı** / Ma‘n, ber-ā-ber ü yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*cūd-ı, -ı]*
- kerde-i Bermekīyyü‘l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir **cūd** u kerem, ki ‘ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*cūd,]*

cumhūr: *Ar. is. Halk, nas, umum, büyük cemaat. Heyet.*

- ümūr-ı **cumhūr**, deryā-yı faẓl u kām-ı dāniş, nizāmü‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*cumhūr,,]*

cümle: *Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*

- [...] / Oldur ol ser-meclis-i peygamberān kim **cümlesi** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*cümlesi, -si]*
- [...] / bir güzīde-i nev‘-i benī-Ādem, engüşt-nümā-yı **cümle-i** ‘ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*cümle-i,]*
- dīde-i ‘ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki **cümleden** ne gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*cümleden, -den]*
- Bir kadeḥ mey kişinüñ **cümle** ḥicābın götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*cümle,]*
- Çeşmi bir āḥūdur olmış şīrlar naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu **cümleden** zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*cümleden, -den]*
- Çeşmi bir āḥūdur olmış şīrlar naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu **cümleden** zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*cümleden, -den]*
- Ben ḥod, belki **cümle-i** edyān ve cemī‘-i ezmānda çün āb-ı / miyāḥ u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*cümle-i,]*
- Yā İbrāḥīm, cenāb-ı ‘izzet-me‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger **cümle** bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*cümle,]*

cümleten: *Bütünüyle, tamamen.*

- Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başīret olmaduñ, ki **cümleten** āşüb u fiten, / çeşm-i siyāḥ-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*cümleten,]*
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve **cümleten** siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*cümleten,]*
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve **cümleten** siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*cümleten,]*
- küllābgerān olmamışiken **cümleten** cism ü ten / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*cümleten,]*

cünbiş: Hareket etme, salınma.

- reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, **cünbiş-i** bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [cünbiş-i, --i]

cür'a: Tortu, şarap posası (çokluk toprağa dökme yönüyle).

- Bir **cür'a-i** lutf iderler in'âm / Lutf eyleseler sitem-fezâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [cür'a-i,]
- ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde 'âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve **cür'a-i** jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [cür'a-i, -i]
- Ammâ ol kimse ki senden bir **cür'a** nûş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fışk u fücûr ve iktisâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [cür'a,]

cür'a: Damla, yudum.

- Mu'cizâtı câminuñ bir **cür'asına** teşne-leb / Zât-ı mekremet sıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4). [cür'asına, -sı, -na]
- selâma, kisvet-i **cür'ada**, ne güne, ser-fürü vü hâk-bûsî eylerüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3). [cür'ada,, -da]

cür'et: Ar. is. Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.

- Ve vakt-i rezm ü kârzâr, ki maḥall-i zed ü bürd ü gîrüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişâna **cür'et** ü şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [cür'et,]
- iderüm. / Ve ḥaberdâr degülsin ki ol şecâ'at u **cür'et**, ki zâtî vü ṭabî'î olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [cür'et,,]
- [...] / dur, şecâ'at u **cür'ete** mâlik ü kâdir olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13). [cür'ete,]
- Rûzgâruñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe **cür'et-i** muḥâşametüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [cür'et-i, --i]
- ve kirâren ḥarb u kıtâl u peygâr ve ceng ü cidâl-ı küffârda yâr u yâver olup / bādî-i izdiyâd-ı kuvvet ü şecâ'at ve sebeb-i füzûnî-i kudret ü **cür'et** (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [cür'et,]

cüş: Coşmak (eğlenceden).

- na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bāng-ı **cüş** u ḥurûşı peyveste-i / muḳa'ar-ı çarḥ-ı vâlâtârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [cüş,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / **cüş** idüp buḥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ud-ı muḳa'ar-ı dimâğ ve 'arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [cüş,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / **cüş** idüp buḥâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ud-ı muḳa'ar-ı dimâğ ve 'arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [cüş,]

cüş idüp: Coşmak.

- şütür-i ser-mest gibi **cüş idüp** kef-i ğazab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürrüşâne ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [cüş idüp,]

cūša: *Coşmak (eğlenceden).*

- Eşvāt-ı hālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bî-şabr u ihtiyār, vecd ü **cūša** (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*cūša*,]

cüvan-merd: *Mert, yiğit, delikanlı.*

- Ey Mül, da‘vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlîlî, **cüvān-merd** ya‘nî, / ‘ilm-i kerem ü baḥşîşi, ta‘lîm ve revîş-i dād u dihişi, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*cüvān-merd*,]

cüy: *Irmak. II Aşığın gözyaşları.*

- Güyā leb-i **cüy** u bāde-i nāb / Kāt kāt dem-i ‘ayş u ‘ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*cüy*,]

cüvān: *Far. sf. Arayıcı.*

- rüḥları, hemîşe evc-i hevā-yı kurb-ı İlāhîyi **cüvān** ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / dīde-i cânla nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*cüvān*,]

cüvānende: *Arayan, araştıran.*

- Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / **Cüvānende-i** himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*cüvānende-i*,]

cüybâr: *Irmak, nehir, akarsu.*

- Ve **cüybâr-ı** pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğān-ı bülend-āvâz u hoş- / elḥān ve gulgüle-i fāḥitegān-ı tîz-āheng ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*cüybâr-ı*, --ı]

cüybārda: *Irmak, nehir, akarsu.*

- Ve bāde-nüşān-ı aşḥāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı **cüybārda**, zevraḳ-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*cüybārda*,,]

cüz’i: *Az miktarda, ehemmiyetsiz, bir şeyin tamamı olmayıp bir kısmı olan.*

- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥlîl ü le‘îm ü denî ki nüş eyleye, / ‘ākîbet **cüz’i** küll ider, ya‘nî dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*cüz’i*,]

Ç

çāk: Yarık, yırtık, çatlak. çāk çāk parça parça.

- fīrākla, dāmānum **çāk** çāk ve mişāl-ı derūn-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şüküfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*çāk,]*
- fīrākla, dāmānum **çāk** çāk ve mişāl-ı derūn-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şüküfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*çāk,]*
- gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad **çāk** u pāre pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*çāk,]*
- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i sahtla, bī-hüde dehen-i perişān-suḥānuḥı, **çāk** u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*çāk,]*

çāk çāk: Parça parça.

- berr-i pür ḥarr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i ḥarāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, **çāk çāk** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*çāk çāk,]*
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derūn-ı ḥalvet-ḥāne-i gönçede, / dest-i güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi **çāk çāk** itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*çāk çāk,]*

çāpük-kademe: Hızlı adım.

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā‘id-i sa‘y u ikdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / y1 inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i ḫalem-i **çāpük-ḫademe**, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*çāpük-ḫademe,,]*

çāpük-rev-i: Mana meydanının hızlı gideni (Şiir yazma bağlamında).

- Pes ān-gāḥ, tekāver-i **çāpük-rev-i** endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne ḫadar irḥā-yı ‘inān-ı cevelān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*çāpük-rev-i,]*

çāre-res: Çare bulan, çare yetiştiren.

- zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / **çāre-res-i** dil-nüvāza izḥār u ifhām itsem dimeklik eḡnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*çāre-res-i,]*

çāre-sāz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.

- Ve dest-i temennā vü niyāzı dergāḥ-ı Ḥudā-yı **çāre-sāz** u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*çāre-sāz,]*

çarḥ: Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.

- Tā minnet ile ide ciger-hūn / **Çarḥ** ise denī vü tünd-ḥüdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*çarḥ,]*
- Pāyüm ser-i **çarḥ-ı** kīne-ḥvāḥ it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*çarḥ-ı, -- ı]*

- na'ra-i bülend-i nüş-â-nüş ve gül-bāng-ı cüş u huruşı peyveste-i / muḳa'ar-ı **çarḥ-ı** vālātārem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*çarḥ-ı, --ı*]
- Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindānuñ / Miyān-ı **çarḥ-ı** bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*çarḥ-ı, --ı*]
- gül-bāng-ı kelīme-i tevḥīd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, ṭanīn- / endāz-ı heftümīn-ķıbāb-ı **çarḥ-** ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*çarḥ-,*]

çār-sū: Çarşı, pazar.

- Ben pādšāh-ı fermān-fermā-yı nūzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / Ve revnaḳ-ı **çār-sū-yı** şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-ıķlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*çār-sū-yı, --yı*]

çehārda: Ondördü.

- Ve fūşūl-ı **çehārda** benüm zamān u 'ahd-i leṭāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña rağbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*çehārda,*]

çehre: Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züğürdü çirkin.

- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya'nī ğāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülgüne-sāy-ı **çehre-i** şüküfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*çehre-i,*]

çek: Katlanmak, tahammül etmek.

- Gördüm nice miḥnet-i sipihri / **Çekdüm** nice cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*çekdüm, -düm*]

çekide: Damlamış; topuz, gürz gibi evvelce kullanılan savaş aleti (OTAL, 154) II dökülmüş, söylenmiş; etkili.

- Senüñ āsīb ü gezendüñ, bir şevb-i nazīfe, resīde ola, ya'nī senden / birkaç kaçre ki bir libās-ı pākīzeye **çekide** ola nā-pāk u mühlēlāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*çekide,*]

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

- Çemen zānn eylemeñ bir sebzgün ḥārā-yı pür mevcı / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*çemen,*]
- şīrīn-tebessüm-i **çemen**, be-ṭarīķ-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve İşār-ı zer-i kem-yāb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*çemen,, -i*]
- [...] / Ve basīt-i rüy-ı zemīn, bisāt-ı inbisāt -efzā-yı rengin ile ya'nī **çemen**, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*çemen,, -i*]
- Ve bāde-nüşān-ı aşāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i **çemen** ve leb-i pür-ṭarab-ı cūybārda, zevraḳ-ı şāhbāyla cihān cihān 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*çemen,*]
- gün-ı **çemendür**, şabbāğ-ı pīrāye-i cemāl-ı gītī-fürüzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encūmenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*çemendür,, -dür*]
- Ve lāle-i nu'mān-ı **çemen**, süziş-i reşķ-i āteşin-i cemāl-ı bī-mişālūmden / dāğ-ber-derün u dil-sühtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*çemen,, -i*]

- tūṭī-i mu‘ciz-suḥan-ı **çemen-i** belāğ, ra‘na-nergis-i bāğ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbul-i şīrīn-terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [çemen-i, -i]
- [...] / Pādšāh-ı **çemen** ü šāh-ı reyāhīnüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [çemen,]
- zemīne, anlaruñ şadaķa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i tarf-ı gülşene ve seyr-i şāh-ı **çemene** ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [çemene, -e]

çemeni: Çimenden yapılmış.

- hoş-kumāş-ı sebzgün-ı **çemeni**, be-resm-i i‘zāz-ı pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [çemeni,,]

çemenistān: Çimenlik, bahçe.

- Rengīn-gül-i **çemenistān-ı** ḥamd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādšāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [çemenistān-ı,]
- Rengīn-gül-i **çemenistān-ı** ḥamd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-kıyās ol pādšāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [çemenistān-ı,]
- Ve mānend-i hezār-destān-ı **çemenistān**, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā‘ide, seri‘ān mütevārī‘-i ḥücre-i ḥamūşī olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [çemenistān,,]

çemenzār: Çimenlik.

- gürūh-ā-gürūh, seyr-i şāhrā vü **çemenzāra** ve geşt-i deşt ü kūhsāra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13). [çemenzāra, -a]

çenārī vü kedüvī: Çınar ağacı ve kabak sebzesi hikayesine atf.

- Kedüvī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rüzgārele da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitizi, germ ü tiz itme. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11). [çenārī vü kedüvī,]

çend: Ne kadar.

- Ve her **çend** sāğar-ı zerrīn ü cām-ı billürīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmle, ser-şār u memlū ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [çend,]

çeng: Far. 1. Pençe. 2. Bir nevi saz.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i **çeng-i** Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [çeng-i,]

çeng: Yay şekliñde eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i **çeng-i** Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [çeng-i, --i]

ceng: Savaş, muharebe.

- güvârı nüş eyledi, ser-â-pâ, âteş-i şerâre-engîz-i **ceng** ü sitîz ve güm-kerde-i / râh-ı şu'ûr u temyîz olup; (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13). [ceng,]
- Ve nice **ceng** ü cidâl u gâvğâ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3). [ceng,]
- ve kirâren hârb u kıtâl u peygâr ve **ceng** ü cidâl-ı küffârda yâr u yâver olup / bādî-i izdiyâd-ı kuvvet ü şecâ'at ve sebeb-i füzûnî-i kudret ü cür'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ceng,]

cengâl: Far. is. Yırtıcı hayvan veya kuş pençesi. Çengel.

- Tevakkuf u şabr eyle, tâ **cengâl**-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândeğî vü peşimânîdür, kırâ'at-i âyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [cengâl-ı, --ı]

cerâğ: Kandil, mum.

- Ve lâle-i la'l-fâm, **cerâğ**-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâh kalb-i / âgâhı cılvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [cerâğ-ı,]

ceşm: Far. Göz, dide, ayn.

- Reşk-âver-i âftâb idersin / **Çeşm-i** keremünle bir nigâh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [çeşm-i,]
- mazmûn-ı belâgat-meşhûnî üzere mütâla'a-fermâ-yı **çeşm-i** bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıklarınca kimi âl-i tûti-i lisânın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [çeşm-i,]
- Ve şipeh-sâlâr-ı hayl-i büstân u gülzârur. / **Çeşm-i** nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyine-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [çeşm-i,]
- Ve sen hod, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kütâh-ı nâ-pâydrûña, **çeşm-i** rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [çeşm-i,]
- Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmadun, ki cümleten âşûb u fiten, / **çeşm-i** siyâh-mest-i dil-berân-ı şüh-meşreb ü şûr-efgenândan peydâ vü (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14). [çeşm-i,]
- Eger seni rûy-ı gülğün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / **çeşm-i** nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [çeşm-i,]
- Ve hiç mülâhaza vü endîşe itmedün ki **çeşm-i** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6). [çeşm-i,]
- bî gill-ı 'âşıkân-ı belâ-keşânun **çeşm-i** bî-rahm-ı ma'sûkân-ı cefâ-kışânla / bî-şûmâr mu'âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [çeşm-i,]
- Bir güft ü gûdayuz nîgeh-i **çeşm-i** yârile / 'Aşk olsun ol mu'âmelenün âşnâsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [çeşm-i,]
- Çeşm-i siyâh gazâlâne nigâh-ı müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, garrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [çeşm-i,]
- Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler nahçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki **çeşm-i** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşm-i,]
- Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler nahçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki **çeşm-i** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşm-i, --i]
- Çeşm-i siyâh-gazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı müşgîn-müdur, ki fitrâk- / beste-i şaydı, garrende-şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [çeşm-i, --i]
- Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler nahçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşmi, -i, -]
- Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler nahçîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [çeşmi, -i, -]
- cidâle, **çeşmini** mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [çeşmini, -i, -n, -i]
- cidâle, **çeşmini** mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [çeşmini, -i, -n, -i]

- nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuhlū'l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı **çeşm-i** melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*çeşm-i, --i*]
- Muṭṭaşıl ol iki **çeşm-i** şehbāz / Sāḥa-i 'arşa iderdi pervāz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*çeşm-i, --i*]
- Pes merd-i pāk-bīn ü ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütāla'a vü dıkkat ve nazar-endāz-ı **çeşm-i** başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*çeşm-i,]*

cesme: *Pınar.*

- Hem-meşreb-i āb-ı **çeşme-i** Hızır / Elṭāfuña olmaz ise maẖzar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*çeşme-i, --i*]

cesme-güşā: *Göz açıcı.*

- idüp, ṭab'-ı selīm-i laṭīf-ṭab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdūr, eğer-pezir ü rikḫat-engīz ve **çeşme-güşā-yı** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*çeşme-güşā-yı, -yı*]

çeşmesār-ı: *Çeşme.*

- 'ayn-ı girye vü bükā eyleyüp **çeşmesār-ı** dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*çeşmesār-ı,]*

çi: (*Fa.*) *Ne.*

- Ey Gül-i la'līn kabā, eğerçi zāhiren tūṭī-i şekker-ḥā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā **çi** sūd, senūñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*çi,]*

çigünegi: *Nasıl, ne şekilde.*

- gāh dest-āvīz-i bŷy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh ḥaber-resīden-i **çigünegi-i** / ḥāl-i dil-i perīşānla, rāḥat-res-i 'uṣṣāḫ-ı muẖtarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*çigünegi-i, -i*]

cık: *Ortaya çıkmak, gözükmek.*

- Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz mi **cıkar** ḥilāf-ı ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*cıkar, -ar*]
- gürŷh-ā-gürŷh, seyr-i şahrā vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü kühsāra **cıkup** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*cıkup, -up*]
- Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya'ḫŷb-ı pinhānī-taḥammŷlŷm ki miyān-ı ḥas u ḥāşākdā ḥār-ı dīl-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*çıkdı, -dı*]

cıkar: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

- Çıkartdı erba'ınin tekye-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nŷr-ı siyehle olsa nŷrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*çıkartdı, -dı*]

çıkması: Çıkmak, görünmek, ortaya çıkmak.

- Ben şeyh-i seccāde-niṣṣān-i ḥānḳāh-ı Gülşenīyüm ki tekmīl-i erba‘īn / idüp ḥalvet-ḥāne-i ḡoṇçeden **çıkmışum**. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*çıkmışum*., -um]

çille-keşān: Çile çeken, çeke çeke zorla götüren.

- riṣāzet, pīrān-ı **çille-keşān-ı** ḥalvet ü erba‘īn ve mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u ḥücre-niṣṣān, ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*çille-keşān-ı, -ı*]

çi-sūd: Ne faydal.

- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā **çi-sūd**, / ḥāl-i cemāl-i šāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı ḥarām olmuş ve ḥarīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*çi-sūd*.,]

çīn: Büklüm, kıvrım. II Kakül (saç) kıvrımı.

- bahārdur, hem-vāre du‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı **çīn-i** zülf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*çīn-i, -i*]

çīz: Şey, nesne.

- bir **çīz-i** nā-çīz, bī-ḥikmet ü bī-ma‘nā degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [*çīz-i,]*

çok: Miktarı ziyade olan.

- [...] / Mir‘āt-ı felek **çok** itdi devrān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*çok*.,]
- bārān, **çok** zamānlar girye-künān u eşk- eṣṣān ḳalur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13*). [*çok*.,]

çu: Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

- Āmīziş ider **çü** sükker ü şīr / Ol şadr-ı güzīn vezīr-i a‘zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*çü*.,]
- Olsa **çü** ‘idād-ı necm bisyār / Bir elden ider mihrveş īṣār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*çü*.,]
- Oldı **çü** le‘āl-i naẓm manẓūr / Ḳıl pāyına dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*çü*.,]

çün: Çünkü, nedeniyle.

- [...] / Ey **çün** Ḳārūn, bī-şümār zerdār u sūdāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*çün*.,]
- Ve‘y **çün** šāhidān-ı bāzār ve ḳaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*çün*.,]

- Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki **çün** âb-ı hayât-ı rûh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*çün,]*
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki **çün** piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eyletüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*çün,]*
- Gül **çün** müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûn dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-su'ud-ı muğa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*çün,]*
- Gül **çün** müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûn dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-su'ud-ı muğa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*çün,]*
- dürist ü muğarrer kıldıñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, dürist ta'bîr eylemişler, ki **çün** rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*çün,]*
- huşûr-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül **çün** bu mâ-cerâ-yı tâkat-rübâyı, gûş itdi, ifrât-ı gam-ı gayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*çün,]*
- Mül **çün** bu nazm-ı garrâ ile nağme-serâ oldı ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla edâ idüp, ra'nâ-'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*çün,]*
- [...] / Mül **çün** bu güftâr-ı telh ü sâmi'a-figârı gûş ve bu sâgar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*çün,]*
- Ben hûd, belki cümle-i edyân ve cemî'-i ezmânda **çün** âb-ı / miyâh u zülâl, mubâh ve helâl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*çün,]*
- Mül **çün** bu faşlı tamâm itdi, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*çün,]*
- Mül, **çün** bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengûş, gûş-ı müstemi'ânda, cây-gîr ve bi'l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*çün,]*

çünki: Çünkü, zira.

- Mül **çünki** bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı hûd-sitâyı ve hakkında bu ta'riẓât u / tevbiẓât-ı cân-gezâyı, gûş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i tahammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*çünki,]*
- [...] / **Çünkü** şöhet-i enîs-i nâ-cins ve hem-dem-i nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*çünki,]*

D

dâd: Adalet.

- Dâd ey şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key yeter ey Faşîh teẓîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*dâd,]*
- Dâd ey şeh-i kişver-i kerem **dâd** / Tâ-key yeter ey Faşîh teẓîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*dâd,]*
- İt sâk-ı du'âyı tırma teşmîr / Tâ-key tâ-key bu şekve vü **dâd** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*dâd,]*
- Ben egerçi Mülûm, ammâ benî, her baḥîl ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / 'âkibet cüz'i küll ider, ya'nî **dâd** u dihiş ve saḥâvet ü baḥşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*dâd,]*
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥîli, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşi, ta'lîm ve revîş-i **dâd** u dihişi, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*dâd,]*

dâğ-ber-derûn: Göğüsteki, sinedeki, içteki yara.

- Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / **dâğ-ber-derûn** u dil-sûhtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*dâğ-ber-derûn,]*

dâğsuz: 1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Lâle, gelincik vb. çiçeklerin göbek kısmındaki siyahlık.

- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od ḥârsuz gül **dâğsuz** lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*dâğsuz,]*

dahi: T. e. Hem, kezâlik, de.

- Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr **dahi** ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*dahi*,]
- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vâdî-i dil-güşâ- / y1 inşâda **dahi** edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpûk-çademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*dahi*,]
- Sâkî-yi şîrîn-kârlar **dahi**, ki her birinün evşâf-ı hûsn-i dil-pezîr ve leţâfet-i / cemâl-ı 'âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*dahi*,]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hîred **dahi** gûş-zedûn olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu'arâ-yı 'Arabdan şâdir olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*dahi*,]
- yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı'u'n-nûr-ı ihlâş **dahi** ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*dahi*,]
- Sen **dahi** bî-hûde / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 5*). [*dahi*,]
- Bu nazm-ı belâgat-nizâm **dahi**, muşaddık-ı kelâm-ı şadâkat-ı encâmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*dahi*,]
- Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saht u nerm-i 'âlemi **dahi** / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*dahi*,]
- kavlince, farkı, pâdan farka iktidârı kalmayup, bî-ihtiyâr, medhûş u bî-hûş oldu. / Ve ser-rişte-i mübâheşe vü münâkaşayı **dahi**, rûbûde-i dest-i istiţâ'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*dahi*,]
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâsıl u murâd oldur ki benüm **dahi** bir cem'un ḥarâbı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*dahi*,]
- [...] / Bu keyfiyyetün **dahi** verâsında maḥff hâlet ve nihânî ḥikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*dahi*,]
- [...] / Ve anlar **dahi** ber-mışdâk-ı fermûde-i Resûl-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [*dahi*,]
- oldılar. / Gül **dahi** ifrât-ı şerm ü hacâletden ser-fürû-bürde-i girîbân-ı peşimânî (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*dahi*,]

dâhil: İç, içeri; içinde olma.

- Ve şahâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvânü'l-lâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni **dâhil-i** meclis-i kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şöḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*dâhil-i*, --i]

dâ'ir: Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı rahşâmı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, **dâ'ir** ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*dâ'ir*,]

dâ'ir: Halka; dönme, daire çizme.

- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı rahşâmı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, **dâ'ir** ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*dâ'ir*,]

dâ'ire: Halka, çember; içki meclisi.

- cevelân ve etrâf-ı **dâ'ire-i** bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâsıl, hîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bûlbûle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*dâ'ire-i*, --i]
- ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] **dâ'ire-i** i'tidâlden resîde-i makâm-ı kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*dâ'ire-i*, --i]

- ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü **dā‘īre-i** bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*dā‘īre-i, --i*]

dā‘ī: 1. dua eden duacı. 2. davet eden, sebep olan.

- dalāletle cādde-i hākdan inhīrāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i hilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiq-i refīk-i İslāma hādī vü **dā‘ī** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*dā‘ī,]*

daķīka-bīn: İncelikleri gören, bilen.

- vücuda gele, mū-şikāfān u **daķīka-bīnān-ı** cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemyān olan ‘uķalā ‘indinde saķā vü ‘aţadan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*daķīka-bīnān-ı, -ān-ı*]

daķīka-sencān: Güç şeyleri anlayan, incelikleri kavrayan.

- Dirlerse eger **daķīka-sencān** / Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*daķīka-sencān,]*

dalālet: Sapkınlık, doğru yoldan ayrılma; Allah’tan uzaklaşıp şeytana uyma, Allah’a itaat etmeme.

- berr-i pūr harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / **dalāletden** sīne-i bī-sekīneleri pūr sūz u tābnāk ve leb-i pūr-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*dalāletden, -den*]
- dalāletle cādde-i hākdan inhīrāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i hilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiq-i refīk-i İslāma hādī vü dā‘ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*dalāletle, -le*]

dām: Tuzak, aķ.

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u haksār u hākīre, dest-gīr olup, bu **dām-ı** ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*dām-ı,]*
- Cenāb-ı İzīd-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i **dām-ı** harām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kūtāh u tīz-reftārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta‘at u ‘ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*dām-ı, --ı*]

dāmān: Elbise kenarı, etek.

- firākla, **dāmānum** çāk çāk ve mişāl-ı derūn-ı ğonçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rūyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*dāmānum, -u, -m*]
- [...] / **Dāmān-ı** keyfi olmaya ālūde-i hūmār (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*dāmān-ı, --ı*]

dāmen: Elbise kenarı, etek.

- şīrīn-tebessüm-i çemen, be-tarīk-i şükrāne, (4) **dāmen** dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īşār-ı zer-i kem-yāb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*dāmen,]*
- şīrīn-tebessüm-i çemen, be-tarīk-i şükrāne, (4) **dāmen** dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īşār-ı zer-i kem-yāb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*dāmen,]*

- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derün-ı halvet-hâne-i gönçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bād, **dāmen-i** pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*dāmen-i,*]
- [...] / diyü, pīrāmen-i **dāmen-i** suhan-ı bî-hılāfımı, ālūde-i ālāyış-i dūrūg-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*dāmen-i,*]
- eylemezsin ki zer-i mūmessek ü mükerrer halīfeti, benüm **dāmen-i** / bî gerd küdürëtümedür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*dāmen-i, --i*]

dāmen-der-miyān: Eteği belinde II Çalışkan, işe hazır.

- hātırā, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-pezir-i hātır-ı 'abd-ı hākīr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ārda olındığı gibi, nice zamān, **dāmen-der-miyān-ı** gūşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*dāmen-der-miyān-ı, -ı*]
- Gül bildi ve yakīn hāşıl itdi ki Mül, harīf-i hīle vü değā ve nedīm-i / bezle-hvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, **dāmen-der-miyān-ı** tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*dāmen-der-miyān-ı, -ı*]

dāmen-i çakiyle: Parçalanmış etek.

- Çıkıdı andan **dāmen-i çakiyle** Yūsufvār gül / Ya'kūb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşākda ḥār-ı dīl-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*dāmen-i çakiyle, -iyle*]

dāniş: Bilgi (sahipleri), alim.

- Vīrān-kün-i ḥānmānumuzdur / Erbāb-ı tabī'at ehl-i **dāniş** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*dāniş,*]
- ümür-ı cumhūr, deryā-yı fażl u kân-ı **dāniş**, nizāmü'l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*dāniş,,*]
- [...] cilā-yı mücellā-yı **dāniş** ü bīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*dāniş,*]
- henüz pīr-i nā-bāliḡ ve mişāl-ı eṭfāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḡş-ı meclā-yı mücellā-yı **dāniş** bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*dāniş,*]

dārū: İlaç.

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, **dārū-yı** bī-ḥaşāne-i dīger, ta'bīye vü / rīḥte ve der-sā'at, sāḡar-ı muḥāvere vü münāzaraya efyün-ı efsün-ı aḡcer, vaż' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*dārū-yı, --yı*]

dāstān: Far.destan, şöhrat, ün.

- her **dāstān-ı** dil-keş beyānında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fī'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*dāstān-ı,*]

da'vā: Çözülmesi gereken mesele.

- Eger bu mākāl-ı kizb-iḥtimālde, şādıku'l-bāl ve bu **da'vā-yı** dūrūg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥaḡḡ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*da'vā-yı, --yı*]
- da'vā-yı ḥamiyyet ü gayretle naḡme-perdāz-ı maḡām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma'nā, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet ile zaḡm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*da'vā-yı, --yı*]

däver: Padişah.

- Devrinde o **däver-i** cihānuñ / Āsāyiş idüp nigāhbānlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*däver-i, -i*]

da'vî: Dava, şikayet.

- Ey bî-ma'nā, **da'vî-i** hod-fürüşî ve hvîş-bîniden ictināb u perhîz eyle. / Ve ey nev-āmede vü taze-resîde-i bağçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*da'vî-i, --i*]
- Kedüyî, köhnegān-ı germ ü serd-dîde-i rûzgārile **da'vî-i** hem-serî vü / ber-ā-berî idüp hengāme-i sitîzi, germ ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle **da'vî-i** müşābehēt eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-hurde ve 'ömr-i bisyār-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*da'vî-i, --i*]
- Ey Gül, **da'vî-i** şahidî eyledüñ ve hānde-i bî-cā vü bî-ma'nāyî, hādd u / 'adedden bîrūn u efzūn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- meşhûrından gāfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nā, / **da'vî-i** şeyhî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*da'vî-i, --i*]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdüñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze **da'vî-i** / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*da'vî-i, --i*]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pür-hūn u sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, **da'vî-i** şūh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pür-hūn u sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, **da'vî-i** şūh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*da'vî-i, --i*]
- dervîş-i teng-dest ve müflis-i hārābe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nā **da'vî-i** iksîr ü kîmyā idersin. Tevcîh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*da'vî-i, --i*]
- Ey Mül, **da'vî** eyledüñ, ki her mümsik ü bahîlî, cüvān-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, ta'lîm ve revîş-i dād u dihişi, tefhîm idüp, hāsed- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*da'vî,]*

dāve: Far. Çocuk emzirici, çocuk mürebbiyesi, süt nine.

- ezhāra, feyz-bağış-ı hayāt ve eşcār-ı bî-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm **dāve-i** mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*dāve-i, --i*]
- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pîrāye-i āgüş-ı **dāve** ve cîlve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*dāve,]*

dê: Dahi, de (bağlaç).

- Ey eblağ-ı hāme-i sebük-rev / İt şahn-ı neşirde **dê** tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*de,]*
- Olduñ nağam-ı nazımla dem-sāz / Kıl nağme-i neşre **dê** ser-āğāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*de,]*
- CEVĀB-I MŪL-İ ĤAMRĀ BĀ-GŪL-İ RA'NĀ / Mül **dê** didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*de,]*
- vü endîşe; Mül **dê** seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muhāvereden fāriğü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*de,]*

dê: Söylemek.

- Cüduñdan idüp hicāb **derler** / Ol zerreye kim hîṭāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*derler, -r, -ler*]
- [...] / **Der** kalem-rev-i Edirne (*Gül ü Mül, Diğer 347, Beyit 3*). [*der, -r*]

def: Def: Def etme, başından kovma, savma.

- mānī' -i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı 'ārı, **def** ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [def',]
- [...] / gül-āb-ı muşaffādur, **def** ü ref' -i şudā' iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [def',]

def: Uzaklaştırma.

- nergis-i mest, zerrīn-ķadehin ve lāle-i nu' māl piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda **def** -i derd-i ser-i ħumārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [def'-i, --i]

define: Hazine.

- olmağla ħavāle-i nīş-i tevbīl ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ħaberdār olmadüñ, ki **define** vü genc, künc-i ħarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [define,]

değā: Hile, habislik, hilekarlık.

- Gül bildi ve yakīn ħāşıl itdi ki Mül, ħarīf-i ħīle vü **değā** ve nedīm-i / bezle-ħvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-ħāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [değā,]

degül: Değil, olumsuzluk edatı.

- [...] / Baħr üzre **degül** ħabāb yer yer (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6). [degül,]
- Ben bendelige revā **degülsem** / Bir ħıdmetüñe sezā **degülsem** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [degülsem, -se, -m]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürĥ-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger ħiç ħaberdār **degülseñ** bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [degülseñ, -se, -ñ]
- fūrüg-ı ħod-fūrūşī zann idüp, istib'ād u istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ħallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle şānuhu ba'īd **degüldür** ki ħavāşş-ı cemī' - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [degüldür, -dür]
- iderüm. / Ve ħaberdār **degülsin** ki ol şecā'at u cür'et, ki zātī vü ŧabī'ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [degülsin, -sin]
- Māsiva'llāha nāzar kılmadı hem / Ĥiç 'aynında **degüldi** 'ālem (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5). [degüldi, -di]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i'tirāf u ikrārūñ **degül** / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'şūk-ı şermsārdan bürķā'-endāz-ı ħicāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [degül,]
- Ve ħaberdār **degül** misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-ķavl olan / hezārān şaĥş-ı bī-teşĥīş, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [degül,]
- ħaberdār **degülsin** ve taĥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maĥāmid-i nīķūterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı aĥyār-ı pesendīde etvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [degülsin, -sin]
- Baña niçün ħavāle-i nīze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ **degül** midür ki bu ma'nā, ya'nī aĥķām-ı ħillüm, nüzül-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [degül,]
- bir çiz-i nā-çiz, bī-ĥikmet ü bī-ma'nā **degüldür**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9). [degüldür., -dür.]

degül-: Değil, olumsuzluk edatı.

- Ben bendelige revā **degülsem** / Bir hıdmetüñe sezā **degülsem** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*degülsem, -se, -m*]

dehān: *Far. is. Ağız.*

- lāl olup, bu beytle leb-cünbān-ı **dehān-ı** hāl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*dehān-ı, --ı*]
- Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü **dehān-ı** hezlle / mütebessim ü ḥandān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*dehān-ı, --ı*]
- Her kim ki bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoķķa-i **dehān** olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*dehān, ,*]
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i bī-dirīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / **dehān** eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*dehān, ,*]
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i bī-dirīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / **dehān** eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*dehān, ,*]
- [...] / ve şütür-i kīnedār vār, kef ber-āvürde-i **dehān** olup evzā'-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*dehān, ,*]

dehen: *Far. is. Ağız.*

- girih-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı **dehen-i** istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne gonçe-güşā-yı gül-bāğçe-i makāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*dehen-i, -i*]
- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i saḥtla, bī-hüde **dehen-i** perişān-suḥanuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*dehen-i, -i*]

dehen-güşā: *Gevezelik.*

- Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı makām-ı encām itdi, / Gül **dehen-güşā-yı** kaḥķaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*dehen-güşā-yı, -yı*]

deheni: *Ağız.*

- gonçe-i dü-berg-i **deheni**, şükufte-i neşīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*deheni,, ,*]
- gonçe-i dü-berg-i **deheni**, şükufte-i neşīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*deheni,, ,*]

dehr: *Dünya, felek.*

- Gördüm nice miḥnet-i sipihri / Çekdüm nice cām-ı zehr-i **dehri** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*dehri, ,*]
- ki bu gülşen-sarāy-ı **dehr-i** ḥazān-peziñe 'ālem-i gayb u iklīm-i lā-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*dehr-i, -i*]
- Ve laķab-ı [...] mülakķab kılınup suḥre-i / **dehr** ve şöñre-i şehr, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*dehr, ,*]

deh-rüze: *On günlük. || Geçici, fani.*

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, hırmen-i hāşıl-ı ‘ömr-i **deh-rūzeñe**, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [deh-rūzeñe,,]

delāl: Naz, cilve, işve.

- Ve tā-key, kendü hüsn-i cemāl u ruḥsār-ı ‘āle’l-‘ālūñe, şīve vü nāz / ve ğunc u **delāl** idersün. Bir sā‘at ziştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [delāl,]

delālet: Yol gösterme, kılavuzluk, rehberlik, aracılık.

- [...] / Nice zamān, ser-gerdān-ı bādiye-i cehl ü hüsran olup, **delālet-i** cehālet ü (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8). [delālet-i,]

dem: Zaman, an.

- ‘Älemlere ḥükmün itdi cārī / Feyz-i **dem-i** sürī bī-muḥābā (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [dem-i, --i]
- mānend-i **dem-i** i ‘cāz-tev‘em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyz- / nişār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı ğisū-yı sünbül-büy-ı gül-‘izārān, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [dem-i, --i]
- u **dem-i** ‘ālem-i āb ve dem-be-dem, bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü’l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [dem-i, --i]
- Güyā leb-i cüy u bāde-i nāb / Kat kat **dem-i** ‘ayş u ‘ālem-i āb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [dem-i, --i]
- Her kim ki bir **dem** beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [dem,]
- Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes senden **dem** urdı, ya’nī senūñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [dem,]
- Ve ey mişāl-ı **dem-i** serī‘ü’z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafaḥ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [dem-i, --i]
- [...] / Ve bir **dem** karīn-i bed-āyinūñi ḥātıra it ki (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3). [dem,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her **dem** cezā vü sezāñi virürken / ne vechle reng ü rüy-i āteşle i’tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [dem,]
- Bir **dem** bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [dem,]
- Bir **dem** bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [dem,]
- kerde-i Bermekīyyü’l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedün ki bir cūd u kerem, ki ‘ālem-i āb ve **dem-i** mestī-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [dem-i, --i]
- idüm. bu **dem** ki nār-ı pür-nā’ire vü şerāre bārdan taşra vaz’-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [dem,]
- reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hīç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u ğavğāda senūñle bir **dem**, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [dem,,]

dem-be-dem: Her zaman, daima, her an.

- u dem-i ‘ālem-i āb ve **dem-be-dem**, bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü’l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [dem-be-dem,,]
- İkin āyīne-i şu’lenāk-ı idrāki, **dem-be-dem** pür-jeng ü ğubār idersin. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5). [dem-be-dem,]
- [...] / Ve **dem-be-dem** ğayret ü ḥamiyyetden lāf u güzāf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [dem-be-dem,]

dem-beste: *Suskun, sessiz.*

- ğayretüm. / Ben miyâne-i ma‘şūk-ı şermsâr ve ‘âşıķ-ı **dem-beste** vü dil-fiğârdan (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [*dem-beste,]*

demdeme-perdâz: *I.Ses, yüksek ses II. Yüksek ses oluşturan.*

- ergavân ve ğuşûn-ı pür-şükûfe-i gûn-â-gûn-ı dırahtânda, her biri bir / maķâmıdan zemzeme-sâz ve **demdeme-perdâz** olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*demdeme-perdâz,]*

dem-sâz: *F. Arkadaş, refik, hem-dem, dost. Sırdâş.*

- Olduñ nağam-ı nazımla **dem-sâz** / Kıl nağme-i neşre de ser-âğâz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*dem-sâz,]*

dem-zen: *Arkadaş.*

- Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i‘tinâ idüp **dem-zen-i** müfâharete olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*dem-zen-i,]*
- refâruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / şûr u ğavğâda senüñle bir dem, **dem-zen-i** meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*dem-zen-i,]*

denî: *Alçak, soysuz.*

- Tâ minnet ile ide ciger-hûn / Çarh ise **denî** vü tünd-hûdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*denî,]*
- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her baħlî ü le‘îm ü **denî** ki nûş eyleye, / ‘âķibet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dîhiş ve saħâvet ü baħşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*denî,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

- Bu **deñlü** meclisi olmazdı germ-â-germ rindânuñ / Miyân-ı çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*deñlü,]*

der: *Kapı.*

- Senden olur olur ise dermân / ‘Azm-ı **der-i** şadr-ı kâm-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*der-i, --i]*
- Cârüb-keş-i **der-i** sa‘âdet / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 12*). [*der-i, --i]*
- halka-i **der** hâric ü bîrûn kılmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13*). [*der,]*

der: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Hudâ-yı çäre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp **der:** [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [der:, -der]

der-: "da, de" anlamında Farsça ön ek.

- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve ğırîv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, **der-** (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [der-,]

der-bân: Far. is. Kapıcı, bevvâb.

- [...] / Ol şadr-ı güzîn k'olurdu **der-bân** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9). [der-bân,]

der-beste: Kapalı kapı, kapalı, kapanmış.

- Şan Züleyhâ hâlvetidür gonçe-i **der-beste** kim / [...] (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9). [der-beste,]

derc: Ar. is. Sokma, dâhil etme, araya sıkıştırma. Bir makaleyi veya havadisi gazeteye koyup neşretme.

- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey'-i vâhidde cem'ü **derc** eyleye: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [derc,]

derd: Far. Ağrı, sızı, maddî manevî nahoşluk, insanı müteazzi eden her türlü ahval.

- Senden bunı iderüz temennâ / Koymadı dilümde **derd** ü miñnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [derd,]
- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ **derd-i** dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [derd-i, --i]
- nergis-i mest, zerrîn-kadehin ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i **derd-i** ser-i humârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [derd-i,]
- Senüñ buñâr-ı mağz-hırâş-ı humâruñ, **derd-i** ser-âver-i erbâb-ı / 'ayş u 'işret oldukça benüm âb-ı pür-şafâmla, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [derd-i,]

derdmend: Dertli; âşık.

- merd, bir bâm-ı bülendden, bir âher merd-i **derdmend** üzere mânend-i / kazâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını hürd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [derdmend,]

derdmendân: Dert sahipleri, tasahlılar, kaygılılar.

- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve ğırîv ü enîn-i / **derdmendân**, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [derdmendân,,]

dergâh: Far. is. Kapı mahalli, kapı önü, büyüklerin merci-i umûmî olan kapıları. Tekke.

- Dergāhına ruḥṣat olsa Keyvān / Ol şadr-ı güzīn ki tīg-ı tīzi (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10). [dergāhına, -ı, -n, -a]
- Aḥvāl-ı dilüm olur mükedder / **Dergāhuña** itdüm istinādı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9). [dergāhuña, -un, -a]
- Bākī anuñ emr ü ḥükm ü fermān / **Dergāh-ı** Ḥudāya ilticā it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [dergāh-ı, --ı]
- Ben dil-fīgār-ı hayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i **dergāh-ı** / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [dergāh-ı,]
- dergāhuma, nigāhdār-ı ma‘şiyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-gāyet ve / mağfired-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü ‘ayān olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [dergāhuma, -uma]

dergāh-ı: Far. is. Kapı mahalli, kapı önü, büyüklerin merci-i umûmî olan kapıları. Tekke.

- Ve beng, ki güşāyış-baḥş-ı dil-i bī-tāb u tengdür, serhengān-ı **dergāh-ı** / bülend-eyvānumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [dergāh-ı,]
- Ve dest-i temennā vü niyāzı **dergāh-ı** Ḥudā-yı çāre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [dergāh-ı,]

dergeh: Far. is. Kapı mahalli, kapı önü, büyüklerin merci-i umûmî olan kapıları. Tekke.

- Ğarḫ olup baḥr-ı ıztırāb u ğama / Sür cebīn-i niyāzı **dergehüne** (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5). [dergehüne, -üne]

der-hāl: Hemen, o anda, şimdi.

- Gül bildi ve yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥīle vü deġā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, **der-hāl**, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [der-hāl,]

der-hātır: Hatırda.

- ‘ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, ḥazret-i ḥvāce-i ‘ālem, / şalavātu’l-llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü’s-selāmdan, **der-hātır** u yād (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [der-hātır,]

der-i: Sevgilinin kapısı.

- olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı **der-i** ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā‘ib-i tāḳat-kesel-i tarīḳi ve çāşnī-i miḥen-i tāb- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9). [der-i,]

derīde: Yırtılmış, yırtık.

- derīde kılmamışdır. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, ḥırmən-i ḥāşıl-ı ‘ömr-i deh-rūzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [derīde,]

dermān: 1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

- Senden olur olur ise **dermān** / ‘Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [dermān,]

der-mānde: Zayıflık, güçsüzlük.

- Tevakkuf u şabr eyle, tā cengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldıkdā / ki āvān-ı **der-māndegī** vü peşimānīdūr, kırā‘at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [der-māndegī, -gī]

der-sā‘at: Her saat, her saat zarfında.

- olup, piyāle-i nizā‘ u mücādeleye, dārū-yı bī-haşāne-i diğer, ta‘biye vü / rih̄te ve **der-sā‘at**, sāgar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āher, vaz‘ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [der-sā‘at,,]

derūn: 1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.

- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki **derūn-ı** halvet-hāne-i gönçede, / dest-i güstāh-ı Züleyhāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmīşdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [derūn-ı, --ı]
- firākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı **derūn-ı** gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rūyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [derūn-ı, --ı]

derūn: 1. İç, iç taraf, dāhil. 2. Kalp, yürek, iç, bātın.

- olmışumdur. / Lākin ben ki, mehekk-i kalb ve mi‘yār-ı **derūnum**. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [derūnum., -um]

derūn-ı: 1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.

- ü güşāde ve **derūn-ı** erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i su‘le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı ‘āşiyān, velvele-endāz u gūlgüle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [derūn-ı,]

dervīš: Fakir, yoksul.

- dervīš-i teng-dest ve müflis-i harābe-nişest eylersin. / Ve bī-ma‘nā da‘vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [dervīš-i,]

deryā: Deniz.

- müstağrak-ı **deryā-yı** endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / hastemi, ne maķūle tabīb-i hāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [deryā-yı, --yı]
- ümūr-ı cumhūr, **deryā-yı** fazl u kân-ı dāniş, nizāmü‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12). [deryā-yı, --yı]
- Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i **deryā-yı** telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ţarab-ı cūybārda, zevrak-ı şāhbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [deryā-yı, --yı]
- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden **deryā** deryā, dicle-hīz ü lücce- / rīz itdi. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5). [deryā,]

- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā **deryā**, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*deryā*,,]

dest: Far. El, yed.

- me‘ābına sezāvār u elyāk u aḥrādur ki meclis-i ḥoş-tarḥ-ı cihānı, **dest-i** / şun‘ u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*dest-i*, -i]
- Ba‘d-ez-īn, bu ser-geşte-i **deşt-i** nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütālā‘a-fermā-yı şāḥife-i ḥāl-i perişān-me‘āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*deşt-i*, -i]
- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şāḥn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa dönüp, **dest-i** rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*dest-i*, -i]
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derūn-ı ḥalvet-ḥāne-i gonçede, / **dest-i** güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*dest-i*, -i]
- Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya‘nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳḳında bu ta‘rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘inān-ı iḥtiyār, **dest-i** taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*dest-i*, -i]
- [...] / Bād-ı şabā, seylī-i **dest-i** saḥtla, bī-ḥüde dehen-i perişān-suḥānuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*dest-i*, -i]
- Ve ḥiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bāğ-ı ḥazān- / pezīr-i ‘ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḳda **dest-i** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*dest-i*, -i]
- kavlince, farkı, pādan farka iktidārı ḳalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-ḥūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāḥeşe vü münākaşayı daḥi, rübüde-i **dest-i** istiṭā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*dest-i*, -i]
- Bir kaç teng-zarf u kem-ḥavşala ḥālet-i keyfiyyetde **dest-i** ḥiredden ‘inān-ı / iḥtiyār u edebi, rübüde-i **dest-i** tehevvr ü ḡāzab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*dest-i*, -i]
- Bir kaç teng-zarf u kem-ḥavşala ḥālet-i keyfiyyetde **dest-i** ḥiredden ‘inān-ı / iḥtiyār u edebi, rübüde-i **dest-i** tehevvr ü ḡāzab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*dest-i*, -i]
- Ve **dest-i** temennā vü niyāzı dergāh-ı Ḥudā-yı çāre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*dest-i*, -i]

dest: Ova, bozkır ve çöl.

- gürūh-ā-gürūh, seyr-i şāḥrā vü çemenzāra ve geşt-i **deşt** ü kühsāra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*deşt*,]

destār: Sarık, imame.

- (Müşābeheth-i ruḥsār-ı ḥübān u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā ve **destār-ı** muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*destār-ı*, --ı]

dest-āvīz: I. Ufak hediye, küçükten büyüğe verilen hediye. II. Farsçada "yalvarma" manasına da gelir.

- gāḥ **dest-āvīz-i** būy-ı dil-āvīz-i ḡisū-yı bütān ve gāḥ ḥaber-resīden-i çigūnegī-i / ḥāl-i dil-i perişānla, rāḥat-res-i ‘uşşāk-ı muṭtarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*dest-āvīz-i*, -i]

dest-bürd: Kudret.

- [...] / Sen ki bir ṭabānçe-i **dest-bürd-i** rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*dest-bürd-i*, --ı]

dest-dāde: *El vermek, fırsat vermek.*

- Saña ne keyfiyyet **dest-dāde** oldı ki saht muẓtarib ẓapīde- ü / cenān (*Gül ü Mül, Diğ̃er 319, Beyit 7*). [*dest-dāde,]*

dest-gīr: *Elden tutan (kimse), yardımcı, muin.*

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u ħaksār u ħākīre, **dest-gīr** olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğ̃er 287, Beyit 4*). [*dest-gīr,]*

dest-i: *Far. El, yed.*

- ve sitem-i ħamiyyet-engīzden tekāver-i saht-ser-i şabr u qarār, ‘inān-ı ‘aql u / hūşı, (**dest-i** taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl u kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğ̃er 330, Beyit 13*). [*(dest-i,]*

dēv: *Dev.*

- Ey eblağ-ı ħāme-i sebük-rev / İt şaĥn-ı neşirde de tek ü **dev** (*Gül ü Mül, Diğ̃er 281, Beyit 12*). [*dev,]*

devā: *İlaç, çare.*

- Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı ħazīn ve **devā-yı** ħaste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i ħandān-ı rāsīhū’l-erkānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 310, Beyit 8*). [*devā-yı, --yı]*

devām: *Bir durum üzere sürüp gitme, sürme, kesilmeme.*

- Ve ešnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i ħiffetden her sâ’at kendüni, şāĥdan şāĥa / pertāb idüp, kaṭ’ān, kelām-ı mütenākış u perīşānuñda **devām** u nızām (*Gül ü Mül, Diğ̃er 331, Beyit 3*). [*devām,]*

devā-sāza: *Deva bulan.*

- müstağrağ-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ħastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ħāzık-ı nabz-şinās u **devā-sāza** ‘arz u i’lām ve (*Gül ü Mül, Diğ̃er 285, Beyit 1*). [*devā-sāza,]*

deverān: *Dönüp dolaşmak, dönmek.*

- cevalān ve eṭrāf-ı dā’ire-i bezm-i müdāmda **deverān** iderler. / El-ĥāşıl, ĥīn-i ictimā’-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğ̃er 295, Beyit 3*). [*deverān,]*

devlet: *Mutluluk, talih \ makam, haşmet, şan.*

- Şimden girü **devlete** du‘ā it / Olsun o Hıdīv-i kām-kārī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*devlete, -e*]
- Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / **Devletle** Hūdā mu‘ammer itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*devletle, -le*]
- idüp mazhar-ı merḥamet ü ‘ātīfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serir-i **devlet-i** vezāret olsam dir iken, bu şūret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*devlet-i, --i*]
- bahārdur, hem-vāre du‘ā-yı ‘ömr ü **devlet-i** rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*devlet-i, --i*]

devletmend: *Devletli; mevki, makam sahibi.*

- Ve İklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan **devletmendān-ı** ‘ālī- / şān, ki sāyebān-ı hümāyūn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*devletmendān-ı, -ān-ı*]
- Ve şāḥābe-i ‘ālī-makāmdan rıdvānu‘l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn / nice **devletmend**, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ūlfet ü şoḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*devletmend,,*]

devletüm: *Devlet. II Baht, talih.*

- bir şāḥib-devlet mülāḥaza kılmadığımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / **devletüm**, fūrū-bürde-i girībān-ı ḥayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*devletüm,,*]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

- Devrinde o dāver-i cihānuñ / Āsāyiş idüp nigāhbānlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*devrinde, -i, -n, -de*]

devrān: *Felek, Dünya.*

- [...] / Mir‘āt-ı felek çok itdi **devrān** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*devrān,*]

devrān: *(Ar.) Devir, çağ, dünya.*

- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı **devrānuñ** güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*devrānuñ, -uñ*]

di: *Söylemek.*

- şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ḡazab u kīnī, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī ve Güle dūrüştāne ḥitāb eyleyüp **didi** ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*didi, -di*]

di: *Demek, söylemek.*

- Dirlerse eger daķıka-sencān / Fevvāre-i āb-ı Hızra mīzān (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*dirlerse, -rlerse*]

di-: Söylemek.

- gürbe ve bī-hüde peygār u ‘arbedeyi, bī-ḥadd u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne **diyeyüm** ve ne gūne nuşh u pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*diyeyüm, -ye, -yüm*]

didi: Didi: De-, demek, söylemek.

- u āmīḥte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp **didi**: / HİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*didi:,*]
- Ve kelimāt-ı bātın-āşnā vü taşavvufī-ma‘nāya, ser-āğāz eyledi. ve **didi**: / CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*didi:,*]
- didi: / HİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [*didi:,*]
- CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Mül de **didi**: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*didi:,*]

diger: Far. Başka, ahir. *diger-bâr*: Başka defa, başka vakit. (suretinde tahfif olur).

- Ve birāder-i **digerüm** ḥall-i ḥelāldur, ki hem-kāse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*digerüm, -üm*]
- Bir kimsenün ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i **diger**, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*diger,,*]

dihis: Bağışlama.

- Ben egerçi Mülüm, ammā benī, her baḥlī ü le‘īm ü denī ki nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u **dihis** ve saḥāvet ü baḥşişde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*dihis,*]

dihis: Verme, ihsan etme.

- Ey Mül, da‘vī eyledūñ, ki her mümsik ü baḥlī, cüvān-merd ya‘nī, / ‘ilm-i kerem ü baḥşişi, ta‘līm ve reviş-i dād u **dihis**, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*dihis,,*]

dikkat: Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.

- Pes merd-i pāk-bīn ü ḥāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nigeḥ-sāz-ı müṭāla‘a vü **dikkat** ve nazar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*dikkat,*]

dil: Yürek, gönül.

- Keşretde nedīm-i bezle ḥvānsın / Sensin **dil-i** bī-enīse hem-dem (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*dil-i, --i*]
- Aḥvāl-i **dili** kim ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne bī-vefādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*dili, -i*]

- Dîrîne ‘adû-yı kîne-cûdur / Erbâb-ı **dîli** figâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*dili, -i*]
- Senden bunı iderüz temennâ / Koymadı **dilümde** derd ü miñnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*dilümde, -ümde*]
- Ammâ yine nañl-ı kâm-ı bî-bâr / Açılmadı gönçe-i **dil-i** zâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*dil-i, --i*]
- Añvâl-ı **dilüm** olur mükedder / Dergâhuña itdüm istinâdı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [*dilüm, -üm*]
- bir şâhib-devlet mülâhaza kılmadığımdan, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı hayret ve **dil-i** âşüfte-i bî-tâb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*dil-i, --i*]
- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i **dil-i** bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hāzık-ı nabz-şinâs u devâ-sāza ‘arż u i’lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*dil-i, --i*]
- gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i gîsû-yı bütân ve gâh haber-resîden-i çigûnegî-i / hâl-i **dil-i** perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muţtarib-hâl ve ferañ-bağş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*dil-i, --i*]
- fîrâkla, dāmānum çāk çāk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, hûn-ı iftirâkla **dil-i** / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*dil-i, --i*]
- Çıkardı erba‘înin tekye-gâh-ı gülsitân içre / **Dil-i** lâle n’ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*dil-i, --i*]
- Ve beng, ki güşâyîş-bağş-ı **dil-i** bî-tâb u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvānumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*dil-i, --i*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesîm-i tebessüm ü hānde ide, ber- / mışdâk-ı [...] **dil-i** (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*dil-i, --i*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesîm-i tebessüm ü hānde ide, ber- / mışdâk-ı [...] **dil-i** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*dil-i, --i*]
- ‘ayāndur. / Ve murğ-ı ‘ālî-pervāz-ı **dil-i** laţîfân, bi’l-cümle ol şekl-i ma‘ķûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*dil-i, --i*]
- siyâh- mestāne-nigâh-ı dil-berānuñ ruşsâr-ı tâbdâr u raşşānları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bişterî vü fażiletleri olup, **dil-i** (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*dil-i, --i*]
- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmîr ü cāhilān-ı / **dil-i** târîk ile ihtilāt u şoñbet ve imtizāc u ülfet imtişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*dil-i, --i*]

dil-: Yürek, gönül.

- Bir vaķt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, ya’nî mevsim-i bahâr-ı **dil-** / güşâda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*dil-,*]

dil- âzârdur,: Gönül incitici.

- âzârdur, yād eyle ki [...] / Ve nîm-lağza bed-siriştî-i celîsüñi mülâhaza kııl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*dil- âzârdur,,*]

dil-ārâ: Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.

- ‘Âşıkân-ı zâr u şeydâ, âteşîn-ruşsâr-ı ma‘şukân-ı **dil-ārâyı**, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*dil-ārâyı,,*]

dil-âver: Yürekli, cesur, yiğit.

- Ve bu iddi‘âdasın ki her muñhanes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü **dil-âverîde**, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*dil-âverîde,, -îde*]

dil-âvîz: I. Gönlü çeken, gönlü kendine cezbeden II. Çekici, görülmeye değer.

- gâh dest-âvîz-i bûy-ı **dil-âvîz-i** gîsû-yı bûtân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i 'uşşâk-ı muẓtarib-hâl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*dil-âvîz-i, --i*]

dil-âzâr: *Gönül kıran.*

- Çıkdı andan dâmen-i câkiyle Yûsufvâr gül / Ya'kûb-ı pinhânî-taḥammülüm ki miyân-ı ḥas u ḥâşâkda ḥâr-ı **dil-âzâr-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*dil-âzâr-ı, -ı*]

dil-ber: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

- reng ü ḥûy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bâd-ı / bahâr ile bir **dil-ber-i** sîmîn-endâm u ḥoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*dil-ber-i, --i*]
- Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşûb u fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i **dil-berân-ı** şûḥ-meşreb ü şûr-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*dil-berân-ı,]*

dil-berân: *Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

- siyâh- mestâne-nigâh-ı **dil-berânuñ** ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânlar-ı / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bişterî vü faẓîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*dil-berânuñ, -un*]

dil-cü: *Far. Gönül arayıcı, gönül cezbedici.*

- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı **dil-cüyumu** ki gül-âb-ı ḥoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü ḥıla'-ı fâhirelerinden mâ'adâ şafḥa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*dil-cüyumu, -yumu*]

dil-cüy: *Gönül çeken.*

- müştâkân-ı melâl-iştîmâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı pûy-ı **dil-cüyumdur**. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki ḥûy-ı nîkû-yı ḥûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*dil-cüyumdur., -umdur*]

dildâr: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

- reng ü ḥûy-gerde-i **dildâr** ve her nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bâd-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u ḥoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*dildâr,]*

dil-figâr: *Gönlü yaralı II Âşık.*

- Ben **dil-figâr-ı** ḥayret ü efkâr daḥi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*dil-figâr-ı,]*
- gayretüm. / Ben miyâne-i ma'şûk-ı şermsâr ve 'âşîk-ı dem-beste vü **dil-figârdan** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [*dil-figârdan,]*
- keyfiyyet-i hâli mecrûḥ-ı **dil-figârdan** tefahḥuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûḥ-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*dil-figârdan,]*

dil-figārole: *Gönlü yarah II aşık.*

- Hezār ‘āşık-ı **dil-figārole**, ki bülbülân-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişîn-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ħīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*dil-figārole*,,]

dil-firūz: *Gönül aydınlatan, gönüle ferahlık veren.*

- Rüz-ı firūz-ı bezm-i **dil-firūzda**, mu‘āşirân-ı şafā-kīşāna, sıfat-ı / ‘atā vü saḥā, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*dil-firūzda*,,]

dil-güşā: *Gönül açan, kalbe ferah veren.*

- efşānuma mensüb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı **dil-güşā** ki ma‘nīde her katre-i feyz-nişārı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*dil-güşā*,]
- Hazzuñ var ise eger fenādan / Yegdür bu bahār-ı **dil-güşādan** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*dil-güşādan*,]

dil-güşā- yı: *Gönül açan, kalbe ferah veren.*

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā‘id-i sa‘y u ikdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i kalem-i çāpük-қademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*dil-güşā- yı, -yı*]

dil-haste: *Gönlü hasta, hasta gönüllü.*

- Zaḥm-ı ğam-ı rüzgāra merhem / **Dil-ḥastelere** şifā-resānsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*dil-ḥastelere, -ler, -e*]

dil-i hazīni: *Gamlı gönül.*

- Ve‘y gönli sürürü mey-güsāruñ / Ey şād kılan **dil-i hazīni** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*dil-i hazīni, --i-i*]

dilir: *Yürekli, cesur, yiğit (kimse).*

- Ve bu iddi‘adasın ki her muḥanneş ü bī-dil ü cebānı, tāb u tüvān ve **dilir** / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Qahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*dilir*,]

dilir: *Yürekli, cesur, yiğit.*

- cemālān, bir **dilir-i** pür-dildür, ki zār u zebün-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*dilir-i, -ı*]

dilîr: Yürekli, cesur, yiğit.

- cemālân, bir **dilîr-i** pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [dilîr-i, -ı]

dil-keş: Far. Gönül cezbedici.

- neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezâ vü **dil-keş** edâ sâmi ‘a-pîrâ gûş-zed ü oldu / ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3). [dil-keş,]
- Şaḥn-ı zemîni sünbül beñzetdi âsmâna / Bir naḳş-ı **dil-keş** oldu uydı zemîn zamâna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [dil-keş,]
- her dâstân-ı **dil-keş** beyânında inşâd itdüğü, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi’l-cümle, ‘ayân u iş ‘âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [dil-keş,]
- Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı **dil-keş-i** şarîr olup, / mişâl-ı mengûş, gûş-ı müstemi ‘ânda, cây-gîr ve bi’l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [dil-keş-i, -i]

dil-nüvâz: Gönül okşayan.

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne gûne merhem-zen-i mürüvvat ve / çâre-res-i **dil-nüvâza** izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [dil-nüvâza, -a]

dil-pesend-i: Gönüle hoş gelen.

- neşîd-i **dil-pesend-i** feraḥ-fezâ vü dil-keş edâ sâmi ‘a-pîrâ gûş-zed ü oldu / ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3). [dil-pesend-i,]
- u dem-i ‘âlem-i âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i **dil-pesend-i** münâsibü’l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [dil-pesend-i,]
- Bu beyt-i **dil-pesend-i** ehl-i ḥired daḥi gûş-zedüñ olsun ki; leb- / i belâğat-senc-i şu ‘arâ-yı ‘Arabdan şâdir olmuşdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [dil-pesend-i,]

dil-pezir: Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği.

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daḥi, ki her birinüñ evşâf-ı ḥüsn-i **dil-pezir** ve leṭâfet-i / cemâl-ı ‘âlem-gîrleri (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7). [dil-pezir,]
- i **dil-pezirin** ‘ayân u takrîr eylesem, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / ḥâṭır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [dil-pezirin, -in]
- [...] feḥvâ-yı şerîf ve / ma ‘nâ-yı laṭîfinden, teşḥîş ü temyîz ideler, ki hîç bir remz-i **dil-pezir** ve (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8). [dil-pezir,]

dil-şikeste: Far. Gönlü kırık.

- Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâli, ne gûne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bâmıdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm ola ve ben **dil-şikeste**yî ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [dil-şikeste, -yi]

dil-sühte: Yüreği yanık, bağıryanık. İl. Âşık.

- Ve lāle-i nu ‘mān-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşin-i cemāl-ı bî-misālümünden / dāğ-ber-derün u **dil-süh̄tedür**. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*dil-süh̄tedür*,]
- perdzāz-ı sipihr-i berin ve nāle vü āh-ı hāzīn-i **dil-suhtegān** ve ğirīv ü enīn-i / derdmendān, tanīn efgēn-i mesāmi’-i mütemekkinān-ı ‘illiyyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*dil-suhtegān, -gān*]

dil-süz: Gönül yakan, gönül yakıcı.

- ü güşāde ve derün-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, âteş-i şu‘le-fürüz / u **dil-süz**, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı ‘āsiyān, velvele-endāz u ğulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*dil-süz*,]

dil-teşne: Gönlü susamış, bağıryanık || çok hevesli, gönülden arzulayan.

- berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehāmı ki **dil-teşnegī-i** harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür süz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*dil-teşnegī-i, -gi*]
- [...] / ma‘nāsınca zemīn-i **dil-teşne** ve teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*dil-teşne*,]

dil-teşne-i: Gönlü susamış, bağıryanık || çok hevesli, gönülden arzulayan.

- Şunduğı şarāb-ı bed-ğüvārı / **Dil-teşne-i** hūn-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*dil-teşne-i*,]

dimāğ: Ar. is. Beyin, akıl, şuur.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i âteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buhār-ı sitīz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muķa‘‘ar-ı **dimāğ** ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*dimāğ*,]
- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i âteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buhār-ı sitīz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muķa‘‘ar-ı **dimāğ** ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*dimāğ*,]
- hemyānçe-i evhām u enbānçe-i buhār-ı **dimāğ-ı** āzārdur, kimyā vü iksīrta‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*dimāğ-ı*,]

dimek: Söylemek, demek.

- zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvat ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem **dimeklik** eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*dimeklik*,]

din: Söylenmek, ifade edilmek.

- [...] / [...] **dinmişdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 4*). [*dinmişdür*, -miş, -dür]

dir: De-, der, söyler.

- hayrān iken, ma‘kūl u nīkūdur **dirsin**. / Ve haşīş-i pür teşvīş ciger-hvārı harīṭa-i ü ki nekbet ü idbār ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*dirsin*, -sin.]
- kūnān, cevāba güşāde-dehān olup **dir** ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*dir*,]

dıraḥşān: *Far. sf. Parlak, ziyadar, nurlu.*

- Her kim ki bu mātem-hāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı **dıraḥşān**, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoḳḳa-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*dıraḥşān*,,]

dıraht: *Ağaç, şecer.*

- [...] / Pīş-ez-īn, üstāda ber-pā, bir **dıraht-ı** bī-ḥareket idüm, lākin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*dıraht-ı*, --ı]

dırahtān: *Ağaç, şecer.*

- ergāvān ve guşūn-ı pür-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı **dırahtānda**, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu naḡamāt-ı ḥoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*dırahtānda*,, -da]

dırāz: *Uzun.*

- şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i **dırāz** -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*dırāz*,]
- ‘Omır-ı **dırāz-ı** nā-pāydārıla bī-hūde jāḡ-ḡāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āḡāḥ / olmaduñ ki güzāf u bī-ma‘nā güft u güya ser-āḡāz itdūñ. Zīrā pādşāḥ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*dırāz-ı*,]

direng: *Durmak, eğlenmek, beklemek.*

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡaḡab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u **direng**, tīr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*direng*,,]
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡaḡab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u **direng**, tīr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*direng*,,]

divānevār: *Deliler gibi.*

- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murḡān-ı bülend-āvāz u ḥoş- / elḡān ve ḡulḡüle-i fāḡiteḡān-ı tīz-āheng ü nevā-ḡvāndan, **divānevār**, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*divānevār*,,]

divar: *Duvar.*

- Āşāruñı görse Mānī nā-çār / Ḥayretle olurdı naḳş-ı **divār** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*divār*,]

diyār: *Memleket, ülke, yer.*

- [...] / Bir yaña ḡam-ı **diyār-ı** ḡurbet (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2*). [*diyār-ı*, --ı]

diyü: (diyü, deyi, diyi): Diye.

- Merhem **diyü** cāna zaḥm ururlar / Bir pür-hüneri idince itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*diyü,*]
- [...] / **diyü**, pīrāmen-i dāmen-i suḥan-ı bī-ḥılāfımı, ālūde-i ālāyış-i dūrūğ-ı bī- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*diyü,,*]
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb **diyü** nām-nihād olmışsın, ammā hūrşīd-i / ‘aqlı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iḳlīm-i beden-i insānīdūr, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*diyü,*]

dībā: Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes II Maddi menfaatler.

- nevrüzīdūr, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup **dībā**-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükālemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*dībā-yı, -yı*]

dībāce: Ön söz.

- Dībāce / Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1*). [*dībāce,*]
- Dībāce / Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 1*). [*dībāce,*]
- ‘Unvān-ı **dībāce-i** nām u şānuñ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6*). [*dībāce-i, -i*]

dīdār: Cenābıhakk’ın müminlere vādettiği görünüşü.

- Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i **dīdār** ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*dīdār,*]

dīde: Görme organı: göz, çeşm, ayn.

- ārām u qarār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / **dīde-i** ğam-dīde ‘āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr’a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*dīde-i, --i*]
- [...] / Tāb yok **dīde-i** ‘uşşākda nezzāresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*dīde-i, --i*]
- Şū’leden olsa nıgeh āteş-i ruḥsāresine / Fi’l-ḥakīka nigāh-ı germ-süz-ı **dīde-i** ‘uşşāk-ı nā-şekībādūr, benüm ‘arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*dīde-i, --i*]
- nūr-ı **dīde-i** āferīniş, ḥvāce-i kā’īnāt u fāḥrū’l-‘ālemīn ya’nī / Ḥazret-i Muḥammedü’l-Emīn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*dīde-i, --i*]
- dīde-i ‘ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*dīde-i, --i*]
- rūḥları, hemīşe evc-i hevā-yı kurb-ı İllāhiyi cüyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / **dīde-i** cānla nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*dīde-i, --i*]
- ‘ayn-ı girye vü bükā eyleyüp çeşmesār-ı **dīdeden** deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*dīdeden,*]
- zīver-efzā-yı rüy-ı zemīn, insānu’l-‘ayn-ı **dīde-i** müsłīmīn, ya’nī ḥātūn-ı siyeh- / pūş ka’betü’llāhı [...] tavāf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*dīde-i, --i*]

dīde-i teri: Gözde ki yaş.

- zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, **dīde-i teri**, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şāḥn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*dīde-i teri,, --i-i*]

diger: Diğer, başka, öteki.

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-haşāne-i **diger**, ta'biye vü / rih̄te ve der-sā'at, sāgar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı aher, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [diger,,]

dihim: Taç.

- dihim-i ta'zīm, [...] ile / ser-bülend ve teşrif-i şerif-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6). [dihim-i, -i]
- Nakl iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü hadem ve fāriğ-i **dihim** ü haşem, / hazret-i İbrāhīm Edhem, kuddise sırrehü'l-'azizü'l ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [dihim,]

dik: Kazan, tencere.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün **dik-i** āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buhār-ı sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [dik-i,]

din: Din. II İslam Dini.

- nūş itdürüp münşerihü's-şadr-ı **din-i** mübīn ve raṭbu'l-lisān-ı imān-ı bā-emān / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7). [din-i, -i]
- ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstakīm-i **din-i** kavīme, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] şeş-çihet ü heft-iḳlīm, (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10). [din-i, -i]

dirine: Eski II kadim.

- Dirine 'adū-yı kīne-cüdur / Erbāb-ı dili figār ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17). [dirine,]

divane: Deli olmak, kendini kaybetmek.

- henüz pīr-i nā-bāliğ ve mişāl-ı eṭfāl-ı hürd-sāl, **divane** vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḫş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [divane,]

divanı: Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis.

- Müşirān-ı zamānuñ hūsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı **divanı** (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10). [divanı,]

dönüp: Değiştirmek, çevirmek.

- haclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı 'arūsa ve şahn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa **dönüp**, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [dönüp,,]

dostān: *Dostlar.*

- yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı **dōstān-ı** şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endīş olup cebīn-i sātı ‘u’ n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*dōstān-ı,]*

dōst-enbān: *Dostları bir araya getiren.*

- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki **dōst-enbān** u āšnā-yı hemyāndur, / dūdmān-ı merşūşu’l- bünyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*dōst-enbān,]*

du‘ā: *Allah’a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah’a yalvarma, yakarış.*

- Şimden girü devlete **du‘ā** it / Olsun o Ḥıdīv-i kāmkarī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*du‘ā,]*
- İt sāk-ı **du‘āy**ı tırma teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vü dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*du‘āy, -y, -ı]*
- bahārdur, hem-vāre **du‘ā-yı** ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*du‘ā-yı, -y, -ı]*

dü-berg-i: *İki yaprak.*

- gönçe-i **dü-berg-i** deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mışdāk-ı [...] dīl-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*dü-berg-i,]*

dūd: *Duman.*

- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i āle / Odur bir **dūdsuz** od ḥārsuz gül dāgsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*dūdsuz, -suz]*

dūdmān: *Hanedan, sülale, ev.*

- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / **dūdmān-ı** merşūşu’l- bünyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*dūdmān-ı, --ı]*
- ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı **dūdmān-ı** Nemrūd-ı le‘īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*dūdmān-ı, --ı]*
- gāḥ fażīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāḥ kendūñi fāḥr-ı / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı **dūdmān** kıyās u iz‘ān idüp bālā-maḥām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*dūdmān,]*

duḥter: *Kız II (şarap) kızı.*

- mışdākına mā-sadaḥ vākı‘ olmışdur, meşşāta-i ‘arūs-ı **duḥter-i** / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*duḥter-i, --ı]*
- duḥter-i rez iken, ‘acībe vü ḡarībedür ki kendūñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*duḥter-i, --ı]*

dükkânçe-i: Âşığın gönül pazarının küçük dükkânı.

- zemînüm. / 'Attâr-ı **dükkânçe-i** bâzâr-ı nev-bahârum. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*dükkânçe-i,]*
- Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyış-bahş-ı **dükkânçe-i** helvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*dükkânçe-i,]*

düldül: Hz. Ali'nin atı.

- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı **düldül-** / süvâr-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*düldül-,]*

dür: Uzak.

- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pâk-nijâddan mânend-i bî-gânegân **dür** u mehcür / itmiş, ve halka-i meclis-i 'ârifân ü dâ'ire-i bezm-i pâk-dâmenândan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*dür,]*

dür: Toplamak.

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı **dürer** ü le'al (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*dürer, -er]*

dür: -dur, -dür, -dır, -dir bildirme hal eki.

- dur, şeker-hvâr ve kiminün 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta'bir ü pâkîze-ma'ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*dur,,]*
- [...] **dur**, pür-nâle vü zârî idüp / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2*). [*dur,,]*
- [...] / **dür**, pâşide kılup mu'atâr iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*dür,,]*
- [...] / **dur**, şecâ'at u cür'ete mâlik ü kâdir olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [*dur,,]*
- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekâ ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] **dür**, bisyâr mekş ü karar ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*dür,,]*
- Ve güftâr-ı lülû-bâr-ı server-i kâ'inâtdan, ki [...] / [...] **dur**, şerm ü istihyâ itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*dur,,]*
- şiken-i seferi, ki [...] **dur**, çeşide / kılmamışsın. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 10*). [*dur,,]*
- [...] **dur**, rahmet ü gufrâna / muhtâc u sezâvâr ve şâyânlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*dur,,]*

dür-nisâr: İnci gibi dağılıp saçılmak.

- [...] / Ey hâme-i **dür-nisâr-ı** ma'nâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*dür-nisâr-ı, -ı]*

dürr: Ar. İnci.

- Oldı çü le'al-i nazm manzûr / Kıl pâyına **dürr-i** neşri menşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*dürr-i, --i]*

dürüd: Duâ, medih, övme sözü, selâm.

- Ve muṭarrâ gül-berg-i selâm u şalât ve ra'nâ-gonçe-i **dürüd** u ṭahiyyât, / ol ser-meclis-i ḥâşşu'l-ḥâşş-ı kurbîyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*dürüd,]*

dürüg: Yalan.

- [...] / diyü, pîrâmen-i dâmen-i suḥan-ı bî-ḥılâfumu, âlûde-i âlâyiş-i **dürüg-ı** bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*dürüg-ı, -ı]*

dürüg-: Yalan.

- Eger bu mâkâl-ı kizb-iḥtimâlde, şadıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı **dürüg-** / iḥtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı ḥaḳḳ iseñ pes niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*dürüg-,]*

durur: Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.

- Hem-ḥâşşa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ **durur** ey şefîḳ-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*durur,]*
- Güftâr-ı Mesîḥ ile hem-dem / Luṭfuñ **durur** ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*durur,]*

dürüst: Doğru, düzgün açıkça, sağlam.

- şütür-i ser-mest gibi cüş idüp kef-i ğaḏab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle **dürüştâne** ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*dürüştâne, -ane]*
- Bu ḥam-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve **dürüşt** ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naḳısu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*dürüşt,]*
- [...] / Ey Mül, ma'kül eyledüñ ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüñe **dürüst** ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*dürüst,]*
- dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, **dürüst** ta'bîr eylemişler, ki çün rûstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*dürüst,]*
- dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, **dürüst** ta'bîr eylemişler, ki çün rûstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*dürüst,]*

dü-rûze: İki günlük.

- olan **dü-rûze** zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîḥ / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*dü-rûze,]*

düş: Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.

- Kâmeti kim oldı bağ-ı lâ-mekân pîrâyesi / Nûrdan bir servdür **düşmez** zemîne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*düşmez, -mez]*

düş: Varmak, gitmek.

- Ol şadr-ı güzine keşf-i rāz it / **Düş** pâyına giryce-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*düş,]*

düş-âb: Üzüm ve hurmadan yapılan pekmez; meyve şurubu.

- Bir birāderüm **düş-ābdur** ki şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyh ü şābb-ı cihān ve / revnağ u ārāyış-bağış-ı dükkānçe-i helvāgerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*düş-ābdur,]*

düş-ı: Rüya, hayal.

- i **düş-ı** peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişīn-i erīke-i istirāhat-ı vaṭan u ser-nihāde-i bālīş-i huzūr-ı hażar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*düş-ı,]*

düşīzegān: El değmemiş, bâkir.

- ma'nāya ve zībā-yı **düşīzegān-ı** mazāmīn-i ğarrāya, hıla'-ı reng-ā-reng-i / fāhīrū'ı tırāz-ı feşāhat ve 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāğatla bir gūne hūliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*düşīzegān-ı, -ı]*

düstür: Vezir.

- Düstür-ı mükerrrem ü mu'azzam / Aḥmed Paşa edāmeḥü'llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*düstür-ı,]*
- [...] / **Düstür-ı** mükerrrem ü mufahḥam (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [*düstür-ı,]*

düşvār-: Zor, güç, sıkıntılı, çetin.

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i ṭarīk-i / **düşvār-ı** zehāb-ı fakr u fenāya hezār cānla ṭālīb ü rāğīb olup, nağş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*düşvār-ı, -ı]*

E

ebā: Eb kelimesinin, önüne gelen Arapça edatlara göre şahıs isimlerinin başında aldığı şekil; baba.

- nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, **ebā** ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*ebā,]*

ebkem: Ar. s. Dilsiz. ebkemiyyet dilsizlik.

- [...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde **ebkem** ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*ebkem,]*

eblak: Alacalı, karışık renkli.

- Ey **eblak-ı** hâme-i sebük-rev / İt şahın-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*eblak-ı, -ı*]

ebleh-firîb: Ahmak aldatan.

- olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i **ebleh-firîb-i** âferînişe, yüz vechle tercîh / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*ebleh-firîb-i, -i*]

ebnâ-vı: İnsanoğlu.

- Ahvâl-i dili kim ide tahrîr / **Ebnâ-yı** zamâne bi-vefâdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*ebnâ-yı,]*

ebr: Far. Bulut, sehab.

- Ebr-i keremüñle eyle sîr-âb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12*). [*ebr-i, --i*]
- efşânuma mensûb tutarlar. / **Ebr-i** bahâr-ı dil-güşâ ki ma'nîde her katre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*ebr-i, --i*]
- Ve sen hüd, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / **Ebr-i** bahârî, 'ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*ebr-i, --i*]
- Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berç-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoşça-i dehân olup mütebessim ü hândân olur, mânend-i **ebr-i** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*ebr-i, --i*]

ebrâr: (Ar.) Hayır işleyen, takvâ sâhibi, olgun ve faziletli kimseler.

- güzâr ve **ebrâr-ı** nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şîfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-çarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*ebrâr-ı, -ı*]

ebu'l-beşer: İnsanlığın babası. İlk insan, Hz. Adem.

- ı **ebu'l-beşer** ile meşgûl olup o kârı kabûl u ihtiyâr eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*ebu'l-beşer,]*

ebvât: Beyitler, iki dizeden oluşan nazım birimi.

- ve **ebvât-ı** pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-hasb, hamriyyelerinde nakş-ı ser-levha-i vukû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*ebvât-ı, --ı*]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, **ebvât-ı** niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*ebvât-ı, --ı*]
- bend ü zîver-efzâ oldu ve bu **ebvât-ı** âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i güş-ı hûş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürrer ü le'âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*ebvât-ı, --ı*]

ecemm: Sık ağaçlık, orman, vahşî hayvan yatağı.

- Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı müşğîn-müdur, ki fitrâk- / beste-i şaydı, ğarrende şîrân-ı **ecemm** şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*ecemm*,]

ecma'in: *Hepsi, bütünü.*

- Ve şahâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvânü'l-lâhi te'âlâ 'aleyhim **ecma'in** / nice devletmend, beni dâhil-i meclis-i kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şöhet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*ecma'in*,]

edâ: *Söyleyiş, terennüm.*

- neşîd-i dil-pesend-i ferağ-fezâ vü dil-keş **edâ** sâmi'a-pîrâ gûş-zed ü oldu / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*edâ*,]
- Mül çün bu nazm-ı ğarrâ ile nağme-serâ oldu ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla **edâ** idüp, ra'nâ-'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*edâ*,]

edânehü'llâh: *"Allah devam ettirsin!" anlamına gelen duâ.*

- Düstür-ı mükerrerem ü mu'azzam / Ahmed Paşa **edânehü'llâh** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*edânehü'llâh*,]

edeb: *İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.*

- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin 'inân-ı / ihtiyâr u **edebi**, rübûde-i dest-i tehevür ü ğazâb eyleyüp ba'zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*edebi*, -i]

edhem: *Karayağız at.*

- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vâdî-i dil-güşâ- / yı inşâda dağ **edhem-i** müşğîn-perçem-i kalem-i çâpük-ğademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*edhem-i*,]

edirne: *Osmanlı Devletinin ikinci başşehri ve Balkanlara açılan kapısı olan Edirne.*

- [...] / Der kalem-rev-i **Edirne** (*Gül ü Mül, Diğer 347, Beyit 3*). [*edirne*,]

edvân: *Ar. is. "Dîn"in cem'i. Dinler.*

- Ben hüd, belki cümle-i **edyân** ve cemî'-i ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâh ve helâl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*edyân*,]
- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zât olaydı, bunı iktizâ iderdi, ki mecmû'-ı / **edyânda** harâm olup, peygamberân-ı 'izâm ve enbiyâ-yı zevî'l-ihtirâm, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*edyânda*, -da]

ef'āl: İşler, ameller.

- haqqumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûnî ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ef'âl,]
- şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [ef'âl,]

ef'âl-ı: Fiiller, eylemler, yapılan işler.

- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gü ve belâgat-eşerdür. / Saña hîç bir kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendîde yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [ef'âl-ı,]

efgen: Düşmek.

- perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhtegân ve ğırîv ü enîn-i / derdmendân, ṭanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [efgen-i, -i]

efgende: Yıkık duruma gelmiş, yıkılmış II düşkün, çâresiz, bîçâre II tutkun, âşık.

- Ser-firâz olur o 'ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmûş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [efgende,]

efkâr: Sıkıntı, üzüntü.

- Ben dil-fiğâr-ı hayret ü efkâr daḥi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [efkâr,]

efrûhte: Parlamiş, tutuşmuş, yanmış.

- Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruḥsâr-ı / mehveşümden rûşen ü efrûhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [efrûhtedür.,]

efsân: Saçan.

- bârân, çok zamânlar girye-künân u eşk- efsân kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [efsân,]

efsün: Sihir, büyü.

- olup, piyâle-i nizâ' u mücâdeleye, dârü-yı bî-haşâne-i dîger, ta'biye vü / riḥte ve der-sâ'at, sāgar-ı muḥâvere vü münâzaraya efyün-ı efsün-ı âḥer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [efsün-ı, --ı]

efvün: Afyon.

- olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bî-haşāne-i dīger, ta'biye vü / rih̄te ve der-sā'at, sāgar-ı muhāvere vü münāzaraya **efvün-i** efsün-ı āher, važ' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [efvün-i, -ı]

efzā: Artırmak. çoğaltmak uzatmak. II. gereksiz bir şekilde sözü/konuyu uzatmak.

- nevrüzidür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile tarāvet- / **efzā-yı** fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i būkalemün ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [efzā-yı, -yı]
- [...] / Ve basîṭ-i rūy-ı zemîn, bisāṭ-ı inbisāṭ **-efzā-yı** rengin ile ya'nî çemen, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3). [-efzā-yı, -yı]

efzün: Çok fazla, ziyade.

- Ey Gül, da'vî-i şahidî eyledün ve hānde-i bî-cā vü bî-ma'nāyı, hadd u / 'adedden bîrün u **efzün** itdün. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [efzün,]
- Efvünî-i şerm ü hicāb ve bu 'itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u hîṭābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [efvünî-i, -î-i]
- Efvünî-i şerm ü hicāb ve bu 'itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u hîṭābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [efvünî-i, -î-i]

eger: Şart edatı, şayet.

- Dirlerse **eger** dakîka-sencân / Fevvāre-i āb-ı Hızra mîzân (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3). [eger,]
- Bir habbe vîrür mi müsteḥakka / Bir kerre **eger** iderse ihsân (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14). [eger,]
- HİṬĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül **eger** beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [eger,]
- Ve pākîze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rüy u güşāde-cebînüm. / Ve **eger** hîç haberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [eger,]
- Hāzzūñ var ise **eger** fenādan / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [eger,]
- Eger seni rūy-ı gülğün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsünü, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [eger,]
- henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, **eger** böyle ser-mest ü bî-hüş ve hārāb-ı bî-şu'ūr u medhüş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [eger,]
- Eger bu mākāl-ı kizb-ihtimālde, şādıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dürrüg- / ihtivāda rast-rev-i şah-rāh-ı ḥakḳ isen pes niçün şad-hezār yüz (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [eger,]
- kelām idersin. **Eger** peder-i 'azîz-i bozorgvārum, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [eger,]
- Eger İblîs-i merdūd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve cebîn-i i'zāz u tekrîmi, / huzūr-ı Hāzret-i Âdem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [eger,]
- güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rîfle yād u tezkār eyleye. / Ben **eger** evşāf-ı zāt-ı şafā-şıfatumda olan eş'ār-ı ma'nîdār-ı feşāḥat-ḳarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [eger,]
- olmışdur, senün 'indünde zebān-āvürde-i beyān u ta'bîr ve medāyih ü elḳāb-ı letāfet-nişābdan ki benüm ḥakḳumda lisāna gelmişdür, **eger** saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [eger,]
- Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktîza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevî'l-ihtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [eger,]
- Yâ İbrāhîm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemî' bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümîd ü recā idiyorsın. **Eger** cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [eger,]

egerci: Her ne kadar, ise de, gerçi.

- Egerçi şüretde hûb-rû vü nikû ve-lîk ma'nide bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [egerçi,]
- Ben **egerçi** Mülüm, ammâ beni, her baḥîl ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / 'âkıbet cüz'i küll ider, ya'nî dâd u dihiş ve saḥâvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [egerçi,]
- Bu ḥam-ı heftüm nîlgûnda, **egerçi** kim nice nice serd ü germ ve dürtüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naḳışu'l-'ayyâr vücûduñ, pûte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [egerçi,]
- pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâḳış u ḥâmsın. / Ve **egerçi**, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [egerçi,,]
- Ey Gül-i la'lîn kabâ, **egerçi** zâhiren tûṭî-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün bir suḥan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [egerçi,]
- Ey Mül, **egerçi** bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sūd, / ḥâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlûñ tamğa-yı ḥarâm olmış ve ḥarîṭa-i raḳamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [egerçi,]
- Ey Gül, **egerçi** sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve ḥayl u ḥaşem-i nebâtât u / ezhâra, ğâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [egerçi,]

eglen-: Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv u lutf u ihsân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [eglendi, -di]

ehibbâ: Tanıdıklar, bildikler, dostlar.

- Bir yaña meşakkât-i ma'îşet / Bir yaña melâmet-i **ehibbâ** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [ehibbâ,]

ehl: Sahip, malik; bir vasfı taşıyan / taşıyanlar.

- Bu beyt-i dil-pesend-i **ehl-i** ḥired daḥi gûş-zedüñ olsun ki; leb- / i belâgat-senc-i şu'arâ-yı 'Arabdan şâdir olmuşdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [ehl-i, --i]
- rahmet-i mülkü'l-ğafûr, **ehl-i** ma'siyyet-i ümmetde, 'ale'l-vechî'l-kemâl, / nümâyân u âşkâr ola. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7). [ehl-i, --i]

ehl-i: Bir işi yapan, erbap.

- Vîrân-kün-i ḥanmānumuzdur / Erbâb-ı ṭabî'at **ehl-i** dāniş (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3). [ehl-i,]
- Benefşe, hırka-i kebûd-pûş u küleh-keş-i mürîd-i ḥâşu'l-ḥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i **ehl-i** murâkabe vü endîşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [ehl-i,]

ejder: Az çok yilana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.

- [...] / Zülfî bir **ejderdür** itmiş nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [ejderdür, -dür]
- [...] / Zülfî bir **ejderdür** itmiş nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [ejderdür, -dür]

ekrem: En değerli.

- Nakl iderler ki târik-i tañtana-i mülk ü ḥadem ve fâriğ-i dîḥim ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrâḥîm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azîzü'l **ekrem**, şebāngāhî, ḥâl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [ekrem,,]

el: *El.*

- haclet ü hıcāb **el** virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmakda bî-tākat / u tāb kalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*el,*]

el: *İnsanın tutmak, işlemek asılmak gibi şlerde kullandığı iki uzvun her biri.*

- Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir **elden** ider mihrveş ĩsār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*elden, -den*]

elem: *Üzüntü, tasa, keder.*

- pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ka' r-ı nā-yāb-ı ğamdan ħalāşa, / bir merd-i 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u **elemden** istiħlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*elemden, -den*]

elhān: *Şarkılar, nağmeler.*

- Ve cüybār-ı pūr-emvāc-ı gülzār, velvele-i murgān-ı bülend-āvāz u hoş- / **elhān** ve gulğüle-i fāḫitegān-ı tiz-āheng ü nevā-ḫvāndan, divānevār, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*elhān,*]

el-hāşıl: *Netice itibariyle, sonuçta.*

- cevelān ve eṭrāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / **El-hāşıl**, ḫīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*el-hāşıl,,*]

elkāb-ı: (*Ar.*) *Lakaplar, unvanlar.*

- olmışdur, senüñ 'indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bır ve medāyih ü **elkāb-ı** / leṭāfet-nişābdan ki benüm ḫaḫḫumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*elkāb-ı,*]

elsine: *Diller.*

- [...] kerīmesince leyl ü nehār, / **elsine-i** ḫāliyye vü kālīyyeleriyle ḫāmid ü şenā-güyān-ı Ḥazret-i ĩzid-i Kirdgār (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*elsine-i, --i*]

eltāf: *Ar. Lütflar, nevâzişler, hüsn-i muameleler.*

- Kimden ideyīn ümīd-i **eltāf** / Sen var iken ey ḫuceste-ta'bır (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*eltāf,*]
- Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır / **Elṭāfuña** olmaz ise mazhar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*eltāfuña, -uñ, -a*]

elyak: *Daha münasip, daha layık.*

- me‘ābına sezāvār u **elyak** u ahrādur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / şun‘ u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nūmā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*elyak,*]

emr: *Buyruk.*

- Bākī anuñ **emr** ü ḥükm ü fermān / Dergāḥ-ı Ḥudāya ilticā it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*emr,*]

enbānce: *Küçük dağarcık, ufak heybe; çanta.*

- hemyānce-i evhām u **enbānce-i** buḥār-ı dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksīrtā ‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*enbānce-i, -i*]

enbiyā: *Ar. Nebi'ler, peygamberler.*

- eyyām-ı sinn ü sālları, sā‘ir **enbiyā-yı** ‘izām ve peyamberān-ı kirām, / şalavātu‘llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selām ḥazerātınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*enbiyā-yı, --yı*]
- Eger ‘illet-i ḥürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmū‘-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı ‘izām ve **enbiyā-yı** zevī‘l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*enbiyā-yı, --yı*]

enbūh: *Güruh. İzdiham. Kalabalık.*

- ü zindegānī oldı. / Nā-gāḥ maḥall-i ma‘reken bir gürūḥ-ı **enbūh**, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*enbūh,,*]

encām: *Far. is. Son, akıbet: encamı, sonu hayırlı.*

- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hūşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp **encām-ı** kārden bī-ḥaber ü ḡāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*encām-ı,*]
- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam **encāmuñdan** taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*encāmuñdan, -uñdan*]
- Bu nazm-ı belāḡat-nizām daḥi, muşaddıḡ-ı kelām-ı şadākat-ı **encāmumdur:** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*encāmumdur:, -umdur:*]
- Mül ki bu muḡaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maḡām-ı **encām** itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḡahḡaha-i istihzā olaraḡ ser-āḡāz-ı ḡüftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*encām,*]

encāmda: *Far. is. Son, akıbet: encamı, sonu hayırlı.*

- ḡulḡule-pīrā bir bülbul ve bāde-i ḡulgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / ḡül-i sīr-āb olduḡı eyyām-ı şafā, **encāmda;** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*encāmda:,*]

encümen: Meclis, cemiyet, topluluk.

- gün-ı cemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / Şem‘-i pertev-figen-i cem‘-i **encümenüm**. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6). [encümenüm., -üm]
- Ve her maḥâfîl ü **encümende** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8). [encümende, -de]

encümen-ārâ: Meclisin süsü.

- Şem‘-i pür-lem‘-i **encümen-ārâ-yı** gülşen, benüm tâbiş-i ruḥsâr-ı / mehveşümden rûşen ü efrûḥtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [encümen-ārâ-yı, -yı]

endâhte-i: Ayrılık denizine atılmış.

- [...] beni **endahte-i** gird-âb-ı ḥarâm kılup, kulüb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [endahte-i,]

endâz: Sonuna kökenli kelimelere “atan, atıcı” anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar.

- endâz-ı naḳş-ı ser-levḥa-i baht-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ṭnâb u sûtunda ve bu sâḥa-i faşîḥü‘l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [endâz-ı,]
- [...] / Ve her kimse ki ifrât üzere ser-püş **endâz-ı** ṭabaḳçe-i ḳahḳaha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [endâz-ı,]
- gül-bâḡ-ı kelîme-i tevḥîd ile mâl-â-mâl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, ṭanîn- / **endâz-ı** heftümîn-ḳıbâb-ı çarḥ-ı muḥtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [endâz-ı,]

endîşe: Merak, kuruntu, kaygı, tasa, gam, keder.

- Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i **endîşeye**, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne ḳadar irḥâ-yı ‘inân-ı cevalân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [endîşeye, -ye]
- müstağrak-ı deryâ-yı **endîşe** vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / ḥastemi, ne maḳûle ṭabîb-i ḥâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza ‘arz u i‘lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [endîşe,]
- Benefşe, ḥırḳa-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i ḥâşu‘l-ḥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü **endîşedür**. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [endîşedür.,]
- Ve sen ḥod, pâyân-ı kârdan mülâḥaza ve **endîşe** ḳılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kûtâh-ı nâ-pâydâruña, çeşm-i rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [endîşe,]
- Ve ḥiç mülâḥaza vü **endîşe** itmedüñ ki çeşm-i / [...] (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6). [endîşe,]
- Ve bu ḳıṭ‘a-i maṭbû‘adan ki âb-ı tılâ ile taḥrîr ü imlâ olmaḳ şâyân u / sezâdur, mülâḥaza ve **endîşe** itmezsın. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [endîşe,]
- Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şadî ve bezm-i feraḥ u şadîye bādî olmaḳ / üzere, nâm-nihâd olmışsın; ammâ hergiz peyk-i **endîşe-i** cihân-gerd ü sebûk- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [endîşe-i,]
- vü **endîşe**; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriğü‘l-bâl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [endîşe,]

engüşt-nümâ-yı: Parmakla gösterilen, örnek olan en güzeli.

- [...] / bir güzîde-i nev‘-i benî-Âdem, **engüşt-nümâ-yı** cümle-i ‘âlem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7). [engüşt-nümâ-yı,]

enîn: İnilti, inleme II Yakarış.

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı hazîn ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / **enîndür**, bezm-i handân-ı rāsîhü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*enîndür*, -dür]
- perdâz-ı sipîhr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhteğân ve gırîv ü **enîn-i** / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*enîn-i*,]

enîs: Dost, arkadaş.

- [...] / Vaḥdetde **enîs** ü hem-zebânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12*). [*enîs*,]

enîs-: Dost, arkadaş.

- [...] / Çünkü şöḥbet-i **enîs-i** nâ-cins ve hem-dem-i nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*enîs-i*, -i]

enseb: Mûnasip.

- Mu'cizâtî câminuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şîfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü **enseb** ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*enseb*,]

envâ': Çeşit çeşit, her türlü.

- 'Arşagâh-ı pehnâ-yı gülîstânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; **envâ'** - ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*envâ'-i*, --i]

erbâb: Usta.

- Dîrîne 'adû-yı kîne-cüdur / **Erbâb-ı** dili figâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Vîrân-kün-i ḥānmānumuzdur / **Erbâb-ı** tabî'at ehl-i dāniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Binâ-ber-în, **erbâb-ı** tab'-ı Fârs zemînden bir suḥan- āšnâ vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı 'Acemde nağme-serâ-yı îcâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Ve mey-ḥvâregân-ı **erbâb-ı** 'işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Bilmez misün ki **erbâb-ı** 'ayş u tarab, neşât u şādmānî ve inbisât u / ḥandāniye bādî vü sebeb olduğım dan hezâr cānla râğîb u tâlibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*erbâb-ı*, -ı]
- dūrûst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı **erbâb-ı** iz'ân, dūrûst ta'bir eylemişler, ki çün rûstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*erbâb-ı*, -ı]
- Senûñ buḥâr-ı mağz-ḥırâş-ı ḥumâruñ, derd-i ser-âver-i **erbâb-ı** / 'ayş u 'işret olduğça benüm âb-ı pür-şafâmla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*erbâb-ı*, -ı]
- ü gûşâde ve derûn-ı **erbâb-ı** bezme bir mertebe, âteş-i şu'le-fürûz / u dil-sûz, fûtâde oldu, ki feryâd u âvâz-ı 'āşiyân, velvele-endâz u gûlgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*erbâb-ı*, -ı]

erbain: Kırk.

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı hâlvat ü **erba'în** ve müridân-ı tevhîd- / sencân u hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*erba'în*,]
- Ben şeyh-i seccâde-nişîn-i hânkâh-ı Gülşenîyüm ki tekml-i **erba'în** / idüp hâlvat-hâne-i gönçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*erba'în*,]

erba'în: *I Kırk II. Dervişlerin çile çıkarmak için hücreye kapandıkları kırk günlük müddet.*

- Çıkardı **erba'în** tekye-gâh-ı gülsitân içre / Dil-i lâle n'ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*erba'în*,]

ergavân: *Erguvan.*

- ergavân ve gûşûn-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dırahtânda, her biri bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*ergavân*,]

erjeng: *Meşhur ressam Mani'nin yaptığı resimleri ihtiva eden mecmua.*

- Haclet-zedeñ olsa n'ola **Erjeng** / İtmiş seni Fâtıru's-semâvât (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5*). [*erjeng*,]
- Bih-zâd senünle kâm buldı / **Erjeng** senünle nâm buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*erjeng*,]

es: *Esmek.*

- olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyârîden, fi'l-cümle, **eşer** ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı hikmet-'unvân ki ehâdiş-i laîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*eşer*, -er]

eş'âr: *Şiirler, manzum sözler.*

- hâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i hâtır-ı 'abd-ı haķır oldı ki; mızmar-ı / nazm u **eş'ârda** olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*eş'ârda*, -da]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rifle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan **eş'âr-ı** ma'nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*eş'âr-ı*, -ı]

esâs: *Temel. Asıl, mebna. Asıl, hakikat.*

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i **esâs-ı** [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*esâs-ı*,]

eşcâr: *Ağaçlar.*

- [...] / bu sâhire-i gâmile-i ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan **eşcâr-ı** pür-berg ü bâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*eşcâr-ı*, --ı, -]
- ezhâra, feyz-bağs-ı hayât ve **eşcâr-ı** bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebep-i / takviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*eşcâr-ı*, --ı, -]

eşer: Eser, iz, nişan.

- eşer ü kār eylemiştir. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14). [eşer,]

eşheb: Ar. Kır at.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [eşheb-i,]

eşheb-i: Ar. Kır at.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [eşheb-i,]

eşk: Far. Göz yaşı.

- āram u karār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde ‘āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [eşk-i, --i]
- bārān, çok zamānlar girye-künān u eşk- efşān kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [eşk-,]

esnā: Yüce, yüksek.

- Ve esnā-yı kīl ü kālda, kemāl-i hıffetden her sā‘at kendüni, şāhdan şāha / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış u perīşānuḥda devām u nīzām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [esnā-yı, -yı]

esnā: Bir işin yapıldığı veya olduğu zaman, sıra, an.

- keyfiyyet-i hālī mecrūh-ı dil-figārdan tefahhuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān ve teslīm-i rūh-ı revān esnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [esnāsında, --sı, --(n)da]

esrār: Sırlar, gizler.

- esrārıdur, hāk-būsān-ı bārgāh-ı refī‘ü’ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nūrum, ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [esrārıdur, -, -ıdur]
- bī ğıll-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuḥ çeşm-i bī-rahm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu‘āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārı vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [esrār,]

eş-sevh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

- [...] / **Eş-seyh** Sa‘dū‘d-dīn ü‘l Hāmavī buyururlar ki: «bāṭn-ı ma‘siyyet, (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1). [eş-seyh,]

eşvât: Sesler, sadâlar.

- Eşvât-ı hâlet-fezâ-yı murğân-ı hoş-nevâ ve ezkâr-ı / taḥammül-rübâ-yı bülbülân-ı nağme-serâdan bî-şabr u ihtiyâr, vecd ü cûşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*eşvât-ı,*]

eşvâ: Eşya, mevcudat, yaratılmış olan her şey.

- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey‘-i vâhidde cem‘ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*eşyâ-yı, -yı*]

eseri: Bir davranış, fikir veya olayın doğurduğu sonuç, yarattığı tesir, geride bıraktığı iz [Bu anlamda isim tamlamalarının ikinci ögesi durumundadır.].

- olduğu Münâzara-i Gül ü Mül-nâm **eseri**, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*eseri,, -i*]

esnâsında: Bir işin yapıldığı veya olduğu zaman, sıra, an.

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem demeklik **esnâsında**, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*esnâsında,,*]

etfâl-ı: Çocuklar.

- henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı **etfâl-ı** ḥurd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḡş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*etfâl-ı,*]

etrâf: Yanı, çevresi, kenarı.

- cevelân ve **etrâf-ı** dâ‘ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-ḥâsıl, ḥîñ-i ictimâ‘-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*etrâf-ı,*]

etvâr: Tavırlar, edalar, hareketler.

- ḥaberdâr degûlsin ve taḥşîl-i yakîn itmemişsin ki sitâyîş-i bihîn ve / maḥâmid-i nîkûterîn oldur ki zebân-ı bî-zebân-ı aḡyâr-ı pesendîde **etvârdan** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*etvârdan, -dan*]
- şâyeste evzâ‘ u **etvâr** ve nâ-sezâ ef‘âl ihtiyâr idüp münâza‘a vü mücâdeleye / meyl ü i‘tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḡ-fezâ-yı ḥelâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*etvâr,*]

evbâs: Serseri kafadar.

- benüm muḥibb ü hevâ-ḥvâhlarum; rind-i bî-hûş u kallâş ve mest-i medhûş u / **evbâs**, senüñ muşâḥib ü hem-râhlârûndur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*evbâş,,*]

evc: *Gök 1 gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

- esrâridur, hâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî‘ü’ş-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādî vü sürûra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nûrum, ki **evc-i** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*evc-i, --i*]
- rûhları, hemîşe **evc-i** hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi cüyân ve semt-i ‘âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*evc-i, --i*]
- Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfaqat-ı şehbâz-ı bālâ-pervâz-ı **evc-i** / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*evc-i, --i*]
- [...] / Muqaddimen bālâ-pervâz-ı **evc-i** gürür olup zemzeme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2*). [*evc-i, --i*]

evhâm: *Vehimler, şüpheler, korkular.*

- hemyânçe-i **evhâm** u enbânçe-i buhâr-ı dimâg-ı âzârdur, kimyâ vü iksirta‘bîr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*evhâm,]*

evlâ: (*Ar.*) *Daha iyi.*

- Mu‘cizâtı cāmınıñ bir cür‘asına teşne-leb / Zât-ı mekremet sıfatlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü **evlâdur** ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*evlâdur, -dur*]

evrâk: *Yapraklar.*

- Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i ‘arûsân-ı bağdur, ya‘nî ğâliye-bağş-ı / reng ü rûy-ı **evrâk-ı** gülşen ve gülgüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*evrâk-ı, --ı*]

evşâf: *Vasıflar, sıfatlar, tarifler.*

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar dañi, ki her birinüñ **evşâf-ı** hüsn-i dil-pezîr ve leţâfet-i / cemâl-ı ‘âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*evşâf-ı, --ı*]
- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn **evşâfı** [...] dūr, bisyâr mekş ü karâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*evşâfı, -ı*]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta‘rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger **evşâf-ı** zât-ı şafâ-sıfatumda olan eş‘âr-ı ma‘nîdâr-ı feşâhat-karîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*evşâf-ı, --ı*]

evvelâ: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*

- [...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i hürmet olmamañ hikmetlerinden **evvelâ** biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*evvelâ,]*

evzâ‘: *Durumlar, vaziyetler, hâller.*

- [...] / ve şütür-i kînedâr vār, kef ber-âvürde-i dehân olup **evzâ‘-ı** şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*evzâ‘-ı, --ı*]

- şâyeste **evzâ**‘ u etvâr ve nâ-sezâ ef’âl ihtiyâr idüp münâza‘a vü mücâdeleye / meyl ü i’tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferah-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*evzâ*‘,]
- ve siyeh-mestligi ve **evzâ**‘-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerdem-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*evzâ*‘-ı, --ı]

ey: *Nida, sesleniş.*

- [...] / **Ey** hâme-i dür-nişâr-ı ma’nâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*ey*,]
- Saña n’ola **ey** Mesîh güftâr / **Ey** feyz-nişâr u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*ey*,]
- Yokdur keremünde büy-yı minnet / **Ey** pâdşeh-i serîr-i ‘izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*ey*,]
- Ammâ senüñ **ey** hüceste-güftâr / **Ey** sihr-beyân u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*ey*,]
- Saña n’ola **ey** Mesîh güftâr / **Ey** feyz-nişâr u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*ey*,]
- Ammâ senüñ **ey** hüceste-güftâr / **Ey** sihr-beyân u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*ey*,]
- [...] / **Ey** vâkıf-ı râz-ı cân-ı şeydâ (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [*ey*,]
- Sen hâlûmî şerhe himmet eyle / Sen var iken **ey** celîlü’l-evşâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*ey*,]
- Kimden ideyîn ümîd-i elçâf / Sen var iken **ey** hüceste-ta’bîr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*ey*,]
- Andan göremez ruh-ı nevâziş / **Ey** merhem-i zaḥm-ı sîne-rîşân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*ey*,]
- **Ey** kân-ı kerem yem-i ‘inâyet / V’ey Âşâf-ı Bermekî-sahâvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*ey*,]
- **Ey** şadr-nişîn-i kâm-rânî / Bir nîm-nigâh-ı iltifâtuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*ey*,]
- Güftâr-ı Mesîh ile hem-dem / Luṭfuñ durur **ey** Sikender-i ‘aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*ey*,]
- Gör **ey** yem-i cûd u ‘ayn-ı ihsân / Tevcih-i nigâh-ı luṭfa şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*ey*,]
- **Ey** şadr-ı güzîn Hıdvî-i zî-şân / Sen zâtuña lâıyk eyle ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*ey*,]
- Hem-hâşşa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ durur **ey** şefîk-i ‘âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*ey*,]
- Luṭfuñla ola meger ki bihbûd / Luṭfuñdur **ey** Âşâf-ı cihân-bân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*ey*,]
- Dâd **ey** şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key yeter **ey** Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*ey*,]
- Dâd **ey** şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key yeter **ey** Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*ey*,]
- **Ey** eblağ-ı hâme-i sebûk-rev / İt şahn-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*ey*,]
- HİTÂB-I GÜL-İ RA’NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / **Ey** Mül eger beni, ya’nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*ey*,]
- **Ey** Mül-i bî-te’emmül, sen mükîr bir kimse misûn ki ser-i bî-hüşûñ / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü gâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*ey*,]
- **Ey** Gül-i ḥod-rûy u bî-hüde-gûy, v’ey mişâl-i zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyîş-cûy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*ey*,]
- Ve **ey** mişâl-ı dem-i serî’ü’z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücûd. / Ve **ey** mânend-i şafağ-ı zûd-fenâ vü ḥün-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*ey*,]
- Ve **ey** mişâl-ı dem-i serî’ü’z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücûd. / Ve **ey** mânend-i şafağ-ı zûd-fenâ vü ḥün-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*ey*,]
- [...] / **Ey** çün Kârûn, bî-şümâr zerdâr u sūdâyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*ey*,]
- **Ey** bî-ma’nâ, da’vî-i ḥod-fürûşî ve ḥvîş-bînîden ictinâb u perhîz eyle. / Ve **ey** nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*ey*,]
- **Ey** bî-ma’nâ, da’vî-i ḥod-fürûşî ve ḥvîş-bînîden ictinâb u perhîz eyle. / Ve **ey** nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*ey*,]
- [...] / **Ey** neşvesi mâye-baḥş-ı idrâk (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12*). [*ey*,]
- Zehrûñe fedâ hezâr tiryâk / **Ey** gözleri nûrî bâde-hvâruñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*ey*,]
- Ve’y gönli sûrûrî mey-güsâruñ / **Ey** şâd kılan dil-i ḥazîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*ey*,]
- **Ey** rüşen iden cihânî tâbî / Her rûz-ı siyâhuñ âftâbî (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*ey*,]
- **Ey** la’l-i müzâb u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u ṭurfe-cevher (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*ey*,]
- **Ey** Gül, da’vî-i şâhidî eyledüñ ve ḥande-i bî-câ vü bî-ma’nâyî, ḥadd u / ‘adedden birün u eفزün itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*ey*,]
- **Ey** ḥîre-çeşm ü tîre-dîl, tâbe-key ḥod-bîn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*ey*,]
- **Ey** ḥîre-çeşm ü tîre-dîl, tâbe-key ḥod-bîn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*ey*,]
- [...] eyleyesin. / **Ey** şüh-ı bî-temkîn, (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2*). [*ey*,]
- HİTÂB-I GÜL-İ RA’NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / **Ey** Mül: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*ey*,]
- **Ey** Mül, da’vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlî, cûvân-merd ya’nî, / ‘ilm-i kerem ü baḥşîşî, ta’lîm ve revîş-i dâd u dihişî, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*ey*,]

- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revānum. / **Ey** Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hārâb-ı bî-şu'ūr u medhüş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [ey,]
- **Ey** Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârûn degül / midür, ki ben, miyâne-i 'âşık-ı zâr u ma'sûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [ey,]
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfi, talattuf u inbisâta tebdil iderüm. / **Ey** bî-şerm ü hân mân-hārâb, fi'l-hakîka rāst-cevābsın, zîrâ hicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [ey,]
- [...] / **Ey** Mül, ma'kûl eyledün ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüne dürüst ü rāst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [ey,]
- CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / **Ey** kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne hâlet vâkı' oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [ey,]
- **Ey** Gül-i la'lin kabâ, egerçi zâhiren tûti-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlüñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, sentüñçün bir suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [ey,]
- **Ey** Gül, hiç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâşlığı hüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [ey,]
- **Ey** Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sūd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i helâlûñ tamğa-yı harâm olmuş ve harîta-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [ey,]
- **Ey** Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz'ân u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsi'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [ey,]
- **Ey** Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bārû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [ey,]

evâdi: Eller.

- piyâleden lâmi' u tâbānum. / ve pencümîn-âsmân-ı **evâdiye**, bir âftâb-ı cihân-tābūm, ki ufķ-ı maşrık-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [evâdiye,, -ye]

eyle: Etmek, eylemek, yapmak.

- Oldukça kaťa' zebānuñ **eyler** / Şavt u nağamuñ lâtif u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [eyler,]
- Yok ağzımı açmağa mecālum / Luţf u kerem it mürüvvet **eyle** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [eyle,]
- Sen hālûmi şerhe himmet **eyle** / Sen var iken ey celîlü'l-evşâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [eyle,]
- Biñ kerre olur aña peşimân / **Eyler** seni luţfi ile memnûn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [eyler,]
- Bir cür'a-i luţf iderler in'âm / Luţf **eyleseler** sitem-fezâdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [eyleseler, -seler]
- Ebr-i keremüñle **eyle** sîr-âb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12*). [eyle,]
- Cem' **eyleyüp** 'ilm ü fażl u 'adli / Ref' eyledi cevır ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [eyleyüp, -yüp]
- **Ey** şadr-ı güzîn Hıdîv-i zî-şân / Sen zātuña lâyıķ **eyle** ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [eyle,]
- Göstermedi rüy-ı mihr bir ân / Cevr **eylemede** 'adû-yı bî-dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [eylemede, -me, -de]
- Çemen zann **eylemeñ** bir sebzgün hārâ-yı pür mevci / Şabâ şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pây-endâz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [eylemeñ, -meñ]
- Sâķî şun o zevraķ-ı şarâbı / Cāy **eyleyelüm** kenâr-ı âbı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [eyleyelüm, -y, -elüm]
- şad gûne şerr ü şûr **eyler**. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma'dûde vü mahşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [eyler., -r]
- Şemm **eyleyince** tâze gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldu bâng-ı şalât-ı hezârdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [eyleyince,]
- eşer ü kâr **eylemişdür**. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14*). [eylemişdür., -mişdür.]
- [...] / Bir miķdâr tâvusvâr, pây-ı zîşt ü siyāhuña nigâh **eyle**: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [eyle:,]
- âzârdur, yād **eyle** ki [...] / Ve nîm-lahza bed-siriştî-i celîsüñi mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [eyle,]
- **Ey** bî-ma'nâ, da'vî-i hod-fürüşî ve hvîş-bîñiden ictinâb u perhîz **eyle**. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [eyle:,]
- Benüm sâķiyâ ol güvârende âb / Ki âb-ı hayât benden **eyler** hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [eyler,]

- Ey Gül, da 'vî-i şahidî **eyledüñ** ve hânde-i bî-câ vü bî-ma'nâyı, hadd u / 'adedden bîrûn u efvûn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [eyledüñ, -dü, -ñ]
- Tevakkuf u şabr **eyle**, tâ çengâl-i cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândeğî vü peşimânîdür, kıra'at-i âyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [eyle.,]
- olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firib-i âferînişe, yüz vechle tercîh / **eylemişlerdür**. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [eylemişlerdür., -mişlerdür]
- gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-âgâz **eyleyeyüm** ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [eyleyeyüm, -yeyüm, -]
- Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene **eylemiş** ve zu 'muñca mis-i naķışu' l- 'ayyâr vücûduñı, pûte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [eylemiş, -miş]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u 'ayân ve âşkâr u beyân **eyle** idüm, / ammâ hâdis-i mu'teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [eyle.,]
- rencişi-ı humâr-ı mağz-hırâş-ı âlâmla bî-ķarâr u ârâm **eylemedüñ**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9). [eylemedüñ., -medüñ]
- [...] / Ey Mül, ma'ķul **eyledüñ** ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4). [eyledüñ, -dü, -ñ]
- güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr **eyleye**. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [eyleye., -ye.]
- 'ayn-ı girye vü bükâ **eyleyüp** çeşmesâr-ı dîdeden deryâ deryâ, dicle-ķîz ü lücce- / rîz itdi. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5). [eyleyüp, -yüp]
- u âmiñte itdi. Ve cevâba mübâşeret **eyleyüp** didi: / HÎTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [eyleyüp, -y, -üp]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz'ân u te'emmül **eyle** ki / bir kelâm-ı nefsü'l-emrîdür: (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [eyle.,]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîreddeñ 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ğazab **eyleyüp** ba'zı nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [eyleyüp, -y, -üp]
- müşâhede kılduñ, hem-nişîñân-ı nâ-ehl ü bed-âmûzdan gürîz ü hâzer / **eyle**: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [eyle.,]
- eyleye. / Bunı baş u îrâddan hâşıl u murâd oldur ki benüm dañi bir cem'un hârâbı (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2). [eyleye., -ye.]
- Ben rû-siyâhı, ma'şîyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh **eyle**. / Bir âvâz-ı hîred-güdâz, tanîn-endâz, şımâh-ı sâmi'ası olur, ki: (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4). [eyle.,]
- hâl bu nevâ-yı şevķ-fezâya ser-âgâz **eylediler**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14). [eylediler., -diler.]
- kerem ü 'âtîfet ve rahmet ü mağfîretini âşkâr u izhâr **eyleye**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [eyleye., -ye.]

eyle-: Etmek, eylemek, yapmak.

- Kaķ' **eyledi** fitne vü sitîzi / Hıfzı o ķadar ki tâ kıyâmet (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11). [eyledi, -di]
- Cem' eyleyüp 'ilm ü faẓl u 'adli / Ref' **eyledi** cevri ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [eyledi, -di]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da 'vî-i müşâbehet **eylersin** ki; ben / her ne ķadar sâl-ķurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [eylersin, -r, -sin]
- olmağla havâle-i nîş-i tevbiñ ü serzeniş **eyledüñ**. / Ve âğâh u haberdâr olmaduñ, ki deñne vü genc, künc-i hârâbezârda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [eyledüñ., -dü, -ñ]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ **eyledi** ki Mülün dîk-i âteşdân-ı ķînesi, / cüş idüp buñâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ud-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [eyledi, -di]
- hâdeng-i ğonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân **eyledi** ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [eyledi, -di]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ **eyledi** ki Mülün dîk-i âteşdân-ı ķînesi, / cüş idüp buñâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ud-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [eyledi, -di]
- hâdeng-i ğonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân **eyledi** ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [eyledi, -di]
- i'tinâya ser-âgâz **eyledüñ**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 3). [eyledüñ., -dü, -ñ]
- Mül ki bu muķaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı maķâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-ğüşâ-yı ķahķaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı ğüftâr **eyledi** ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [eyledi, -di]

eyledi: Etmek, eylemek, yapmak.

- gerdân **eyledi.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 6*). [*eyledi.,*]
- nüş itdürüp münşerihü'ş-şadr-ı dîn-i mübîn ve ratbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / **eyledi.** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [*eyledi.,*]
- Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı hod-sitâyı ve hakkında bu ta'rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş **eyledi,** 'inân-ı ihtiyâr, dest-i tahammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*eyledi.,*]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün **eyledi.** / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*eyledi.,*]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün **eyledi.** / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*eyledi.,*]
- ı ebu'l-beşer ile meşgûl olup o kârı kabûl u ihtiyâr **eyledi.** (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*eyledi.,*]
- güvârı nüş **eyledi,** ser-â-pâ, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitûz ve güm-kerde-i / râh-ı şu'ûr u temyîz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*eyledi.,*]
- Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âğâz **eyledi.** ve didi: / CEVÂB-I MÛL-İ HÂMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*eyledi.,*]
- Cenâb-ı İzîd-i 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı harâm **eyledi,** tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, güş-e-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*eyledi.,*]

eyledilerse: Etmek, eylemek, yapmak.

- Eger seni rûy-ı gül-gün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr **eyledilerse,** / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*eyledilerse.,*]

eyledüñ: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ey Mül, da'vî **eyledüñ,** ki her mümsik ü bahîlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, hased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*eyledüñ.,*]

eyledüñse: Etmek, eylemek, yapmak.

- hakkumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl **eyledüñse** ma'nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûnî ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*eyledüñse, -dû, -ñ, -se*]

eylemez: Etmek, eylemek, yapmak.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer hâlîfeti, benüm dâmen-i / bî gerd küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*eylemezsin, -sin*]

eylemiş: Etmek, eylemek, yapmak.

- dürist ü muqarrer kıldıñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz'ân, dürist ta'bîr **eylemişler,** ki çün rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*eylemişler., -ler*]

eylemiştir: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ser-firâz olur o ‘ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmûş **eylemiştir.** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*eylemiştir.*,]

eyler: Etmek, eylemek, yapmak.

- firâz-ı menâbir-i serv-i bälâda hutbe-i belâgat-‘unvânın benüm nâm-ı / bülend-rütbe-i nîkû-encâmuma kıyâ’at **eyler:** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*eyler.*,]

eylerler: Etmek, eylemek, yapmak.

- i rindân-ı mey-güsârân **eylerler.** / Ve mu‘tekifân-ı cevâmi‘-i ‘ibâdet ü peygüle-güzînân-ı şavâmi‘-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*eylerler.*,]

eylersin: Etmek, eylemek, yapmak.

- gül-ğandeler **eylersin.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 12*). [*eylersin.*,]
- gül-ğandeler **eylersin.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 12*). [*eylersin.*,]
- Hezâr ‘âşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann **eylersin.** / Birâderün Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*eylersin.*,]
- tîre-ebr-i buğaruñdan târîk ü târ **eylersin.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*eylersin.*,]
- dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nişest **eylersin.** / Ve bî-ma‘nâ da‘vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigâh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*eylersin.*,]
- bed ve aqvâl-i nâ-pesendüñle fâhr u mübâhât **eylersin.** / Ve beng ü büngi, bî-nâmûs u nengi ki senden harâb u vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*eylersin.*,]
- hemyançe-i evhâm u enbânçe-i buğâr-ı dimâğ-ı âzârdur, kimyâ vü iksîrta ‘bîr / **eylersin.** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*eylersin.*,]

eylerüm: Etmek, eylemek, yapmak.

- eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 9*). [*eylerüm.*,]
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şad-âb **eylerüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*eylerüm.*,]
- Ve vâkt-i rezm ü kârzâr, ki mağall-i zed ü bürd ü gîrûdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişâna cür‘et ü şecâ‘atle meded ü yâverî **eylerüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*eylerüm.*,]
- medlûlinca, perde-i şakîlû‘z-zıll-ı tekellûf ü inkıyâdı, telâttuf u inbisâta / mübeddel **eylerüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*eylerüm.*,]
- kerde-i Bermekîyyü‘l mekârim-i cihân **eylerüm.** / İdrâk itmedün ki bir cüd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*eylerüm.*,]
- selâma, kisvet-i cür‘ada, ne güne, ser-fürû vü hâk-büsî **eylerüm.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*eylerüm.*,]

eylesem: Etmek, eylemek, yapmak.

- i dil-pezirin ‘ayān u takrîr **eyleşem**, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / hâtır-âzârdan, hacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı meretebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [eyleşem,,]

eyleve: Etmek, eylemek, yapmak.

- Her kim ki bir dem beni şemm **eyleve**, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [eyleve,,]
- i eşyâ-yı mükevvenâtı şey‘-i vâhidde cem‘ü derc **eyleve:** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12). [eyleve:,]
- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senüñle hem-bezm ü hem-demlûk / **eyleve**, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâmân olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [eyleve,,]
- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her bahîl ü le‘îm ü denî ki nûş **eyleve**, / ‘âkıbet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve şahâvet ü bahşîşde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [eyleve,,]

eyleyesin: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] **eyleyesin.** / Ey şüh-ı bî-temkîn, (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2). [eyleyesin,,]

eyleyüp: Etmek, eylemek, yapmak.

- na‘ra-i büleñ-i nûş-â-nûş ve gül-bâñ-ı cûş u hurûşı peyveste-i / muķa‘‘ar-ı çarh-ı vâlâtârem **eyleyüp**, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [eyleyüp,,]

eyvâm: Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü.

- gülğule-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülğünla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduğı **eyyâm-ı** şafâ, encâmde; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [eyyâm-ı, -ı]
- eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ‘ir enbiyâ-yı ‘izâm ve peyamberân-ı kirâm, / şalavâtu‘llâhi ‘alâ-nebiyyinâ ve ‘aleyhimü‘s-selâm hażerâtınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [eyyâm-ı, -ı]
- Senüñ müddet-i tarâvet ü le‘âfetüñ ve vakt-i i‘tibâr u rağbetüñ her sâl-ı / ferhunde-fâlde, se mâhdur, ki **eyyâm-ı** nev-bahârdan ‘ibâretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [eyyâm-ı, -ı]
- Ve nîk u bed-i **eyyâmı** ve serd ü germ ve saht u nerm-i ‘âlemi daḥi / müşâhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [eyyâmı, -ı]

ez-: Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.

- medîḥa-hvân-ı zât-ı pür-hüner-i bî ma‘âyibüm olurlar: / **Ez-** Sâķinâme-i Riyâzî (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [ez-,]

ezhâr: Çiçekler.

- nebâtât u **ezhâra** ki şanâyî‘-i bedâyî‘ü‘l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir terzebân-ı ‘azbu‘l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [ezhâra, -a]
- ‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü **ezhâr-ı** gün-a-gündan kinâyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [ezhâr-ı,]

ezhāra: Çiçekler.

- ezhāra, feyz-bağış-ı hayāt ve eşcār-ı bî-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / takviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*ezhāra*,,]
- Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükūfe-i gülzāra ve hayl u haşem-i nebātāt u / **ezhāra**, gālīb gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gīr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*ezhāra*,,]

ezkār: Yād edişler, anmalar, hatırlamalar; bildirmeler, söylemeler.

- Eşvāt-ı hālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve **ezkār-ı** / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bî-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*ezkār-ı*,]

ezmān: Zamanlar.

- Ben ḥod, belki cümle-i edyān ve cemī'-i **ezmānda** çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*ezmānda*, -da]

F

fahite: (Ar.) Yabani güvercin, üveyik.

- Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān ve gulgüle-i **fahitegān-ı** tiz-āheng ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*fahitegān-ı*, -gan]

fahr: Ar. 1. Öğünme, iftihar, 2. Medār-ı mefharet: *fahr-ı âlem, fahrü'l-vüzerâ, fahrü'l-üdebâ.*

- kudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadīş-i meşhûrdur, nişān-ı **fahr** u mübāḥāt-ı / fermān-ı zīşānīdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*fahr*,]
- bed ve aqvāl-i nā-pesendüñle **fahr** u mübāḥāt eylersin. / Ve beng ü bünği, bî-nāmūs u nengi ki senden ḥarāb u vīrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*fahr*,]
- [...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu ma'nāyı, sebeb-i **fahr** ve bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*fahr*,]
- gāḥ faẓīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāḥ kendüñi **fahr-ı** / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı dūd mān kıyās u iz'ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*fahr-ı*, -ı]

fahrü'l-âlemîn: Hz. Muhammed.

- nūr-ı dīde-i āferīniş, ḥvāce-i kā'ināt u **fahrü'l-âlemîn** ya'nî / Ḥazret-i Muḥammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*fahrü'l-âlemîn*,]

fahūr: Çok övünen, çok iftihar eden.

- [...] / nā-gehānī ve bām-üftāde ferih ü **fahūr**, hırāmān-ı semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*fahūr*,,]

fā'ide: *İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.*

- Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne **fā'ide**, seri'ān mütevārī'-i hücre-i hamūşī olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*fā'ide*,,]

fakr: *Ar. Yoksulluk, ihtiyaç.*

- [...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı **fakr** u fenāya hezār cānla tālib ü rāğīb olup, naqş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*fakr*,]

fānī: *Gelip geçici.*

- Her kim ki bu mātem-hāne-i **fānīde**, mişāl-ı berk-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoḳḳa-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*fānīde*,,]
- [...] ḥadīs-i lülū-bāridur. / Bu teng-nāy-ı **fānī** vü muḥaḳḳar nişīmen-i virānī ve bu saḳf-ı mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*fānī*,]

fānūs: *Küre veya silindir şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur.*

- ḥaclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir **fānūs-ı** 'arūsa ve ṣaḥn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*fānūs-ı*, --]

fāriğ: *Vazgeçmiş, çekilmiş; rahat, asude.*

- Nakl iderler ki tārīk-i taṭtāna-i mülk ü ḥadem ve **fāriğ-i** dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azīz ü ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*fāriğ-i*,]

fāriğü'l-bāl: *Kanattan kurtulmuş (Her türlü dünyevi kayıttan kurtulmak bağlamında).*

- vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden **fāriğü'l-bāl** oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*fāriğü'l-bāl*,]

fark: *Ayırma, seçme, ayırt etme.*

- Ya'nī vüçūd-ı ḡaflet-āluduḡda miḳdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyīz / ḳalmayup **fark-ı** nīk u bedden berī vü 'ātılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*fark-ı*, -ı]
- ḳavlince, farkı, pādan **farka** iktidārı ḳalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münāḳaşayı daḡi, rübūde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*farka*, -a]

farkı: *Ayırma, seçme, ayırt etme.*

- kavlince, **farķı**, pādan farķa iktidārı kalmayup, bī-ihtiyār, medhūş u bī-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daħı, rübüde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*farķı*,,]

fars: İran.

- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab' -ı **Fārs** zemīnden bir suhan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maķām-ı 'Acemde nağme-serā-yı īcād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*fārs*,]

faşih: Hikaye yazarının adı.

- Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / Tā-key yeter ey **Faşıh** tekşir (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*faşıh*,]
- [...] / Ne tūrursın **Faşıh-i** bī-çāre (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*faşıh-i*,]

faşıhü'l-mesāha-i: Güzel konuşma alanı.

- mesāha-i sāhire-i ķir-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*faşıhü'l-mesāha-i*, -i]

faşl: Fasıl, bölüm, kısım.

- Mül ki bu muķaddimeyi tamām ve bu **faşl** vāşıl-ı maķām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı kākaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı gūftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*faşl*, -ı]
- Mül çün bu **faşl** tamām itdi, meclis bir perdede germ-ā-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*faşl*, -ı]

faşl-ı: Mevsim; zaman, vakit.

- Ve fūşül-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i leṭāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabī' ü **faşl-ı** nev-bahārdur, saña rağbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*faşl-ı*,]

fāturı's-semāvāt: Gökleri yaratan.

- Hāclet-zedeñ olsa n'ola Erjeng / İtmiş seni **Fāturı's-semāvāt** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5*). [*fāturı's-semāvāt*,]

fazilet: Erdem.

- bulup, ta'rif-i **fazilet-i** gevher-i zāt ve tavşif-i hüsni sıfata ser-āğāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mināşsa-i şudūr olan nağamāt-ı laṭife-engiz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*fazilet-i*, -ı]
- ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdün. Ve bu vechle bizüm üzerimize da'vī-i / **fazilet** ve taleb-i meziyyet kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*fazilet*,]
- siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruhsār-ı tābdār u raşşānları / üzere bī-şümār berterī vü meziyyet ve bisyār bīşterī vü **faziletleri** olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*faziletleri*, -leri]

- gāh **fażīlet-i** peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüñi faḥr-ı / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u ız‘ān idüp bālā-makām-ı iftīḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*fażīlet-i, --i*]

fażl: İyilik, erdem, lütuf.

- Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü **fażl** u ‘adli / Ref‘ eyledi cevır ü zulm u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*fażl,*]
- ümür-ı cumhūr, deryā-yı **fażl** u kân-ı dāniş, nizāmü‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*fażl,*]

fedā: Feda (etmek) II sunmak.

- Zehrūñe **fedā** hezār tiryāk / Ey gözleri nūrı bāde-ḥvāruñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*fedā,*]

fehvā: Anlam, mânâ.

- [...] **fehvā-yı** şerīf ve / ma‘nā-yı laṭīfından, teşḥīş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peziir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*fehvā-yı, -y, -ı*]

felātūn: Eflatun, Platon, antik Yunan filozofu.

- Ve ben ol **Felātūn-ı** ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyine-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*felātūn-ı,*]

felek: Devamlı şikāyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) l dünya.

- [...] / Mir‘āt-ı **felek** çok itdi devrān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*felek,*]

felek: Gökyüzü.

- esrārıdır, ḥāk-būsān-ı bārgāh-ı refi‘ü‘ş-şānumdandır. / Bürc-i **felek-i** şādī vü sürūra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nürüm, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*felek-i, --i*]

fenā: 1. Yok olmak, zeval bulmak.

- āteş-zen-i **fenā** olmamışdır. / Müşāhede itdūñ mi ki şoḥbet-i ḥār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*fenā,*]
- fenā olurken neden bu kadar lāf-ḥāy u bī-ḥüde-güftār olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*fenā,*]
- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişīn-i makāmāt-ı ḥarābāt ve güşe-güzīn-i cāy-ı **fenā** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*fenā,*]
- Ḥazzuñ var ise eger **fenādan** / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*fenādan, -dan*]
- [...] sāye-i sa‘ādetinde āsüde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı faḥr u **fenāya** hezār cānla ṭālīb ü rāğīb olup, naḳş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*fenāya, -y, -a*]

- şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miñnetle telh-kâm ve bu meykede-i harâb- / âbâd-ı **fenâda** yek nefes, cām-ı ğam encāmuñdan taḥşîl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*fenâda, -da*]
- ser-i ‘azîzin, küy-ı şavlecân-ı **fenâ** ve ğaltân tûb-ı ḥāk-ı ḥasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*fenâ,*]

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

- Nāleñ **ferah** u neşâta bādî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9*). [*ferah,*]
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i **ferah** u şādîye bādî olmağ / üzere, nām-nihād olmışsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*ferah,*]

ferah-âlûd: *Ferahlık veren.*

- ferah-âlûd u ḥâtır-ḥvâh ile ki; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10*). [*ferah-âlûd,*]

ferah-bahş: *Far. Ferah bağışlayıcı, müferrih.*

- gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i ğîsû-yı bûtân ve gâh ḥaber-resîden-i çigünegî-i / ḥâl-i dil-i perîşânla, rāḥat-res-i ‘uşşâk-ı muḫtarib-ḥâl ve **ferah-bahş-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*ferah-bahş-ı,*]

ferah-fezâ: *Far. Ferah arttırıcı.*

- neşîd-i dil-pesend-i **ferah-fezâ** vü dil-keş edâ sâmi‘a-pîrâ gûş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*ferah-fezâ,*]
- [...] / Nümüne-nümâ-yı sipîhr-i berîn ve hevâ-yı **ferah-fezâ-yı** subḥ-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [*ferah-fezâ-yı, -yı*]
- şâyeste evzâ‘ u eṭvâr ve nâ-sezâ ef‘âl ihtiyâr idüp münâza‘a vü mücâdeleye / meyl ü i‘tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı **ferah-fezâ-yı** ḥelâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*ferah-fezâ-yı, -yı*]

ferâmûş: *Far. Unutma, nisyân.*

- Ser-firâz olur o ‘ârif ki ola efgende / Ve kendüñi yâd u **ferâmûş** eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*ferâmûş,*]

ferd: *Ar. 1. Yalnız tek, eşi bulunmaz. 2. Benî Ademden her biri: ferd-i âferîde. (Bu manada cem'i: efrâd). 2. Musarra olmayan tek beyit. 3. Tek olan adet. ferdü'l-ferd: İkiye taksim olunamayan adet zevcü'l-ferd: İkiye taksim olundukta haric-i kismet-i tek olan adet.*

- Lâkin bir merde aña ıttılâ‘ ve âferîdeden bir **ferde** aña sebîl-i teyakḫun / u âġâhî, bîrûn-ı ḥadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*ferde, -e*]

ferhunde-fâl: *Far. Falı mübarek, mesut.*

- Senüñ müddet-i ʔarāvet ü leʔāfetüñ ve vaʔt-i i‘tibār u raġbetüñ her sāl-ı / **ferhunde-fālda**, se mähdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan ‘ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*ferhunde-fālda*, -da]

ferih: *Mutlu ve neşeli.*

- [...] / nā-gehānī ve bām-üftāde **ferih** ü faḥūr, hıramān-ı semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*ferih*,]

fermān: *Far. 1. Emir, irade, buyruk: fermān-ı ilāhī. 2. Yarlık, hükm-i pâdişâhî: fermān-ı humâyûn. fermān-ber, fermān-berdâr tâbi-i fermān, mutî. fermān-dih, fermān-revâ, fermān-fermâ nâfizü'l hükm-i pâdişâh.*

- Bākī anuñ emr ü hükm ü **fermān** / Dergāh-ı Hudāya ilticā it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [*fermān*,]
- kudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadīṣ-i meşhûrdur, nişān-ı faḥr u mübāhāt-ı / **fermān-ı** zīşānīdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*fermān-ı*,]
- olmayayduñ ve āġāhī vü hüşyārīden, fi‘l-cümle, eṣer ü ḥaber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve **fermān-ı** ḥikmet-‘unvān ki eḥādiṣ-i laṭīfe-i peyġamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*fermān-ı*,]

fermān-fermā: *Hükmü geçen.*

- Ben pâdşāh-ı **fermān-fermā-yı** nüzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / Ve revnaḳ-ı çār-sü-yı şeş-cihet-i zamān ve ziver-i cemāl-ı heft-iḳlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*fermān-fermā-yı*,]

fermā-yı: *Far. Emredici, buyurucu, ilka edici. (Terkip ile kullanılır: fermān-fermâ, hükm-fermâ).*

- mazmûn-ı belāġat-meşḥûnı üzere mütālâ‘a- **fermā-yı** çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te‘emmül ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*fermā-yı*,]

fermüde-i: *Ferman.*

- [...] / Ve anlar daḥi ber-mışdāk-ı **fermüde-i** Resûl-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [*fermüde-i*,]

feryād: *Baġırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.*

- ü güşāde ve derûn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu‘le-fürûz / u dil-sûz, fütāde oldı, ki **feryād** u āvāz-ı ‘āşiyān, velvele-endāz u ġulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*feryād*,]

ferzānegī: *Bilgi, üstünlük.*

- duḥter-i rez iken, ‘acībe vü ġarībedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü **ferzānegī** zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ferzānegī*,]

ferzendân: Çocuklar.

- şafha-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i hâk-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, **ferzendân-ı** Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [ferzendân-ı,]

fesâd: Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.

- guşûn-ı dâniyetü'l-eṭrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan bir şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bādî-i irtikâb-ı fışk u **fesâd** olup, perde-der-i şerm ü hicâbsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [fesâd,]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldu. / Ve âhîrû'l-emr, ḥalâb-ı şerr ü kabâyih u **fesâdda** mişl-i ḥar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [fesâdda, -da]

feşâhat: Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.

- ma'nâya ve zîbâ-yı dūşîzegân-ı mazâmîn-i ğarrâya, ḥıla'-ı reng-â-reng-i / fâhîrû't-tırâz-ı **feşâhat** ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâğatla bir gûne ḥuliy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [feşâhat,]

fevc fevc: Bölük bölük, takım takım, dalga dalga.

- Ve mey-ḥvâregân-ı erbâb-ı 'işret, **fevc fevc** her gūşe-i gülzârda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertûb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sūrûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [fevc fevc,]

fevvâre: Ar. Fıskiye.

- Dirlerse eger dakîka-sencân / **Fevvâre-i** âb-ı Hızra mîzân (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3). [fevvâre-i, -i]

feyz: Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

- 'Âlemlere ḥükmüñ itdi cārî / **Feyz-i** dem-i sūrî bî-muḥâbâ (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [feyz-i, -i]
- Geldi niçe **feyz-i** nev-bahârî / Kim gülşen iderdi ḥarzârî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [feyz-i, --i]
- mânend-i dem-i i'câz-tev'em-i Mesîḥ ibn Meryem, ḥayât-baḥş u **feyz-** / nişâr ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izârân, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [feyz-,]
- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyan, **feyz** ü rahmet-i / 'âmm-i İzîd-i 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [feyz,]

feyz-baḥş: Far. Feyz verici, veren.

- ezhâra, **feyz-baḥş-ı** ḥayât ve eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebep-i / takviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [feyz-baḥş-ı, --ı]
- Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i **feyz-baḥşum** / ki çün âb-ı ḥayât-ı rûḥ-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [feyz-baḥşum,]

fevz-nisâr: *Ihsan, kerem saçan.*

- Saña n'ola ey Mesîh güftâr / Ey **fevz-nisâr** u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*fevz-nisâr,*]

fevz-nisâr: *Ihsan, kerem saçan.*

- efşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı dil-güşâ ki ma'nide her kaçre-i **fevz-nisârı**, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*fevz-nisârı,,*]

fezâ: *Yer, alan.*

- nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı **fezâ-yı** gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemûn ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*fezâ-yı, --yı*]

fezail: *Ar. fazilet'in cem'i. Faziletler.*

- haşâ'il-i latîfe-i gün-â-gün ve **fezâ'il-i** şerîfe-i rûz-efzûndan bî-haber ü âgâh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*fezâ'il-i,*]

fezâ'il: *Ar. fazilet'in cem'i. Faziletler.*

- anuñ 'ayn-ı kerâmât u kemâl-ı **fezâ'il-i** zâtındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*fezâ'il-i,*]

figâr: *Yara.*

- Dîrîne 'adû-yı kîne-cûdur / Erbâb-ı dili **figâr** ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*figâr,*]

fikret-: *Düşünmek.*

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü **fikret** idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maqûle tabîb-i hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*fikret,*]

fi'l-cümle: *İyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.*

- olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyârîden, **fi'l-cümle**, eşer ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı hikmet-'unvân ki eḥâdiş-i latîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*fi'l-cümle,,*]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdüğü, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve **fi'l-cümle**, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*fi'l-cümle,,*]

fi'l-hakika: *Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.*

- Şū‘leden olsa nigh āteş-i ruhsāresine / **Fi'l-hakika** nigāh-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm ‘arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*fi'l-hakika*,]
- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfī, talattuf u inbisāta tebdil iderüm. / Ey bī-şerm ü hānmān-harāb, **fi'l-hakika** rāst-cevābsın, zirā hicāb u hayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*fi'l-hakika*,]

firāk: *Ar. Ayrılık, hicran.*

- firākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derün-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şüküfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*firākla*,,]

firāz: *Yükselmek.*

- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda huṭbe-i belāgat-‘unvānı benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma kırā‘at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*firāz-ı*,]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend ü **firāz** idüp encām-ı kārđan bī-ḥaber ü ḡāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*firāz*,]
- Bir kimsenüñ ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diger, **firāz-ı** / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*firāz-ı*,]

firīb: *Aldatan, aldatıcı.*

- Eger seni rüy-ı gülḡün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzir eyledilerse, / çeşm-i nergis- **firīb** ü pür-füsūnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*firīb*,]

firīb: *Aldatan, aldatıcı.*

- Eger seni rüy-ı gülḡün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzir eyledilerse, / çeşm-i nergis- **firīb** ü pür-füsūnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*firīb*,]

firīfte: *Aldatılmış, kandırılmış, aldanmış.*

- firīfte vü ḥayrān ve ol hey‘et-i maḡbūla, şifte vü nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*firīfte*,]
- Ve mürā‘āt-i [...] ser- / mestān-ı medhūşa, şifte vü **firīfte** olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2*). [*firīfte*,]

firüz: *Mutlu, sevinçli, uğurlu.*

- Rüz-ı **firüz-ı** bezm-i dil-firüzda, mu‘āşirān-ı şafā-kīşāna, sıfat-ı / ‘atā vü saḡā, baḡş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*firüz-ı*,]

fisk: *Ar. Hak Teâlânın emrinden çıkmak, doğru yoldan sapmak.*

- ğuşûn-ı dāniyetü'l-etrâf-ı mu'allâ-şecere-i İslâmdan bir şâh-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bādî-i irtikâb-ı **fisk** u fesâd olup, perde-der-i şerm ü hicâbsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*fisk*,]

fisk u fücür: *Allah'a isyan içinde olmak, günah işlemek.*

- Ammâ ol kimse ki senden bir cür'a nûş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr **fisk u fücür** ve iktisâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*fisk u fücür*,]

fitne: *Fitneler, ayartmalar, azdırmalar, ara bozmalar.*

- Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşûb u **fiten**, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şûh-meşreb ü şûr-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*fiten*,]

fitne: *Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

- Kaţ' eyledi **fitne** vü sitizi / Hıfzı o kadar ki tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*fitne*,]
- Fitne ola mest-i hâb-ı rāhat / 'Aşrında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*fitne*,]
- Şehen-şâh-ı cihân-girûñ sipeh-sālâr-ı manşûr / Niçe sipeh-sālâr-ı manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı **fitne** vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*fitne*,]

fitrāk: *Kuşak.*

- Çeşm-i siyâh ğazālâne nigâh-ı müşgîn-müdur, **fitrāk**- hübân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*fitrāk*-,]
- Çeşm-i siyâh-ğazālâne-nigâh-ı hübân, bir âhû-yı müşgîn-müdur, ki **fitrāk**- / beste-i şaydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*fitrāk*-,]

fürü-bürde: *Öne eğilmek, baş eğmek.*

- bir şâhib-devlet mülâhaza kılmaduğımdan, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, **fürü-bürde-i** girîbân-ı hayret ve dil-i âşüfte-i bî-tâb u tâkatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*fürü-bürde-i*, -i]

füşül-ı: *Fasıllar.*

- Ve **füşül-ı** çehârda benüm zamân u 'ahd-i letâfet-âşârımda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahârdur, saña ragbet ü i'tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*füşül-ı*,]

füşül-ı erba'ada: *Dört mevsim II tüm yıl; daima.*

- Ammā benden, şayf u şitāda, belki **füşül-ı erba'ada**, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı' ve germi-i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*füşül-ı erba'ada*, -da]

füsünkār: Büyüleyici.

- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı **füsünkārdan** aḥz-ı nükhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı kādīmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*füsünkārdan*, -dan]

fütāde: Düşmüş, düşkün; zavallı; çaresiz.

- yād idüp **fütāde-i** ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiş olup cebīn-i sātı' u' n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*fütāde-i*,]
- [...] / Sen ki bir ṭabānçe-i dest-bürd-i rūzgāra, tāb getürmeyüp **fütāde-i** ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*fütāde-i*,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, **fütāde-i** pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, **fütāde-i** pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]
- [...] kelāmlarınūn ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, **fütāde-i** ḥāk-ı pāy-ı vażī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]
- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü **fütāde** ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*fütāde*,]
- pūr-şūr-ı nehy ü ḥarām, vaż' u ilķā olındı. / [...] ki pā-māl-ı haķāret ü ḥvārī ve **fütāde-i** ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*fütāde-i*,]
- Bir kimsenūn ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan **fütāde-i** ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*fütāde-i*,]
- [...] / Āgāh ol ki **fütāde-i** varṭa-i ḥürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*fütāde-i*,]
- ü gūşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-sūz, **fütāde** oldı, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u ḡulḡule- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*fütāde*,]
- vü endişe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şişe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, **fütāde-i** / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*fütāde-i*,]

füzūnī: Çokluk, fazlalık.

- ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebep-i **füzūnī-i** kudret ü cür'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*füzūnī-i*,]

G

gabrâ: Yer, zemīn, arz.

- [...] / bu sāhire-i ḡāmire-i **ḡabrādan** ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pūr-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*ḡabrādan*, -dan]

ḡaffār: "Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan" anlamında esmā-i hüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dur; Allah (c.c.).

- tevbe vü istiḡfār ve bātın-ı tevbe, maḥabbet-i Īzid-i celīl ü **ḡaffār»dur**. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*ḡaffār»dur*,]

ġāfil: Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz (kimse), basîretsiz, aymaz.

- Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen mükîrr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü **ġāfilsin**. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ġāfilsin.,]
- meşhûrından **ġāfil** ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma‘nâ, / da‘vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [ġāfil,]

ġāh: Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her güşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp **ġāh** u bî-ġāh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [ġāh,]
- ġāh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i ġîsû-yı bûtân ve **ġāh** haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraĥ-baĥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ġāh,]
- ġāh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i ġîsû-yı bûtân ve **ġāh** haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraĥ-baĥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ġāh,]
- Ve lâle-i la‘l-fâm, çerâġ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her **ġāh** kalb-i / âġahı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [ġāh,]
- ġāh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve **ġāh** kendüñi faĥr-ı / ħanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiĥâr u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [ġāh,]
- ġāh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve **ġāh** kendüñi faĥr-ı / ħanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiĥâr u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [ġāh,]
- meşşâta-i ġâzab u kîn, ruĥsârûñı **ġāh** ġâliye-i la‘lîn ve **ġāh** ġâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ġāh,]
- meşşâta-i ġâzab u kîn, ruĥsârûñı **ġāh** ġâliye-i la‘lîn ve **ġāh** ġâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ġāh,]

ġâlib: Üstün gelen, yenen.

- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve ĥayl u ĥaşem-i nebâtât u / ezhâra, **ġâlib** gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-ġîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [ġâlib,]

ġâlive: Misk macunu, misk ve amber gibi nesnelerden yapılmış güzel kokulu siyah bir macun.

- meşşâta-i ġâzab u kîn, ruĥsârûñı ġāh **ġâliye-i** la‘lîn ve ġāh ġâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ġâliye-i, -i]

ġâlive-baĥş: Güzel koku veren.

- Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruĥsâre-i ‘arûsân-ı bâġdur, ya‘nî **ġâliye-baĥş-ı** / reng ü rûy-ı evrâk-ı gülşen ve gülġüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i ġûn-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ġâliye-baĥş-ı,]

ġaltân: Yuvarlanan, tekerlenen.

- ser-i ‘azîzin, kûy-ı şavlecân-ı fenâ ve **ġaltân** tûb-ı ĥâk-ı ĥasâr / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [ġaltân,]

ğam: *Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.*

- Zaḥm-ı **ğam-ı** rûzgâra merhem / Dil-ḥastelere şifâ-resânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*ğam-ı, --ı*]
- Aḥvâlûmî ‘arza tâb u tākāt / **Ğamla** o kadar za‘îf ḥālüm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*ğamla, -la*]
- [...] / Bir yaña **ğam-ı** diyâr-ı ğurbet (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2*). [*ğam-ı, --ı*]
- pây-der-gil-i ḥayret ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka‘r-ı nâ-yâb-ı **ğamdan** ḥalâşa, / bir merd-i ‘âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istiḥlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ğamdan, -dan*]
- Garḳ olup baḥr-ı ıztırâb u **ğama** / Sür cebîn-i niyâzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*ğama, -a*]
- [...] / Tâ ki sen, pâ-mâl u ḥaksâr u ḥakîre, dest-gîr olup, bu dâm-ı **ğam** u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ğam,]*
- Şofrâ-yı **ğamuñ** sikencübîni / Âb-ı ciger ü ḥayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*ğamuñ, -uñ*]
- şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miḥnetle telḥ-kâm ve bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı **ğam** encâmuñdan taḥşîl-i keyfiyyet-i râhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*ğam,]*
- ḥuzûr-ı kâḏîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma‘ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, gûş itdi, ifrât-ı **ğam-ı** ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*ğam-ı,]*

ğam-dide: *Gam-dide: Birl. sf. (Fars. dide “görmüş” ile) Gam görmüş, kederli: Râgıbâ dil eĝlenir fikr ü hayâl-i yâr ile / Âşık-ı gam-dide olmaz kalsa da tenhâ garîb (Koca Râgıb Paşa). Gam-dide ocaklar ki merâretle somurtmuş (Tevfik Fikret).*

- ârâm u qarâr olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i **ğam-dîde** ‘âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*ğam-dîde,]*

ğam-efrûhte: *Gamlanmış.*

- ğam-efrûhte-i teḳâlîbât-ı kâ‘inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i ḥavâdiş-i / rûzgâr ile suḥte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*ğam-efrûhte-i,]*

gamgin: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

- Minnetle seni tamâm iderler / **Ğamgînligünde** şâd olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*ğamgînligünde, -liğünde*]

ğam-güsâr: *(Ar. Fa.) Üzüntüyü dağıtan.*

- Ben bî-kes ü **ğam-güsâr** u yârı / Pâ-mâl u ḥakîr ü ḥaksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*ğam-güsâr,]*

ğamir: *Bayındır olmayan, harap, vîran, gayr-i mâmur.*

- [...] / bu sāhire-i **ğamire-i** ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg ü bâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*ğamire-i,]*

ğarîbe: *Evvelce görülmemiş tuhaf, şaşılacak şey.*

- duĥter-i rez iken, ‘acĭbe vü **ġarĭbedür** ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegĭ ve ŧevket ü ferzānegĭ zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diġer 328, Beyit 7*). [*ġarĭbedür, -dür*]

ġark: *Ar. 1. Suyu batmak, boġulmak. 2. Batmış, müstaġrak: "gark-ı arak, Nura gark oldu semavât ü zemin." gark etmek: Batırmak, müstaġrak etmek.*

- Ġark olup baĥr-ı ıztırâb u ġama / Sür cebĭn-i niyâzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diġer 285, Beyit 5*). [*ġark,]*

ġarrâ: *Ar. Ak, parlak, güzel, gösterişli, nümâyişli: ŧerĭ’at-ı garrâ, gurre-i garrâ, mâkiyân-ı garrâ.*

- bozorgvârimuñ, tuġra-yı **ġarrâ-yı** menşür-ı pür-nürıdır. / [...] ki leb-i ĥikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diġer 310, Beyit 4*). [*ġarrâ-yı, --yı*]
- (Müşābehât-i ruĥsâr-ı ĥübân u ‘izâr-ı maĥbûbânla müfāheret ve küleh- / ġüşe-i iftiĥârı, ber-â-ber-i ġurre-i **ġarrâ** ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i’tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diġer 316, Beyit 12*). [*ġarrâ,]*
- Mül çün bu nazm-ı **ġarrâ** ile naġme-serâ oldı ve [...] / [...] zebân-ı ŧĭrĭn-beyânla edâ idüp, ra’nâ-‘arûsân-ı nâzenĭn-i (*Gül ü Mül, Diġer 336, Beyit 1*). [*ġarrâ,]*
- ma’nâya ve zĭbâ-yı düŧizeġân-ı mażâmĭn-i **ġarrâya**, ĥıla-ı reng-â-reng-i / fâĥirü’t-tırâz-ı feŧāhat ve ‘ıkd-ı le’âlĭ-i mütelâlĭ-i belâġatla bir ġüne ĥuliy- (*Gül ü Mül, Diġer 336, Beyit 2*). [*ġarrâya, -ya*]

ġarrende: *Kükreyerek vahŧileŧen arslan ve benzeri yırtıcı hayvan.*

- Çeŧm-i siyāh-ġazālâne-nigāĥ-ı ĥübân, bir āĥü-yı müşġĭn-müdur, ki fitrāk- / beste-i saydı, **ġarrende** ŧĭrân-ı ecemm ŧehlâ-nergis-i ve ĥumâr-âlûde-i ŧāĥĭb- (*Gül ü Mül, Diġer 318, Beyit 1*). [*ġarrende, -de*]

ġavġâ: *Far. Döġüşme, ġürtültü.*

- refṭaruñ bu semti, ġeŧt ü ġüzâr itmemiŧ ki, ĥĭç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / ŧūr u **ġavġâda** sentüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü ŧafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diġer 326, Beyit 6*). [*ġavġâda, -da*]
- Ve nice ceng ü cidâl u **ġavġâ** / [...] (*Gül ü Mül, Diġer 339, Beyit 3*). [*ġavġâ,]*

ġayb: *Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.*

- ki bu ġülŧen-sarây-ı dehr-i ĥazân-peziŧe ‘âlem-i **ġayb** u iġlĭm-i lâ-reybden / irmiŧüm. (*Gül ü Mül, Diġer 299, Beyit 4*). [*ġayb,]*

ġâvet: *Çok, pek, epey.*

- Ve bedân u nĭkân-ı her millet ve nādānān u ‘âġilân-ı her ümmet / baña bĭ-ĥadd u **ġâvet** i’tibâr u raġbet itmĭŧlerdür. (*Gül ü Mül, Diġer 339, Beyit 12*). [*ġâvet,]*

ġayret: *Aziz ve mukaddes bir ŧeye yabancıların el uzattıġını, göz diktiġini görmeye tahammül edememe duyġusu.*

- da’vâ-yı ĥamiyyet ü **ġayretle** naġme-perdâz-ı maġâm-ı ser- / bülendĭ, ve bĭ-ma’nâ, iddi’â-yı ŧecâ’at u mübārezet ile zaĥm-zen-sâz-ı ĥod- (*Gül ü Mül, Diġer 330, Beyit 6*). [*ġayretle, -le*]

ğavret: *İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.*

- rübüde-i **ğavret** ü 'ār olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [ğavret,]
- ğavretüm. / Ben miyâne-i ma'sūk-ı şermsâr ve 'âşık-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ğavretüm.,]
- [...] / Ve dem-be-dem **ğavret** ü hamiyyetden lâf u güzâf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [ğavret,]

ğazab: *Gazap, kızgınlık, kızma, öfke, hiddet.*

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kefi-i **ğazab** u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürrüşâne hitâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [ğazab,]
- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm u **ğazab** oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ğazab,]
- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm u **ğazab** oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ğazab,]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u **ğazab**, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [ğazab,,]
- cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u **ğazab**, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [ğazab,,]
- meşşâta-i **ğazab** u kîn, ruhsârûnî gâh ğâliye-i la'lîn ve gâh ğâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ğazab,]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübüde-i dest-i tehevvr ü **ğazab** eyleyüp ba'zî nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [ğazab,]

ğazâl: *Ceylâna benzer, ceylân gibi.*

- Çeşm-i siyâh **ğazâlâne** nigâh-ı müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehla-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [ğazâlâne, -âne]

ğâze: *Kadınların süslenmek maksadıyla yüzlerine sürdükleri kırmızı renkli düzgün, allık. // hamdele için müşebbehünbih.*

- meşşâta-i **ğazab** u kîn, ruhsârûnî gâh ğâliye-i la'lîn ve gâh **ğâze-i** zerrîn ile / ârâyîş ü tezyîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ğâze-i, --i]

geçürmiş: *Geçirmek. II Yaşamak, yaşayıp tüketmek.*

- ve âştî vü şulh u mâ-cerâda bulunup şad-hezâr cevri ü cefâ ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr **geçürmişüm.** (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [geçürmişüm., -üm.]

gedâ: *Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz; kul.*

- müştākân-ı melâl-iştimaldür, benüm **gedâ-yı** bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki hü-yı nîkû-yı hûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şikâr (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [gedâ-yı, --yı]
- gedâ-yı bî-nevâ oldu. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 13). [gedâ-yı, --yı]
- [...] / Beni sebeb-i bî-nevâyî ve bādî-i **gedâyî** zu'm u kıryâs itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [gedâyî, -yı]

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

- Biñ sım ü zeri iderler işrâf / Ammâ ki **gelince** râh-ı Hakkâ (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13). [*gelince, -ince*]
- [...] / Gül sāğarın pür itdi **gelüñ** pür-ğurüş oluñ (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5). [*gelüñ, -üñ*]
- Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindânuñ / Miyân-ı çarh-ı bezme **gelmeseydi** âftâb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [*gelmeseydi, -meseydi*]
- vücûda **gele**, mû-şikâfân u daķıka-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemiyân olan 'uķalâ 'indinde saķâ vü 'aţadan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [*gele,, -e*]
- huzûr-ı ķâđiye **gele**, güvâh-ı bî-iştibâhını ma 'ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı gam-ı gayret-âmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [*gele,, -e*]

gel-: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

- Geldi niçe feyz-i nev-bahârî / Kim gülşen iderdi hârzârı (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [*geldi, -di*]
- [...] / İrdi nevrüz yine **geldi** gülîstâna şabâ (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7). [*geldi, -di*]
- gelüp câme-i sebzâ-rengümi şad çâk u pâre pâre ķılmışum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [*gelüp, --üp*]
- Ve her çend sāğar-ı zerrîn ü cām-ı billürîne, bişter **gelüp** leb-â-leb / olam, ya 'nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [*gelüp, -üp*]
- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, ğâlib **gelüp** sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârü-gîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [*gelüp, -üp*]

gelmiş: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

- olmışdur, senüñ 'indüñde zebân-âvürde-i beyân u ta 'bîr ve medâyiḥ ü elķâb-ı / leţâfet-nişâbdan ki benüm haķķumda lisâna **gelmişdür**, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [*gelmişdür,, -dür,*]

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

- olmağla havâle-i nîş-i tevbîḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āğâh u ḥaberdâr olmaduñ, ki defîne vü **genc**, künc-i ḥarâbezârda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [*genc,,*]

gencîne: *Hazine.*

- Gencîne miyüm ki ḥükm-i Bârî / Cây itdi baña ḥarâbezârı (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1). [*gencîne,*]

ger: *Eğer, şayet.*

- Merhemleri zaḥm-ı cân-gezâdur / Bir nîm-piyâle şunsalar **ger** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10). [*ger,*]

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammâ', 'velî', 'lîk', 'velîkin' edatları ile birlikte).*

- Gerçi ikidür zebânuñ ammâ / Bir söz mi çıkar ḥilâf-ı ma 'nâ (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [*gerçi,*]

gerd: Toz, toprak, gubar.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer halîfeti, benüm dâmen-i / bî **gerd** küdüretümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*gerd,]*

gerdan: Dönen, döndüren, dolaşan. Boyun.

- gerdân eyledi. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 6*). [*gerdân,]*

gerden: Boyun, gerdan.

- nihād-ı halîfetu'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp **gerden-i** āvihtenîsi, şāyeste-i / selâsil ü ağılâl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*gerden-i,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzâ'-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde 'arbedeleri / cihetinden **gerden-i** helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*gerden-i,]*

gerden-firâz: Far. Boynunu kaldıracı, kaldıran, müftehir.

- Ve hîç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bağ-ı hazân- / pezîr-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü **gerden-firâz** oldukça dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*gerden-firâz,]*

germ: Far. Sıcak, hararet.

- Kedüyî, köhnegân-ı **germ** ü serd-dîde-i rüzgârele da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, **germ** ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*germ,]*
- Kedüyî, köhnegân-ı **germ** ü serd-dîde-i rüzgârele da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, **germ** ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*germ,]*
- Bâzâr-ı vefâyı **germ** idersin / Âhende olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*germ,]*
- Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü **germ** ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*germ,]*
- Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü **germ** ve saht u nerm-i 'âlemi daħı / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*germ,]*
- Rüzgâruñ **germ** ü serdîn görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muhâşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*germ,]*

germ-â-germ: Kızışıp ısınmış, pek kızışmış.

- Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis bir perdede **germ-â-germ** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*germ-â-germ,]*

germ-â-germ: Çok hareketli, çok şevkli.

- Bu deñlü meclisi olmazdı **germ-â-germ** rindānuñ / Miyân-ı çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*germ-â-germ,]*

germiyyet-endāz: Sıcaklık veren.

- Ve güş-güzāruñ olmadı, ki ben cem'ıyyet-sāz-ı aşhāb-ı şohbet ü 'ays / ve **germiyyet-endāz-ı** cem'ıyyet-i bī-gāne vü hvişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*germiyyet-endāz-ı,]*

germ-süz: Hareretiyle yakan.

- Şü'leden olsa nigh āteş-i ruhsāresine / Fi'l-hakīka nigāh-ı **germ-süz-ı** dīde-i 'uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm 'arız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*germ-süz-ı,]*

germ-ülfet: Sıcak, samimi dostluk kurmak.

- Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya 'nī senüñle **germ-ülfet** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*germ-ülfet,]*
- Ve şahābe-i 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dāhil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, **germ-ülfet** ü şohbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*germ-ülfet,]*

gest: Gezme, geçme, dolaşma.

- ārām u qarār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde 'āşık-ı zār, sū-be-sū **gest** ü güzārda ve cūr'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*gest,]*
- gürüh-ā-gürüh, seyr-i şahrā vü çemenzāra ve **gest-i** deşt ü kühsāra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*gest-i, -i]*
- refāruñ bu semti, **gest** ü güzār itmemiş ki, hīç-kes bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ğavġāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*gest,]*
- Ben ki ser-ā-pā 'ālem-i hīlli, seyāhat u temāşā ve ser-ā-ser iklīm-i / hürmeti **gest** ü güzār kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*gest,]*

getür: Meydana çıkarma, gösterme.

- [...] / Sen ki bir tabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb **getürmeyüp** fütāde-i hāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*getürmeyüp, -me, -y, -üp]*

gevher: Far. Mücevher, elmas.

- bulup, ta'rīf-i faẓīlet-i **gevher-i** zāt ve tavşīf-i hüsni sifāta ser-āġāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan naġamāt-ı laẓīfe-engīz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*gevher-i, -i]*
- efşānuma mensüb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nīde her kaṭre-i feyz-nişāri, bir **gevher-i** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*gevher-i, -i]*

gezend: Zarar, ziyan, hasar; elem, keder; âfet, musibet.

- Senüñ āsīb ü **gezendüñ**, bir sevb-i nazīfe, resīde ola, ya 'nī senden / birkaç kaṭre ki bir libās-ı pākīzeyeye çekīde ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*gezendüñ,, -ün]*

- Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı' ve germi-i bāzārūma **gezend** ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*gezend*,]
- [...] / Çünkü şoḥbet-i enīs-i nā-cins ve hem-dem-i nā-hemvārdan **gezend** ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*gezend*,]

gibi: T. Benzetme ve örnek ifade eder.

- ḥātıra, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-pezir-i ḥātır-ı 'abd-ı ḥaḳīr oldu ki; mızmar-ı / nazm u eş'ārda olunduḡı **gibi**, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*gibi*,]
- şütür-i ser-mest **gibi** cūş idüp kef-i ḡaḏab u kīnī, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-'itāba taşaddı ve Güle dürtüştāne ḥitāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*gibi*,]
- Ve şāḥibi sā'ir şüic'ān-ı zī-şān **gibi**, ki maşdüka-i sıfat-ı şecā'atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*gibi*,]
- görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā **gibi**, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārayış-ı āḡuş-ı rindān-ı şāḥbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*gibi*,]
- mışdaḳına mā-şadaḳ olan mekkāre-pīre-zenān **gibi**, ḳavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu'terif ü maḳarr olup, süst-kaḏem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*gibi*,]
- Ey Gül-i la'līn kabā, egerçi zāhiren tūṭi-i şekker-ḥā **gibi**, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü ḥoş-nümādur, ammā çi sūd, senüñçün bir suḡan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*gibi*,]

ḡılāf: Kılıf, zarf, kın II Sine, yürek.

- ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tiḡ-i bī-dırīḡ-i zebānı, keşīde-i **ḡılāf-ı** / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ḡılāf-ı*,]
- ḥadeng-i ḡonçeyi, ser-tiz ü bürrān ve tiḡ-i bī-dırīḡ-i zebānı, keşīde-i **ḡılāf-ı** / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ḡılāf-ı*,]

ḡıll: Gizli kin ve garez, düşmanlık.

- bī **ḡıll-ı** 'āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḥm-ı ma'şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu'āmele vü esrār ve hezār mükāleme vü ḡüftārları vardur. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*ḡıll-ı*, --ı]

ḡirān-bār-ı: Sarhoş olmak , darmadaḡın olmak.

- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā'ire vü şerāre bārdan taşra vaz'-ı / ḳaḏem itdüm, **ḡirān-bār-ı** cismāniyetden ḡalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*ḡirān-bār-ı*,]

ḡirān-mikdār: Benzersiz.

- kesād-ı tāri olup, metā'-ı ḥoş-ḳumāş-ı **ḡirān-mikdārūmdan**, raḡabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündeḑi' olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*ḡirān-mikdārūmdan*, -umdan,]

ḡirān-sāye: Ağırhḡı olan kişi, nüfuzlu.

- olup, perde-i **ḡirān-sāye-i** tekellüfi, talattuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ḥānmān-ḡarāb, fi'l-ḡaḳīka rāst-cevābsın, zīrā ḥicāb u ḡayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*ḡirān-sāye-i*, -i]

gird-âb: *Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anaför, su çevrintisi.*

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, mażîk-i çâh-ı ka‘r-ı nâ-yâb-ı gamdan halâşa, / bir merd-i ‘âlî-himmet ve **gird-âb-ı** yemm-i ıztırâb u elemden istiḥlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*gird-âb-ı, --ı*]
- [...] beni endahṭe-i **gird-âb-ı** ḥarâm kılup, kulüb u bâtın-ı / nâsa bişter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*gird-âb-ı, --ı*]

girde: *Yedi daire,çember.*

- endâz-ı naḡş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı her **heft-girde-i** bî-tınâb u sûtunda ve bu sâḥa-i faşîḥü‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*heft-girde-i,]*

giriftâr: *Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.*

- Ve [...] ile leb-cünbân-ı ḡurûr u istikbâr / olup, la‘în-i bî-dîn, **giriftâr-ı** ḡull-ı züll-i la‘net ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*giriftâr-ı, --ı*]
- ve siyeh-mestligi ve evzâ‘-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerdan-i ḥelâlüm selâsil-i nehy ü ḥarâma **giriftâr** oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*giriftâr,]*

giriḥ: *Düğüm.*

- ḥaclet ü ḥicâb el virüp, ser-ber-kün-i **giriḥ-i** giribân-ı ḡonçe olmakda bî-tâkat / u tâb ḡalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*giriḥ-i,]*

giriḥ-gîr: *Giriḥ-gîr: Düğümlü, düğüm tutan. Düşürünce ruhuna turra-i pür-çînini bât Muztarib mevc-i giriḥ-gîre döner âb üzre-Cevr İstemez çünkü mukayyed ola kendüyle cihân Bir taraf silsile-i zülf-igiriḥ-gîri nedir Şeyhülislam Yahya.*

- ârâm u ḡarâr olup, zencîr-i **giriḥ-gîrin** keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ḡam-dîde ‘aşîk-ı zâr, sū-be-sū geşt ü ḡüzârda ve cür‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*giriḥ-gîrin, --in*]

giriḥ-pîrâ-yı: *I. Düğüm yapan II. Bukle yapan.*

- giriḥ-pîrâ-yı cebîn ve ḡande-fermâ-yı dehen-i istiḥzâ olarak Mül-i âle, bu / ḡüne ḡonçe-ḡüşâ-yı ḡül-bâḡçe-i maḡâl oldu ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*giriḥ-pîrâ-yı,]*

giriṽ: *Far. Feryat, baḡrışma.*

- perdâz-ı sipiḥr-i berîn ve nâle vü âḥ-ı ḡazîn-i dil-suḡtegân ve **ḡiriṽ** ü enîn-i / derdmendân, ṭanîn efḡen-i mesâmi‘-i mütemekkinân-ı ‘illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*ḡiriṽ,]*

girîbân: *Elbise yakası.*

- bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğımndan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i **girībān-ı** hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākātum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*girībān-ı, -ı*]
- haclet ü hīcāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i **girībān-ı** gonçe olmakda bī-tākāt / u tāb ıalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*girībān-ı, -ı*]
- oldılar. / Gül daħi ifrāt-ı şerm ü hacāletden ser-fūrū-bürde-i **girībān-ı** peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*girībān-ı, -ı*]

ğırra: Gururlu, kibirli.

- şūret-i sūrḥ ü sebzūñe nazar-endāz-ı i ‘tibār olup ḥod-bīn ü **ğırra** olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*ğırra,]*

girü: Artık, bundan sonra.

- Şimden **girü** devlete du‘ā it / Olsun o Ḥidīv-i kāmkarī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*girü,]*

giryān: Far. Ağlayıcı, ağlayan, bākī: çeşm-i giryān. giryān giryān: Ağlaya, ağlaya.

- giryān ve zebān-ı ra‘dla bu beyti güyāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*giryān,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemdē, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl **giryān** u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*giryān,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemdē, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl **giryān** u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*giryān,]*

girye: Ağlama, gözyaşı.

- Eyler nağam-ı şarīrūñ icrā / **Giryeñ** sebeb-i sūrūr u sādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*giryeñ, -ñ*]
- Ol şadr-ı güzīne keşf-i rāz it / Düş pāyma **girye-i** niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*girye-i, --i*]
- ‘ayn-ı **girye** vū būkā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*girye,]*

girye-künān: Ağlamak.

- bārān, çok zamānlar **girye-künān** u eşk- efsān ıalır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13*). [*girye-künān,]*

girye-künān: Ağlamak, gözyaşı dökmek.

- künān, cevāba güşāde-dehān olup dir ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*girye-künān,]*

giyāh: Bitki, ot, yeşillik.

- [...] / mażmūnyla ‘āmil olan güşe-güzīnān-ı şavma‘a-i tecrīdūñ **giyāh-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*giyāh-ı, --ı*]

gürdār: *Cenk, savaş, kavga.*

- Ve vakt-i rezm ü kârzâr, ki maḥall-i zed ü bürd ü **gürdârdur**, / mübârizân-ı Tehemten menişâna cür‘et ü şecâ‘atle meded ü yâverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*gürdârdur*., -dur]

gisû: *Omuza dökülen uzun saç.*

- mânend-i dem-i i ‘câz-tev‘em-i Mesîḥ ibn Meryem, ḥayât-baḥş u feyz- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı **gisû-yı** sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*gisû-yı*,]
- gâh dest-âvîz-i büy-ı dil-âvîz-i **gisû-yı** bütân ve gâh ḥaber-resîden-i çigünegî-i / ḥâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i ‘uşşâk-ı muṣṭarib-ḥâl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*gisû-yı*,]

gîti-fürüz: *Dünyayı aydınlatan, feyiz veren.*

- gün-ı cemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-i **gîti-fürüzumdur**. / Şem‘-i pertev-figen-i cem‘-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*gîti-fürüzumdur*., -umdur]

gonce: *Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .*

- Ammâ yine naḥl-ı kām-ı bî-bâr / Açılmadı **gonce-i** dil-i zâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*gonce-i*,]
- [...] / Ve her nihâl-ı nukre-püş-ı gülşen, berây-ı müjdegâne ve **gonce-i** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*gonce-i*,]
- fîrâkla, dāmānum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı **gonce**, ḥûn-ı iftirâkla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim ü şüküfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*gonce*.,]
- Şan Züleyhâ ḥalvetidür **gonce-i** der-beste kim / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*gonce-i*,]
- Bil ki ol Yûsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derûn-ı ḥalvet-ḥâne-i **goncede**, / dest-i güstâḥ-ı Züleyhâyî-bād, dāmen-i pākūmi çâk çâk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*goncede*., -de]
- Ben şeyḥ-i seccāde-nişîn-i ḥānkāḥ-ı Gülşenîyüm ki tekmiḥ-i erba‘în / idüp ḥalvet-ḥâne-i **gonceden** çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*gonceden*, -den]
- tûṭî-i mu‘ciz-suḥan-ı çemen-i belāğ, ra‘na-nergis-i bâğ-ı mā-zāğ / **gonce-i** rengîn-tebessüm-i bülbul-i şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*gonce-i*,]
- gonce-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesîm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*gonce-i*,]
- gonce-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesîm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*gonce-i*,]
- ḥadeng-i **gonceyi**, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dirîğ-i zebânı, keşîde-i gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*gonceyi*., -yi]
- ḥadeng-i **gonceyi**, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dirîğ-i zebânı, keşîde-i gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*gonceyi*., -yi]
- haclet ü hicâb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i giribân-ı **gonce** olmakda bî-tâḳat / u tâb ḳalırduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*gonce*,]

gonce-güşâ: *Açılmış gonca.*

- girih-pîrâ-yı cebîn ve ḥande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / güne **gonce-güşâ-yı** gül-bâğçe-i maḳâl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*gonce-güşâ-yı*, -yı]

göñül: İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

- Ve'y **göñli** sürürü mey-güsârûn / Ey şād kılan dil-i hazîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*göñli, -i*]

gör: Görmek.

- Âşârûnı **görse** Mânî nâ-çâr / Hayretle olurdu naqş-ı dîvâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*görse, -se*]
- Uyhu yüzi **gördi** pāsbanlar / Tedbîri ile hemîşe taqdîr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*gördi, -di*]
- Gör ey yem-i cûd u 'ayn-ı ihsân / Tevcîh-i nigâh-ı lutfâ şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*gör,]*
- Gördüm nice miñnet-i sipihri / Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Cām-ı şarâb-ı nâb mı vardır **görülmedük** (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*görülmedük, -ül, -me, -dü, -k*]
- görmüş pîş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-'âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârayîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*görmüş, -müş*]
- Rûzgârûnı germ ü serdin **görmeyen** âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senûñ benümle niçe cür'et-i muhâşametûñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*görmeyen, -me, -y, -en*]

gör-: Görmek.

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*görmez, -mez*]
- safha-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i hâk-ı tevâzû' u teslîm itmeyse, beni **gör**, / ki 'alâ-rağm-ı îblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*gör,,]*

göremez: Görmek.

- Andan **göremez** ruh-ı nevâziş / Ey merhem-i zağm-ı sîne-rîşân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*göremez,]*

görüp: Görmek.

- âlâmdan âzâd, belki bir nîm-nigâh-ı lutfâ şâyân **görüp**, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i tāk-ı seb'a-şidâd ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*görüp,,]*
- görüp, redd-i cevâba, bir kâ'ide-i bâ-fâ'ide mülâhaza vü hâtırâ idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i haķîkat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*görüp,,]*

göster: T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

- Göstermedi rüy-ı mihr bir ân / Cevr eylemede 'adû-yı bî-dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*göstermedi, -me, -di*]

götür-: Götürmek.

- Bir kadeh mey kişinûñ cümle hicâbın **götürür** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*götürür, -ür*]

götürür: Götürmek.

- hüzür-ı kâdıye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma‘ân **götürür**. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*götürür*.,]

göz: T. Görme organı.

- Zehrûne fedâ hezâr tiryāk / Ey **gözleri** nûrî bâde-hvârûn (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*gözleri, -leri, -*]
- Niçe hayretde kōmaz (âdemi ol **gözler** kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*gözler, -ler*]

gubâr: Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).

- lîkin âyîne-i şu‘lenāk-ı idrâki, dem-be-dem pür-jeng ü **gubâr** idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*gubâr*,]

güda: Dünür.

- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı i‘tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıqasın, muṭlaqu‘l-‘inân, ve her bār, mızmâr-ı güft ü **güda** cevalân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*güda*,]

ġufrân: Affetme, bağışlama, merhamet etme.

- [...] dur, rahmet ü **ġufrâna** / muṭtâc u sezâvâr ve şâyânlardır. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*ġufrâna, -a*]

güft: Laf, konuşma.

- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma‘nâ **güft** u gûya ser-âğâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*güft*,]
- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı i‘tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıqasın, muṭlaqu‘l-‘inân, ve her bār, mızmâr-ı **güft** ü gûda cevalân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*güft*,]

güft ü gûdavuz: Dedikodu, laf, konuşma.

- Bir **güft ü gûdayuz** nige-h-i çeşm-i yârile / ‘Aşk olsun ol mu‘âmelenuñ âşnâsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*güft ü gûdayuz*,]

güftâr: Söz, laf II söz söyleme, düşünceyi dile getirme.

- Saña n’ola ey Mesîh **güftâr** / Ey feyz-nişâr u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*güftâr*,]

- Güftār-ı Meslîh ile hem-dem / Luṭfuñ durur ey Sikender-i ‘aşr (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7). [güftār-ı, -ı]
- Hezār muḥassenāt u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı **güftârumdadur** ki / senün kabâyih u bed-ḥulîḡuñda hiç söz ve aslâ kelâm yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [güftârumdadur, -umdadur]
- bî ḡill-ı ‘âşıkân-ı belâ-keşânun çeşm-i bî-raḥm-ı ma‘şukân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu‘âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü **güftârları** vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [güftârları, -lar, -ı]
- ‘ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı‘ olmışdur. / Kendü **güftâr-ı** mu‘ciz-âşârları mışdâkıncı, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [güftâr-ı,]
- [...] mâni‘-i idâre-i zebân-ı nâdire-ḡü ve belâgat-eşerdür. / Saña hiç bir kâr-ı nîk u **güftâr-ı** pesendide yok mı idi ki kendü ef‘âl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [güftâr-ı,]
- Ve **güftâr-ı** lülû-bâr-ı server-i kâ‘inâtndan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istihyâ itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [güftâr-ı,]
- Ey Mül, bu güzâf-âlûde **güftâr**, zebân-âvürde-i i‘tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i ‘âşık-ı zâr u ma‘şuk-ı şermsârdan bürka‘-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [güftâr,]
- i dil-pezirin ‘ayân u takrîr eylesem, bu bî-şümâr **güftâr-ı** nâ-sezâ vü / ḡâtır-âzârdan, ḡacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [güftâr-ı,]
- [...] / Mül çün bu **güftâr-ı** telḡ u sâmi‘a-figârî ḡüş ve bu sāḡar-ı zehr-i bed- (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12). [güftâr-ı,]
- Mül ki bu muḡaddimeyi tamâm ve bu faşıl vâşıl-ı maḡâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-ḡüşâ-yı kâḡkâha-i istihzâ olarak ser-âḡâz-ı **güftâr** eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [güftâr,]

gül: Far. Çiçeklerin ser-fırâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.

- [GÜL Ü MÜL] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 1). [[gül,]
- olduḡı Münâzara-i **Gül** ü Mül-nâm eşeri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [gül,]
- Virdi peygâm-ı **güli** bülbul-i nâlâne şabâ / Nesîm-i hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maḡdem-i şâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [güli, -i]
- [...] / ya‘nî bülbulân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâḡsâr-ı nihâl-ı **gül** ü (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14). [gül,]
- [...] / ve ḡatarât-ı şebnem-i terle rûy-ı **Gül-i** ra‘nâ, nümüdâr-ı ‘izâr-ı lâle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). [gül-i, --i]
- [...] / **Gül** sāḡarın pür itdi gelün pür-ḡurûş oluñ (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5). [gül,]
- cevalân ve etrâf-ı dâ‘ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-ḡâşıl, ḡîn-i ictimâ‘-ı Mül ü **Gül** ve her bülbul-e Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [gül,]
- [...] / miyâne-i **Gül** ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muḡâvere işti‘âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [gül,]
- [...] / **gül-i** terden câm-ı pür-tâb-ı şarâbı, pirâhen-püş-ı âl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [gül-i, --i]
- ḡulḡule-pîrâ bir bülbul ve bâde-i ḡulḡunla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / **gül-i** sîr-âb olduḡı eyyâm-ı şafâ, encâmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [gül-i, --i]
- belki bürde-i perde-i nizâ‘ u cidâl idüp; / **Gül-i** ḡamrâ (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [gül-i, --i]
- **ḤİTÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ** / Ey Mül eger beni, ya‘nî vücûd-ı biḡbûdumda merkûz u mevcûd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [gül-i, --i]
- Çıkdı andan dâmen-i çâkiyle Yûsufvâr **gül** / Ya‘kûb-ı pinḡânî-taḡammülüm ki miyân-ı ḡas u ḡâşâkda ḡâr-ı dil-âzâr-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [gül,]
- Şemm eyleyince tâze **gül-i** nev-resîdeyi / ḡülşen pür oldı bâḡ-ı şalât-ı hezârdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [gül-i, --i]
- Ey **Gül-i** ḡod-rûy u bî-hûde-ḡüy, v‘ey mişâl-ı zenân-ı zînet-ḡvâh u / ârâyîş-cüy, ser-â-pâ reng ü bûy! (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11). [gül-i, --i]
- şütür-i ser-mest gibi cüş idüp kef-i ḡâzab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-‘itâba taşaddî ve **Güle** dürrüşâne ḡitâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [güle, -e]
- Ey **Gül**, da‘vî-i şâhidî eyledün ve ḡande-i bî-câ vü bî-ma‘nâyı, ḡadd u / ‘adedden bîrûn u ezfûn itdün. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [gül,]
- Hezâr ‘âşık-ı dil-figârile, ki bülbulân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nîşîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderün **Gül-i** ḡirî bâ-vücûd-ı türe-râyî (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [gül-i, --i]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buḡâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ud-ı muḡa‘‘ar-ı dimâḡ ve ‘arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [gül,]
- Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buḡâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ud-ı muḡa‘‘ar-ı dimâḡ ve ‘arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [gül,]

- cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve **Güle** cevâb-ı pür-‘itâba, bu / perdeden ser-âgâz itdi, ki: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [güle, -e]
- Ey **Gül-i** la‘lîn kabâ, egerçi zâhiren tûti-i şekker-hâ gibi, perr ü bâlûn / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senünçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [gül-i,]
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od hârsuz **gül** dâğsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [gül,]
- Ey **Gül**, hîç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [gül,,]
- Gül bildi ve yakîn hâsıl itdi ki Mül, harîf-i hîle vü değâ ve nedîm-i / bezle-hvân u muşâhib-i meclis-ârâdur, der-hâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [gül,]
- u âmîhte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / **HIṬÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [gül-i, --i]
- Ey **Gül**, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [gül,,]
- Mül ki bu muḳaddimeyi tamâm ve bu faşıl vâsıl-ı maḳâm-ı encâm itdi, / **Gül** dehen-güşâ-yı ḳahḳaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı güftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [gül,]
- didi: / **HIṬÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ** (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [gül-i, --i]
- oldılar. / **Gül** daḫi ifrât-ı şerm ü hacâletden ser-fürû-bürde-i girîbân-ı peşimânî (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5). [gül,]

gül-âb: Far. Gül suyu, cülâb.

- Pākân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı dil-cüyumı ki **gül-âb-ı** hoş- / būdur, pirâhen-i tâhir ü hıla‘-ı fâhirelerinden mâ‘adâ şafḥa-i cemâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [gül-âb-ı, --ı]
- henüz **gül-âb** -ı hoş-büy-ı revânüm. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve ḥarâb-ı bî-su‘ûr u medhüş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [gül-âb,]
- [...] / **gül-âb-ı** muşaffâdur, def‘ ü ref‘-i şudâ‘ iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [gül-âb-ı, --ı]

gülâm: Köle, kul, esir, bende.

- Serv-i ser-keş ü âzâde-i bağ, mişâl-i ḳumrî, **gülâm-ı** tavḳ-ber-gerden-i / ḳadd-i ser-efrâzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [gülâm-ı,]

gül-bâğçe: Gül bahçesi.

- girih-pîrâ-yı cebîn ve ḥande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / gûne gonçe-güşâ-yı **gül-bâğçe-i** maḳâl oldı ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [gül-bâğçe-i,]

gül-baṅg: Şakıma; hoş ses çıkarma bağlamında.

- na‘ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve **gül-bāng-ı** cûş u hurûşı peyveste-i / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vâlâtârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [gül-bāng-ı, --ı]
- maẓmûninca **gül-bāng-ı** pey-ender-pey-i şalât u selâmı, ṭanîn-endâz-ı / heftümîn-ḳıbâb-ı sipihr-i berîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [gül-bāng-ı, --ı]
- gül-bāng-ı kelîme-i tevḥîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, ṭanîn- / endâz-ı heftümîn-ḳıbâb-ı çarḥ-ı muḥtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [gül-bāng-ı, --ı]
- Belki peyveste **gül-bāng-ı** nûş-â-nûş ve hem-vâre, bülend- / na‘ra-i hoş-bād-ı ser-ḥoşân-ı bî-hüşı, güş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [gül-bāng-ı, --ı]

göl-berg-i: *Göl yaprağı.*

- Ve muṭarrā **göl-berg-i** selām u šalāt ve ra‘nā-ğonçe-i dūrūd u ṭahīyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāṣṣu‘l-ḥāṣṣ-i kurbīyyet (*Göl ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*göl-berg-i,]*

göl-gest: *Göl bahçesinde gezintiye çıkmak.*

- zemīne, anlaruñ şadaқа-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / **Göl-geşt-i** ṭarf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Göl ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*göl-geşt-i, --i]*

gölğüle: *Gürültü, velvele.*

- Ve cūybār-ı pūr-emvāc-ı gülzār, velvele-i murğān-ı bülend-āvāz u ḥoş- / elḥān ve **gölğüle-i** fāḥitegān-ı tīz-āheng ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Göl ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*gölğüle-i,]*
- ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu‘le-fürüz / u dīl-sūz, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı ‘aşıyān, velvele-endāz u **gölğüle-** (*Göl ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*gölğüle-,]*

gölğüle-pīrā: *Gürültü çıkaran.*

- gölğüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i gölğünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, encāmda; (*Göl ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*gölğüle-pīrā,]*

gölğün: *Gül renkli II Sevgilinin yüzü.*

- gölğüle-pīrā bir bülbul ve bāde-i **gölğünla** memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā, encāmda; (*Göl ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*gölğünla, -la]*
- Eger seni rūy-ı **gölğün** ve ruḥsār-ı lālegūna, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pūr-füsūnı, baña nisbet itdiler. (*Göl ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*gölğün,]*

gölğüne-sāy: *Gül renkli, allık gibi.*

- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i ‘arūsān-ı bağdur, ya ‘nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rūy-ı evrāk-ı gülşen ve **gölğüne-sāy-ı** çehre-i şükūfe-i gün-ā- (*Göl ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*gölğüne-sāy-ı,]*

göl-hande: *Güteryüzlü.*

- gül-ḥandeler eylersin. / [...] (*Göl ü Mül, Diğer 314, Beyit 12*). [*gül-ḥandeler,]*
- gül-ḥandeler eylersin. / [...] (*Göl ü Mül, Diğer 315, Beyit 12*). [*gül-ḥandeler,]*

gölüstān: *Göl bahçesi || Sevgili yurdu.*

- [...] / İrdi nevrüz yine geldi **gülistāna** şabā (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7). [gülistāna, -a]
- [...] / Ve muṭribān-ı nağme-serāyān-ı **gülistān**, (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13). [gülistān,,]
- nebātāt u ezhāra ki şanāyi‘-i bedāyi‘ü‘l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i **gülistān**, bir ter-zebān-ı ‘azbu‘l-beyān olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [gülistān,,]
- [...] / Ve hezār-destān-ı **gülistān** ki vā‘iz-i hoş-nefes-i murğān-ı murğzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5). [gülistān,]
- [...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı **gülistān** hōd, berg ü nevāyı benden aḥz u celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [gülistān,]
- ‘Arşagāh-ı pehnā-yı **gülistānda** şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [gülistānda, -da]

gül-‘izārān: Yanağın gül bahçesi (Sevgili bağlamında).

- mānend-i dem-i i‘cāz-tev‘em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyż- / nişār ve nesīm-i ‘anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı **gül-‘izārān**, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [gül-‘izārān,,]

gül-i ra‘nā: 1. kırmızı-beyaz veya kırmızı-sarı renkli gül, 2. güzel gül, 3. sevgili.

- HİTĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1). [gül-i ra‘nā,]

güll: Suçlunun boynuna ve bileklerine geçirilen demir halka, zincir, pranga.

- Ve [...] ile leb-cünbān-ı gurūr u istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı **güll-i** züll-i la‘net ü nefrīn ve sergerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [güll-i, -ı]

gül-reng: Gül renkli.

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i **gül-reng**, bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [gül-reng,]
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḥışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i **gül-reng**, bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [gül-reng,]

gülşen: Gül bahçesi || bahçe; bkz. ‘şahn-ı gül-şen’, ‘maḥabbet gül-şeni’ md.

- Geldi niçe feyż-i nev-bahārī / Kim **gülşen** iderdi ḥārzārı (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [gülşen,]
- [...] / Ve her nihāl-ı nukre-püş-ı **gülşen**, berāy-ı müjdegāne ve gönçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [gülşen,, -ı]
- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i ‘arūsān-ı bağdur, ya‘nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı **gülşen** ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şükūfe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [gülşen,]
- Şem‘-i pür-lem‘-i encūmen-ārā-yı **gülşen**, benüm tābiş-i ruhsār-ı / mehveşūmden rüşen ü efrūhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [gülşen,, -ı]
- Ben şeyḥ-i seccāde-nişīn-ı ḥānkāh-ı **Gülşenīyüm** ki tekmlīl-i erba‘īn / idüp ḥalvet-hāne-i gönçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [gülşenīyüm, -īyüm]
- Şemm eyleyince tāze gül-i nev-resīdeyi / **Gülşen** pür oldı bāng-ı şalāt-ı hezārdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [gülşen,]
- şermsārdur. / Ve süsen-i **gülşen**, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7). [gülşen,, -ı]
- zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i ṭarf-ı **gülşene** ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [gülşene, -e]

gölşen-sarây: *Dünya sarayının gül bahçesi.*

- ki bu **gölşen-sarây-ı** dehr-i hazân-pezir-e ‘âlem-i gayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*gölşen-sarây-ı, -ı*]
- Bir dem bu **gölşen-sarây-ı** hazân-pezir-i ‘âlemde, kim handân u hurrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*gölşen-sarây-ı, -ı*]
- Bir dem bu **gölşen-sarây-ı** hazân-pezir-i ‘âlemde, kim handân u hurrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*gölşen-sarây-ı, -ı*]

gölşitân: *Gül bahçesi, çiçeklik l bahçe.*

- Çıkardı erba’înin tekye-gâh-ı **gölşitân** içre / Dil-i lüle n’ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*gölşitân,]*

gölzâr: *Gül bahçesi l bahçe.*

- Mümtâzı olur bu kâ’inātuñ / **Gölzâr-ı** ümîd kaldı bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*gölzâr-ı, --ı*]
- nevrüzidür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı **gölzâr** olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*gölzâr,]*
- Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı **gölzâr**, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gulgüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*gölzâr,, -ı*]
- reng ü hü-y-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı **gölzâr**, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*gölzâr,, -ı*]
- [...] / Haṭîb-i câmi’-i **gölzâr** ki ‘andelîb-i nâzûk-şadâ vü pâkîze-edâdur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*gölzâr,]*
- ezhâra, feyz-baḡş-ı hayât ve eṣcâr-ı bî-berg ü bâr-ı **gölzâra**, sebeb-i / taḡviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*gölzâra,, -a*]
- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i **gölzâra** ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*gölzâra, -a*]

gölzârda: *Gül bahçesi l bahçe.*

- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her güşe-i **gölzârda**, / tarḡ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*gölzârda,,]*

gölzârum: *Gül bahçesi l bahçe.*

- Ve sipeh-sâlâr-ı hayl-i büstân u **gölzârum**. / Çeşm-i nergis-i şehlä, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*gölzârum,,]*

güm-kerde: *Izi kalmamış, adı sanı unutulmuş, kaybolmuş.*

- güvârı nüş eyledi, ser-â-pâ, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitîz ve **güm-kerde-i** / râh-ı şu’ûr u temyîz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*güm-kerde-i, -i*]

güm-rehân: *Yolunu kaybetmiş olan kimseler; mec. doğru yoldan sapmış olanlar, sapıklık içinde olan kimseler.*

- berr-i pür harr-i cehâlet olan **güm-rehânı** ki dil-teşnegî-i harâret-i / dalâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*güm-rehânı,]*
- dalâletle câdde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i hîlâf iden **güm-rehânı**, tarîk-i tevfiğ-i refîğ-i İslâma hâdî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*güm-rehânı,,]*

güm-şode-nâm: *Adı sanı bilinmeyen.*

- Pâyüm ser-i çarh-ı kîne-hvâh it / Ben **güm-şode-nâm** u bî-nişânî (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*güm-şode-nâm,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne **güne** merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*güne, -e]*
- Şu 'arâ-yı rûşen-râ-yı Rûm, bu **güne** menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*güne, -e]*
- gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne **güne** nuş u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*güne, -e]*
- ma'nâya ve zîbâ-yı düşîzegân-ı mazâmîn-i garrâya, hıla'-ı reng-â-reng-i / fâhîrî' t-tırâz-ı feşâhat ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâgatla bir **güne** huliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*güne, -e]*
- Bir kimsenün ḥâl-i bed-melâlî, ne **güne** ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*güne, -e]*

gün: *Gündüz.*

- dîde-i 'ibret-bînle nazar-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne **güne** berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*güne, -e]*
- Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş u tarab, neşât u şadmânî ve inbisât u / ḥandânîye bâdî vü sebeb olduğumdan hezâr cânla râğîb u tâlibüm ve bu **güne** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*güne, -e]*
- CEVÂB-I MÛL-İ ḤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne **güne** ḥâlet vâkı' oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*güne, -e]*
- zemîne, anlaruñ şadâka-i seri, dîde-i teri, ne **güne** âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i tarf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı cemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*güne, -e]*

gün-â- gün-ı: *Türlü türlü, çeşit çeşit...*

- gün-ı cemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / Şem'-i pertev-figen-i cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*gün-â- gün-ı,]*

gün-â-gün: *Far. Türlü, envâ-ı muhtelif, çeşit.*

- ergavân ve guşûn-ı pür-şükûfe-i **gün-â-gün-ı** dırahtânda, her biri bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*gün-â-gün-ı, -ı]*
- ḥaşâ'il-i latîfe-i **gün-â-gün** ve fezâ'il-i şerîfe-i rûz-efzûndan bî-ḥaber ü âgâh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*gün-â-gün,]*

- ‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ’-ı şükûfe vü ezhâr-ı **gün-a-gündan** kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*gün-a-gündan,*]

günâh: Suç, Allah katında yasaklanan şey.

- dergâhuma, nigâhdâr-ı ma‘şîyyet ü **günâh** olursam, rahmet-i bî-gâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü ‘ayân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*günâh,*]

günâhdan: Suç, Allah katında yasaklanan şey.

- Ben rû-siyâhı, ma‘şîyyet ü **günâhdan**, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hıred-güdâz, tanîn-endâz, şımâh-ı sâmi‘ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*günâhdan,,*]

gunc: Naz, şive, işve, kırıtma: gunc u delâl.

- Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruhsâr-ı ‘âle’l-‘âlûne, şîve vü nâz / ve **gunc** u delâl idersün. Bir sa‘at zîştî-i refîk-i nâ-cinsünî ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*gunc,*]

güne: Tür, nevi, çeşit, tarz.

- Bahtum meger itdi Hâk Tebarek / Bu **güne** siyâh u nâ-mübârek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*güne,*]
- girih-pîrâ-yı cebîn ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / **güne** gönçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i makâl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*güne,*]
- şad **güne** şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma‘düde vü mahşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*güne,*]

güne: Gün, zaman; güneş.

- selâma, kisvet-i cür‘ada, ne **güne**, ser-fürü vü hâk-büsî eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*güne,,*]

günehkârân: Günahkarlar.

- Muhammedü’l-Emîn [...] / [...] şûret-i rahmet-i İlâhî ve **günehkârân-ı** ümmetün şefî‘ ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*günehkârân-ı,*]

gürbe: Kedi.

- gürbe ve bî-hüde peygâr u ‘arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-âgâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*gürbe,*]
- ve siyeh-mestligi ve evzâ’-ı « Şütür **Gurbe** » ve bî-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü harâma giriftâr oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*gurbe,*]

ğurbet: Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma ‖ Sevgili'den uzakta olan yer ('aşık bağlamında).

- [...] / Bir yaña ğam-ı diyâr-ı **ğurbet** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2*). [*ğurbet,]*

güriz: Kaçma, firar. II kaçan.

- müşâhede kılduñ, hem-nişînan-ı nâ-ehl ü bed-âmüzdan **güriz** ü hâzer / cyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [*güriz,]*

ğurre: Ayın ilk günündeki parlaklığı.

- (Müşâbeheth-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı maḥbûbânla müfâheret ve küleh- / güşe-i iftîhârı, ber-â-ber-i **ğurre**-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i 'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ğurre-i, --i]*

gürüh: Cemaat, bölük, takım, taife.

- Yek-bâre, **gürüh**-ı hûbân-ı 'işve-perdâza nigeḥ-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki cemî'isinden bâlâter ü ser-fîrâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*gürüh-i,]*
- ü zindeġânî oldu. / Nâ-gâḥ maḥall-i ma'rekeden bir **gürüh**-ı enbûḥ, güzâr idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*gürüh-i,]*

gürüh-â-gürüh: Gurup halinde.

- gürüh-â-gürüh, seyr-i şahrâ vü çemenzâra ve geşt-i deşt ü kühsâra çıḡup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*gürüh-â-gürüh,,]*

ğurûr: Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.

- Ve [...] ile leb-cünbân-ı **ğurûr** u istikbâr / olup, la'în-i bî-dîn, giriftâr-ı ġull-ı züll-i la'net ü nefrîn ve ser-ġerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*ğurûr,]*
- ve terâne-senc-i **ğurûr** u kibr olup rûtbeñi, muḥâfaza itdûñ. / Zîrâ şeyṭân-ı la'în-i ḡod-bîn, Ḥâzret-i Âdem, 'aleyhi' s-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*ğurûr,]*
- [...] / Muḡaddimen bâlâ-pervâz-ı evc-i **ğurûr** olup zemzeme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2*). [*ğurûr,]*

güş: Kulak.

- [...] / Ve ḡasb-ı ḡâlümde bu zemzeme güş-güzâruñ olmadı mı ki suḡan-sencân-ı maḡâm-ı 'Acemden şudûr idüp mengüş-ı **güş**-ı cihâniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*güş-i,]*
- Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı ḡod-sitâyı ve ḡaḡkında bu ta'rîzât u / tevbiḡât-ı cân-gezâyı, **güş** eyledi, 'inân-ı iḡtiyâr, dest-i taḡammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*güş,]*
- ḡuzûr-ı kâḡdiye gele, güvâḡ-ı bî-iḡtibâḡını ma'an götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı ṭâḡat-rübâyı, **güş** itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*güş,]*

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-ı **güş-i** hüş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer ü le‘âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*güş-i, --ı*]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nüş-â-nüş ve hem-vāre, bülend- / na‘ra-i hoş-bād-ı ser-hošān-ı bî-hüşı, **güş** idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*güş, ,*]
- [...] / Mül çün bu güftâr-ı telh u sâmi‘a-figârı **güş** ve bu sāgar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*güş, ,*]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bā-şevâbı, mengüş-ı **güş-i** iz‘ân u te‘emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsü‘l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*güş-i, ,*]
- Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengüş, **güş-i** müstemi‘ānda, cāy-gîr ve bi‘l-cümle, pāk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*güş-i, --ı*]

güşād: Açık, açılmış.

- Bir vaqt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, ya‘nî mevsim-i bahâr-ı dil- / **güşâda** ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*güşâda, -a*]

güşâde: Far. 1. Açık, açılmış.

- ü **güşâde** ve derûn-ı erbâb-ı bezme bir mertebe, âteş-i şu‘le-fürûz / u dil-sûz, fûtâde oldı, ki feryâd u âvâz-ı ‘aşiyân, velvele-endâz u ğulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*güşâde, ,*]

güşâde-cebînüm: Alın açık.

- Ve pākîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânında sürh-rûy u **güşâde-cebînüm**. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*güşâde-cebînüm, ,*]

güşâde-dehân: Ağzı açık.

- künân, cevâba **güşâde-dehân** olup dir ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*güşâde-dehân, ,*]

güşâviş-bahş: Ferahlık veren.

- Ve beng, ki **güşâviş-bahş-ı** dil-i bî-tâb u tengdür, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvânumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*güşâviş-bahş-ı, ,*]

güşe: Kenar, uç, köşe.

- mesâha-i sâhire-i kîr-i kevnde, benümçün ne bir **güşe-i** âsâviş üistirâhat ve / ne bir cāy-ı ârâmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*güşe-i, --ı*]
- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her **güşe-i** gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*güşe-i, --ı*]
- iderler. / Bisât-ı inbisât-pîrâ vü neşât-efzâ-yı sebzezâr, benüm tahtgâhum; **güşe-i** (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*güşe-i, ,*]
- Cenâb-ı İzîd-i ‘alîm ü ‘allâm, beni pā-beste-i dām-ı harâm eyledi, tâ ki / ‘ömr-i kütâh u tîz-refîtları, bi‘l-cümle, **güşe-i** seccâde-i ta‘at u ‘ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*güşe-i, --ı*]

güſe-güzîn: Bir köſeye çekilip oturan, yalnızlığı seçip dünya ile ilgisini kesen.

- ‘âciz ü bî-zârdur. / Baña peygüle-niſîn-i maķâmât-ı ħarâbât ve **güſe-güzîn-i** cây-ı fenâ (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*güſe-güzîn-i,]*

güſe-güzînân: I. Yalnızlık köſesini mekan olarak benimseyen II. Yalnızlık köſesinde oturan.

- [...] / maẓmûniyla ‘âmil olan **güſe-güzînân-ı** ſavma‘a-i tecrîdüñ giyâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*güſe-güzînân-ı,]*

güş-güzâr: Geçiş kulağı.

- [...] / Ve ħasb-ı ħâlümde bu zemzeme **güş-güzâruñ** olmadı mı ki suĥan-sencân-ı maķâm-ı ‘Acemden ſudûr idûp mengüş-ı güş-ı cihâniyân olmuſdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*güş-güzâruñ, -uñ]*
- Ve **güş-güzâruñ** olmadı, ki ben cem‘iyyet-sâz-ı aşĥâb-ı ſoĥbet ü ‘ayſ / ve germiyyet-endâz-ı cem‘iyyet-i bî-gâne vü ħvîſüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*güş-güzâruñ, -uñ]*

güşis: Çalışma, uğraşma.

- ħâtıra, cilve-ger-i Mir‘ât-ı zeng-peẓîr-i ħâtır-ı ‘abd-ı ħaķîr oldu ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ârda olunduğı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı **güşiş** ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*güşiş,]*

güsiste: Kırılmış.

- Ammâ benden, ſayf u ſitâda, belki füşûl-ı erba‘ada, ser-riſte-i meyl ü / maĥabbet, **güsiste** vü münķatı‘ ve germî-i bâzâruma gezend ü ħalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*güsiste,]*

güstâh: F. küstah, saygısız.

- Bil ki ol Yûsuf-ı Mıſrî-çemenüm ki derûn-ı ħalvet-ĥâne-i ğonçede, / dest-i **güstâh-ı** Züleyĥâyî-bād, dâmen-i pâkümi çâk çâk itmiſdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*güstâh-ı,]*

ğuşûn: Kulak; dimağ.

- erġavân ve **ğuşûn-ı** pür-ſükûfe-i ğün-â-ğün-ı dıraĥtânda, her biri bir / maķâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu naġamât-ı ĥoſ- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*ğuşûn-ı, -ı]*
- ğuşûn-ı dâniyetü‘l-eṭrâf-ı mu‘allâ-ſecere-i İslâmdan bir ſâĥ-ı ser-bülend ü / mevzûn iken bādî-i irtikâb-ı fiſķ u fesâd olup, perde-der-i ſerm ü ĥicâbsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*ğuşûn-ı, -ı]*

güş-zed: Duyulmuş, işitilmiş.

- neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş edā sāmi‘a-pīrā **gūş-zed** ü oldu / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*gūş-zed,*]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi **gūş-zedüñ** olsun ki; leb- / i belāḡat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*gūş-zedüñ, -üñ*]

güvāh: Şahit, tanık; delil.

- Redd itme bu ‘abd-i nā-murādı / Allāh u Resulidür **güvāhum** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [*güvāhum, -um*]
- huzūr-ı kādīye gele, **güvāh-ı** bî-iştibāhını ma‘ān götürür. / Mül çün bu mā-cerā-yı tāḡat-rübāyı, gūş itdi, ifrāt-ı ḡam-ı ḡayret-āmīz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*güvāh-ı, -ı*]

güvārende āb: Hoş içimli su.

- Benüm sākiyā ol **güvārende āb** / Ki āb-ı ḡayāt benden eyler ḡicāb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*güvārende āb,*]

güvā: Far. Sanki, faraza, sözde.

- Güyā leb-i cüy u bāde-i nāb / Kat kat dem-i ‘ayş u ‘ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*güyā,*]
- ‘Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bî-hüde jā-jḡay u lāf-perdāz olduñ. Ve āḡāh / olmaduñ ki güzāf u bî-ma‘nā ḡüft u **güya** ser-āḡāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*güya,*]

güvān: Söyleyen, dile gelen II Öten III Aşık , Şair.

- giryān ve zebān-ı ra‘dla bu beyti **güyāndur**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*güyāndur, -dur*]

güzāf: Far. Boş lākırdı, güzāf: lāf u güzāf.

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i **güzāf** u bî-ma‘nā, ḡırmen-i ḡāşıl-ı ‘ömr-i deh-rūzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*güzāf,*]
- Ve berḡ-ı raḡşende, ḡande-i **güzāf** u bî-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḡandān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*güzāf,*]
- ‘Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bî-hüde jā-jḡay u lāf-perdāz olduñ. Ve āḡāh / olmaduñ ki **güzāf** u bî-ma‘nā ḡüft u güya ser-āḡāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*güzāf,*]
- [...] / Ve dem-be-dem ḡayret ü ḡamiyyetden lāf u **güzāf** urursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8*). [*güzāf,*]

güzār: Geçme, geçiş.

- ārām u ḡarār olup, zencīr-i girih-ḡirin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ḡam-dīde ‘āşık-ı zār, sü-be-sü ḡeşt ü **güzārda** ve cür‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*güzārda, -da*]
- refṡaruñ bu semti, ḡeşt ü **güzār** itmemiş ki, ḡiç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u ḡavḡāda senüñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*güzār,*]
- güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta‘rīfle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-şifatumda olan eş‘ār-ı ma‘nīdār-ı feşāḡat-ḡarīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*güzār,*]

- Ben ki ser-ā-pā ‘ālem-i ħilli, seyāḥat u temāšā ve ser-ā-ser iklīm-i / ħürmeti gešt ü **güzār** kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*güzār,]*
- ü zindegānī oldı. / Nā-gāḥ maḥall-i ma’rekeden bir gürūḥ-ı enbūḥ, **güzār** idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*güzār,]*
- Cenāb-ı İzid-i ‘ālīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i kütāḥ u tīz-refṭārları, bi’l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa’at u ‘ibādetde **güzār** (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*güzār,]*

güzīn: Seçilmiş, güzide.

- [...] / Ol şadr-ı **güzīn** k’olurdu der-bān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9*). [*güzīn,]*
- Dergāḥına ruḥşat olsa Keyvān / Ol şadr-ı **güzīn** ki tīg-ı tīzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*güzīn,]*
- Āmīziş ider çü sükker ü şīr / Ol şadr-ı **güzīn** vezīr-i a’zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*güzīn,]*
- Ey şadr-ı **güzīn** Hıdīv-i zī-şān / Sen zātuña lāyık eyle iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*güzīn,]*

güzide: Seçkin, seçilmiş.

- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāḥ-ı devrānuñ **güzide** şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*güzide,]*
- [...] / bir **güzide-i** nev’-i benī-Ādem, engüşt-nümā-yı cümle-i ‘ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*güzide-i,]*

güzīn: Seçilmiş, güzide.

- Ol şadr-ı **güzīne** keşf-i rāz it / Düş pâyına girye-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*güzīne, -e]*

H

ḥāb: Uyku.

- Fitne ola mest-i **ḥāb-ı** rāḥat / ‘Aşırında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*ḥāb-ı, -ı]*

ḥabāb: Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.

- [...] / Baḥr üzre degül **ḥabāb** yer yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*ḥabāb,]*

ḥabbe: En ufak şey, zerre.

- Bir **ḥabbe** virür mi müsteḥakḫa / Bir kerre eger iderse iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*ḥabbe,]*

haber: 1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.

- olmayayduñ ve āgāḥī vü ḥüşyārīden, fi’l-cümle, eşer ü **haber** tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḥikmet-‘unvān ki eḥādiş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*haber,]*

haberdār: *Haberli, haberi olan, bilgisi bulunan.*

- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger hīc **haberdār** degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*haberdār,]*
- olmağla havāle-i nış-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u **haberdār** olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i ḥarābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*haberdār,]*
- iderüm. / Ve **haberdār** degülsin ki ol şecā'at u cür'et, ki zātī vü ṭabī'ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*haberdār,]*
- Ve **haberdār** degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-ḳavl olan / hezārān şahş-ı bī-teşhīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*haberdār,]*
- haberdār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-zebān-ı aḥyār-ı pesendīde eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*haberdār,]*

haber-resīden: *Haber getiren.*

- gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh **haber-resīden-i** çigūnegī-i / ḥāl-i dil-i perīşānla, rāḥat-res-i 'uşşāk-ı muṭtarib-ḥāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*haber-resīden-i,]*

hacālet: *Mahcubiyet, utanma.*

- oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm ü **hacāletden** ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşīmānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*hacāletden, -den]*

hâce: *1. tüccar, tacir 2. hoca (müderris, mektep hocası, sufi, vaiz vb. bağlamında) 3. bey, sultan, efendi.*

- nūr-ı dīde-i āferīniş, **hvāce-i** kā'īnāt u faḥrū'l-'ālemīn ya 'nī / Ḥazret-i Muḥammedü'l-Emīn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*hvāce-i,]*
- 'ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki pādşāh-ı 'ālī-'ilm, ḥazret-i **hvāce-i** 'ālem, / şalavātu'l-llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selāmdan, der-ḥāṭır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*hvāce-i,]*
- [...] **hvāce-i** risālet, (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 14*). [*hvāce-i,]*

hacil: *Utanmış. Utanan.*

- [...] / vü ḥīre-rüyī, kār-ı nā-pesend ü bed-kirdāruñdan **hacil** ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*hacil,]*
- i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥāṭır-āzārdan, **hacil** ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*hacil,]*

haclegāh: *Gelin odası.*

- haclegāh-ı meclisde, her sāgar, bir fānūs-ı 'arūsa ve şahn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*haclegāh-ı, --ı]*

haclet: *Utanma.*

- haclet ü hıcāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmakda bī-tākat / u tāb kalurduñ. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11). [haclet,]

haclet-zed: Utanç verici, utandırıcı.

- Haclet-zedeñ olsa n'ola Erjeng / İtmiş seni Fātrı's-semāvāt (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [haclet-zedeñ, -eñ]

hadd: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

- Ey Gül, da'vī-i şahidī eyledüñ ve hānde-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, **hadd** u / 'adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [hadd,]
- [...] / [...] herkes kendü **hadd** u miqdārına (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1). [hadd,]
- Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u āgāhī, bīrūn-ı **hadd**-i imkāndur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [hadd-i,]

hadem: Hizmet eden, hizmetçi.

- Nakl iderler ki tārik-i tañtana-i mülk ü **hadem** ve fāriğ-i dīhīm ü haşem, / hażret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azīzü'l ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [hadem,]

hadeng: Tırkeş oku, harb oku; tırkeş yayı ile atılan, demir temrenli harb oku.

- Bir yañasa zaḥm-ı raḥm-ı a'dā / Bu zaḥm-ı **hadeng-i** zehr-ālūd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [hadeng-i, --i]
- hadeng-i gönçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup şöyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [hadeng-i, --i]

hadeng: Ok.

- hadeng-i gönçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup şöyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [hadeng-i,]

hādī: Hidayete ermiş, rehber, hidayet yolunu gösteren.

- dalāletle cādde-i haḳdan inhīrāf ve telḳīn-i şeyāṭīn-i melā'īn ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehānı, tarīḳ-i tevfiḳ-i refīḳ-i İslāma **hādī** vü dā'ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [hādī,]

hadīka-i: Ağaçları ve suyu bol bahçe.

- Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i **hadīka-i** [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [hadīka-i,]

hadīs: Peygamberimizin kutsal sözü.

- [...] **hadīs-i** lülū-bārıdır. / Bu teng-nāy-ı fānī vü muḥaḳḳar niṣīmen-i virānī ve bu saḳf-ı mīnā- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11). [*hadīs-i, -i*]
- tutarum, saña yegān yegān izhār u ‘ayān ve āṣḳār u beyān eyler idüm, / ammā **hadīs-i** mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [*hadīs-i, -i*]

hadīs-i meṣhūrdur: Herkesçe bilinir.

- kudsiyyeden zuhūr itmiş bir **hadīs-i** meṣhūrdur, niṣān-ı fahr u mübāhāt-ı / fermān-ı zīṣānīdūr. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [*hadīs-i meṣhūrdur,*]

hāk: Toprak.

- yād idüp fütāde-i **hāk-ı** pāy-ı dōstān-ı ṣadākat-kīṣ ü āṣnāyān-ı maḥabbet- / endīṣ olup cebīn-i sāṭı ‘u’ n-nūr-ı iḥlāṣı daḥı ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [*hāk-ı, --ı*]
- [...] / Sen ki bir ṭabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i **hāk-ı** (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4). [*hāk-ı, --ı*]
- taṣarruf-ı rüzgārını, bürīde vü ṣikest ve leged-küb-ı ḥaḳāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḳārını rīzān-ı **hāk-ı** mezellet ü ḥāksārī iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [*hāk-ı, --ı*]
- ser-i ‘azīzin, kūy-ı ṣavlecān-ı fenā ve ḡaltān ṭüb-ı **hāk-ı** ḥasār / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [*hāk-ı, --ı*]
- saḫḫa-i rüy-ı zemīn ve fūrū-güzāṣte-i **hāk-ı** tevāzū‘ u teslīm itmediyse, beni gör, / ki ‘alā-raḡm-ı İblīs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem ‘aleyhi’s- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [*hāk-ı, --ı*]
- Bir kimsenün ḫāl-i bed-melālī, ne güne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i **hāk-ı** siyehfām ola ve ben dil-ṣikesteyi ḫurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [*hāk-ı, --ı*]

hāk: Ar. Allah tealâ.

- ḍalāletle cādde-i **ḥaḳdan** inḫirāf ve telkīn-i şeyātīn-i melā’īn ile reh-revī- / küreyve-i ḫilāf iden güm-rehānı, ṭarīḳ-i tevḫīk-i refīḳ-i İslāma ḥādī vü dā’ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [*ḥaḳdan, -dan*]

hāk: Memleket.

- [...] kelāmılarınuñ ma’nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāzīden nāṣī, fütāde-i **hāk-ı** pāy-ı vaṣī‘ ü refī‘ ve pīr ü bernā oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [*hāk-ı, --ı*]

hak tebārek: Yüce Allah.

- Baḫtum meger itdi **Hāk Tebārek** / Bu güne siyāh u nā-mübārek (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15). [*hāk tebārek,*]

hakāret: Ar. 1. Tahkir. 2. Hakirlik.

- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-kûb-ı **hâkâret** ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı ‘ırz u vakârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*hâkâret,]*
- me-ħar ve be-güsiste-‘inân, pây-der-gil-i **hâkâret** ü hızlân kaldı. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4*). [*hâkâret,]*

hâkâret: Küçümseme. Hor ve hakir görme.

- pür-şür-ı nehy ü ħarâm, vaz‘ u ilkâ olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı **hâkâret** ü hvârî ve fütâde-i hâk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*hâkâret,]*

hâk-bûs: Toprağını öpme, eşiğine yüz sürme II Huzurunda bulunma.

- selâma, kisvet-i cür‘ada, ne güne, ser-fürü vü **hâk-bûsî** eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*hâk-bûsî, -î]*

hâk-bûsân: Toprağı open.

- esrârıdur, **hâk-bûsân-ı** bârgâh-ı refî‘ü’ ş-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādî vü sürûra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*hâk-bûsân-ı,]*

hâk-güzî: Hakkı seçen.

- Pes merd-i pâk-bîn ü **hâk-güzîne** lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nıgeh-sâz-ı müţâlâ‘a vü dıkkat ve nazar-endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*hâk-güzîne, -e]*

hâk-i mezellet: Düşkünlik toprağı. ÇAGBAYIR, ÖOTS, s. 591.

- mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şüret-i ħâlüm aña mu‘âdil ü mümâşıldür ki, bir zamânda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*hâk-i mezellet,]*

hakukat: Gerçek; gerçekten.

- görüp, redd-i cevâba, bir kâ‘ide-i bâ-fâ‘ide mülâhaza vü ħâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i **hâkîkat** oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*hâkîkat,]*

hakır: Ar. Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.

- Ben bî-kes ü ħam-güsâr u yârı / Pâ-mâl u **hakîr** ü hâksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*hakîr,]*
- ħâtıra, cılve-ger-i Mir‘ât-ı zeng-pezir-i ħâtır-ı ‘abd-ı **hakîr** oldu ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*hakîr,]*

hakîr: Değersiz, nasipsiz, zavallı kişi bağlamında.

- Kim yok bu cihānda bir penāhum / Olsun bu **ḥaḳīr-i** kem-liyākat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*ḥaḳīr-i, -i*]

ḥakīr: *İtibarsız.*

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u **ḥaḳīre**, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ḥaḳīre,, -e*]

ḥakk: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*

- olmışdur, senüñ 'indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bir ve medāyih ü elḳāb-ı / letāfet-nişābdan ki benüm **ḥaḳkumda** lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*ḥaḳkumda, -um, -da*]
- ḥaḳkumda icād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü'l-ḥitāma seng, pāyān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*ḥaḳkumda, -um, -da*]

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü's-šan.*

- Biñ sīm ü zeri iderler işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı **Ḥaḳka** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*ḥaḳka, -a*]

ḥakk: *Allah.*

- Eger bu māḳāl-ı kizb-iḥtimālde, şādıḳu'l-bāl ve bu da'vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı **ḥaḳk** iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*ḥaḳk,]*
- [...] / Ya'nī rahmet-i **Ḥaḳk** 'azze ve 'ālā, ümmet-i Muḥammed üzere bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*ḥaḳk,]*

ḥakkında: *Üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik.*

- Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya'nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve **ḥaḳkında** bu ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, 'inān-ı iḥtiyār, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*ḥaḳkında,]*

ḥaḳkumda: *Hakkımda.*

- ḥaḳkumda ne mertebe kıl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ḥaḳkumda,]*

ḥaksār: *Toz, toprak içinde kalmış, düşkün.*

- [...] / Tā ki sen, pā-māl u **ḥaksār** u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ḥaksār,]*
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥaḳāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezzellet ü **ḥaksārī** iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*ḥaksārī, -ı*]

haksār: *Perişan, düşkün, hakir.*

- Ben bî-kes ü ğam-güsār u yārı / Pā-māl u haķīr ü **haksārı** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*haksārı, -ı*]
- mezellet ü **haksārīyüm.** / Mā-cerā-yı şüret-i hālüm aña mu‘ādil ü mümāşıldür ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*haksārīyüm., -iyüm.*]

hāl: *Hâl, durum.*

- Ahvālümü ‘arza tāb u tākat / Ğamla o kadar za‘îf **hālüm** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*hālüm, -üm*]
- Sen **hālümü** şerhe himmet eyle / Sen var iken ey celilü‘l-evşāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*hālümü, -ümü*]
- ‘Arz itmege **hālümü** şitāb it / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6*). [*hālümü, -ümü*]
- Ba‘d-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla‘a-fermā-yı şahīfe-i **hāl-i** perişan-me‘āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*hāl-i, --i*]
- Hālün ‘arz it o şadr-ı muhterem / Niçe şadr-ı muhterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*hālün, -ün*]
- lāl olup, bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı **hāl** olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*hāl,]*
- gāh dest-āvīz-i bûy-ı dil-āvīz-i gīsü-yı bütān ve gāh haber-residen-i çigünegī-i / **hāl-i** dil-i perişānla, rāhat-res-i ‘uşşāk-ı muţtarib-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*hāl-i, --i*]
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuında mevcūd, ammā çi-sūd, / **hāl-i** cemāl-i şahid-i helālün tamğa-yı harām olmış ve harīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*hāl-i, --i*]
- Rūzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes **hāl**, bu minvāl üzere ola, senün benümle niçe cür‘et-i muḥşametün (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*hāl,]*
- keyfiyyet-i **hāl**i mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*hāl-i, -i*]
- mezellet ü haksārīyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i **hālüm** aña mu‘ādil ü mümāşıldür ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*hālüm, -üm*]
- Bir kimsenün **hāl-i** bed-melālī, ne güne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*hāl-i, --i*]
- Nakl iderler ki tārik-i taṭṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü‘l-‘azīzü‘l ekrem, şebāngāhī, **hāl-i** bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*hāl-i, --i*]
- hāl bu nevā-yı şevk-fezāya ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*hāl,]*

halāb: *Hal-āb: (f.i.): Çamur, bataklık, bataklık arazi.*

- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta‘azzum oldı. / Ve āḥirü‘l-emr, **halāb-ı** şerr ü kabāyiḥ u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*halāb-ı, -ı*]

halās: *Kurtulmak, azat olmak.*

- idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vaz‘-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden **halāş** u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*halāş,]*

halāşa: *Kurtulmak, azat olmak.*

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ḳa‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan **halāşa**, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemnden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*halāşa,]*

halāvet-bahş: Zevk veren.

- mışrā‘-ı **halāvet-bahş** u şīrīn-güvārla ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [halāvet-bahş, -sun]

halāvet-fezā: Tatlılık artıran.

- Ve helvā-yı bī-dūd-ı **halāvet-fezā**, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / dūdmān-ı merşūşu‘l-bünyānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9). [halāvet-fezā,,]

halāvet-fezā: Tatlılık artıran.

- Ve helvā-yı bī-dūd-ı **halāvet-fezā**, ki dōst-enbān u āšnā-yı hemyāndur, / dūdmān-ı merşūşu‘l-bünyānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9). [halāvet-fezā,,]

halel: Bozma, bozukluk, eksiklik.

- Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşūl-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı‘ ve germī-i bāzārūma gezend ü **halel** ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [halel,]

hālet: İçinde bulunulan durum, hāl, keyfiyet.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir **hālet-i** ‘ānīzī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizāda nesne ḥāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [hālet-i, --i]
- CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Ey kūtāh-‘ōmr u zebān-dırāz, saḥa ne gūne **hālet** vākı‘ oldı, ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [hālet,]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala **hālet-i** keyfiyyetde dest-i ḥıredde ‘inān-ı / ihtiyār u edebi, rübūde-i dest-i tehevvr ü ḡazab eyleyüp ba‘zı nā- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [hālet-i, --i]
- [...] / Bu keyfiyyetüñ daḥi verāsında maḥfī **hālet** ve nihānī ḥikmet vardır: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [hālet,]
- ü **hāleti** mevcūd u muḳarrerdür. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 2). [hāleti, -i]

hālet-fezā: Mutluluk veren, keyif artıran.

- Eşvāt-ı **hālet-fezā-yı** murḡān-ı hoş-nevā ve ezkā-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı naḡme-serādan bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [hālet-fezā-yı,]

hāl-i hızz u āb-ı havvān: Ab-ı hayat suyu ve Hızır'ın hali.

- Ben reng ü rüy-ı āteşde bir **āb-ı** muşaffāyum, belki bir āteş-i feyz-baḥşum / ki çün **āb-ı** ḥayāt-ı rüh-fezāyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [āb-ı, -dan]
- Benüm sākīyā ol güvārende āb / Ki **āb-ı** ḥayāt benden eyler ḥicāb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [āb-ı, -dan]

haliyye: Şimdiki zamanlar.

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i **haliyye** vü kâliyyeleriyle hâmid ü senâ-güyan-ı Hâzret-i İzzid-i Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*haliyye,]*

halîfet: Bedel, karşılık, değer.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer **halîfeti**, benüm dâmen-i / bî gerd küdüretümedür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*halîfeti,, -ümedür.]*

halîl: İbrahim Peygamber'in lâkâbı.

- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le'îm, **Halîl-i** / İzzid-i Celîl ü 'Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*halîl-i,]*

halka-i: Mecliste daire şeklinde diziliş/oturuş.

- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pâk-nijâddan mânend-i bî-gâneğân dūr u mehcūr / itmiş, ve **halka-i** meclis-i 'ârifân ü dâ'ire-i bezm-i pâk-dâmenândan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*halka-i,]*
- halka-i der hâric ü bîrûn kılmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13*). [*halka-i,]*

hall: Çözmek, üstesinden gelmek.

- Ve birâder-i digerüm **hall-i** helâldur, ki hem-kâse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*hall-i, --i]*

hallâk: Yaratıcı, yaratan (Allah).

- fûrûğ-ı ḥod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme ki kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / **hallâk-ı** 'aliyyü'l-ıtlâḳdan, celle şânuhu ba'îd degüldür ki havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*hallâk-ı, --ı]*

halvet: Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı **halvet** ü erba'în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u ḥücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*halvet,]*

halvet: Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhaya çekilme. II [tas.] Halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

- Şan Züleyhâ **halvetidür** gönçe-i der-beste kim / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*halvetidür, -i, -dür]*

halvet-hâne: *Yalnızlık hanesi II Tasavvufî manada ruhen inzivaya çekilip, ruhun Tanrı'ya adandığı tefekkür mekânı.*

- Bil ki ol Yûsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derûn-ı **halvet-hâne-i** gonçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pâkümü çâk çâk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*halvet-hâne-i, --i*]
- Ben şeyh-i seccâde-nişin-i hânkâh-ı Gülşenîyüm ki tekml-i erba'în / idüp **halvet-hâne-i** gonçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*halvet-hâne-i, --i*]
- Ve lağab-ı [...] mülakka kılınup suhre-i / dehr ve şöhr-i şehri, adlanmañ hod, seni âhîr **halvet-hâne-i** zâhidân-ı şâfî-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*halvet-hâne-i, --i*]

ham: *Büklüm, kıvrım (zülfi için).*

- Bu **ham-ı** heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*ham-ı,]*

ham: *Olgunlaşmamış.*

- pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u **hâmsın**. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*hâmsın., -sın*]

hamavî: *Kişi adı.*

- [...] / Eş-şeyh Sa'dü'd-dîn ü'l **Hamavî** buyururlar ki: «bâtin-ı ma'siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*hamavî,]*

hamd: *Ar. şükür, şükretme.*

- Rengîn-gül-i çemenistân-ı **hamd** u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî' ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*hamd,]*
- Rengîn-gül-i çemenistân-ı **hamd** u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî' ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*hamd,]*

hâme: *Kamış kalem; bkz. 'nevk-i hâme' md.*

- [...] / Ey **hâme-i** dūr-nişâr-ı ma'nâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*hâme-i, --i*]

hâme: *Kalem. II Şiir yazmak için gerekli olan ilham, esin.*

- Ey eblağ-ı **hâme-i** sebük-rev / İt şahın-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*hâme-i, --i*]

hamîd: *Ar. 1. Esmâ-yı hüsnâdan: Rabb-i hamîd, hamîd-i mecîd. 2. Câlîb-i hamd olan hasâil ile muttasıf bulunan zât-ı meâlî-i sıfât.*

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle **hâmid** ü şenâ-güyân-ı Hâzret-i İzîd-i Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*hâmid,]*

hamivvet: Kişinin nâmını ve şerefini ayaklar altına alacak şeylerden kendini koruma gayreti.

- Mây-e heybet ü şavlet ve mädde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvet ve rüyânende-i **hamiyyet** ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*hamiyyet,]*
- da'vâ-yı **hamiyyet** ü gayretle nağme-perdâz-ı makâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at u mübârezet ile zahm-zen-sâz-ı hod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*hamiyyet,]*

hamivvet: Haysiyet, şeref, onur.

- [...] / Ve dem-be-dem gayret ü **hamiyyetden** lâf u güzâf urursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8*). [*hamiyyetden, -den]*

hamrâ: Kırmızı.

- belki bürde-i perde-i nizâ' u cidâl idüp; / Gül-i **hamrâ** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10*). [*hamrâ,]*
- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** / Ey Mül eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*hamrâ,]*
- CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*hamrâ,]*
- HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** / Ey Mül: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*hamrâ,]*
- CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dirâz, saña ne gûne hâlet vâkı' oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*hamrâ,]*
- u âmihte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*hamrâ,]*
- Ve kelimât-ı bâtin-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*hamrâ,]*
- didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ **HAMRÂ** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [*hamrâ,]*
- CEVÂB-I MÜL-İ **HAMRÂ** BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [*hamrâ,]*

hamu: Kamu, bütün, herkes.

- Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dirâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân müteväri' - i hücre-i **hamûşî** olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*hamûşî, -s, -ı]*

handân: Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.

- Ve berç-ı rahşende, hânde-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü **handân** ve her ân bu neşidle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*handân,]*
- Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş u tarab, neşât u şadmânî ve inbisât u / **handânîye** bādî vü sebeb olduğumdan hezâr cânla râğûb u tâlibûm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*handânîye, -îye]*
- Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânide, mişâl-ı berç-ı dirâhşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hokka-i dehân olup mütebessim ü **handân** olur, mânend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*handân,]*
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hâzân-pezir-i 'âlemde, kim **handân** u hürrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*handân,]*
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hâzân-pezir-i 'âlemde, kim **handân** u hürrem / oldu, ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*handân,]*

handān-: *Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.*

- Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı hāzīn ve devā-yı haste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i **handān-**ı rāsihū'l-erkānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*handān-ı, -ı*]

hande: *Far. Gülme, gülüş.*

- Ve berķ-ı raḥşende, **hande-i** güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü handān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*hande-i, --i*]
- Ey Gül, da'vī-i şahidī eyledün ve **hande-i** bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u eفزūn itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [*hande-i, --i*]
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü **hande** ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*hande,]*
- gönçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü **hande** ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*hande,]*

hande-fermā: *Göldüren.*

- girih-pīrā-yı cebīn ve **hande-fermā-yı** dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne gönçe-güşā-yı gül-bāğçe-i maķāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*hande-fermā-yı, -yı*]

hāne: *Ev. || Yer.*

- olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı der-i **hāne** olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i tāḳat-kesel-i tarīķi ve çāšnī-i miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*hāne,]*

hānedān: *Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.*

- gāh fazīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüni fāḥr-ı / **hānedān** ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz'ān idüp bālā-maḳām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*hānedān,]*

hānkaḥ: *Tekke, dergāh, bir şeyhin idaresinde bulunan dervişlerin zikir yaptıkları, ibadet ettikleri ve kaldıkları yer.*

- Ben şeyḫ-i seccāde-niṣīn-i **hānkaḥ-ı** Gülşenīyüm ki tekml-i erba'īn / idüp ḥalvet-hāne-i gönçeden çıķmışım. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*hānkaḥ-ı, --ı*]

hānmān: *Ev, bark, ocak, yurt, yuva.*

- Vīrān-kün-i **hānmānumuzdur** / Erbāb-ı ṭabī'at ehl-i dāniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*hānmānumuzdur, -umuzdur*]
- Ve kendüni kerem ü saḫā ve baḫşış ü 'aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şahib-ser-māye vü **hānmāni** ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*hānmāni, -ı*]

hānmān-harāb: *Evi barkı yıkılmış.*

- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfî, talattuf u inbisāta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü **hānmān-harāb**, fi'l-ḥaḳīḳa rāst-cevābsın, zīrā hicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*hānmān-harāb*, -sın,]

hānuvāde: *Şanlı aile, kıymetli, değerli, hükümdar ailesi.*

- [...] / Ve bir şāhid-i zībāyum ki **hānuvāde-i** cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*hānuvāde-i*, -i]

har: *Diken II Rakip.*

- Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya 'küb-ı pinhānî-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşāḳda **hār-**ı dil-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*hār-i*, -ı]
- āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdün mi ki şoḳbet-i **hār-ı** bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*hār-i*, -ı]
- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı 'āle'l-'ālūñe, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sā'at zıştî-i refîḳ-i nā-cinsüñi ki **hār-ı** dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*hār-i*, -ı]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldu. / Ve āḫirü'l-emr, ḥalāb-ı şerr ü ḳabāyiḥ u fesādḁda mişl-i **hār-**ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*hār-i*, -ı]
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od **hārsuz** gül dāğsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*hārsuz*, -suz]

hārā: *Pek katı taş, mermer.*

- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün **hārā-yı** pür mevci / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*hārā-yı*,]

harāb: *A. Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.*

- bed ve aḳvāl-i nā-pesendüñle faḥr u mübāhāt eylersin. / Ve beng ü būñgi, bî-nāmūs u nengi ki senden **harāb** u vîrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*harāb*,]
- henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve **harāb-ı** bî-şu'ūr u medhüş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*harāb-i*, -ı]
- eyleye. / Bunı baş u îrāddan ḥāşıl u murād oldur ki benüm daḫi bir cem'un **harābı** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*harābı*, -ı]

harāb- ābād-ı: *Haraplıkla dolu yer, tam harabe.*

- şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḫ-kām ve bu meykede-i **harāb-** / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ğam encāmuñdan taḫşîl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*harāb- ābād-ı*,]

harābāt: *Meyhaneler, içki içilen yerler.*

- Һарәбәт-1 teng ü tär, senüñ cäygähuñdur. / Päkize-dämenän-1 kībār u şığār-1 ‘ālem ve pākān-1 ḥāş u ‘ām-1 benī-Ādem, (*Gül ü Mül, Diğەر 303, Beyit 4*). [*Һарәбәт-1,]*
- ‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişin-i maķāmāt-1 **Һарәбәт** ve gūşe-güzin-i cāy-1 fenā (*Gül ü Mül, Diğەر 315, Beyit 8*). [*Һарәбәт,]*

Һарәбе-ниҗест: Harebede oturan.

- derviş-i teng-dest ve müflis-i **Һарәбе-ниҗест** eylersin. / Ve bī-ma‘nā da‘vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāh (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 13*). [*Һарәбе-ниҗест,]*

Һарәбезәр: Harabe olmuş yer, viranelik, yıkıntı yeri.

- olmağla ḥavāle-i nīş-i tevbīḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ḥāberdār olmaduñ, ki defīne vü genc, künc-i **Һарәбезәрда** (*Gül ü Mül, Diğەر 315, Beyit 9*). [*Һарәбезәрда, -da]*
- [...] / teng ü tär ve köhne bir **Һарәбезәр** olup, hūmā-yı sidre-pervāz-1 (*Gül ü Mül, Diğەر 323, Beyit 1*). [*Һарәбезәр,]*

Һарәбезәри: Harabe olmuş yer, viranelik, yıkıntı yeri.

- Gencine miyüm ki ḥūkm-i Bārī / Cāy itdi baña **Һарәбезәри** (*Gül ü Mül, Diğەر 280, Beyit 1*). [*Һарәбезәри,]*

Һарәм: Memnu, şer'an memnu olan şey, helâl'in mukabili.

- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çī-sūd, / ḥāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālüñ tamğa-yı **Һарәм** olmuş ve ḥarīṭa-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğەر 336, Beyit 9*). [*Һарәм,]*
- Eger ‘illet-i ḥürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdı, ki mecmū‘-ı / edyānda **Һарәм** olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı zevī‘l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğەر 339, Beyit 9*). [*Һарәм,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzā‘-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsıl-i nehy ü **Һарәma** giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğەر 341, Beyit 3*). [*Һарәma, -a]*
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı **Һарәм** eyledi, tā ki / ‘ömr-i kūtāh u tīz-reftārları, bi‘l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğەر 342, Beyit 12*). [*Һарәм,]*
- [...] beni endaḥte-i gird-āb-ı **Һарәм** kılup, kulüb u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğەر 345, Beyit 3*). [*Һарәм,]*

Һарәм: Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

- pür-şūr-ı nehy ü **Һарәм**, vaż‘ u ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥaķāret ü ḥvārī ve fütāde-i ḥāk-i (*Gül ü Mül, Diğەر 340, Beyit 7*). [*Һарәм,,]*

Һарәret-i: Sıcaklık II Şevk, arzu, istek.

- berr-i pür ḥarr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i **Һарәret-i** / ḍalāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğەر 284, Beyit 5*). [*Һарәret-i,]*

harb: Harp, savaş.

- ve kirāren **harb** u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [harb,]

hāric: Dışında.

- halka-i der **hāric** ü bīrūn kılmış. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13). [hāric,]

harīm: Kutsal tutulan yer, yabancının girmesi yasak olan yer.

- [...] / ve mahrem-i bālā-nişīn-i **harīm-i** ahadiyyet, [...] (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2). [harīm-i,]
- mesned-nişīn-i [...] ve yeke-süvār-ı / mızmār-ı [...] mahrem-i **harīm-i** celāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [harīm-i,]
- Nice müddet, mahrem-i **harīm-i** helāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāh oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [harīm-i,]

harr: Ateşli, hararetli.

- berr-i pür **harr-i** cehālet olan güm-rehāmı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dalāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz u tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [harr-i,]

hārzārı: Alemin diken bahçesi.

- Geldi niçe feyz-i nev-bahārī / Kim gülşen iderdi **hārzārı** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13). [hārzārı,]

hāş: Seçkin, özel, hususi.

- Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya‘küb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı **has** u hāşākda hār-ı dīl-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [has,]
- Ve lāle-i la‘l-fām, çerāğ-ı **hāş** u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [hāş,]
- harābāt-ı teng ü tār, senūn cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şığār-ı ‘ālem ve pākān-ı **hāş** u ‘ām-ı benī-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [hāş,]

hasā‘il: Hasletler, fitrî sıfatlar, huylar.

- hasā‘il-i latīfe-i gūn-ā-gūn ve fezā‘il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āgāh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [hasā‘il-i,]

hāşāk: Ot, süprüntü.

- Çıkıdı andan dāmen-i cākiyle Yūsufvār gül / Ya‘kūb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u **ḥāşākda** ḥār-ı dīl-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*ḥāşākda, -da*]

hasâr: Zarar, ziyan.

- ser-i ‘azîzin, kūy-ı şavlecân-ı fenâ ve ğaltân tûb-ı ḥāk-ı **ḥasâr** / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*ḥasâr,]*

hasb-ı ḥālümde: Konuşup dertleşme, sohbet etme; mevcut durumun sebebi.

- [...] / Ve **hasb-ı ḥālümde** bu zemzeme güş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencân-ı maḳām-ı ‘Acemden şudür idüp mengüş-ı güş-ı cihāniyān olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*hasb-ı ḥālümde, -ümde*]

hasb-ı ḥālūñi: Konuşup dertleşme, sohbet etme; mevcut durumun sebebi.

- ḥaḳkumda ne mertebe kıl u kāl ve serzenîş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef‘āl eyledünse ma‘nen kendi şüret-i aḥvāl u **hasb-ı ḥālūñi** ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*hasb-ı ḥālūñi, -(ü)ñ, -i*]

hased-kerde-i: Haset edilmiş, kıskanılmış.

- kerde-i Bermekiyyü’l mekārım-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedün ki bir cūd u kerem, ki ‘ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*hased-kerde-i,]*

ḥaşem: Aile, maiyet.

- Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve ḥayl u **ḥaşem-i** nebātāt u / ezhāra, ğālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-ğır (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*ḥaşem-i, -i*]
- Naḳl iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü **ḥaşem**, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü’l-‘azîzü’l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*ḥaşem,,]*

ḥāşıl: Doğrusu, velhasıl, sözün kısıası.

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, ḥırmıñ-i **ḥāşıl-ı** ‘ömr-i deh-rüzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*ḥāşıl-ı, --ı*]
- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuḥūr ider, bir ḥālet-i ‘arızī ola. / O maḳûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iḳtiżāda nesne **ḥāşıl** u zāḥir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ḥāşıl,]*
- Gül bildi ve yakīn **ḥāşıl** itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥile vü deġā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*ḥāşıl,]*
- eyleye. / Bunı baş u irāddan **ḥāşıl** u murād oldur ki benüm daḥi bir cem‘ün ḥarābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*ḥāşıl,]*

ḥaşı: Esrar.

- Ve **ḥaşış**, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 4*). [*ḥaşış,,]*

- hayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve **haşîş-i** pür teşvîş ciger-hvârı harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*haşîş-i,*]

hâssu'l-hâss: *En güzel, en has.*

- Ve muṭarrâ gül-berg-i selâm u şalât ve ra'nâ-gönçe-i dîrûd u taḥiyyât, / ol ser-meclis-i **hâşşu'l-hâşş-**ı kurbîyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*hâşşu'l-hâşş-ı,*]

haste-dilân: *Hasta gönüller.*

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı ḥazîn ve devâ-yı **haste-dilân-ı** pür-âh u / enîndür, bezm-i ḥandân-ı rāsiḥü'l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*haste-dilân-ı,*]

hastemi: *Hasta mizaçlı, hasta yaratılışlı.*

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / **hastemi**, ne maḳûle tabîb-i ḥazîk-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*hastemi,,*]

hâsu'l-hâs: *1-Hasların hası , kıymetlilerin kıymetlisi. 2-En has, en güzel.*

- Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i **hâsu'l-hâşumdur** ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*hâsu'l-hâşumdur,*]

hâtem: *1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.*

- kerem-i **Hâtem** ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*hâtem,*]

hâtır: *Ar. Gönül, gönülde olan his.*

- hâtıra, cîlve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i **hâtır-ı** 'abd-ı ḥakîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*hâtır-ı,*]
- görüp, redd-i cevâba, bir kâ'ide-i bâ-fâ'ide mülâhaza vü **hâtıra** idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i ḥakîkat oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*hâtıra, -a*]

hâtıra: *Ar. Gönül, gönülde olan his. 2. insanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.*

- hâtıra, cîlve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i **hâtır-ı** 'abd-ı ḥakîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*hâtıra,,*]
- [...] / Ve bir dem qarîn-i bed-âyinüñi **hâtıra** it ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [*hâtıra,*]

hâtır-âzâr: *Gönül inciten.*

- i dil-pezirin ‘ayān u taqrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / **hātır-āzārdan**, hacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı meretebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*hātır-āzārdan*, -dan,]

hātır-hvāh: *Hatır istemek.*

- feraḥ-ālūd u **hātır-hvāh** ile ki; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10*). [*hātır-hvāh*,]

haṭīb: *Camilerde hutbe okuma görevlileri.*

- [...] / **Haṭīb-i** cāmi‘-i gülzār ki ‘andelīb-i nāzūk-şadā vü pākīze-edādur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*haṭīb-i*,]

haṭṭ: *Ayva tüyü.*

- haṭṭ-ı nehy-i kat‘iyyü‘n-nefād-ı [...] / [...] keşīde kılınmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10*). [*haṭṭ-ı*, -ı]

hātun: *Kadın, hanım.*

- zīver-efzā-yı rüy-ı zemīn, insānu‘l-‘ayn-ı dīde-i müslīmīn, ya‘nī **hātun-ı** siyeh- / pūş ka‘betü‘llāhı [...] ṭavāf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*hātun-ı*, --ı]

havādis: *Hadiseler, olaylar.*

- ḡam-efrūḡte-i teḡālībāt-ı kā‘inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i **havādis-i** / rūzgār ile suḡte idüp, iḡrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı meretebe, puḡte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*havādis-i*, --ı]

havāle: *İletmek.*

- olmaḡla **havāle-i** nīş-i tevbiḡ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āḡāh u ḡaberdār olmađuñ, ki defīne vü genc, künc-i ḡarābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*havāle-i*,]

havāss: *Hasseler, duygular.*

- şad gūne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü mevfūre ve **havāss-ı** nā-ma‘dūde vü maḡşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*havāss-ı*, -ı]
- fūrūḡ-ı ḡod-fūrūşī ṡann idüp, istib‘ād u istiksār itme ki ḡudret-i bālīḡa-i cenāb-ı / ḡallāḡ-ı ‘aliyyü‘l-ıtlāḡdan, celle şānuhu ba‘īd degüldür ki **havāss-ı** cemī‘- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*havāss-ı*, -ı]

hāver: *Güneşin doğduğu taraf, doğu, şark.*

- Müt evakkı ‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyurulup, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i **hâver** buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*hâver,]*

havâ: *Utanma, sıkılma, utanç. II Ar, namus, edep.*

- görmüş pîş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-‘âr u **hayâ** gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârâyîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*hayâ,]*
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfî, talattuf u inbisâta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fî’l-hakîka râst-cevâbsın, zirâ hicâb u **hayâ**, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*hayâ,,]*

havâl: *Hayal.*

- pişmiş zann u **hayâl** idersin; ammâ henüz tamâm nâkîş u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*hayâl,]*

hayât: (*Ar.*) *Hayat, yaşam.*

- ezhâra, feyz-bağş-ı **hayât** ve eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebep-i / takviyyet-i neşv ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*hayât,]*
- Sofrâ-yı gamuñ sikencübîni / Âb-ı ciger ü **hayât-ı** cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*hayât-ı,]*
- Ben reng ü rûy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün âb-ı **hayât-ı** rûh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*hayât-ı,]*
- Benüm sâkiyâ ol güvârende âb / Ki âb-ı **hayât** benden eyler hicâb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*hayât,]*
- ‘ömr ve zamân-ı **hayâtlarından** kalîl ü kütâhter vâkı ‘ olmışdur. / Kendü güftâr-ı mu ‘ciz-âşârları mişdâkıncı, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*hayâtlarından, -larından]*

havât-bahş: *Hayat veren.*

- mânend-i dem-i i ‘câz-tev ‘em-i Mesîh ibn Meryem, **hayât-bahş** u feyz- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*hayât-bahş,]*

hayl: *Çokça, epeyce, oldukça.*

- Ve sipeh-sâlâr-ı **hayl-i** büstân u gülzârüm. / Çeşm-i nergis-i şehlä, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*hayl-i,]*

hayl: *Topluluk, zümre.*

- Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve **hayl** u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*hayl,]*

havrân: *Şaşırmış, şaşırp kalmış.*

- i ruhsārūmda, hıyre vü **hayrān** kalup bu nazm-ı lülū-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*hayrān,]*
- firîfte vü **hayrān** ve ol hey'et-i maḳbūla, şîfte vü nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*hayrān,]*
- hayrān iken, ma'kül u nîkûdur dirsın. / Ve haşîş-i pür teşvîş ciger-hvârı harîta-i ü ki nekbet ü idbār ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*hayrān,]*

havret: Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.

- Âşaruñı görse Mânî nâ-çâr / **Hayretle** olurdu naḳş-ı dîvār (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*hayretle, -le]*
- pây-der-gil-i **hayret** ü ıztırārî, maẓîk-i çāh-ı ka'r-ı nâ-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i 'ālî-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*hayret,]*
- bir şāhib-devlet mülāḥaẓa kılmađuğımdan, ser-i şūrîde-i bî-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girîbān-ı **hayret** ve dil-i āşüfte-i bî-tāb u tākātum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*hayret,]*
- Ben dil-fiğār-ı **hayret** ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyî-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*hayret,]*

hayretde: Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.

- Niçe **hayretde** ḳomaz (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*hayretde,]*

hayviz: Yer.

- belîğü'l-lehçe, Ḥazret-i 'Alî kerreme'llāhu vecchēhüden, cılve-ger-i **hayyiz-i** / zuhūr olup pîrāye-i mesāmi'-i cemî'-i cihāniyān olmuşdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*hayyiz-i,]*

hazān-pezîr-i: Güzü kabullenmiş (Saramış, dökülmüş bağlamında).

- Ve hiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bāğ-ı hazān- / pezîr-i 'ālem-i bî-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḳda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*hazān-pezîr-i,]*

hazān-pezîr: Hazana mahkum.

- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı **hazān-pezîr-i** 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*hazān-pezîr-i,]*

hazān-pezîre: Hazana mahkum.

- ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i **hazān-pezîre** 'ālem-i ğayb u iḳlîm-i lâ-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*hazān-pezîre,]*

hazar: Barış, güven.

- i dūş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâhat-ı vaţan u ser-nihâde-i bâliş-i huzûr-ı **hazar** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [hazar,]

hazer: Ar. Sakınma, korunma.

- müşâhede kılduñ, hem-nişînân-ı nâ-ehl ü bed-âmûzdan gürîz ü **hazer** / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [hazer,]

hazerât: Hazretler.

- eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm ve peyamberân-ı kirâm, / şalavâtu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâm **hazerâtunuñ** müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [hazerâtunuñ, -ınuñ]
- [...] **hazerâtından** bir şâhib- / sa'âdetüñ ümmet-i hâlişü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nûş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [hazerâtından, -ı, -n, -dan]

hazık: (Ar. hazâkat "mâhir olmak"tan hazık) Usta, mahâretli, işinin ehli. [Bilhassa hekimler için kullanılır].

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i **hazık**-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [hazık-ı, -ı]

hazîn: Hüzünlü, kederli, mahzun II Aşık.

- Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mârân-ı **hazîn** ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, bezm-i hândân-ı râsihü'l-erkânımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [hazîn,]
- perdzâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı **hazîn-i** dil-suhtegân ve gürîv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [hazîn-i, -i]

hazret: Ar. Huzur, makam, hazret (saygı sözü).

- budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafa «şallâ'l-lâhu te'âlâ 'aleyhi / ve sellem» **hazretlerinüñ** müddet-i 'ömr-i nâzenin-i ümmet-i 'âlî- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [hazretlerinüñ, -leri, -nün]

hazret-i: Ar. Huzur, makam, hazret (saygı sözü).

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid ü şenâ-güyân-ı **Hazret-i** İzîd-i Kırdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [hazret-i,]
- nûr-ı dîde-i âferîniş, hıvâce-i kâ'inât u fahrü'l-âlemin ya'nî / **Hazret-i** Muhammedü'l-Emîn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [hazret-i,]
- belîğü'l-lehçe, **Hazret-i** 'Alî kerreme'llâhu vecchehüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhûr olup pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân olmuştur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [hazret-i,]
- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le'im, Halîl-i / İzîd-i Celîl ü 'Azîm, **Hazret-i** İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [hazret-i,]
- 'âlî-makâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı 'âlî-ilm, **hazret-i** hıvâce-i 'âlem, / şalavâtu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-hâṭır u yâd (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [hazret-i,]
- ve terâne-senc-i gürûr u kibr olup rûtbeñi, muḥâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'in-i ḥod-bîn, **Hazret-i** Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [hazret-i,]

- Naql iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü ĥadem ve fārīg-i dīhīm ü ĥaşem, / **ĥazret-i İbrāhīm Edhem**, kuddise sırrehü'l-‘azīzü'l ekrem, şebāngāhī, ĥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*ĥazret-i,*]

ĥazret-i ādem: *Hz. Adem.*

- Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta‘zīm ve cebīn-i i‘zāz u tekrīmi, / ĥuzūr-ı **Ĥazret-i Ādem**, şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*ĥazret-i ādem,,*]

ĥazret-i muhammedü'l- mustafā şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem: *Allah ona (Hz. Muhammed Mustafa'ya) salat ve selam eylesin.*

- Muştafā şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 6*). [*ĥazret-i muhammedü'l-muştafā şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem,*]

ĥazret-i muhammedü'l-muştafāda şallā'l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi ve ‘alā-ālihi't-tayyibīn ve aşhābihi't t-tāhirīn: *Hz. Muhammed. (Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun).*

- te‘ālā ‘aleyhi ve ‘alā-ālihi't-tayyibīn ve aşhābihi't t-tāhirīn : [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 14*). [*ĥazret-i muhammedü'l-muştafāda şallā'l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi ve ‘alā-ālihi't-tayyibīn ve aşhābihi't t-tāhirīn,*]

hazz: *Hoşa gitme, hoşlanma.*

- Ĥazzuñ var ise eger fenādan / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*ĥazzuñ, -un*]

hebā: *Yok olma, ziyan olma.*

- Ve senūñ ‘ömr-i kūtāhuñ ĥod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla **hebā** vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*hebā,*]

heft-cahīm: *Yedi cehennem.*

- heft-cahīmden olduğumuz, ma‘lūm-ı sākinān-ı şeş-cihet ü heft-iqlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*heft-cahīmden, -den*]

heft-iqlīm: *Dünyanın yedi bölgesi.*

- Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāhīnüm. / Ve revnağ-ı çār-sü-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı **heft-iqlīm-i** (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*heft-iqlīm-i,*]
- ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstakīm-i dīn-i kavīme, bādī vü sā‘ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü **heft-iqlīm**, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*heft-iqlīm,,*]
- heft-cahīmden olduğumuz, ma‘lūm-ı sākinān-ı şeş-cihet ü **heft-iqlīmdür**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*heft-iqlīmdür,, -dür.*]

heftüm: Yedinci.

- Bu ham-ı **heftüm** nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyār vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*heftüm,]*

heftümîn-kıbâb: Yedinci kubbe.

- mazmûnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalât u selâmi, tanîn-endâz-ı / **heftümîn-kıbâb-ı** sipîhr-i berîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*heftümîn-kıbâb-ı,]*
- gül-bāng-ı kelîme-i tevḥîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, tanîn- / endâz-ı **heftümîn-kıbâb-ı** çarḫ-ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*heftümîn-kıbâb-ı,]*

helāk: Ölmek; ölme, mahv ve ma'dûm olma.

- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i **helāk** ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*helāk,]*
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmât-ı iklîm-i lâ-reybdür, fütâde-i pister-i **helāk** ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*helāk,]*

helâl: Dinsel yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan, dince izin verilen.

- Ve birâder-i digerüm ḥall-i **helâldur**, ki hem-kâse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*helâldur,,]*
- Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zātuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / ḥâl-i cemâl-i şâhid-i **helâlûñ** tamğa-yı ḥarām olmış ve ḥarîṭa-i raḳamuñıa (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*helâlûñ, -üñ]*
- Ben ḥod, belki cümle-i edyân ve cemî'-i ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâḥ ve **helâl** idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*helâl,]*
- Nice müddet, maḥrem-i ḥarîm-i **helâl** ve nedîm-i meclis-ârâ-yı bezmgāh-ı / mubâḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*helâl,]*
- ve siyeh-mestligi ve evzâ'-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hûde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i **helâlüm** selâsil-i nehy ü ḥarâma giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*helâlüm, -üm]*

helâl: Kullanılması şer'an câiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey; nikahlı kadın.

- şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı **helâlûme**, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*helâlûme,, -üme]*

helvâ: Helva.

- Ve **helvâ-yı** bî-dûd-ı ḥalâvet-fezâ, ki döst-enbân u âşnâ-yı hemyândur, / düdmân-ı merşûşu'l-bünyânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*helvâ-yı, -y, -ı]*

helvâger: Helvacı.

- Bir birâderüm dūş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâk-ı şeyh ü şâbb-ı cihân ve / revnağ u ârâyîş-bağş-ı dükkânçe-i **helvâgerândur**. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*helvâgerândur*., -ândur]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

- (Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / gûşe-i iftihârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı mutallâ-kenâr-ı i'tibârı, **hem-** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*hem-*,]
- Mâsiva'llâha nâzar kılmadı **hem** / Hîç 'aynında degüldi 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*hem*,]
- Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfaqat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, **hem** Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*hem*,]
- ı merdûd-ı zemîm, **hem** âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı le'im, Halîl-i / İzîd-i Celîl ü 'Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*hem*,]
- [...] / **Hem** müctehid-i be-nâmı nazmuñ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*hem*,]
- Hem kıdvesi hem imâmı nazmuñ / Hıvâce Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-kavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*hem*,]
- Hem kıdvesi **hem** imâmı nazmuñ / Hıvâce Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-kavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*hem*,]

hem-bezm: *Aynı mecliste bulunan kimse, içki ve sohbet arkadaşı.*

- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senünle **hem-bezm** ü hem-demlük / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*hem-bezm*,]
- Ve ben ol Felâṭûn-ı ḥum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / **hem-bezm** ola, mişâl-i âyine-i âftâb, meclâ-yı ḥired ve mir'ât-ı idrâküñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*hem-bezm*,]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

- Keşretde nedîm-i bezle ḥvânsın / Sensin dil-i bî-enîse **hem-dem** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*hem-dem*,]
- Güftâr-ı Mesîḥ ile **hem-dem** / Luṭfuñ durur ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*hem-dem*,]

hem-dem-i: *Dost, arkadaş.*

- [...] / Çünkü şöḥbet-i enîs-i nâ-cins ve **hem-dem-i** nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*hem-dem-i*,]

hem-demlük: *Arkadaşlık, dostluk.*

- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senünle hem-bezm ü **hem-demlük** / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*hem-demlük*,]

hem-hâşşa: *Hız. Süleyman'ın (dertlere deva olan) ilacının tesiri.*

- Hem-hâşşa-i merhem-i Süleymân / Luṭfuñ durur ey şeffîk-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*hem-hâşşa-i*, -i]

hemîşe: *Daima, her zaman.*

- Uyhu yüzi gördi pāsbānlar / Tedbīri ile **hemîşe** taqdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*hemîşe,*]
- Benefşe, hırka-i kebūd-pūş u küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / **hemîşe** ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*hemîşe,*]
- rūhları, **hemîşe** evc-i hevā-yı kurb-ı İlāhīyi cūyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*hemîşe,*]
- yokdur. / Ve **hemîşe**, kem-fehm ü kec-endīşe olup, semt-i hılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*hemîşe,,*]

hem-kāse: *Aynı kâseyi (kadehi) paylaşmak.*

- Ve birāder-i digerüm hall-i helāldur, ki **hem-kāse-i** sükker-i mükerrer-i / lezzet-resāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*hem-kāse-i,*]

hem-meclis: *Sohbet arkadaşı.*

- Ve ben ol Felātūn-ı hum-nişīnüm, ki her kim benümle **hem-meclis** ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyine-i āftāb, meclā-yı hīred ve mir'āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*hem-meclis,*]

hem-mesreb: *Yaratılışı, huyu bir olan.*

- Hem-mesreb-i āb-ı çeşme-i Hızır / Eltāfuña olmaz ise maẖhar (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8*). [*hem-mesreb-i, -i*]

hem-nişīn: *Beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş.*

- müşāhede kılduñ, **hem-nişīnān-ı** nā-ehl ü bed-āmūzdan gürīz ü hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [*hem-nişīnān-ı, -ān-ı*]

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

- benüm muḥibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hūş u kallāş ve mest-i medhūş u / evbāş, senüñ muşāḥib ü **hem-rāhlāruñdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*hem-rāhlāruñdur., -lāruñdur*]

hem-reng: *Benzer, denk.*

- Mānī-i şuver nigār-ı ma'nā / Yokdur bu hünerde saña **hem-reng** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*hem-reng,*]

hem-sāve: *Komşu II bir arada, yakın olunan kimse.*

- ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā şāyān görüp, pāye-i sāye-i **hem-sāyeñ** / ber-ā-ber-i tāk-ı seb‘a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*hem-sāyeñ, -ñ*]

hem-serī: Birlikte ve beraber olan.

- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rūzgārile da‘vī-i **hem-serī** vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitīzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*hem-serī,*]

hem-vāre: Daima, devamlı.

- Manşūr kılsun muzaffer itsün / **Hem-vāre** ola cenābı manşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [*hem-vāre,*]
- bahārdur, **hem-vāre** du‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rūz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çin-i zūlf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*hem-vāre,*]
- Ve kendūñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā ḥürşīd-i / ‘aqlı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, **hem-vāre** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*hem-vāre,*]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nūş-ā-nūş ve **hem-vāre**, bülend- / na‘ra-i ḥoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hūşı, gūş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*hem-vāre,,*]

hemvān: Kese, torba, çanta, dağarcık.

- Ve ḥelvā-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, ki dōst-enbān u āšnā-yı **hemyāndur**, / dūdman-ı merşūsu‘l-būnyānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*hemyāndur,, -dur*]

hemyānçe: Kese; küçük torba; çanta.

- hemyānçe-i evhām u enbānçe-i buḥār-ı dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksīrtā‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [*hemyānçe-i,*]

hem-zebān: Aynı dili konuşan; kafa dengi olan,kafadar.

- [...] / Vaḥdetde enīs ü **hem-zebānsın** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12*). [*hem-zebānsın, -sın, -*]

hengām: Zaman, çağ, sıra, vakit.

- Hengām-ı keremde ol seḫā-kīş / Sīm ü zeri bezl ider kem ü bīş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*hengām-ı,*]

hengāme: Kavga, gürültü.

- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rūzgārile da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp **hengāme-i** sitīzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*hengāme-i,*]

henüz: Halâ, daha.

- yegân yegân mevzû‘-ı tabakçe-i beyân itdüm, **henüz** zât-ı nîkû-sıfâtumda / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [henüz,]
- meşhûrından gâfil ü berî olup, **henüz** resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma‘nâ, / da‘vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [henüz,]
- pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ **henüz** tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [henüz,]
- henüz pîr-i nâ-bâliğ ve mişâl-ı eţfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-bağş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [henüz,]
- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revânum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hârâb-ı bî-şu‘ûr u medhûş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [henüz,]
- yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrâ sen **henüz** cân u ciger-güşe-i mâder ü pîrâye-i âğuş-ı dâye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [henüz,]
- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘abumdan cemî‘ bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki **henüz** sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [henüz,]

hep: Tamamen, hep.

- İtdükleri cânâ **hep** cefâdur / Pâdâş-ı hezâr câm-ı âlâm (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [hep,]

her: Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.

- endâz-ı nağş-ı ser-levha-i baht-ı bed-fi‘âl oldım. / Bu ‘âlî bârgâh-ı **her** heft-girde-i bî-ţnâb u sûtunda ve bu sâha-i faşîhü‘l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [her,]
- [...] / Ve **her** nihâl-ı nukre-püş-ı gülşen, berây-ı müjdegâne ve gönçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [her,]
- ergavân ve güşün-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dirâhtânda, **her** biri bir / maķâmдан zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [her,]
- reng ü hüy-gerde-i dildâr ve **her** nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eţvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [her,]
- nebâtât u ezhâra ki şanâyî‘-i bedâyi‘ü‘l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve **her** / berg-i sebz-i gülistân, bir terzebân-ı ‘azbu‘l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [her,]
- Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc **her** güşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertib-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürüd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [her,]
- Sâķî-yi şîrîn-kârlar daķi, ki **her** birinüñ evşâf-ı hûsn-i dil-peżîr ve letâfet-i / cemâl-ı ‘âlem-gîrleri (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7). [her,]
- gulgule-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû **her** câm-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduķı eyyâm-ı şafâ, encâmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [her,]
- cevelân ve eţrâf-ı dâ‘ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ‘-ı Mül ü Gül ve **her** bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [her,]
- haclegâh-ı meclisde, **her** sâğar, bir fânûs-ı ‘arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, **her** piyâle-i zer, bir tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [her,]
- haclegâh-ı meclisde, **her** sâğar, bir fânûs-ı ‘arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, **her** piyâle-i zer, bir tâvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [her,]
- efsânuma mensûb tutarlar. / Ebr-ı bahâr-ı dil-güşâ ki ma‘nîde **her** kaţre-i feyż-nişârı, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [her,]
- Ve lâle-i la‘l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki **her** gâh kalb-i / âğâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [her,]
- Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîķa-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [her,]
- Ve sen ol nâ-huffâzsın ki **her** kim senüñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâman olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [her,]
- Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve **her** kim bir nefes senden dem urdı, ya‘nî senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [her,]

- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / **her** ne kadar sâl-hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [her,]
- Ve **her** çend sâgar-ı zerrîn ü cām-ı billürine, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya'nî kâse-i minâ, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [her,]
- Ve berķ-i rahşende, hānde-i güzāf u bî-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü hāndan ve **her** ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [her,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, **her** dem cezā vü sezānı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [her,]
- Ey rüşen iden cihānı tābı / **Her** rüz-ı siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [her,]
- Ki **her** zerrem olmaķda bir āftāb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12*). [her,]
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişīnüm, ki **her** kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-i āyine-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [her,]
- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, **her** baḥlî ü le'im ü denî ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'î küll ider, ya'nî dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşişde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [her,]
- Ve **her** maḥāfil ü encümende / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8*). [her,]
- Her kim ki bu mâtem-hāne-i fānide, mişāl-ı berķ-ı dirahşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı hoķķa-i dehān olup mütebessim ü hāndan olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [her,]
- [...] / Ve **her** kimse ki ifrāt üzere ser-püş endāz-ı ṭabaķçe-i kaḥķaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [her,]
- [...] / Ve **her** kimse ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı ṭabaķçe-i kaḥķaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [her,]
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki **her** mümsik ü baḥlî, cüvān-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşişi, ta'līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [her,]
- Ve bu iddi'ādasın ki **her** muḥanneş ü bî-dil ü cebānı, tāb u tüvān ve dilr / ü dil-āveride, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendide-i Rüstem ü Kaḥramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [her,]
- Ve ešnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i ḥiffetden **her** sa'at kendüñi, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, kaṭ'ān, kelām-ı mütēnākış u perişānuñda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [her,]
- [...] kelām-ı lülü-nizāmına tevcih-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nātıkasın, muṭlaķu'l-'inān, ve **her** bār, mizmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [her,]
- Senüñ müddet-i ṭarāvet ü leṭāfetüñ ve vaķt-i i'tibār u raġbetüñ **her** sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [her,]
- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u ṭaleb- / nümūdından saña yek şemme, izḥār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [her,]
- Ve bedān u nikān-ı **her** millet ve nādānān u 'ākilān-ı **her** ümmet / baña bî-ḥadd u ġayet i'tibār u raġbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [her,]
- Ve bedān u nikān-ı **her** millet ve nādānān u 'ākilān-ı **her** ümmet / baña bî-ḥadd u ġayet i'tibār u raġbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [her,]
- İzid-i Müte'āl-ı Celle Celāluḥunuñ **her** bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [her,]

her-cāyî: HERCĀYĪ – HERCĀĪ: sıf. ve i. (Fars. hercā'î) 1. Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönmeyen, sebatsız, kararsız (kimse): Gelmez ol hercâi insâfa gelmez / Ben hâlimce eder oldum elden âr (Âşık Ömer). Kimlerin çeşmine ol sine bu şeb nûr oldu / Nereye gitti o hercâi o mehpâre aceb (Nedim). Olamaz hercâi ol mihr-i dirahşânım benim (Enderunlu Vâsıf).

- Ve'y çün şāhidān-ı bāzār ve kaḥbegān-ı bî-ḥayā vü 'ār, hezār āšnā vü / **her-cāyî**. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [her-cāyî,]

hergiz: Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

- [...] / Tekellüfle olan meclisde olmazmış şafā **hergiz** (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [hergiz,]
- Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u şādīye bādî olmaķ / üzere, nām-nihād olmuşsın; ammā **hergiz** peyk-i endişe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [hergiz,]

herkes: Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.

- [...] / [...] **herkes** kendü hadd u miqdârına (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1*). [*herkes,*]

herze-gerdân-ı: Boş boğaz.

- Mu 'cizâtı cāmınıñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet sıfatlarına, **herze-gerdân-ı** şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*herze-gerdân-ı,*]

heşt-behişt: Sekiz cennet II cennetin sekiz kapısı.

- [...] / Ve bu maħalde şādıķu'l-ķavl u rāst-güysun, zīrā ben **heşt-behişt** ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [*heşt-behişt,*]

hevā: Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.

- [...] / Nümüne-nümā-yı sipih-r-i berīn ve **hevā-yı** feraħ-fezā-yı subh-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [*hevā-yı, --yı*]
- rūhları, hemīşe evc-i **hevā-yı** kurb-ı İlāhīyi cūyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*hevā-yı, --yı*]

hevā-hvāhlarum;: Dost, sevgili.

- benüm muħibb ü **hevā-hvāhlarum;** rind-i bī-hūş u ķallāş ve mest-i medhūş u / evbāş, senüñ muşāhib ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*hevā-hvāhlarum;,*]

heybet: Büyüklük, azamet, iri görünüş.

- Māye-i **heybet** ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cūyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*heybet,*]

hey'et: Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Vaz, hâl.

- firīfte vü hayrān ve ol **hey'et-i** maķbūla, şīfte vü nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*hey'et-i, -i*]

hezār: Far. Bin adedi.

- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı **hezār** cām-ı ālām (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8*). [*hezār,*]
- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nūş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı **hezār** fışķ u fücūr ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*hezār,*]
- Ve'y çün şāhidān-ı bāzār ve ķahbegān-ı bī-hayā vü 'ār, **hezār** āşnā vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*hezār,*]

hezār: Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.

- Şemm eyleyince taze gül-i nev-resīdeyi / Gülşen pür oldı bāng-ı şalāt-ı **hezārdan** (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*hezārdan, -dan*]
- Hezār muḥassenāt u nīkūyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senün ḳabāyih u bed-ḥūlūguḥda hīç söz ve aşlā kelām yoḳdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*hezār,*]
- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğından **hezār** cānla rāḡib u ṭālibüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*hezār,*]
- Zehrūne fedā **hezār** tiryāk / Ey gözleri nūri bāde-ḥvāruḥ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*hezār,*]
- Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbülān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendūni perde-nişīn-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderūn Gül-i ḥīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*hezār,*]
- [...] sāye-i sa’ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i ṭarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḳr u fenāya **hezār** cānla ṭālib ü rāḡib olup, naḳş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*hezār,*]
- bī ḡill-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuḥ çeşm-i bī-raḥm-ı ma’şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu’āmele vü esrār ve **hezār** mükāleme vü güftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*hezār,*]
- İzid-i Müte’āl-ı Celle Celāluḥunuḥ her bir ser-i mūda müstetir şad- / **hezār** ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hezār,*]

hezārān: Binlerce, pek çok.

- Ve kendūni kerem ü saḡā ve baḡşış ü ‘atāya, mensūb tutarsın, ammā / **hezārān** şāḡib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*hezārān,*]
- Ve ḡāberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü’l-ḳavl olan / **hezārān** şāḡş-ı bī-teşḡīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*hezārān,*]
- Ve **hezārān** merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı rūşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i ṭarīḳ ile ihtilāt u şoḡbet ve imtizāc u ūlfet itmīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*hezārān,*]
- İzid-i Müte’āl-ı Celle Celāluḥunuḥ her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān **hezārān** şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hezārān,*]

hezār-bār: Binlerce kez.

- ḡam-efrūḡte-i teḳālībāt-ı kā’inātda **hezār-bār**, nār-ı sitem-i ḡavādiş-i / rūzgār ile suḡte idüp, iḡrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puḡte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*hezār-bār,*]
- ı ḳālīl itmedi ki anı **hezār-bār** belki bī-ḡadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*hezār-bār,*]

hezār-destān: Bin destan.

- [...] / ya’nī bülbülān-ı **hezār-destān-ı** büstān, şāḡsār-ı nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*hezār-destān-ı, -ı*]
- [...] / Ve **hezār-destān-ı** gülistān ki vā’iz-i ḡoş-nefes-i murḡān-ı murḡzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*). [*hezār-destān-ı, -ı*]
- Ve mānend-i **hezār-destān-ı** çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā’ide, seri’ān mütevārī’-i ḡücre-i ḡamūşī olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*hezār-destān-ı, -ı*]

hezl: Şaka, alay, istihza.

- Ve berķ-ı raşşende, ħande-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı **hezlle** / mütebessim ü ħandān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*hezlle, -le*]

hicāb: *Utanma, sıkılma. Perde, örtü, engel.*

- Cüduñdan idüp **hicāb** derler / Ol zerreye kim ħitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*hicāb,*]
- Benüm sāķiyā ol güvärende āb / Ki āb-ı ħayāt benden eyler **hicāb** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*hicāb,*]
- māni‘-i nāz u niyāz olan niķāb-ı **hicāb** ve izār-ı ‘ārı, def‘ ü ref‘ iderüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*hicāb,*]
- [...] / Yāre yalvaramasa kalsa **hicāb** altında (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6*). [*hicāb,*]
- Bir ķadeĥ mey kişinüñ cümle **hicābın** götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*hicābın, -ın*]
- Efzünī-i şerm ü **hicāb** ve bu ‘itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ħitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*hicāb,*]
- Efzünī-i şerm ü **hicāb** ve bu ‘itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ħitābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*hicāb,*]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u iķrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i ‘āşık-ı zār u ma‘şūk-ı şermsārdan bürķa‘-endāz-ı **hicāb** (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*hicāb,*]
- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfī, talattuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ħānmān-ĥarāb, fi‘l-ĥaķīķa rāst-cevābsın, zirā **hicāb** u ĥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*hicāb,*]
- guşūn-ı dāniyetü‘l-eṭrāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir şāĥ-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışķ u fesād olup, perde-der-i şerm ü **hicābsın**. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*hicābsın., -sın*]

hidāyet: *1. Doğru yola irşat, delālet. 2. Doğru yola sülūk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

- Görmez misin ki āyet-i **hidāyet-i** esās-ı [...] / [...] ki ĥikmet-nizām-ı subĥānīdür, celāluhu, kelām-ı celle benüm şān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*hidāyet-i,*]

hidīv: *Cihan tahtının veziri.*

- İrhā-yı ‘inān idüp şitāba / Var var o **hidīv-i** Cem-cenāba (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*hidīv-i, -i*]
- Ey şadr-ı güzīn **hidīv-i** zī-şān / Sen zātuña lāyık eyle iĥsān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*hidīv-i, -i*]
- Şimden girü devlete du‘ā it / Olsun o **hidīv-i** kāmķārī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*hidīv-i, -i*]

ĥidmet: *Birinin işini görme; görev, vazife, hizmet.*

- Ben bendelige revā degülsem / Bir **ĥidmetüñe** sezā degülsem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*ĥidmetüñe, -üñ, -e*]
- [...] / Ve ‘āķibetü‘l-kār **ĥidmet-i** ķavvādı ve sebū-ķeşī-i puserān- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11*). [*ĥidmet-i, --i*]

ĥiffet: *Ĥafiflik, ağır olmama hāli.*

- Ve eşnā-yı ķīl ü ķālda, kemāl-i **ĥiffetden** her sā‘at kendüñi, şāĥdan şāĥa / pertāb idüp, ķaṭ‘ān, kelām-ı mütenāķış u perişānuñda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*ĥiffetden, -den*]

ĥıfz: *Koruma, muhafaza etme.*

- Kaṭ' eyledi fitne vü sitîzi / **Hıfzı** o kadar ki tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*hıfzı, -ı*]
- Ben rû-siyâhı, ma' şîyyet ü günâhdan, **hıfz** u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hıred-güdâz, tanîn-endâz, şımâh-ı sâmi' ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*hıfz,*]

hijde-hezâr: *On sekiz bin.*

- hijde-hezâr ve sulṭân-ı bülend-âstân-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı celâlet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*hijde-hezâr,*]

hikem-senc: *Hikmetli söz söyleyen.*

- bozorgvârimuñ, tuğra-yı ğarrâ-yı menşûr-ı pür-nûridur. / [...] ki leb-i **hikem-senc-i** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*hikem-senc-i,*]

hikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

- İnkâr itme şüfî şarâbuñ menâfi' in / Üstâd-ı **hikmet** öyle buyurmuş kitâbda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*hikmet, -i, -ni*]
- [...] / Bu keyfiyyetüñ daḥi verâsında maḥfî ḥâlet ve nihânî **hikmet** vardır: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*hikmet,*]
- İzid-i Mûte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr **hikmeti** ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i leṭâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hikmeti, -i*]
- İzid-i Mûte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i **hikmetinde** nihân hezârân şuver-i leṭâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*hikmetinde, -i, -n, -de*]
- [...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i hürmet olmamañ **hikmetlerinden** evvelâ biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*hikmetlerinden, -ler, -iñ, -den*]

hikmeti: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

- me'âbına sezâvâr u elyaḳ u aḥrâdur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u **hikmeti**, sâhte vü ârâste ve nüh-mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*hikmeti,,*]
- me'âbına sezâvâr u elyaḳ u aḥrâdur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u **hikmeti**, sâhte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*hikmeti,,*]

hikmet-nizâm: *Hikmetin tertibiyle çıkan sözler.*

- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki **hikmet-nizâm-ı** subḥânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*hikmet-nizâm-ı,*]

hilâf: *Yanlışlık.*

- yokdur. / Ve hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, semt-i **hulâfa** imâle-i ligâm-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*hulâfa,*]

hilâf: Ters, zıt, karşı, yanlışlık.

- Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz mi çıkar **hilâf-ı** ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [*hilâf-ı, --ı*]
- dâleletle cādde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i **hilâf** iden güm-rehânı, tarîk-i tevîk-i refîk-i İslâma hādî vü dā'î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [*hilâf,*]

hıla'-ı fâhirelerinden: Çok kıymetli ve değerli olan üst giyimleri.

- Pākân-ı merdümân-ı zamâne hōd, benüm āb-ı dil-cüyümü ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i tāhir ü **hıla'-ı fâhirelerinden** mā'adā şafha-i cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [*hıla'-ı fâhirelerinden,*]

hilkat: Yaratılıştan bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış (bkz. tabiat, mizac).

- mübâhât bildüñ. / İdrāk itmedüñ ki **hilkat-ı** şeytân-ı la'în ü racīm, âteş-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [*hilkat-ı,*]
- Bi't-taḥşîş, 'ahd-i meymenet karîn, şādıku'l-va'dü'l-emîn, 'illet-i / **hilkat-i** āsmân u zemîn, Hâzret-i Muḥammedü'l-Muṣtafâda şallâ'l-lâhu (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13). [*hilkat-i,*]

hill: Helal.

- Baña niçün havâle-i nîze-i serzeniş ü sitîz idersin? / Ma'lûmuñ degül midür ki bu ma'nā, ya'nî aḥkām-ı **hillüm**, nüzûl-ı (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7). [*hillüm,, -üm*]

hilli: Karanfil cinsi bir bitki, baharat cinsi.

- Ben ki ser-â-pā 'âlem-i **hilli**, seyâhat u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [*hilli,,*]

himmet: Lütuf, kerem, yardım.

- kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i **himmetinde**, 'adem ü vücūd-ı cüd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [*himmetinde,, -inden*]
- Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i **himmet** ü mürüvvet ve rüyânende-i ḥamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [*himmet,*]

himmet: Manevi güç/yardım.

- Sen ḥālümü şerhe **himmet** eyle / Sen var iken ey celîlü'l-evşâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [*himmet,*]

hırāmân: (Fa.) Salınan, salınarak yürüten.

- [...] / nā-gehānī ve bām-üftāde ferih ü faḥūr, **ḥurāmān-ı** semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*ḥurāmān-ı,]*

ḥurām-ı: *Salınarak yürüme.*

- İtdükçe **ḥurām-ı** ‘işve-pīrā / Pā-māluñ olur bütān-ı ma‘nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*ḥurām-ı,]*

ḥired: *Akil; düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i **ḥired** daḥi gūş-zedūñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*ḥired,]*
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-niṣīnūm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı **ḥired** ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*ḥired,]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥālet-i keyfiyyetde dest-i **ḥireden** ‘inān-ı / ihtiyār u edebi, rübūde-i dest-i tehevür ü ḡaḡab eyleyüp ba‘zı nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ḥireden, -den]*

ḥired-güdāz: *Akil yakan.*

- Ben rü-siyāhı, ma‘şiyet ü günāhdan, hıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı **ḥired-güdāz**, ṭanīn-endāz, şımāḥ-ı sāmi‘ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*ḥired-güdāz,,]*

ḥırka-i: *Yırtmak, Parçalamak.*

- Benefşe, **ḥırka-i** kebūd-pūş u küleh-keş-i mürīd-i ḥāşu‘l-ḥāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*ḥırka-i,]*

ḥurmen: *Harman | ‘äteş urmak’.*

- derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bī-ma‘nā, **ḥurmen-i** ḥāşıl-ı ‘ömr-i deh-rūzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [*ḥurmen-i, --i]*

ḥisāb: *Sayı, hesap.*

- ḥisāb u iḥşā olunmaz. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [*ḥisāb,]*

ḥışm: *Gazap.*

- cidāle, çeşmini mā‘u‘l-‘ineb, **ḥışm** u ḡaḡab, pūr-ḥūn u sürḥ-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ḥışm,]*
- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saḥt-pençe-i **ḥışm** u ḡaḡab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*ḥışm,]*
- cidāle, çeşmini mā‘u‘l-‘ineb, **ḥışm** u ḡaḡab, pūr-ḥūn u sürḥ-gūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da‘vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ḥışm,]*

- ‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i **hışm** u gâzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la’l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [hışm,]

hisse-gîr: Payımı tutan.

- tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzid-i ‘azîzü’l- ‘allāmdan **hişşe-gîr** ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [hişşe-gîr,]

hitāb: Bir veya birçok kimseye ağızdan veya yazı ile söyleme.

- Cüduñdan idüp hicāb derler / Ol zerreye kim **hiṭāb** idersin (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7). [hiṭāb,]
- HİṬĀB-I GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya’nî vücūd-ı bihbūdumda merkûz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [hiṭāb-i,]
- Efzûnî-i şerm ü hicāb ve bu ‘itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u **hiṭābdan** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [hiṭābdan, -dan]
- Efzûnî-i şerm ü hicāb ve bu ‘itāb-āmîz ü sitîz-engîz cevāb u **hiṭābdan** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [hiṭābdan, -dan]
- HİṬĀB-I GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1). [hiṭāb-i,]
- u āmîhte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / **HİṬĀB-I** GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [hiṭāb-i,]
- didi: / **HİṬĀB-I** GÜL-İ RA’NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [hiṭāb-i,]

hitāb eyleyüp: Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i gâzab u kîni, perîşān iderek, cevāb-ı / pür-‘itāba taşaddî ve Güle dürtüştāne **hiṭāb eyleyüp** didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [hiṭāb eyleyüp, -yüp]

hıyre: Donuk, fersiz.

- i ruhsārumda, **hıyre** vü hayrān kalup bu nazm-ı lülü-nizām-ı münāsibü’l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [hıyre,]

hızlān: Ar. Medetsiz, muavenetsiz, yalnız başına kalıp zelil olma.

- me-ḥar ve be-güsiste-‘inān, pāy-der-gil-i ḥaḳāret ü **hızlān** kaldı. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4). [hızlān,]

hızr: Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiği, bereketi temsil ettiği ve kul sıkıştığında imdādına yetiştigine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.

- Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i **Hızr** / Elṭāfuña olmaz ise maḫhar (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [hızr,]

hızra: Hz. Hızır.

- Dirlerse eger daķıka-sencān / Fevvāre-i āb-ı **Hızra** mızān (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*hızra,*]

hiç: Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

- Ve pākize-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürh-rüy u güşāde-cebīnüm. / Ve eger **hiç** haberdār degülseñ bil ve āgāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*hiç,*]
- Hezār muḥassenāt u nīkūyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senünñ kabāyih u bed-ḥulūguñda **hiç** söz ve aslā kelām yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*hiç,*]
- Ve **hiç** mülāḥaza vü endīşe itmedünñ ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [*hiç,*]
- Māsiva'llāha nazar kılmadı hem / **Hiç** 'aynında degüldi 'ālem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*hiç,*]
- [...] māni'-i idāre-i zebān-ı nādire-gü ve belāgat-eşerdür. / Saña **hiç** bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*hiç,*]
- Ve **hiç** müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bağ-ı ḥazān- / pezir-i 'ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḡda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*hiç,*]
- Ey Gül, **hiç** pes ü pişüñe nigāh-endāz-ı 'ayn-ı başiret ü āgāhī / olmayup, ḥod-şināslıḡı ḥüy-ı müstahsen zann itmişsin. Belī, ber-ma'nā- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*hiç,*]
- [...] fehvā-yı şerīf ve / ma'nā-yı laṭīfından, teşḡiṣ ü temyīz ideler, ki **hiç** bir remz-i dil-pezir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*hiç,*]

hiçab: Utanma, sıkılma. Perde, örtü, engel.

- ḥaclet ü **hiçab** el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmakda bī-tākat / u tāb ḡalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*hiçab,*]

hiç-kes: Hiç kimse.

- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, **hiç-kes** bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u ḡavḡāda senünñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*hiç-kes,*]

hile: Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, ayak oyunu, alavere dalavere, desise, entrika.

- Gül bildi ve yakīn ḡaşıl itdi ki Mül, ḡarīf-i **hile** vü deḡa ve nedīm-i / bezle-ḡvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-ḡāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*hile,*]

hilekār: Hileci, hilebaz, sahtekar.

- Bir bī-kes-i nā-murād u zārum / Maḡdūr-ı 'adū-yı **hilekār**um (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*hilekār*um,]

hîn: Hîn: Ar. Zaman, vakit, sıra. c. ahyān. Cān u dilden eyleyip āh u enīn Allah Allah diyelim her ān u hîn -Kāzım Paşa.

- cevalān ve etṛāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḡaşıl, **hîn-i** ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*hîn-i, --i*]

hîre-çeşm: I. Kamaşık, fersiz gözlü II. Hayasız, utanmaz III. İnatçı IV. Cesur.

- Ey **hîre-çeşm** ü tîre-dil, tâbe-key **hod-bîn** ü **hod**-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*hîre-çeşm,*]

hîre-rüy: Şaşkın fikirli, şaşkınlık.

- [...] / vü **hîre-rüyî**, kâr-ı nâ-pesend ü bed-kirdârûndan hacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*hîre-rüyî,,*]

hîrî: Sarı renkli bir gül çeşidi.

- Hezâr ‘âşık-ı dil-figârole, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderûn Gül-i **hîrî** bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*hîrî,*]

hod: Kendi.

- [...] / Bülbülân-ı hoş-elhân-ı gülistân **hod**, berg ü nevâyı benden aḡz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*). [*hod,,*]
- Pākân-ı merdümân-ı zamâne **hod**, benüm âb-ı dil-cüyumı ki gül-âb-ı hoş- / būdur, pirâhen-i tâhir ü hıla‘-ı fâhirelerinden mâ‘adâ şafḡa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*hod,,*]
- Ve senüñ ‘ömr-i kütâhuñ **hod** yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bādla hebâ vü tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*hod,*]
- Ve sen **hod**, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*hod,,*]
- Ve laḡab-ı [...] mülâḡḡab kılınup suḡre-i / dehr ve şöḡre-i şehḡ, adlanmañ **hod**, seni âḡir ḡalvet-ḡâne-i zâhidân-ı şâfî-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*hod,,*]
- Ben **hod**, belki cümle-i edyân ve cemî‘-i ezmânda çün âb-ı / miyâh u zülâl, mubâḡ ve ḡelâl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*hod,,*]
- [...] / Ben **hod** maḡşûs-ı lehḡ ü neşât ve sebeḡ-i lu‘b u inbisâtum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*hod,*]

hod-bîn: Kendini beğenmiş,bencil.

- şûret-i sühr ü sebzûñe nazar-endâz-ı i‘tibâr olup **hod-bîn** ü ḡırra olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*hod-bîn,*]
- Ey **hîre-çeşm** ü tîre-dil, tâbe-key **hod-bîn** ü **hod**-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*hod-bîn,*]
- Ey **hîre-çeşm** ü tîre-dil, tâbe-key **hod-bîn** ü **hod**-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*hod-bîn,*]
- ve terâne-senc-i ḡurûr u kibr olup rûtbeñi, muḡâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la‘în-i **hod-bîn**, ḡazret-i Âdem, ‘aleyhi‘s-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*hod-bîn,,*]

hod-fürüş: Kendini satan, kendini medheden, övüngen.

- fûrûḡ-ı **hod-fürüşî** zann idüp, istib‘âd u istikşâr itme ki ḡudret-i bâliḡa-i cenâb-ı / ḡallâḡ-ı ‘aliyyü‘l-ıtlâḡdan, celle şânuhu ba‘îd degüldür ki ḡavâşş-ı cemî‘- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*hod-fürüşî, -ı*]

- Ey bî-ma' nâ, da' vî-i **hod-fürüşî** ve hviş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*hod-fürüşî, -i*]

hod-pesend: Kendini beğenmiş (kimse), mağrur.

- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü **hod-pesendlükler** / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*hod-pesendlükler,]*
- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü **hod-pesendlükler** / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*hod-pesendlükler,]*

hod-pesendî: Kendini beğenmişlik.

- pesendî olduñ. Velîkin; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 7*). [*hod-pesendî, -den*]

hod-rüy: Kendini beğenmiş (olan sevgili).

- Ey Gül-i **hod-rüy** u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*hod-rüy,]*

hod-şinâs: Kendini bilen, tanıyan.

- Ey Gül, hîç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, **hod-şinâşlğı** hüy-ı müstahsen zann itmîşsin. Belî, ber-ma' nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*hod-şinâşlğı, -lğı*]

hod-sitâ: Kendini övme.

- Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya' nî bu lâf-ı **hod-sitâyı** ve haqqında bu ta' rîzât u / tevbiḥât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*hod-sitâyı,]*

hokka: Ar. içine mürekkep konulan kap.

- Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berç-ı dıraḥşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı **hokka-i** dehân olup mütebessim ü ḥandân olur, mânend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*hokka-i,]*

hōş: Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

- Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murḡân-ı bülend-âvâz u **hōş-** / elḥân ve ḡulgüle-i fâḥiteḡân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*hōş-,]*
- ergâvân ve ḡuşûn-ı pür-şükûfe-i gün-â-gün-ı dıraḥtânda, her biri bir / maḡâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu naḡamât-ı **hōş-** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*hōş-,]*
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı **hōş-** / bûdur, pirâhen-i ṭâhir ü ḥıla'-ı fâḥirelerinden mâ'adâ şafḡa-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*hōş-,]*

hoş-bütan: *Tatlı güzeller.*

- Ve laṭīf-tab‘ān u nāzūk meşrebān-ı **hoş-bütān-ı** perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekiyyü’l-hışālī, mu‘attar-sāz-ı meşām-ı ‘ālemyān olan şemīm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [*hoş-bütān-ı,*]

hoş-büy: *Hoş, güzel koku.*

- henüz gül-āb -ı **hoş-büy-ı** revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bī-hūş ve ḥarāb-ı bī-şu‘ūr u medhūş (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [*hoş-büy-ı,*]

hoş-edā: *Güzel, belîğ.*

- Binā-ber-īn, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / **hoş-edānuñ**, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı īcād ve nevā-pīrā-yı inşād (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [*hoş-edānuñ,,*]

hoş-elhān: *Makamı güzel, güzel ve tatlı okuyan.*

- [...] / Bülbülān-ı **hoş-elhān-ı** gülīstān ḥod, berg ü nevāyı benden aḥz u celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [*hoş-elhān-ı,*]

hoş-etvār: *Güzel davranışlı.*

- reng ü hūy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dīl-ber-i sīmīn-endām u **hoş-etvār** olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [*hoş-etvār,*]

hoş-kumās: *Hoşa giden, sevilen kumaş.*

- hoş-kumās-ı sebzgūn-ı çemeni, be-resm-i i‘zāz-ı pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [*hoş-kumās-ı, -ı*]
- kesād-ı tārī olup, metā‘-ı **hoş-kumās-ı** girān-mīkdārūmdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündeḑī‘ olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [*hoş-kumās-ı, -ı*]

hoş-nefes: *(Ar. Fa.) Tatlı nefesli.*

- [...] / Ve hezār-destān-ı gülīstān ki vā‘iz-i **hoş-nefes-i** murğān-ı murğzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5). [*hoş-nefes-i,*]

hoş-nevā: *Güzel sesli; talihli, şanslı.*

- Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı **hoş-nevā** ve ezkā-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [*hoş-nevā,*]

hoş-nümā: Güzel görünen.

- Ey Gül-i la'lin kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, perr ü bālūn / sebzā-reng ü **hoş-nümādur**, ammā çī sūd, senūñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*hoş-nümādur*, -dur]

hoş-ta'bir: I.Yorumu ve tabiri güzel II. Güzel anlamlı.

- dur, şeker-hvār ve kiminūñ 'andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec'-i **hoş-ta'bir** ü pākīze-mā'ānī ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*hoş-ta'bir*,]

hoş-tarh: Güzel tertip edilmiş.

- me'ābına sezāvār u elyāk u aḥrādur ki meclis-i **hoş-tarh-ı** cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*hoş-tarh-ı*,]

hoş-ter: En güzel.

- Oldukça kaṭa' zebānuñ eyler / Şavt u nağamuñ laṭīf u **hoş-ter** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*hoş-ter*,]

hoşter: 1.Daha hoş 2. Hoş ıslaklık, hoş nem.

- Çeşmi bir āhūdur olmış şīrlər naḥçīr aña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü **hoşterīndür** ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*hoşterīndür*, -īndür]
- Çeşmi bir āhūdur olmış şīrlər naḥçīr aña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü **hoşterīndür** ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*hoşterīndür*, -īndür]

hubān: Güzeller/dilberler.

- müştākān-ı melāl-iştīmāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki ḥūy-ı nīkū-yı **hubān-ı** āhū-çeşm-i şīr-şīkār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*hubān-ı*, --ı]
- (Müşābehēt-i ruḥsār-ı **hubān** u 'izār-ı maḥbūbānla müfāheret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*hubān*,]
- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāh-ı müşgīn-mūdur, fitrāk- **hubān**, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*hubān*,]
- Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāh-ı **hubān**, bir āhū-yı müşgīn-mūdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*hubān*,]

hubān-ı: Güzeller/dilberler.

- Yek-bāre, gürūh-ı **hubān-ı** 'işve-perdāza nigeḥ-endāz ol, tā ma'lūm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü serfirāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*hubān-ı*,]

hüb-rû: Güzel yüzlü (sevgili).

- Egerçi şüretde **hüb-rû** vü nikû ve-lîk ma'nide bed-sîret ü zîst-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [hüb-rû,]

huceste-güftâr: Uğurlu söz söyleyen.

- Ammâ senüñ ey **huceste-güftâr** / Ey sihr-beyân u mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [huceste-güftâr,]

huceste-tabir: Saadetli söz.

- Kimden ideyin ümîd-i eltâf / Sen var iken ey **huceste-ta'bîr** (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [huceste-ta'bîr,]

hücre: Küçük odacık, hücre.

- Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân mütevârî - i **hücre-i** hamûşî olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [hücre-i, -i]

hücre-nis: Mevlevîler'de çilesini bitirip kendine mahsus bir hücrede oturan ve "dede" adını alan derviş.

- riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı hâlvat ü erba'în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u **hücre-nişîn**, ber-muşdâk-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [hücre-nişîn,,]

hudâ: Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.

- Maḥfûz u maşûn-ı 'avn-ı Bârî / Devletle **Hudâ** mu'ammer itsün (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9). [hudâ,]
- Bâķî anuñ emr ü ḥükm ü fermân / Dergâh-ı **Hudâya** ilticâ it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [hudâya, -(y)â]
- ve zâkir ü tesbîḥ-hvânân-ı **Hudâ-yı** Âmürzgârdur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4). [hudâ-yı, -y, -ı]
- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı **Hudâ-yı** çâre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1). [hudâ-yı, -y, -ı]

hükm: Hüküm, karar.

- 'Älemlere **ḥükmüñ** itdi cārî / Feyz-i dem-i sūrî bî-muḥâbâ (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [ḥükmüñ, -üñ]
- Gencîne miyüm ki **ḥükm-i** Bârî / Cây itdi baña ḥarâbezârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1). [ḥükm-i,]
- Bâķî anuñ emr ü **ḥükm** ü fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [ḥükm,]

hullet: Dostluk.

- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / **hullet** ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*hullet,]*

hum: *Şarap küpü.*

- humdan tāli‘ u nümāyānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10*). [*humdan, -dan]*

hümā: *Talih kuşu.*

- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hullet ve **hümā-yı** lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*hümā-yı, --yı]*

humār: (*içkiden sonra gelen*) *baş ağrısı, mahmurluk.*

- [...] / Dāmān-ı keyfi olmaya ālūde-i **humār** (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*humār,]*
- renciş-i **humār-ı** mağz-ı hırāş-ı ālāmla bī-ķarār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*humār-ı,]*

humār: (*içkiden sonra gelen*) *Baş ağrısı, mahmurluk.*

- nergis-i mest, zerrīn-ķadehin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzēzārda def‘-i derd-i ser-i **humārda** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*humārda, -da]*

humār-ālūde: *Kendinden geçmiş, sarhoş.*

- Çeşm-i siyāh ğazālāne nigāh-ı müşgīn-müdur, fitrāk- hūbān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlä-nergis-i **humār-ālūde-i** şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*humār-ālūde-i, -i]*
- Çeşm-i siyāh-ġazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-yı müşgīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende şīrān-ı ecemm şehlä-nergis-i ve **humār-ālūde-i** şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*humār-ālūde-i, -i]*

humāruñ: *içkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.*

- Senüñ buķār-ı mağz-ı hırāş-ı **humāruñ**, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / ‘ayş u ‘işret olduķça benüm āb-ı pūr-şafāmı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*humāruñ,,]*

hümā-yı: *Talih kuşu.*

- [...] / teng ü tār ve köhne bir ķarābezār olup, **hümā-yı** sidre-pervāz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*hümā-yı,]*

hümāyūn: *Mübarek, kutlu, padişaha ait.*

- Ve İklîl-i celîl-i velâyetle, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı ‘âlî- / şân, ki sāyebân-ı **hümâyûn-**ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*hümâyûn-ı, --ı*]

hum-niş: Şarap küpünün yanında oturan, ayyaş.

- Ve ben ol Felâṭûn-ı **hum-nişînüm**, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-ı âyîne-i âftâb, meclâ-yı ḥired ve mir’ât-ı idrâkûñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*hum-nişînüm,, -ñüm*]

hûn: Far. Kan, dem.

- Şunduğı şarâb-ı bed-güvârı / Dil-teşne-i **hûn-ı** cânumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*hûn-ı,]*
- firâkla, dāmānum çāk çāk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, **hûn-ı** iftirâkla dil-i / nālānum la ‘lnāk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*hûn-ı,]*

hûn-âlûd: Kana bulanmış, kanlı.

- Ve ey mişâl-ı dem-i serî’ü ‘z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḥ-ı zûd-fenâ vü **hûn-âlûd**, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*hûn-âlûd,,]*

hüner: Maharet.

- Mânî-i şuver nigâr-ı ma‘nâ / Yokdur bu **hünerde** saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*hünerde, -de*]
- hüner-i ‘âlî-şānumdadur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 13*). [*hüner-i,]*

hurd: Küçük, ufak.

- merd, bir bām-ı bülendden, bir âḥer merd-i derdmend üzere mânend-i / kaḏâ-yı āsmānî, nâzil ü fütâde ve miyānını **hurd** u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*hurd,]*
- Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâli, ne gûne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi **hurd** u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*hurd,]*

hurd-sāl: Yaşı küçük, genç.

- henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı etḡâl-ı **hurd-sāl**, dīvāne vü bî-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḡş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*hurd-sāl,,]*

hürmet: Hürmet, şeref, saygı II sevgilinin eşiğine varma ihtimali.

- Eger ‘illet-i **hürmet** bende bi‘z-zât olaydı, bunu iktiza iderdi, ki mecmû‘-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberân-ı ‘izām ve enbiyâ-yı zevî’l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*hürmet,]*
- âyet-i **hürmet-i** kaṭ‘iyyü’l-ḥükme mensûḥ olmaklık benden şâdır u peydâ / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*hürmet-i, -i*]

- Ben ki ser-ā-pā ‘ālem-i ħilli, seyāḥat u temāšā ve ser-ā-ser iklīm-i / **ħürmeti** geşt ü güzār kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*ħürmeti, -i*]
- [...] / Āgāḥ ol ki fütāde-i varṭa-i **ħürmet** olmamañ ħikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*ħürmet,]*

hurrem: Ar. 1. Sevinçli, mesrur.

- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ħazān-pezir-i ‘ālemde, kim ħandān u **hurrem** / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*hurrem,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ħazān-pezir-i ‘ālemde, kim ħandān u **hurrem** / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ğam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*hurrem,]*

hürşid: Güneş. II Sevgili.

- Mütevaḳḳı‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bī-dırīg buyurılup, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i **hürşid-i** ħāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*hürşid-i,]*
- Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā **hürşid-i** / ‘aḳlı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*hürşid-i,]*

hurüş: Coşku, coşma, şamata, gürültü.

- na‘ra-i bülend-i nüş-ā-nüş ve gül-bāng-ı cüş u **hurüşı** peyveste-i / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*hurüşı, -ı*]

hüş-i: Akıl, fikir, zekâ, iyi ile kötüyü ayırma hissi, ruh, can, ölüm.

- bend ü ziver-efzā oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāḥir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūḳça-i güş-ı **hüş-i** meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le‘āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*hüş-i,]*

hüş: Akıl, fikir, zekâ, iyi ile kötüyü ayırma hissi, ruh, can, ölüm.

- ve sitem-i ħamiyyet-engizden tekāver-i saḥt-ser-i şabr u qarār, ‘inān-ı ‘aḳl u / **hüşı**, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl u ḳāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*hüşı,]*

huşk: (Fa.) Kuru.

- yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] kerīmesince, **huşk** mānde-i nihān-ḫāne-i laḥd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*huşk,]*

hüsn: Ar. Güzellik.

- Sāḳī-yi şīrīn-kārlar daḫi, ki her birinün evşāf-ı **hüsn-i** dil-pezir ve leṭāfet-i / cemāl-ı ‘ālem-girleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*hüsn-i, --i*]

- bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i **hüsn-i** şîfâta ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i minâşa-i şudûr olan nağamât-ı laţîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*hüsn-i, --i*]
- Ve tâ-key, kendü **hüsn-i** cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersün. Bir sâ'at zîştî-i refîk-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*hüsn-i, --i*]
- merdüm dârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, **hüsn** ü / leţâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*hüsn, ,*]
- merdüm dârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, **hüsn** ü / leţâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*hüsn, ,*]

hüsn-i: Ar. Güzellik.

- Müşîrân-ı zamānuñ **hüsn-i** tedbîr ile meşhûrî / Şeh-i Cem-câh-ı devrānuñ güzîde şadr-ı dîvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*hüsn-i, ,*]
- [...] / Mâlik-i rây-ı zerrîn ü **hüsn-i** tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*hüsn-i, ,*]

hüsrân: Zarar, zıyan, hasar II Dalâlet, gümrahlık.

- [...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü **hüsrân** olup, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*hüsrân, ,*]

husrev: Hükümdar.

- nevrüzîdîr, müjde-i teşrîf-i **husrev-i** kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemûn ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*husrev-i, --i*]
- Ammâ bu mecmû'-ı niyâzmendî vü şenâ-geri, ki nizâmü'l-mülk-i / memâlik-i nazm u suhanveri ve **Husrev-i** kalem-rev-i ma'ânî-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*husrev-i, --i*]

hüşvâr: Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

- olmayayduñ ve âgâhî vü **hüşvârîden**, fi'l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı hikmet-'unvân ki çhâdiş-i laţîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*hüşvârîden, --iden*]

hutbe-i belâğat-'unvânın: Güzel ve etkili söylenmiş hutbe.

- fîrâz-ı menâbir-i serv-i bâlâda **hutbe-i belâğat-'unvânın** benüm nâm-ı / bülend-rütbe-i nîkû-encāmuma kırâ'at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*hutbe-i belâğat-'unvânın, ,*]

hüveydâ: Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

- tamâm zâhir ü **hüveydâ** ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzîd-i 'azîzü'l-'allâmdan hisse-ğîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*hüveydâ, ,*]

hûv: Huy, tabiat.

- müştākān-ı melāl-iştimâldur, benüm gedā-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki **hüy-ı** nikû-yı hûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*hüy-ı,]*
- Ve laţîf-tab'ân u nâzûk meşrebân-ı hoş-bûtân-ı perîveşân-ı zamâne, **hüy-ı** / melekîyyü'l-hışâlî, mu'attar-sâz-ı meşâm-ı 'âlemiyân olan şemîm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*hüy-ı,]*
- Ey Gül, hîç pes ü pîşûne nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şînâşlîğ **hüy-ı** müstahsen zann itmîşsin. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*hüy-ı,]*

hüy-gerde: Terlemiş, terli.

- reng ü **hüy-gerde-i** dildâr ve her nihâl-i şükûfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eţvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*hüy-gerde-i, -i]*

huzûr: 1. İç rahatlığı, hâlimden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu. 2. Önemli bir makâmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı. 3. Hazır bulunma, var olma. 4. tasavvuf. Cenâbıhakk'ın varlığının her şeyi kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak şekilde hissedildiği mertebe.

- huzûr-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tâkat-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*huzûr-ı,]*
- Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve cebîn-i i'zâz u tekrîmi, / **huzûr-ı** Hazret-i Âdem, şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*huzûr-ı,]*
- i düş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâhat-ı vaţan u ser-nihâde-i bâliş-i **huzûr-ı** hâzar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*huzûr-ı,]*

hvâce: Dinî hizmetlerde görevli kimse, hoca, molla.

- Hem kıdvesi hem imâmı nazmuñ / **Hvâce** Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-ķavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*hvâce,]*

hvân: Yemek.

- Keşretde nedîm-i bezle **hvânsın** / Sensin dil-i bî-enîse hem-dem (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13*). [*hvânsın, -sın]*

hvâr: Zelil, hakir, itibarsız.

- Pâ-mâl u zelîl ü **hvâr** ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*hvâr,]*
- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâķâret ü **hvârî** ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz u vakârını rîzân-ı hâķ-ı mezellet ü hâķsârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*hvârî,]*
- pür-şûr-ı nehy ü hârâm, vaz' u ilķâ olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı hâķâret ü **hvârî** ve fütâde-i hâķ-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*hvârî,]*

hvîş-bînî: Bencîlk, sadece kendini düşünen.

- Ey bî-ma'nâ, da'vî-i hod-fürûşî ve **hvîş-bînîden** ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*hvîş-bînîden, -den]*

hvişüm.: *Akraba, tanıdık.*

- Ve güş-güzaruñ olmadı, ki ben cem'iyet-sāz-ı aşhāb-ı şohbet ü 'ays / ve germiyyet-endāz-ı cem'iyet-i bī-gāne vü **hvişüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*hvişüm.,*]

î

î: *î- yardımcı fiili.*

- gül-bāng-ı kelīme-i tevḥīd ile māl-ā-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, ṭanīn- / endāz-ı heftümīn-ķıbāb-ı çarḥ- ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*î,*]
- ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı dūdman-ı Nemrūd-ı le'im, Ḥalīl-i / İzīd-i Celīl ü 'Aẓīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*î,*]
- ı ḳalīl itmedi ki anı hezār-bār belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*î,*]

î: *"-i" ek fiili.*

- Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā' ve bā'ış-ı ālām-ı zūkām / **iken** niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*iken, -ken*]
- Sen meymenet ü bereket-i muvāfakata nıgeh-sāz ve sa'ādet ü kerāmet- / **î** mütāba'ata naẓar-endāz ol, ki ḳadem-zen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*î,*]
- [...] mānī'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hıç bir kār-ı nıḳ u güftār-ı pesendīde yok mı **idi** ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*idi, -di*]
- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā'ire vü şerāre bārdan taşra vaẓ'-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḫalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*idüm., -düm.*]
- Ben ḫod, belki cümle-i edyān ve cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubālḫ ve ḫelāl **idüm.** (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*idüm., -düm.*]

î: *"-i" ek fiili.*

- rüḫları, hemīşe evc-i hevā-yı ḳurb-ı İlāhīyi cüyān ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān **idiler.** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*idiler., -di, -ler*]

ibādet: *İbadet etmek.*

- i rindān-ı mey-gūsārān eylerler. / Ve mu'tekifān-ı cevāmi'-i **ibādet** ü peygüle-güzīnān-ı şavāmi'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*ibādet,*]

ibādet: *İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.*

- Cenāb-ı İzīd-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḫarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh u tīz-reftārları, bi'l-cümle, güşe-i seccāde-i ṭa'at u **ibādetde** güzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*ibādetde, -de*]

ibāret: *İbare.*

- Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbülân-ı nâle-kârdan **‘ibâretdür**, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i ħîrî bâ-vücûd-ı türe-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*‘ibâretdür*., -dür]

‘ibâret: *Ancak bu kadar olmak.*

- Senüñ müddet-i ħarâvet ü leġâfetüñ ve vaqt-i i ‘tibâr u raġbetüñ her sâl-ı / ferġunde-fâlâda, se mâhdur, ki eyyâm-ı nev-bahârdan **‘ibâretdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*‘ibâretdür*., -dür]

ibn: *Oğul, ferzend.*

- [...] / Mâlik-i rây-ı zerrîn ü ħüsn-i tedbîr, ya ‘nî vezîr **ibn** vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*ibn*,]
- mânend-i dem-i i ‘câz-tev‘em-i Mesîĥ **ibn** Meryem, ħayât-baĥş u feyż- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı ġisû-yı sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*ibn*,]

‘ibret-bînle: *İbret almış.*

- dîde-i **‘ibret-bînle** nazar-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne ġüne berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*‘ibret-bînle*,]

i ‘câz-tev‘em-i: *Mucizesine benzer.*

- mânend-i dem-i i **‘câz-tev‘em-i** Mesîĥ ibn Meryem, ħayât-baĥş u feyż- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı ġisû-yı sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*i ‘câz-tev‘em-i*, --i]

icrâ eyle-: *Yapmak, yerine getirmek; akıtmak.*

- Eyler naġam-ı şarîrüñ icrâ / Giryeñ sebeb-i sürür u şādî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*icrâ eyle-*,]

icre: *T. De, da, içinde.*

- Çıkardı erba‘înin tekye-ġâh-ı ġülsitân **icre** / Dil-i lâle n’ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*icre*,]

ictimâ‘-ı: *Toplam, bütün.*

- cevelân ve etrâf-ı dâ‘ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-ġâşıl, ħîn-i **ictimâ‘-ı** Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*ictimâ‘-ı*,]

ictinâb: *Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.*

- Ey bî-ma'nâ, da'vî-i hüd-fürûşî ve hviş-bînîden **ictinâb** u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*ictinâb, j*]

icün: Amaç, neden, özgülük, görelilik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.

- cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, benümle 'ayş u 'işret ve germî-i ülfet ü şöhet / **içündür**. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*içündür., -dür. j*]

id: Etmek, eylemek.

- Bir nuṭkuñ ile mişâl-i 'Îsâ / Biñ mürde-dili **idersin** ihyâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*idersin, -er, -sin j*]
- Tâ minnet ile **ide** ciger-hûn / Çarḥ ise denî vü tünd-hûdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*ide, -e j*]
- Ahvâl-i dili kim **ide** taḥrîr / Ebnâ-yı zamâne bî-vefâdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*ide, -e j*]
- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakḳa / Bir kerre eger **iderse** iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*iderse, -erse j*]
- Senden bunı **iderüz** temennâ / Koymadı dilümde derd ü miḥnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*iderüz, -erüz j*]
- Kimden **ideyin** ümîd-i eltâf / Sen var iken ey ḥuceste-ta'bîr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*ideyin, -eyin j*]
- Merhem diyü câna zaḥm ururlar / Bir pür-hüneri **idince** itlâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*idince, -ince j*]
- Âmiẓiş **ider** çü sükker ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*ider, -er j*]
- İrhâ-yı 'inân **idüp** şitâba / Var var o Ḥidîv-i Cem-cenâba (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*idüp, -üp j*]
- Devrinde o dâver-i cihânuñ / Âsâyiş **idüp** nigâhbânlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*idüp, -üp j*]
- Hengâm-ı keremde ol seḫâ-kîş / Sîm ü zeri bezl **ider** kem ü bîş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*ider, -er j*]
- Olsa çü 'idâd-ı necm bisyâr / Bir elden **ider** mihrveş îşâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*ider, -er j*]
- Geldi niçe feyz-i nev-bahârî / Kim gülşen **iderdi** hârzârî (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*iderdi, -(e)r, -di j*]
- Cüduñdan idüp ḥicâb derler / Ol zerreye kim ḥitâb **idersin** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*idersin, -er, -sin j*]
- Reşk-âver-i âftâb **idersin** / Çeşm-i keremüñle bir nigâh it (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8*). [*idersin, -er, -sin j*]
- Cüduñdan **idüp** ḥicâb derler / Ol zerreye kim ḥitâb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*idüp, -üp j*]
- âlâmdan âzâd, belki bir nîm-nigâh-ı luṭfa şâyân görüp, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i tâḳ-ı seb'a-şidâd **ideler**. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*ideler., -eler. j*]
- idüp mazhar-ı merḥamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*idüp, -üp j*]
- [...] dur, pür-nâle vü zârî **idüp** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2*). [*idüp, -üp j*]
- Ve mey-ḥvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her güşe-i gülzârda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb **idüp** gâh u bî-gâh, bu sürüd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*idüp, -üp j*]
- cevelân ve etrâf-ı dâ'ire-i bezm-i müdâmda deverân **iderler**. / El-ḥâşıl, ḥîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*iderler., -er, -ler j*]
- [...] / gül-i terden câm-ı pür-tâb-ı şarâbı, pirâhen-püş-ı âl **idüp** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1*). [*idüp, -üp j*]
- i ruḥsârûmda, ḥıyre vü ḥayrân ḳalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maḳâmı, vird-i zebân **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*ider., -er. j*]
- ve maḥbûbân-ı câdu-nigâh-ı füsûnkârdan aḫz-ı nûkhet ü şemîm **ider**, benüm / âşnâ-yı kadîmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*ider., -er, j*]
- bahârdur, hem-vâre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum **ider**. / Peyk-i sebûk-pây-ı nesîm-i şabâ ki, seyyâḫ-ı çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*ider., -er. j*]
- rengîn-i bî-hem-tâ ve 'izâr-ı nâzûkterîn-i 'âlem-ârâma teşbîḥ ü tanzîr / **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*iderler., -er, -ler j*]
- [...] / Ve ḥasb-ı ḥâlümde bu zemzeme gûş-güzârûñ olmadı mı ki suḥan-sencân-ı maḳâm-ı 'Acemden şudûr **idüp** mengûş-ı gûş-ı cihâniyân olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*idüp, -üp j*]
- Ben şeyḫ-i seccâde-nişîn-i ḥânkâh-ı Gülşenîyüm ki tekmi'l-i erba'în / **idüp** ḥalvet-ḥâne-i ḡoñçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*idüp, -üp j*]

- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nüş **ider**, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücūr ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*ider*., -er,]
- maẓmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i šalāt u selāmı, ẓanīn-endāz-ı / heftūmīn-kıybāb-ı sipihr-i berīn **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*ider*., -er,]
- [...] / Pest **ider** kadrini āhir kişinūn ser-keşlūk (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*ider*., -er,]
- Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlūk ile bülend ü firāz **idüp** encām-ı kārden bī-haber ü gāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*idüp*., -üp,]
- iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, benüm tahtgāhum; gūşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*iderler*., -er, -ler,]
- [...] / dūr, pāşide kılup mu'aṭṭar **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*iderler*., -er, -ler,]
- Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i rüzgārile da'vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī **idüp** hengāme-i sitizi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*idüp*., -üp,]
- yād **idüp** fütāde-i hāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kış ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiş olup cebīn-i sātī 'u' n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*idüp*., -üp,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā **idüp** dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*idüp*., -üp,]
- Ey rüşen **iden** cihānı tābı / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*iden*., -en,]
- Bāzār-ı vefāyı germ **idersin** / Āhende olursa nerm **idersin** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*idersin*., -er, -sin,]
- Bāzār-ı vefāyı germ **idersin** / Āhende olursa nerm **idersin** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*idersin*., -er, -sin,]
- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz-i küll **ider**, ya'nī dād u dihiş ve şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ider*., -er,]
- mücellā vü şāf u pāk **ider**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [*ider*., -er,]
- gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande **ide**, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*ide*., -e,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk **ider**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*ider*., -er,]
- gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande **ide**, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*ide*., -e,]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk **ider**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*ider*., -er,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pūr-hün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūḥ-çeşmī **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ider*., -er,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u gāzab, pūr-hün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūḥ-çeşmī **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*ider*., -er,]
- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş **idüp** buḥār-ı sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*idüp*., -üp,]
- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş **idüp** buḥār-ı sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḳa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*idüp*., -üp,]
- vesāṭet-i keyfiyyet-i şahbā ile zūhūr **ider**, bir ḥālet-i 'ārīzī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizāda nesne ḥāşıl u zāḥir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ider*., -er,]
- dalāletle cadde-i ḥakdan inhīrāf ve telkīn-i şeyāfīn-i melā'īn ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf **iden** güm-rehānı, tarīk-i tevḥīk-i refīk-i İslāma ḥādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*iden*., -en,]
- Mutṭaşıl ol iki çeşm-i şehbāz / Sāḥa-i 'arşa **iderdi** pervāz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*iderdi*., -(e)r, -di,]
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı ḥākāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*iderler*., -er, -ler,]
- gāḥ fazīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāḥ kendūñi fāḥr-ı / ḥanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz'ān **idüp** bālā-maḳām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*idüp*., -üp,]
- nihād-i ḥālīfetu'llāh itmeden, ebā ve istikbār **idüp** gerden-i āviḥtenisi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*idüp*., -üp,]
- meşşāta-i gāzab u kīn, ruḥsārūñı gāḥ gāliye-i la'līn ve gāḥ gāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*ider*., -er,]
- [...] / gül-āb-ı muşaffādūr, def' ü ref'-i şudā' **iderler**. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5*). [*iderler*., -er, -ler,]
- görüp, redd-i cevāba, bir kā'ide-i bā-fā'ide mülāḥaza vü ḥāṭıra **idemeyüp**, biz- / zārüre, dest-der-dāmen-i ḥākīkat oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*idemeyüp*., -emeyüp,]
- Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktizā **iderdi**, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevī'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*iderdi*., -er, -di,]
- Ve şāḥābe-i 'ālī-maḳāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'īn / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī **idüp** müdāmī, germ-ülfet ü şoḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*idüp*., -üp,]

- ü zindegânî oldı. / Nâ-gâh maḥall-i ma'rekeden bir gürüh-ı enbüh, güzâr **idüp** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*idüp, -üp*]
- şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr **idüp** münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferah-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*idüp, -üp*]
- ide. / Şâniyen, Seyyidü'l-mürselîn, ser-efrâz-ı îklîl-i celîl, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*ide., -e*]
- zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insânü'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî ḥâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llâhî [...] tavâf **ider**. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*ider., -er.*]
- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz **iderler**, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*iderler., -er, -ler,*]
- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ **idiyorsın**. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*idiyorsın., -iyorsun*]
- Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Hudâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza bâz / **idüp** der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*idüp, -üp*]
- vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe **idüp** berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muḥâvereden fâriğü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*idüp, -üp*]

idbâr: Talihsizlik, bahtsızlık.

- ḥayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve ḥaşîş-i pür teşvîş ciger-ḥvârî ḥarîṭa-i ü ki nekbet ü **idbâr** ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*idbâr,*]

iddi'â: İleri sürülen ve savunulan düşünce.

- da'vâ-yı ḥamiyyet ü ḡayretle nağme-perdâz-ı maḥâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, **iddi'â-yı** şecâ'at u mübârezet ile zaḥm-zen-sâz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*iddi'â-yı,*]

iddi'â: Ar. İleri sürülen ve savunulan düşünce, iddia.

- Ve bu **iddi'âdasın** ki her muḥannes ü bî-dil ü cebânî, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*iddi'âdasın,*]

ideler: Etmek, eylemek.

- [...] feḥvâ-yı şerîf ve / ma'nâ-yı laṭîfînden, teşḥîş ü temyîz **ideler**, ki hîç bir remz-i dil-peẓîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*ideler.,*]

iderek: Etmek, eylemek.

- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ḡazab u kîni, perîşân **iderek**, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle dürrüşâne ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*iderek.,*]

idersin: Etmek, eylemek.

- pişmiş zann u ḥayâl **idersin**; ammâ henüz tamâm nâķış u ḥâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-ḥürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*idersin;,*]
- Baña niçün ḥavâle-i nîze-i serzenîş ü sitîz **idersin?** / Ma'lûmuñ degül midür ki bu ma'nâ, ya'nî aḥkâm-ı ḥillûm, nüzûl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*idersin?,*]

idersüñ: Etmek, eylemek.

- Ve tā-key, kendü hüsni cemāl u ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūñe, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl **idersüñ**. Bir sâ‘at ziştî-i refîk-i nâ-cinsüñi ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*idersüñ*.,]

iderüm: Etmek, eylemek.

- Rûz-ı fîrûz-ı bezm-i dil-fîrûzda, mu‘âşirân-ı şafâ-kîşâna, şıfat-ı / ‘atâ vü saḥâ, bahş **iderüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*iderüm*.,]
- mâni‘-i nâz u niyâz olan niḳâb-ı hicâb ve izâr-ı ‘ârı, def‘ ü ref‘ **iderüm**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*iderüm*.,]
- iderüm. / Ve haberdâr degülsin ki ol şecâ‘at u cür‘et, ki zâtî vü tabî‘î olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*iderüm*.,]
- olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfi, talattuf u inbisâta tebdîl **iderüm**. / Ey bî-şerm ü hân mân-ḥarâb, fi‘l-ḥaḳîka râst-cevâbsın, Zîrâ hicâb u ḥayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*iderüm*.,]
- zemîne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dîde-i teri, ne ğüne âb-rîzân **iderüm**. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene ki ‘arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*iderüm*.,]

idesin: Etmek, eylemek.

- yokdur ki baña taḡallüb ü taḥakküm **idesin**. / Zîrâ sen henüz cân u ciger-ğüşe-i mâder ü pîrâye-i âġüş-ı dâye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*idesin*.,]

ideyüm: Etmek, eylemek.

- her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izḥâr ve fi‘l-cümle, ‘ayân u iş‘âr **ideyüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*ideyüm*.,]

idinesin: Etmek, eylemek.

- Yek-bâre, ġürûh-ı ḥübân-ı ‘işve-perdâza nigeḥ-endâz ol, tâ ma‘lûm / **idinesin** ki cem‘î‘isinden bâlâter ü ser-fîrâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*idinesin*, -i(n), -e, -sin]

idrâk: Ar. 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.

- [...] / Ey neşvesi mâye-bahş-ı **idrâk** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12*). [*idrâk*,]
- kerde-i Bermekîyyü‘l mekârim-i cihân eylerüm. / **idrâk** itmedüñ ki bir cûd u kerem, ki ‘âlem-i âb ve dem-i mestî-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*idrâk*,]
- mübâhât bildüñ. / **idrâk** itmedüñ ki ḥilḳat-ı şeytân-ı la‘îñ ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*idrâk*,]

idrâki: Ar. 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.

- lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı **idrâki**, dem-be-dem pür-jeng ü gubâr idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*idrâki*,,]

idügi: *Olduğu.*

- 'ârif ü âgâh olmaklık, bir kâr-ı nîkû vü pesendîde **idügi** muttefekun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*idügi*,]

idüm: *Etmek, eylemek.*

- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş **idüm**, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, sîr-âb u şâd-âb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*idüm*,,]
- [...] / Pîş-ez-în, üstâda ber-pâ, bir dıraht-ı bî-hâreket **idüm**, lâkin (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*idüm*,,]
- tutarum, saña yegân yegân izhâr u 'ayân ve âşkâr u beyân eyler **idüm**, / ammâ hadîs-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*idüm*,,]

idüp: *Etmek, eylemek.*

- müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret **idüp**; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne makûle tabîb-i hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*idüp*,,]
- nergis-i mest, zerrîn-kadehîn ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr **idüp**, / miyân-ı sebzezârda def'-i derd-i ser-i humârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*idüp*,,]
- belki bürde-i perde-i nizâ' u cidâl **idüp**; / Gül-i hamrâ (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10*). [*idüp*,,]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann **idüp**, istib'âd u istiksâr itme ki kudret-i bâliğa-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-ıtlâkdan, celle şânuhu ba'id degüldür ki havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*idüp*,,]
- Hezâr 'âşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i 'işmet kıyâs **idüp**, pākîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*idüp*,,]
- gam-cfrûhte-i tekâlîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdiş-i / rûzgâr ile suhte **idüp**, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*idüp*,,]
- Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü bahîli, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm **idüp**, hased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*idüp*,,]
- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest **idüp**, / âb-ı rûy-ı 'ırz u vakârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*idüp*,,]
- Ve eşnâ-yı kîl ü kâlde, kemâl-i hîffetden her sâ'at kendüni, şâhdan şâha / pertâb **idüp**, kaţ'ân, kelâm-ı müttenâkîş u perîşânûnda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*idüp*,,]
- hâkûmda icâd **idüp**, Sikender-nâme-i miskiyyü'l-hıtâma seng, pâyân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*idüp*,,]
- Mül çün bu nazm-ı ğarrâ ile nağme-serâ oldı ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla edâ **idüp**, ra'nâ- 'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*idüp*,,]
- idüp, tab'-ı selîm-i laţîf-tab'ânı ve nihâd-ı pākîze-nijâd-ı pāk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı şuver-i ma'ânîdür, eşer-pezir ü rikkat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*idüp*,,]

ifhâm: *Anlatma, bildirme; anlatılma, bildirilme.*

- zaḥm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çäre-res-i dil-nüvâza izhâr u **ifhâm** itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*ifhâm*,]

ifrât: *Haddinden geçmek, pek ileri gitmek.*

- [...] / Ve her kimse ki **ifrâṭ** üzere ser-püş endâz-ı tabakçe-i kâhḳaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*ifrât,]*
- [...] / Ve her kimse ki **ifrâṭ** üzere ser-püş-endâz-ı tabakçe-i kâhḳaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*ifrât,]*

iftihâr: Övünmek, övünç duymak.

- Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ' ve bâ'ış-i âlâm-ı zükâm / iken niçün yine şemîm-i müşg-bârûñla **iftihâr** kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*iftihâr,]*
- (Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân u 'izâr-ı maḥbûbânla müfâheret ve küleh- / güşçe-i **iftihârı**, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*iftihârı, -an]*
- zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ vü **iftihâr**, 'inde'l-'uḳalâ şâyeste vü sezâvâr / olmaduĝı [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*iftihâr,]*
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi faḥr-ı / ḥanedân ve âb-ı rûy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-maḳâm-ı **iftihâr** u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*iftihâr,]*

iftirâk: Ayrılık.

- firâḳla, dāmānum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı ğonçe, hûn-ı **iftirâḳla** dil-i / nālānum la'lnāk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*iftirâḳla, -la]*

ihdâ: Armağan verme, armağan gönderme, hediye etme.

- bend ü zîver-efzâ oldu ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü **ihdâ** kıldı, ki şandûḳça-i güş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer ü le'âl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*ihdâ,]*

ihlâs: Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık; riyasız ve yapmacıksız olma hali.

- Ve lâle-i la'l-fâm, çerâĝ-ı hâş u micmeredâr-ı **ihlâşumdur** ki her gâh ḳalb-i / âĝahı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*ihlâşumdur, -umdur]*
- yâd idüp fütâde-i ḥâk-ı pây-ı döstân-ı şadâḳat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı'u'n-nûr-ı **ihlâşı** daḥi ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*ihlâşı, -ı]*

ihsâ: Sayma, sayılma, hesaplanma.

- ḥisâb u **iḥşâ** olunmaz. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [*iḥşâ,]*

ihsân: Ar. 1. Bahşış, atıyye olarak vermek, verilmek. 2. Bahşış, atıyye. 3. İyilik, hüsn-i amel. 4. Hüsn-i muâmele, mürüvvet.

- Bir ḥabbe virür mi müsteḥaḳḳa / Bir kerre eger iderse **iḥsân** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*iḥsân,]*
- Ey şadr-ı güzîn Hıdîv-i zî-şân / Sen zâtuña lâyıḳ eyle **iḥsân** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*iḥsân,]*
- Gör ey yem-i cûd u 'ayn-ı **iḥsân** / Tevcîh-i nigâh-ı lutfâ şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*iḥsân,]*
- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâḳî anuñ 'afv u lutf u **iḥsân** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*iḥsân,]*

ihtilāt: *Karışmak, karışıp görüşmek.*

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve ‘ālimān-ı rûşen-żāmîr ü cāhilān-ı / dil-i târîk ile **ihtilāt** u şoḥbet ve imtizāc u ūlfet itmîşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*ihtilāt,]*

ihtimām: *Dikkat, özen.*

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sâ‘id-i sa‘y u ikdām oldığum, vādî-i dil-güşā- / y1 inşāda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i qalem-i çāpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*ihtimām,]*

ihtivā: *İçermek, içine almak.*

- Eger bu mākāl-ı kizb-ihtimālde, şādıku‘l-bāl ve bu da‘vā-yı dürrüg- / **ihtivāda** rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥaḳḳ iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*ihtivāda, -da]*

ihtivār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

- Esvāt-ı hālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bî-şabr u **ihtiyār**, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*ihtiyār,]*
- Mül çünki bu mā-cerāyı, ya‘nî bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaḳḳında bu ta‘rîzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘inān-ı **ihtiyār**, dest-i taḥammülde (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*ihtiyār,]*
- ıebu‘l-beşer ile meşgûl olup o kārı kabûl u **ihtiyār** eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*ihtiyār,]*
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hālet-i keyfiyyetde dest-i ḥiredden ‘inān-ı / **ihtiyār** u edebî, rübûde-i dest-i tehevvr ü ğazab eyleyüp ba‘zî nā- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*ihtiyār,]*
- şāyeste evzā‘ u eṭvār ve nā-sezā ef‘āl **ihtiyār** idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri sebebiyle şāhbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*ihtiyār,]*

iḥyā: *Diriltme, diriltirme, canlandırma.*

- Bir nuṭquñ ile mişāl-i ‘İsā / Biñ mürde-dili idersin **iḥyā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*iḥyā,]*

ikāmet: *Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma.*

- [...] / mānî‘-i **ikāmet-i** şalāt olur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9*). [*ikāmet-i,]*

ikdām: *Gayret etme, çabalama, devamlı çalışma.*

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sâ‘id-i sa‘y u **ikdām** oldığum, vādî-i dil-güşā- / y1 inşāda daḥi edhem-i müşgîn-perçem-i qalem-i çāpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*ikdām,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

- Sen hālūmi şerhe himmet eyle / Sen var **iken** ey celilü'l-evşāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [iken,]
- Kimden ideyin ümīd-i elţāf / Sen var **iken** ey hüceste-ta'bir (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [iken,]
- iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pür-feyz ü bī-keder-i taşdıķ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [iken,,]
- idüp mazhar-ı merḥamet ü 'āţifet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'ādet / ve şadr-pīrā-yı serir-i devlet-i vezāret olsam dir **iken**, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [iken,,]
- firākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derün-ı gönçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk **iken** mütebessim ü şüküfte-rüyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [iken,]
- Hezār 'āşık-ı dil-fiğāriyle, ki bülbülān-ı nāle-kārdan 'ibāretdür, müttehem **iken**, kendüni perde-nişin-i 'işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderün Gül-i hīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [iken,,]
- hayrān **iken**, ma'kūl u nīkūdur dirsın. / Ve ḥaşīş-i pür teşvīş ciger-ḥvārī ḥarīta-i ü ki nekbet ü idbār ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [iken,,]
- duḥter-i rez **iken**, 'acībe vü ğarībedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [iken,,]
- ğuşūn-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzūn **iken** bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [iken,]
- [...] ile tīrāz-yāfte **iken** ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] / [...] ser-i tevāzu' u teslīmi, pīş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [iken,]

iki: İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

- Gerçi **ikidür** zebānuñ ammā / Bir söz mi çıkar ḥilāf-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [ikidür, -dür]
- Muṭṭaşıl ol **iki** çeşm-i şehbāz / Sāḥa-i 'arşa iderdı pervāz (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4). [iki,]

iklīm: Ülke, diyar, memleket II Bağıslama, ihsan ülkesi.

- ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i ḥazān-peziye 'ālem-i ğayb u **iklīm-i** lā-reybden / irmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [iklīm-i, -i]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı **iklīm-i** lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [iklīm-i, --i]
- zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı **iklīm-i** lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6). [iklīm-i, --i]
- Ve kendüne āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā hūrşīd-i / 'aklı, ki ziyā-baḥş u pertev-resān-ı **iklīm-i** beden-i insānīdür, hem-vāre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [iklīm-i, -i]
- Ben ki ser-ā-pā 'ālem-i ḥilli, seyāḥat u temāşā ve ser-ā-ser **iklīm-i** / ḥürmeti geşt ü güzār kılmışum. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [iklīm-i, -i]

ikrār: Kabul etme, tasdik etme; söz verme.

- ḥaḳkumda ne mertebe kīl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zīştī-i / ef'āl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı hālūñi **ikrār** u tezkār (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ikrār,]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde ğüftār, zebān-āvürde-i 'tirāf u **ikrāruñ** degül / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'şūķ-ı şermsārdan bürķā'-endāz-ı ḥicāb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ikrāruñ, -uñ]

iksīr: Eski kimyacıların, toprağı ve mâdenleri altın yaptığına ve olağanüstü kuvveti olduğuna inandıkları mevhum sıvı.

- dervīş-i teng-dest ve müflis-i ḥarābe-nişest eylersin. / Ve bī-ma'nā da'vī-i **iksīr** ü kīmyā idersin. Tevcīh-i nigāḥ (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [iksīr,]

iktidār: Güç yetme, yapabilme.

- kavlince, farkı, pādan farka **iktidārı** kalmayup, bî-ihtiyār, medhūş u bî-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḥi, rübüde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*iktidārı, -ı*]

iktisāb: Kazanmak, elde etmek.

- Ammā ol kimse ki senden bir cür'a nūş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve **iktisāb-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*iktisāb-ı, -ı*]

iktizā: Lâzım gelme, gerekme.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir hālet-i 'arızī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i **iktizāda** nesne hāşıl u zāhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*iktizāda, -da*]
- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı **iktizā** iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevi'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*iktizā, -ı*]

ilāh: Yarattıcı, Allah.

- Muḥammedü'l-Emīn [...] / [...] şüret-i rahmet-i **ilāhī** ve günehkārān-ı ümmetün şeffī' ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*ilāhī, -ı*]

i'lām: Bildirmek. Belli etmek. Anlatmak.

- müstaḡraḳ-ı deryā-yı endişe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza 'arż u i'lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*i'lām, -ı*]

ile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

- Bir nuṭkuñ **ile** mişāl-i 'İsā / Biñ mürde-dili idersin ihyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*ile, -ı*]
- Biñ kerre olur aña peşimān / Eyler seni luṭfı **ile** memnūn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*ile, -ı*]
- Tā minnet **ile** ide ciger-ḥūn / Çarḥ ise denī vü tünd-ḥūdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*ile, -ı*]
- Uyḫü yüzi gördi pāsbanlar / Tedbiri **ile** hemişe taḳdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*ile, -ı*]
- Güftār-ı Mesīḥ **ile** hem-dem / Luṭfuñ durur ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*ile, -ı*]
- Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr **ile** meşhūrı / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*ile, -ı*]
- nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī **ile** tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*ile, -ı*]
- [...] / Ve basit-i rüy-ı zemīn, bisāt-i inbisāt -efzā-yı rengin **ile** ya'nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*ile, -ı*]
- reng ü ḫüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār **ile** bir dil-ber-i sīmīn-endām u ḫoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*ile, -ı*]
- āhenk **ile** ki (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 16*). [*ile, -ı*]
- Ya'nī irişdi vakt-ı tarab bāde-nūş oluñ / Ve kimi bu naḡme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz **ile** ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ile, -ı*]

- dur, şeker-hvār ve kiminūn ‘andelīb-zebānī, miyāne-i zemīn ü āsmānī, / bu sec‘-i hoş-ta ‘bīr ü pākīze-ma‘ānī **ile** ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [ile,]
- feraḥ-ālūd ü ḥāṭır-hvāh **ile** ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10). [ile,]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñ / rindlük **ile** bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bī-ḥaber ü ḡafilisin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ile,]
- Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr **ile** āmīzış idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [ile,]
- ḡam-efrūḥte-i teḡālībāt-ı kâ‘inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzgār **ile** suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puḥte ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [ile,]
- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā **ile** zuḥūr ider, bir ḥālet-i ‘ārızī ola. / O maḡüle kuvvet ü kudretten maḡall-i iḡtizāda nesne ḥāşıl u zāhır (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [ile,]
- dālāletle cādde-i ḥakdan inḥirāf ve telḡīn-i şeyāṭīn-i melā‘īn **ile** reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevḡīk-i refīk-i İslāma ḥādī vü dā‘ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [ile,]
- gül-bāng-ı kelīme-i tevḡīd **ile** māl-ā-māl ve nevbet-i pençḡāhe-i İslām, ṭanīn- / endāz-ı heftümīn-ḡıbbāb-ı çarḡ-ı muḡtāl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [ile,]
- zindegānī-i bī-şümār **ile** i‘tinā vü iftiḡār, ‘inde’l-‘uḡalā şāyeste vü sezāvār / olmaduḡı [...] ‘ayān u (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2). [ile,]
- [...] / Baña nār-ı sūzān-ı küllābgerān **ile** seng-endāz-ı mancınık-ı ṭa‘n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11). [ile,]
- Ve bu kıt‘a-i maṭbū‘adan ki āb-ı tılā **ile** taḡrīr ü imlā olmaḡ şāyān u / sezādur, mülāḡāza ve endīşe itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [ile,]
- taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest ve leged-kūb-ı ḡāḡeret ü ḡvārī **ile** pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḡārını rīzān-ı ḡāk-ı mezellet ü ḡāksārī iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [ile,]
- Ve [...] **ile** leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı zūll-i la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [ile,]
- dīḡīm-i ta‘zīm, [...] **ile** / ser-bülend ve teşrīf-i şerīf-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6). [ile,]
- [...] **ile** ṭrāz-yāfte iken ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] / [...] ser-i tevāzu‘ u teslīmi, pīş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [ile,]
- ıebu’l-beşer **ile** meşḡul olup o kārı ḡabūl u iḡtiyār eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [ile,]
- [...] **ile** terennüm-senc-i kibr ü ta‘azzum oldu. / Ve āḡırü’l-emr, ḡalāb-ı şerr ü ḡabāyih u fesādıda mişl-i ḡar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [ile,]
- da‘vā-yı ḡamiyyet ü ḡayretle naḡme-perdāz-ı maḡām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma‘nā, iddi‘ā-yı şecā‘at u mübārezet **ile** zaḡm-zen-sāz-ı ḡod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [ile,]
- meşşāta-i ḡāzab u kīn, ruḡsāruñi ḡāḡ ḡāliye-i la‘īn ve ḡāḡ ḡāze-i zerrīn **ile** / ārāyış ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [ile,]
- Mül çün bu nazm-ı ḡarrā **ile** naḡme-serā oldu ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra‘nā-‘arūsān-ı nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [ile,]
- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk ve ‘ālimān-ı ruşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tarīk **ile** iḡtilāt u şoḡbet ve imtizāc u ülfet itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [ile,]
- Mül, çün bu terāne **ile** nevāzende-i sāz-ı dil-keş-ı şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, ḡüş-ı müstemī‘ānda, cāy-ḡır ve bī’l-cümle, pāk-dil ü şāf-zāmīr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [ile,]

‘ilel: İletler, hastalıklar.

- ‘adīmü’l-mişāllerine ki zīb-kerde vü zīnet-dāde-i kilik-i bī-‘ayb u **‘ilel** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [‘ilel,]

ilhāmāt: İlhamlar.

- zindesini, ki cilvegāh-ı **ilhāmāt-ı** iḡlīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [ilhāmāt-ı, --ı]
- zindesini, ki cilvegāh-ı **ilhāmāt-ı** iḡlīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6). [ilhāmāt-ı, --ı]

ilkā: Ar. 1. Barakmak, bırakılmak, atmak, atılmak. 2. Söz yetiştirmek. (Bu manada ekseriya cem'i olan ilkaât

kullanılır).

- pür-şür-ı nehy ü harām, vaz‘ u **ilķā** olındı. / [...] ki pā-māl-ı haķāret ü ħvārī ve fütāde-i ħāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*ilķā,]*

‘illiyyīn: Gökyüzünün ve cennetin en yüksek kabul edilen yeri.

- perdāz-ı sipīhr-i berīn ve nāle vü āh-ı ħazīn-i dil-suĥtegān ve ġirīv ü enīn-i / derdmendān, ŧanīn efgen-i mesāmi‘-i mütemekkinān-ı **‘illiyyīn** olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*‘illiyyīn,]*

‘ilm-i: Bilme, bilinme, bilgi.

- Ey Mül, da‘vī eyledüñ, ki her mümsik ü baĥlīlī, cüvān-merd ya‘nī, / **‘ilm-i** kerem ü baĥşıŧı, ta‘līm ve revīŧ-i dād u dihiŧı, tefĥīm idüp, ħased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*‘ilm-i,]*

imāle: Yöneltmek.

- yokdur. / Ve hemīŧe, kem-fehm ü kec-endīŧe olup, semt-i ħulāfa **imāle-i** ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*imāle-i, -i]*

imām: İmam, önder.

- Hem kıdvesi hem **imāmı** nazmuñ / Ĥvāce Nizāmü‘d-dīn Gencevī, ‘aleyhi raĥmetü‘llāhi‘l-mülki‘l-ķavī, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*imāmı, -ı]*

imdi: ŧimdi.

- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bī-beķā ve cihān-ı pür-renc ü bī-vefāda ki / biĥterīn evŧāfı [...] dūr, bisyār meķŧ ü ķarār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*imdi,]*

imķān: Ar. Kudret dahilinde oluŧ, mümkünlük.

- Lākin bir merde aña ıtılā‘ ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyaķķun / u āġāhī, bīrūn-ı ĥadd-i **imķāndur**. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*imķāndur., -dur]*

imlā: 1. Doldurmak, doldurulmak: imlā-yı sūrāhī, kapların su ile imlāı. 2. Sahneye bakmaksızın zihninden yazmak, yazılmak: İki risale imlā eyledim. 3. Bit-takrīr yazdırmak, yazdırılmak: el-mebsūt, imlā tarikīyla te‘lif olunmuŧtur. 4. Kelimātu doğru yazmak fenni: Zavallı ĥiç imlā bilmiyor. imlāya gelmek mesleġini doğrulatma: bu kadar ħalıŧım imlāya gelmedi, ħapkını imlāya getiremedim.

- Ve bu ķıt‘a-i maṭbū‘adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr ü **imlā** olmak ŧāyān u / sezādur, mülāĥaza ve endīŧe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*imlā,]*

imtizâc: 1. karışabilme, birden fazla cismın karışıp bir cisim oluşturmastıhiyi geçinme, uyuşma, kaynaşma, geçinme.
2. birbirini tutma, uygunluk, uyuşma.

- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmîr ü cāhilān-ı / dil-i tārîk ile ihtilâf u şöhet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [imtizâc,]

in‘ām: Nimet verme.

- Bir cür‘a-i lutf iderler in‘ām / Lutf eyleseler sitem-fezâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [in‘ām,]

‘inān: Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.

- İrhā-yı ‘inān idüp şitāba / Var var o Hıdîv-i Cem-cenāba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [‘inān,]
- bahāne-i lutf u merhamet, lâ-li-garażi izhāri‘l-ma‘rifet, ‘atf-ı ‘inān ve ‘alā- / kaderi‘l-imkān, izhār-ı tek ü táz-ı cevelān olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [‘inān,]

‘inān-ı: Dizgin II Zapt, idare, kontrol.

- Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endîşeye, şahrā-yı bî-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevelān itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rüzgārî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [‘inān-ı, -ı]
- Mül çünkü bu mā-cerāyı, ya‘nî bu lāf-ı hod-sitāyı ve hakkında bu ta‘rîzāt u / tevbihāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, ‘inān-ı ihtiyār, dest-i tahammül den (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [‘inān-ı, -ı]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hālet-i keyfiyyetde dest-i hıreddden ‘inān-ı / ihtiyār u edebi, rübüde-i dest-i tehvvür ü gāzab eyleyüp ba‘zî nā- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [‘inān-ı, -ı]

‘inān-ı: Dizgin.

- ‘inān-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [‘inān-ı,]
- ‘inān-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübüde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [‘inān-ı,]
- ve sitem-i hamiyyet-engîzden tekāver-i saht-ser-i şabr u karar, ‘inān-ı ‘aql u / hüşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bî-intihā-yı kıl u kāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [‘inān-ı,]

‘ināyet: Yardım, iyilik.

- Ey kân-ı kerem yem-i ‘ināyet / V‘ey Āşaf-ı Bermekî-sahāvet (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [‘ināyet,]

inbisāt: Ar. 1. Yayılmak, açılmak. 2. Vüs‘atlenmek, tevessü. 3. Gönül açıklığı, ferahlılık.

- [...] / Ve basî‘i rüy-ı zemîn, bisāt-ı inbisāt -efzā-yı rengin ile ya‘nî çemen, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3). [inbisāt,]
- Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şadmānî ve inbisāt u / hāndānîye bādî vü sebep olduğundan hezār cānla rāğıb u tālībüm ve bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [inbisāt,]

- medlûlınca, perde-i şakîlû'z-zıll-ı tekellûf ü inkıyâdı, telatıttuf u **inbisâta** / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*inbisâta, -a, -*]
- olup, perde-i girân-sāye-i tekellûfı, talatıttuf u **inbisâta** tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü hân mân-harâb, fi'l-hakîka râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*inbisâta, -a, -*]
- [...] / Ben hûd maḥşûs-ı lehv ü neşât ve sebeb-i lu'b u **inbisâtum**. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*inbisâtum., -um.*]

inbisât-engîz: Ferahlık veren, mutluluk veren.

- Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nûş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü **inbisât-engîz** ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*inbisât-engîz,*]

inbisât-pîrâ: Ruhun açılmasını sağlayan.

- iderler. / Bisât-ı **inbisât-pîrâ** vü neşât-efzâ-yı sebzezâr, benüm tahtgâhum; gûşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*inbisât-pîrâ,*]

'inde'l-ukalâ: Akıllı kişiler arasında.

- zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ vü iftiḥâr, **'inde'l-ukalâ** şâyeste vü sezâvâr / olmaduğı [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*'inde'l-ukalâ,*]

'indin: Katında, nezdinde.

- vücûda gele, mû-şikâfân u daḳîka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şînâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemiyan olan 'ukalâ **'indinde** saḥâ vü 'atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*'indinde, -de, -*]

'indüñde: Yan, nezd, kat, huzur.

- olmuşdur, senüñ **'indüñde** zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâyiḥ ü elḳâb-ı / leṭâfet-nişâbdan ki benüm ḥaḳḳumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*'indüñde,*]

inḥirâf: Bulunduğı yönden başka bir tarafa doğru meyletme, sapma; değışme, bozulma.

- dalâletle câdde-i ḥaḳdan **inḥirâf** ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i ḥilâf iden güm-rehânı, ṭarîḳ-i tevfiḳ-i refîḳ-i İslâma hâdî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*inḥirâf,*]

inkâr: İnkâr; kabul ve tasdik etmeme, tanımama II İslamiyet ve islami öğretileri inkar etme.

- İnkâr itme şüfî şarâbuñ menâfi'in / Üstâd-ı ḥikmet öyle buyurmuş kitâbda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*inkâr,*]

inkıvād: İtaat, bağlanma, boyun eğme, tabi olma.

- medlülınca, perde-i şakîlû'z-zıll-ı tekellûf ü **inkıyâdı**, telattuf u inbisâta / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [inkıyâdı,, -ı]

inşâ: Edebî nesir.

- ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vādî-i dil-güşâ- / y1 **inşâda** daħi edhem-i müşgîn-perçem-i kalem-i çâpük-kademe, berây-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10). [inşâda, -da]

inşād: Ar. Şiir okumak. (Okunan şiir, şiir okuyanın kendi şiiri olmak hususu muteber değildir).

- Binâ-ber-în, erbâb-ı tab'-ı Fârs zemînden bir suhan- âşnâ vü / hoş-edānuñ, maķâm-ı 'Acemde nağme-serâ-yı icād ve nevâ-pîrâ-yı **inşād** (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12). [inşād,]
- her dâstân-ı dil-keş beyânında **inşād** itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [inşād,]

insân: İnsan, şahıs.

- Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i **insânîdür**, hem-vâre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [insânîdür,,]

insānu'l-'ayn: İnsan gözü.

- zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, **insānu'l-'ayn**-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / püş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14). [insānu'l-'ayn-ı, -ı]

intisāb: Bağlanma.

- Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr daħi ne vechle cebhe-sâyî-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne yüzden **intisāb**-ı nevvâb-ı kām-yâb-ı şadr-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6). [intisāb-ı,]

irhâ: Koyuverme, salıverme.

- İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / Var var o Hîdîv-i Cem-cenâba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [irhâ-yı, --yı]
- Pes ân-gâh, tekâver-i çâpük-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar **irhâ-yı** 'inân-ı cevelân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [irhâ-yı, --yı]

irişdi: İrişdi: Erişmek, irişmek, vasıl olmak.

- Ya'nî **irişdi** vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [irişdi,]

irmek: Ulaşmak, yetişmek.

- [...] / **İrdi** nevrüz yine geldi gülistāna şabā (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7). [irdi, -, -]

irmişüm: Girmek, dahil olmak // aşka düşmek.

- ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i hazān-peziṛe ‘ālem-i ḡayb u iklīm-i lā-reybden / **irmişüm.** (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [irmişüm.,]

irtikāb: Bekleme, gözleme.

- Ammā ol kimse ki senden bir cūr’a nūş ider, [...] / [...] meyl-i **irtikāb-ı** hezār fışk u fücūr ve iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [irtikāb-ı, --ı]
- ḡuşūn-ı dāniyetü’l-etṛāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir şāh-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i **irtikāb-ı** fışk u fesād olup, perde-der-i şerm ü hicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [irtikāb-ı, --ı]

‘īsā: Hz. İsa (as).

- Bir nuṭṭuñ ile mişāl-i **‘İsā** / Biñ mürde-dili idersin ihyā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1). [‘īsā,]

iş‘ār: Haber verme, bildirme.

- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdūḡi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fi’l-cümle, ‘ayān u **iş‘ār** ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [iş‘ār,]

ise: Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

- Tā minnet ile ide ciger-hūn / Çarḡ **ise** denī vü tünd-hūdūr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16). [ise,]
- Senden olur olur **ise** dermān / ‘Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [ise,]
- Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hıẓr / Elṭāfuña olmaz **ise** maẓhar (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [ise,]
- Hazzuñ var **ise** eger fenādan / Yegdür bu bahār-ı dil-güşādan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [ise,]
- Eger bu mākāl-ı kızb-ihtimālde, şādıku’l-bāl ve bu da‘vā-yı dūrūḡ- / ihtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı haḡḡ **iseñ** pes niçün şad-hezār yüz (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9). [iseñ, -n]

iseñ: Ek fiilin şart hali.

- ḡaşā‘il-i laṭīfe-i ḡün-ā-ḡün ve feẓā‘il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḡaber ü āḡāh / **iseñ;** (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [iseñ;,]

islām: Allah’ın Kur’an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

- ğuşūn-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i **İslāmdan** bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*İslāmdan, -dan*]

‘ismet: (Ar.) Masum olma, temizlik.

- Hezār ‘āşık-ı dil-figāriye, ki bülbülān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişīn-i **‘işmet** kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderüñ Gül-i ḥīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*‘işmet,*]

isnād: (Bir sözü, bir işi) Bir şeye veya bir kimseye dayandırma, ona bağlama, atfetme.

- ḥaḳkumda ne mertebe kıl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü **isnād-ı** ziştī-i / ef’āl eyledüñse ma’nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*isnād-ı, -ı*]

isrāf: Gereksiz yere harcamak, boşuna sarfetmek, lüzumundan fazla harcamak, savurganlık etmek.

- Biñ sīm ü zeri iderler **isrāf** / Ammā ki gelince rāh-ı Ḥaḳka (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*isrāf,*]

işret: Yeme içme II zevk u safa II içki içme.

- Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı **‘işret**, fevc fevc her güşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertib-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*‘işret,,*]

‘işret: Bkz. ‘cām-ı ‘işret’, ‘sāğar-ı ‘işret’, ‘meclis-i ‘işreti’ md. 1. zevk ü safa l şarap, içki içme.

- Senüñ buḥār-ı mağz-ḥırāş-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / ‘ayş u **‘işret** oldukça benüm āb-ı pür-şafāmıla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*‘işret,*]

iste: İstemek, talep etmek.

- Dīrīne ‘adū-yı kīne-cūdur / Erbāb-ı dili figār **ister** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*ister, -r*]
- Pā-māl u zelīl ü ḥvār **ister** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*ister, -r*]

isti’āl: Tutuşma, alev alma, parlama.

- [...] / miyāne-i Gül ü Mülde āteş-i zebāne-keş-i münāzara vü muḥāvere **isti’āl** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*İşti’āl,*]

istib’ād: Uzaksama, uzak görme, ihtimal vermeme.

- fūrūğ-ı ḥod-fūrūṣī zann idüp, **istib‘ād** u istikṣār itme ki ḳudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı ‘aliyyü’l-ıtlākdan, celle ṣānuhu ba‘īd degüldür ki ḥavāṣṣ-ı cemī‘ - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [istib‘ād,]

istifsār: Sorma, araştırma.

- keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuṣ u **istifsār** itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eṣnāsında giryec- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [istifsār,]

istiğfār: Af dilemek, niyaz etmek, tövbe etmek, yalvarmak.

- tevbe vü **istiğfār** ve bāṭın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü ḡaffār»dur. / Ber-ma‘nā-yı kerīme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [istiğfār,]

istiḥlāl: Helalleşmek, helal saymak.

- vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i **istiḥlāl**, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriğü’l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [istiḥlāl,,]

istiḥlās: Kurtulma, kurtarılmak.

- pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, mazīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ḡamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemnden **istiḥlāşa** (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [istiḥlāşa, -a]

istiḥvā: Utanmak.

- Ve güftār-ı lülū-bār-ı server-i kā’inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü **istiḥvā** itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [istiḥvā,]

istiḥzā: Biriyle ince ince alay etme, eğlenme.

- girih-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i **istiḥzā** olarak Mül-i āle, bu / gūne gonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i maḳāl oldı ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [istiḥzā,]
- Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāṣıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḳahḳaha-i **istiḥzā** olarak ser-āḡāz-ı güftār eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [istiḥzā,]

istikbār: Büyüklük taslama, kibirlenme.

- Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u **istikbār** / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı züll-i la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [istikbār,]
- nihād-ı ḥalīfetü’l-lāh itmeden, ebā ve **istikbār** idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la‘n oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [istikbār,]

istiksār: Çok görmek, çoğumsamak.

- fūrūğ-ı ḥod-fūrūṣī zann idüp, istib'ād u **istiksār** itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle şānuhu ba'īd degüldür ki ḥavāşş-ı cemī' - (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [istiksār,]

istinād: Dayanak, güvenç, teslimiyet.

- Aḥvāl-ı dilüm olur mükedder / Dergāhuña itdüm **istinādı** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9). [istinādı, -ı]

istirāhat: Ar. Rahat bulmak, rahatlanmak.

- mesāḥa-i sāhire-i kı̄r-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü **istirāhat** ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13). [istirāhat,]

istişmām: Kokusunu alma, koklama II hissetme, görme.

- Keşret-i **istişmāmuñ**, bādī-i renc-i şudā' ve bā'is-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşğ-bāruñla iftiḥār kılsırın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [istişmāmuñ, -uñ]

istiṭā'at: Takat, kudret, güç yetme, Güç yettiği, elden geldiği kadar.

- kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḥi, rübüde-i dest-i **istiṭā'at** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [istiṭā'at,]

'işve-perdāz: İşve yapan.

- Yek-bāre, gürūh-ı ḥübān-ı '**işve-perdāza** nigeḥ-endāz ol, tā ma'lūm / idinesin ki cemī' isinden bālāter ü ser-firāzum. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14). ['işve-perdāza, -a]

işve-pīra: Cilve, naz ile etrafını güzelleştiren.

- İtdükçe ḥırām-ı '**işve-pīrā** / Pā-māluñ olur bütān-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4). ['işve-pīrā,]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

- 'Älemlere ḥükümün **itdi** cārī / Feyz-i dem-i sūrī bī-muḥābā (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7). [itdi, -di]
- İtdükçe ḥırām-ı '**işve-pīrā** / Pā-māluñ olur bütān-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4). [itdükçe, -dükçe]
- Yok ağzımı açmağa mecālüm / Luṭf u kerem **it** mürüvvet eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [it,]
- Senden olur olur ise dermān / 'Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb **it** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [it,]
- 'Arz itmege ḥālūmi şitāb **it** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6). [it,]
- Ol şadr-ı güzine keşf-i rāz **it** / Düş pāyına girye-i niyāz **it** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [it,]

- Ol şadr-ı güzine keşf-i rāz **it** / Düş pâyına girye-i niyāz **it** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [it,]
- 'Arz **itmege** hālūmi şitāb it / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6*). [itmege, -meg, -e]
- Reşk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i keremünle bir nigāh **it** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8*). [it,]
- Pâyüm ser-i çarh-ı kīne-hvāh **it** / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [it,]
- Ya 'kūb mıyum ki **itdi** zū'l-menn / Beytū'l-hazeni baña nişīmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [itdi, -di]
- Bahtum meger **itdi** Hāk Tebārek / Bu güne siyāh u nā-mübārek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [itdi, -di]
- Gencine miyūm ki hūkm-i Bārī / Cāy **itdi** baña hārābezārī (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [itdi, -di]
- Aḥvāl-ı dilūm olur mükedder / Dergāhuña **itdüm** istinādı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [itdüm, -düm]
- İt sāk-ı du 'āyı turma teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vū dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [it,]
- Bākī anuñ emr ü hūkm ü fermān / Dergāh-ı Hūdāya ilticā **it** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [it,]
- Şimden girü devlete du 'ā **it** / Olsun o Hūdīv-i kāmkarī (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [it,]
- Ey eblaḳ-ı ḥāme-i sebūk-rev / **İt** şahñ-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [it,]
- Maḥfūz u maşūn-ı 'avn-ı Bārī / Devletle Hūdā mu 'ammer **itsün** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [itsün, -sün]
- Maşūr kılsun muzaffer **itsün** / Hem-vāre ola cenābı maşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [itsün, -sün]
- nūş **itdürüp** münşeriḥū 'ş-şadr-ı dīn-i mübīn ve ratbu'l-lisān-ı ĩmān-ı bā-emān / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [itdürüp, -dür, -üp]
- Hālūñ 'arz **it** o şadr-ı muhterem / Niçe şadr-ı muhterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [it,]
- zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām **itsem** dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [itsem, -se, -m]
- Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pūr mevci / Şabā şahenşeh-i mülk-i bahāra **itdi** pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [itdi, -di]
- Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḥalvet-hāne-i ḡonçede, / dest-i güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk **itmişdür.** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [itmişdür., -miş, -dür]
- yegān yegān mevzū 'ı tabaḳçe-i beyān **itdüm**, henüz zāt-ı nīkū-şıfātumda / mevcūd u meknūzdur. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [itdüm., -düm]
- fūrūḡ-ı ḥod-fūrūşī zann idüp, istib'ād u istiksār **itme** ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / ḥallāḳ-ı 'aliyyū'l-ıtlāḳdan, celle şānuhu ba 'id degüldür ki havāşş-ı cemī' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [itme, -me]
- āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede **itdün** mi ki şöḥbet-i ḥār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [itdün, -dü, -ñ]
- [...] / Ve bir dem qarīn-i bed-āyinūñi ḥātıra **it** ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [it,]
- Eger seni rüy-ı gülgün ve ruhsār-ı lālegūna, teşbīḥ ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pūr-füsūnı, baña nisbet **itdiler.** (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [itdiler., -di, -ler]
- Ve ḥiç mülāḥaza vū endīşe **itmedün** ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [itmedün, -me, -dü, -ñ]
- kerde-i Bermekiyyū'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk **itmedün** ki bir cūd u kerem, ki 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [itmedün, -me, -dü, -ñ]
- idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā'ire vū şerāre bārdan taşra vaz' -ı / ḳadem **itdüm**, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [itdüm., -düm]
- ı ḳalīl **itmedi** ki anı hezār-bār belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [itmedi, -me, -di]
- refṭaruñ bu semti, geşt ü güzār **itmemiş** ki, ḥiç-kes bu bezm-i 'ālem-i pūr- / şūr u ḡavḡāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [itmemiş, -me, -miş]
- mübāḥāt bildün. / İdrāk **itmedün** ki ḥilkat-ı şeyṭān-ı la 'īn ü racīm, āteş-i pūr-iltihāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [itmedün, -me, -dü, -ñ]
- ser-i 'azīzin, kūy-ı şavlecān-ı fenā ve ḡaltān tūb-ı ḥāk-ı ḥasār / **itmişdür.** (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [itmişdür., -miş, -dür]
- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād **itdügi**, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, izhār ve fī'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [itdügi.,]
- 'ayn-ı girye vū būkā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥiż ü lücce- / rīz **itdi.** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [itdi., -di.]
- u āmīḥte **itdi.** Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / ḤİTĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [itdi., -di.]
- Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'ākīlān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ḡayet i'tibār u raḡbet **itmişlerdür.** (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [itmişlerdür., -miş, -ler, -dür]
- keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār **itdiler.** / Nā-tüvān u sūzān vedā' -ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [itdiler., -di, -ler]

it-: Etmek, eylemek, yapmak.

- Haclet-zedeñ olsa n'ola Erjeng / **İtmiş** seni Fâtıru's-semâvât (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [itmiş, -miş]
- İtdükleri cāna hep cefādur / Pādāş-ı hezār cām-ı âlām (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [itdükleri, -dük, -leri]
- ser-âgāz **itmekle** ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 4). [itmekle, -mek, -le]
- kudsiyyeden zühür **itmiş** bir hadîş-i meşhûrdur, nişân-ı fahr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [itmiş, -miş]
- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü hod-pesendlükler / **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9). [idersin., -er, -sin]
- Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, tâbe-key hod-bîn ü hod-pesendlükler / **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [idersin., -er, -sin]
- meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [idersin., -er, -sin]
- [...] / Zülfî bir ejderdür **itmiş** nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [itmiş, -miş]
- [...] / Zülfî bir ejderdür **itmiş** nice Rüstemler zebûn (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3). [itmiş, -miş]
- lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı idrâki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubâr **idersin**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5). [idersin., -er, -sin]
- dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ **idersin**. Tevcîh-i nigâh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [idersin., -er, -sin]
- duhter-i rez iken, 'acîbe vü ğarîbedür ki kendüni ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann **idersin**. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [idersin., -er, -sin]
- kelām **idersin**. Eger peder-i 'azîz-i bozorgvârum, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [idersin., -er, -sin]
- Belki peyveste gül-bāng-ı nûş-â-nûş ve hem-vāre, bülend- / na'ra-i hoş-bād-ı ser-hoşân-ı bî-hûşı, güş **idersin**. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [idersin., -er, -sin]

itdi: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] / Mir'ât-ı felek çok **itdi** devrân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2). [itdi, -di]
- huzûr-ı kâdiye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı tākāt-rübâyı, güş **itdi**, ifrât-ı ğam-ı ğayret-âmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [itdi.,]
- cîdâlde türk ü tâz-ı bî-endāze vü nâ-sāz ve Güle cevâb-ı pür-'itāba, bu / perdeden ser-âgāz **itdi**, ki: (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14). [itdi.,]
- Gül bildi ve yakîn hâşıl **itdi** ki Mül, harîf-i hîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-ğvân u muşâhib-i meclis-ârâdur, der-hâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [itdi, -di]
- Mül ki bu muqaddimeyi tamām ve bu faşlı vâşıl-ı makām-ı encām **itdi**, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgāz-ı ğüftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [itdi.,]
- Mül çün bu faşlı tamām **itdi**, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11). [itdi.,]

itdüm: Etmek, eylemek, yapmak.

- Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cevalân **itdüm**; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [itdüm.,]

itdüh: Etmek, eylemek, yapmak.

- itdüh. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 3). [itdüh.,]
- Ey Gül, da'vî-i şahidî eyledüh ve hânde-i bî-câ vü bî-ma'nâyı, hadd u / 'adedden bîrûn u efvûn **itdüh**. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [itdüh.,]

- [...] / Beni sebep-i bî-nevâyî ve bādî-i gedâyî zu'm u kıyâs **itdûn**. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*itdûn*,]
- ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ **itdûn**. Ve bu vechle bizüm üzerimize da'vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*itdûn*,]
- gürbe ve bî-hüde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân **itdûn**. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-âgâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*itdûn*,]
- 'Ömr-i dırâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzāf u bî-ma' nā güft u gūya ser-âgāz **itdûn**. Zîrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*itdûn*,]
- ve terāne-senc-i ğurūr u kibr olup rütbeñi, muḥāfaẓa **itdûn**. / Zîrā şeytān-ı la'īn-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, 'aleyhi' s-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*itdûn*,]

i'tibār: Saygı gösterme, ehemmiyet verme, hürmet.

- maẓmūn-ı belāğat-meşḥūnı üzere mütālā'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü **i'tibār** oldıklarınca kimi āl-i tūfî-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*i'tibār*,]
- şüret-i sürḥ ü sebzūne nazar-endāz-ı **i'tibār** olup ḥod-bīn ü ğırra olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*i'tibār*,]
- [...] kelām-ı lūlū-nizāmına tevcīh-i nigāh-ı **i'tibār** itmeyüp, bāde-i / nātıkasın, muṭlaqu'l-'inān, ve her bār, mizmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*i'tibār*,]
- Senüñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetüñ ve vakt-i **i'tibār** u rağbetüñ her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*i'tibār*,]
- Ve fūşül-ı çeḥārda benüm zamān u 'ahd-i leṭāfet-āsārumda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña rağbet ü **i'tibār**, bîşter ü bî-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*i'tibār*,]
- Ve bedān u nikān-ı her millet ve nādānān u 'ākilān-ı her ümmet / baña bî-hadd u ğayet **i'tibār** u rağbet itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*i'tibār*,]
- şāyeste evzā' u eṭvār ve nā-sezā ef'āl ihtiyār idüp münāza'a vü mücādeleye / meyl ü **i'tibār** itmeleri sebebiyle şāhbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*i'tibār*,]
- [...] beni endaḥte-i ğird-āb-ı ḥarām kılup, kulūb u bāṭın-ı / nāsa bîşter ü bî-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü **i'tibār** virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*i'tibār*,]

i'tibārı: Saygı gösterme, ehemmiyet verme, hürmet.

- (Müşābeheth-i ruḥsār-ı ḥubān u 'izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşce-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı **i'tibārı**, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*i'tibārı*,]

i'tidāl: Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.

- ü nikāt-ı reng-āmīz suḥanı, şu belendirüp ber-mışdāk-ı [...] / [...] dā'ire-i **i'tidālden** resīde-i maḥām-ı kıl u kāl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*i'tidālden*, -den]

i'tinā: Dikkat, özen II övünülecek şey.

- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle **i'tinā** idüp dem-zen-i müfāḥeret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*i'tinā*,]
- zindegānî-i bî-şümār ile **i'tinā** vü iftiḥār, 'inde'l-'uḳalā şāyeste vü sezāvār / olmaduğı [...] 'ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*i'tinā*,]
- i'tināya ser-âgāz eyledüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 3*). [*i'tināya*, -y, -a]

i'tirāf: Itiraf etmek, ortaya koymak.

- Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârûn degül / midür, ki ben, miyâne-i 'âşık-ı zâr u ma'sûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [i'tirâf,]

itlâf: Telef etmek, Yok etmek.

- Merhem diyü câna za'ım ururlar / Bir pür-hüneri idince itlâf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [itlâf,]

itme: Yapmak, etmek.

- [...] hâzerâtından bir şâhib- / sa'âdetün ümmet-i hâlišü'n-nebî, kem ü bîş, beni tenâvül ü nûş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [itmeyeydi., -yeydi.]
- şâyeste evzâ' u e'vâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [itmeleri, -leri]

itme: Etmek, eylemek, yapmak.

- Redd itme bu 'abd-ı nâ-murâd / Allâh u Resûlidür güvâhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [itme,]
- Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârile da'vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü tîz itme. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11). [itme.,]
- İnkâr itme şüfî şarâbuñ menâfî'in / Üstâd-ı hikmet öyle buyurmuş kitâbda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [itme,]
- Ve hiç müşâhede itmezsın, ki peder-i bozorgvâr, bu bağ-ı hazân- / pezir-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerdên-firâz olduḡda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [itmezsın., -zsın]
- şafḡa-i rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i ḡâk-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-raḡm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [itmediyse., -diyse]
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od ḡarsuz gül daḡsuz lâle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [itmesünler, -sünler]
- ḡâberdâr degülsin ve taḡşîl-i yakîn itmemişsin ki sitâyiş-i bihîn ve / maḡâmid-i nikûterîn oldur ki zebân-ı bî-zebân-ı aḡyâr-ı pesendîde e'vârdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [itmemişsin, -mişsin]
- Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saḡt u nerm-i 'âlemi daḡı / müşâhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [itmemişsin., -mişsin.]

itmede: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] / Telḡ itmede kâm-ı cân-ı zârı (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1). [itmede,]

itmeden: Etmek, eylemek, yapmak.

- nihâd-ı ḡalîfetu'llâh itmeden, ebâ ve istikbâr idüp gerdên-ı âviḡtenîsi, şâyeste-i / selâsil ü aḡlâl-ı la'n oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [itmeden., -ı]

itmekle: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevciḡ-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıḡasın, muḡlaḡu'l-'inân, ve her bâr, mîzmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [itmekle.,]

itmeyüp: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i'tibâr **itmeyüp**, bâde-i / nâııkasın, mutlaķu'l-'inân, ve her bâr, mızmar-ı güft ü gûda cewelân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*itmeyüp*,,]

itmez: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ve bu kıt'a-i maıbu'adan ki âb-ı ıılâ ile taıırır ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe **itmezsın**. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*itmezsın*,, -sın]

itmiş: Etmek, eylemek, yapmak.

- [...] / Ve bir şâhid-i zılbâyum ki hânuvâde-i cemâl u kemâlden zuhûr **itmişüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*itmişüm*,, -um]
- itmişümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 14*). [*itmişümdür*,, -ümdür]
- Ey Gül, hıç pes ü pîşüñe nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şınâşlığı hü-y-ı müstaıhsen zann **itmişsin**. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*itmişsin*,, -sın.]
- ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / **itmiş**, ve halka-i meclis-i 'ârifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*itmiş*,,]
- Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve 'âlimān-ı rüşen-zāmîr ü cāhilān-ı / dil-i târik ile ihtilâı u şöıbet ve imtizâc u ülfet **itmişüm**. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*itmişüm*,, -um]

'izām: Büyükler, ulular.

- eyyām-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı '**izām** ve peyamberān-ı kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām haıerātınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*'izām*,]

'izām: Ar. Büyükler, ulular; seçkinler.

- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmû'-ı / edyānda ģarām olup, peygamberān-ı '**izām** ve enbiyâ-yı zevî'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*'izām*,]

iz'ân: Anlayış, kavrayış, feraset.

- gāh fazîlet-i peder ve şeref-i birāderden lâf-perdâz ve gāh kendüñi faıır-ı / ģanedān ve âb-ı rüy-ı düdmān kıyās u **iz'ân** idüp bālā-maıām-ı iftiĥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*iz'ân*,]
- dürrüst ü muıarrer kıldıñ. / Râst-güyān-ı erbâb-ı **iz'ân**, dürrüst ta'bir eylemişler, ki çün rüstâyî (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*iz'ân*,,]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bā-şevâbı, mengüş-ı güş-ı **iz'ân** u te'emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsu'l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*iz'ân*,]

izār: Yanak.

- mānī‘-i nāz u niyāz olan niḳāb-ı ḥicāb ve **izār-ı** ‘ārı, def‘ ü ref‘ iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [izār-ı,]

‘izār: Yanak.

- rengīn-i bī-hem-tā ve **‘izār-ı** nāzükterīn-i ‘ālem-ārāma teşbīh ü tanzīr / iderler. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15). [‘izār-ı, --ı]
- (Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥübān u **‘izār-ı** maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftīḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [‘izār-ı, --ı]

i‘zāz: Ağırlamak, ikram etmek.

- Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta‘zīm ve cebīn-i **i‘zāz** u tekrīmi, / ḥuzūr-i Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [i‘zāz,]

i‘zāz-ı: Ağırlamak, ikram etmek.

- hoş-kumāş-ı sebzgūn-ı çemeni, be-resm-i **i‘zāz-ı** pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [i‘zāz-ı, -ı]

izdivād: Artma, çoğalma.

- ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i **izdiyād-ı** kuvvet ü secā‘at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [izdiyād-ı,]

izhār: Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşıkaretme.

- zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza **izhār** u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [izhār,]
- bahāne-i luṭf u merḥamet, lā-li-garażi izhārī‘l-ma‘rifet, ‘atf-ı ‘inān ve ‘alā- / kaderi‘l-imkān, **izhār-ı** tek ü tāz-ı cevelān olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [izhār-ı,]
- tutarum, saña yegān yegān **izhār** u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīş-i mu‘teber-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10). [izhār,]
- her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdüğü, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme, **izhār** ve fi‘l-cümle, ‘ayān u iş‘ār ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [izhār,]
- kerem ü ‘atf-i rahmet ü mağfiretini āşkār u **izhār** eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [izhār,]

izhārī‘l-ma‘rifet: Marifet beyanı, bilginin gösterimi.

- bahāne-i luṭf u merḥamet, lā-li-garażi **izhārī‘l-ma‘rifet**, ‘atf-ı ‘inān ve ‘alā- / kaderi‘l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı cevelān olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [izhārī‘l-ma‘rifet,]

izid: Allah cc.

- [...] kerîmesince leyl ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid ü senâ-güyân-ı Hâzret-i **İzid-i** Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*İzid-i,]*
- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı dūd mān-ı Nemrûd-ı le'îm, Hâlîl-i / **İzid-i** Celîl ü 'Azîm, Hâzret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*İzid-i,]*
- İzid-i Mute'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i letâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*İzid-i,]*
- Cenâb-ı **İzid-i** 'alîm ü 'allâm, beni pâ-beste-i dām-ı ḥarâm eyledi, tâ ki / 'ömr-i kütâh u tîz-reftârları, bi'l-cümle, gûşe-i seccâde-i ta'at u 'ibâdetde gûzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*İzid-i,]*
- tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i **İzid-i** 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*İzid-i,]*
- tevbe vü istiğfâr ve bâṭn-ı tevbe, maḥabbet-i **İzid-i** celîl ü ḡaffâr»dur. / Ber-ma'nâ-yı kerîme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*İzid-i,]*

‘izz: Aziz olma , azizlik.

- Bâ-devlet ü 'izz ü rif'at-i câh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17*). [*'izz,]*

‘izzet: A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

- Yokdur keremünde bü-yı minnet / Ey pādşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*'izzet,]*

‘izzet-me‘âb: Yücelik sığınağı, büyüklük sahibi.

- Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me‘âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*'izzet-me‘âbumdan,]*

î: "-i" ek fiili.

- Ve bâde-nüşân-ı aşḥâb-ı şoḥbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telâṭüm-zen- / î çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı cûybârda, zevrak-ı şahbâyla cihân cihân 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*î,]*
- î dil-peziñin 'ayân u takrîr eylesen, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / ḥâtır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr olurduñ ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*î,]*
- î düş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâḥat-ı vâṭan u ser-nihâde-i bâliş-i ḥuzûr-ı ḥazâr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [*î,]*

iblis: İblis, şeytan.

- [...] / Ey Mül, ma'kül eyledüñ ki nisbet-i **İblis**, telbîsi, kendüñe dürrüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*İblis,,]*
- Eger **İblis-i** merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve cebîn-i i'zâz u tekrîmi, / ḥuzûr-ı Hâzret-i Âdem, şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*İblis-i, -i]*
- şafḥa-i rûy-ı zemîn ve fîrû-güzâste-i ḥâk-ı tevâzü' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı **İblis-i** bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*İblis-i, -i]*

ibrahim: Özel isim.

- ı merdūd-ı zemīm, hem âteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le‘īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i **İbrāhīm**, ‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*İbrāhīm*,,]
- Yā **İbrāhīm**, cenāb-ı ‘izzet-me‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*İbrāhīm*,,]

İbrāhīm edhem: Taç ve tahtını terk ederek fakrı tercih eden İbrahim b. Edhem.

- Nakl iderler ki tārik-i taṭṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i **İbrāhīm Edhem**, ḳuddise sırrehü'l-‘azīzü'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*İbrāhīm edhem*,,]

i‘cāz: Mucize.

- menkıbetleri, ‘ale’l-vechi’l etemm muṭābık-ı kavı-ı **i‘cāz-ı** tev‘emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*i‘cāz-ı*, --ı]

id: Etmek, eylemek.

- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / ḳazā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste **idüp** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*idüp*, -üp]

id-: Etmek, eylemek.

- Bir cür‘a-i luṭf **iderler** in‘ām / Luṭf eyleseler sitem-fezādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*iderler*, -er, -ler]
- Minnetle seni tamām **iderler** / Ğamgīnligüñde şād olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*iderler*, -er, -ler]
- Biñ sīm ü zeri **iderler** işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı Ḥaḳḳa (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*iderler*, -er, -ler]
- Nakl **iderler** ki tārik-i taṭṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-‘azīzü'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*iderler*, -er, -ler]

‘idād: 1.Sayı, hesap. 2. Hazırlama, hazırlayıp geliştirmek.

- Olsa çü **‘idād-ı** necm bisyār / Bir elden ider mihrveş īşār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*‘idād-ı*,]

idare: Yönetme, yönetim.

- [...] mānī‘-i **idare-i** zebān-ı nādire-gū ve belāğat-eşerdür. / Saña ḥiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi ki kendü ef‘āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*idare-i*,]

idrāk: Ar. 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.

- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥıred ve mir‘āt-ı **idrākūñi** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*idrākūñi*, -üñ, -i]

ifrāt: Haddinden geçmek, pek ileri gitmek.

- huzūr-ı kâdīye gele, güvāh-ı bî-iştibāhını ma‘ān götürür. / Mül çün bu mā-cerā-yı tākat-rübāyı, gūş itdi, **ifrāt-ı** ğam-ı ğayret-āmiz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [ifrāt-ı, -ı]
- oldılar. / Gül daħi **ifrāt-ı** şerm ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşīmānī (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5). [ifrāt-ı, -ı]

ihrāz: Kazanmak, elde etmek, erişmek.

- ğam-efrūhte-i teķālībāt-ı kâ‘inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i havādiş-i / rüzgār ile suhte idüp, **ihrāz-ı** rütbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puhte ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [ihrāz-ı,]

ihtiyār: Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîiatle olan.

- ve sitem-i hamiyyet-engizden tekāver-i saht-ser-i şabr u qarār, ‘inān-ı ‘aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u **ihtiyārdan** alup pehnā-yı bî-intihā-yı kıl u kāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [ihtiyārdan, -dan]

iklîl: Taç, başlık.

- Ve **iklîl-i** celîl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan devletmendān-ı ‘ālî- / şān, ki sāyebān-ı hümāyūn-ı [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [iklîl-i,]
- ide. / Şāniyen, Seyyidü’l-mürselīn, ser-efrāz-ı **iklîl-i** celîl, [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13). [iklîl-i,]

ilāh: Yarattıcı, Allah.

- rûhları, hemîşe evc-i hevā-yı kurb-ı **ilāhîyi** cūyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / dīde-i cânla nigerān idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [ilāhîyi,]

illet: Asıl sebep.

- Eger ‘**illet-i** hürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmū‘-ı / edyānda haram olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı zevî’l-ihtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [‘illet-i, --i]
- Bi’t-taḥşîş, ‘ahd-i meymenet qarīn, şādıku’l-va‘dū’l-emīn, ‘**illet-i** / ḥilkāt-i āsmān u zemīn, Ḥazret-i Muḥammedü’l-Muṣtafāda şallā’l-lāhu (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13). [‘illet-i, --i]

ilm: İlim, bilgi.

- Cem‘ eyleyüp ‘**ilm** ü fażl u ‘adli / Ref‘ eyledi cevır ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [‘ilm,]

ilticā: Ar. Sığınmak, barınmak, dehâlet.

- Bâkî anuñ emr ü hüküm ü fermân / Dergâh-ı Hudâya **ilticâ** it (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7). [ilticâ,]

iltifât: Teveccüh, ilgi, güler yüz (güzel/sevgiliden gelen lutuf bağlamında).

- Ey şadr-nişân-i kâim-rânî / Bir nîm-nigâh-ı **iltifâtun** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10). [iltifâtun, --uñ]

islâm: Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

- gül-bāng-ı kelîme-i tevhîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgâhe-i **İslâm**, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıybâb-ı çarh- ı muhtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [islâm,,]
- dalâletle cādde-i hâkdan inhirâf ve telkîn-i şeyâtîn-i melâ'in ile reh-revî-i / küreyve-i hilâf iden güm-rehânı, tarîk-i tevfiğ-i refîk-i **İslâma** hâdî vü dâ'î (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [islâma, -a]

işret: İçki içme, eğlenme.

- cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, benümle 'ayş u **işret** ve germî-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [işret,]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

- Ve güftâr-ı lûlû-bâr-ı server-i kâ'inâtdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istihyâ **itmeyüp** (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [itmeyüp, - me, -y, -üp]

itâb-âmîz: Azarlayarak, azarlayıcı.

- Efvünî-i şerm ü hicâb ve bu **itâb-âmîz** ü sitîz-engîz cevâb u hîtabdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [itâb-âmîz,]
- Efvünî-i şerm ü hicâb ve bu **itâb-âmîz** ü sitîz-engîz cevâb u hîtabdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [itâb-âmîz,]

izâr: Ar. Yanak.

- [...] / ve kıtarât-ı şebnem-i terle rûy-ı Gül-i ra'nâ, nümüdâr-ı **izâr-ı** lâle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). [izâr-ı,]

icâd ideli: İcat etmek, bulmak, yaratmak.

- Sultân-ı kâlem-rev-i kemâlât / **İcâd ideli** cihânı Bârî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6). [icâd ideli, -eli]

-i: Terkip -i'si.

- henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve hārâb-ı bî-şu‘ūr u medhüş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*-ı,]*

‘ıkd: *Gerdanlık.*

- ma‘nāya ve zîbā-yı dūşîzegān-ı mazāmîn-i ġarrāya, hıla‘ -ı reng-ā-reng-i / fāhîrî‘t-tırāz-ı feşāhat ve ‘ıkd-ı le‘ālî-i mütelālî-i belāğatla bir gūne hūliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*‘ıkd-ı, -ı]*

‘ırz: *Haysiyet, namus.*

- taşarruf-ı rûzgārını, bürîde vü şikest ve leged-kûb-ı hākāret ü hvārî ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vakārını rîzân-ı hāk-ı mezellet ü hāksārî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*‘ırz,]*

ıttılā‘: *Öğrenmek.*

- Lākin bir merde aña ıttılā‘ ve āferîdeden bir ferde aña sebîl-i teyakkun / u āgāhî, bîrûn-ı hadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*ıttılā‘,]*

ıztırâb: *Acı, keder.*

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırārî, mazîk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ġamdan hālāşa, / bir merd-i ‘ālî-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istihlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ıztırâb,]*

ıztırâb: *Acı, elem, azap, sıkıntı.*

- Ġarķ olup baħr-ı ıztırâb u ġama / Sür cebîn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*ıztırâb,]*

ıztırar: *Mecburiyet, çaresizlik.*

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırārî, mazîk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ġamdan hālāşa, / bir merd-i ‘ālî-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istihlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ıztırārî,]*

îcād: ÎCAT – ÎCAD: i. (*Ar. vucūd “var olmak”tan icād*) 1. Yeni bir şey bulma, ortaya koyma, varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirme: Ey bâis-i îcād-ı nizâm-ı dü serâ / Mahlûk senin nâmına cümle eşyâ (*Fıtnat Hanım*). Söz telefon denen ses nâkili garip îcâda geçti (*Ahmed Midhat Efendi*). Serap otomobilin îcâdından sonra çöllerin eğlencesi olmuş (*Refik H. Karay*). 2. Zihinde yeni bir düşünce veya konu tasarlama, aslı olmayan bir şeyi gerçekmiş gibi zihinde kurma: Kızı yanında mûtattan fazla tutmak için nasıl vesîle îcat edeceğini bilemiyordu (*Hüseyin R. Gürpınar*).

- Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fârs zemînden bir suhan- aşnâ vü / hoş-edānuñ, maķām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı îcād ve nevā-pîrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*îcād,]*
- hākķumda îcād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü‘l-hıtāma seng, pāyān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*îcād,]*

īmān: Allah'a inanma, dīnî inanç.

- nūş itdürüp münşerihü'ş-şadr-ı dīn-i mübîn ve ratbu'l-lisân-ı **īmān-ı** bā-emān / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7). [īmān-ı, -ı]

īsār: Īsār: i. (Ar. esr "ikram etmek, ağırlamak; seçmek"ten isār) 1. İkrām etme, ağırlama. 2. Esirgemedi, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedâkârlıkla verme: Cānı isār ettiğim bilmez ne bilsin ol perî (Şeyhülislām Yahyâ). 3. Dökme, saçma: Gālib biziz ol şâri-i vahy-âver-i ma'nâ / Kim şî'r ile isâr-ı füyûzât ederiz biz (Leskofçalı Gālib). 4. Seçme, tercih ve ihtiyar etme: "İsâr-ı âhiret."

- şîrîn-tebessüm-i çemen, be-ţarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve **īsâr-ı** zer-i kem-yâb kırlurlar. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [īsâr-ı,]

īsār: Īsār: i. (Ar. esr "ikram etmek, ağırlamak; seçmek"ten isār) 1. İkrām etme, ağırlama. 2. Esirgemedi, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedâkârlıkla verme: Cānı isār ettiğim bilmez ne bilsin ol perî (Şeyhülislām Yahyâ). 3. Dökme, saçma: Gālib biziz ol şâri-i vahy-âver-i ma'nâ / Kim şî'r ile isâr-ı füyûzât ederiz biz (Leskofçalı Gālib). 4. Seçme, tercih ve ihtiyar etme: "İsâr-ı âhiret."

- Olsa çü 'idād-ı necm bisyâr / Bir elden ider mihrveş **īsâr** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4). [īsâr,]

J

jâi-hây: Saçma sapan sözler söyleyen.

- 'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde **jâj-hây** u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pādşâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [jâj-hây,]

jâle: Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

- ârām u karâr olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'âşık-ı zâr, sü-be-sü geşt ü güzârda ve cür'a-i **jâleden** (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [jâleden, -den]

K

kabâ: Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

- Ey Gül-i la'lîn **kabâ**, egerçi zâhiren tûtî-i şeker-hâ gibi, perr ü bālûñ / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, amnâ çi sūd, senûñçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [kabâ,,]

kabâvih: Çirkin fiiller.

- Hezâr muhassenât u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadır ki / senûñ **kabâvih** u bed-hülüğünde hîç söz ve aslâ kelâm yoktur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [kabâvih,]
- [...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldu. / Ve âhirü'l-emr, hâlâb-ı şerr ü **kabâvih** u fesâdda mişl-i har-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [kabâvih,]

ka‘betü’l-lâh: Allah'ın evi II Allah'ın tecelli ettiği yer.

- zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insānu'l-‘ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya‘nî hâtûn-ı siyeh- / pûş **ka‘betü’l-lâhı** [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*ka‘betü’l-lâhı, -ı*]

kabûl: Ar. 1. Almaya razı olma, muvafakat, reddetmeme. (Maddiyat ve maneviyatta kullanılır: Hediye kabul etti, Sözümü kabul etmedi, İçim kabul etmiyor) 2. İnşâ-yı tasarruf için icabdan sonra söylenilen sözdür ki akd bununla tamam olur. (kabûl kelimesi münhasıran etmek maddesiyle kullanılır.).

- ı ebû'l-beşer ile meşğûl olup o kârı **kabûl** u ihtiyâr eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*kabûl,]*

kaç: Kaç tane; pek çok.

- Bir **kaç** teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübûde-i dest-i tehevür ü gâzab eyleyüp ba‘zî nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*kaç,]*

kadar: Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.

- Ahvâlümü ‘arza tâb u tâkat / Ğamla o **kadar** za‘îf hâlum (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*kadar,]*
- Kaat‘ eyledi fitne vü sitîzi / Hıfzı o **kadar** ki tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*kadar,]*
- Pes ân-gâh, tekâver-i çapûk-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne **kadar** irhâ-yı ‘inân-ı cevelân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*kadar,]*
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne **kadar** sâl-hurde ve ‘ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*kadar,]*
- fenâ olurken neden bu **kadar** lâf-hây u bî-hûde-güftâr olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*kadar,]*

kadd: Boy, kamet.

- Serv-i ser-keş ü âzâde-i bâğ, mişâl-i kumrî, gûlâm-ı tavk-ber-gerden-i / **kadd-i** ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*kadd-i, --i*]

kadeh: Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.

- Bir **kadeh** mey kişinûn cümle hicâbın götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*kadeh,]*

kadem: Adım.

- idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ‘ire vü şerâre bârdan taşra vaz‘-ı / **kadem** itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden halâş u berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*kadem,]*

kadem-zen: Ayak vuran.

- Sen meymenet ü bereket-i muvāfaḳata nıgeh-sāz ve sa‘ādet ü kerāmet- / i mütāba‘ata naḳar-endāz ol, ki **ḳadem-zen-i** miyān-ı āteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*ḳadem-zen-i, -i*]
- olup, nīm-ḥaṭve, **ḳadem-zen-i** bīrūn-ı der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā‘ib-i tāḳat-kesel-i tarīḳi ve çāšnī-i miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*ḳadem-zen-i, -i*]

ḳaderi’l-imkān: *Mümkün olduğu kadar.*

- bahāne-i luṭf u merḥamet, lā-li-garaḳi izḥāri’l-ma‘rifet, ‘atf-ı ‘inān ve ‘alā- / **ḳaderi’l-imkān**, izḥār-ı tek ü tāz-ı cevelān olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*ḳaderi’l-imkān,,*]

ḳadim: *Ar. 1. Zaman cihetiyle eski olan şey: ahd-i ḳadīm, ezmine-i ḳadīme.*

- ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsūnkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı **ḳadīmümdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*ḳadīmümdür,, -ümdür.*]

ḳadır: *Muktedir, gücü yetme.*

- [...] / dur, şecā‘at u cür‘ete mālīk ü **ḳadır** olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [*ḳadır,*]

ḳadr: *Kıymet, değer bilmek.*

- [...] / Pest ider **ḳadrini** āḥir kişinūn ser-keşlūk (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*ḳadrini, -i, -n, -i*]

ḳāfir-süz: *Kafir yakan.*

- ḳāfir-süz-ı caḥīmdendür. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 15*). [*ḳāfir-süz-ı, -ı*]

ḳahbegān: *Kahpeler, oruspular.*

- Ve’y çün şāhidān-ı bāzār ve **ḳahbegān-ı** bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [*ḳahbegān-ı,*]

ḳahḳaha: *Şiddetli gülme. || Sürahinin dökülmesi esnasında çıkan ses.*

- [...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere ser-püş endāz-ı ṭabaḳçe-i **ḳahḳaha** olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*ḳahḳaha,*]
- [...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı ṭabaḳçe-i **ḳahḳaha** olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*ḳahḳaha,*]
- Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı **ḳahḳaha-i** istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*ḳahḳaha-i,*]

ḳahramān: *Kahraman, İran'ın eski hükümdarlarından. Gazap ve kahriyle meşhūr olup "Kahraman-ı Katil"*

lakabı ile anılmıştır. Sevgilinin yan bakışı için kullanılmıştır.

- Ve bu iddi'âdasın ki her muhannes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü **Ḳahramân** (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*ḳahramân,]*

kā'ide: *Kaide, kural, nizam.*

- görüp, redd-i cevāba, bir **ḳā'ide-i** bā-fā'ide mülāḥaza vü ḥātıra idemeyüp, biż- / żārûre, dest-der-dāmen-i ḥaḳîḳat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*ḳā'ide-i,]*

kainat: *Âlem | herkes, bütün varlıklar.*

- nûr-ı dîde-i âferîniş, ḥvâce-i **ḳā'ināt** u fahrû'l- 'âlemîn ya 'nî / Ḥazret-i Muhammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*ḳā'ināt,]*

ḳā'ināt: *Âlem, herkes, bütün varlıklar.*

- Mümtâzı olur bu **ḳā'inātuñ** / Güلزâr-ı ümîd ḳaldı bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*ḳā'inātuñ, -uñ]*
- ğam-efrûḥte-i teḳâlîbât-ı **ḳā'inâtda** hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i ḥavâdis-i / rûzgâr ile suḥte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*ḳā'inâtda, -da]*
- Ve güftâr-ı lûlû-bâr-ı server-i **ḳā'inâtdan**, ki [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyâ itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*ḳā'inâtdan,, -dan,]*

ḳākül: *Saç, perçem.*

- müsâfir-i şâm-ı **ḳākül-i** 'anberfâm-ı meh-rüyân olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*ḳākül-i, -i]*

ḳal: *Ar. Söz, lakırdı, laf.*

- ve sitem-i ḥamiyyet-engîzden tekâver-i saḥt-ser-i şabr u ḳarâr, 'inân-ı 'aḳl u / hûşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı ḳîl u **ḳâl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*ḳâl-ı, --]*

ḳal: *T. Durmak, hareket etmemek.*

- Mümtâzı olur bu **ḳā'inātuñ** / Güلزâr-ı ümîd **ḳaldı** bî-âb (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11*). [*ḳaldı, -dı]*
- [...] / Yâre yalvaramasa **ḳalsa** ḥicâb altında (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6*). [*ḳalsa, -sa]*

ḳal: *Olduğu yeri ve durumu koruyamamak, sürdürmemek.*

- Ḳaṭ' olsa zebân-ı nûkte-pîrâ / **Ḳalmaz** suḥana mecâl aşlâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*ḳalmaz, -ma+z]*

kal: Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

- i ruhsârumda, hıyre vü hayrân **kalup** bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maķâmı, vird-i zebân ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [kalup, -up]

kal: Kalmak.

- bārân, çok zamânlar girye-künân u eşk- efşân **kalur**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [kalur., -ur]

kal: Kalmak.

- me-ħar ve be-güsiste-`inân, pây-der-gil-i ĥakâret ü hızlân **kaldu**. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4). [kaldu., -dı]

kal: Tasavvufîta "hâl" karşıtı. II Söz,lâf.

- ĥakķumda ne mertebe ķıl u **ķāl** ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef`âl eyledüñse ma`nen kendi şûret-i aĥvâl u ĥaşb-ı ĥâlûñi iķrâr u tezķâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ķāl,]

kal: Kalmak, hareket etmemek.

- Tevaķķuf u şabr eyle, tâ çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda **kalduķda** / ki âvân-ı der-mândegî vü peşimânîdür, kıra`at-i âyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [kalduķda, -duķ, -da]

kal-: Varlığını korumak, sürdürmek.

- ü nikât-ı reng-âmîz suĥanı, şu`belendirüp ber-mışdâķ-ı [...] / [...] dâ`ire-i i`tidâlden resîde-i maķâm-ı ķıl u **ķāl**, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [ķāl,,]

kalb: Yürek, gönül.

- olmışumdur. / Lâkin ben ki, mehekk-i **kalb** ve mi`yâr-ı derûnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [kalb,]

kalb: Kalp | gönül.

- Ve lâle-i la`l-fâm, çerâĝ-ı ĥâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâĥ **kalb-i** / âĝâĥı cilvegâĥ-ı nûr-ı siyâhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [kalb-i, --i]

kalem: Kalem,mevki.

- ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā'id-i sa'y u iḳdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / y1 inşāda daḫi edhem-i müşgīn-perçem-i **ḳalem-i** çāpūk-ḳademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*ḳalem-i, -i*]

ḳalem-rev: *Bir hükümdar veya hükümetin kaleminin hüküm sürdüğü yani nüfuzunun geçtiği yer, ülke.*

- hijde-hezār ve sulṭān-ı bülend-āstān-ı **ḳalem-rev-i** [...] / [...] cenāb-ı celālet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*). [*ḳalem-rev-i,*]
- nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i **ḳalem-rev-i** nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*ḳalem-rev-i,*]
- Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḥanveri ve Ḥusrev-i **ḳalem-rev-i** ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*ḳalem-rev-i,*]
- [...] / Der **ḳalem-rev-i** Edirne (*Gül ü Mül, Diğer 347, Beyit 3*). [*ḳalem-rev-i,*]

ḳalem-rev-i: *Bir hükümdar veya hükümetin kaleminin hüküm sürdüğü yani nüfuzunun geçtiği yer, ülke.*

- Sulṭān-ı **ḳalem-rev-i** kemālāt / İcād ideli cihānı Bārī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*ḳalem-rev-i,*]

kalil: *Az.*

- 'ömr ve zamān-ı ḫayātlarından **ḳalīl** ü kütāhter vāḳı' olmuştur. / Kendü güftār-ı mu'ciz-āşārları mışdāḳınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*ḳalīl,*]
- ı **ḳalīl** itmedi ki anı hezār-bār belki bī-ḥadd u bī-şümār, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 8*). [*ḳalīl,*]

kālive: *I. Söz, konuşma II. Dil.*

- [...] kerīmesince leyl ü nehār, / elsine-i ḫāliyye vü **ḳāliyyeleriyle** ḫāmid ü şenā-gūyān-ı Ḥazret-i İzid-i Kirdgār (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*ḳāliyyeleriyle,*]

kallāş: *Kalles, hileci, döneke.*

- benüm muḫibb ü hevā-ḫvāhlarum; rind-i bī-hüş u **ḳallāş** ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ muşāḫib ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*ḳallāş,*]

kalma: *Kalmamak II durmamak.*

- Ya'nī vücūd-ı ḡaflet-āluduñda miḳdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyīz / **ḳalmayup** farḳ-ı nīk u bedden berī vü 'ātılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*ḳalmayup, -y, -up*]

kalmayup: *Bitmek, tükenmek, yok olmak || kimse kalmadı.*

- ḳavlince, farḳı, pādan farḳa iḳtidārı **ḳalmayup**, bī-iḫtiyār, medhüş u bī-hüş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münāḳaşayı daḫi, rübüde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*ḳalmayup,,*]

kalur: *T. Kalmak.*

- haclet ü hîcâb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girîbân-ı gönçe olmakda bî-tâkat / u tâb **çalurduñ.** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*çalurduñ., -duñ.*]

kām: *Arzu, meram, maksat.*

- [...] / Telh itmede **kām-ı** cān-ı zārı (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1*). [*kām-ı, --ı*]
- Ammā yine naḥl-ı **kām-ı** bî-bār / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*kām-ı, --ı*]

kām: *Mutluluk.*

- Bih-zād senüñle **kām** buldı / Erjeng senüñle nām buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*kām,*]

kām-bîn: *Merâmına erdiren, isteğine kavuşturan.*

- Āşaf-ı Cem-cenāb ve ‘arza-dāşt-ı şadr-ı **kām-bîn** ü kām-yāb kılna. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*kām-bîn,*]

kāmet: *Boy, endam.*

- Kāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pîrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemîne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*kāmeti, -i*]

kāmiliyle: *Ebu Kamil adında bir şahış tarafından kurulan bir şii tarikatı.*

- [...] kelāmlarınñ ma ‘nā-yı **kāmiliyle** ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i ḥāk-i pāy-ı vażī‘ ü refī‘ ve pîr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*kāmiliyle,*]

kāmkār: *Muradına ermiş.*

- kāmkār / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 7*). [*kāmkār,*]

kāmkârı: *Muradına ermiş.*

- Şimden girü devlete du‘ā it / Olsun o Ḥıdīv-i **kāmkārī** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*kāmkārī,*]

kām-rānı: *İsteğine, amacına ulaşmış, bahtiyar, mesut.*

- Ey şadr-nişîn-i **kām-rānī** / Bir nīm-nigāh-ı iltifātuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*kām-rānī*,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

- Senden olur olur ise dermān / 'Azam-ı der-i şadr-ı **kām-yāb** it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*kām-yāb*,]
- Āşaf-ı Cem-cenāb ve 'arza-dāşt-ı şadr-ı kām-bīn ü **kām-yāb** kılına. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*kām-yāb*,]

kām-yāb-ı: *Muradına ermiş.*

- Ben dil-figār-ı hayret ü efkār dāhi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı **kām-yāb-ı** şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*kām-yāb-ı*,]

kān: *Maden.*

- Ey **kān-ı** kerem yem-i 'ināyet / V'ey Āşaf-ı Bermekī-şahāvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*kān-ı*, --ı]
- Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, **kān-ı** lisān-ı lülū-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*kān-ı*, --ı]

kān: *Maden çıkarılan yer, maden damarı, bir madenin bulunduğu, çıktığı yer, maden II bir sıfatın fazlaca bulunduğu kişi, menba.*

- ümür-ı cumhūr, deryā-yı fazl u **kān-ı** dāniş, nizāmü'l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*kān-ı*,]

kār: *Fayda, kazanç.*

- Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı **kārdan** bī-haber ü gāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*kārdan*, -dan]
- eşer ü **kār** eylemişdür. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14*). [*kār*,]
- [...] / vü hīre-rüyī, **kār-ı** nā-pesend ü bed-kirdāruñdan hacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*kār-ı*, -ı]
- [...] māni'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hīç bir **kār-ı** nīk u güftār-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*kār-ı*, -ı]
- 'arīf ü āgāh olmaqlık, bir **kār-ı** nīkū vü pesendide idügi muttefekun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*kār-ı*, -ı]
- [...] / Ammā belā budur ki sen, **kār-ı** bed-terüñden, vechen mine'l-vücūhi, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*). [*kār-ı*, -ı]

kār: *İş, çalışma.*

- ı ebü'l-beşer ile meşgūl olup o **kārı** qabūl u ihtiyār eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*kārı*, -ı]

karār: *Oturmak, yerleşmek.*

- ārām u **karār** olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde ‘aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür‘a-i jâleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*karār,*]

karār: Sabit ve sakin olmak.

- İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekā ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfî [...] dūr, bisyār meks ü **karār** ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*karār,*]

karār: Karar vermek.

- ve sitem-i hamiyyet-engîzden tekâver-i saht-ser-i şabr u **karār**, ‘inân-ı ‘aql u / hūşî, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*karār,*]

kārdān: İş, güç. II Kazanç, temettu.

- Ve sen hōd, pâyân-ı **kārdān** mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahārî, ‘ōmr-i kütâh-ı nâ-pâydaruñâ, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*kārdān,*]

ka‘r-ı: Çukur şeyin dibi. II Son, nihayet.

- pây-der-gil-i hayret ü ıztırārî, mażîk-i çâh-ı **ka‘r-ı** nâ-yâb-ı ğamdan hâlâşa, / bir merd-i ‘âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istihlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*ka‘r-ı,*]

karîn: Karîn: sıf. (Ar. *karin* “bitiştirmek, birleştirmek”ten *karin*) 1. Yakın, karib: Oluyor dembedem zevâle *karin* (Hüseynî Sîret). 2. Bir durumla nitelenen, bir şeye eren, sâhip olan: “Şeref-karin: Şerefli.” “Saâdet-karin: Saâdete ermiş.” “Hidâyet-karin: Hidâyete ermiş.” “Karîn-i kabul: Makbul.” “Karîn-i takdir: Takdire nâil olmuş.” Etmiş seni de karîn-i hayret (Muallim Nâci). 3. Hısım, komşu, arkadaş, dost, yaşıt gibi yakın kimselerden her biri: En bî-kesiyim muvahhidîn / En alçağıyım bu sâfilîn / Kim olmalıdır cihanda yâ Rab / Ben olmaz isem senin karînin (Abdülhak Hâmit). 4. Pâdişâha yakın olan, onun hizmetinde bulunan ve dışarı ile ilişkisini sağlayan kimse, mâbeyinci. Karîn-i evvel: Başmâbeyinci. Karîn-i sâni: İkinci mâbeyinci.

- [...] / Ve bir dem **karîn-i** bed-âyinüñi hâtıra it ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [*karîn-i,*]

karîn: Yakın, arkadaş gibi.

- Bi‘t-tahşîş, ‘ahd-i meymenet **karîn**, şâdiķu‘l-va‘dû‘l-emîn, ‘illet-i / hilkat-i âsmân u zemîn, Hâzret-i Muhammedü‘l-Muştafâda şallâ‘l-lâhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*karîn,*]

kārūn: Kur‘ân‘da adı Firavun ve Hâmân‘la birlikte anılan, Mûsâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah‘a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir.

- [...] / Ey çün **Kārūn**, bî-şümâr zerdâr u sūdâyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*kārūn,*]

kārzār: *Savaş.*

- Ve vakt-i rezm ü **kārzār**, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten meniṣāna cūr'et ü ṣecā'atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*kārzār*,,]

kāse-i mīnā: *Şarap şisesi.*

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*kāse-i mīnā*,]

kat: *Kat.*

- Gūyā leb-i cūy u bāde-i nāb / **Kat** kat dem-i 'ayş u 'ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*kat*,]
- Gūyā leb-i cūy u bāde-i nāb / **Kat** **kat** dem-i 'ayş u 'ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*kat*,]

kat': 1. Kesmek, kesilmek: *kat-ı şecer, kat-ı kelām.* 2. Fasil etmek, edilmek: *kat'-ı davā.* 3. Geçmek, ilerlemek: *kat-ı mesāfe, kat-ı merātīb. kat-ı tarīk yol kesmek. kat-ı nazar nazarı kesmek, bakmamak. kat'ī tereddüde mahal bırakmamak üzere kesip atıcı olan: emr-i kat'ī. kat'iyyen kat'ī olarak.*

- Kaṭ' olsa zebān-ı nükte-pīrā / Kalmaz suḥana mecāl aşlā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*kaṭ'*,]
- Kaṭ' eyledi fitne vü sitīzi / Hıfzı o kadar ki tā kıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*kaṭ'*,]

kata': *Asla, hiç.*

- Oldukça **kaṭa'** zebānuñ eyler / Şavt u naḡamuñ laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*kaṭa'*,]

kat'an: *Kesinlikle, hiçbir şekilde.*

- Ve eṣnā-yı kīl ü kālda, kemāl-i ḥıffetden her sā'at kendüni, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, **kaṭ'an**, kelām-ı mütenākış u perīşānuñda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*kaṭ'an*,]

katarāt: *A. Damlalar, zerreler.*

- [...] / ve **kaṭarāt-ı** şebnem-i terle rüy-ı Gül-i ra'nā, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*kaṭarāt-ı*,]

katre: *Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.*

- Senüñ āsīb ü gezendüñ, bir sevb-i nazīfe, resīde ola, ya'nī senden / birkaç **kaṭre** ki bir libās-ı pākīzeeye çekide ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*kaṭre*,]

katre: Damla.

- eḡṣānuma mensūb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güṣā ki ma'nide her **katre-i** feyz-nişārı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*katre-i, --i*]

kavim: Doğru, dürüst, kıvamında.

- ve rāst-revī-i ṣāh-rāh-ı müstaḡīm-i dīn-i **kavime**, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] ṣeṣ-ḡihet ü heft-iḡlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*kavime,, -e*]

kavl: Söz, kelām.

- menḡibetleri, 'ale'l-veḡi'l etemm muṡābık-ı **kavl-ı** i'cāz-ı tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*kavl-ı, -ı*]

kavlince: Söz, sözünce.

- kavlince, farkı, pādan farka iḡtidārı ḡalmayup, bī-iḡtiyār, medhūṣ u bī-hūṣ oldu. / Ve ser-riṣte-i mübāheṣe vü münāḡaṣayı daḡı, rübüde-i dest-i istiṡā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*kavlince,,*]

każā: Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

- merd, bir bām-ı bülendden, bir āḡer merd-i derdmend üzere mānend-i / **każā-yı** āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḡurd u ṣikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*każā-yı, -y, -ı*]

kebūd-pūṣ: Mavi renkli giyinmek, mavi renkli olmak.

- Benefṣe, ḡırḡa-i **kebūd-pūṣ** u küleh-keṣ-i mürīd-i ḡāṣu'l-ḡāṣumdur ki / hemīṣe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murāḡabe vü endīṣedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*kebūd-pūṣ,*]

kec-endīṣ: Yanlıṣ düşünen.

- yokdur. / Ve hemīṣe, kem-fehm ü **kec-endīṣe** olup, semt-i ḡılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*kec-endīṣe, -e*]

kec-fehm: Yanlıṣ anlayan, anlayışı ters olan.

- ṣafḡa-i rüy-ı zemīn ve fūrū-güzāṣte-i ḡāk-ı tevāzū' u teslīm itmediyse, beni ḡör, / ki 'alā-raḡm-ı İblīs-i bed-zu'm u **kec-fehm**, ferzendān-ı Ādem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*kec-fehm,,*]

kef: Köpük.

- [...] / ve şütür-i kinedâr vār, **kef** ber-âvürde-i dehân olup evzâ‘-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [kef,]

kef: Elin iç kısmı, el ayası, avuç.

- şütür-i ser-mest gibi cüş idüp **kef-i** gâzab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-‘itâba taşaddî ve Güle dürrüşâne hitâb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [kef-i, --i]

kelâm: Söz, kavl. II Ayet.

- Hezâr muhassenât u nîkûyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadır ki / senüñ kabâyiñ u bed-hûlûğunda hiç söz ve aşlâ **kelâm** yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [kelâm,]
- vücûd-ı bihbûdumuñ bozorgterîñ olmasından kinâyedür. / [...] **kelâm-ı** mu‘ciz-nizâmın (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7). [kelâm-ı, --ı]
- Görmez misin ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki hikmet-nizâm-ı subhânîdür, celâluhu, **kelâm-ı** celle benüm şân-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [kelâm-ı,]
- kelâm idersin. Eger peder-i ‘azîz-i bozorgvârım, ki [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 5). [kelâm,]
- Ve eşnâ-yı kîl ü kâlâda, kemâl-i hîffetden her sâ‘at kendüñi, şâhdan şâha / pertâb idüp, kaţ‘ân, **kelâm-ı** mütenâkîş u perîşânuñda devâm u nizâm (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [kelâm-ı, --ı]
- [...] **kelâmlarınıñ** ma‘nâ-yı kâmilîyle ‘âmil olup, sürürî ve / ser-efrâziden nâşî, fütâde-i hâk-i pâ-yı vazî‘ ü refî‘ ve pîr ü bernâ oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [kelâmlarınıñ, -larınıñ]
- [...] **kelâm-ı** lûlû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı i‘tibâr itmeyüp, bâde-i / nâñkâsın, muţlaqu‘l-‘inân, ve her bâr, mîzmâr-ı güft ü gûda cevalân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [kelâm-ı, --ı]
- Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz‘ân u te‘emmül eyle ki / bir **kelâm-ı** nefsu‘l-emrîdür: (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [kelâm-ı, --ı]
- Bu nazm-ı belâgat-nizâm dahî, muşaddık-ı **kelâm-ı** şadâkat-ı encâmumdur: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7). [kelâm-ı, --ı]

kelimât-ı: Kelimeler.

- Ve bu cevâhir-i **kelimât-ı** âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mîzmâr-ı şeca‘at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî‘ü‘l-beyân u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [kelimât-ı,]
- Ve **kelimât-ı** bâtm-âşnâ vü taşavvufî-ma‘nâya, ser-âğâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5). [kelimât-ı,]
- Pes merd-i pāk-bîn ü hâk-güzîne lâzımdur, ki bu **kelimât-ı** pür-nikâta, / nîgeh-sâz-ı mütâla‘a vü dîkât ve nâzar-endâz-ı çeşm-i başîret olup (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [kelimât-ı,]

kelîme-i tevhid: La ilahe illallah; Muhammedün resulullah.

- gül-bâng-ı **kelîme-i tevhid** ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kırbâb-ı çarh-ı muhtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [kelîme-i tevhid,]

kelîme-i tevhid: La ilahe illallah; Muhammedün resulullah.

- gül-bāng-ı **kelīme-i tevḥīd** ile māl-ā-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, tanīn- / endāz-ı heftümīn-kırbāb-ı çarḥ- ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*kelīme-i tevḥīd,]*

kem: *Far. 1. Az, eksik.*

- Hengām-ı keremde ol seḥā-kīş / Sīm ü zeri bezl ider **kem** ü bīş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*kem,]*
- vücūda gele, mū-şikāfān u daḳīka-bīnān-ı cihān ve keyfīyyet- / şināsān-ı keyf ü **kem-i** ‘ālemyān olan ‘uḳalā ‘indinde saḥā vü ‘aṭādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*kem-i, -i]*

kem: *Kötü, bozuk, fena, değersiz; az, eksik, noksan; nasıl, ne şekilde.*

- [...] ḥazerātından bir şāḥib- / sa‘ādetüñ ümmet-i ḥālīşü’n-nebī, **kem** ü bīş, beni tenāvül ü nūş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*kem,]*

kemāl: *Ar. Erginlik, olgunluk, pişkinlik.*

- [...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı **kemāl** u midḥat-i cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*kemāl,]*
- Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i şehlā, **kemāl-i** şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*kemāl-i, --i]*
- [...] / Ve bir şāhid-i zībāyūm ki ḥānuvāde-i cemāl u **kemālden** zuhūr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [*kemālden, -den]*
- ḡam-efrūḥte-i tekālībāt-ı kâ’inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i **kemāl** ve tamām-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*kemāl,]*
- Ve ešnā-yı kıl ü ḳālda, **kemāl-i** ḥiffetden her sâ‘at kendüñi, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, ḳaṭ‘ān, kelām-ı mütēnāḳış u perīşānuñda devām u nīzām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*kemāl-i, --i]*
- anuñ ‘ayn-ı kerāmāt u **kemāl-ı** fezā‘il-i zātındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*kemāl-ı, --ı]*
- i dil-peziñin ‘ayān u taḳrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve **kemāl-ı** mertebe, ser-girāñi-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*kemāl-ı, --ı]*

kemālāt: *Sâhip olunan mânevî hasletler, olgunluklar.*

- Sultān-ı ḳalem-rev-i **kemālāt** / İcād ideli cihānı Bārī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*kemālāt,]*

kem-bekā: *Süresi az olan.*

- Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, **kem-bekā** vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*kem-bekā,]*

kem-fehm: *Kötü düşünceli.*

- yokdur. / Ve hemīşe, **kem-fehm** ü kec-endīşe olup, semt-i ḥılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*kem-fehm,]*

kem-havşal: *Kötü niyetli, anlayışlı.*

- Bir kaç teng-zarf u **kem-havşala** hâlet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübûde-i dest-i tehevür ü ğažab eyleyüp ba’zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*kem-havşala, -a*]

kem-livakat: *Liyakatsız II ehil olmayan.*

- Kim yok bu cihânda bir penâhum / Olsun bu haķır-i **kem-liyâķat** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*kem-liyâķat,]*

kem-ter: *Küçük, az, değersiz.*

- Mütevaķķı‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırġ buyunlup, bu / zerre-i nâ-ķîz ü **kem-ter**, reşk-efgen-i hürşîd-i hâver buyunla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*kem-ter,,]*

kem-yâb: *Nadir, bulunmayacak kadar az olan.*

- şîrîn-tebessüm-i çemen, be-ţarġ-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i **kem-yâb** kıllurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*kem-yâb,]*

kenâr: *Far. 1. Uç, kıyı, çevre: kenâr-ı cebel, kenâr-ı defter, kenâr-ı deryâ. 2. Kucak, âġûş: kenâr-ı mâder. der-kenâr muharreâtın kenarına yazılan şey. kenâre 1) kenar, uç. 2) demir çengel, kilâb.*

- Sâķî şun o zevraķ-ı şarâbı / Cây eyleyelüm **kenâr-ı** âbı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*kenâr-ı, --ı*]

kenâre: *Kıyı, kenar.*

- Ve bâde-nüşân-ı aşhâb-ı şöhet, mevc mevc **kenâre-i** deryâ-yı telâţüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ţarab-ı cüybârda, zevraķ-ı şahbâyla cihân cihân ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*kenâre-i, -i*]

kendi: *Kendi.*

- haķķumda ne mertebe ķîl u ķâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı ziştî-i / ef’âl eyledünse ma’nen **kendi** şüret-i aĥvâl u ĥasb-ı ĥâlûnî iķrâr u tezķâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*kendi,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

- Ser-firâz olur o ‘ârif ki ola efgende / Ve **kendüñi** yâd u ferâmûş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*kendüñi, -ñ, -i*]
- Ve tâ-key, **kendü** ĥüsn-i cemâl u ruĥsâr-ı ‘âle’l-‘âlûñe, şîve vü nâz / ve ġunc u delâl idersüñ. Bir sâ’at ziştî-i refîķ-i nâ-cinsüñi ki ĥâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*kendü,]*

- [...] / Ve **kendü** zîbâyî-i cemâl ve ra'âyî-i câme-i âlüne nîgeh-sâz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*kendü,]*
- [...] / Ve **kendü** zîbâyî-i cemâl ve ra'âyî-i câme-i âlüne nîgeh-sâz-ı pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*kendü,]*
- Hezâr 'âşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, **kendüni** perde-nişîn-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücüd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*kendüni, -ñ, -i]*
- Ve **kendüne** âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aqlı, ki ziyâ-bahş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*kendüne, -ñ, -e]*
- Ve **kendüni** kerem ü saḥâ ve bahşış ü 'atâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü ḥanmânı ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sâmanı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*kendüni, -ñ, -i]*
- 'ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' olmuştur. / **Kendü** güftâr-ı mu'ciz-âşârları mışdâkıncı, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*kendü,]*
- [...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gü ve belâgat-eşerdür. / Saña hîç bir kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendide yok mı idi ki **kendü** ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*kendü,]*
- Kendüne ser-mâye-i meclis-i şâdî ve bezm-i feraḥ u şâdıye bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmışsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*kendüne, -ñ, -e]*
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh **kendüni** fahr-ı / ḥanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u iz'ân idüp bâlâ-makâm-ı iftiḥâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*kendüni, -ñ, -i]*
- duḡter-i rez iken, 'acîbe vü ḡarîbedür ki **kendüni** ser-mâye-i / kuvvet ü merdânegî ve şevket ü ferzânegî zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*kendüni, -ñ, -i]*
- [...] / Ey Mül, ma'kûl eyledüñ ki nisbet-i İblîs, telbîsi, **kendüne** dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*kendüne, -ñ, -e]*
- mışdâkıncı mâ-sadak olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvādî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige mu'terif ü makarr olup, süst-kadem-i bî-ḥamiyyetligi **kendüne** (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*kendüne, -ñ, -e]*
- [...] / [...] herkes **kendü** ḥadd u miqdârına (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1*). [*kendü,]*
- [...] beni endaḡte-i gird-âb-ı ḡarâm kılup, kulûb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḡabbet ü i'tibâr virdi, tâ ki **kendü** (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*kendü,]*

kendüni: Kendini.

- Ve **kendüni**, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 11*). [*kendüni,,]*
- Ve eşnâ-yı kîl ü kâlde, kemâl-i ḡiffetden her sâ'at **kendüni**, şâḡdan şâḡa / pertâb idüp, ḡaṭ'ân, kelâm-ı mütenâḡış u perîşânuñda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*kendüni,,]*

kerâmât: Kerametler.

- anuñ 'ayn-ı **kerâmât** u kemâl-ı feẓâ'il-i zâtındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*kerâmât,]*

kerâmet: Cömertlik, lütuf, iyilik.

- Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkata nîgeh-sâz ve sa'âdet ü **kerâmet-** / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki kadem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*kerâmet-,]*

kerem: Ar. 1. Nefâset, izzet, şeref. 2. İhsân, alicenâbane inayet.

- Yokdur **keremünde** bûy-ı minnet / Ey pâdşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*keremünde, -üñ, -de]*
- Yok ağzımı açmaḡa mecâlüm / Luṭf u **kerem** it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*kerem,]*
- Ey kân-ı **kerem** yem-i 'inâyet / V'ey Âşaf-ı Bermekî-saḡâvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*kerem,]*

- Hengām-ı **keremde** ol seḥā-kīṣ / Sīm ü zeri bezl ider kem ü bīṣ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*keremde, -de*]
- Reṣk-āver-i āftāb idersin / Çeşm-i **keremüñle** bir nigāh it (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8*). [*keremüñle, -üñle*]
- Ebr-i **keremüñle** eyle sīr-āb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12*). [*keremüñle, -ü, -ñ, -le*]
- Dād ey şeh-i kişver-i **kerem** dād / Tā-key yeter ey Faşih teksir (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*kerem,*]
- Āsaf-ı Bermekī **kerem**, şāhibü 's-seyfi ve'l-kālem; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8*). [*kerem,,*]
- Mütevaqqı'dur ki, pertev-i neyyir-i **kerem**, bī-dirig buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşid-i hāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*kerem,,*]
- Ve kendüñi **kerem** ü saḥā ve baḥşiş ü 'atāya, mensüb tutarsın, amnā / hezārān şāhib-ser-māye vü hānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*kerem,*]
- Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlī, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i **kerem** ü baḥşişi, ta'līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*kerem,*]
- kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cüd u **kerem**, ki 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*kerem,,*]
- kerem ü 'atıfet ve raḥmet ü maḡfiretini āşkār u izhār eyleye. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4*). [*kerem,*]

kerem-i: Ar. 1. Nefāset, izzet, şeref. 2. İhsān, alicenābane inayet.

- kerem-i Hātem ü Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, 'adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-ā-ber ü yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*kerem-i,*]

kerime: Kerem sahibi, cömert, soylu (kimse).

- [...] **kerīmesince** leyl ü nehār, / elsine-i ḥāliyye vü ḳāliyyeleriyle ḥāmid ü senā-güyān-ı Ḥazret-i Īzid-i Kirdgār (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*kerīmesince, -since*]

kerīme: Kerem sâhibi (kimse), cömert, âlîcenap.

- riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḥalvet ü erba'in ve mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u ḥücre-nişīn, ber-mışdāk-ı **kerīme-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*kerīme-i,*]
- [...] ile tīrāz-yāfte iken ber-mışdāk-ı **kerīme-i** [...] / [...] ser-i tevāzu' u teslīmi, pīş- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7*). [*kerīme-i,*]
- tevbe vü istigfār ve bātın-ı tevbe, maḥabbet-i Īzid-i celīl ü ḡaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı **kerīme-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*kerīme-i,*]

kerīme: Kıymet, değer.

- yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] **kerīmesince**, ḥuşk mānde-i nihān-ḥāne-i laḥd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*kerīmesince,, -since*]

kerre: Defa.

- Bir ḥabbe virür mi müsteḥakḳa / Bir **kerre** eger iderse ihsān (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*kerre,*]
- Biñ **kerre** olur aña peşīmān / Eyler seni luṭfı ile memnūn (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*kerre,*]

kerreme'llāhu vecchēhū: Hz. Ali'nin bahsi geçince söylenen saygı sözü.

- belîgü'l-lehçe, Hâzret-i 'Alî kerreme'llāhu vecchēhūden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhūr olup pîrāye-i mesāmi'-i cemî'-i cihāniyān olmuştur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [kerreme'llāhu vecchēhū,]

kesād: Kutluk, yokluk, azlık.

- kesād-ı târî olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündefi' olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [kesād-ı, -ı]

keşf: 1. Örtülü bir şeyi, yüzündeki perdeyi ref suretiyle açmak, aşikâr etmek: keşf-i avret, keşf-i nikâb. 2. Meçhul bir şeyi meydana çıkarmak: keşf-i ma'den, keşf-i esrâr. 3. Vuku bulacak bir masrafı evvelce tahmin ve takdir etmek: keşf mazbatası. 4. Evliyâullah'ın bazı musibâta bi-izni'l-lah ittulâ: Sâhib-i keşf ü kerâmet bir zattur.

- Ol şadr-ı güzîne **keşf-i** rāz it / Düş pâyına girye-i niyāz it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [keşf-i, --i]

keşide: Far. 1.Çekilmiş, çekmiş, çekme.

- ārām u karār olup, zencîr-i girih-gîrin **keşide** kılarak, mişāl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'âşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [keşide,]
- ḥaṭṭ-ı nehy-i kat'ıyyü'n-nefād-ı [...] / [...] **keşide** kılınmış. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10). [keşide,]

keşide: Far. 1.Çekilmiş, çekmiş, çekme.

- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dirîğ-i zebânı, **keşide-i** ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [keşide-i,]
- ḥadeng-i gonçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dirîğ-i zebânı, **keşide-i** ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [keşide-i,]
- vü endîşe; Mül de seri, **keşide-i** ceyb-i şîşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pây-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fâriğü'l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [keşide-i,]

kes-me-har: Paha biçilemeyen.

- me-ḥar ve be-güsiste-'inān, pây-der-gil-i ḥakāret ü hızlān kaldı. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4). [kes-me-har,]

kesret: (Ar.) Bolluk, zenginlik.

- Keşretde nedîm-i bezle ḥvānsın / Sensin dil-i bî-enîse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [keşretde, -de]
- Keşret-i istişmāmuñ, bādî-i renc-i şudā' ve bā'îş-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemîm-i müşğ-bāruñla iftiḥār kılersin. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [keşret-i,]
- kesād-ı târî olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, rağabāt-ı nās / ve **kesret-i** revāc, ber-ṭaraf u mündefi' olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [kesret-i, -i]

kesire: Çok çok olan, bol.

- şad güne şerr ü şür eyler. / Ve bu âsâr-ı **keşire** vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma‘dûde vü mahşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*keşire*,]

kevkeb: Yıldız.

- esrârıdur, hâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî‘ü’ş-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şadî vü sürûra, **kevkeb-i** sa‘d-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*kevkeb-i*, -i]

kevnde: Varlık âlemi. II Dünya.

- mesâha-i sâhire-i kır-i **kevnde**, benümçün ne bir gûşe-i âsâyiş ü istirâhat ve / ne bir cây-ı ârâmiş ü râhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*kevnde*,,]

keyf: Ferahlık, rahatlık, huzur duygusu, gönül açıklığı.

- vücûda gele, mû-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı **keyf** ü kem-i ‘âlemyân olan ‘uqalâ ‘indinde saḡâ vü ‘atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*keyf*,]
- [...] / Dâmân-ı **keyfi** olmaya âlûde-i ḡumâr (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*keyfi*, -i]

keyfiyyât: Keyfiyetler, haller. II Fazlalıklar.

- Ey Mül, egerçi bu **keyfiyyât**, bi’l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şahid-i ḡelâlûñ tamḡa-yı ḡarâm olmış ve ḡarîṭa-i raḡamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*keyfiyyât*,,]

keyfiyyet: Nitelik, hal.

- Saña ne **keyfiyyet** dest-dâde oldı ki saḡt muḡtarib ṭapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*keyfiyyet*,]
- vücûda gele, mû-şikâfân u dakîka-bînân-ı cihân ve **keyfiyyet-** / şinâsân-ı keyf ü kem-i ‘âlemyân olan ‘uqalâ ‘indinde saḡâ vü ‘atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*keyfiyyet-*,]
- vesâṭet-i **keyfiyyet-i** şahbâ ile zuḡûr ider, bir ḡâlet-i ‘ârızî ola. / O maḡûle kuvvet ü kudretten maḡall-i iḡtizâda nesne ḡâşıl u zâḡir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*keyfiyyet-i*, --i]
- şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miḡnetle telḡ-kâm ve bu meykede-i ḡarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı ḡam encâmuñdan taḡşîl-i **keyfiyyet-i** râḡat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*keyfiyyet-i*, --i]
- keyfiyyet-i ḡâlî mecrûḡ-ı dil-fiḡârdan tefahḡuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ‘-ı cân ve teslîm-i rûḡ-ı revân eḡnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*keyfiyyet-i*, --i]
- Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḡâlet-i **keyfiyyetde** dest-i ḡiredden ‘inân-ı / iḡtiyâr u edebi, rûbûde-i dest-i tehevvr ü ḡazab eyleyüp ba‘zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*keyfiyyetde*, -de]
- [...] / Bu **keyfiyyetüñ** daḡı verâsında maḡfî ḡâlet ve nihânî ḡikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*keyfiyyetüñ*, -üñ]

kevvân: Far. Zuhal yıldızı.

- Dergâhına ruḥṣat olsa **Keyvân** / Ol şadr-ı güzîn ki tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*keyvân,]*

ki: T. Ki bağlacı.

- Biñ sîm ü zeri iderler işrâf / Ammâ **ki** gelince rāh-ı Hakkâ (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*ki,]*
- Dergâhına ruḥṣat olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn **ki** tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*ki,]*
- Kaṭ' eyledi fitne vü sitîzi / Hıfzı o kadar **ki** tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*ki,]*
- Ya'ḳûb mıyum **ki** itdi zû'l-menn / Beytû'l-hazeni baña nişîmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [*ki,]*
- Gencîne miyüm **ki** hükm-i Bârî / Cây itdi baña ḥarâbezârî (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*ki,]*
- Luṭfuñla ola meger **ki** bihbûd / Luṭfuñdur ey Âşaf-ı cihân-bân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5*). [*ki,]*
- me'âbına sezâvâr u elyak u aḥrâdur **ki** meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sâhte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*ki,]*
- berr-i pür ḥarr-i cehâlet olan güm-rehânı **ki** dil-teşnegî-i ḥarâret-i / ḍalâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*ki,]*
- Mu'cizâtı câminuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şîfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*ki:,]*
- iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti **ki;** [...] dur; ve sāğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdîk-i risâleti **ki;** Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*ki:,]*
- iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti **ki;** [...] dur; ve sāğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdîk-i risâleti **ki;** Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*ki:,]*
- neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezâ vü dil-keş edâ sâmi'a-pîrâ gûş-zed ü oldı / **ki** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*ki,]*
- [...] / Tâ **ki** sen, pâ-mâl u ḥaksâr u ḥaḳîre, dest-gîr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*ki,]*
- ḥâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i ḥâtır-ı 'abd-ı ḥaḳîr oldı **ki;** mızmar-ı / naẓm u eş'ârda olındı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*ki:,]*
- Virdi peygâm-ı gülî bülbül-i nâlâne şabâ / Nesîm-i hoş-şemîm-i şabâ **ki** peyk-i peygâm-res-i maḳdem-i şâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*ki,]*
- Bir vaḳt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, ya'nî mevsim-i bahâr-ı dil- / gûşâda **ki:** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*ki:,]*
- âhenk ile **ki** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 16*). [*ki,]*
- ser-âğâz itmekle **ki:** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 4*). [*ki:,]*
- Ya'nî irişdi vaḳt-ı tarab bâde-nûş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ki:,]*
- nebâtât u ezhâra **ki** şanâyî'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*ki,]*
- mışrâ'-ı ḥalâvet-baḥş u şîrîn-güvârla **ki** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14*). [*ki,]*
- dur, şeker-ḥvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta'bir ü pâkîze-ma'ânî ile **ki;** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*ki:,]*
- feraḥ-âlûd u ḥâtır-ḥvâh ile **ki;** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10*). [*ki:,]*
- Sâḳî-yi şîrîn-kârlar daḥî, **ki** her birinüñ evşâf-ı ḥüsn-i dil-pezir ve leṭâfet-i / cemâl-ı 'âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*ki,]*
- u dem-i 'âlem-i âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü'l-maḥalle / **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*ki:,]*
- girih-pîrâ-yı cebîñ ve ḥande-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak Mül-i âle, bu / gûne gonçe-gûşâ-yı gül-bâğçe-i maḳâl oldı **ki;** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*ki:,]*
- [...] / Ḥaṭîb-i câmi'-i gülzâr **ki** 'andelîb-i nâzûk-şadâ vü pâkîze-edâdur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*ki,]*
- [...] / Ve hezâr-destân-ı gülîstân **ki** vâ'iz-i hoş-nefes-i murğân-ı murğzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*). [*ki,]*
- müştâkân-ı melâl-iştîmâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar **ki** hü-yı nîkû-yı ḥübân-ı âhü-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*ki,]*
- 'Âşîkân-ı zâr u şeydâ, âteşin-ruḥsâr-ı ma'sûkân-ı dil-ârâyı, **ki:** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*ki:,]*
- efşânuma mensûb tutarlar. / Ebr-i bahâr-ı dil-gûşâ **ki** ma'nîde her kaṭre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*ki,]*
- Ve mâhtâb **ki** meşşâta-i ruḥsâre-i 'arûsân-ı bağdur, ya'nî ğâliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrâk-ı gülşen ve gûlgüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*ki,]*

- Bil **ki** ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm **ki** derün-ı halvet-hâne-i gönçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pâkümü çâk çâk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [ki,]
- Bil **ki** ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm **ki** derün-ı halvet-hâne-i gönçede, / dest-i güstâh-ı Züleyhâyî-bâd, dâmen-i pâkümü çâk çâk itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [ki,]
- Çıkdı andan dâmen-i çâkiyle Yūsufvâr gül / Ya'kûb-ı pinhânî-tahammülüm **ki** miyân-ı has u hâşâkda hâr-ı dil-âzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [ki,]
- [...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme gûş-güzârûn olmadı mı **ki** suhan-sencân-ı makâm-ı 'Acemden şudür idüp mengûş-ı gûş-ı cihâniyân olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [ki,]
- Ve pâkîze-dâmenüm **ki** miyâne-i akrânumda sürh-rüy u gûşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ki,]
- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i hâzân-pezîre 'âlem-i ğayb u iklîm-i lâ-reybden / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [ki,]
- [...] / Ve bir şâhid-i zîbâyum **ki** hânuvâde-i cemâl u kemâlden zühûr itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [ki,]
- Ben şeyh-i seccâde-nîşîn-i hânkâh-ı Gülşenîyüm **ki** tekmi'l-i erba'în / idüp halvet-hâne-i gönçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [ki,]
- Benefşe, hırka-ı kebûd-pûş u küleh-keş-i mürîd-i hâşu'l-hâşumdur **ki** / hemîşe ser-be-ceyb-ürde-i perde-i ehl-i murâkabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [ki,]
- Ve pâkîze-dâmenüm **ki** miyâne-i akrânumda sürh-rüy u gûşâde-cebînüm. / Ve eger hîç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol **ki**; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ki,]
- Ve lâle-i la'l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur **ki** her gâh kalb-i / âgâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [ki,]
- Her kim **ki** bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pirâye-i hadîka-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [ki,]
- Ammâ ol kimse **ki** senden bir cûr'a nûş ider, [...] / [...] meyl-i irtikâb-ı hezâr fışk u fücûr ve iktisâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [ki,]
- şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma'dûde vü mahşûra **ki** saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [ki,]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme **ki** kudret-i bâliga-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-ittlâkdan, celle şânuhu ba'îd degüldür **ki** havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [ki,]
- fûrûğ-ı hod-fûrûşî zann idüp, istib'âd u istiksâr itme **ki** kudret-i bâliga-i cenâb-ı / hallâk-ı 'aliyyü'l-ittlâkdan, celle şânuhu ba'îd degüldür **ki** havâşş-ı cemî' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [ki,]
- Ey Mül-i bî-te'emmül, sen mükîr bir kimse misün **ki** ser-i bî-hûşuñ / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-haber ü ğâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [ki,]
- Ser-firâz olur o 'ârif **ki** ola efgende / Ve kendüñi yâd u ferâmûş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [ki,]
- Ve sen ol nâ-huffâzsın **ki** her kim senünle hem-bezm ü hem-demlûk / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâmân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [ki,]
- Hezâr muhasenât u niküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur **ki** / senün kabâyih u bed-hûlûğunda hîç söz ve aslâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [ki,]
- Senün âsîb ü gezendün, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaçre **ki** bir libâs-ı pâkîzeye çekîde ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [ki,]
- Pâkân-ı merdümân-ı zamâne hod, benüm âb-ı dil-cüyümü **ki** gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla'-ı fâhirelerinden mâ'adâ şafha-i cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [ki,]
- 'adîmü'l-mişâllerine **ki** zîb-kerde vü zînet-dâde-i kilik-i bî-'ayb u 'ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [ki,]
- Yek-bâre, gürûh-ı hüban-ı işve-perdâza nîgeh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin **ki** cemî'isinden bâlâter ü ser-firâzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [ki,]
- dîde-i 'ibret-bînle nâzar-sâz-ı müşâhede ol, **ki** cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [ki,]
- şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ğazab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taşaddî ve Güle düştâne hitâb eyleyüp didi **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [ki,]
- 'Arşâğh-ı pehnâ-yı gülîstânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna **ki**; envâ'-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [ki,]
- âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdün mi **ki** şöhet-i hâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [ki,]
- Ve tâ-key, kendü hüsni cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersün. Bir sâ'at zîştî-i refîk-i nâ-cinsünü **ki** hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [ki,]
- âzârdur, yâd eyle **ki** [...] / Ve nîm-lağza bed-siriştî-i celîsünü mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [ki,]
- [...] / Ve bir dem qarîn-i bed-âyinünü hâtra it **ki** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [ki,]

- āzārdur, yād eyle ki [...] / Ve nīm-laḥza bed-siriştī-i celīsūnī mülāḥaza kıl **ki**: [...] (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2). [ki,]
- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedūn olsun **ki**; leb- / i belāḡat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmışdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [ki,]
- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmīla, ser-şār u memlū ola **ki**, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [ki,]
- Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vī-i müşābehet eylersin **ki**; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve ‘ömr-i bisyār-dīde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ki,]
- [...] / Sen **ki** bir ṭabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4). [ki,]
- Saña **ki** āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezānı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i‘tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [ki,]
- Görmez misin **ki** āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] **ki** ḥikmet-nizām-ı subḥānīdür, celālulu, kelām-ı celle benüm şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [ki,]
- Görmez misin **ki** āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] **ki** ḥikmet-nizām-ı subḥānīdür, celālulu, kelām-ı celle benüm şān-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [ki,]
- [...] **ki** nūr- / ı zulmet-süz-ı mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdür, ‘amm-i nevāle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [ki,]
- bozorgvārumūn, tuḡra-yı ḡarrā-yı menşūr-ı pür-nürdür. / [...] **ki** leb-i ḥikem-senc-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4). [ki,]
- Bir birāderüm dūş-ābdur **ki** şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyḥ ü şābb-ı cihān ve / revnaḡ u ārāyış-baḡş-ı dükkānçe-i ḥelvägerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [ki,]
- Ve birāder-i digerüm ḥall-i ḥelāldur, **ki** hem-kāse-i sükker-i mükerrer-i / lezzet-resāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7). [ki,]
- Sirkencübīn, **ki** şifā-yı bī-mārān-ı ḥazīn ve devā-yı ḥaste-dilān-ı pür-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı rāsīḥü‘l-erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [ki,]
- Ve ḥelvä-yı bī-dūd-ı ḥalāvet-fezā, **ki** dōst-enbān u āşnā-yı hemyāndur, / düdmān-ı merşūşu‘l-bünyānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9). [ki,]
- Bilmez misün **ki** erbāb-ı ‘ayş u ṭarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandāniye bādī vü sebeb olduğımndan hezār cānla rāḡıb u ṭalībüm ve bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ki,]
- Ve beng, **ki** gūşāyış-baḡş-ı dil-i bī-tāb u tengdür, serhengān-ı dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3). [ki,]
- esrārīdur, ḥāk-būsān-ı bārgāh-ı refī‘ü‘ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa‘d-ı pür-nürüm, **ki** evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [ki,]
- piyāleden lāmi‘ u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādiye, bir āftāb-ı cihān-tābum, **ki** ufḡ-ı maşrık-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [ki,]
- Ki her zerrem olmakda bir āftāb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [ki,]
- Ben reng ü rüy-ı āteşde bir āb-ı muşaffāyum, belki bir āteş-i feyz-baḡşum / **ki** çün āb-ı ḥayāt-ı rūḥ-fezāyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [ki,]
- Ve ḥaşış, **ki**: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 4). [ki,]
- Benüm sākiyā ol güvārende āb / **Ki** āb-ı ḥayāt benden eyler ḥicāb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [ki,]
- Ben bir nūr-ı sürürüm, **ki** çün piyāle-i billūr ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pür-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9). [ki,]
- Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişīnüm, **ki** her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūnī (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ki,]
- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḡl ü le‘īm ü denī **ki** nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḡāvet ü baḡşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ki,]
- Ve vakt-i rezm ü kārzār, **ki** maḡall-i zed ü bürd ü ḡirūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et ü seçā‘atle meded ü yāverī eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [ki,]
- Her kim **ki** bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berḡ-ı dīraşşān, nīm-nefes, / mühr-gūşā-yı ḥoḡḡa-i deḡān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [ki,]
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezi‘i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, **ki** nice māh u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [ki,]
- [...] / Ve her kimse **ki** ifrāt üzere ser-pūş endāz-ı ṭabakçe-i ḡahḡaha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [ki,]
- zindesini, **ki** cilvegāh-ı ilḡāmāt-ı iḡlīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i ḥelāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [ki,]
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezi‘i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldı, **ki** nice māh u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [ki,]
- [...] / Ve her kimse **ki** ifrāt üzere ser-pūş-endāz-ı ṭabakçe-i ḡahḡaha olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [ki,]

- zindesini, **ki** cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdür, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ki,]
- Tevakkuf u şabr eyle, tā cengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukda / **ki** āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā' at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [ki,]
- Hezār 'āşık-ı dil-figārule, **ki** bülbülān-ı nāle-kārdan 'ibāretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişin-i 'işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zann eylersin. / Birāderün Gül-i hīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [ki,]
- olmağla havāle-i nış-i tevbiḥ ü serzeniş eyledün. / Ve āgāh u ḥaberdār olmadun, **ki** defīne vü genc, künc-i ḥarābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [ki,]
- Ve iklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan devletmendān-ı 'ālī- / şān, **ki** sāyebān-ı hümāyūn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [ki,]
- Ve güş-güzārūnı olmadı, **ki** ben cem'iyet-sāz-ı aşḥāb-ı şoḥbet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem'iyet-i bī-gāne vü ḥvīşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [ki,]
- Mütālā'a-fermā-yı 'ayn-ı başīret olmadun, **ki** cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [ki,]
- Ve hīç mülāḥaza vü endīşe itmedün **ki** çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [ki,]
- Çeşm-i siyāh ḡazālāne nigāh-ı müşḡīn-mūdūr, fitrāk- ḥübān, bir āhū-yı **ki** / beste-i şaydı, ḡarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [ki,]
- cemālān, bir dilīr-i pūr-dildür, **ki** zār u zebūn-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [ki,]
- Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḥçīr āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü ḥoşterīndür **ki** çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [ki,]
- merdüm dārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, **ki** merdüm ü merdümīde, ḥüsn ü / letāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ki,]
- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi **ki** Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḳā'ar-ı dimāḡ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ki,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, ḥışm u ḡazab, pūr-ḥūn u sürḥ-gün eyledi. / Ve yaḳīnen bildi **ki** mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [ki,]
- Çeşm-i siyāh-ḡazālāne-nigāh-ı ḥübān, bir āhū-yı müşḡīn-mūdūr, **ki** fitrāk- / beste-i şaydı, ḡarrende-şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i şāḥib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [ki,]
- cemālān, bir dilīr-i pūr-dildür, **ki** zār u zebūn-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [ki,]
- Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḥçīr āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü ḥoşterīndür **ki** çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [ki,]
- merdüm dārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, **ki** merdüm ü merdümīde, ḥüsn ü / letāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ki,]
- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi **ki** Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḳā'ar-ı dimāḡ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ki,]
- cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, ḥışm u ḡazab, pūr-ḥūn u sürḥ-gün eyledi. / Ve yaḳīnen bildi **ki** mücādele vü münāzarada, da'vī-i şūḥ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [ki,]
- Saña ne keyfiyyet dest-dāde oldı **ki** saḥt muḫtarib tapīde- ü / cenān (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [ki,]
- gürbe ve bī-hūde peygār u 'arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne gūne nuşḥ u pende ser-āḡāz eyleyeyüm **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ki,]
- Ve kendüne āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā ḥūrşīd-i / 'aḳlı, **ki** ziyā-baḥş u pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdūr, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [ki,]
- eylemezsin **ki** zer-i mūmessek ü mükerrer ḥalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdürētümdedür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [ki,]
- Ey Mül, da'vī eyledün, **ki** her mūmsik ü baḥlī, cūvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baḥşīşi, ta'līm ve revīş-i dād u diḥişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [ki,]
- kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedün **ki** bir cūd u kerem, **ki** 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [ki,]
- kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedün **ki** bir cūd u kerem, **ki** 'ālem-i āb ve dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [ki,]
- Ve bu iddi'ādasın **ki** her muḥanneş ü bī-dil ü cebānī, tāb u tūvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ki,]
- iderüm. / Ve ḥaberdār degülsin **ki** ol şecā'at u cūr'et, **ki** zātī vü ṭabī'ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [ki,]
- iderüm. / Ve ḥaberdār degülsin **ki** ol şecā'at u cūr'et, **ki** zātī vü ṭabī'ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [ki,]
- Ve şāḥibi sā'ir şūc'ān-ı zī-şān gibi, **ki** maşdüka-i şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [ki,]

- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ **ki** güzāf u bî-ma‘nā güft u güya ser-āgāz itdüñ. Zîrā pādşāh-ı (Gül ü Mül, Diğەر 322, Beyit 1). [ki,]
- ‘ömr ve zamān-ı hayātlarından kalîl ü kütāhter vākı‘ olmışdur. / Kendü güftār-ı mu‘ciz-āşarları mişdākinca, **ki** [...] (Gül ü Mül, Diğەر 322, Beyit 10). [ki,]
- İmdi bu serāy-ı sipenc ü bî-bekā ve cihān-ı pür-renc ü bî-vefāda **ki** / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meks ü karār ve (Gül ü Mül, Diğەر 324, Beyit 1). [ki,]
- Ve āgāh olmaduñ **ki** ben muvāfaqat-ı şebbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / hūllet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğەر 324, Beyit 12). [ki,]
- Sen meymenet ü bereket-i muvāfaqata nıgeh-sāz ve sa‘ādet ü kerāmet- / i mütāba‘ata nazar-endāz ol, **ki** kadem-zen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 1). [ki,]
- idüm. bu dem **ki** nār-ı pür-nā‘ire vü şerāre bārdan taşra vāz‘-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismānıyetden hālāş u berī olup ser-ā-pā (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 3). [ki,]
- olmayayduñ ve āgāh vü hüşyārīden, fi‘l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bî-mişāl ve fermān-ı hıkmēt-‘unvān **ki** ehādīş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 8). [ki,]
- ‘ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe **ki** pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, hāzret-i hıvāce-i ‘ālem, / şalavātu‘l-lāhī ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selāmdan, der-hāṭır u yād (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 9). [ki,]
- [...] mānī‘-i idāre-i zebān-ı nādīre-gū ve belāğat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nık u güftār-ı pesendīde yok mı idi **ki** kendü ef‘āl-ı (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 11). [ki,]
- bed ve akvāl-i nā-pesendūñle fāḥr u mubāhāt eylesin. / Ve beng ü bünğı, bî-nāmūs u nengi **ki** senden hārāb u vīrān ve vālīh ü (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 12). [ki,]
- hayrān iken, ma‘kūl u nıkūdūr dırsin. / Ve ḥaşış-ı pür teşvīş ciger-hıvārı hārīṭa-i ü **ki** nekbet ü idbār ve (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 13). [ki,]
- Ve bu kıt‘a-i maṭbū‘adan **ki** āb-ı tūlā ile taḥrīr ü imlā olmak şāyān u / sezādūr, mülāḥaza ve endīşe itmezsın. (Gül ü Mül, Diğەر 325, Beyit 15). [ki,]
- reftārūñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş **ki**, hiç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u gāvğāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, **ki** anı (Gül ü Mül, Diğەر 326, Beyit 6). [ki,]
- ı kalīl itmedi **ki** anı hezār-bār belki bî-hadd u bî-şümār, / [...] (Gül ü Mül, Diğەر 326, Beyit 8). [ki,]
- Ve güftār-ı lūlū-bār-ı server-i kā‘inātdan, **ki** [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyā itmeyüp (Gül ü Mül, Diğەر 327, Beyit 1). [ki,]
- Ve hiç müşāhede itmezsın, **ki** peder-i bozorgvār, bu bāğ-ı ḥazān- / pezīr-i ‘ālem-i bî-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḡda dest-i (Gül ü Mül, Diğەر 327, Beyit 9). [ki,]
- mubāhāt bildüñ. / İdrāk itmedüñ **ki** ḥilḳat-ı şeyṭān-ı la‘īn ü racīm, āteş-i pür-iltihāb-ı (Gül ü Mül, Diğەر 327, Beyit 14). [ki,]
- duḡter-i rez iken, ‘acībe vü ġarībedür **ki** kendūñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğەر 328, Beyit 7). [ki,]
- Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u ikrārūñ degül / midür, **ki** ben, miyāne-i ‘āşık-ı zār u ma‘şūḳ-ı şermsārdan bürka‘-endāz-ı ḥicāb (Gül ü Mül, Diğەر 328, Beyit 11). [ki,]
- [...] / Ey Mül, ma‘kūl eyledüñ **ki** nisbet-i İblīs, telbīs, kendūñe dūrüst ü rāst (Gül ü Mül, Diğەر 329, Beyit 4). [ki,]
- ve terāne-senc-i ġurūr u kibr olup rūtbeñi, muḥāfaza itdüñ. / Zîrā şeyṭān-ı la‘īn-ı ḥod-bīn, Ḥāzret-i Ādem, ‘aleyhi‘s-selām **ki** (Gül ü Mül, Diğەر 329, Beyit 5). [ki,]
- dūrüst ü muḳarrer kıldüñ. / Rāst-güyan-ı erbāb-ı iz‘ān, dūrüst ta‘bīr eylemişler, **ki** çün rüstāyī (Gül ü Mül, Diğەر 330, Beyit 11). [ki,]
- cidālde türk ü tāz-ı bî-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pür-‘itāba, bu / perdeden ser-āgāz itdi, **ki**: (Gül ü Mül, Diğەر 330, Beyit 14). [ki,]
- CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Ey kütāh-‘ömr u zebān-dırāz, saña ne güne ḥālet vākı‘ oldu, **ki** (Gül ü Mül, Diğەر 331, Beyit 1). [ki,]
- kelām idersin. Eger peder-i ‘azīz-i bozorgvārım, **ki** [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğەر 331, Beyit 5). [ki,]
- Ve ḥāberdār degül misün **ki** mübtelā-yı belā-yı selisü‘l-kavl olan / hezārān şahş-ı bî-teşḫīş, [...] (Gül ü Mül, Diğەر 332, Beyit 6). [ki,]
- Senūñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetūñ ve vākt-i i‘tibār u rağbetūñ her sāl-ı / ferḡunde-fālda, se māhdūr, **ki** eyyām-ı nev-bahārdan ‘ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğەر 333, Beyit 9). [ki,]
- zemīne, anlarūñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geşt-i ṭarf-ı gülşene ve seyr-i şahn-ı çemene **ki** arşa-i (Gül ü Mül, Diğەر 333, Beyit 5). [ki,]
- şafḥa-ı rüy-ı zemīn ve fūrū-güzāşte-i ḥāk-ı tevāzū‘ u teslīm itmediyse, beni gör, / **ki** ‘alā-rağm-ı İblīs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem ‘aleyhi‘s- (Gül ü Mül, Diğەر 333, Beyit 2). [ki,]
- [...] / Ammā belā budur **ki** sen, kār-ı bed-terūñden, vechen mine‘l-vücūhi, (Gül ü Mül, Diğەر 334, Beyit 5). [ki,]
- ḥāberdār degülsin ve taḫşīl-i yakīn itmemişsin **ki** sitāyiş-i biḥīn ve / maḥāmid-i nıkūterīn oldur **ki** zebān-ı bî-zebān-ı aḫyār-ı pesendīde etvārdan (Gül ü Mül, Diğەر 334, Beyit 6). [ki,]
- ḥāberdār degülsin ve taḫşīl-i yakīn itmemişsin **ki** sitāyiş-i biḥīn ve / maḥāmid-i nıkūterīn oldur **ki** zebān-ı bî-zebān-ı aḫyār-ı pesendīde etvārdan (Gül ü Mül, Diğەر 334, Beyit 6). [ki,]

- ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāgat-rehīn, **ki** üdebā-yı bedī'ü'l-beyān ve şu'arā-yı / belīgü'l-lisān-ı 'Arab-ı Zī-hasb, hamriyyelerinde naşs-ı ser-levha-i vukū' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [ki,]
- olmuşdur, senün 'indünde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyih ü elķāb-ı / letāfet-nişābdan **ki** benüm haķķumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [ki,]
- Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü senā-geri, **ki** nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u suhanveri ve Husrev-i ķalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [ki,]
- bend ü zīver-efzā oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, **ki** şandūkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [ki,]
- idüp, tab'-ı selīm-i laţif-tab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / **ki** cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdür, eger-pezir ü rikķat-engīz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [ki,]
- Gül bildi ve yakīn hāşıl itdi **ki** Mül, harif-i hīle vü degā ve nedīm-i / bezle-hvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [ki,]
- Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i letāfet-āşārumda, **ki** mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña ragbet ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [ki,]
- Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengüş-ı güş-ı iz'ān u te'emmül eyle **ki** / bir kelām-ı nefsu'l-emrīdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [ki,]
- Senün buhār-ı mağz-hırāş-ı humāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u 'işret oldukça benüm āb-ı pür-safāmı, **ki** (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [ki,]
- yokdur **ki** baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgüş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [ki,]
- şiken-i seferi, **ki** [...] dur, çeşīde / kılmamışsın. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 10*). [ki,]
- Ben **ki** ser-ā-pā 'ālem-i hīlli, seyāhat u temāşā ve ser-ā-ser iķlīm-i / hürmeti geşt ü güzār kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [ki,]
- Baña niçün havāle-i nīze-i serzeniş ü sitīz idersin? / Ma'lūmuñ degül midür **ki** bu ma'nā, ya'nī aħķām-ı hīllüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [ki,]
- Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iķtiẓa iderdi, **ki** mecmū'-ı / edyānda harām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevī'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [ki,]
- pür-şūr-ı nehy ü harām, vaz' u ilķā olındı. / [...] **ki** pā-māl-ı haķāret ü hvārī ve fütāde-i hāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [ki,]
- olmuşumdur. / Lākin ben **ki**, mehekk-i ķalb ve mi'yār-ı derūnum. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4*). [ki,]
- mezellet ü hāksārīyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i hālüm aña mu'ādil ü mūmāşıldür **ki**, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [ki,]
- kūnān, cevāba güşāde-dehān olup dir **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [ki,]
- Mül **ki** bu muķaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maķām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı kaķķaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [ki,]
- eyleye. / Bunı baş u irāddan hāşıl u murād oldur **ki** benüm daħi bir cem'un harābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [ki,]
- Bir kimsenün hāl-i bed-melāli, ne güne ola **ki** bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi hürd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [ki,]
- [...] / Āgāh ol **ki** fütāde-i varṭa-i hürmet olmamañ hıķmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [ki,]
- Cenāb-ı İzid-i 'ālīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı harām eyledi, tā **ki** / 'ömr-i kütāh u tīz-reftārları, bi'l-cümle, güşe-i seccāde-i ṭa'at u 'ibādetde güzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [ki,]
- budur **ki**, peygamberimüz Muḥammedü'l-Muṣṭafā «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḥazretlerinün müddet-i 'ömr-i nāzenīn-i ümmet-i 'ālī- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [ki,]
- [...] / Ve anlar daħi ber-mışdāķ-ı fermūde-i Resül-ı rabb-ı şekūr, **ki** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [ki,]
- Naķl iderler **ki** tārik-i ṭaṇṭana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azīzü'l ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [ki,]
- Yā İbrāhīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, **ki** henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [ki,]
- Ben rū-siyāhı, ma'şiyet ü günāhdan, hıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı hīred-güdāz, ṭanīn-endāz, şimāh-ı sāmī'ası olur, **ki**: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [ki,]
- [...] beni endahte-i gird-āb-ı harām kı lup, ķulüb u bāṭın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār, tā **ki** kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [ki,]
- ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldu, **ki** feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u gūlgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [ki,]
- [...] / Eş-şeyḥ Sa'dü'd-dīn ü'l Ḥamavī buyururlar **ki**: «bāṭın-ı ma'şiyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [ki,]
- Pes merd-i pāk-bīn ü hāk-güzīne lāzımdur, **ki** bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nigeḥ-sāz-ı mütālā'a vü diķķat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [ki,]

- [...] fehvā-yı şerîf ve / ma'nā-yı laţîfînden, teşhîş ü temyîz ideler, **ki** hîç bir remz-i dil-pezîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*ki,]*

ki: T. Ki bağlacı.

- Mütevaqqı'dur **ki**, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dirîğ buyurılıp, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i hâver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*ki,,]*
- bahârdur, hem-vâre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebûk-pây-ı nesîm-i şabâ **ki**, seyyâh-ı çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*ki,,]*
- ref'taruñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş **ki**, hîç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u ğavġâda senûñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*ki,,]*

kibar: Davranış, düşünce, duygu bakımından ince, nazik olan (kimse). Soylu, köklü (kimse, aile). Büyükler, ulular.

- ḥarâbât-ı teng ü târ, senûñ câyġahuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı **kîbâr** u şıġâr-ı 'âlem ve pâkân-ı ḥâş ü 'âm-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*kîbâr,]*

kiber-i: I. Büyük olma, büyüklük II. Yaşlı olma durumu, yaşlılık.

- pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u ḥâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i **kiber-i** sinn ve sâl-ḥürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*kiber-i,]*

kibr: Ar. Büyükleme, büyüklük satma, gurur.

- ve terâne-senc-i ġurûr u **kibr** olup rûtbeñi, muḥâfaza itdûñ. / Zîrâ şeytân-ı la'îñ-i ḥod-bîn, Ḥazret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*kibr,]*
- [...] ile terennüm-senc-i **kibr** ü ta'azzum oldu. / Ve âḥîrü'l-emr, ḥalâb-ı şerr ü kabâyih u fesâdda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*kibr,]*

kıdve: Kendisine uyulan, önder.

- Hem **kıdvesi** hem imâmı nazmuñ / Ḥvâce Nizâmü'd-dîn Gencevî, 'aleyhi rahmetü'llâhi'l-mülki'l-ķavî, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*kıdvesi, -si]*

kıl: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Manşûr **kılsun** muẓaffer itsün / Hem-vâre ola cenâbı manşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10*). [*kılsun, -sun]*
- âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste **kılup** rûzân u şebân / zerrîn-sâġar-ı âftâb-ı raḥşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*kılup, -up]*
- ârâm u karar olup, zencîr-i girih-ġîrin keşîde **kılaraq**, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ġam-dîde 'aşîķ-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*kılaraq,, -arak]*
- [...] / dūr, pâşîde **kılup** mu'aṭṭar iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*kılup, -up]*
- Ve'y göñli sūrûrı mey-ġüsâruñ / Ey şâd **kılan** dil-i ḥazîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*kılan, -an]*
- Mâsiva'llâha nazar **kılmadı** hem / Hîç 'aynında degüldi 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*kılmadı, -madı]*

- [...] / yolından medh ü sitâyiş **kılduñ** ve bu ma'nâyı, sebeb-i faḥr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13). [kılduñ, -du, -n]

kıl-: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Oldı çü le'âl-i nazm manzûr / **Kıl** pâyına dürr-i neşri menşûr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13). [kıl,]
- Olduñ nağam-ı nazımla dem-sâz / **Kıl** nağme-i neşre de ser-âğâz (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14). [kıl,]
- ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i maḳâm-ı **kıl** u kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [kıl,]
- ḥaḳkumda ne mertebe **kıl** u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i aḥvâl u ḥasb-ı ḥâlûñi ikrâr u tezḳâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [kıl,]
- âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve nîm-laḥza bed-siriştî-i celîsüñi mülâḥaza **kıl** ki: [...] (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2). [kıl,]
- Keşret-i istiḫmâmuñ, bādī-i renc-i şudâ' ve bâ'îş-i âlâm-ı zükâm / iken niçün yine şemîm-i müşg-bâruñla iftiḥâr **kılursın**. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [kılursın., -ur, -sın]
- ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ itdüñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / faẓîlet ve taleb-i meziyyet **kılduñ**. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [kılduñ., -duñ]
- dürrüst ü muḳarrer **kılduñ**. / Râst-güyan-ı erbâb-ı iz'ân, dürrüst ta'bir eylemişler, ki çün rüstâyî (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11). [kılduñ., -duñ]
- ve sitem-i ḥamiyyet-engîzden tekâver-i saḥt-ser-i şabr u qarâr, 'inân-ı 'aḳl u / hûşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı **kıl** u kâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13). [kıl,]

kıldı: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ **kıldı**, ki şandûḳça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, mâl-â-mâl-ı dürrer ü le'âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [kıldı.,]

kılduñ: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- müşâhede **kılduñ**, hem-nişînân-ı nâ-ehl ü bed-âmûzdan gürîz ü ḥazer / eyle: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9). [kılduñ.,]

kılın: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Ve laḳab-ı [...] mülâḳḳab **kılınup** suḥre-i / dehr ve şöḥre-i şehri, adlanmañ ḥod, seni âḥir ḥalvet-ḥâne-i zâhidân-ı şâfi-nihâd (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11). [kılınup, -up]

kılınma: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Âşaf-ı Cem-cenâb ve 'arza-dâşt-ı şadr-ı kâm-bîn ü kâm-yâb **kılınma**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [kılınma.,]

kılınmış: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- ḥatt-ı nehy-i kat'ıyyü'n-nefâd-ı [...] / [...] keşîde **kılınmış**. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10). [kılınmış.,]

kilk: Far. Kalem, kamyş kalem, hâme: kilk-i beyân.

- ‘adîmü’l-miṣâllerine ki zîb-kerde vü zînet-dâde-i **kilk-i** bî-‘ayb u ‘ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [kilk-i, -i]

kılma: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- bir şâhib-devlet mülâhaza **kılmadığımdan**, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı hayret ve dil-i âşüfte-i bî-tâb u tākātum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [kılmadığımdan,, -duğımdan,]

kılmamış: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- derîde **kılmamışdur**. / Ve küllâbger-i güzâf u bî-ma‘nâ, hırmen-i hâşıl-ı ‘ömr-i deh-rûzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [kılmamışdur,, -dur]
- şiken-i seferi, ki [...] dur, çeşîde / **kılmamışsın**. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 10). [kılmamışsın,, -sın.]

kılmaz: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- Ve sen hod, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe **kılmazsın**. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [kılmazsın,, -sın.]

kılmış: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- gelüp câme-i sebzâ-rengümi şad çāk u pâre pâre **kılmışum**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [kılmışum,, -um]
- halka-i der hâric ü bîrûn **kılmış**. (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 13). [kılmış,,]
- Ben ki ser-â-pâ ‘âlem-i hilli, seyâhat u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr **kılmışum**. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1). [kılmışum,, -um]

kılup: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- [...] beni endâhte-i gird-âb-ı harâm **kılup**, kulüb u bâtın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibâr virdi, tâ ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [kılup,,]

kılurlar: T. Yapmak, etmek, eylemek.

- şîrîn-tebessüm-i cemen, be-tarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb **kılurlar**. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [kılurlar,,]

kim: Soru zamiri.

- Ahvāl-i dili **kim** ide taḥrīr / Ebnā-yı zamāne bī-vefādur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7*). [*kim,]*
- Cüduñdan idüp ḥicāb derler / Ol zerreye **kim** ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*kim,]*
- Geldi niçe feyz-i nev-bahārī / **Kim** gülşen iderdi ḥārzārī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*kim,]*
- Kim yok bu cihānda bir penāhum / Olsun bu ḥaḳīr-i kem-liyāḳat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*kim,]*
- [...] / Oldur ol ser-meclis-i peygamberān **kim** cümlesi (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*kim,]*
- Şan Züleyhā ḥalvetidür gonçe-i der-beste **kim** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*kim,]*
- Her **kim** ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīka-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*kim,]*
- Kāmeti **kim** oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*kim,]*
- Ve sen ol nā-ḥuffāz-sın ki her **kim** senüñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*kim,]*
- Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her **kim** bir nefes senden dem urdı, ya'nī senüñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*kim,]*
- Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her **kim** benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir'āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*kim,]*
- Her **kim** ki bu mātem-ḥāne-i fāñide, mişāl-ı berḳ-ı dīraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoḳḳa-i dehān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*kim,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, **kim** ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*kim,]*
- Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, **kim** ḥandān u ḥurrem / oldı, ki nice māh u sāl giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*kim,]*
- Niçe ḥayretde ḳomaz (ādemi ol gözler **kim** / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*kim,]*
- Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi **kim** nice nice serd ü germ ve dürtüş ü / nerm mu'āyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naḳışu'l-'ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*kim,]*
- dergāhuma, nigāhdār-ı ma'şiyet ü günāh olursam, raḥmet-i bī-ḡāyet ve / maḡfīret-i bī-nihāyetüm **kimde** zāhir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*kimde, -de]*

kimden: Soru zamiri.

- Kimden ideyin ümīd-i eltāf / Sen var iken ey ḥuceste-ta'bīr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*kimden,]*

kimesne: Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

- güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir **kimesneyi** o ta'rīfle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-sıfatumda olan eş'ār-ı ma'nīdār-ı feşāḥat-ḳarīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*kimesneyi, -yi]*

kimi: Kimse, kim.

- erḡavān ve guşūn-ı pūr-şükūfe-i gün-ā-gün-ı dīraḥtānda, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, **kimi** bu naḡamāt-ı ḥoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*kimi,]*
- [...] / Ve **kimi** pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı ṭarab-efzāya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*kimi,]*
- Ya'nī irişdi vaḳt-ı ṭarab bāde-nüş oluñ / Ve **kimi** bu naḡme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*kimi,]*
- maẓmūn-ı belāḡat-meşḥūnı üzere mütālā'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve naẓar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıḳlarıncā **kimi** āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*kimi,]*

kiminün: Kimisinin.

- dur, şeker-ḥvār ve **kiminüñ** ‘andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec‘-i ḥoş-ta ‘bīr ü pākīze-ma‘ānī ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [kiminüñ,]

kimse: Kim, kimse.

- Ammā ol **kimse** ki senden bir cür‘a nūş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [kimse,]
- Ey Mül-i bī-te‘emmül, sen mükirr bir **kimse** misün ki ser-i bī-hūşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bī-ḥaber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [kimse,]
- [...] / Ve her **kimse** ki ifrāt üzere ser-püş endāz-ı tabaḳçe-i ḳahḳaha olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [kimse,]
- [...] / Ve her **kimse** ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı tabaḳçe-i ḳahḳaha olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [kimse,]
- Bir **kimsenüñ** ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [kimsenüñ, -nüñ]

kīmvā: Bakır, kurşun vb. âdī mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

- hemyānce-i evhām u enbānce-i buḥār-ı dimāğ-ı āzârdur, **kīmyā** vü iksīrta ‘bīr / eylersin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14). [kīmyā,]

kināve: Düşünüleni doğrudan değil de dolaylı yoldan anlatan söz; dolaylı anlatım (istiare bağlamında).

- ‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gūn-a-gūndan **kināyedür**, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [kināyedür,, -dür,]
- vüçūd-ı biḥbūdumuñ bozorgterīn olmasından **kināyedür**. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7). [kināyedür,, -dür]

ḳirā‘at: Okuma.

- firāz-ı menābir-i serv-i bālāda ḥuṭbe-i belāğat-‘unvānın benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma **ḳirā‘at** eyler: (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2). [ḳirā‘at,]

ḳirā‘at: Kur'an'ı belli kural ve işaretlere göre okuma.

- Tevaḳḳuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda ḳalduḳda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānidür, **ḳirā‘at-i** āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [ḳirā‘at-i,]

ḳirām: Ulu kişiler.

- eyyām-ı sinn ü sālları, sâ‘ir enbiyā-yı ‘izām ve peyamberān-ı **ḳirām**, / şalavātu’llāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü’s-selām ḥazerātınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [ḳirām,,]
- Ve şaḥābe-i ‘ālī-maḳāmdan rıdvānu’l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i **ḳirāmī** idüp müdāmī, germ-ülfet ü şoḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [ḳirāmī, -ı]

kirären: Tekrar tekrar, çok sefer, tekrar suretiyle.

- ve **kirären** harb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [kirären,]

kirdgār: Cenabıhak.

- [...] kerīmesince leyl ü nehār, / elsine-i hāliyye vü kālīyyeleriyle hāmid ü senā-güyan-ı Hāzret-i İzid-i **Kirdgār** (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [kirdgār,]

kış: 22 Aralık'ta başlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.

- Niçe meyl itmesünler yaz u **kış** cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od hārsuz gül dāğsuz lāle (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13). [kış,]

kişi: İnsan, şahıs.

- [...] / Pest ider kadrini āhır **kişinüñ** ser-keşlük (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5). [kişinüñ, -nüñ]
- Bir kadeh mey **kişinüñ** cümle hicābın götürür / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7). [kişinüñ, -nüñ]

kişver: Ülke; 'şāh-ı kişver', 'şeh-i kişver', 'heft kişver' md.

- Dād ey şeh-i **kişver-i** kerem dād / Tā-key yeter ey Faşih teksir (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [kişver-i, --i]

kisvet: Kılık kıyafet.

- selāma, **kisvet-i** cūr'ada, ne güne, ser-fürü vü hāk-būsī eylerüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3). [kisvet-i, --i]

kitāb: Kitap II Kur'an-ı Kerim II ilim irfan.

- İnkār itme şūfī şarābuñ menāfi'in / Üstād-ı hikmet öyle buyurmuş **kitābda** (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [kitābda, -da]

kıt'a-i: Bir bölüm, bir kısım, bir parça.

- Ve bu **kıt'a-i** maṭbū'adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr ü imlā olmak şāyān u / sezādur, mülāhaza ve endīşe itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [kıt'a-i,]

kıtāl: Birbirini öldürme, cenk.

- ve kirāren hārb u **kıtāl** u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā‘at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [kıtāl,]

kıyāmet: Öteki dünyada bütün ölümlerin kalkıp dirilmesi.

- Kaṭ‘ eyledi fitne vü sitīzi / Hıfzı o kadar ki tā **kıyāmet** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11). [kıyāmet,]

kıyās: Karşılaştırmak, kıyas etmek.

- Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı şenā-yı **bī-kıyās** ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [bī-kıyās,]
- Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbülān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişīn-i ‘işmet **kıyās** idüp, pākīze-dāmen zānn eylersin. / Birāderüñ Gül-i hīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [kıyās,]
- [...] / Beni sebeb-i bī-nevāyī ve bādī-i gedāyī zu‘m u **kıyās** itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [kıyās,]
- gāh fazīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüni fāhr-ı / hanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān **kıyās** u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [kıyās,]

kıl ü kālda,: Söz ve laf II. dedikodu.

- Ve eşnā-yı **kıl ü kālda**, kemāl-i ḥıffetden her sā‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış u perişānuñda devām u nizām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [kıl ü kālda,, -da]

kīmīyā: Kimya. Basit cisimlerin hususiyetlerini, bu cisimlerin birbirlerine olan tesirlerini ve bundan ileri gelen birleşmeyi inceleyen ilim.

- dervīş-i teng-dest ve müflis-i ḥarābe-nişest eylersin. / Ve bī-ma‘nā da‘vī-i iksīr ü **kīmīyā** idersin. Tevciḥ-i nigāh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [kīmīyā,]

kīn: Gizli düşmanlık, garaz (Kötü talih bağlamında).

- şüttür-i ser-mest gibi cüş idüp kef-i gāzab u **kīni**, perişān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī ve Güle dürrüşāne ḥiṭāb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [kīni,, --i]
- meşşāta-i gāzab u **kīn**, ruḥsāruñi gāh gāliye-i la‘līn ve gāh gāze-i zerrīn ile / ārāyış ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [kīn,,]

kīne: Kin, nefret, II. Hırs, sinir.

- Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı **kīnesi**, / cüş idüp buḥār-ı sitīz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muḳa‘‘ar-ı dimāğ ve ‘arbeye vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [kīnesi,,]

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *I kindar, II İntikam arayan, öç peşinde olan.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīne-cū: *İntikam arayan II öç almak isteyen, öç isteyen.*

- Dīrīne ‘adū-yı **kīne-cūdur** / Erbāb-ı dili figār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 17*). [*kīne-cūdur,]*

kīnedār: *Kinli, kızgın.*

- [...] / ve şütür-i **kīnedār** vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā‘-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*kīnedār,]*

kīne-hvāh: *Kindar II intikam peşinde olan III öç isteyen.*

- Pāyüm ser-i çarḥ-ı **kīne-hvāh** it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*kīne-hvāh,]*

kīne-hvāh: *Kindar II intikam peşinde olan III öç isteyen.*

- Pāyüm ser-i çarḥ-ı **kīne-hvāh** it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*kīne-hvāh,]*

kīr-i: *Yoğunluk.*

- mesāḥa-i sāhire-i **kīr-i** kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*kīr-i,]*

ko: Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

- Niçe hayretde **komaz** (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [komaz, -maz]

köhne: Yıpranmış, eskimiş.

- [...] / teng ü tār ve **köhne** bir harābezār olup, hümā-yı sidre-pervāz-ı (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1). [köhne,]

köhnegān: Eskiler.

- Kedüyī, **köhnegān-ı** germ ü serd-dīde-i rüzgārile da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitizi, germ ü tiz itme. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11). [köhnegān-ı,]

k’ol: Ki olmak.

- [...] / Ol şadr-ı güzīn **k’olurdu** der-bān (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9). [k’olurdu, -ur, -dı, -]

koy: Koymak, bırakmak.

- Senden bunu iderüz temennā / **Koymadı** dilümde derd ü miñnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [koymadı, -madı]

kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l: Onun yüce sırrı temiz ve mukaddes olsun" anlamında evliyaların ismi anıldığında söylenen bir dua.

- Nakl iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü hadem ve fāriğ-i dīhīm ü haşem, / hażret-i İbrāhīm Edhem, **kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l** ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l,]

kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l: Onun yüce sırrı temiz ve mukaddes olsun" anlamında evliyaların ismi anıldığında söylenen bir dua.

- Nakl iderler ki tārık-i tañtana-i mülk ü hadem ve fāriğ-i dīhīm ü haşem, / hażret-i İbrāhīm Edhem, **kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l** ekrem, şebāngāhī, hāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [kuddise sırrehü’l-‘azīzü’l,]

kudret: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

- vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir hālet-i ‘arīzī ola. / O maķūle kuvvet ü **kudret**den maħall-i iktizāda nesne hāşıl u zāhır (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [kudret, -den]

- ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā'at ve sebeb-i füzūnī-i **ḳudret** ü cūr'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*ḳudret,]*

ḳudret-i: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

- fūrūḡ-ı ḥod-fūrūṣī zānn idüp, istib'ād u istiksār itme ki **ḳudret-i** bālīga-i cenāb-ı / ḥallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle şānuhu ba'īd degüldür ki ḥavāşş-ı cemī' - (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*ḳudret-i,]*

ḳudreti: Güç, kuvvet, takat.

- āsmānı, yed-i mü'eyyed-i **ḳudreti**, perdāhte vü pīrāste kılup rūzān u şebān / zerrīn-sāḡar-ı āftāb-ı raḡşānı ve sīmīn-kāse-i māh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*ḳudreti,,]*

ḳudsivve: Temizlik;saflık;kutsallık.

- ḳudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadīş-i meşhūrdur, nişān-ı faḡr u mübāḥāt-ı / fermān-ı zīşānīdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*ḳudsiyyeden, -den]*

ḳüdüret: Üzüntü, kaygı II Bulanıklık.

- eylemezsin ki zer-i mümessek ü mükerrer ḥalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd **ḳüdüretümdedür.** ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*ḳüdüretümdedür., -ümdedür.]*

ḳüffār: Kâfiler, müslüman olmayanlar.

- ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı **ḳüffārda** yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā'at ve sebeb-i füzūnī-i ḳudret ü cūr'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*ḳüffārda, -da]*

ḳuḥlū'l-cevāḥir: Cevher (esas sürme) sürmesi.

- nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, meḳḥūl-ı **ḳuḥlū'l-cevāḥir-i** [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*ḳuḥlū'l-cevāḥir-i,]*

ḳuhsār: Dağlık yer, dağ tepesi.

- gürūḥ-ā-gürūḥ, seyr-i şāḡrā vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü **ḳuhsāra** çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*). [*ḳuhsāra, -a]*

ḳüleḡ-güṣe-i: Şapka köşesi, sarık kenarı, fes kenarı;.

- (Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥübān u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [küleh-gūşe-i, --i]

küleh-keş: Kūlah takan, kūlah çeken.

- Benefşe, hırka-i kebūd-püş u **küleh-keş-i** mürīd-i ḥāşu‘l-ḥāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endīşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [küleh-keş-i, -i]

küll: Hep, tüm, bütün. Çok. Cüzlerden meydana gelen.Bütün cüzlerin şumul ve istiğrak üzere ifadeleri.

- Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le‘īm ü denī ki nüş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i **küll** ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [küll,]

küllābger: Çengel çeviren, çengel koyan.

- derīde kılmamışdur. / Ve **küllābger-i** güzāf u bī-ma‘nā, ḥırmen-i ḥāşıl-ı ‘ömr-i deh-rūzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). [küllābger-i,]
- Saña ki āteş-i zebāne-keş-i **küllābger**, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i‘tinā idüp dem-zen-i müfāḥeret olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [küllābger,,]
- Tevaḥkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı **küllābgerān-ı** bī-emānda ḳaldukda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kıra‘at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [küllābgerān-ı, -ān-ı]
- [...] / Baña nār-ı sūzān-ı **küllābgerān** ile seng-endāz-ı mancınık-ı ṭa‘n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11). [küllābgerān, -an]
- küllābgerān olmamışiken cümleten cism ü ten / [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2). [küllābgerān, -an]

kulüb: Kalpler.

- [...] beni endaḥte-i gird-āb-ı ḥarām kılup, **kulüb** u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3). [kulüb,]

kumri: Kumru.

- Serv-i ser-keş ü āzāde-i bağ, mişāl-i **kumrī**, gulām-ı ṭavḳ-ber-gerden-i / ḳadd-i ser-efrāzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [kumrī,,]

künc: Köşe, bucak, kenar.

- olmağla ḥavāle-i nīş-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ḥaberdār olmaduñ, ki defne vü genc, **künc-i** ḥarābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [künc-i, --i]

kurb: Yakın.

- rūḥları, hemīşe evc-i hevā-yı **kurb-ı** İlähīyi cüyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla nigerān idiler. (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2). [kurb-ı, -ı]

kurbivvet: *Yakınlık.*

- Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra‘nā-ğonçe-i dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu‘l-ḥāşş-ı **ḳurbivvet** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*ḳurbivvet,*]

küreyve: *Küçük küre, kürecik.*

- dalâletle cādde-i ḥaḳdan inḥirāf ve telḳīn-i şeyāṭīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / **küreyve-i** ḥilāf iden güm-rehānı, ṭarīḳ-i tevḫīḳ-i refīḳ-i İslāma ḥādī vü dā‘ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*küreyve-i,*]

kütāh: *Kısa.*

- Ve sen ḥod, pāyān-ı kārđan mülāḥaza ve endīşe kılmazsın. / Ebr-i bahārī, ‘ömr-i **kütāh-ı** nā-pāydāruña, çeşm-i rahımla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*kütāh-ı, -ı*]
- Ve senüñ ‘ömr-i **kütāhuñ** ḥod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*kütāhuñ, -un*]
- Cenāb-ı İzid-i ‘alīm ü ‘allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / ‘ömr-i **kütāh** u tiz-reftārları, bi‘l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa‘at u ‘ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*kütāh,*]

kütāh-‘ömr: *Kısa ömürlü.*

- CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA‘NĀ / Ey **kütāh-‘ömr** u zebān-dırāz, saña ne güne ḥālet vāḳı‘ oldu, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*kütāh-‘ömr,*]

kütāhter: *Boyu kısa, cüce.*

- ‘ömr ve zamān-ı ḥayātlarından ḳalīl ü **kütāhter** vāḳı‘ olmuştur. / Kendü güftār-ı mu‘ciz-āşārları mışdāḳınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*kütāhter,*]

ḳuvvet: *Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.*

- Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i **ḳuvvet** ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*ḳuvvet,*]
- vesāṭet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir ḥālet-i ‘arızī ola. / O maḳūle **ḳuvvet** ü kudretden maḥall-i iktizāda nesne ḥāşıl u zāḥir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ḳuvvet,*]
- duḥter-i rez iken, ‘acibe vü ġarībедür ki kendüñi ser-māye-i / **ḳuvvet** ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ḳuvvet,*]
- ve ne vechle **ḳuvvet-i** muḳāvemettüñ vardur. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [*ḳuvvet-i, -i*]
- ve kirāren ḥarb u ḳıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı **ḳuvvet** ü şecā‘at ve sebeb-i füzūñi-i kudret ü cür‘et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*ḳuvvet,*]

kūy: *Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).*

- ser-i ‘azîzin, **küy-i** şavlecân-ı fenâ ve gâltân tûb-ı hâk-ı hasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*küy-i, --t*]

L

lâf: Söz.

- Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya ‘nî bu **lâf-ı** hod-sitâyı ve hakkında bu ta ‘rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, ‘inân-ı ihtiyâr, dest-i ta Hammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*lâf-i,*]
- [...] / Ve dem-be-dem gayret ü hamîyyetden **lâf** u güzâf urursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8*). [*lâf,*]

lâf-hâv: Lafı ağzında geveleyen.

- fenâ olurken neden bu kadar **lâf-hây** u bî-hûde-güftâr olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [*lâf-hây,*]

lâf-perdâz: Sözü düzenleyen.

- ‘Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hûde jâj-hây u **lâf-perdâz** olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma‘nâ güft u güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*lâf-perdâz,*]
- gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden **lâf-perdâz** ve gâh kendüñi fâhr-ı / hanedân ve âb-ı rüy-ı düdmân kıyâs u iz‘ân idüp bâlâ-makâm-ı iftihâr u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*lâf-perdâz,*]

lahd-i zemîn: Mezar yeri.

- yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, huşk mände-i nihân-hâne-i **lahd-i zemîn** olan nebâtât u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*lahd-i zemîn,*]

la‘în: Lanetli.

- mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki hilkat-ı şeytân-ı **la‘în** ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*la‘în,*]
- Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / olup, **la‘în-i** bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı züll-i la‘net ü nefrîn ve sergerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*la‘în-i,*]
- ve terâne-senc-i gurûr u kibr olup rütbeñi, muhâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı **la‘în-i** hod-bîn, Hâzret-i Âdem, ‘aleyhi‘s-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*la‘în-i,*]

lakab-ı: Lakap, mahlas.

- Ve **lakab-ı** [...] mülakka kılınup suhre-i / dehr ve şöhr-i şehîr, adlanmañ hod, seni âhîr halvet-hâne-i zâhidân-ı şâfî-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*lakab-ı,*]

lâkin: Lâkin, fakat anlamında bağlaç.

- Lâkin / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 6*). [*lâkin,]*
- [...] / Pîş-ez-în, üstâda ber-pâ, bir dıraht-ı bî-hareket idüm, **lâkin** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6*). [*lâkin,]*
- olmuşumdur. / **Lâkin** ben ki, mehekk-i kalb ve mi'yâr-ı derûnum. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4*). [*lâkin,]*
- Lâkin bir merde aña ıttılâ' ve âferîdeden bir ferde aña sebîl-i teyakkun / u âgâhî, bîrûn-ı hadd-i imkândur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*lâkin,]*

lâkin: *Lâkin, fakat anlamında bağlaç.*

- pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; **lâkin** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*lâkin,]*

lâl: *Far. Dilsiz, ebkem.*

- lâl olup, bu beytle leb-cünbân-ı dehân-ı hâl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*lâl,]*

la'l: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

- firâkla, dâmânum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, hûn-ı iftirâkla dil-i / nâlânum **la'lnâk** iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*la'lnâk,]*
- [...] / Ben yâkût-ı seyyâle-i cân ve **la'l-i** müzâb-ı rûh-ı revânûm. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14*). [*la'l-i,]*
- Ey **la'l-i** müzâb u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u turfe-cevher (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*la'l-i, --i]*
- Âbsın ma'nîde ammâ âb-ı âteş-pâresin / **La'lsın** şüretde reng ü rûyla ammâ nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*la'lsın, -sın]*

la'l: *Yakut taşı.*

- 'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rûbûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve **la'l-** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*la'l-,]*

lâle: *Far. 1. Maruf çiçek. 2. Halkalı zencir.*

- [...] / ve kıtarât-ı şebnem-i terle rûy-ı Gül-i ra'nâ, nümûdâr-ı 'izâr-ı **lâle-** (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*lâle-,]*
- nergis-i mest, zerrîn-kadehin ve **lâle-i** nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebz-zârda def'-i derd-i ser-i humârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*lâle-i, --i]*
- Ve **lâle-i** nu'mân-ı çemen, sūziş-i reşk-i âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / dâğ-ber-derûn u dil-sûhtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*lâle-i, --i]*
- Çıkardı erba'înin tekve-gâh-ı gülsitân içre / Dil-i **lâle** n'ola nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*lâle,]*
- Ve **lâle-i** la'l-fâm, çerâğ-ı hâş u micmeredâr-ı ihlâşumdur ki her gâh kalb-i / âgâhı cilvegâh-ı nûr-ı siyâhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*lâle-i, --i]*
- Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i **lâle-i** pür-jâle, sîr-âb u şad-âb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*lâle-i,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od hârsuz gül dâğsuz **lâle** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*lâle,]*

lālegūn: (Fa.) Lale renkli.

- Eger seni rūy-ı gülgūn ve ruhsār-ı **lālegūna**, teşbīh ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pūr-fūsūnı, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [lālegūna,,]

la' l-fām: La' l renkli (şarap).

- Ve lāle-i **la' l-fām**, çerāğ-ı hāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [la' l-fām,,]

lā-li-garazi: Amacıyla.

- bahāne-i luţf u merḥamet, **lā-li-garazi** izhārī'l-ma' rifet, 'atf-ı 'inān ve 'alā- / kaderi'l-imkān, izhār-ı tek ü tāz-ı cevelān olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [lā-li-garazi,]

la' līn: Kırmızı renkli.

- meşşāta-i gāzab u kīn, ruhsāruñı gāh gāliye-i **la' līn** ve gāh gāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [la' līn,]
- Ey Gül-i **la' līn** kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suḥan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [la' līn,]

lā-mekān: Mekānsız, yersiz, yere ihtiyācı olmayan; Allah.

- Kāmeti kim oldı bağ-ı **lā-mekān** pīrāyesi / Nūrdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [lā-mekān,]
- Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı şebhāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve hümā-yı **lā-mekān** peymā-yı āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [lā-mekān,]

lāmi': Parlayan, parıldayan.

- piyāleden **lāmi'** u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki ufq-ı maşrıq-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [lāmi',]

la' n: Sövmek, sövülmek, nefrīn etmek, edilmek; lâ'n-ı iblīs. Fi'l-asl rahmetten, ḥayr u felāhtan ib'ād manasınadır. "Lâ'n" Cenâb-ı Hakk tarafından olursa dünyada tevfikten, ahirette rahmetten ib'ād murat olunur.

- nihād-ı ḥalīfetu'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsī, şāyeste-i / selāsıl ü aḡlāl-ı **la' n** oldı. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [la' n,]

la' net: Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olsun.

- Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / olup, la‘în-i bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı zûll-i **la‘net** ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*la‘net,*]

lâ-revb: Şüphesiz.

- ki bu gülşen-sarây-ı dehr-i hazân-peziîre ‘âlem-i gayb u iklîm-i **lâ-reybden** / irmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4*). [*lâ-reybden,*]
- zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i **lâ-reybdür**, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6*). [*lâ-reybdür,, -dür*]
- zindesini, ki cilvegâh-ı ilhâmât-ı iklîm-i **lâ-reybdür**, fütâde-i pister-i helâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*lâ-reybdür,, -dür*]

latîf: Hoş, tatlı söz, şaka.

- Oldukça ka‘ta‘ zebânûñ eyler / Şavt u nağamuñ **latîf** u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*latîf,*]
- ‘ayândur. / Ve murğ-ı ‘âlî-pervâz-ı dil-i **latîfân**, bi‘l-cümle ol şekl-i ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*latîfân,, -ân*]
- [...] fehvâ-yı şerîf ve / ma‘nâ-yı **latîfinden**, teşhîş ü temyîz ideler, ki hîç bir remz-i dil-peziîr ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*latîfinden,, -inden*]

latîfe: Hoş, tatlı söz, şaka.

- haşâ‘il-i **latîfe-i** gün-â-gün ve fezâ‘il-i şerîfe-i rûz-efzûndan bî-haber ü âgâh / isen; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*latîfe-i,*]
- olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyârîden, fi‘l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı hikmet-‘unvân ki ehadîş-i **latîfe-i** peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*latîfe-i,*]

latîfe-engîz: I. Latife yapan II. Şakacı.

- bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i şifâta ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı **latîfe-engîz** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*latîfe-engîz,*]

latîf-i: Hoş, güzel, estetik.

- Ve her çend sāgar-ı zerrîn ü cām-ı billûrîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya‘nî kâse-i minâ, cism-i **latîf-i** rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*latîf-i,*]

latîf-tab‘ân: Hoş yaratılışlılar, hoş tabiatlılar, yumuşak huylular.

- Ve **latîf-tab‘ân** u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîvesân-ı zamâne, hûy-ı / melekîyyü‘l-hışâlî, mu‘attar-sâz-ı meşâm-ı ‘âlemiyân olan şemîm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*latîf-tab‘ân,*]
- idüp, tab‘-ı selîm-i **latîf-tab‘ânı** ve nihâd-ı pākîze-nijâd-ı pāk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı suver-i ma‘ânîdür, eşer-peziîr ü rikât-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*latîf-tab‘ânı, -ı*]

lā-yezal: Zeval bulmaz, yok olmaz, bitmez (Allah).

- [...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı **lā-yezālī** ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zü‘l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*lā-yezālī,*]

lāyık: Yakışır, münasip, şâyân.

- Ey şadr-ı güzîn Hıdīv-i zī-şân / Sen zātuña **lāyık** eyle ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*lāyık,*]

lāzım: Gerekli.

- Pes merd-i pāk-bīn ü hāk-güzīne **lāzımdur**, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütāla‘a vü dıkkat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*lāzımdur,* -dur]

le‘āl: Inciler.

- Oldı çü **le‘āl-i** nazm manzūr / Kıl pâyına dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*le‘āl-i, -i*]
- bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūkça-i güş-ı hüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürrer ü **le‘āl** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*le‘āl,*]

leb: F. Dudak.

- berr-i pūr harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pūr sūz u tābnāk ve **leb-i** pūr-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*leb-i,*]
- Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve **leb-i** pūr-şarab-ı cūybārda, zevrağ-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*leb-i, --i*]
- Gūyā **leb-i** cūy u bāde-i nāb / Kāt kāt dem-i ‘ayş u ‘ālem-i āb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*leb-i, --i*]
- Ve berğ-ı rahşende, hānde-i güzāf u bī-cāyuña, **leb** ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü hāndān ve her ān bu neşidle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*leb,*]
- bozorgvārimuñ, tuğra-yı garrā-yı menşūr-ı pūr-nürıdur. / [...] ki **leb-i** hikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*leb-i, --i*]

leb- i: F. Dudak.

- Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hıred daği güş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*leb- i,*]

leb-ā-leb: Ağzına kadar dolu.

- Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billürīne, bişter gelüp **leb-ā-leb** / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūh-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*leb-ā-leb,*]

leb-ber- leb-i: *Dudak dudağa II ağzına kadar dolu; sarhoş.*

- görmüş pîş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-‘âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârayîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*leb-ber- leb-i, --i*]

leb-cünbân: *I. Dudak sallayan II. Konuşmak.*

- lâl olup, bu beytle **leb-cünbân-ı** dehân-ı hâl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*leb-cünbân-ı,*]
- Ve berç-ı rahşende, hânde-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü hândân ve her ân bu neşîdle **leb-cünbândur**. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*leb-cünbândur.,*]
- Ve [...] ile **leb-cünbân-ı** gurûr u istikbâr / olup, la‘în-i bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı züll-i la‘net ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*leb-cünbân-ı,*]

leb-rîz: *Ağzına kadar dolu.*

- nergis-i mest, zerrîn-kadehîn ve lâl-e-i nu‘mân piyâlesin, **leb-rîz** ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def‘-i derd-i ser-i humârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*leb-rîz,*]

leged-küb: *Ayakla vuran.*

- taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve **leged-küb-ı** hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı ‘ırz u vaqârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*leged-küb-ı,*]

lehv: *Oyun, yararı olmayan şeyler.*

- [...] / Ben hüd mahşûs-ı **lehv** ü neşât ve sebeb-i lu‘b u inbisâţum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*lehv,*]

le‘î: *LEİM: sıf. ve i. (Ar. lev m “kınamak”tan le‘im) 1. Alçak, aşağılık (kimse, şey): Nice zaman idi aksine döndürüp feleği / Cefâyî âdet edinmişti rûzigâr-ı leîm (Nef‘î‘den). Ah ne leimmiş, bilemez idim (Ahmed Vefik Paşa). 2. Kendisi de yemez, başkasına da yedirmez derecede cimri olan (kimse): Tatalım kul leimdir / Efendisi kerimdir (Aziz Mahmud Hüdayî). Leîme rencişi-i hâtır verir kerem etmek (Şeyhülislâm Yahyâ). Ta‘n u teşnîe sezâ-vâr olsa da şahs-ı leîm / Mücrim olsun mu taleb-kârın kusûrundan kerîm (Şâir Eşref).*

- Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her bahîl ü **le‘îm** ü denî ki nüş eyleye, / ‘âkıbet cüz‘i küll ider, ya‘nî dâd u dihiş ve şahâvet ü bahşîşde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*le‘îm,*]

le‘îm: *LEİM: sıf. ve i. (Ar. lev m “kınamak”tan le‘im) 1. Alçak, aşağılık (kimse, şey): Nice zaman idi aksine döndürüp feleği / Cefâyî âdet edinmişti rûzigâr-ı leîm (Nef‘î‘den). Ah ne leimmiş, bilemez idim (Ahmed Vefik Paşa). 2. Kendisi de yemez, başkasına da yedirmez derecede cimri olan (kimse): Tatalım kul leimdir / Efendisi kerimdir (Aziz Mahmud Hüdayî). Leîme rencişi-i hâtır verir kerem etmek (Şeyhülislâm Yahyâ). Ta‘n u teşnîe sezâ-vâr olsa da şahs-ı leîm / Mücrim olsun mu taleb-kârın kusûrundan kerîm (Şâir Eşref).*

- ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı Nemrûd-ı **le‘îm**, Halîl-i / İzîd-i Celîl ü ‘Azîm, Hazret-i İbrâhîm, ‘aleyhi‘t tahîyyeti ve‘t-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*le‘îm,,*]

leşker: Asker.

- ‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / **leşker-i** peykerâna ki; envâ‘-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*leşker-i, --i*]

letâfet: Güzellik, hoşluk.

- Sâkî-yi şîrîn-kârlar daği, ki her birinün evşâf-ı hüsni dil-pezîr ve **letâfet-i** / cemâl-ı ‘âlem-gîrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*letâfet-i, --i*]
- merdumdârdur ve bedîhiyü’l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsni ü / **letâfet** bisyâr u bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*letâfet,]*
- merdumdârdur ve bedîhiyü’l-medlûldur, ki merdüm ü merdümîde, hüsni ü / **letâfet** bisyâr u bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*letâfet,]*

letâfet: Latîflik, hoşluk, güzellik.

- Senün müddet-i tarâvet ü **letâfetün** ve vakt-i i’tibâr u râğbetün her sâl-ı / ferhunde-fâlda, se mâhdur, ki cyyâm-ı nev-bahârdan ‘ibâretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*letâfetün, -ün*]

letâfet-âsâr: Güzellik eserleri.

- Ve fûşûl-ı çehârda benüm zamân u ‘ahd-i **letâfet-âsârümde**, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña râğbet ü i’tibâr, bîşter ü bî-şûmârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*letâfet-âsârümde,, -umda,]*

letâfet-nisâb: Hoşluk miktarı, oranı.

- olmuşdur, senün ‘indünde zebân-âvürde-i beyân u ta’bîr ve medâiyi ü elķâb-ı / **letâfet-nisâbdan** ki benüm haķķumda lisâna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*letâfet-nisâbdan,]*

letâvif: Latîfeler, güldürecek güzel sözler ve hikâyeler.

- İzzid-i Mûte‘âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr hikmeti ve perde-i hikmetinde nihân hezârân şuver-i **letâvif** (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*letâvif,]*

leyl: Gece.

- [...] kerîmesince **leyl** ü nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid ü senâ-güyan-ı Hâzret-i İzzid-i Kirdgâr (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3*). [*leyl,]*

lezzet-resân: Lezzete ulaştıran.

- Ve birâder-i digerüm hall-i helâldur, ki hem-kâse-i sükker-i mükerrer-i / **lezzet-resândur**. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*lezzet-resândur., -dur*]

libâs: Elbise, giysi.

- Senüñ âsîb ü gezendüñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir **libâs-ı** pakîzeye çekide ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*libâs-ı,]*

ligâm: Gem, dizgin.

- yokdur. / Ve hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, semt-i hılâfa imâle-i **ligâm-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*ligâm-ı, -ı*]

lisân: Dil.

- mazmûn-ı belâgat-meşhûnı üzere mütâla'a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıklarınca kimi âl-i tûfî-i **lisânın**, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*lisânın., -ın*]
- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı **lisân-ı** lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*lisân-ı, -ı*]
- olmışdur, senüñ 'indüñde zebân-âvürde-i beyân u ta'bîr ve medâyiḥ ü elḳâb-ı / leṭâfet-nişâbdan ki benüm ḥaḳḳumda **lisâna** gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*lisâna, -a*]

lîkin: Fakat, ama, ancak.

- lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı idrâki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubâr idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [*lîkin,]*

lu'b: Oyun, eğlence.

- [...] / Ben ḥod maḥşûs-ı lehv ü neşât ve sebeb-i **lu'b** u inbisâtum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*lu'b,]*

lücce-rîz: Dalga saçan.

- 'ayn-ı giryê vü bükâ eyleyüp çeşmesâr-ı dîdeden deryâ deryâ, dicle-ḥîz ü lücce- / rîz itdi. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 5*). [*lücce-rîz,]*

lûlû-bâr: Far. İnci yağdırıcı, yağdıran.

- Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı **lûlû-bâr-ı** düldül- / süvâr-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*lûlû-bâr-ı,]*
- [...] ḥadîs-i **lûlû-bârıdur**. / Bu teng-nây-ı fânî vü muḥaḳḳar nişîmen-i virânî ve bu saḳf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*lûlû-bârıdur., -ıdur.]*
- Ve güftâr-ı **lûlû-bâr-ı** server-i kâ'inâtdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istihyâ itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*lûlû-bâr-ı,]*

lûlû-nizâm: I.İnci dizen II. İnci gibi sıralı olan.

- i ruhsârumda, hıyre vü hayrân kalup bu nazm-ı **lûlû-nizâm-ı** münâsibü'l- / makâmı, vird-i zebân ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [lûlû-nizâm-ı,]
- [...] kelâm-ı **lûlû-nizâmına** tevcîh-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâîkâsın, muṭlaḳu'l-'inân, ve her bâr, mızmar-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [lûlû-nizâmına, -ına]

lutf: Ar. Yardım, inayet, ihsan.

- Yok ağzımı açmağa mecâlüm / **Luṭf** u kerem it mürüvvet eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [lutf,]
- Bir cür'a-i **luṭf** iderler in'âm / Luṭf eyleseler sitem-fezâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [lutf,]
- Bir cür'a-i luṭf iderler in'âm / **Luṭf** eyleseler sitem-fezâdur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9). [lutf,]
- Biñ kerre olur aña peşimân / Eyler seni **luṭfı** ile memnûn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [lutfı, -ı]
- Gör ey yem-i cûd u 'ayn-ı ihsân / Tevcîh-i nigâh-ı **luṭfa** şâyân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16). [luṭfa, -a]
- Hem-hâşşa-i merhem-i Süleymân / **Luṭfuñ** durur ey şefîḳ-i 'âlem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6). [luṭfuñ, -uñ]
- Güftâr-ı Mesîḥ ile hem-dem / **Luṭfuñ** durur ey Sikender-i 'aşr (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7). [luṭfuñ, -uñ]
- Luṭfuñla ola meger ki bihbûd / **Luṭfuñdur** ey Âşaf-ı cihân-bân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [luṭfuñdur, -uñ, -dur]
- Luṭfuñla ola meger ki bihbûd / Luṭfuñdur ey Âşaf-ı cihân-bân (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [luṭfuñla, -uñ, -la]
- Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv u **luṭf** u ihsân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [lutf,]
- bahâne-i **luṭf** u merḥamet, lâ-li-garaḫi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / ḳaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevelân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [lutf,]
- âlâmdan âzâd, belki bir nîm-nigâh-ı **luṭfa** şâyân görüp, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i ṭâḳ-ı seb'a-şidâd ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [luṭfa, -a]

M

mâ'ada: -den başka, gayri.

Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı dil-cüyumi ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i ṭâhir ü ḥıla'-ı fâhirelerinden **mâ'adâ** şafḥa-i cemâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [mâ'adâ,]

ma'an: Birlikte, beraber.

huḫûr-ı ḳâḫîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını **ma'an** götürür. / Mül çün bu mâ-cerâ-yı ṭâḳat-rübâyı, gûş itdi, ifrât-ı ḡam-ı ḡayret-âmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [ma'an,]

ma'ânî: Manalar.

idüp, ṭab'-ı selîm-i laṭîf-ṭab'ânı ve nihâd-ı pâkîze-nijâd-ı pâk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı şuver-i **ma'ânîdür**, eşer-peḫîr ü rîḳḳat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4). [ma'ânîdür,, -dür]

ma'avib: Ayıplanacak hareket ve davranışlar, ayıplar.

medîha-hvân-ı zât-ı pür-hüner-i bî **ma'âyibüm** olurlar: / Ez- Sâkinâme-i Riyâzî (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [*ma'âyibüm,*]

mācera: Macera, baştan geçen olay.

huzûr-ı kâdîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / Mül çün bu **mā-cerā-yı** tākāt-rübâyı, güş itdi, ifrāt-ı ğam-ı ğayret-āmîz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [*mā-cerā-yı, -yı*]

mezellet ü hāksārîyüm. / **Mā-cerā-yı** şüret-i hālüm aña mu'ādil ü mümāşıldür ki, bir zamānda bir (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8). [*mā-cerā-yı, -yı*]

mā-cerāda: Cereyan eden şey, vuku bulan hâl.

ve āştî vü şulh u **mā-cerāda** bulunup şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4). [*mā-cerāda,*]

mā-cerāyı: Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.

Mül çünki bu **mā-cerāyı**, ya'nî bu lāf-ı hōd-sitāyı ve hāķķında bu ta'rîzāt u / tevbihāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, 'inān-ı ihtiyār, dest-i tahammülden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [*mā-cerāyı,*]

mādde: Nesne II Varlık, mevcudiyet.

Māye-i heybet ü şavlet ve **mādde-i** kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamıyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [*mādde-i,*]

māder: Anne, vâlîde.

yokdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zîrā sen henüz cān u ciger-güş-e-i **māder** ü pîrāye-i āġuş-ı dāye ve cılve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [*māder,*]

mağdūr: Gadre, haksızlığa uğramış ve gadir görmüş. II Aşk III Mazur IV Haklı bir gurur ile mazur olmak.

Bir bî-kes-i nā-murād u zārum / **Mağdūr-ı** 'adū-yı hilekārüm (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17). [*mağdūr-ı, --ı*]

mağfiret: Yarlıgamak, günahı setr ve affetmek: ümîd-i mağfiret.

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'şıyyet ü günāh olursam, rahmet-i bî-ġāyet ve / **mağfiret-i** bî-nihāyetüm kimde zāhir ü 'āyân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [*mağfiret-i, -i*]

kerem ü 'ātîfet ve rahmet ü **mağfiretini** āşkār u izhār eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [*mağfiretini, -i, -n, -i*]

mağz-hurās: *Beyin tırmalayıcı.*

renciṣ-i ḥumār-ı **mağz-hurās-ı** ālāmla bī-ḳarār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*mağz-hurās-ı,]*

māh: *1. ay 2. ay yüzlü güzel.*

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste ḳılup rüzān u ṣebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥṣānı ve ṣīmīn-kāse-i **māh-ı** tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*māh-ı, --ı]*

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste ḳılup rüzān u ṣebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥṣānı ve ṣīmīn-kāse-i **māh-ı** tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*māh-ı, --ı]*

Ve senüñ ‘ömr-i kütāhuñ ḥod yek **māha** müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*māha, -a]*

Bir dem bu gülṣen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice **māh** u sāl giryān u pür-gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*māh,]*

māh: *Yılın on iki bölümünden her biri.*

Bir dem bu gülṣen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice **māh** u sāl giryān u pür-gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*māh,]*

maḥabbet: *Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.*

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūṣūl-ı erba‘ada, ser-riṣte-i meyl ü / **maḥabbet**, gūsiste vü münḳatı‘ ve germī-i bāzāruma gezend ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*maḥabbet,]*

[...] beni endahte-i gird-āb-ı ḥarām ḳılup, ḳulüb u bāṭın-ı / nāsa bīṣter ü bī-şümār, baña meyl ü **maḥabbet** ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*maḥabbet,]*

tevbe vü istiğfār ve bāṭın-ı tevbe, **maḥabbet-i** İzid-i celīl ü ğaffār›dur. / Ber-ma‘nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [*maḥabbet-i,]*

maḥabbet-endiṣ: *Sevgiyi düşünen.*

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı ṣadāḳat-kīṣ ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endiṣ olup cebīn-i sātı‘u‘n-nūr-ı ihlāṣı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*maḥabbet-endiṣ,]*

maḥāfil: *Toplantı yeri.*

Ve her **maḥāfil** ü encümende / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8*). [*maḥāfil,]*

mahal: *Yer, mekan, mevki.*

[...] / Ve bu **maḥalde** şādıku'l-ḳavl u rāst-gūysun, zīrā ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*).
[maḥalde, -de]

maḥall: Yer, mekan //yerinde, uygun.

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki **maḥall-i** zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cūr'et ü
şecā'atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [maḥall-i,]

vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir hālet-i 'arīzī ola. / O maḳūle kuvvet ü ḳudretten **maḥall-i** iḳtizāda
nesne ḥāşıl u zāhır (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [maḥall-i,]

ü zindegānī oldı. / Nā-gāh **maḥall-i** ma'rekeden bir gūrūh-ı enbūh, gūzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*).
[maḥall-i,]

maḥāmid-i: 1. Şitayişler, senalar. 2. Sena olunacak hasletler, güzel huylar.

ḥaberdār degülsin ve taḥşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / **maḥāmid-i** nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendīde eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [maḥāmid-i,]

maḥbūb: Ar. Sevimli, sevilir.

(Müşābehet-i ruḥsār-ı ḥūbān u 'izār-ı **maḥbūbānla** müfāḥeret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā
ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [maḥbūbānla, -ānla]

maḥbūbān: Ar. Sevimli, sevilir olanlar.

bahārdur, hem-vāre du 'ā-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çin-
i zülf-i **maḥbūbān** ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [maḥbūbān,]

ve **maḥbūbān-ı** cādu-nigāh-ı füsūnkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / āşnā-yı ḳadīmümdür. (*Gül ü Mül,*
Diğer 297, Beyit 11). [maḥbūbān-ı,]

māhdur: (Ar.) Saklı, örtülü.

Senüñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetüñ ve vakt-i i'tibār u raḡbetüñ her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se **māhdur**, ki eyyām-ı
nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [māhdur,,]

mahf: Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.

maḥfî vü nihāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 10*). [maḥfî, -î]

[...] / Bu keyfiyyetüñ daḡı verāsında **maḥfî** hālet ve nihānī ḥikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*).
[maḥfî, -î]

mahfûz: Saklanmış, sakınılmış, bir yere konulup emniyete alınmış.

Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Ḥudā mu‘ammer itsūn (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9). [maḥfūz,]

mahrem: Gizli, saklı. II Dost, sırdaş.

Nice müddet, **maḥrem-i** ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [maḥrem-i, -i]

mahrem: Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samimî dostu olan kimse, sırdaş.

ü **maḥrem** oldı, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 12). [maḥrem,]

mahrem-i: Mananın sırlarının gizliliği.

[...] / ve **maḥrem-i** bālā-nişīn-i ḥarīm-i aḥadiyyet, [...] (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2). [maḥrem-i,]

mesned-nişīn-i [...] ve yeke-süvār-ı / mızmar-ı [...] **maḥrem-i** ḥarīm-i celāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [maḥrem-i,]

maḥşūra: Ar. Kuşatma.

şad güne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşire vü mevfüre ve ḥavāşş-ı nā-ma‘düde vü **maḥşūra** ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [maḥşūra,]

maḥşūs: Özel kılınan, Vurgulanmış.

[...] / Ben ḥod **maḥşūs-ı** lehv ü neşāt ve sebeb-i lu‘b u inbisātım. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11). [maḥşūs-ı, -ı]

māhtāb: Ay ışığı, ay aydınlığı, dolunay.

Ve **māhtāb** ki meşşāta-i ruḥsāre-i ‘arūsān-ı bağdur, ya‘nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [māhtāb,]

ma‘īset: Geçim darlığı, sıkıntısı.

Bir yaña meşākḳat-i **ma‘īset** / Bir yaña melāmet-i çhibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [ma‘īset,]

makāl: Söz, kelam.

giriḥ-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / güne ḡoñçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i **makāl** oldı ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [makāl,]

Eger bu **mākāl-ı** kizb-ihtimâlde, şādıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dürüg- / ihtivâda rast-rev-i şāh-rāh-ı hāḳḳ isen pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*mākāl-ı,]*

makām: Durulacak yer, durak, mesken.

da'vā-yı hamiyyet ü ğayretle nağme-perdāz-ı **makām-ı** ser- / bülendī, ve bī-ma'nā, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*makām-ı,]*

makām: Musikide bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağılı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu.

Binā-ber-în, erbāb-ı tab'-ı Fārs zemînden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, **makām-ı** 'Acemde nağme-serā-yı îcād ve nevā-pîrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*makām-ı, -ı]*

makām: Yer. II müzik makamı.

ergāvān ve ğuşūn-ı pür-şükûfe-i gün-ā-gün-ı dırahtānda, her biri bir / **makāmdan** zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu nağamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*makāmdan,]*

makāmāt: Makamlar, mevkiler.

'āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişîn-i **makāmāt-ı** ḥarābāt ve ğüşe-ğüzîn-i cāy-ı fenā (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [*makāmāt-ı,]*

makām-ı: İnsanın gösterdiği faaliyetle ulaştığı, sıkıntılara katlanarak azimli bir şekilde gerçekleştirdiği merhale.

ü nikāt-ı reng-āmīz suḥanı, şu'belendirüp ber-mışdāk-ı [...] / [...] dā'ire-i i'tidālden resīde-i **makām-ı** kıl u ḳāl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*makām-ı,]*

Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı **makām-ı** encām itdi, / Gül dehen-ğüşā-yı ḳahḳaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı ğüftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*makām-ı,]*

makām-ı: Makam, rütbe, mevki.

[...] / Ve ḥasb-ı hālümde bu zemzeme ğüş-ğüzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı **makām-ı** 'Acemden şudūr idüp mengüş-ı ğüş-ı cihāniyān olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*makām-ı,]*

makarr: Durulan, mesken edinilen yer.

mışdākına mā-şadaḳ olan mekkāre-pîre-zenān gibi, ḳavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu'terif ü **makarr** olup, süst-ḳadem-i bī-hamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*makarr,]*

makbûl: Beğenilen, kabul gören, hoş a giden, hoş.

firîfte vü hayrân ve ol hey'et-i **maḳbûla**, şifte vü nigerân olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16).
[maḳbûla,, -a]

maḳdem: Gelme, Ayak basma.

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālâne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i **maḳdem-i** şah-
ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [maḳdem-i,]

maḳhūr: Kahrolunmuş, helâk edilmiş.

Bed-hvâhları zelîl ü **maḳhūr** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11). [maḳhūr,]

ma'kûl: Akla uygun, mantıklı, akıllıca.

'ayândur. / Ve murğ-ı 'ālî-pervâz-ı dil-i laṭîfân, bi'l-cümle ol şekl-i **ma'kûla**, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15).
[ma'kûla,, -a]

hayrân iken, **ma'kûl** u nîkûdur dîrsin. / Ve ḥaşış-i pür teşvîş ciger-hvârı ḥarîṭa-i ü ki nekbet ü idbâr ve (Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 13). [ma'kûl,]

[...] / Ey Mül, **ma'kûl** eyledün ki nisbet-i İblîs, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4).
[ma'kûl,]

mâkûle: Cins, tür, takım, çeşit.

müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / ḥastemi, ne **maḳûle** ṭabîb-i ḥâzık-ı nabz-
şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1). [maḳûle,]

vesâṭet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, bir ḥâlet-i 'arîzî ola. / O **maḳûle** kuvvet ü ḳudretten maḥall-i iḳtizâda
nesne ḥâşıl u zâhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [maḳûle,]

māl-â-māl: Çok dolu, dopdolu olmak.

gül-bāṅ-ı kelîme-i tevḥîd ile **māl-â-māl** ve nevbet-i pençgâhe-i İslâm, ṭanîn- / endâz-ı heftümîn-ḳıybâb-ı çarḥ-ı
muḥtâl ola; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [māl-â-māl,]

bend ü zîver-efzâ oldu ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûḳça-i gûş-ı
hûş-ı meclisiyânı, **māl-â-māl-ı** dürer ü le'âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [māl-â-māl-ı, --ı]

mâlik: Sahip. Bir şeye sahip olan, bir şeyi olan.

[...] / **Mâlik-i** rây-ı zerrîn ü ḥüsn-i tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16). [mâlik-i, -
i]

pişmiş zann u ḥayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâḳış u ḥâmsın. / Ve egerçi, **mâlik-i** kiber-i sinn ve sâl-ḥürde
vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [mâlik-i, -i]

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmāni ve bī-pāyān **mālik-i** ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*mālik-i, -i*]

[...] / dur, şecā' at u cūr'ete **mālik** ü ḳādir olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [*mālik,*

mālīde: *Bulaşmış, sürülmüş.*

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endīş olup cebīn-i sātī' u 'n-nūr-ı iḥlāşı daḥi ziyāde **mālīde-i** zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*mālīde-i,*

ma' lūm: *Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan şey.*

Yek-bāre, gürūh-ı ḥūbān-ı 'işve-perdāza niḡeh-endāz ol, tā **ma' lūm** / idinesin ki cemī' isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*ma' lūm,*

heft-caḥīmiden olduḡumuz, **ma' lūm-ı** sākinān-ı şeş-cihet ü heft-iḳlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*ma' lūm-ı, --ı*]

Baḥa niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitīz idersin? / **Ma' lūmuñ** degül midür ki bu ma'nā, ya'nī aḥkām-ı ḥillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ma' lūmuñ, -uñ*]

ma' n: *Cömertliği ile meşhur kişi.*

kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, 'adem ü vücūd-ı cūd-ı / **Ma' n**, ber-ā-ber ü yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ma' n,,*

ma' nā: *Anlam, kavram.*

[...] / Ey ḥāme-i dūr-nişār-ı **ma' nā** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 3*). [*ma' nā,*

Mānī-i şuver nigār-ı **ma' nā** / Yokdur bu hünerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*ma' nā,*

İtdükçe ḥirām-ı 'işve-pīrā / Pā-māluñ olur bütān-ı **ma' nā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*ma' nā,*

Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz mi çıkar ḥilāf-ı **ma' nā** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*ma' nā,*

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu **ma' nāyı**, sebab-i faḥr ve bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*ma' nāyı,, -yı*]

[...] kelāmlarınūñ **ma' nā-yı** kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vażī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*ma' nā-yı, --yı*]

[...] / **ma' nāsınca** zemīn-i dil-teşne ve teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*ma' nāsınca, -sınca*]

ma' nāya ve zībā-yı dūşīzegān-ı mazāmīn-i ḡarrāya, ḥıla' -ı reng-ā-reng-i / fāḥirü't-tırāz-ı feşāḡat ve 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāḡatla bir ḡüne ḥuliy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*ma' nāya, -ya*]

Baḥa niçün ḥavāle-i nīze-i serzeniş ü sitīz idersin? / Ma' lūmuñ degül midür ki bu **ma' nā**, ya'nī aḥkām-ı ḥillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ma' nā,,*

[...] fehvā-yı şerîf ve / **ma'nâ-yı** latîfînden, teşhîş ü temyîz ideler, ki hiç bir remz-i dil-pezir ve (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8). [*ma'nâ-yı, --yı*]

mançınık: İri taşları uzağa atabilecek şekilde yapılmış ve kale duvarlarını dövmek için kullanılmış olan eski bir savaş âleti.

[...] / Baña nâr-ı sūzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı **mançınık-ı** ta'n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11). [*mançınık-ı, ,*]

mânde: Bitkin, aciz, zavallı.

yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, huşk **mânde-i** nihân-hâne-i lahd-i zemîn olan nebâtât u (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3). [*mânde-i, ,*]

ma'nen: Kişinin iç dünyası yönünden, manevi bakımdan, maddeten karşıtı.

hakķumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse **ma'nen** kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [*ma'nen, ,*]

mânend: Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.

mânend-i dem-i i'câz-tev'em-i Mesîh ibn Meryem, hayât-bahş u feyz- / nişâr ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izârân, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [*mânend-i, --i*]

Ve ey mişâl-ı dem-i serî'ü'z-zevâl-ı subh, kem-bekâ vü bî-vücûd. / Ve ey **mânend-i** şafaķ-ı zûd-fenâ vü hün-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [*mânend-i, --i*]

Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berķ-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoķka-i dehân olup mütebessim ü hândân olur, **mânend-i** ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [*mânend-i, --i*]

ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan **mânend-i** bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişâl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [*mânend-i, --i*]

merd, bir bām-ı bülendden, bir âķer merd-i derdmend üzere **mânend-i** / każâ-yı āsmānî, nāzil ü fütāde ve miyānını ĥurd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [*mânend-i, --i*]

mânend-i: Gibi.

Ve **mânend-i** hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-āvāzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân mütevārî-i ĥücre-i ĥamûşî olursın. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [*mânend-i, ,*]

mani: Men eden, engel olan, alıkoyan. engel.

māni'-i nāz u niyāz olan niķāb-ı ĥicāb ve izār-ı 'ārı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [*māni'-i, -i*]

[...] **mānī'**-i idāre-i zebān-ı nādīre-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [**mānī'**-i, -i]

manī: Meşhur Çinli nakkaş ve ressamın adıdır. Sasanîler devrinde, Şâpûr zamanında İran'a gelip Zerdüş'te İ'sâ dinlerinin halitası olan Mânî dini/Maniheizm adlı batıl mezhebi kurmuştur. Mânî dini en çok Çin'de yayılmış olup kutsal saydıkları kitapları resimlerle süslü imiş. Mânî, yaptığı resimler çok güzel olduğu için bu özelliğini müritlerine gökten inen bir mucize olarak göstermiştir. Koyu bir Zerdüş'te olan Hürmüz'ün oğlu Behram tarafından derisi yüzdürülerek öldürülmüş olan Mânî, Nigâristan, Erteng veya Erjeng adlı resim mecmuası ile şöhret bulmuştur.

Âşâruñı görse **Mānī** nā-çār / Hayretle olurdu nağş-ı dīvār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [**mānī**,]

mānī': Men eden, engel olan, alıkoyan. engel.

[...] / **mānī'**-i ikāmet-i şalāt olur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9). [**mānī'**-i,]

mānī: Mana, anlam.

Mānī-i şuver nigār-ı ma'nā / Yokdur bu hünerde saña hem-reng (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4). [**mānī**-i, -i]

ma'nī: Mana, anlam.

efşānuma mensüb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki **ma'nīde** her kaṭre-i feyż-nişārı, bir gevher-i (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2). [**ma'nīde**, -de]

Egerçi şüretde hūb-rū vü nikū ve-līk **ma'nīde** bed-sīret ü zışt-hūsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [**ma'nīde**, -de]

Âbsın **ma'nīde** ammā āb-ı āteş-pāresin / La'lsın şüretde reng ü rüyla ammā nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [**ma'nīde**, -de]

manşūr: Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.

Manşūr kılsun muzaffer itsün / Hem-vāre ola cenābı manşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [**manşūr**,]

Manşūr kılsun muzaffer itsün / Hem-vāre ola cenābı **manşūr** (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [**manşūr**,]

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı **manşūr**, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [**manşūr**,]

manşūrī: Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ sipeh-sālār-ı **manşūrī** / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [**manşūrī**,]

manzūr: Nazar edilen.

Oldı çü le'âl-i nazm **manzûr** / Kıl pâyına dürr-i nesri menşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*manzûr,]*

ma'reke: *Savaş alanı II Âşığın kana bulanmış bağı.*

ü zindegânî oldı. / Nā-gāh maḥall-i **ma'rekeden** bir gürüh-i enbüh, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*).
[*ma'rekeden, -den]*

mā-sadak: *Sadık olan; sadakat.*

mışdākına **mā-sadaḡ** vāḡı' olmışdur, meşşāṭa-i 'arūs-ı duḡter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*mā-sadaḡ,]*

mışdākına **mā-şadaḡ** olan mekkāre-pīre-zenān gibi, ḡavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu'terif ü maḡarr olup, süst-ḡadem-i bī-ḡamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*mā-şadaḡ,]*

masdūka: *Ar. 1. Bir söz, bir haber gerçek olmak. 2. Sıdk ve sıhhati müsellemler olan kelâm.*

Ve şāḡibi sâ'ir şüc'ân-ı zī-şān gibi, ki **maşdūka-i** şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*).
[*maşdūka-i,]*

māsiva'llāha: *Allah'tan gayrısı.*

Māsiva'llāha nazar kılmadı hem / Hīç 'aynında degüldi 'ālem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*māsiva'llāha, -yi]*

ma'sivvet: *Asilik, itaatsizlik, isyan, günah.*

raḡmet-i mülkü'l-ḡafūr, ehl-i **ma'sivvet-i** ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān u āşḡar ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*ma'sivvet-i, -i]*

Ben rû-siyāhı, **ma'sivvet** ü günāhdan, ḡıfz u nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ḡired-güdāz, ṭanīn-endāz, şımāḡ-ı sāmī'ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*ma'sivvet,]*

derḡāhuma, nigāhdār-ı **ma'sivvet** ü günāh olursam, raḡmet-i bī-ḡāyet ve / maḡfīret-i bī-nihāyetüm kimde zāḡir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*ma'sivvet,]*

[...] / Eş-şeyḡ Sa'dü'd-dīn ü'l Ḥamavī buyururlar ki: «bāṭn-ı **ma'sivvet**, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*).
[*ma'sivvet,,]*

maşrık: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

piyāleden lāmī' u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı cihān-tābūm, ki ufḡ-ı **maşrık-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*maşrık-ı, --ı]*

ma'sūkān: *Sevgili, sevilen kadın.*

‘Aşıkân-ı zâr u şeydâ, âteşin-ruhsâr-ı **ma‘şûkân-ı** dil-ârâyı, ki: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12).
[ma‘şûkân-ı,]

bî gill-ı ‘aşıkân-ı belâ-keşânüñ çeşm-i bî-rahm-ı **ma‘şûkân-ı** cefâ-kışânla / bî-şümâr mu‘âmele vü esrâr ve hezâr
mükâleme vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [ma‘şûkân-ı,]

ma‘şuk-ı: Aşkla sevilen, âşık olunan kimse; sevgili.

gayretüm. / Ben miyâne-i **ma‘şûk-ı** şermsâr ve ‘âşık-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ma‘şûk-ı,]

Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i‘tirâf u ikrârüñ degül / midür, ki ben, miyâne-i ‘âşık-ı zâr
u **ma‘şûk-ı** şermsârdan bürka‘-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [ma‘şûk-ı,]

maşûn: Saklanmış, muhafaza altında olan, mahfuz, sağlam, salim (bkz. mahfûz).

Mahfûz u **maşûn-ı** ‘avn-ı Bârî / Devletle Hudâ mu‘ammer itsün (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9). [maşûn-ı, -ı]

matbû‘a: Gazete, kitap, dergi gibi basımevinde basılarak hazırlanmış şeyler, basma.

Ve bu kıt‘a-i **matbû‘adan** ki âb-ı tılâ ile tahrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe
itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [matbû‘adan, -dan]

mâtem-hâne: Üzüntü evi.

Her kim ki bu **mâtem-hâne-i** fânîde, mişâl-ı berç-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoşça-i dehân olup
mütebessim ü handân olur, mânend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [mâtem-hâne-i,]

mā‘u‘l-‘ineb: Ar. üzüm suyu, şarap.

cidâle, çeşmini **mā‘u‘l-‘ineb**, hışm u gâzab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü
münâzarada, da‘vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [mā‘u‘l-‘ineb,,]

māye-bahş: Asıl, maya başıslayan.

[...] / Ey neşvesi **māye-bahş-ı** idrâk (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12). [māye-bahş-ı,]

māye-i: Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter.

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvet ve rüyânende-i
hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [māye-i,]

mā-zāğ: *Kötülüğe bakmayan göz. II "Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı." (Necm Suresi, 53/17).*

tūtī-i mu'ciz-suhan-ı çemen-i belāğ, ra'na-nergis-i bāğ-ı **mā-zāğ** / gönçe-i rengin-tebessüm-i bülbül-i şîrin-terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [mā-zāğ,]

maẓāmīn: *Nükteli sözler.*

ma'nāya ve zībā-yı dūşizegān-ı **maẓāmīn-i** ğarrāya, hıla'-ı reng-ā-reng-i / fāhirü't-tırāz-ı feşāhat ve 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāğatla bir güne huliyy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [maẓāmīn-i, -i]

mazhar: *Erişmiş. sahip.*

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızr / Eltāfuña olmaz ise **mazhar** (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [mazhar,]

mazhar-ı: *Erişmiş. sahip.*

idüp **mazhar-ı** merhamet ü 'ātifet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'adet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [mazhar-ı,]

maẓīk-i: *(Ar. zīk – dīk “dar olmak, sıkışmak”tan maẓīk) Darlık.*

pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, **maẓīk-i** cāh-ı ka'r-ı nā-yāb-ı ğamdan halāşa, / bir merd-i 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15). [maẓīk-i, -i]

maẓmūn: *Nükteli, sanatlı, ince söz.*

maẓmūn-ı belāğat-meşhūnı üzere mütāla'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār oldıklarınca kimi āl-i tūtī-i lisānın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [maẓmūn-ı, -ı]

maẓmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, tanīn-endāz-ı / heftümīn-kıbāb-ı sipīr-i berīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [maẓmūnınca, -ınca]

[...] / **maẓmūnıyla** 'āmil olan gūşe-güzīnān-ı şavma'a-i tecrīdūn giyāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [maẓmūnıyla, -ıy, -la]

[...] / [...] **maẓmūn-ı** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 3). [maẓmūn-ı, -ı]

me'ābına: *Sığınmak II. Barınmak.*

me'ābına sezāvār u elyak u ahrādur ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nūh mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [me'ābına,]

me'āl: *Perişan durumda olmak.*

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murādî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şādî, bir şebāngāh, mütālā'a-fermā-yı
şahîfe-i hâl-i **perişân-me'āl** ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*perişân-me'āl,]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

Kaṭ' olsa zebân-ı nükte-pîrâ / Kalmaz suḥana **mecāl** aşlâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*mecāl,]*

Yok ağzımı açmağa **mecālum** / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*mecālum, -üm]*

meclâ: *Ayna.*

Ve ben ol Felâṭûn-ı ḥum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-ı âyîne-i
âftâb, **meclâ-yı** ḥired ve mir'ât-ı idrâküñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*meclâ-yı,]*

henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı eṭfâl-ı ḥurd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḡş-ı **meclâ-**
yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*meclâ-yı,]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

me'âbına sezâvâr u elyâḡ u aḥrâdur ki **meclis-i** hoş-ṭarḡ-ı cihânı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sâḡte vü ârâste ve nüh
mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*meclis-i, --i]*

Ve mey-ḡvâregân-ı erbâb-ı 'işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / ṭarḡ-ı **meclis-i** mey ve tertûb-i bezm-i şarâb
idûp gâh u bî-gâh, bu sûrûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*meclis-i, --i]*

ḡaclegâh-ı **meclisde**, her sâḡar, bir fânûs-ı 'arûsa ve şaḡn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, bir ṭāvusa
dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*meclisde,, -de]*

[...] / Tekellüfle olan **meclisde** olmazmış şafâ hergiz (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [*meclisde, -de]*

Bu deñlü **meclisi** olmazdı germ-â-germ rindânuñ / Miyân-ı çarḡ-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*meclisi, -i]*

henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı eṭfâl-ı ḥurd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / **Meclis-i** ülfetüñi, şafâ-baḡş-ı meclâ-yı
mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*meclis-i, --i]*

ve şavma'a-i 'âbidân-ı pāk-nijâddan mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve ḡalka-i **meclis-i** 'ârifân ü
dâ'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*meclis-i,]*

Mül çün bu faşlı tamām itdi, **meclis** bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*meclis,]*

meclis-ārâ: *Meclisi süsleyen: Hoş sohbet ve latifeleriyle sohbet meclisine renk katan.*

Gül bildi ve yakîn ḡaşıl itdi ki Mül, ḡarîf-i ḡîle vü deḡâ ve nedîm-i / bezle-ḡvân u muşāḡib-i **meclis-ārâdur**, der-
ḡâl, dāmen-der-miyân-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*meclis-ārâdur,, -dur]*

Nice müddet, mahrem-i harim-i helal ve nedim-i **meclis-ara-yı** bezmgah-ı / mubah oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [meclis-ara-yı, --yı]

meclisiyan: Bir mecliste bulunanlar, bir toplantıda hazır olanlar.

bend ü ziver-efza oldu ve bu ebyat-ı abdardan ol mertebe cevahir-i tabdar, bezl / ü ihda kıldı, ki sandukça-i güş-ı hüş-ı **meclisiyanı**, mal-a-mal-ı dürer ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [meclisiyanı, -ı]

meclis-: Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Kendüne ser-māye-i **meclis-i** şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīše-i cihān-gerd ü sebük- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [meclis-i, -i]

Ve şahābe-i 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dāḥil-i **meclis-i** kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [meclis-i, -i]

mecmū': Toplanmış, bir araya getirilmiş.

Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunu iktiza iderdi, ki **mecmū'-ı** / edyānda harām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı zevi'l-iḥtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [mecmū'-ı, -ı]

mecmū'-ı: Toplanmış, bir araya getirilmiş.

Ammā bu **mecmū'-ı** niyāzmendi vū senā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḥanveri ve Ḥusrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [mecmū'-ı,]

mecrūh: (Gönül, kalp vb. için) kırık, incinmiş, kurgın.

keyfiyyet-i hālī **mecrūh-ı** dil-figārdan tefahḥus u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā'-ı cān ve teslīm-i rūḥ-ı revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [mecrūh-ı,]

medāyih: Övülmeye değer olanlar.

olmuşdur, senūñ 'indūñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve **medāyih** ü elkāb-ı / leṭāfet-nişābdan ki benüm ḥaḳkumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [medāyih,]

meded: Aman eyvah II yardım, lutuf.

Ve vaḳt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et ü secā'atle **meded** ü yāverī eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [meded,]

medh: Övgü.

[...] / yolından **medh** ü sitâyış kılduñ ve bu ma'nâyı, sebeb-i faḥr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13).
[medh,]

medhūs: Dehşete uğramış, şaşırılmış; korkmuş II sarhoş.

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı **medhūşa**, şifte vü firifte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [medhūşa,,]

medhūs: Dehşete düşmüş, şaşkına dönmüş.

benüm muḥibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hūş u qallāş ve mest-i **medhūş** u / evbāş, senüñ muşāḥib ü hem-
rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [medhūş,]

henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bī-hūş ve ḥarāb-ı bī-şu'ūr u **medhūş** (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7). [medhūş,]

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-iḥtiyār, **medhūş** u bī-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāḥeşe vü münākaşayı daḥi, rübūde-i dest-i istiṭā'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [medhūş,]

medīḥa-hvān-ı: Methiye okuyan.

medīḥa-hvān-ı zāt-ı pūr-hüner-i bī ma'āyibüm olurlar: / Ez- Sākīnāme-i Riyāzī (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11).
[medīḥa-hvān-ı,]

medlül: Kanıtlanmış, gösterilen, işaret edilen.

medlülınca, perde-i şakīlū'z-zıll-ı tekellūf ü inkıyādı, telatṭuf u inbisāṭa / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [medlülınca,, -ınca]

mefḥar: Övünç.

[...] / Seyyidü's-şakāleyn ü **mefḥar-i** 'ālem, ya'nī ḥazret-i Muḥammedü'l- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5).
[mefḥar-i, --i]

meger: Meger, ancak.

Baḥtum **meger** itdi Ḥaḳ Tebārek / Bu güne siyāh u nā-mübārek (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15). [meger,]

Luṭfuñla ola **meger** ki bihbūd / Luṭfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [meger,]

mehcūr: Uzaklaşmış, ayrılmış.

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u **mehcūr** / itmiş, ve ḥalka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [mehcūr,]

mehekk: Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.

olmuşumdur. / Lâkin ben ki, **mehekk-i** kalb ve mi'yâr-ı derûnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [mehekk-i, -i]

meh-rüyân: Ay yüzlüler.

müsâfir-i şâm-ı kâkûl-i 'anberfâm-ı **meh-rüyân** olmağla [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7). [meh-rüyân,]

mehter: Yüksek rütbeli hizmetkâr.

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ı hurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü **mehterüm**. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [mehterüm., -üm]

mehvesüm: Ay gibi. II Ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / **mehvesümden** rüşen ü efrûhtedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [mehvesümden,]

mekârim: Keremler, cömertlik.

kerde-i Bermekîyyü'l **mekârim-i** cihân eylerüm. / İdrâk itmedün ki bir cüd u kerem, ki 'âlem-i âb ve dem-i mestî-i (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2). [mekârim-i, --i]

mekhül: Sürme çekilmiş, sürmeli. Sürmeli.

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, **mekhül-ı** kuhlü'l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [mekhül-ı, --ı]

mekkâre: Hilekar, düzenbaz.

görmüş pîş-ıhvân-cüste **mekkâregân-ı** bî-'âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârâyış-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [mekkâregân-ı, -gân-ı]

meknüz: Saklı, gizli.

yegân yegân mevzû'-ı tabağçe-i beyân itdüm, henüz zât-ı nîkû-şifâtumda / mevcûd u **meknûzdur**. Zinhâr: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [meknûzdur., -dur]

mekremet: Cömertlik, el açıklığı, lutf, ihsan, kerem.

Mu‘cizâtı cāmınıñ bir cür‘asına teşne-leb / Zāt-ı **mekremet** sıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*mekremet,*]

meks: *Ar. bir yerde kalma, eğlenme.*

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-bekâ ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr **meks** ü qarâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*meks,*]

melâ‘în: *Herkesin nefretini kazanmış olanlar. La‘netlenmiş olanlar.*

dalâletle cādde-i hâkdan inhîrâf ve telkîn-i şeyâtîn-i **melâ‘în** ile reh-revî-i / küreyve-i hilâf iden güm-rehâmı, tarîk-i tevfiğ-i refîk-i İslâma hâdî vü dâ‘î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*melâ‘în,*]

melâl-iştîmâldur: *Hüzün içeren, keder içeren.*

müştākân-ı **melâl-iştîmâldur**, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki hüy-yı nîkû-yı hûbân-ı âhû-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*melâl-iştîmâldur,*]

melâmet: *Kınama, ayıplama, serzenişte bulunma.*

Bir yaña meşakkât-i ma‘îşet / Bir yaña **melâmet-i** çhibbâ (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3*). [*melâmet-i, -i*]

melekiyyü’l-hışâl: *Melek huylu, yaratılışlı, hasletli.*

Ve laţîf-tab‘ân u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîveşân-ı zamâne, hüy-yı / **melekiyyü’l-hışâl**, mu‘attar-sâz-ı meşâm-ı ‘âlemiyân olan şemîm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*melekiyyü’l-hışâl,*]

melekût: *Görünen alemin dışında, göle görülmeyen ancak hissedilen, ruhlara mahsus gayb alemi.*

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekhûl-ı kuhlü’l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i **melekût** peymâlarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*melekût,*]

memâlik: *Memleket, ülke.*

Ammâ bu mecmû‘-ı niyâzmendi vü senâ-geri, ki nizâmü’l-mülk-i / **memâlik-i** nazm u suhanveri ve Husrev-i kalem-rev-i ma‘ânî-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*memâlik-i, --i*]

memlû: *Dolu, dopdolu.*

gulgule-pîrâ bir bûlbûl ve bâde-i gülgünla **memlû** her cām-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduğu eyyâm-ı şafâ, encâmı; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*memlû,*]

Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūh-fezāmla, ser-şār u **memlū** ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*memlū,*]

memnūn: *Memnun, hoşnut.*

Biñ kerre olur aña peşimān / Eyler seni luḡi ile **memnūn** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15*). [*memnūn,*]

menābir: *Minberler, cami minberleri.*

fīrāz-ı **menābir-i** serv-i bālāda ḡuṭbe-i belāgat-‘unvānın benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nikū-encāmuma kıra‘at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*menābir-i,*]

menāfi: *Faydalar.*

İnkār itme şūfī şarābuñ **menāfi‘in** / Üstād-ı ḡikmet öyle buyurmuş kitābda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*menāfi‘in, -in*]

mengūs: *Küpe II Söz III Şiir.*

[...] / Ve ḡasb-ı ḡālümde bu zemzeme ḡuş-güzāruñ olmadı mı ki suḡan-sencān-ı maḡām-ı ‘Acemden şudūr idüp **mengūs-ı** ḡuş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*mengūs-ı, -ı*]

Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, **mengūs-ı** ḡuş-ı iz‘ān u te‘emmül eyle ki / bir kelām-ı nefsü‘l-emrīdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*mengūs-ı, -ı*]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı **mengūs**, ḡuş-ı müstemi‘ānda, cāy-ḡīr ve bi‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*mengūs,,*]

meniş: *Huy, tabiat.*

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḡall-i zed ü bürd ü ḡīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten **menişāna** cür‘et ü şecā‘atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*menişāna, -an*]

menkıbe-pīrā: *Menkıbe süsleyen.*

Şu‘arā-yı rūşen-rāy-ı Rüm, bu ḡüne **menkıbe-pīrā-yı** şifāt-ı şafā- / mevsūmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*menkıbe-pīrā-yı, -yı*]

menkıbet: *Menkıbe, övünülecek hikaye.*

menkıbetleri, ‘ale‘l-vechi‘l etemm muṭābık-ı ḡavıl-ı i‘cāz-ı tev‘emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*menkıbetleri,, -leri,*]

mensüb: *Mensup, bir yere ait.*

efşānuma **mensüb** tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma'nide her kaṭre-i feyz-nişārı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*mensüb,]*

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'atāya, **mensüb** tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*mensüb,]*

mensüh: *Nesholunmuş, hükümsüz bırakılmış, hükmü kaldırılmış.*

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-ḥükme **mensüh** olmaḳlık benden şadır u peydā / olmamışdır. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*mensüh,]*

menşür: *Padişahın rütbe verdiğini gösteren ferman.*

Oldı çü le'āl-i naẓm manẓūr / Kıl pāyına dürr-i neşri **menşür** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*menşür,]*

bozorgvārımuñ, tuğra-yı ğarrā-yı **menşür-i** pür-nürıdır. / [...] ki leb-i ḥikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*menşür-i,]*

merd: *Yiğit, cesur, kahraman.*

merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer **merd-i** derdmend üzere mānend-i / kaẓā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*merd,,]*

merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer **merd-i** derdmend üzere mānend-i / kaẓā-yı āsmānī, nāzil ü fütāde ve miyānını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*merd-i, --i]*

Bir kimsenüñ ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir **merd-i** diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*merd-i, --i]*

Lākin bir **merde** aña ittılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u āġāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [*merde, -e]*

Pes **merd-i** pāk-bīn ü ḥāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pür-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütālā'a vü dıḳḳat ve naẓar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*merd-i, --i]*

merdānegī: *Mertlik, yiğitlik, cesurluk.*

duḡter-i rez iken, 'acībe vü ġarībedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü **merdānegī** ve şevket ü ferzānegī zānn idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*merdānegī,]*

merd-i: *Yiğit, cesur, kahraman.*

pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, maẓīk-i çāh-ı ka'r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir **merd-i** 'ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*merd-i,]*

merdūd: *Redd olunmuş, kabul olunmayıp geri döndürülmüş.*

ı **merdūd-ı** zemīm, hem âteş-endāz-ı dūdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / Īzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*merdūd-ı, --ı*]

Eger İblīs-i **merdūd-ı** zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / ḥużūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*merdūd-ı, --ı*]

merdüm: *Kişi, kimse | adam, insan.*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki **merdüm** ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdüm,]*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümdārdur, -dārdur*]

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümdārdur, -dārdur*]

merdüm: *Gözbebeği; kişi, insan.*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki **merdüm** ü merdümīde, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdüm,]*

merdümān: *İnsanlar, adamlar.*

Pākān-ı **merdümān-ı** zamāne ḥod, benüm āb-ı dil-cüyümü ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i tāhir ü ḥıla'-ı fāḥirelerinden mā'adā şafḥa-i cemāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*merdümān-ı, -ı*]

Ve hezarān **merdümān-ı** bed ü nīk ve 'ālīmān-ı rüşen-zāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārīk ile ihtilāṭ u şoḥbet ve imtizāc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*merdümān-ı, -ı*]

merdümī: *I. İnsanlık, adamlık II. Cesurluk, yiğitlik III. Faziletlilik, erdemlilik.*

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü **merdümīde**, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümīde,, -de*]

merdümdārdur ve bedīḥiyyü'l-medlūldur, ki merdüm ü **merdümīde**, ḥüsn ü / leṭāfet bisyār u bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [*merdümīde,, -de*]

merg-i: *Mutluluk ışığı.*

[...] / bī-çāre resīde-i rütbe-i **merg-i** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11*). [*merg-i,]*

merhamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

idüp mazhar-ı **merhamet** ü 'âtıfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*merhamet,*]

bahâne-i lütf u **merhamet**, lâ-li-garazi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı
cevelân olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*merhamet,*]

merhem: *Merhem, ilaç II derdın devası.*

Zahm-ı gam-ı rûzgâra **merhem** / Dil-ğastelere şifâ-resânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*merhem,*]

Merhem diyü câna zahm ururlar / Bir pür-hünéri idince itlâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*merhem,*]

Merhemleri zahm-ı cân-gezâdur / Bir nîm-piyâle şunsalar ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*merhemleri, -
ler, -i*]

Andan göremez ruh-ı nevâziş / Ey **merhem-i** zahm-ı sîne-rîşân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*merhem-i, -i*]

Hem-ğâşsa-i **merhem-i** Süleymân / Luţfuñ durur ey şefîk-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*merhem-i, -i*
]

merhem-zen: *Merhem süren.*

Merhem-zen-i zahm-ı bî-kesânsın / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 15*). [*merhem-zen-i,*]

zahm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne güne **merhem-zen-i** mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm
item demeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*merhem-zen-i,*]

merküz: *Bir yere dikilmiş.*

HIṬÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda **merküz** u
mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*merküz,*]

merşûsu'l-bünyân: *Sağlam bina.*

Ve helvâ-yı bî-dûd-ı halâvet-fezâ, ki döst-enbân u âşnâ-yı hemyândur, / düdmân-ı **merşûsu'l-
bünyânımızdandır.** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [*merşûsu'l-bünyânımızdandır., -ımızdandır*]

mertebe: *Derece, basamak, rütbe.*

hakkumda ne **mertebe** kıl u kâl ve serzeniş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlünü ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*mertebe,*]

gam-efrûhte-i tekâlîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı rütbe-i kemâl
ve tamâm-ı **mertebe**, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*mertebe,*]

i dil-pezirin 'ayân u takrîr eylesem, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / hâtır-âzârdan, hacil ü şermsâr olurduñ ve
kemâl-ı **mertebe**, ser-girânî-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*mertebe,*]

bend ü zîver-efzâ oldu ve bu ebyât-ı âbdârdan ol **mertebe** cevâhir-i tâbdâr, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dŭrer ü le‘âl (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 336, Beyit 3). [mertebe,]

ŭ gŭşâde ve derŭn-ı erbâb-ı bezme bir **mertebe**, âteş-i şu‘le-fŭrŭz / u dil-sŭz, fŭtâde oldu, ki feryâd u âvâz-ı ‘âşiyân, velvele-endâz u ğulğule- (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 345, Beyit 12). [mertebe,,]

meryem: Ar. Hz. İsâ Aleyhisselâmin vâlideleri ismi, Hz. Meryem binti Umrân.

mânend-i dem-i i‘câz-tev‘em-i Mesîh ibn **Meryem**, hayât-bağş u feyz- / nişâr ve nesîm-i ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsŭ-yı sŭnbŭl-bŭy-ı gŭl-‘izârân, (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 289, Beyit 10). [meryem,,]

meşakkat: Zahmet, sıkıntı: Çekilen meşakkatler unutulur. bilâ-meşakka meşakkatsiz.

Bir yaña **meşakkat-i** ma‘îşet / Bir yaña melâmet-i ehibbâ (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 280, Beyit 3). [meşakkat-i, -i]

meşam: (Ar.) Burun, koku alacak yeri.

Ve laţîf-tab‘ân u nâzŭk meşrebân-ı hoş-bŭtân-ı perîveşân-ı zamâne, hŭy-ı / melekiyyŭ‘l-hışâlî, mu‘attar-sâz-ı **meşâm-i** ‘âlemiyân olan şemîm-i müşg- (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 298, Beyit 1). [meşâm-ı,]

mesâmi: Kulak(lar).

belğŭ‘l-lehçe, Hâzret-i ‘Alî kerreme‘llâhu vechehŭden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhŭr olup pîrâye-i **mesâmi‘-i** cemî‘-i cihâniyân olmışdur. (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 307, Beyit 6). [mesâmi‘-i,]

perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vŭ âh-ı hâzîn-i dil-suhteĝân ve ğirîv ũ enîn-i / derdmendân, tanîn efĝen-ı **mesâmi‘-i** mŭtemekkinân-ı ‘illiyyîn olup, der- (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 345, Beyit 13). [mesâmi‘-i,]

mesel: Ar.hikaye,örnek,benzeri.

Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i ħod-fŭrŭşî ve ħvîş-bînîden ictinâb u perĥîz eyle. / Ve ey nev-âmede vŭ tâze-resîde-i bağçe-i cihân, mişl-i **mesel-i** Çenârî vŭ (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 307, Beyit 10). [mesel-i,]

meserret: Sevinç.

reftârŭn bu semti, geşt ũ gŭzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pŭr- / şŭr u ğavĝâda senŭñle bir dem, demzen-i **meserret** ũ şafâ olmadı, ki anı (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 326, Beyit 6). [meserret,]

meşĝŭl: Bir işle uğraşmak.

ı ebŭ‘l-beşer ile **meşĝŭl** olup o kârı ħabŭl u ihtiyâr eyledi. (Gŭl ũ Mŭl, Diğer 329, Beyit 12). [meşĝŭl,]

meşhūr: Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhrətli.

Müşirān-ı zamānuñ hüsni-i tedbīr ile **meşhūrī** / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*meşhūrī, -ı*]

meşhūrından gāfil ü berī olup, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bī-ma'nā, / da'vī-i şeyhī idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*meşhūrından, -ından*]

mesīh: Hz. İsa peygamber.

Saňa n'ola ey **Mesīh** güftār / Ey feyz-nişār u mu'ciz-āşār (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*mesīh, ,*]

Güftār-ı **Mesīh** ile hem-dem / Luṭfuñ durur ey Sikender-i 'aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*mesīh, ,*]

mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i **Mesīh** ibn Meryem, hayāt-baḥş u feyz- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül-'izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*mesīh, ,*]

mesned-ārā: Bulunduğu makamı süsleyen, güzelleştiren II Yücelik, mertebe yüksekliği.

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'āṭıfet, **mesned-ārā-yı** şadr-ı sa'ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şūret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*mesned-ārā-yı, ,*]

mesned-nişīn: Makamın oturana, makam tutan, makam sahibi.

mesned-nişīn-i [...] ve yeke-süvār-ı / mızmar-ı [...] maḥrem-i ḥarīm-i celāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2*). [*mesned-nişīn-i, ,*]

mesrebān: Huylar, yaratılışlar.

Ve laṭīf-tab'ān u nāzūk **mesrebān-ı** hoş-bütān-ı perīvesān-ı zamāne, ḥūy-ı / melekiyyü'l-hışālī, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*mesrebān-ı, -ı*]

meşşāta: (Ar.) Gelin gibi süsleyen kadın.

mişdākına mā-sadaḳ vākı' olmuşdur, **meşşāta-i** 'arūs-ı duḥter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*meşşāta-i, ,*]

meşşāta-i: Eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın, bezekçi, mâşita.

Ve māhtāb ki **meşşāta-i** ruḥsāre-i 'arūsān-ı bāğdur, ya'nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülgüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*meşşāta-i, ,*]

meşşāta-i ḡāzab u kīn, ruḥsāruñi ḡāh ḡāliye-i la'līn ve ḡāh ḡāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*meşşāta-i, ,*]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

Fitne ola **mest-i** hâb-ı rāhat / ‘Aşırında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*mest-i, -i*]

nergis-i **mest**, zerrîn-ķadehîn ve lâle-i nu‘mān piyālesin, leb-rîz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def‘-i derd-i ser-i hūmārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*mest,,*]

benüm muhibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bî-hüş u kallāş ve **mest-i** medhüş u / evbāş, senüñ muşāhib ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*mest-i, -i*]

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Niçe hayretde ķomaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola **mestāne** (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*mestāne,*]

mestāne-nigāh-ı: *Kendinden geçmiş bakış.*

siyāh- **mestāne-nigāh-ı** dil-berānuñ ruhsār-ı tābdār u rahşānları / üzere bî-şümār berterî vü meziyyet ve bisyār bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*mestāne-nigāh-ı,*]

mestān-ı: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Ve mürā‘āt-i [...] ser- / **mestān-ı** medhüşa, şifte vü firifte olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2*). [*mestān-ı,*]

mestî: *Sarhoşluk.*

kerde-i Bermekîyyü’l mekārım-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cūd u kerem, ki ‘ālem-i āb ve dem-i **mestî-i** (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [*mestî-i, -i*]

metā’: *Kumaş, mal.*

kesād-ı tārî olup, **metā’-ı** hoş-ķumāş-ı girān-miķdārumdan, raķabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ķaraf u mündeñfî olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*metā’-ı, --ı*]

mevc: *Dalga.*

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pür **mevci** / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*mevci, -i*]

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, **mevc** mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ķarab-ı cūybārda, zevraķ-ı şāhbāyla cihān cihān ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*mevc,*]

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, **mevc** mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ķarab-ı cūybārda, zevraķ-ı şāhbāyla cihān cihān ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*mevc,*]

mevcūd: Var olan, bulunan.

HIṬĀB-I GÜL-İ RA‘NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya‘nî vücūd-ı bihbūdamda merkūz
u **mevcūd** olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*mevcūd,]*

yegān yegān mevzū‘-ı tabakçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nîkū-şifātumda / **mevcūd** u meknūzdur. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*mevcūd,]*

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuında **mevcūd**, ammā çi-sūd, / hāl-i cemāl-i şahid-i helālūn tamğa-yı
haram olmuş ve harīta-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*mevcūd,,]*

ü hāleti **mevcūd** u muķarrerdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 2*). [*mevcūd,]*

mevfüre: Çoğaltılmış, çok, bol.

şad gūne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü **mevfüre** ve havāşş-ı nā-ma‘dūde vü maḥşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*mevfüre,]*

mevsim: Senenin dört kısmından her biri.

Bir vakt-i nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya‘nî **mevsim-i** bahār-ı dil- / güşāda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*).
[*mevsim-i, --i]*

Ve fūşūl-ı çehārda benüm zamān u ‘ahd-i letāfet-āşārumda, ki **mevsim-i** / rabī‘ ü faşl-ı nev-bahārdur, saña
rağbet ü i‘tibār, bîşter ü bî-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*mevsim-i, --i]*

mevsüm: Mevsim, zaman.

Şu‘arā-yı rüşen-rāy-ı Rūm, bu gūne menķibe-pīrā-yı şifāt-ı şafā- / **mevsümumdur:** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*mevsümumdur:, -umdur:]*

mevzū‘: Ele alınan, incelenen, üzerinde durulan mesele, konu.

yegān yegān **mevzū‘-ı** tabakçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nîkū-şifātumda / mevcūd u meknūzdur. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*mevzū‘-ı, --ı]*

mevzūn: Güzel, uygun, düzgün.

guşūn-ı dāniyetü‘l-etrāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / **mevzūn** iken bādī-i irtikāb-ı fışķ u
fesād olup, perde-der-i şerm ü hicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*mevzūn,]*

mey: Far. Şarap, bāde, hamr. mey-i nāb: Hālis şarap. mey-āşām, mey-hār, mey-kūsār: Bāde-nüş.

Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i **mey** ve tertīb-i bezm-i şarāb
idüp gāh u bî-gāh, bu sūrūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*mey,]*

[...] / Benüm sâkiyâ ol **mey-i** mihr-tâb (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11*). [*mey-i, --i*]

Bir kadeh **mey** kişinüñ cümle hicâbın götürür / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 7*). [*mey,]*

Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindânüñ / Miyân-ı çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı **mey** (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11*). [*mey,]*

Niçe hayretde komaz (âdemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh **meysüz** ola mestâne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*meysüz, -süz*]

Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı **mey-i** âle / Odur bir düdsüz od hârsuz gül dâgsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*mey-i,]*

mey-âsâm: Şarap içen (kimse).

haclegâh-ı meclisde, her sâgar, bir fânüs-ı ‘arûsa ve şahñ-ı nüzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindân-ı **mey-âşâmda** (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*mey-âşâmda, -da*]

mevdân: Geniş yer, açıklık, saha.

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmar-ı şeca‘at ve yeke-tâz-ı **mevdân-**ı velâyet, bedî‘ü‘l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*mevdân-ı, --ı*]

mey-güsâr: Şarap içen.

Ve’y göñli sürürü **mey-güsârüñ** / Ey şad kılan dil-i hâzîni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*mey-güsârüñ, -uñ*]

mey-güsârân: Şarap içenler.

i rindân-ı **mey-güsârân** eylerler. / Ve mu‘tekifân-ı cevâmi‘-i ‘ibâdet ü peygüle-güzînân-ı şavâmi‘-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*mey-güsârân,]*

görmüş pîş-hvân-cüste mekkâregân-ı bî-‘âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i **mey-güsârân** ve ârâyîş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*mey-güsârân,]*

mey-hvâr: Şarap içen.

Ve **mey-hvâregân-ı** erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*mey-hvâregân-ı,]*

meykede: Meyhane.

şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miñnetle telh-kâm ve bu **meykede-i** harâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, cām-ı gam encâmından taşşîl-i keyfiyyet-i râhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*meykede-i,]*

meyl: *Meylân, bir yana eğilme, mâil olma.*

Ammâ benden, şayf u şitâda, belki fûşûl-ı erba'ada, ser-rîşte-i **meyl** ü / maḥabbet, gûsiste vü münkaṭı' ve germî-i bâzâruma gezend ü ḥalel ve bâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*meyl,]*

Niçe **meyl** itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od ḥârsuz gül dâğsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*meyl,]*

şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / **meyl** ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı ḥelâlûme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*meyl,]*

[...] beni endaḥte-i gird-âb-ı ḥarâm kılup, kulüb u bâṭın-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña **meyl** ü maḥabbet ü i'tibâr virdi, tâ ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*meyl,]*

meyl-i: *Eğilim, temayül; ilgi, gönül verme.*

Ammâ ol kimse ki senden bir cür'a nûş ider, [...] / [...] **meyl-i** irtikâb-ı hezâr fışk u fücür ve iktisâb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*meyl-i,]*

meymenet: *İyi nitelik, uğur, hayır, bereket, uğurluluk.*

Sen **meymenet** ü bereket-i muvâfakata niğeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki ḳadem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*meymenet,]*

Bi't-taḥşîş, 'ahd-i **meymenet** karîn, şadıḳu'l-va'dü'l-emîn, 'illet-i / ḥilḳat-i âsmân u zemîn, Ḥazret-i Muḥammedü'l-Muṣtafâda şallâ'l-lâhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*meymenet,]*

mezâk-ı: *Tadacak yer, damak, geniz.*

Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı **mezâk-ı** şeyḥ ü şabb-ı cihân ve / revnaḳ u ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*mezâk-ı,]*

mezellet: *Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.*

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ḥaḳâret ü ḥvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz u vaḳârını rîzân-ı ḥâk-ı **mezellet** ü ḥâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*mezellet,]*

meziyyet: *Bir kişiyi başkalarından ayıran ve yücelten vasıf, üstünlük, değerlilik, yüksek karakter.*

ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ itdüh. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / faẓîlet ve ṭaleb-i **meziyyet** kıldüh. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*meziyyet,]*

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü **meziyyet** ve bisyâr bîşterî vü faẓîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*meziyyet,]*

mi: Soru eki.

Ya'küb **miyum** ki itdi zü'l-menn / Beytü'l-hazeni baña nişîmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [*miyum, -y, -um*]

[...] / Ve hasb-ı hālümde bu zemzeme güş-güzāruñ olmadı **mi** ki suhan-sencān-ı maķām-ı 'Acemden şudür idüp mengüş-ı güş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*mi,*]

[...] māni'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hîç bir kār-ı nîk u güftār-ı pesendīde yok **mi** idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*mi,*]

Cām-ı şarāb-ı nāb **mi** vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*mi,*]

mi: "mi" soru edatı.

Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir söz **mi** çıkar hilāf-ı ma'nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*mi,*]

Bir hābbe virür **mi** müsteħaķķa / Bir kerre eger iderse ihsān (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*mi,*]

Gencīne **miyüm** ki hük-m-i Bārī / Cāy itdi baña hārābezārı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 1*). [*miyüm, -yüm*]

Ey Mül-i bî-te'emmül, sen mükirr bir kimse **misün** ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kardan bî-haber ü ğāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*misün, -sün*]

āteş-zen-i fenā olmamışdur. / Müşāhede itdün **mi** ki şöhet-i hār-ı bed-kirdār, saña tamām (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*mi,*]

Ve haberdār degül **misün** ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-kavl olan / hezārān şahs-ı bî-teşhîş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*misün, -sün*]

micmere: İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı hāş u **micmeredār-ı** ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*micmeredār-ı, -dar*]

midhat: Medhetme, övme.

[...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u **midhat-i** cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*midhat-i,*]

midür: Mıdır, soru eki.

Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i' tirāf u ikrāruñ degül / **midür**, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma'şūk-ı şermsārdan bürķa'-endāz-ı hicāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*midür,*]

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem **midür** / Pes hāl, bu minvāl üzere ola, senün benümle niçe cür'et-i muhāşametün (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*midür,*]

Baḥa niçün havāle-i nīze-i serzenīş ü sitiz idersin? / Ma'lūmuñ degül **midür** ki bu ma'nā, ya'nī aḥkām-ı ḥillūm, nüzūl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*midür,]*

mihen-i: Eğri gidişli çarkın (dünyanın) sıkıntıları.

olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i ṭāḳat-kesel-i ṭarīḳi ve ḳāşnī-i **miḥen-i** tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*miḥen-i,]*

mihnet: Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızdırıp.

Senden bunı iderüz temennā / Ḳoymadı dilümde derd ü **miḥnet** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*miḥnet,]*

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü **miḥnetle** telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*miḥnetle, -le]*

mihnet-i: Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızdırıp.

Gördüm nice **miḥnet-i** sipihri / Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*miḥnet-i,]*

mihr: Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.

Göstermedi rüy-ı **mihr** bir ān / Cevr eylemede 'adū-yı bī-dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3*). [*mihr,]*

ser-efser-i **mihr-i** 'ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vī-i / fażīlet ve ṭaleb-i meziyyet ḳıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*mihr-i, --i]*

mihrbānum: Şefkatli, merhametli, muhabbetli.

ezhāra, feyz-baḥş-ı ḥayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i **mihrbānumdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*mihrbānumdur.,]*

mihr-tā: Parlak güneş.

[...] / Benüm sāḳiyā ol mey-i **mihr-tāb** (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11*). [*mihr-tāb,]*

mihrvēs: Güneş gibi.

Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir elden ider **mihrvēs** īşār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*mihrvēs,]*

mikdār: Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.

Ya'nî vücūd-ı ğaflet-âluduñda **miḳdār-ı** zerre-i nā-çiz, şu'ūr u temyîz / ḳalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü
'atılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*miḳdār-ı,]*

[...] / Bir **miḳdār** tāvusvār, pây-ı zişt ü siyāhuña nigāh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*miḳdār,]*

[...] / [...] herkes kendü ḥadd u **miḳdārına** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 1*). [*miḳdārına, -ına]*

millet: Millet, bir dine, bir kavmiyete mensup topluluk.

Ve bedān u nîkân-ı her **millet** ve nādānān u 'āḳilān-ı her ümmet / baña bî-ḥadd u ğayet i'tibār u raġbet
itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*millet,]*

mınassa-i: I. Gelin yatağı II. Gelin sandalyesi.

bulup, ta'rîf-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i ḥüsn-i şıfāta ser-āġāz ve / ṭarafeynden cılve-ger-i **mınassa-i** şudūr
olan naġamāt-ı laṭîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*mınassa-i,]*

minnet: Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Tā **minnet** ile ide ciger-ḥūn / Çarḥ ise denî vü tünd-ḥūdūr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*minnet,]*

minnet: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.

Yokdur keremüñde büy-ı **minnet** / Ey pādşeh-i serîr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*minnet,]*

Minnetle seni tamām iderler / Ğamgînligüñde şād olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*minnetle, -le]*

minval: Şekil; yol, tarz.

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, bu **minvāl** üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i
muḥāşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*minvāl,]*

mir'ât: Ayna.

[...] / **Mir'ât-ı** felek çok itdi devrān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 2*). [*mir'ât-ı, --ı]*

ḥāṭıra, cılve-ger-i **Mir'ât-ı** zeng-pezir-i ḥāṭır-ı 'abd-ı ḥaḳîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş 'ârda olıñduğı gibi, nice
zamān, dāmen-der-miyān-ı güşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*mir'ât-ı,]*

Ve ben ol Felāṭūn-ı ḥum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyîne-i āftāb,
meclā-yı ḥired ve **mir'ât-ı** idrāküñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*mir'ât-ı,]*

mis: A. misk'den : çok güzel kokulu madde .

Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca **mis-i** naķışu'l-'ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*mis-i, --i*]

mişâl: Gibi, benzer.

Bir nuţķuñ ile **mişâl-i** 'İsâ / Biñ mürde-dili idersin ihyâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*mişâl-i,]*

mānend-i dem-i i 'cāz-tev'em-i Mesîh ibn Meryem, hayât-baħş u feyz- / nişâr ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimāl; **mişâl-i** gîsû-yı sünbül-büy-ı gül- 'izārân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*mişâl-i, --ı*]

ārām u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, **mişâl-i** seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'âşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*mişâl-i,]*

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāġ, **mişâl-i** kumrî, ġulām-ı tavķ-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrāzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*mişâl-i,]*

fîrākla, dāmānum çāk çāk ve **mişâl-i** derûn-ı ġonçe, hûn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk iken mütebessim ü şükûfte-rüyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*mişâl-i, --ı*]

Ey Gül-i ġod-rüy u bî-hüde-ġüy, v'ey **mişâl-i** zenân-ı zînet-hvâh u / ārāyîş-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*mişâl-i, --ı*]

Ve ey **mişâl-i** dem-i serî'ü 'z-zevâl-ı şubġ, kem-bekā vü bî-vücûd. / Ve ey mānend-i şafaķ-ı zûd-fenâ vü hûn-ālûd, tâ-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*mişâl-i, --ı*]

Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyāle-i billûr ile āmîziş idüm, piyāleyi, / **mişâl-i** lāle-i pür-jāle, sîr-âb u şād-âb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*mişâl-i,]*

Ve ben ol Felâţûn-ı ġum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, **mişâl-i** āyîne-i āftāb, meclâ-yı ġired ve mir'ât-ı idrākûñı (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*mişâl-i, --ı*]

Her kim ki bu mâtem-ġâne-i fāñide, **mişâl-i** berķ-ı dıraġşân, nîm-nefes, / mühr-ġüşâ-yı ġoķķa-i dehân olup mütebessim ü ġandân olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mişâl-i, --ı*]

henüz pîr-i nâ-bālîġ ve **mişâl-i** etfâl-ı ġurd-sāl, dîvâne vü bî-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baħş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*mişâl-i, --ı*]

olmayayduñ ve āġāġ vü ġüşyārîden, fi'l-cümle, eşer ü ġaber tutayduñ, / **mişâl-i** bî-mişâl ve fermân-ı ġikmet-unvân ki çġādiş-i laţife-i peyġamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*mişâl-i, --ı*]

ve şavma'a-i 'ābidân-ı pāk-nijāddan mānend-i bî-ġānegân dūr u mehcûr / itmiş, ve ġalka-i meclis-i 'ārifân ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, **mişâl-i** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*mişâl-i,]*

Mül, çün bu terâne ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / **mişâl-i** mengüş, ġüş-ı müstemi'ānda, cāy-ġîr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*mişâl-i, --ı*]

mişdāk: Doğruluġu ve gerçekliġi kanıtlayan şey, kanıt.

mişdākına mā-sadaķ vāķı' olmışdur, meşşāta-i 'arûs-ı duġter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*mişdākına, -ı, -n, -a*]

ġonçe-i dü-berg-i deheni, şükûfte-i nesîm-i tebessüm ü ġande ide, ber- / **mişdāk-ı** [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*mişdāk-ı, -ı*]

ġonçe-i dü-berg-i deheni, şükûfte-i nesîm-i tebessüm ü ġande ide, ber- / **mişdāk-ı** [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*mişdāk-ı, -ı*]

‘ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı’ olmuşdur. / Kendü güftâr-ı mu‘ciz-âşârları **mışdâkınca**, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [*mışdâkınca*, -ınca,]

mışdaķına mâ-şadaķ olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige mu‘terif ü maķarr olup, süst-ķadem-i bî-ķamiyyetlige kendüñe (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10). [*mışdaķına*, -ı, -n, -a]

misin: İkinci tekil şahıs soru eki.

Görmez **misin** ki âyet-i hidâyet-i esâs-ı [...] / [...] ki ĥikmet-nizâm-ı subĥânîdür, celâluhu, kelâm-ı celle benüm şân-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [*misin*,]

Bilmez **misün** ki erbâb-ı ‘ayş u tarab, neşât u şâdmânî ve inbisât u / ĥandânîye bâdî vü sebep olduğımndan hezâr cânla râğîb u tâlîbüm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [*misün*,]

mişkât: İçine mum, kandil, lamba gibi şeyler konmak için duvarda açılan oyuk.

[...] ki nûr- / ı zulmet-süz-ı **mişkât-ı** zât-ı şamedânîdür, ‘amm-i nevâle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [*mişkât-ı*, -ı]

miskivvü’l-ĥitâma: Güzel bir şekilde tamamlanma.

ĥaķķumda îcâd idüp, Sikender-nâme-i **miskiyyü’l-ĥitâma** seng, pâyân-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17). [*miskiyyü’l-ĥitâma*,]

mişl: Benzer, eş, denk.

Ey bî-ma‘nâ, da‘vî-i ĥod-fürüşî ve ĥvîş-bînîden ictinâb u perĥîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, **mişl-i** meşel-i Çenârî vü (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [*mişl-i*, --ı]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta‘azzum oldu. / Ve âĥirü’l-emr, ĥalâb-ı şerr ü kabâyîĥ u fesâdda **mişl-i** ĥar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [*mişl-i*, --ı]

mısrâ’-ı: Tam bir aruz kalıbıyla söylenmiş beytin yarısı, dize, satır.

mısrâ’-ı ĥalâvet-baĥş u şîrîn-güvârla ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [*mısrâ’-ı*,]

mısrî-çemenüm: Mısır ülkesinin çemenliğı, bahçesi.

Bil ki ol Yûsuf-ı **Mısrî-çemenüm** ki derûn-ı ĥalvet-ĥâne-i ĥonçede, / dest-i güstâĥ-ı Züleyĥâyî-bâd, dâmen-i pâkümi çâķ çâķ itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [*mısrî-çemenüm*,]

miyân: 1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.

nergis-i mest, zerrîn-ķadeĥin ve lâle-i nu‘mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / **miyân-ı** sebbezârda def‘-i derd-i ser-i ĥumârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [*miyân-ı*, -ı]

Çıkdı andan dâmen-i cakiyle Yüsufvâr gül / Ya'küb-i pinhânî-tahammülüm ki **miyân-ı** has u hâşâkda hâr-ı dil-âzâr-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [miyân-ı, -ı]

Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ rindânun / **Miyân-ı** çarh-ı bezme gelmeseydi âftâb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [miyân-ı, --]

Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkata nıgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazâr-endâz ol, ki kâdemzen-i **miyân-ı** âteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [miyân-ı, -ı]

merd, bir bâm-ı bülendden, bir âher merd-i derdmend üzere mânend-i / kazâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve **miyânını** hürd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [miyânını, -ı, -n, -ı]

miyâne: 1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.

dur, şeker-hvâr ve kiminün 'andelîb-zebânı, **miyâne-i** zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta'bîr ü pâkîze-ma'ânî ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [miyâne-i, --i]

[...] / **miyâne-i** Gül ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muhâvere işti'âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [miyâne-i, --i]

Ve pâkîze-dâmenüm ki **miyâne-i** akrânumda sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [miyâne-i, --i]

gayretüm. / Ben **miyâne-i** ma'sûk-ı şermsâr ve 'âşık-ı dem-beste vü dil-figârdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [miyâne-i, --i]

Ey Mül, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârın degül / midür, ki ben, **miyâne-i** 'âşık-ı zâr u ma'sûk-ı şermsârdan bürka'-endâz-ı hicâb (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11). [miyâne-i, --i]

mi'yâr: Altın, gümüş gibi kıymetli mâdenlerin ve bunlardan yapılmış şeylerin istenilen değerde, ağırlık ve saflık derecesinde olup olmadığını gösteren ölçü, ayar ölçüsü II bir kimseyi veya bir kavramı değerlendirebilmek veya hakkında doğru hükme varabilmek için başvurulmuş, herkes tarafından kabul edilmiş, yerleşmiş prensip, ölçü, kıstas.

olmuşumdur. / Lâkin ben ki, mehekk-i kalb ve **mi'yâr-ı** derûnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [mi'yâr-ı,]

mızmâr: Çalgı aletleri.

hâtıra, cilve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezir-i hâtır-ı 'abd-ı hakîr oldı ki; **mızmâr-ı** / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [mızmâr-ı, -ı]

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı **mızmâr-ı** şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [mızmâr-ı, -ı]

mesned-nişîn-i [...] ve yeke-süvâr-ı / **mızmâr-ı** [...] mahrem-i harîm-i celâl-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2). [mızmâr-ı, -ı]

[...] kelâm-ı lülû-nizâmına tevcîh-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, mutlakü'l-'inân, ve her bâr, **mızmâr-ı** güft ü gûda cevalân itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [mızmâr-ı, -ı]

mînâ: Şarap şişesi II Sevinç kadehi.

me‘ābına sezāvār u elyak u ahrādur ki meclis-i hoş-ıtarh-ı cihānı, dest-i / şun‘ u hikmeti, sāhte vü ārāste ve nüh **mīnā-yı** zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*mīnā-yı, -yı*]

mīnā-nümāyī: Şeffaf renkli.

nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuhlū‘l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*mīnā-nümāyī, -yī*]

mīzān: Mizan terazisi. II Kıyamet günü sevap ve günahların ölçüleceği tartı.

Dirlerse eger daķika-sencān / Fevvāre-i āb-ı Hızra **mīzān** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 3*). [*mīzān,]*

mū: Kıl II. Saç teli.

İzid-i Müte‘āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir ser-i **mūda** müstetir şad- / hezār hikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*mūda, -da*]

mu‘ādil: Denk, eşdeğer.

mezellet ü hāksāriyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i hālüm aña **mu‘ādil** ü mümāsıldür ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*mu‘ādil,]*

mu‘āmele: Başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum.

bī gıll-ı ‘āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-rahm-ı ma‘şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār **mu‘āmele** vü esrār ve hezār mükāleme vü güftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [*mu‘āmele,]*

Bir güft ü gūdayuz nigh-i çeşm-i yārile / ‘Aşk olsun ol **mu‘āmelenüñ** āşnāsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*mu‘āmelenüñ, -nüñ*]

mu‘ammer: Yaşayan.

Maḥfūz u maşūn-ı ‘avn-ı Bārī / Devletle Hūdā **mu‘ammer** itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [*mu‘ammer,]*

mu‘āşir: Mu‘āşeret eden ve birbiriyle iyi geçinir olan.

Rüz-ı firūz-ı bezm-i dil-firūzda, **mu‘āşirān-ı** şafā-kīşāna, şıfat-ı / ‘atā vü saḥā, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*mu‘āşirān-ı, -ān-ı*]

mu‘attar: Güzel kokulu, ıtırli.

[...] / dūr, pāşīde kılup **mu‘attar** iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*mu‘attar,]*

mu‘attar-sāz: *Koku hazırlayan.*

Ve laṭīf-tab‘ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, ḥūy-ı / melekıyyü‘l-ḥışālı, **mu‘attar-sāz-**
ı meşām-ı ‘ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*mu‘attar-sāz-ı,*]

mu‘āvene: *Zâhir ve âşıkâre olmak, görünmek, belli olmak.*

Bu ḥam-ı heftüm nîlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dūrüş ü / nerm **mu‘āvene** eylemiş ve zu‘muñca
mis-i naķışu‘l-‘ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*mu‘āvene,*]

mu‘ayven: (*Ar.*) *Belli, belirsiz.*

mu‘ayyen ve rengīn-ma‘nā / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 2*). [*mu‘ayyen,*]

mu‘azzam: *Ar. 1. Büyük, kebîr, hürmetli.*

Düstür-ı mükerrrem ü **mu‘azzam** / Aḥmed Paşa edāmeḥü‘llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*mu‘azzam,*]

mübāḥ: *İşlenmesinde sevab ve günah olmayan şey.*

Ben ḥod, belki cümle-i edyān ve cemī‘-i ezmānda çün āb-ı / miyāḥ u zülāl, **mübāḥ** ve ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11*). [*mübāḥ,*]

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāḥ-ı / **mübāḥ** oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*mübāḥ,*]

mübāḥāt: *Ar.Övünme.*

ḳudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadīs-i meşhūrdur, nişān-ı faḥr u **mübāḥāt-ı** / fermān-ı zīşānīdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*mübāḥāt-ı,*]

bed ve aḳvāl-i nā-pesendüñle faḥr u **mübāḥāt** eylersin. / Ve beng ü büñgi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḥarāb u
vīrān ve vālih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*mübāḥāt,*]

mübāḥāt bildüñ. / İdrāk itmedüñ ki ḥılķat-ı şeyṭān-ı la‘īn ü racīm, āteş-i pūr-iltihāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*mübāḥāt,*]

mübāḥese: *Tartışma, münazara.*

ḳavlince, farķı, pādan farķa iḳtidārı ḳalmayup, bī-iḥtiyār, medhūs u bī-ḥüş oldı. / Ve ser-rişte-i **mübāḥese** vü
münāķaşay-ı daḥi, rübūde-i dest-i istiṭā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*mübāḥese,*]

mübarezet: *Vuruşma, düello.*

da'vâ-yı hamiyyet ü gayretle nağme-perdâz-ı maķâm-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nâ, iddi'â-yı şecâ'at
u **mübarezet** ile zaħm-zen-sâz-ı ħod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [mübarezet,]

mübâriz: *Herhangi bir konuda muhalifiyle mücadele eden, mücadeleye girişen kimse, savaş eri.*

Ve vaķt-i rezm ü kârzâr, ki maħall-i zed ü bürd ü ğîrüdârdur, / **mübârizân-ı** Tehemten menişâna cür'et ü
şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [mübârizân-ı, -ı]

mübâşeret: *Bir işe başlama, yapmaya girişme.*

u âmiħte itdi. Ve cevâba **mübâşeret** eyleyüp didi: / ĤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ĤAMRÂ (Gül ü Mül,
Diğer 336, Beyit 8). [mübâşeret,]

mübeddel: *Değiştirilmiş, değişmiş.*

medlülınca, perde-i şakîlû'z-zıll-ı tekellûf ü inkıyâdı, telaţţuf u inbisâta / **mübeddel** eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer
313, Beyit 10). [mübeddel,]

mübîn: *İyi kötüyü, doğruyu yanlış birbirinden ayırt eden, açıkça ortaya koyan (Allah).*

nûş itdürüp münşerihü's-şadr-ı dîn-i **mübîn** ve raţbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284,
Beyit 7). [mübîn,]

mübtelâ: *Ar. İptilâlî, düşkün, mâil, giriftar: müptelâ-yı muhabbet.*

Ve ħaberdâr degül misün ki **mübtelâ-yı** belâ-yı selisü'l-kavl olan / hezârân şahş-ı bî-teşhîş, [...] (Gül ü Mül,
Diğer 332, Beyit 6). [mübtelâ-yı, --yı]

mücâdele: *Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşım.*

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, ħışm u ğazab, pür-ħün u sürĥ-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki **mücâdele** vü
münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [mücâdele,]

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, ħışm u ğazab, pür-ħün u sürĥ-gün eyledi. / Ve yakînen bildi ki **mücâdele** vü
münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [mücâdele,]

olup, piyâle-i nizâ' u **mücâdeleye**, dârü-yı bî-ħaşâne-i diğer, ta'bîye vü / riħte ve der-sâ'at, sāġar-ı muħâvere vü
münâzaraya efyün-ı efsün-ı âĥer, vaż' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [mücâdeleye, -ye]

şâyeste evzâ' u etvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü **mücâdeleye** / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle
şahbâ-yı feraĥ-fezâ-yı ħelâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [mücâdeleye, -y, -e]

mücâdele-i: *Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşı.*

şermsârdur. / Ve süsen-i gülşen, bâ-cümle-i dırâz -zebânî, **mücâdele-i** bî-ḥuredânuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*mücâdele-i,]*

mücellâ: *Cilâlanmış, cilâ verilmiş, ruşen kılınmış: Mir'ât-ı mücellâ.*

[...] cilâ-yı **mücellâ-yı** dâniş ü bîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 8*). [*mücellâ-yı, --yı]*

mücellâ vü şâf u pāk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [*mücellâ,]*

henüz pîr-i nâ-bâliḡ ve mişâl-ı eṭfâl-ı ḥurd-sâl, dîvâne vü bî-ārâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḡş-ı meclâ-yı **mücellâ-yı** dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*mücellâ-yı, --yı]*

mu' ciz-âsâr: *Mucize, keramet ortaya koyan.*

Saḡa n'ola ey Mesîḡ güftâr / Ey feyz-nişâr u **mu' ciz-âsâr** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*mu' ciz-âsâr,]*

Ammâ senüñ ey ḥuceste-güftâr / Ey siḡr-beyân u **mu' ciz-âsâr** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*mu' ciz-âsâr,]*

mu' ciz-âsâr: *İcaz eden izler, nişaneler.*

'ömr ve zamân-ı ḡayâtlarından ḡalîl ü kütâhter vâḡı' olmışdur. / Kendü güftâr-ı **mu' ciz-âsârları** mışdâḡınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*mu' ciz-âsârları, -ları]*

mu' cizât: *Mucizeler.*

Mu' cizâtı cāmınıñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şîfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*mu' cizâtı, -ı]*

mu' ciz-nizâm: *Dirlik, tertip, düzen mucizesi.*

vücüd-ı biḡbūdımuñ bozorgterîñ olmasından kinâyedür. / [...] kelâm-ı **mu' ciz-nizâmın** (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7*). [*mu' ciz-nizâmın, -ın]*

mu' ciz-suhan: *Kısa güzel söz söyleyen.*

tûṭî-i **mu' ciz-suḡan-ı** çemen-i belâḡ, ra'na-nergis-i bâḡ-ı mâ-zâḡ / ḡonçe-i rengîñ-tebessüm-i bülbül-i şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*mu' ciz-suḡan-ı, -ı]*

müctehid: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din bilgini.*

[...] / Hem **müctehid-i** be-nâmı nazmuñ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*müctehid-i, -i*]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı l şarap.*

cevelân ve eṭrâf-ı dâ'ire-i bezm-i **müdāmda** deverân iderler. / El-hâşıl, ḥîn-i ictimâ'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*müdāmda, -da*]

müdāmî: *Durmadan şarap içen.*

Ve şaḥâbe-i 'ālî-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmî idüp **müdāmî**, germ-ülfet ü şöḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*müdāmî,,*]

müddet: *Bir şeyin, bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman bölümü, süre.*

eyyām-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izām ve peyamberân-ı kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām ḥazerâtınuñ **müddet-i** (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*müddet-i, --i*]

Senüñ **müddet-i** tarāvet ü letāfetüñ ve vakt-i i'tibār u raḡbetüñ her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*müddet-i, --i*]

Nice **müddet**, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārâ-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*müddet,,*]

budur ki, peygamberimüz Muḥammedü'l-Muştafâ «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḥazretlerinüñ **müddet-i** 'ömr-i nāzenin-i ümmet-i 'ālî- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [*müddet-i, --i*]

müdebbir-i: *İdare eden, yöneten.*

Şehen-şāh-ı cihān-girüñ sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, **müdebbir-i** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*müdebbir-i,*]

mü'eyyed: *Kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış, güçlü, takviye edilmiş, sağlam.*

āsmānı, yed-i **mü'eyyed-i** kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāḡar-ı āftāb-ı raḡşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*mü'eyyed-i,*]

müfāharet: *İftihar ederek, iftiharla, övgüyle.*

Saḥa ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i **müfāharet** olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*müfāharet,*]

müfāheret: *İftihar ederek, iftiharla, övgüyle.*

(Müşābeheth-i ruḡsār-ı ḥübān u 'izār-ı maḥbübānla **müfāheret** ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā ve destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*müfāheret,*]

mufahham: *Yüce, kerem sahibi, üstün, itibarlı.*

[...] / Düstür-ı mükerrer ü **mufahham** (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [*mufahham,]*

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

dervîş-i teng-dest ve **müflis-i** harâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma' nâ da' vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigâh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*müflis-i, -i]*

muḥāfaza: *Koruma.*

ve terâne-senc-i gurûr u kibr olup rûtbeñi, **muḥāfaza** itdün. / Zîrâ şeytân-ı la'în-i ḥod-bîn, Ḥazret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*muḥāfaza,]*

muhakkar: *Ar. Tahkîr olunmuş, hor, zelîl.*

[...] hadîş-i lûlû-bârdur. / Bu teng-nây-ı fânî vü **muḥakkar** nişîmen-i virânî ve bu saḳf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*muḥakkar,]*

muḥammed: *İslam Peygamberi.*

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sāḡar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdıḳ-i risâleti ki; **Muḥammed** rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*muḥammed,]*

[...] / Ya'nî rahmet-i Ḥaḳḳ 'azze ve 'âlâ, ümmet-i **Muḥammed** üzere bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*muḥammed,]*

muḥammedü'l-emîn: *Hz. Muhammed.*

nûr-ı dîde-i âferîniş, ḥvâce-i kâ'inât u faḥrû'l-'âlemîn ya'nî / Ḥazret-i **Muḥammedü'l-Emîn** (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*muḥammedü'l-emîn,]*

Muḥammedü'l-Emîn [...] / [...] şüret-i rahmet-i İlâhî ve güneḥkârân-ı ümmetün şefî' ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*muḥammedü'l-emîn,]*

muḥannes: *Ar. korkak, alçak tabiatlı.*

Ve bu iddî'âdasın ki her **muḥannes** ü bî-dil ü cebânî, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Ḳahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*muḥannes,]*

muhâşamet: *Düşmanlık.*

Rüzgârın germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senün benümle niçe cür'et-i **muḥāşametün** (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*muḥāşametün, -ün*]

muhassenât: İyilikler güzel bulunan şeyler.

Hezâr **muḥassenât** u nîküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senün kabâyih u bed-ḥulûḡında hîç söz ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*muḥassenât,*]

muhavere: İki kişinin karşılıklı konuşması.

[...] / miyâne-i Gül ü Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü **muḥâvere** işti'âl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*muḥâvere,*]

olup, piyâle-i nizâ' u mücâdeleye, dârü-yı bî-haşâne-i diğer, ta'biye vü / rîhte ve der-sâ'at, sāḡar-ı **muḥâvere** vü münâzaraya efyün-ı efsün-ı âher, važ' (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*muḥâvere,*]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istiḥlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü **muḥâvereden** fâriḡü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*muḥâvereden,*]

muhibb: Ar. Muhabbet edici, eden, dost.

benüm **muḥibb** ü hevâ-ḥvâhlarum; rind-i bî-hüş u kallâş ve mest-i medhüş u / evbâş, senün muşâhib ü hem-râhlârundur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*muḥibb,*]

mühmelât: Anlamsız, boş sözler.

Senün âsîb ü gezendün, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç kaçre ki bir libâs-ı pākîzeye çekîde ola nâ-pâk u **mühmelât** olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*mühmelât,*]

mühr-güşâ: Mührü açan.

Her kim ki bu mâtem-ḡâne-i fânîde, mişâl-ı berç-ı dıraşşân, nîm-nefes, / **mühr-güşâ-yı** ḡokka-i dehân olup mütebessim ü ḡandân olur, mânend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mühr-güşâ-yı,*]

muhtâc: 1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.

[...] dur, rahmet ü ḡufrâna / **muhtâc** u sezâvâr ve şâyânlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*muhtâc,*]

muhtâl: Hileci, aldatan, kandıran.

gül-bāḡ-ı kelîme-i tevḡîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençḡâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-ḡıbâb-ı çarḡ-ı **muhtâl** ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*muhtâl,*]

muhterem: Saygı gösterilen, saygıya layık olan, saygı değer.

Hālūñ ‘arz it o şadr-ı muhtereme / Niçe şadr-ı **muhterem**, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [muhterem,,]

Hālūñ ‘arz it o şadr-ı **muhtereme** / Niçe şadr-ı muhterem, (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6). [muhtereme,]

müjde: Sevinç haberi, beşaret.

nevrüzidür, **müjde-i** teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemün ve aţlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [müjde-i,]

müjdegâne: Müjdelik.

[...] / Ve her nihâl-ı nukre-püş-ı gülşen, berây-ı **müjdegâne** ve gonçe-i (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12). [müjdegâne,]

muka‘ar: Kenarlardan başlayıp ortaya doğru çukurlaşan, ortası çukur olan.

na‘ra-i bülend-i nüş-â-nüş ve gül-bāng-ı cüş u huruşı peyveste-i / **muğa‘ar-ı** çarh-ı vâlâţârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [muğa‘ar-ı, -ı]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı **muğa‘ar-ı** dimâğ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [muğa‘ar-ı, -ı]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı **muğa‘ar-ı** dimâğ ve ‘arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [muğa‘ar-ı, -ı]

mukaddime: Başlangıç, giriş, önsöz.

Mül ki bu **mukaddimeyi** tamâm ve bu faşıl vâşıl-ı maķâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkâha-i istihzâ olarak ser-âğâz-ı güftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [mukaddimeyi,]

mükâleme: Karşılıklı konuşma, söyleşme II istek, yardım bildiren övgü şiiri yazma.

bî gıll-ı ‘aşıkân-ı belâ-keşânûñ çeşm-i bî-rahm-ı ma‘şûkân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu‘âmele vü esrâr ve hezâr **mükâleme** vü güftârları vardır. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [mükâleme,]

mukarrer: Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.

dürüst ü **mukarrer** kıldıñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz‘ân, dürüst ta‘bîr eylemişler, ki çün rüstâyî (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11). [mukarrer,]

ü hâleti mevcûd u **mukarrerdür**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 2). [mukarrerdür., -dür]

mukāvemət: Dayanıklılık.

ve ne vechle kuvvet-i **muḳāvemətüñ** vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [*muḳāvemətüñ, -üñ*]

mükedder: Keder ve üzüntü içinde olmak.

Ahṡāl-ı dīlüm olur **mükedder** / Dergāhuña itdüm istinādı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [*mükedder,*]

mükerrem: Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.

Düstür-ı **mükerrem** ü mu‘azzam / Aḥmed Paşa edāmeḥü’llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*mükerrem,*]

[...] / Düstür-ı **mükerrem** ü mufahḥam (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [*mükerrem,*]

mükerrer: Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.

Ve birāder-i digertüm ḥall-i ḥelāldur, ki hem-kāse-i sükker-i **mükerrer-i** / lezzet-resāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*mükerrer-i,*]

eylemezsin ki zer-i mümessek ü **mükerrer** ḥalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*mükerrer,*]

mükevvənāt: Yaratılmış şeylerin tamâmı, varlıklar, mahlûkat, mevcûdat.

i eşyâ-yı **mükevvənâtı** şey‘-i vāḥidde cem‘ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*mükevvənâtı, -ı*]

mukirr: İkrar eden, doğruyu söyleyen (kimse).

Ey Mül-i bî-te‘emmul, sen **mukirr** bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kârdan bî-ḥaber ü gâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*mukirr,*]

mül: Şarap.

[GÜL Ü MÜL] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 1*). [*mül,*]

olduğı Münāzara-i Gül ü **Mül-nām** eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkîyāne ve zebān-ı Rümîyānede terāne olunup, pîş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*mül-nām,*]

cevelān ve etṡāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā‘-ı **Mül** ü Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*mül,*]

cevelān ve etṡāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā‘-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i **Mül**, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*mül,*]

giriş-pîrâ-yı cebîñ ve hânde-fermâ-yı dehen-i istihzâ olarak **Mül-i** âle, bu / gûne gonçe-güşâ-yı gül-bâğçe-i maḳâl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*mül-i, -i*]

[...] / miyâne-i Gül ü **Mülde** âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muḥâvere işti'âl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*mülde, -de*]

ḤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey **Mül** eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*mül, ,*]

ḤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ **MÜL-İ** ḤAMRÂ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

Ey **Mül-i** bî-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / rindlûk ile bülend ü firâz idüp encâm-ı kârdan bî-ḥaber ü ğâfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı ḥod-sitâyı ve ḥakkında bu ta'rîzât u / tevbiḥât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammûlden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*mül, ,*]

CEVÂB-I **MÜL-İ** ḤAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8*). [*mül-i, -i*]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saḥt-pençe-i hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i **Mül-i** gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*mül-i, -i*]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saḥt-pençe-i hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i **Mül-i** gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*mül-i, -i*]

ḤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ **MÜL-İ** ḤAMRÂ / Ey Mül: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

ḤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ ḤAMRÂ / Ey **Mül**: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 1*). [*mül:, ,*]

Ey **Mül**, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥîlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşî, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişî, tefhîm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*mül,, ,*]

henüz gül-âb -ı hoş-büy-ı revânum. / Ey **Mül**, eger böyle ser-mest ü bî-hüş ve ḥarâb-ı bî-şu'ûr u medhûş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*mül,, ,*]

Ey **Mül**, bu güzâf-âlûde güftâr, zebân-âvürde-i i'tirâf u ikrârûñ degül / midür, ki ben, miyâne-i 'âşık-ı zâr u ma'sûḳ-ı şermsârdan bürḳa'-endâz-ı ḥicâb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*mül,, ,*]

[...] / Ey **Mül**, ma'ḳûl eyledüñ ki nisbet-i İblîs, telbîsî, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*mül,, ,*]

ḥuzûr-ı kâḍîye gele, güvâh-ı bî-iştibâhını ma'ân götürür. / **Mül** çün bu mâ-cerâ-yı tâḳat-rübâyı, güş itdi, ifrât-ı ḡam-ı ḡayret-âmîz (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12*). [*mül, ,*]

CEVÂB-I **MÜL-İ** ḤAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA'NÂ / Ey kûtâh-'ömr u zebân-dırâz, saña ne gûne ḥâlet vâḳı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*mül-i, -i*]

Mül çün bu nazm-ı ḡarrâ ile nağme-serâ oldı ve [...] / [...] zebân-ı şîrîn-beyânla edâ idüp, ra'nâ-'arûsân-ı nâzenîn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*mül, ,*]

Gül bildi ve yakîn ḥâsıl itdi ki **Mül**, ḥarîf-i ḥîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-ḥvân u muşâḥib-i meclis-ârâdur, der-ḥâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*mül,, ,*]

Ey **Mül**, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çî-sûd, / ḥâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlûñ tamğa-yı ḥarâm olmış ve ḥarîṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*mül,, ,*]

u âmîḥte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / ḤİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ **MÜL-İ** ḤAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [*mül-i, -i*]

[...] / **Mül** çün bu güftâr-ı telh u sâmi‘a-figârı güş ve bu sāgar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [mül,]

Ey **Mül**, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengüş-ı güş-ı iz‘ân u te‘emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsu‘l-emrîdür: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [mül,,]

Ve kelimât-ı bâtın-âşnâ vü taşavvufî-ma‘nâya, ser-âgâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I **MÜL-İ** HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [mül-i, -i]

Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâsıl-ı makâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âgâz-ı güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [mül,]

CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ / **Mül** de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [mül,]

didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ **MÜL-İ** HAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5*). [mül-i, -i]

CEVÂB-I **MÜL-İ** HAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ / Mül de didi: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12*). [mül-i, -i]

Mül çün bu faşlı tamâm itdi, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [mül,]

vü endîşe; **Mül** de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzara vü muhâvereden fâriğü‘l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [mül,]

Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ânda, cây-gîr ve bi‘l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [mül,,]

mül-: Şarap.

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki **Mülûn** dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı muğa‘ar-ı dimâğ ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [mülûn, -(ü)n]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki **Mülûn** dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı muğa‘ar-ı dimâğ ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [mülûn, -(ü)n]

mülâhaza: Dikkatle bakma, ayn-ı basîretle bir işin hakikatine nazar etme, sarf-ı zihin ile tefekkür etme.

bir şâhib-devlet **mülâhaza** kılmağuımdan, ser-i şürîde-i bî-baht u / devletüm, fûrû-bürde-i girîbân-ı hayret ve dil-i âşüfte-i bî-tâb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [mülâhaza,]

âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve nîm-lahza bed-siriştî-i celîsüni **mülâhaza** kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [mülâhaza,]

Ve sen hüd, pâyân-ı kârdan **mülâhaza** ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, ‘ömr-i kütâh-ı nâ-pâydürüña, çeşm-i rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [mülâhaza,]

Ve hiç **mülâhaza** vü endîşe itmedün ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 6*). [mülâhaza,]

Ve bu kıt‘a-i matbû‘adan ki âb-ı tılâ ile tahrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, **mülâhaza** ve endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [mülâhaza,]

görüp, redd-i cevâba, bir kâ‘ide-i bâ-fâ‘ide **mülâhaza** vü hâtıra idemeyüp, biz- / zârûre, dest-der-dâmen-i haqîkat oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [mülâhaza,]

mülakkab: *Lakaplanmış, lakaplı; adlandırılan.*

Ve lakab-ı [...] **mülakḳab** kılınup suḥre-i / dehr ve ṣōhre-i şeh̄r, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı ṣāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*mülakḳab,*]

mülk: *Memleket, ülke.*

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün ḥārā-yı pür mevci / Şabā ṣāhenşeh-i **mülk-i** bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*mülk-i, -i*]

mülk: *Mal, mülk.*

Naḳl iderler ki tārik-i ṭaṭāna-i **mülk** ü ḥadem ve fāriḡ-i dīḥīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāḥīm Edhem, ḳuddise sirrehü'l-‘azīzü'l ekrem, ṣebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*mülk,*]

mülkü'l-ḡafūr: *Gafur'un mülkü.*

raḥmet-i **mülkü'l-ḡafūr**, ehl-i ma‘ṣiyyet-i ümmetde, ‘ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān u āṣkār ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*mülkü'l-ḡafūr,,*]

mülüm: *Şarap.*

Ben egerçi **Mülüm**, ammā beni, her baḥl̄l ü le‘īm ü denī ki nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve ṣaḥāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*mülüm,,*]

mümāsil: *Benzeyen, andıran.*

mezellet ü ḥāksārīyüm. / Mā-cerā-yı şüret-i ḥālüm aña mu‘ādil ü **mümāşildür** ki, bir zamānda bir (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8*). [*mümāşildür, -dür*]

mümessek: *Misk ile terbiye edilmiş, kokulu.*

eylemezsın ki zer-i **mümessek** ü mükerrer ḥalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdütümdeḍür. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*mümessek,*]

mümsik: *Cimri.*

Ey Mül, da‘vī eyledüñ, ki her **mümsik** ü baḥl̄li, cüvān-merd ya‘nī, / ‘ilm-i kerem ü baḥşışi, ta‘līm ve reviş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*mümsik,*]

mümtāz: *Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.*

Mümtâzı olur bu kâ'inātuñ / Güلزâr-ı ümîd qaldı bî-âb (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11). [mümtâzı, -ı]

münâkaşa: Ağız kavgası, çekişme.

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bî-ihtiyār, medhūş u bî-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü **münâkaşayı** dañi, rübüde-i dest-i istiṭā'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [münâkaşayı, -yı]

münāsibü'l-mahalle: Uygun yer.

u dem-i 'ālem-i āb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i **münāsibü'l-mahalle** / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [münāsibü'l-mahalle,]

münāsibü'l-makāmı: Güzel ve uygun makam.

i ruhsārumda, hıyre vü hayrān qalup bu nazm-ı lülü-nizām-ı münāsibü'l- / makāmı, vird-i zebān ider. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6). [münāsibü'l-makāmı,]

münāza'a: Ağız kavgası, çekişme, münakaşa.

şāyeste evzā' u etvār ve nā-sezā ef'āl ihtiyār idüp **münāza'a** vü mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle şahbā-yı feraḥ-fezā-yı helālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [münāza'a,]

münāzara: Tartışma, karşılıklı dialog.

olduğı **Münāzara-i** Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkîyāne ve zebān-ı Rümîyānede terāne olınup, pîş-nihād-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [münāzara-i,]

[...] / miyāne-i Gül ü Mülde āteş-i zebāne-keş-i **münāzara** vü muḥāvere iştî'āl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [münāzara,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ğaḏab, pür-hün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü **münāzarada**, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [münāzarada,, -da]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ğaḏab, pür-hün u sürḥ-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü **münāzarada**, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [münāzarada,, -da]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bî-haşāne-i diğer, ta'bīye vü / riḥte ve der-sā'at, sāğar-ı muḥāvere vü **münāzaraya** efyün-ı efsün-ı āḥer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [münāzaraya, -ya]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve **münāzara** vü muḥāvereden fāriğü'l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [münāzara,]

mündefi': Def etmek, savuşturmak.

kesād-ı târî olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u **mündefi'** olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [mündefi',]

münkatı: Ayrılmış, bölünlenmiş.

Ammâ benden, şayf u şitâda, belki füşûl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü **münkaṭı** ve germî-i bâzâruma gezend ü ḥalel ve bâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [münkaṭı,]

münşerihü's-sadr: Kalbi, yüreği ferahlamak. Kaygıdan kurtulmak.

nüş itdürüp **münşerihü's-şadr-ı** dîn-i mübîn ve raṭbu'l-lisân-ı îmân-ı bâ-emân / eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7). [münşerihü's-şadr-ı, -ı]

münşiyâne: İyi kâtiplere yaraşır şekilde.

olduğu Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eseri, be-uşûl-i **münşiyâne**, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rümîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [münşiyâne,,]

müntehî: Bir yere, bir şeye varıp ulaşan, son bulan.

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ ḥod yek mâha **müntehî** olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bādla hebâ vü tebâh olur. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5). [müntehî,]

mürâ'ât: Saygı ile koruyup gözetme, saygı, riâyet.

Ve **mürâ'ât-i** [...] ser- / mestân-ı medhûşa, şifte vü firîfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [mürâ'ât-i, -i]

murâd: Maksat, meram, niyet.

Eglendi **murâd-ı** cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv u luṭf u iḥsân (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6). [murâd-ı, --ı]

eyleye. / Bunı baş u îrâddan ḥâşıl u **murâd** oldur ki benüm daḥi bir cem'un ḥarâbı (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2). [murâd,]

murâkabe: Bakıp gözetme. II Allah'ın huzûrunda bulunduğunun idrâki içinde olup kendini denetlemek.

Benefşe, hırka-i kebûd-püş u küleh-keş-i mürîd-i ḥâşu'l-ḥâşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i **murâkabe** vü endîşedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [murâkabe,]

mürd: Far. Ölmüş, ölü.

Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâli, ne güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm ola ve ben dil-şikesteyi ḥurd u **mürd** (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [mürd,]

mürde-dil: Gönlü ölü olan, hissiz, duygusuz (kimse).

Bir nutkuñ ile mişāl-i 'İsā / Biñ **mürde-dili** idersin ihyā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1). [mürde-dili,]

murğ: Kuş, I Gönül, II Aşık. III. Arayışta olan. IV Rızkının peşinde koşan.

'ayāndur. / Ve **murğ-ı** 'ālī-pervāz-ı dil-i laṭīfān, bi'l-cümle ol şekl-i ma'küla, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15).
[murğ-ı, --ı]

mürğān: Kuşlar, bülbüller.

Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i **mürğān-ı** bülend-āvāz u hoş- / elhān ve gülğüle-i fāḥitegān-ı tīz-
āheng ü nevā-hvāndan, divānevār, bī- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [mürğān-ı, -ı]

[...] / Ve hezār-destān-ı gülistān ki vā'iz-i hoş-nefes-i **mürğān-ı** mürğzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5).
[mürğān-ı, -ı]

Eşvāt-ı hālet-fezā-yı **mürğān-ı** hoş-nevā ve ezkā-ı / taḥammül-rübā-yı bülbülān-ı nağme-serādan bī-şabr u
ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [mürğān-ı, -ı]

mürğzār: Far. Çayırılık, çemen-zār II Kuş bahçesi.

[...] / Ve hezār-destān-ı gülistān ki vā'iz-i hoş-nefes-i mürğān-ı **mürğzār-ı** (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5).
[mürğzār-ı,]

mürīd: Öğrenci, talebe || Tarikata girip bir mürşide bağlanan kimse, kendi irâdesini Hakk'ın irâdesine
terkedebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren derviş.

Benefşe, hırka-i kebūd-püş u küleh-keş-i **mürīd-i** hāşu'l-hāşumdur ki / hemîşe ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i
murākabe vü endişedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [mürīd-i,]

mürīdan: Müritler; tarikata girip bir mürşide bağlanan kimseler, dervişler.

riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḥalvet ü erba'īn ve **mürīdān-ı** tevḥīd- / sencān u hücre-nişīn, ber-mışdāk-ı kerīme-i
[...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [mürīdān-ı,]

mürüvvet: İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.

Yok ağzımı açmağa mecālüm / Luṭf u kerem it **mürüvvet** eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [mürüvvet,]

zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i **mürüvvet** ve / çäre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām
itsem dimeklik eşnāsında, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [mürüvvet,]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü **mürüvvet** ve rüyānende-i
ḥamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [mürüvvet,]

müşābehēt: Benzeyiş, benzeme.

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da‘vî-i **müşābehēt** eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-hürde ve ‘ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*müşābehēt,]*

müşābehēt-i: Benzeyiş, benzeme.

(Müşābehēt-i ruhsâr-ı hûbân u ‘izâr-ı maḥbûbânla müfāheret ve küleh- / güşe-i iftiḥârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i‘tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*(müşābehēt-i,]*

muşaddık: Tasdik eden.

Bu nazm-ı belâğat-nizâm daḥi, **muşaddık-ı** kelâm-ı şadâkat-ı encâmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*muşaddık-ı,]*

muşaffâ: Tasfiye edilmiş, pak ve saf kılınmış.

[...] / gül-âb-ı **muşaffâdur**, def‘ ü ref‘-i şudâ‘ iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5*). [*muşaffâdur, -dur,]*

muşaffây: Tasfiye edilmiş, pak ve saf kılınmış.

Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı **muşaffâyum**, belki bir âteş-i feyz-baḥşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*muşaffâyum,,]*

müşâfir: Konuk, misafir, yolcu.

müşâfir-i şâm-ı kâkül-i ‘anberfâm-ı meh-rüyân olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*müşâfir-i,]*

Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânımda sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç ḥaberdâr degülseñ bil ve âğâh-dil ol ki; ben bir **müşâfirüm** (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*müşâfirüm,]*

müşâhede: Seyrederek anlama, gözün gördüklerine dair tefekkür etme, gözleyerek aslını kavrama.

[...] / berây-ı temâşâ-yı şun‘-ı lâ-yezâlî ve **müşâhede-i** âyât-ı beyyinât-ı zü‘l-celâlî, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*müşâhede-i, --i]*

dîde-i ‘ibret-bînle nazar-sâz-ı **müşâhede** ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*müşâhede,]*

âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / **Müşâhede** itdün mi ki şöḥbet-i ḥâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*müşâhede,]*

Gül çün **müşâhede** vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buḥâr-ı sitîz ü ma‘reke-şu‘ûd-ı muḳa‘‘ar-ı dimâğ ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*müşâhede,]*

Gül çün **müşāhede** vü temāšā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buhār-ı sitiz ü ma‘reke-şu‘ūd-ı muḳa‘‘ar-ı dimāğ ve ‘arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*müşāhede,]*

Ve hīç **müşāhede** itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bağ-ı hazān- / pezīr-i ‘ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde vü gerden-firāz olduḳda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*müşāhede,]*

Ve nīk u bed-i eyyāmı ve serd ü germ ve saht u nerm-i ‘ālemi daḫi / **müşāhede** itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*müşāhede,]*

müşāhede kılduñ, hem-nişīnān-ı nā-ehl ü bed-āmūzdan güriz ü hāzer / cyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [*müşāhede,]*

musāhib: Samimi arkadaş, sohbet arkadaşı.

benüm muḫibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş u kallāş ve mest-i medhüş u / evbāş, senüñ **muşāhib** ü hem-rāhlāruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*muşāhib,]*

Gül bildi ve yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i hīle vü deḡā ve nedīm-i / bezle-hvān u **muşāhib-i** meclis-ārādur, der-ḫāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*muşāhib-i, -i]*

müsellem: Verilmiş, teslim edilmiş, tevdi olunmuş.

Sensin sebeb-i nīzām-ı ‘ālem / Tedbīr-i cihān saña **müsellem** (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*müsellem,]*

müsemmir-sāz-ı: Bilgili, düzenleyici.

ihtimām ve **müsemmir-sāz-ı** sā‘id-i sa‘y u iḳdām olduḡum, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda daḫi edhem-i müşḡīn-perçem-i ḳalem-i çāpük-ḳademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*müsemmir-sāz-ı,]*

müşg: Hālis misk kokusu.

müşṭākān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cüyumdur. / Ve **müşg-i** nāfiçe-i Tatar ki ḫūy-ı nīkū-yı ḫūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şīkār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*müşg-i, --i]*

müşg-bār: Misk, koku saçan; ihsan, iyilik.

‘abīr-efşān u **müşg-bār**, [...]: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 11*). [*müşg-bār,,]*

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā‘ ve bā‘iş-i ālām-ı zūkām / iken niçün yine şemīm-i **müşg-bāruñla** iftiḫār ḳılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*müşg-bāruñla, -uñla]*

müşg-efsānuma: Misk kokulu, misk kokusu saçan.

efşānuma mensūb tutarlar. / Ebr-i bahār-ı dil-güşā ki ma‘nīde her ḳatre-i feyz-nişāri, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*müşg-efşānuma, -uma]*

müşgîn-mû: *Misk kokulu saç.*

Çeşm-i siyâh ğazâlâne nigâh-ı **müşgîn-mûdur**, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlä-nergis-i humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*müşgîn-mûdur*,]

Çeşm-i siyâh-ğazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhû-yı **müşgîn-mûdur**, ki fitrâk- / beste-i şaydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehlä-nergis-i ve humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*müşgîn-mûdur*,]

müşgîn-perçem-i: *Sfıyah kâkül.*

ihitmâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y u ikdâm oldıgum, vâdî-i dil-güşâ- / y1 inşâda daħı edhem-i **müşgîn-perçem-i** kalem-i çâpük-ğademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*müşgîn-perçem-i*,]

mû-şikâfân: *Kılı kırk yaranlar, inceden inceye araştıranlar.*

vücûda gele, **mû-şikâfân** u daķıķa-bînân-ı cihân ve keyfiyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemyân olan 'uķalâ 'indinde saķâ vü 'atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*mû-şikâfân*,]

müşîrân-ı: *Mareşaller.*

Müşîrân-ı zamânuñ hüsni-i tedbîr ile meşhûr / Şeh-i Cem-câh-ı devrânüñ güzîde şadr-ı dîvânı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*müşîrân-ı*,]

müşîr: *Devletin sadrazamı ve yöneticisi.*

Oldur o vezîr-i bî-mu'âdil / Oldur o **müşîr-i** bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*müşîr-i*,]

müslîmîn: *Müslümanlar.*

zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insânu'l-'ayn-ı dîde-i **müslîmîn**, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / pûş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*müslîmîn*,]

müstağrak: *Batmış, gark olmuş, kendinden geçmiş.*

müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķûle tabîb-i hâzık-ı nabż-şinâs u devâ-sâza 'arz u i'lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*müstağrak-ı*, --ı]

müstahsen: *Beğenilen, güzel ve herkesin beğendiği.*

Ey Gül, hîç pes ü pîşûne nigâh-endâz-ı 'ayn-ı başîret ü âġâhî / olmayup, ġod-şinâşlığı hüy-ı **müstahsen** zann itmişsin. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*müstahsen*,]

müştakân: *Sevenler, şevkle isteyenler.*

müştakân-ı melâl-iştimâldur, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki
hüy-ı nîkû-yı hüban-ı âhü-çeşm-i şîr-şîkâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*müştakân-ı,]*

müstakîm: *Doğru, düz, gerçek.*

ve râst-revî-i şâh-râh-ı **müstakîm-i** dîn-i kavîme, bādî vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*müstakîm-i,]*

müstehakk: *Hak eden, layık.*

Bir hâbbe virür mi **müstehakk** / Bir kerre eger iderse ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*müstehakk, -a]*

müstemi'ân: *İşitenler, duyanlar (Hanyalı Nûrî Osmân'ın şiirinin zevkine erişenler bağlamında).*

Mül, çün bu terâne ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengüş, güş-ı **müstemi'ânda**, cây-gîr ve
bi'l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*müstemi'ânda,,]*

müstetir: *Gizlenmiş.*

İzîd-i Müte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda **müstetir** şad- / hezâr hikmeti ve perde-i hikmetinde nihân
hezârân şuver-i le'tâyîf (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*müstetir,]*

mütâba'at: *Birine uyup arkasından, izinden gitme, ona tâbi olma.*

Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata nîgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i **mütâba'ata** nazar-endâz ol, ki kâdem-
zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*mütâba'ata,]*

mutâbık: *Uygun, münasip, muvâfık.*

menkıbetleri, 'ale'l-vechi'l etemm **mutâbık-ı** kavîl-ı i'câz-ı tev'emleridür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 10*). [*mutâbık-ı, -ı]*

mütâla: *Etraflıca düşünme ve inceleme sonucu ortaya çıkan görüş, fikir, kanâat.*

mazmûn-ı belâgat-meşhûmî üzere **mütâla'a**- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr
oldıklarınca kimi âl-i tûfî-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*mütâla'a-, -a]*

mütâla'a: *Etraflıca düşünme ve inceleme sonucu ortaya çıkan görüş, fikir, kanâat.*

Pes merd-i pāk-bīn ü hāk-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı **müṭāla‘a** vü dıkkat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*müṭāla‘a, -ıp*]

müṭāla‘a-fermā: *I. Mütala'a veren II. Olaylar hakkında bilgi veren.*

Ba‘d-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, **müṭāla‘a-fermā-yı** şahīfe-i hāl-i perīşān-me‘āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*müṭāla‘a-fermā-yı,*]

Müṭāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb ü şūr-eğenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*müṭāla‘a-fermā-yı,*]

muṭallā-kenār: *Kenarı yaldızlı, süslü.*

(Müşābeh-et-i ruḥsār-ı hūbān u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāheret ve küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā ve destār-ı **muṭallā-kenār-ı** i‘tibārı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*muṭallā-kenār-ı,*]

mutarrā: *Koku sürülmüş, hoş kokulu.*

Ve **mutarrā** gül-berg-i selām u şalāt ve ra‘nā-ğonçe-i dūrūd u ṭahıyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu‘l-ḥāşş-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*mutarrā,*]

müte‘āl-ı: *Yüce / yükseltilmiş.*

İzid-i **Müte‘āl-ı** Celle Celāluhunuñ her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥıkmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*müte‘āl-ı,*]

mu‘teber: *İnanılır, güvenilir.*

ṭutarum, saña yegān yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i **mu‘teber-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*mu‘teber-i,*]

mütebessim: *Gülümseyen, tebessüm eden.*

fırākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derūn-ı ğonçe, ḥūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken **mütebessim** ü şükūfte-rūyum. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11*). [*mütebessim,*]

Ve berķ-ı raḥşende, ḥānde-i güzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / **mütebessim** ü ḥāndān ve her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*mütebessim,*]

Her kim ki bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoķķa-i dehān olup **mütebessim** ü ḥāndān olur, mānend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*mütebessim,*]

mu‘tekif: *Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan.*

i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve **mu'tekifân-ı** cevâmi'-i 'ibâdet ü peygüle-güzînân-ı şavâmi'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*mu'tekifân-ı, -an*]

mütemekkin: Yerleşmiş, yerleşik, mukim.

perdâz-ı sipihr-i berîn ve nâle vü âh-ı hazîn-i dil-suhtegân ve ğuriv ü enîn-i / derdmendân, tanîn efgen-i mesâmi'-i **mütemekkinân-ı** 'illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*mütemekkinân-ı,]*

mütenâkıs: Gittikçe eksilen, azalıp küçülen.

Ve eşnâ-yı kıl ü kâlda, kemâl-i hiffetden her sâ'at kendüni, şâhdan şâha / pertâb idüp, kat'ân, kelâm-ı **mütenâkıs** u perîşânunda devâm u nizâm (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*mütenâkıs,]*

mu'terif: Ar. İtirâf eden, ikrar eden.

mışdağına mâ-şadağ olan mekkâre-pîre-zenân gibi, kavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige **mu'terif** ü mağarr olup, süst-ka-dem-i bî-hamiyyetligi kendüne (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*mu'terif,]*

mütevakkı': Sakınan, çekinen.

Mütevakkı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyurlup, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşîd-i hâver buyurla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*mütevakkı'dur, -dur*]

mütevârî'-i: Ar. Bir şeyin arkasına veya altına geçip saklanan, saklı, gizli.

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân **mütevârî'-i** hücre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*mütevârî'-i,]*

mutlaku'l-'inân: Dizgininden kurtulmak.

[...] kelâm-ı lülû-nizâmına tevcih-i nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, **mutlaku'l-'inân**, ve her bâr, mizmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*mutlaku'l-'inân,,]*

mutrıbân: Çalgıcılar, sazandeler; bir musikî âleti çalan veya söyleyen kimseler, mutripler.

[...] / Ve **mutrıbân-ı** nağme-serâyân-ı gülistân, (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13*). [*mutrıbân-ı, -ı*]

muttaşıl: Sürekli, aralıksız.

Muttaşıl ol iki çeşm-i şehbâz / Sâha-i 'arşa iderdi pervâz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*muttaşıl,]*

muttefekun 'alevh: Aynı görüşte.

'arîf ü âgâh olmaklık, bir kâr-ı nîkû vü pesendide idüğü muttefekun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2).
[muttefekun 'aleyh, -dür]

müttehem: Suçlanan, suçlu olduğu iddia edilen, töhmet altında bulunan.

Hezâr 'aşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, **müttehem** iken, kendüni perde-nişin-i 'işmet
kîyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (Gül ü Mül, Diğer 315,
Beyit 5). [müttehem,]

muvâfakat: Uygun görme, uyma, onama.

Ve âgâh olmaduñ ki ben **muvâfakat-ı** şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-
keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [muvâfakat-ı,]

Sen meymenet ü bereket-i **muvâfakata** nigh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki kâdem-
zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [muvâfakata,]

müzâb: Erimiş, eritilmiş.

[...] / Ben yâkût-ı seyyâle-i cân ve la'l-i **müzâb-ı** rûh-ı revânüm. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [müzâb-ı, -ı
]

Ey la'l-i **müzâb** u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u turfe-cevher (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6). [müzâb,]

muzaffer: Galip gelen, üstün.

Manşûr kılsun **muzaffer** itsün / Hem-vâre ola cenâbı manşûr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [muzaffer,]

muẓtarib: Sıkıntılı, ızdıraplı .

Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldı ki saht **muẓtarib** tapîde- ü / cenân (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7). [muẓtarib,
]

muẓtarib-hâl: İztirâb çeken bir vaziyette || ayrılık acısıyla kıvranan bir halde (ayırarak ve cüda bağlamında).

gâh dest-âvîz-i büy-ı dil-âvîz-i gîsü-yı bütân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, râhat-res-i
'uşşâk-ı **muẓtarib-hâl** ve feraḥ-baḥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [muẓtarib-hâl,]

N

nā-: Genellikle Farsça, bâzan da Arapça sıfatların başına gelerek dilimizdeki “olmayan, değil” kelimelerinin anlamını karışılar .

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hıreddin ‘inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübûde-i dest-i tehevür ü gażab eyleyüp ba‘zı **nā-** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*nā-,*]

nā- şādī-: Gamlılık.

Ba‘d-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādî ve âvâre-i beriyye-i nā- / şādî, bir şebāngāh, mütâla‘a-fermā-yı şaḥîfe-i hâl-i perişân-me‘âl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*nā- şādî-,*]

nâb-: Far. Halis, saf: mey-nâb, dürr-i nâb.

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-tarîk-i şükrâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i **nâb** / ve işâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar. [...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*nâb-,*]

Güyâ leb-i cüy u bâde-i **nâb** / Kat kat dem-i ‘ayş u ‘âlem-i âb (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5*). [*nâb-,*]

gulgüle-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülğünla memlû her cām-ı şarâb-ı **nâb**, bir / gül-i sîr-âb olduğı eyyâm-ı şafâ, encâmde; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*nâb-,*]

Cām-ı şarâb-ı **nâb** mı vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*nâb-,*]

nā-bālīg-: Ergenliğe ulaşmamış.

henüz pîr-i **nā-bālīg** ve mişâl-ı etfâl-ı hürd-sâl, dīvâne vü bî-ārâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafâ-baḥş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*nā-bālīg-,*]

nabz-şinās-: Karşısındakinin düşüncelerini, meylini anlayan, ruh hâlini ölçebilen doktor (aşk bağlamında).

müstağrak-ı deryâ-yı endîşe vü fikret idüp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maḳûle ṭabîb-i hâzık-ı **nabz-şinās** u devâ-sâza ‘arz u i‘lâm ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*nabz-şinās-,*]

nā-çâr-: Far. Çaresiz.

Âşâruñı görse Mânî **nā-çâr** / Hayretle olurdu naḳş-ı dīvâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [*nā-çâr-,*]

nā-cins-: Aynı cinsten olmayan, yabancı, başka.

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruḥsâr-ı ‘âle‘l-‘âlûñe, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ‘at ziştî-i refîk-i **nā-cinsüñi** ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*nā-cinsüñi-,*]

[...] / Çünkü şohbet-i enīs-i **nā-cins** ve hem-dem-i nā-hemvārdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*).
[nā-cins,]

nā-çiz: Önemsiz, değersiz. *II Aşığın gönlü.*

Mütevaqqı ‘dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bī-dirīğ buyurılıp, bu / zerre-i **nā-çiz** ü kem-ter, reşk-efgen-i hūrşīd-i
hāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [nā-çiz,]

Ya ‘nī vüçūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i **nā-çiz**, şu ‘ūr u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u bedden berī vü
‘atılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [nā-çiz,,]

bir çiz-i **nā-çiz**, bī-ḥikmet ü bī-ma‘nā degüldür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 9*). [nā-çiz,,]

nādān: Cahil, bilmez, bilgisiz, akılsız (kimse).

Ve bedān u nīkān-ı her millet ve **nādānān** u ‘ākılān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ğayet i ‘tibār u rağbet
itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [nādānān, -ān]

nādire-gū: Benzeri görülmemiş söz söyleyen.

[...] mānī‘-i idāre-i zebān-ı **nādire-gū** ve belāğat-eşerdür. / Saña hīç bir kār-ı nīk u güftār-ı pesendīde yok mı idi
ki kendü ef‘āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [nādire-gū,]

nā-ehl: Ehil olmayan.

müşāhede kılduñ, hem-niṣnān-ı **nā-ehl** ü bed-āmüzdan güriz ü hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*).
[nā-ehl,]

nāfiçe: Mis göbeği.

müşākān-ı melāl-iṣtimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i **nāfiçe-i** Tatar ki
hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şıkār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [nāfiçe-i,]

nā-gāh: Ansızın, birdenbire.

ü zindegānī oldı. / **Nā-gāh** maḥall-i ma‘rekeden bir gürūh-ı enbūh, güzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*).
[nā-gāh,]

nağam: Nağmeler, ezgiler.

Eyler **nağam-ı** şarīrūñ icrā / Giryenñ sebeb-i sürür u şādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [nağam-ı, -ı]

nağamāt: *Nağmeler.*

ergāvān ve guşūn-ı pūr-şükūfe-i gūn-ā-gūn-ı dirāhtānda, her biri bir / maḳāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz olup, kimi bu **nağamāt-ı** hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*nağamāt-ı, -ı*]

bulup, ta‘rīf-i faẓīlet-i gevh̄er-i zāt ve tavşīf-i h̄üsn-i şıfāta ser-āğāz ve / ṭarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan **nağamāt-ı** laṭīfe-engīz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*nağamāt-ı, -ı*]

nağam-ı: *Nağmeler, ezgiler.*

Olduñ **nağam-ı** nazımla dem-sāz / Kıl nağme-i neşre de ser-āğāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*nağam-ı,]*

nağamuñ: *Ses ve ezgi.*

Olduḳça ḳata‘ zebānuñ eyler / Şavt u **nağamuñ** laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*nağamuñ,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdendire.*

[...] / **nā-gehānī** ve bām-üftāde ferih ü faḥūr, hırāmān-ı semt-i selāmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*nā-gehānī, -ī*]

nağme: *Nağme.*

Olduñ nağam-ı nazımla dem-sāz / Kıl **nağme-i** neşre de ser-āğāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*nağme-i,]*

nağme: *Etkileyici söz II nağme.*

Ya‘nī irişdi vaḳt-ı tarab bāde-nüş oluñ / Ve kimi bu **nağme-i** neşāṭ-āmīz ü inbisāṭ-engīz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*nağme-i, --ı*]

nağme-perdāz: *Nağme düzenleyen.*

da‘vā-yı ḥamiyyet ü ḡayretle **nağme-perdāz-ı** maḳām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma‘nā, iddi‘ā-yı şecā‘at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*nağme-perdāz-ı, -ı*]

nağme-serā: *Türkü söyleyen, şarkı okuyan.*

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı **nağme-serādan** bī-şabr u iḥtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*nağme-serādan,]*

Mül çün bu nazm-ı ḡarrā ile **nağme-serā** oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra‘nā-‘arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*nağme-serā,]*

nağme-serāvān: *Türkü söyleyen, şarkı okuyan.*

[...] / Ve muṭrībān-ı **nağme-serāyān-ı** gülīstān, (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13*). [*nağme-serāyān-ı, -ı*]

nağme-serā-yı: *Türkü söyleyen, şarkı okuyan.*

Binā-ber-īn, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde **nağme-serā-yı** icād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*nağme-serā-yı,]*

nahcīr: *Av hayvanı.*

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər **nahcīr** aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*nahcīr,]*

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər **nahcīr** aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [*nahcīr,]*

nā-hemvār: *Düzgün olmayan; uygun olmayan II çirkin.*

[...] / Çünkü şohbet-i enīs-i nā-cins ve hem-dem-i **nā-hemvārdan** gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*nā-hemvārdan, -dan*]

nahl: *Fidan.*

Ammā yine **nahl-ı** kām-ı bī-bār / Açılmadı gönçe-i dil-i zār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*nahl-ı, --ı*]

nā-ḥuffāzın: *Hafızası olmayan.*

Ve sen ol **nā-ḥuffāzın** ki her kim senüñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*nā-ḥuffāzın,]*

nākış: *Eksiklik, kusur, noksan.*

pişmiş zann u ḥayāl idersin; ammā henüz tamām **nākış** u ḥāmsın. / Ve egerçi, mālik-i kiber-i sinn ve sāl-ḥürde vü rüzgār-dīdesin; lakīn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*nākış,]*

nakısu’l-‘ayyār: *Ayarı eksik, ayarı düşük.*

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dūrūşt ü / nerm mu‘āyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i **nakısu’l-‘ayyār** vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nakısu’l-‘ayyār,]*

nakl: *İşittiği haberi başkalarına anlatan nakleden, rivâyet eden kimse veya şey.*

Nakl iderler ki târik-i tañtana-i mülk ü hadem ve fârig-i dîhîm ü haşem, / hażret-i İbrâhîm Edhem, kudde
sırrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebângâhî, hâl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [nakl,]

naks: *Güzellik || nakış.*

endâz-ı **naķş-ı** ser-levha-i baht-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ñnâb u sûtunda ve bu sâha-
i faşihü'l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [naķş-ı, --ı]

Şahn-ı zemîni sünbül beñzetdi âsmâna / Bir **naķş-ı** dil-keş oldu uydı zemîn zamâna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit
6). [naķş-ı, --ı]

naks: *Resim.*

Âşârũnı görse Mânî nâ-çâr / Hayretle olurdu **naķş-ı** dîvâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5). [naķş-ı, --ı]

naks: *Akis, görüntü.*

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlerdür, sâlikî-i tarîk-i / düşvâr-ı zehâb-ı faqr u fenâya hezâr cânla tâlîb ü râğîb
olup, **naķş-ı** ber-âb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [naķş-ı, --ı]

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ħasb,
hamriyyelerinde **naķş-ı** ser-levha-i vuķû' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [naķş-ı, --ı]

nâlân: *Inleyen, feryat eden II aşık.*

Virdi peygâm-ı gülî bülbül-i **nâlâne** şabâ / Nesîm-i hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maķdem-i şâh-
ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [nâlâne, -e]

fırâkla, dâmânum çâk çâk ve mişâl-ı derûn-ı gönçe, hûn-ı iftirâkla dil-i / **nâlânım** la'lnâk iken mütebessim ü
şükûfte-rüyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [nâlânım, -um]

nâle: *Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.*

perdâz-ı sipîhr-i berîn ve **nâle** vü âh-ı hażîn-i dil-suhtegân ve ğurîv ü enîn-i / derdmendân, tañîn efgen-i mesâmi'-
i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [nâle,]

nâle: *İnilti, feryat.*

Nâleñ feraħ u neşâta bâdî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9). [nâleñ, -ñ]

nāle-kār: *İnleyen, ağlayan, feryât eden.*

Hezâr 'âşık-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı **nāle-kārdan** 'ibâretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişîn-i 'işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*nāle-kārdan,*]

nām: *Ad II Şan,şöhret.*

Bih-zād senüñle kām buldı / Erjeng senüñle **nām** buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*nām,*]

fırâz-ı menâbir-i serv-i bālâda hutbe-i belâgat- 'unvânın benüm **nām-ı** / bülend-rûtbe-i nîkû-encâmuma kırâ' at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*nām-ı, -ı*]

'Unvân-ı dîbâce-i **nām** u şānuñ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6*). [*nām,*]

nā-ma'dū: *Sınırsız, hesapsız.*

şad güne şerr ü şūr eyler. / Ve bu âşār-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı **nā-ma'dûde** vü maşşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*nā-ma'dûde, -de*]

nām-nihād: *Meşhur, yaratılıştā yüce.*

Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü **nām-nihād** olmışsın, ammā hürşîd-i / 'aqlı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insānîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*nām-nihād,*]

Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādî ve bezm-i ferağ u şādîye bādî olmak / üzere, **nām-nihād** olmışsın; ammā hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*nām-nihād,*]

nā-mübârek: *Uğursuz, meşûm.*

Bağtım meger itdi Hâk Tebârek / Bu güne siyâh u **nā-mübârek** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*nā-mübârek,*]

nā-murād: *Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.*

Bir bî-kes-i **nā-murād** u zârum / Mağdûr-ı 'adû-yı hîlekârum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*nā-murād,*]

Redd itme bu 'abd-ı **nā-murādı** / Allāh u Resûlidür güvâhum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10*). [*nā-murādı, -ı*]

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i **nā-murādî** ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şādî, bir şebāngāh, mütâla'a-fermā-yı şaḥîfe-i hāl-i perişân-me'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*nā-murādî, -ı*]

nā-pāk: *Far. Pak değil, kirli, murdar, mülevves. nâ-pâkî: Nâ-pâklık.*

Senûn âsîb ü gezendûn, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîzeyeye çekîde
ola **nâ-pāk** u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*nâ-pāk,]*

nâ-pâvdâr: *Gelip geçici.*

Ve sen hōd, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kütâh-ı **nâ-pâydaruña**, çeşm-i
rahmla (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12*). [*nâ-pâydaruña, -uña]*

'Ömr-i dirâz-ı **nâ-pâydarla** bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u
güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*nâ-pâydarla,]*

nâ-pesend: *Beğenilmemiş.*

[...] / vü hîre-rüyî, kâr-ı **nâ-pesend** ü bed-kirdârûndan hacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*nâ-pesend,*
]

nâ-pesendüñ: *Hoş olmayan.*

bed ve akvâl-i **nâ-pesendüñle** fahr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bünği, bî-nâmûs u nengi ki senden hārâb u
vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*nâ-pesendüñle,]*

nâr: *Ateş; bkz. 'dâne-i nâr' md.*

[...] / Baña **nâr-ı** sūzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı mancınık-ı ta'n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*).
[*nâr-ı, --ı]*

na'ra: *Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma.*

na'ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bāng-ı cûş u hūrûşı peyveste-i / muķa''ar-ı çarḥ-ı vālâtārem eyleyüp, (*Gül ü*
Mül, Diğer 294, Beyit 6). [*na'ra-i, --ı]*

Belki peyveste gül-bāng-ı nûş-â-nûş ve hem-vāre, bülend- / **na'ra-i** hoş-bād-ı ser-ḥoşân-ı bî-hüşı, gûş
idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*na'ra-i, --ı]*

nâr-ı: *Ateş; bkz. 'dâne-i nâr' md.*

ġam-efrûḥte-i tekālîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, **nâr-ı** sitem-i havâdiş-i / rûzgâr ile suḥte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl
ve tamâm-ı mertebe, puḥte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*nâr-ı,]*

idüm. bu dem ki **nâr-ı** pür-nâ'ire vü şerâre bârdan taşra vâz'-ı / kadem itdüm, girân-bâr-ı cismāniyetden ḥalâş u
berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*nâr-ı,]*

nâs: *İnsan, beniâdem, halk.*

kesād-ı tārī olup, metā‘-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārundan, rağabāt-ı **nās** / ve keşret-i revāc, ber-ṭaraf u mündefī‘ olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*nās*,]

[...] beni endahte-i gird-āb-ı harām kılup, kulüb u bāṭın-ı / **nāsa** bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i‘tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*nāsa*, -a]

nā-sād: Mutsuz, üzüntülü.

Eglendi murād-ı cān-ı **nā-şād** / Bākī anuñ ‘afv u luṭf u iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [*nā-şād*,]

nā-sāz: Uyumsuz, ters, muhalif.

cidâlde türk ü tāz-ı bī-ēndāze vü **nā-sāz** ve Güle cevāb-ı pür-‘itāba, bu / perdeden ser-āğāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*nā-sāz*,]

nā-sekīb: Sabırsız, sabrı kalmamış.

Şü‘leden olsa nigeḥ āteş-i ruḥsāresine / Fi‘l-ḥakīka nigāḥ-ı germ-süz-ı dīde-i ‘uşşāk-ı **nā-şekībādur**, benüm ‘ārız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*nā-şekībādur*, -dur]

nā-sezā: Münasib olmayan, layık olmayan.

i dil-pezirin ‘ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı **nā-sezā** vü / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*nā-sezā*,]

şāyeste evzā‘ u etvār ve **nā-sezā** ef‘āl iḥtiyār idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri sebebiyle şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*nā-sezā*,]

nāşī: Yetişmiş oğlan veya kız.

[...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden **nāşī**, fütāde-i ḥāk-i pāy-ı vazī‘ ü refī‘ ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*nāşī*,]

nāsūr-geşte-i: Nasırlaşmış.

zaḥm-ı **nāsūr-geşte-i** vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izḥār u ifḥām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*nāsūr-geşte-i*,]

nātık: Nutk edici, eden, söyleyen.

[...] kelām-ı lülü-nizāmına tevciḥ-i nigāḥ-ı i‘tibār itmeyüp, bāde-i / **nātıkasın**, muṭlaqu‘l-‘inān, ve her bār, mizmār-ı güft ü gūda cevelān itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*nātıkasın*, -asın,]

nā-tüvân: Zayıf, güçsüz çaresiz.

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş u istifsâr itdiler. / **Nā-tüvân** u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*nā-tüvân,]*

nā-yâb: 1. Bulunmaz, yok. 2. Benzeri olmayan, ender, eşsiz.

pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, mazîk-i çâh-ı ka'r-ı **nā-yâb-ı** gâmdan hâlâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı yemm-i ıztırâb u elemden istihlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*nā-yâb-ı,]*

nâz: İşve, cilve.

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u ruhsâr-ı 'âle'l-'âlûne, şîve vü **nâz** / ve ğunc u delâl idersün. Bir sâ'at zıştî-i refîk-i nâ-cinsünü ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*nâz,]*

mâni'-i **nâz** u niyâz olan niķâb-ı hicâb ve izâr-ı 'ârı, def' ü ref' iderüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*nâz,]*

nazar: Bakmak, nazar eyle-.

Ba'd-ez-în, bu ser-geşte-i deşt-i nâ-murâdî ve âvâre-i beriyye-i nâ- / şâdî, bir şebângâh, müţâla'a-fermâ-yı şâhfe-i hâl-i perişân-me'âl ve **nazar-** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*nazar-,]*

Mâsiva'llâha **nazar** kılmadı hem / Hîç 'aynında degüldi 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 5*). [*nazar,]*

nazar-endâz: Bakış atmak, bakmak.

Sen meymenet ü bereket-i muvâfakata nigh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata **nazar-endâz** ol, ki kâdem-zen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*nazar-endâz,]*

nazar-endâz-ı: Bakış atmak, bakmak.

mazmûn-ı belâgat-meşhûnı üzere müţâla'a-fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve **nazar-endâz-ı** te'emmül ü i'tibâr oldıklarınca kimi âl-i tûfî-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*nazar-endâz-ı,]*

şûret-i sürh ü sebzûne **nazar-endâz-ı** i'tibâr olup hüd-bîn ü ğırra olursun. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*nazar-endâz-ı,]*

Pes merd-i pāk-bîn ü hâk-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nigh-sâz-ı müţâla'a vü diķkat ve **nazar-endâz-ı** çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*nazar-endâz-ı,]*

nazar-ı: Bakış.

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekhûl-ı kuhlü'l-cevâhir-i [...] / [...] olan **nazar-ı** çeşm-i melekût peymâlarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [*nazar-ı,]*

nazar-sāz: *Nazar edici, bakan.*

dīde-i 'ibret-bīnle **nazar-sāz-ı** müşāhede ol, ki cümleden ne gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*nazar-sāz-ı,]*

nāzenīn: *İnce, lâtif, hoş.*

Mül çün bu nazm-ı garrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı **nāzenīn-i** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*nāzenīn-i, -i]*

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafā «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» hazretlerinin müddet-i 'ömr-i **nāzenīn-i** ümmet-i 'ālī- (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9*). [*nāzenīn-i, -i]*

nazife: *Temiz, pak.*

Senūñ āsīb ü gezendūñ, bir sevb-i **nazīfe**, resīde ola, ya'nī senden / birkaç kaçre ki bir libās-ı pākīzeyle çekīde ola nā-pāk u mühmelāt olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*nazīfe,,]*

nāzil: *Ar. 1. Nüzul eden, yukarıdan aşağı inen: Nāzil olan baran. 2. Menzile inen, konan: Filān misāfirhāneye nāzil olduk.*

merd, bir bām-ı bülendden, bir āher merd-i derdmend üzere mānend-i / kaçā-yı āsmānī, **nāzil** ü fütāde ve miyānını hürd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*nāzil,]*

nazım: *(a.s. nazm'dan) 1.tanzim eden, nizama koyan, düzenleyen. 2.(ed.) nazım haline koyan, manzume yazan.*

Olduñ nağam-ı **nazımla** dem-sāz / Kıl nağme-i neşre de ser-āğāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*nazımla,]*

nazm: *Şiir, nazım.*

Oldı çü le'āl-i **nazm** manzūr / Kıl pâyına dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*nazm,]*

hātıra, cılve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peżīr-i hātır-ı 'abd-ı hākīr oldı ki; mızmār-ı / **nazm** u eş'ārda olıduğı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşış ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*nazm,]*

i ruhsārumda, hıyre vü hayrān kalup bu **nazm-ı** lülü-nizām-ı münāsibü'l- / maķāmı, vird-i zebān ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*nazm-ı,]*

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü senā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i **nazm** u suhanveri ve Husrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*nazm,]*

[...] / Hem müctehid-i be-nāmı **nazmuñ** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 15*). [*nazmuñ, -uñ]*

Hem kıdvesi hem imāmı **nazmuñ** / Hvāce Nizāmü'd-dīn Gencevī, 'aleyhi rahmetü'llāhi'l-mülki'l-kavī, benüm (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 16*). [*nazmuñ, -uñ]*

Mül çün bu **naẓm-ı** ğarrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra‘nā-‘arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*naẓm-ı,]*

Bu **naẓm-ı** belāğat-nizām daħi, muşaddık-ı kelām-ı şadākat-ı encāmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*naẓm-ı,]*

nāzūk: 1. ince || narin 2. tatlı.

Ve laţif-tab‘ān u **nāzūk** meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekiyyü’l-hışālı, mu‘attar-sāz-ı meşām-ı ‘ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*nāzūk,]*

nāzūk-şadā: Zarif ve nazik ses.

[...] / Haţīb-i cāmi‘-i güلزār ki ‘andelīb-i **nāzūk-şadā** vü pākīze-edādur, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*). [*nāzūk-şadā,]*

nāzūkter: Far. Pek nazik.

rengīn-i bī-hem-tā ve ‘izār-ı **nāzūkterīn-i** ‘ālem-ārāma teşbīh ü tanzīr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*nāzūkterīn-i,]*

ne: Far. Edāt-ı sebeb ve inkār, değil, yok.

mesāha-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün **ne** bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / **ne** bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*ne,]*

Pes ān-gāh, tekāver-i çapūk-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / **ne** kadar irhā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*ne,]*

mesāha-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün **ne** bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / **ne** bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*ne,]*

müstağrak-ı deryā-yı endişe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / hastemi, **ne** maķūle taţīb-i hāzık-ı nabz-şinās u devā-sāza ‘arż u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*ne,]*

zaħm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, **ne** gūne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*ne,]*

[...] / **Ne** tırursın Faşīh-i bī-çāre (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*ne,]*

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daħi **ne** vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve **ne** yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*ne,]*

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daħi **ne** vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve **ne** yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*ne,]*

dīde-i ‘ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden **ne** gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*ne,]*

haķķumda **ne** mertebe kīl u kāl ve serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef‘āl eyledüñse ma‘nen kendi şüret-i aħvāl u hasb-ı hālūñi ikrār u tezkār (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ne,]*

Sen baña **ne** beñzersin ve **ne** vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her **ne** kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ne,]

Sen baña **ne** beñzersin ve **ne** vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her **ne** kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ne,]

Sen baña **ne** beñzersin ve **ne** vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her **ne** kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ne,]

Saňa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / **ne** vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [ne,]

Saňa **ne** keyfiyyet dest-dâde oldı ki saht muhtarib tapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [ne,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saňa **ne** diyeyüm ve **ne** güne nuş u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ne,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saňa **ne** diyeyüm ve **ne** güne nuş u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ne,]

CEVÂB-I MÛL-İ HAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ / Ey kütâh-'ömr u zebân-dırâz, saňa **ne** güne hâlet vâkı' oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [ne,]

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ **ne** fâ'ide, seri'ân mütevârî'-i hücra-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [ne,]

selâma, kisvet-i cür'ada, **ne** güne, ser-fürü vü hâk-bûsî eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [ne,]

zemîne, anlaruñ şadağa-i seri, dîde-i teri, **ne** güne âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şahñ-ı çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [ne,]

ve **ne** vechle kuvvet-i muķâvemetün vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [ne,]

Bir kimsenün hâl-i bed-melâli, **ne** güne ola ki bir merd-i diger, firâz-ı / bāmdan fütāde-i hâk-ı siyehfām ola ve ben dil-şikeste-yi ħurd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [ne,]

nebâtât: *Nebâtlar, bitkiler.*

nebâtât u ezhâra ki şanâyî'-i bedâyî'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülîstân, bir ter-zebân-ı 'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [nebâtât,]

yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, ħuşk mānde-i nihān-ħāne-i laĥd-i zemīn olan **nebâtât** u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [nebâtât,]

Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve ħayl u ħaşem-i **nebâtât** u / ezhāra, ġālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammâ sende o bārū-ġīr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [nebâtât,]

necm: *Yıldız.*

Olsa çü 'idād-ı **necm** bisyâr / Bir elden ider mihrveş îşâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [necm,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

fenā olurken **neden** bu kadar lāf-hāy u bī-hūde-güftār olursın. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [neden,]

nedīm: Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimseye yakışır şekilde.

Keşretde **nedīm-i** bezle hıvānsın / Sensin dil-i bī-enīse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [nedīm-i, -i]

Gül bildi ve yakīn hāşıl itdi ki Mül, harīf-i hīle vü degā ve **nedīm-i** / bezle-hıvān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6). [nedīm-i, -i]

Nice müddet, mahrem-i harīm-i helāl ve **nedīm-i** meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāh oldım. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1). [nedīm-i, -i]

nefes: Soluk.

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek **nefes**, cām-ı ḡam encāmıñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāhat- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7). [nefes,,]

nefes: Soluk, an.

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir **nefes** senden dem urdı, ya ‘nī senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [nefes,]

nefrīn: Lânet okuma, bedduâ etme, ilenme, bedduâ, lânet.

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la ‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı zūll-i la ‘net ü **nefrīn** ve ser-gerdān-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [nefrīn,]

nefsü'l-emr: Aslında, haddizatında.

Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengüş-ı güş-ı iz‘ān u te‘emmül eyle ki / bir kelām-ı **nefsü'l-emrīdür:** (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [nefsü'l-emrīdür:, -īdür]

nehār: Gün, gündüz.

[...] kerīmesince leyl ü **nehār**, / elsine-i ḥāliyye vü kāliyyeleriyle ḥāmid ü şenā-güyān-ı Ḥazret-i İzīd-i Kirdgār (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [nehār,,]

nehy: Birini bir şeyden alıkoyma, yasak etme, engelleme.

pür-şūr-ı **nehy** ü ḥarām, vaż‘ u ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥakāret ü ḥvārī ve fütāde-i ḥāk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [nehy,]

ve siyeh-mestligi ve evzā‘-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hūde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i **nehy** ü ḥarāma giriftār oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [nehy,]

nehy-i: *Birini bir şeyden alıkoyma, yasak etme, engelleme.*

ḥaṭṭ-ı **nehy-i** ḳat'ıyyü'n-nefād-ı [...] / [...] keşide kılınmış. (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 10*). [*nehy-i,*]

nekbet: *Talihsizlik, bahtsızlık; musibet, bela.*

hayrân iken, ma'ḳül u nîkûdur dîrsin. / Ve ḥaşış-i pür teşvîş ciger-ḥvârî ḥarîṭa-i ü ki **nekbet** ü idbâr ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*nekbet,*]

nemâ: *Gelişme, büyüme.*

ezhâra, feyz-baḥş-ı hayât ve eşcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü **nemâdur**, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*nemâdur,, -dur*]

nemek: *Lezzet, tat.*

şâyeste evzâ' u eṭvâr ve nâ-sezâ ef'âl ihtiyâr idüp münâza'a vü mücâdeleye / meyl ü i'tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı feraḥ-fezâ-yı ḥelâlûme, **nemek-i** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*nemek-i,*]

nemrûd: *İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Divan şiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.*

Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfaḳat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / ḥullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem **Nemrûd-** (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*nemrûd-,*]

ı merdûd-ı zemîm, hem âteş-endâz-ı düdmân-ı **Nemrûd-ı** le'im, Ḥalîl-i / İzid-i Celîl ü 'Aẓîm, Ḥazret-i İbrâhîm, 'aleyhi't taḥiyyeti ve't-teslîm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*nemrûd-ı, --ı*]

neng: *Şan, şöhret, ün.*

bed ve aḳvâl-i nâ-pesendüñle fahr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u **nengi** ki senden ḥarâb u vîrân ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*nengi, -i*]

nergis: *İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.*

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve **nergis** ü reyâḥîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*nergis,*]

nergis-i mest, zerrîn-ḳadeḥin ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i derd-i ser-i ḥumârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*nergis-i, --ı*]

Ve sipeh-sâlâr-ı hayl-i büstân u gülzârûm. / Çeşm-i **nergis-i** şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*nergis-i,*]

Eger seni rüy-ı gülğün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i **nergis**- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*nergis*-,]

nerm: Yumuşak.

Bâzâr-ı vefâyı germ idersin / Âhende olursa **nerm** idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [*nerm*,]

Bu hâmi-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürtüşt ü / **nerm** mu ‘âyene eylemiş ve zu ‘muñca mis-i nakısu ‘l- ‘ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nerm*,]

Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saht u **nerm-i** ‘âlemi dañı / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*nerm-i*, -i]

neşât: Sevinçli, şen ve şad olma, keyif; yiyip içip eğlenme yoluyla hoş vakit geçirme.

Nâleñ ferañ u **neşâta** bādî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9*). [*neşâta*, -a]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş u tarab, **neşât** u şâdmânî ve inbisât u / hândânîye bādî vü sebep olduğımndan hezâr cânla râğıb u tâlibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*neşât*,]

[...] / Ben hüd mañşûs-ı lehv ü **neşât** ve sebep-i lu ‘b u inbisâtum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [*neşât*,]

neşât-âmîz: Sevinç ve mutluluk veren.

Ya ‘nî irişdi vaqt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i **neşât-âmîz** ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*neşât-âmîz*,]

neşât-efzâ: Neşeyi artıran.

iderler. / Bisât-ı inbisât-pîrâ vü **neşât-efzâ-yı** sebzezâr, benüm tahtgâhum; gûşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [*neşât-efzâ-yı*,]

nesin: Nesin, kimsin, ne haddine anlamında.

Âbsın ma ‘nîde ammâ âb-ı âteş-pâresin / La ‘lsın şüretde reng ü rûyla ammâ **nesin** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*nesin*, -sin]

nesir: Düzyazı.

Ey eblağ-ı hâme-i sebük-rev / İt şahñ-ı **neşirde** de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*neşirde*, -de]

neşîd: I Manzume, şiir II. Atasözü derecesinde kullanılan meşhur beyit veya mısra III. Eski Arap müziğinde, usullü olmak şartıyla, irticalen veya hazırlanarak söylenen güfteli müzik eseri.

neşîd-i dil-pesend-i feraḥ-fezâ vü dil-keş edâ sâmi‘a-pîrâ gûş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*neşîd-i,]*

u dem-i ‘âlem-i âb ve dem-be-dem, bu **neşîd-i** dil-pesend-i münâsibü‘l-maḥalle / ki; (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2*). [*neşîd-i,]*

Ve berḳ-ı raḥşende, ḥande-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ân bu **neşîdle** leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [*neşîdle,]*

nesîm: *Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.*

Virdi peygâm-ı güli bülbül-i nâlâne şabâ / **Nesîm-i** hoş-şemîm-i şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maḳdem-i şâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*nesîm-i, --i]*

mânend-i dem-i i‘câz-tev‘em-i Mesîḥ ibn Meryem, ḥayât-baḥş u feyz- / nişâr ve **nesîm-i** ‘anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-‘izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*nesîm-i, --i]*

bahârdur, hem-vâre du‘â-yı ‘ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i sebûk-pây-ı **nesîm-i** şabâ ki, seyyâḥ-ı çîn-i zülf-i maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*nesîm-i, --i]*

gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i **nesîm-i** tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdâḳ-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*nesîm-i, --i]*

gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i **nesîm-i** tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdâḳ-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*nesîm-i, --i]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, bir hâlet-i ‘arızî ola. / O maḳûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda **nesne** ḥâşıl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*nesne,]*

nesr: *Belli bir ölçü ve ahenge bağılı olmaksızın söz dizimi kurallarına uygun anlatım şekli, manzum olmayan yazı, düz yazı.*

Olduñ nağam-ı nazımla dem-sâz / Kıl nağme-i **nesre** de ser-âgâz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*nesre, -e]*

Oldı çü le‘âl-i nazm manzûr / Kıl pâyına dürr-i **nesri** menşûr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*nesri, -i]*

nesrîn: *Yaban gülü, ağustos gülü, Mısır gülü, Van gülü gibi isimler alan bir cins gül.*

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü **nesrîn** ve nergis ü reyâḥîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*nesrîn,]*

neşv: *Gelişip büyüme, üreme, yetişme.*

ezhâra, feyz-baḥş-ı ḥayât ve eṣcâr-ı bî-berg ü bâr-ı gülzâra, sebeb-i / taḳviyyet-i **neşv** ü nemâdur, benüm dâye-i mihrbânumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4*). [*neşv,]*

neşve: *Sevinç, keyif.*

[...] / Ey **neşvesi** māye-baḥş-ı idrāk (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 12*). [*neşvesi, -si*]

neşve-zāy: *Sevinç, neşe doğuran.*

iken, cām-ı şahbā-yı **neşve-zāy-ı** şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pūr-feyz ü bī-keder-i taşdıķ-i risāleti ki;
Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*neşve-zāy-ı, ,*]

nev': *Çeşit, türlü.*

[...] / bir güzīde-i **nev'-i** benī-Ādem, engüşt-nümā-yı cümle-i 'ālem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 7*). [*nev'-i, ,*]

nevā: *Ezgi, ses, sada.*

[...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı gülistān ḥod, berg ü **nevāyı** benden aḥz u celb (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2*).
[*nevāyı, -y, -ı*]

hāl bu **nevā-yı** şevk-fezāya ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*nevā-yı, --yı*]

nevā: *Çeşit, cins, tür.*

hāl bu **nevā-yı** şevk-fezāya ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*nevā-yı, --yı*]

nevā-hvān: *Şarkı söyleyen.*

Ve cüybār-ı pūr-emvāc-ı gülzār, velvele-i murġān-ı bülend-āvāz u hoş- / elhān ve ğulgüle-i fāḥitegān-ı tīz-āheng
ü **nevā-hvāndan**, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*nevā-hvāndan,, ,*]

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

[...] ki nūr- / ı zulmet-süz-ı mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdür, 'amm-i **nevāle**, peder-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3*).
[*nevāle,, ,*]

nev-āmede: *Yeni gelmiş, yeni yetme.*

Ey bī-ma'nā, da'vī-i ḥod-fürüşī ve ḥvīş-bīnīden ictināb u perhīz eyle. / Ve ey **nev-āmede** vü tāze-resīde-i bağçe-
i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*nev-āmede, ,*]

nevā-pīrā: *Türkü ve şarkıyı güzel söyleyen.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
īcād ve **nevā-pīrā-yı** inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*nevā-pīrā-yı,]*

nevā-pīrā: *Türkü ve şarkıyı güzel söyleyen.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maḳām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
īcād ve **nevā-pīrā-yı** inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*nevā-pīrā-yı,]*

nevāzende: *Gönül okşayıcı.*

Mül, çün bu terāne ile **nevāzende-i** sâz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve
bī‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*nevāzende-i,]*

nevāzis: *Far. Okyayış, taltif ediş, lütuf, inayet.*

Andan göremez ruḥ-ı **nevāzış** / Ey merhem-i zaḥm-ı sīne-rīşān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*nevāzış,]*

nev-bahār: *Nevbahār: Far. İlkbahar. (Mart, Nisan. Mayıs ayları).*

Geldi niçe feyz-i **nev-bahārī** / Kim gülşen iderdi ḥārzārı (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*nev-bahārī, -ı]*

nevrüzīdür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i **nev-bahārī** ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı
zībā-yı reng-ā-reng-i bükālemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*nev-bahārī, -ı]*

zemīnüm. / ‘Atṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı **nev-bahārum**. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*nev-bahārum.,]*

Senün müddet-i tarāvet ü leṭāfetün ve vaqt-i i‘tibār u rağbetün her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-
ı **nev-bahārdan** ‘ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*nev-bahārdan, -dan]*

Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u ‘ahd-i leṭāfet-āşārumda, ki mevsim-i / rabī‘ ü faşl-ı **nev-bahārdur**, saña
rağbet ü i‘tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*nev-bahārdur., -dur,]*

nev-bahārān: *İlk baharlar, yeni baharlar.*

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı **nev-bahārān** ve şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü
ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*nev-bahārān,]*

nev-bāve: *Yeni yetişmiş, taze.*

Rengīn-gül-i çemenistān-ı ḥamd u sipās ve bihīn-i / **nev-bāve-i** büstān-ı şenā-yı bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ ü ‘l-
bārgāh-ı ‘avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*nev-bāve-i,]*

nevbet: *Sarayda, seferde ve padişahın otağında günün belirli zamanlarında çalınan askeri mızık.*

göl-bāng-ı kelīme-i tevḥīd ile māl-ā-māl ve **nevbet-i** pençgāhe-i İslām, ṭanīn- / endāz-ı heftümīn-kıbāb-ı çarḥ- ı muḥtāl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*nevbet-i, --i*]

nev-resīde: *Nev-resīde 1. Yeni yetişmiş. 2. Genç.*

Şemm eyleyince tāze gül-i **nev-resīdeyi** / Gülşen pür oldı bāng-ı şalāt-ı hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*nev-resīdeyi, -yi*]

nevrüz: *Baharın ilk günü.*

[...] / İrdi **nevrüz** yine geldi gülistāna şabā (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7*). [*nevrüz,*]

nevrüzīdür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*nevrüzīdür,, -īdür*]

nevvāb: *Nâiplik yapan, vekâlet eden (kimse).*

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı **nevvāb-ı** kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*nevvāb-ı, -ı*]

neyvir: *Ar. Yüce nur.*

Mütevaḳḳı ‘dur ki, pertev-i **neyyir-i** kerem, bī-dırīg buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i ḥürşīd-i ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*neyyir-i,*]

nezzāre: *Bakma, bakış, seyretme.*

[...] / Tāb yok dāde-i ‘uşşākda **nezzāresine** (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*nezzāresine, -sine*]

nice: *T. Öyle bir, nasıl.*

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūn sipeh-sālār-ı manşūrı / **Niçe** sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*niçe,*]

Niçe hayretde ḳomaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*niçe,*]

[...] / Zülfi bir ejderdür itmiş **nice** Rüstemler zebün (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*nice,*]

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*nice,*]

nice: *Çok, bir çok, hayli.*

- Geldi **niçe** feyż-i nev-bahārī / Kim gülşen iderdi hârzârî (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 13*). [*niçe,]*
- Gördüm **nice** miñnet-i sipihri / Çekdüm **nice** cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*nice,]*
- Gördüm **nice** miñnet-i sipihri / Çekdüm **nice** cām-ı zehr-i dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*nice,]*
- Hālūñ ‘arz it o şadr-ı muhtereme / **Niçe** şadr-ı muhterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*niçe,]*
- hâtıra, cılve-ger-i Mir’ât-ı zeng-peżîr-i hâtır-ı ‘abd-ı hâķîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş’ârda olındıǵı
gibi, **nice** zamân, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*nice,]*
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hâzân-peżîr-i ‘âlemde, kim hândân u hurrem / oldı, ki **nice** mâh u sâl giryân u pür-
gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*nice,]*
- Bir dem bu gülşen-sarây-ı hâzân-peżîr-i ‘âlemde, kim hândân u hurrem / oldı, ki **nice** mâh u sâl giryân u pür-
gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*nice,]*
- [...] / Zülfî bir ejderdür itmiş **nice** Rüstemler zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*nice,]*
- Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim **nice** nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu‘âyene eylemiş ve zu‘muñca
mis-i naķışu’l-‘ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nice,]*
- Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim **nice** nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu‘âyene eylemiş ve zu‘muñca
mis-i naķışu’l-‘ayyâr vücûduñı, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nice,]*
- [...] / **Nice** zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü hûsrân olup, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*).
[*nice,]*
- Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz od hârsuz gül dâgsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer
333, Beyit 13*). [*niçe,]*
- Rûzgâruñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle **niçe** cür‘et-i
muñşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*niçe,]*
- Ve **nice** ceng ü cidâl u gavgâ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3*). [*nice,]*
- Ve şahâbe-i ‘âlî-maķâmdan rıdvânu’l-lâhi te‘âlâ ‘aleyhim ecma‘în / **nice** devletmend, beni dâhil-i meclis-i
kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şöhet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*nice,]*

niçün: Neden.

- Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ‘ ve bâ‘îş-i âlâm-ı zükâm / iken **niçün** yine şemîm-i müşg-bâruñla iftiḥâr
kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*niçün,]*
- Eger bu mâķâl-ı kizb-iḥtimâlde, şadıķu’l-bâl ve bu da‘vâ-yı dürüg- / iḥtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı hâķķ iseñ
pes **niçün** şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*niçün,]*
- Baña **niçün** havâle-i nîze-i serzeniş ü sitîz idersin? / Ma‘lûmuñ degül midür ki bu ma‘nâ, ya‘nî aḥķâm-ı ḥillüm,
nüzûl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*niçün,]*

nigâh: Bakış, nazar.

- Reşk-âver-i âftâb idersin / Çeşm-i keremünle bir **nigâh** it (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8*). [*nigâh,]*
- Gör ey yem-i cûd u ‘ayn-ı iḥsân / Tevciḥ-i **nigâh-ı** lutfâ şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*nigâh-ı, --ı]*

[...] / Bir mîkdâr tâvusvâr, pâ-yı zîşt ü siyâhuña **nigâh** eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*nigâh,]*

Çeşm-i siyâh gâzâlâne **nigâh-ı** müşgîn-müdur, fitrâk- hûbân, bir âhû-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şîrân-ı ecemm ve şehlâ-nergîs-i humâr-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*nigâh-ı, --ı]*

dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nîşest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i **nigâh** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*nigâh,]*

[...] kelâm-ı lûlû-nizâmına tevçîh-i **nigâh-ı** i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâtıkasın, muṭṭakû'l-'inân, ve her bâr, mîzmâr-ı güft ü gûda cevelân itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7*). [*nigâh-ı,]*

Ben rû-siyâhı, ma'şîyyet ü günâhdan, hıfz u **nigâh** eyle. / Bir âvâz-ı hîred-güdâz, ṭanîn-endâz, şimâḥ-ı sâmi'asî olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*nigâh,]*

nigâhbân: *Far. Bekçi, gözcü.*

Devrinde o dâver-i cihânun / Âsâyiş idüp **nigâhbânlar** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*nigâhbânlar,]*

nigâhdâr: *Koruyucu, muhafaza eden, saklayıcı.*

dergâhuma, **nigâhdâr-ı** ma'şîyyet ü günâh olursam, rahmet-i bî-ğâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü 'ayân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [*nigâhdâr-ı, -ı]*

nigâh-endâz: *Bakan, bakıveren.*

Ey Gül, hîç pes ü pîşûne **nigâh-endâz-ı** 'ayn-ı başîret ü âğâhî / olmayup, ḥod-şinâslığı hûy-ı müstahsen zann itmişsin. Belî, ber-ma'nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*nigâh-endâz-ı,]*

nigâh-ı: *Bakış, bakma, nazar; [tas.] şeyhlerin ve ermişlerin müritlere ve süluk ehline bakışı. Bu bakış, onların ruhlarına tesir ederek onlara yeni bir şekil verir.*

Şû'leden olsa nîgeh âteş-i ruḥsâresine / Fi'l-hakîka **nigâh-ı** germ-sûz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'arîz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*nigâh-ı,]*

nigâr: *Far. 1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.*

Mânî-i şuver **nigâr-ı** ma'nâ / Yokdur bu hünerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*nigâr-ı,]*

nîgeh: *Bakış, nazar II göz.*

Şû'leden olsa **nîgeh** âteş-i ruḥsâresine / Fi'l-hakîka nigâh-ı germ-sûz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'arîz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*nîgeh,]*

Bir güft ü gûdayuz **nîgeh-i** çeşm-i yârile / 'Aşk olsun ol mu'âmelenün âşnâsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*nîgeh-i,]*

nigeh-endāz: Bakış atan.

Yek-bāre, gürūh-ı hūbān-ı ‘işve-perdāza **nigeh-endāz** ol, tā ma‘lūm / idinesin ki cemī‘isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*nigeh-endāz,]*

nigeh-sāz: Gözleyen.

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra‘nāyī-i cāme-i ālūñe **nigeh-sāz-ı** pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*nigeh-sāz-ı,]*

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra‘nāyī-i cāme-i ālūñe **nigeh-sāz-ı** pesend olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*nigeh-sāz-ı,]*

Sen meymenet ü bereket-i muvāfaqata **nigeh-sāz** ve sa‘ādet ü kerāmet- / i mütāba‘ata nazar-endāz ol, ki qādem-zen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*nigeh-sāz,]*

Pes merd-i pāk-bīn ü ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / **nigeh-sāz-ı** mütālā‘a vü dikkāt ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*nigeh-sāz-ı,]*

niger: Bakış.

rūhları, hemīşe evc-i hevā-yı kurb-ı İlāhīyi cüyān ve semt-i ‘ālem-i vuşlata, / dīde-i cānla **nigerān** idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*nigerān, -ān]*

nigerān: Bakıcı, bakakalan, seyreden.

firīfte vü ḥayrān ve ol hey‘et-i maqbūla, şifte vü **nigerān** olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16*). [*nigerān,]*

nihāde: Hazır olmak.

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta‘zīm ve cebīn-i i‘zāz u tekrīmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellemde, **nihāde-i** (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*nihāde-i,]*

nihād-ı: Tabiat, huy yaradılış.

nihād-ı ḥalīfetu‘llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsī, şāyeste-i / selāsil ü aḡlāl-ı la‘n oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*nihād-ı,]*

idüp, ṭab‘-ı selīm-i laṭīf-ṭab‘ānı ve **nihād-ı** pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma‘ānīdür, eşer-pezir ü rikāt-engīz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*nihād-ı,]*

nihāl: 1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.

[...] / Ve her **niḥāl-ı** nukre-püş-ı gülşen, berây-ı müjdegâne ve gönçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*niḥāl-ı, --ı*]

reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her **niḥāl-i** şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-eṭvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*niḥāl-i, --ı*]

[...] / ya 'nî bülbülân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâhsâr-ı **niḥāl-ı** gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*niḥāl-ı, --ı*]

niḥân: Saklı, gizli, kimse tarafından bilinmeyen.

maḥfî vü **niḥândur.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 10*). [*niḥândur., -dur*]

[...] / Bu keyfiyyetüñ daḥi verâsında maḥfî ḥâlet ve **niḥânî** ḥikmet vardur: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14*). [*niḥânî, -ı*]

İzid-i Müte'âl-ı Celle Celâluhunuñ her bir ser-i mûda müstetir şad- / hezâr ḥikmeti ve perde-i hikmetinde **niḥân** hezârân şuver-i leṭâyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*niḥân,]*

niḥân-hâne: Gizli oda.

yek-dâne-i bî-bahâdur, ve [...] / [...] kerîmesince, ḥuşk mände-i **niḥân-hâne-i** laḥd-i zemîn olan nebâtât u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*niḥân-hâne-i,]*

niḥâyet: Ar. Evc, son, gayet.

Ve sipeh-sâlâr-ı ḥayl-i büstân u gülzârüm. / Çeşm-i nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve **niḥâyet** tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*niḥâyet,]*

nîk: Güzelce, iyice.

Ya 'nî vücûd-ı ḡaflet-âluduñda miḡdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu 'ür u temyîz / ḡalmayup farḡ-ı **nîk** u bedden berî vü 'âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*nîk,]*

[...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû ve belâgat-eşerdür. / Saña hîç bir kâr-ı **nîk** u güftâr-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*nîk,]*

Ve **nîk** u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saḡt u nerm-i 'âlemi daḥi / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*nîk,]*

Ve hezârân merdümân-ı bed ü **nîk** ve 'âlimân-ı rûşen-zâmîr ü câhilân-ı / dil-i târîk ile ihtilâṭ u şoḡbet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*nîk,]*

niḡab: Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

mâni'-i nâz u niyâz olan **niḡab-ı** ḡicâb ve izâr-ı 'ârı, def' ü ref' idertüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5*). [*niḡab-ı,]*

nikāt: *İnce mânâlı zarîf sözler, herkesin kavrayamadığı ince anlamlar, nükteler. Kubbealtı Lugatı.*

ü **nikāt-ı** reng-âmîz suhanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i maķâm-ı kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*nikāt-ı,*]

nîkû: *Hoş, iyi.*

Egerçi şüretde hûb-rû vü **nîkû** ve-lîk ma'nîde bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [*nîkû,*]

nîkû-kâr: *İyi işli, işleri iyi ve doğru olan.*

güzâr ve ebrâr-ı **nîkû-kâr** bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-sıfatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâhat-ķarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*nîkû-kâr,*]

nîm-piyâle: *Yarı, yarım kadeh. II tam olmayan, eksilteli şarap kadehi.*

Merhemleri zaķm-ı cân-gezâdur / Bir **nîm-piyâle** şunsalar ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*nîm-piyâle,*]

nişân: *İz, işaret, belirti.*

ķudsiyyeden zuhûr itmiş bir ģadîs-i meşhûrdur, **nişân-ı** fahr u mübâhât-ı / fermân-ı zîşânîdür, (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*nişân-ı,*]

nişâr: *Saçma, serpmeye, dağıtma.*

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-tarîķ-i şükrâne, (4) dâmen dâmen **nişâr-ı** sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*nişâr-ı,*]

mânend-i dem-i i'câz-tev'em-i Mesîķ ibn Meryem, ģayât-baķş u feyż- / **nişâr** ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı ģisû-yı sünbül-büy-ı gül-izârân, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*nişâr,*]

nisbet: *1.Bağlılık,ilgi 2.Kıyaslama,ölçü.*

Eger seni rûy-ı gülģün ve ruķsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña **nisbet** itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*nisbet,*]

[...] / Ey Mül, ma'ķûl eyledüñ ki **nisbet-i** İblîs, telbîsi, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*nisbet-i,*]

nişîmen: *Oturacak yer II durak.*

Ya'kûb mıyım ki itdi zü'l-menn / Beytül-hazeni baña **nişîmen** (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [nişîmen,]

[...] hadîş-i lûlû-bâridur. / Bu teng-nây-ı fânî vü muhakkak **nişîmen-i** virânî ve bu sakf-ı minâ- (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11). [nişîmen-i, -i]

niyâz: Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Ol şadr-ı güzîne keşf-i râz it / Düş pâyına giry-e **niyâz** it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8). [niyâz,]

Garğ olup baħr-ı ızırâb u ğama / Sür cebîn-i **niyâzı** dergehüne (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5). [niyâzı, -ı]

yâd idüp fütâde-i ħāk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âšnâyân-ı maħabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı' u 'n-nûr-ı ihlâşı
daħi ziyâde mālîde-i zemîn-i **niyâz** (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [niyâz,]

mâni'-i nâz u **niyâz** olan niķâb-ı ħicâb ve izâr-ı 'ârı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5).
[niyâz,]

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü **niyâz** iderler, ki henüz sen ümîd ü
recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [niyâz,]

Ve dest-i temennâ vü **niyâzı** dergâh-ı Hudâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (Gül ü Mül, Diğer 344,
Beyit 1). [niyâzı, -ı]

niyâz-âlûd: Yalvaran, dua eden, dilekte bulunan.

her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdüğü, ebyât-ı **niyâz-âlûd** u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve
fî'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [niyâz-âlûd,]

niyâzmendi: İhtiyâcı olmak, muhtaç.

Ammâ bu mecmû'-ı **niyâzmendi** vü şenâ-geri, ki nizâmü'l-mülk-i / memâlik-i naẓm u suħanveri ve Husrev-i
ķalem-rev-i ma'ânî-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [niyâzmendi,]

nizâ': Çekişme, kavga II Mücadele, çaba.

belki bürde-i perde-i **nizâ'** u cidâl idüp; / Gül-i ħamrâ (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [nizâ',]

olup, piyâle-i **nizâ'** u mücâdeleye, dârü-yı bî-ħaşâne-i diğer, ta'biye vü / riħte ve der-sâ'at, sāġar-ı muħâvere vü
münâzaraya efyûn-ı efsûn-ı âġer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [nizâ',]

nizâm: Dirlik, tertip, düzen.

Sensin sebab-i **nizâm-ı** 'âlem / Tedbîr-i cihân saña müselleme (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [nizâm-ı, --ı]

Ve eşnâ-yı ķîl ü ķâlde, kemâl-i ħiffetden her sâ'at kendüni, şâġdan şâġa / pertâb idüp, ķaķ'ân, ķelâm-ı müteneķiş
u perîşânunġda devâm u **nizâm** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [nizâm,]

nizâmü'l-mülk: Ebu Alî Kivâmüddîn (Gıyâsüddeve, Şemsülmille) Hasen b. Alî b. İshâk et-Tûsî (ö. 485/1092). Büyük

Selçuklu Devleti'nin ünlü veziri; ülkenin düzeni.

ümür-ı cumhür, deryâ-yı fazl u kân-ı dâniş, **nizâmü'l-mülk-i** âferîniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*).
[*nizâmü'l-mülk-i,]*

Ammâ bu mecmû'-ı niyâzmendi vü senâ-geri, ki **nizâmü'l-mülk-i** / memâlik-i nazm u suhanveri ve Husrev-i
kalem-rev-i ma'ânî-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*nizâmü'l-mülk-i,]*

nîkân: *İyiler, hoşlar, iyi kimseler.*

Ve bedân u **nîkân-ı** her millet ve nâdânân u 'âkilân-ı her ümmet / baña bî-hadd u ğayet i'tibâr u raġbet
itmîşlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*nîkân-ı,]*

nîkû: *Güzelce, iyice.*

Hezâr muhasenât u **nîküyî**, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senün ħabâyih u bed-ĥulûġuñda hîç söz
ve aşlâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*nîküyî,, -yi]*

hayrân iken, ma'kül u **nîkûdur** dirsın. / Ve ħaşış-i pür teşvîş ciger-ĥvârı ħarîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (*Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [*nîkûdur, -dur]*

'ârif ü âġâh olmaġlık, bir kâr-ı **nîkû** vü pesendide idüġi muttefeġun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*).
[*nîkû,]*

nîkû-encâmuma: *Akibeti iyi.*

fîrâz-ı menâbir-i serv-i bâlâda ĥuṭbe-i belâġat-'unvânın benüm nâm-ı / bülend-rütbe-i **nîkû-encâmuma** kıırâ't
eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*nîkû-encâmuma,]*

nîkû-sıfât: *İyi sıfatlar.*

yegân yegân mevzû'-ı ṭabaḳçe-i beyân itdüm, henüz zât-ı **nîkû-sıfâtumda** / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (*Gül
ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*nîkû-sıfâtumda,]*

nîküter: *Hoş, güzel.*

ĥaberdâr degülsın ve taḫşîl-i yakîn itmemişsin ki sitâyîş-i bihîn ve / maĥâmid-i **nîküterin** oldur ki zebân-ı bî-
zebân-ı aĥyâr-ı pesendide eṭvârdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*nîküterin, -in]*

nîkû-yı: *İyi.*

müşṭakân-ı melâl-iştimaldür, benüm gedâ-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nâfiçe-i Tatar ki
ĥüy-ı **nîkû-yı** ĥübân-ı âhû-çeşm-i şîr-şikâr (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*nîkû-yı,]*

nîlgün: Lacivert renkli gök yüzü.

Bu Һam-ı heftüm **nîlgünda**, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürişt ü / nerm mu‘âyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu l-‘ayyâr vücûduñı, püte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*nîlgünda*,,]

nîm-hecme: I. Yarım korku II. Az korku III. Korku hissi.

Ve senüñ ‘ömr-i kütâhuñ Һod yek mâha müntehî olmayup, **nîm-hecme-i** / tünd-bādla hebâ vü tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*nîm-hecme-i*,]

nîm-lahza: Az bir süre.

âzârdur, yâd eyle ki [...] / Ve **nîm-lahza** bed-siriştî-i celîsüñi mülâhaza kııl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*nîm-lahza*,]

nîm-nefes: Yarım nefes.

Her kim ki bu mâtem-Һâne-i fânîde, mişâl-ı berķ-ı dıraşşân, **nîm-nefes**, / mühr-güşâ-yı Һoķķa-i dehân olup mütebessim ü Һandân olur, mânend-i ebr-i (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12*). [*nîm-nefes*,,]

nîm-nigâh: Yarım(eksik) bakış.

Ey şadr-nişîn-i kām-rânî / Bir **nîm-nigâh-ı** iltifâtuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*nîm-nigâh-ı*,]

âlâmdan âzâd, belki bir **nîm-nigâh-ı** luţfa şâyân görüp, pây-e-i sâye-i hem-sâyeñ / ber-â-ber-i tâķ-ı seb‘a-şidâd ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*nîm-nigâh-ı*,]

nîm-nigâh: Yarım(eksik) bakış.

Ey şadr-nişîn-i kām-rânî / Bir **nîm-nigâh-ı** iltifâtuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*nîm-nigâh-ı*,]

nîrû: Zor, kuvvet, güç.

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı **nîrû-yı** bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*nîrû-yı, -yı*]

nîş: Zehir.

olmağla Һavâle-i **nîş-i** tevbiĥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve âgâh u Һaberdâr olmaduñ, ki deñne vü genc, künc-i Һarâbezârda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*nîş-i, -i*]

n'ola: Nolsa, nolsa gerek.

Haclet-zedeñ olsa **n'ola** Erjeng / İtmiş seni Fâtıru's-semâvât (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5*). [*n'ola,*]

Saňa **n'ola** ey Mesîh güftâr / Ey feyz-nişâr u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*n'ola,*]

Çıkardı erba'înin tekye-gâh-ı gülsitân içre / Dil-i lâle **n'ola** nûr-ı siyehle olsa nûrânî (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*n'ola,*]

nübüvvet: Nebilik, peygamberlik.

aḥadiyyet ve şadr-ârâ-yı serîr-i **nübüvvet**. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [*nübüvvet,*]

Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfakat-ı şebâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / ḥullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i **nübüvvet**, hem Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*nübüvvet,*]

nüh: Far. Dokuz adedi.

me'âbına sezâvâr u elyak u aḥrâdur ki meclis-i hoş-ṭarḥ-ı cihânı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sâḥte vü ârâste ve **nüh** minâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*nüh,*]

nükhet: Güzel koku.

ve maḥbûbân-ı câdu-nigâh-ı füsûnkârdan aḥz-ı **nükhet** ü şemîm ider, benüm / âşnâ-yı kadîmümdür. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11*). [*nükhet,*]

nukre-püş: I. Gümüş elbise giyen II. Gümüş renkli olan.

[...] / Ve her nihâl-ı **nukre-püş-ı** gülşen, berây-ı müjdegâne ve gönçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [*nukre-püş-ı,*]

nükte-pîrâ: Güzel nükte söyleyen, nükte yapan.

Kaṭ' olsa zebân-ı **nükte-pîrâ** / Kalmaz suḥana mecâl aşlâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*nükte-pîrâ,*]

nu'mân: Ar. kan.

nergis-i mest, zerrîn-kadeḥin ve lâle-i **nu'mân** piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i derd-i ser-i ḥumârda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*nu'mân,*]

Ve lâle-i **nu'mân-ı** çemen, sūziş-i reşk-i âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlümnden / dâğ-ber-derün u dil-sūḥtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*nu'mân-ı,*]

nümāyān: Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.

humdan tâlî‘ u **nümāyānum.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10). [nümāyānum.,]

rahmet-i mülkü‘l-gafûr, ehl-i ma‘şîyyet-i ümmetde, ‘ale‘l-vechi‘l-kemâl, / **nümāyān** u âşkâr ola. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7). [nümāyān,]

nümāyiş: Gösteriş, görünüş.

olan dü-rûze zîb ü **nümāyiş-i** ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîh / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3). [nümāyiş-i, -i]

nümūdār-ı: Örnek, nümune.

[...] / ve kıtarât-ı şebnem-i terle rûy-ı Gül-i ra‘nâ, **nümūdār-ı** ‘izâr-ı lâle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). [nümūdār-ı,]

numûne-nümâ: Bir şeyin bir örneğini gösteren.

[...] / **Nümûne-nümâ-yı** sipîhr-i berîn ve hevâ-yı feraḥ-fezâ-yı subḥ-dem; (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9). [nümûne-nümâ-yı, --yı]

nûr: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

nûr-ı dîde-i âferîniş, ḥvâce-i kâ‘înât u faḥrû‘l-‘âlemîn ya‘nî / Ḥazret-i Muḥammedü‘l-Emîn (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9). [nûr-ı,]

Kâmeti kim oldu bağ-ı lâ-mekân pîrâyesi / **Nûrdan** bir servdür düşmez zemîne sâyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [nûrdan, -dan]

Zehrûne fedâ hezâr tiryâk / Ey gözleri **nûrî** bâde-ḥvâruñ (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13). [nûrî, -ı]

nûr- ı: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

[...] ki nûr- / ı zulmet-sûz-ı mişkât-ı zât-ı şamedânîdür, ‘amm-i nevâle, peder-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3). [nûr- ı, -ı]

nûrânî: Pırıl pırıl, ışıklı. II Nurlu, temiz.

Çıkardı erba‘înin tekye-gâh-ı gülsitân içre / Dil-i lâle n’ola nûr-ı siyehle olsa **nûrânî** (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3). [nûrânî,]

nūr-ı: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Ve lāle-i la‘l-fām, çerāğ-ı hāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı **nūr-**
ı siyāhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*nūr-ı,*]

Çıkardı erba‘in tekve-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n’ola **nūr-ı** siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*nūr-ı,*]

Ben bir **nūr-ı** sürürüm, ki çün piyāle-i billür ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pür-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*nūr-ı,*]

nüş: İçme, içmek.

nüş itdürüp münşerihü’ş-şadr-ı dīn-i mübīn ve raṭbu’l-lisān-ı īmān-ı bā-emān / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [*nüş,*]

Ammā ol kimse ki senden bir cür‘a **nüş** ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*nüş,*]

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le‘īm ü denī ki **nüş** eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḥāvet ü baḥşişde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*nüş,*]

güvārī **nüş** eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu‘ūr u temyīz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*nüş,*]

[...] hāzerātından bir şāhib- / sa‘ādetüñ ümmet-i ḥālīşü’n-nebī, kem ü bīş, beni tenāvül ü **nüş** itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*nüş,*]

nüş-ā-nüş: Sürekli içilen, içtikçe içilen.

na‘ra-i bülend-i **nüş-ā-nüş** ve gül-bāng-ı cüş u ḥurūşı peyveste-i / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vālātārem eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*nüş-ā-nüş,*]

Belki peyveste gül-bāng-ı **nüş-ā-nüş** ve hem-vāre, bülend- / na‘ra-i ḥoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hüşı, güş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*nüş-ā-nüş,*]

nüş: Ar. nasihat, öğüt.

gürbe ve bī-hüde peygār u ‘arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne **nüş** u pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*nüş,*]

nutk: Söz, kelām.

Bir **nutḳuñ** ile mişāl-i ‘İsā / Biñ mürde-dili idersin iḥyā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 1*). [*nutḳuñ, -uñ*]

nüzhet-fezā: Gönül açan, neşeli, eğlenceli.

Bir vakt-i **nüzhet-fezâ** vü behcet-pîrâda, ya'nî mevsim-i bahâr-ı dîl- / güşâda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*nüzhet-fezâ,]*

nüzhetgâh: *Mesire, gezme ve eğlence yeri.*

haclegâh-ı meclisde, her sāgar, bir fânūs-ı 'arûsa ve şahn-ı **nüzhetgâh-ı** / bezmde, her piyâle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*nüzhetgâh-ı, --ı]*

nüzhet-zemîn-i: *Huzur ve ferahlık mekanı.*

Ben pâdşâh-ı fermân-fermâ-yı **nüzhet-zemîn-i** reyâhînüm. / Ve revnak-ı çâr-sû-yı şeş-cihet-i zamân ve zîver-i cemâl-ı heft-iqlîm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*nüzhet-zemîn-i,]*

nüzûl: *Bir yerde konaklama, sabit durma.*

Baňa niçün havâle-i nîze-i serzeniş ü sitiz idersin? / Ma'lûmuñ degül midür ki bu ma'nâ, ya'nî aḥkâm-ı ḥillüm, **nüzûl-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*nüzûl-ı, -ı]*

O

o: *T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

İrḥâ-yı 'inân idüp şitâba / Var var **o** Ḥidiv-i Cem-cenâba (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7*). [*o,]*

Kaṭ' eyledi fitne vü sitizi / Hıfzı **o** kadar ki tâ kıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*o,]*

Fitne ola mest-i ḥâb-ı râḥat / 'Aşrında **o** server-i zamânuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*o,]*

Devrinde **o** dâver-i cihânuñ / Âsâyiş idüp nigâhbânlar (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 13*). [*o,]*

Oldur **o** vezîr-i bî-mu'âdil / Oldur **o** müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*o,]*

Şimden girü devlete du'â it / Olsun **o** Ḥidiv-i kâmkârî (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8*). [*o,]*

Hâlûñ 'arz it **o** şadr-ı muḥtereme / Niçe şadr-ı muḥterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*o,]*

o: *T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Niçe meyl itmesünler yaz u kış câm-ı mey-i âle / **Odur** bir düdsuz od ḥârsuz gül dâgsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [*odur, -dur]*

o: *O, işaret sıfatı.*

Aḥvâlümü 'arza tâb u tākāt / Ğamla **o** kadar za'îf ḥâlüm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*o,]*

Oldur **o** vezîr-i bî-mu'âdil / Oldur **o** müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [o,]

Sâkî şun **o** zevrağ-ı şarâbı / Cây eyleyelüm kenâr-ı âbı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [o,]

Ser-firâz olur **o** 'ârif ki ola efgende / Ve kendüni yâd u ferâmûş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [o,]

vesâfet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zühûr ider, bir hâlet-i 'ârîzî ola. / **O** makûle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizâda nesne ḥâşıl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [o,]

ı ebu'l-beşer ile meşgûl olup **o** kârı ḳabûl u ihtiyâr eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [o,]

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi **o** ta'rifle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâḥat-ḳarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [o,]

od: *T. Ateş.*

Niçe meyl itmesünler yaz u kış cām-ı mey-i âle / Odur bir düdsuz **od** ḥârsuz gül dâğsuz lâle (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 13*). [od,]

ol: *Olmak.*

olmuşumdur. / Lâkin ben ki, mehekk-i ḳalb ve mi'yâr-ı derûnum. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4*). [olmuşumdur., -mişumdur.]

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Ḥaclet-zedeñ **olsa** n'ola Erjeng / İtmiş seni Fâtıru's-semâvât (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5*). [olsa, -sa]

Ḳaṭ' **olsa** zebân-ı nükte-pîrâ / Ḳalmaz suḥana mecâl aşlâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [olsa, -sa]

Âşâruñı görse Mânî nâ-çâr / Ḥayretle **olurdı** naḳş-ı dîvâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 5*). [olurdı, -ur, -dı]

Minnetle seni tamâm iderler / Ğamgînligünde şâd **olurlar** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [olurlar, -ur, -lar]

Ol şadr-ı güzîne keşf-i râz it / Düş pâyına girye-i niyâz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [ol,]

[...] / **Ol** şadr-ı güzîn k'olurdı der-bân (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9*). [ol,]

Dergâhına ruḥşat olsa Keyvân / **Ol** şadr-ı güzîn ki tiğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [ol,]

Âmîziş ider çü sükker ü şîr / **Ol** şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [ol,]

Dergâhına ruḥşat **olsa** Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki tiğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [olsa, -sa]

Senden **olur** olur ise dermân / 'Azm-ı der-i şadr-ı kām-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [olur, -ur]

Senden **olur** olur ise dermân / 'Azm-ı der-i şadr-ı kām-yâb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [olur, -ur]

Hengâm-ı keremde **ol** seḥâ-kîş / Sîm ü zeri bezl ider kem ü bîş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [ol,]

Cüduñdan idüp ḥicâb derler / **Ol** zerreye kim ḥiṭâb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [ol,]

- Olsa çü 'idād-ı necm bisyār / Bir elden ider mihrveş iṣār (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]
- Ahṡāl-ı dilüm **olur** mükedder / Dergāhuña itdüm istinādı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 9*). [*olur, -ur*]
- Oldı çü le'āl-i nazm manzūr / Kıl pâyına dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*oldı, -dı*]
- Olduñ nağam-ı nazımla dem-sāz / Kıl nağme-i neşre de ser-āğāz (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*olduñ, -duñ*]
- Rengīn-gül-i çemenistān-ı ḥamd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı ṣenā-yı bī-kıyās **ol** pādşāh-ı reff'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*ol,]*
- Ve muṭarrā gül-berg-i selām u šalāt ve ra'nā-ğonçe-i dürüd u ṭaḥıyyāt, / **ol** ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*ol,]*
- [...] / Oldur **ol** ser-meclis-i peygamberān kim cümlesi (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*ol,]*
- [...] / **Oldur** ol ser-meclis-i peygamberān kim cümlesi (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*oldur, -dur*]
- neşīd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş edā sāmi'a-pīrā gūş-zed ü **oldı** / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Ġarḳ **olup** baḥr-ı ıztırāb u ḡama / Sür cebīn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*olup, -up*]
- ḥāṭıra, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peżīr-i ḥāṭır-ı 'abd-ı ḥakīr **oldı** ki; mızmār-ı / nazm u eş'ārda olınuğı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*oldı, -dı*]
- olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkīyāne ve zebān-ı Rūmiyānede terāne olınuğ, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*olduğı, -du, -ğ, -ı*]
- ḥāṭıra, cilve-ger-i Mir'āt-ı zeng-peżīr-i ḥāṭır-ı 'abd-ı ḥakīr oldı ki; mızmār-ı / nazm u eş'ārda **olınuğı** gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*olınuğı,]*
- [...] / Tā ki sen, pā-māl u ḡaksār u ḡakīre, dest-gīr **olup**, bu dām-ı ḡam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*olup,, -up*]
- nevrüzīdür, müjde-i teşrīf-i ḡusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile ṭarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār **olup** dībā-yı zībā-yı reng-ā-reng-i bükalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*olup,]*
- şüküfe-i semen ü yāsemen ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pür- / zīver ü tezyīn **olup** (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*olup, -up*]
- ārām u qarār **olup**, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ḡam-dīde 'āşık-ı zār, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*olup,, -up*]
- ergāvān ve ḡuşun-ı pür-şüküfe-i gūn-ā-gūn-ı dirāhtānda, her biri bir / makāmdan zemzeme-sāz ve demdeme-perdāz **olup**, kimi bu nağamāt-ı ḡoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*olup,, -up*]
- [...] / Gül sāğarın pür itdi gelüñ pür-ḡurūş **oluñ** (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*oluñ, -uñ*]
- Ya'nī irişdi vakt-ı tarab bāde-nüş **oluñ** / Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*oluñ, -uñ*]
- [...] / terāne-senc ü velvele-sāz **olup** teşvīk-i yārān-ı şahbā-keşān ve terḡīb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*). [*olup, -up*]
- nebātāt u ezhāra ki şanāyi'-i bedāyi'-ü'l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i gülistān, bir ter-zebān-ı 'azbu'l-beyān **olup** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*olup, -up*]

mişdākına mā-sadaḳ vāḳı' **olmışdur**, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*olmuşdur,, -mış, -dur,*]

mişdākına mā-sadaḳ vāḳı' olmuşdur, meşşāta-i 'arūs-ı duḡter-i / rez **olup** berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*olup, -up*]

giriḥ-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā **olarak** Mül-i āle, bu / gūne ḡonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i maḳāl oldı ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*olarak, -arak*]

giriḥ-pīrā-yı cebīn ve ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / gūne ḡonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i maḳāl **oldı** ki; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13*). [*oldı, -dı*]

ḡulgule-pīrā bir bülḡül ve bāde-i ḡülgünla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / ḡül-i sīr-āb **olduḡı** eyyām-ı şafā, encāmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*olduḡı, -du, -ḡ, -ı*]

lāl **olup**, bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḡāl olur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10*). [*olup,, -up*]

müsāfir-i şām-ı kākül-i 'anberfām-ı meh-rüyān **olmaḡla** [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*olmaḡla, -mag, -la*]

Şū'leden **olsa** nigh āteş-i ruḡsāresine / Fi'l-ḡakīḡa nigāḡ-ı germ-süz-ı dīde-i 'uşşāk-ı nā-şekībādur, benüm 'ārız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*olsa, -sa*]

Bil ki **ol** Yūsuf-ı Mısrī-çemenüm ki derün-ı ḡalvet-ḡāne-i ḡonçede, / dest-i ḡüstāḡ-ı Züleyḡāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmışdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*ol,*]

[...] / Ve ḡasb-ı ḡālümde bu zemzeme ḡüş-ḡüzāruñ **olmadı** mı ki suḡan-sencān-ı maḡām-ı 'Acemden şudūr idüp mengüş-ı ḡüş-ı cihāniyān olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*olmadı, -ma, -dı*]

Çıḡardı erba'īnin tekye-ḡāḡ-ı ḡülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı siyehle **olsa** nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*olsa, -sa*]

Ammā **ol** kimse ki senden bir cūr'a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışḡ u fücūr ve iktisāb-ı (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6*). [*ol,*]

Şemm eyleyince tāze ḡül-i nev-resīdeyi / ḡülşen pūr **oldı** bāḡ-ı şalāt-ı hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]

Ve sen **ol** nā-ḡuffāzın ki her kim senūñle hem-bezm ü hem-demlūk / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*ol,*]

ü maḡrem **oldı**, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 12*). [*oldı,, -dı*]

ḡedā-yı bī-nevā **oldı**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 13*). [*oldı,, -dı.*]

Ser-firāz **olur** o 'ārif ki ola eḡgende / Ve kendūñi yād u ferāmūş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*olur, -ur*]

Yek-bāre, ḡürūḡ-ı ḡübān-ı 'işve-perdāza nigh-endāz **ol**, tā ma'lūm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü ser-firāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*ol,,*]

Senūñ āsīb ü gezendūñ, bir şevb-i naẓife, resīde ola, ya'nī senden / birkaç ḡatre ki bir libās-ı pākīzeye çekīde ola nā-pāk u müḡmelāt **olup**, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*olup,, -up*]

dīde-i 'ibret-bīñle naẓar-sāz-ı müşāhede **ol**, ki cümleden ne gūne berter ü ser- / bāzum. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2*). [*ol,,*]

rübūde-i ḡayret ü 'ār **olup** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5*). [*olup, -up*]

âteş-zen-i fenâ **olmamışdur.** / Müşâhede itdün mi ki şöhet-i hâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13). [olmamışdur., -ma, -mış, -dur]

şüret-i sürh ü sebzüñe nazar-endâz-ı i'tibâr **olup** hod-bîn ü ğırra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7). [olup, -up]

belîğü'l-lehçe, Hazret-i 'Alî kerreme'llâhu vechehüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhûr olup pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân **olmuşdur.** (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [olmuşdur., -mışdur.]

belîğü'l-lehçe, Hazret-i 'Alî kerreme'llâhu vechehüden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhûr **olup** pîrâye-i mesâmi'-i cemî'-i cihâniyân olmuşdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [olup, -up]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dide **olam** bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [olam, -am]

yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maħabbet- / endîş **olup** cebîn-i sâtı' u'n-nûr-ı ihlâsı daħi ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8). [olup, -up]

fenâ **olurken** neden bu kadar lâf-hây u bî-hüde-güftâr olursın. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [olurken, -u, -r, -ken]

fenâ olurken neden bu kadar lâf-hây u bî-hüde-güftâr **olursın.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5). [olursın., -ursın.]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet **olursın.** (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [olursın., -ursın.]

[...] / Benüm sâkiyâ **ol** mey-i mihr-tâb (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11). [ol,]

Ki her zerrem **olmakda** bir âftâb / [...] (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12). [olmakda, -mak, -da]

Benüm sâkiyâ **ol** güvârende âb / Ki âb-ı hayât benden eyler hiçâb (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2). [ol,]

Ve ben **ol** Felâṭün-ı ḥum-nişînüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişâl-ı âyine-i âftâb, meclâ-yı ḥired ve mir'ât-ı idrâkūñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ol,]

kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân **olur,** (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [olur., -ur]

[...] / Tekellüfle olan meclisde **olmazmış** şafâ hergiz (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9). [olmazmış, -mazmış]

Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berķ-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoķķa-i dehân **olup** mütebessim ü ḥandân olur, mânend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [olup, -up]

Her kim ki bu mâtem-hâne-i fânîde, mişâl-ı berķ-ı dıraşşân, nîm-nefes, / mühr-güşâ-yı hoķķa-i dehân olup mütebessim ü ḥandân **olur,** mânend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [olur., -ur]

Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-pezir-i 'âlemde, kim ḥandân u ḥurrem / **oldı,** ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [oldı., -dı]

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ üzere ser-püş endâz-ı ṭabaķçe-i kaḥķaha **olup** (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4). [olup, -up]

[...] / Ve kendü zibâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i âlüñe nigeh-sâz-ı pesend **olup** (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [olup, -up]

Bir dem bu gülşen-sarây-ı ḥazân-pezir-i 'âlemde, kim ḥandân u ḥurrem / **oldı,** ki nice mâh u sâl giryân u pür-ğam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [oldı., -dı]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pūr-
gam **olmadı**. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [olmadı., -ma, -dı]

olmağla havāle-i niş-i tevbīl ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār olmaduñ, ki defne vü genc, künc-i
hārābezārda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [olmagla, -mağ, -la]

[...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere ser-püş-endāz-ı tabakçe-i kahkaha **olup** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [olup, -up]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve ra'nāyī-i cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend **olup** (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [olup, -up]

meşhūrından gāfil ü berī **olup**, henüz resīde-i rütbe-i pīrī olmadın, bī-ma'nā, / da'vī-i şeyhī idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [olup., -up]

'ayāndur. / Ve murğ-ı 'ālī-pervāz-ı dil-i laṭīfān, bi'l-cümle **ol** şekl-i ma'kūla, (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15). [ol,]

firīfte vü hayrān ve **ol** hey'et-i maḳbūla, şīfte vü nigerān olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16). [ol,]

Ve güş-güzāruñ **olmadı**, ki ben cem'iyyet-sāz-ı aşhāb-ı şohbet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem'iyyet-i bī-gāne
vü hvişüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [olmadı., -ma, -dı]

Bu deñlü meclisi **olmazdı** germ-ā-germ rindānuñ / Miyān-ı çarḫ-ı bezme gelmeseydi āftāb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [olmazdı, -maz, -dı]

[...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīk-i / düşvār-ı zehāb-ı faḫr u fenāya hezār cānla tālib ü
rāğib **olup**, naḳş-ı ber-āb (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2). [olup., -up]

Niçe hayretde komaz (ādemo **ol** gözler kim / Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestāne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [ol,]

Bir güft ü gūdayuz nigh-i çeşm-i yārire / 'Aşḫ olsun **ol** mu'āmelenüñ āšnāsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [ol,]

Bir güft ü gūdayuz nigh-i çeşm-i yārire / 'Aşḫ **olsun** ol mu'āmelenüñ āšnāsına (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12). [olsun, -sun]

siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruḫsār-ı tābdār u raḫşānları / üzere bī-şümār berterī vü meziyyet ve bisyār
bīşterī vü faẓīletleri **olup**, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [olup., -up]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḫışm u ḡāzab **oldı**. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u
direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [oldı., -dı.]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i ḫışm u ḡāzab **oldı**. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u
direng, tīr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [oldı., -dı.]

ḡadeng-i ḡonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīğ-i bī-dırīğ-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten
siper **olup** söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [olup, -up]

ḡadeng-i ḡonçeyi, ser-tīz ü bürrān ve tīğ-i bī-dırīğ-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten
siper **olup** söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [olup, -up]

Saṇa ne keyfiyyet dest-dāde **oldı** ki saht muṣṭarib ṭapīde- ü / cenān (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7). [oldı, -dı]

[...] / ve şütür-i kīnedār vār, keḫ ber-āvürde-i dehān **olup** evzā'-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [olup, -up]

iderüm. / Ve haberdār degülsin ki **ol** şecā'at u cür'et, ki zātī vü ṭabī'ī olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [ol,]

vesâlet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zühûr ider, bir hâlet-i 'ârîzî **ola**. / O makûle kuvvet ü kudretten mahall-i iktizâda nesne hâşıl u zâhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [*ola*., -a]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz **olduñ**. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma 'nâ güft u gûya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*olduñ*., -du, -ñ]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / **olmaduñ** ki güzâf u bî-ma 'nâ güft u gûya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*olmaduñ*., -maduñ]

'ömr ve zamân-ı hayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' **olmuşdur**. / Kendü güftâr-ı mu'ciz-âşarları mışdâkıncı, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*olmuşdur*., -mışdur.]

Muttâşıl **ol** iki çeşm-i şehbâz / Sâha-i 'arşa iderdi pervâz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*ol*.,]

[...] / teng ü târ ve köhne bir harâbezâr **olup**, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*olup*., -up]

[...] / Nice zamân, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü hüsrân **olup**, delâlet-i cehâlet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*olup*., -up]

ve râst-revî-i şâh-râh-ı müstakîm-i dîn-i kavîme, bādî vü sâ'î **olup**, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*olup*., -up]

[...] / Baña nâr-ı sūzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı mancınık-ı ta'n **olduñ**. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*olduñ*., -du, -ñ]

zindegânî-i bî-şumâr ile i'tinâ vü iftihâr, 'inde'l-'ukalâ şâyeste vü sezâvâr / **olmaduğı** [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*olmaduğı*., -ma, -duğ, -ı]

Ve âgâh **olmaduñ** ki ben muvâfaqat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [*olmaduñ*., -ma, -du, -n]

Sen meymenet ü bereket-i muvâfaqata nıgeh-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz **ol**, ki kâdemzen-i miyân-ı âteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*ol*.,]

Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı tılâ ile tahrîr ü imlâ **olmak** şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*olmak*., -mak]

reftârüñ bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u gavgâda senüñle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ **olmadı**, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*olmadı*., -ma, -dı]

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u şādîye bādî **olmak** / üzere, nâm-nihâd olmışsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*olmak*., -mak]

[...] / Dāmân-ı keyfi **olmaya** âlüde-i ḥumâr (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 15*). [*olmaya*., -ma, -y, -a]

Ve hîç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bağ-ı hazân- / pezîr-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerden-firâz **olduğda** dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*olduğda*., -duğda]

tebeh-i bî-gerân-ı [...] / [...] **olmuşdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 2*). [*olmuşdur*., -mışdur.]

Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / **olup**, la'în-i bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı züll-i la'net ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*olup*., -up]

olup, perde-i girân-sâye-i tekellüfi, talattuf u inbisâta tebdîl iderüm. / Ey bî-şerm ü ḥanmân-harâb, fi'l-haḳîka râst-cevâbsın, zîrâ hicâb u hayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*olup*., -up]

görmüş pîş-ḥvân-cüste mekkâregân-ı bî-'âr u hayâ gibi, rûzân u şebân, leb-ber- / leb-i mey-güsârân ve ârâyiş-i âğuş-ı rindân-ı şahbâ-keşân **olursın**. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*olursın*., -ursın.]

nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenisi, şāyeste-i / selāsıl ü aḡlāl-ı la'n **oldı**. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8). [oldı., -dı.]

ve terāne-senc-i ğurūr u kibr **olup** rütbeñi, muḥāfaẓa itdün. / Zīrā şeytān-ı la'in-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, 'aleyhi's-selām ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [olup, -up]

ı ebü'l-beşer ile meşğul **olup** o kārı qabul ü ihtiyār eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [olup, -up]

ğuşun-ı dāniyetü'l-etraf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād **olup**, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [olup., -up]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum **oldı**. / Ve āḥirü'l-emr, ḥalāb-ı şerr ü qabāyih u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [oldı., -dı.]

pesendī **olduñ**. Velīkin; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 7). [olduñ., -du, -ñ]

mişdaḡına mā-şadaḡ olan mekkāre-pīre-zenān gibi, qavvādī vü sebū-keşī vü / nābe-kārīlige mu'terif ü maḡarr **olup**, süst-ḡadem-i bī-ḡamiyyetligi kendüñe (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10). [olup., -up]

CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA'NĀ / Ey kūtāḥ-'ömr u zebān-dırāz, saña ne ğüne ḡalet vāḡı **oldı**, ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [oldı., -dı]

[...] kelāmlarınua ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḡāk-i pāy-ı vāzī' ü refī' ve pīr ü bernā **oldısa** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [oldısa, -dı, -sa]

yokdur. / Ve hemīşe, kem-fehm ü kec-endīşe **olup**, semt-i ḡılāfa imāle-i ligām-ı (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4). [olup., -up]

[...] kelāmlarınua ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil **olup**, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḡāk-i pāy-ı vāzī' ü refī' ve pīr ü bernā **oldısa** (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [olup., -up]

Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, zebān-dırāz u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā'ide, seri'ān mütevārī'-i ḡücre-i ḡamūşī **olursın**. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5). [olursın., -ursın.]

kesād-ı tāri **olup**, metā'-ı ḡoş-ḡumāş-ı girān-miḡdārumdan, raḡabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ḡaraf u mündeḡi' olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [olup., -up]

ḡaberdār degülsin ve taḡşīl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i biḡīn ve / maḡāmid-i nīküterīn **oldur** ki zebān-ı bī-zebān-ı aḡyār-ı pesendīde eḡvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [oldur, -dur]

ḡaclet ü ḡicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı ḡonçe **olmaḡda** bī-tāḡat / u tāb ḡalurduñ. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11). [olmaḡda, -maḡ, -da]

olmuşdur, senüñ 'indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr ve medāyih ü elḡāb-ı / leḡāfet-niḡābdan ki benüm ḡaḡḡumda lisāna gelmişdür, eḡer saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [olmuşdur., -miş, -dur,]

bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan **ol** mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü iḡdā kıldı, ki şandūḡça-i ḡüş-ı ḡüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [ol,]

Mül çün bu naẓm-ı ḡarrā ile naḡme-serā **oldı** ve [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [oldı, -dı]

bend ü zīver-efzā **oldı** ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü iḡdā kıldı, ki şandūḡça-i ḡüş-ı ḡüş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'al (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [oldı, -dı]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḡaşāne-i dīḡer, ta'bīye vü / rīḡte ve der-sā'at, sāḡar-ı muḡāvere vü münāẓaraya eḡyün-ı eḡsün-ı āḡer, vāz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [olup., -up]

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı medḡuşa, şīfte vü firīfte **olursın**. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [olursın., -ursın.]

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bī-ihtiyār, medhūş u bī-hūş **oldı**. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı daḥi, rūbūde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*oldı*., -dı.]

görüp, redd-i cevāba, bir kā'ide-i bā-fā'ide mülāhaza vü ḥāṭıra idemeyüp, biz- / zārüre, dest-der-dāmen-i ḥaḳḳat **oldı**. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4*). [*oldı*., -dı.]

olup, nīm-ḥaṭve, kadem-zen-i bīrūn-ı der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i ṭākat-kesel-i ṭarīki ve ḫāšn-ı miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*olup*., -up]

Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt **olaydı**, bunı iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı ze'vī'l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*olaydı*., -aydı.]

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-ḥükmler mensūḥ **olmaklık** benden şadır u peydā / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*olmaklık*., -maḳ, -lık]

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-ḥükmler mensūḥ olmaklık benden şadır u peydā / **olmamışdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*olmamışdur*., -ma, -mış, -dur]

Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām **olup**, peygamberān-ı 'izām ve enbiyā-yı ze'vī'l-iḥtirām, (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9*). [*olup*., -up]

ü zindegānī **oldı**. / Nā-gāḥ maḥall-i ma'rekeden bir gürūh-ı enbūḥ, gūzār idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13*). [*oldı*., -dı]

pür-şūr-ı nehy ü ḥarām, vaż' u ilkā **olındı**. / [...] ki pā-māl-ı ḥaḳāret ü ḥvārī ve fütāde-i ḥāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*olındı*., -ın, -dı]

ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver **olup** / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*olup*., -up]

künān, cevāba gūşāde-deḥān **olup** dir ki: (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 15*). [*olup*., -up]

Mül ki bu muḳaddimeyi tamām ve bu faşlı vāşıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-gūşā-yı kaḫkaha-i istihzā **olarak** ser-āğāz-ı gūftār eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*olarak*., -arak]

ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hūde 'arbedeleri / cihetinden gerdem-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü ḥarāma giriftār **oldı**. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*oldı*., -dı.]

eyleye. / Bunı başt u ĩrāddan ḥāşıl u murād **oldur** ki benüm daḥi bir cem'ün ḥarābı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [*oldur*., -dur]

[...] / Āgāḥ **ol** ki fütāde-i varṭa-i ḥürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelā biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*ol*.,]

raḥmet-i mülkü'l-ḡafūr, ehl-i ma'siyyet-i ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān u āşḳār **ola**. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*ola*., -a]

tamām zāḥir ü hüveydā ve ser-ā-ser 'ālem ü 'ālemyān, feyz ü raḥmet-i / 'āmm-i ĩzid-i 'azīzü'l-'allāmdan ḥişşe-ḡir ü behremend **olup** zuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*olup*., -up]

Ben rū-siyāḥı, ma'siyyet ü günāhdan, ḥıfz u nigāḥ eyle. / Bir āvāz-ı ḥıred-güdāz, ṭanīn-endāz, şımāḥ-ı sāmī'ası **olur**, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*olur*., -ur]

ü gūşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-sūz, fütāde **oldı**, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz u gūlgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*oldı*., -dı]

perdāz-ı sipir-i berīn ve nāle vü āḥ-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ḡurīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgen-i mesāmi'-ı mütemekinān-ı illiyyīn **olup**, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*olup*., -up]

oldılar. / Gül daḡı ifrāt-ı şerm ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşimānī (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5).
[oldılar., -dı, -lar.]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḡāvereden fāriḡü'l-bāl **oldılar.** (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [oldılar., -dı, -lar.]

Pes merd-i pāk-bīn ü ḡak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı müṡāla'a vü dıḡḡat ve nāzar-endāz-ı çeşm-i başîret **olup** (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [olup, -up]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr **olup,** / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemî'ānda, cāy-gîr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [olup., -up]

ol-: "Ol-"yardımcı fiil.

Fitne **ola** mest-i ḡāb-ı rāḡat / 'Aşrında o server-i zamānuñ (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12). [ola, -a]

Luṡfuñla **ola** meger ki bihbūd / Luṡfuñdur ey Āşaf-ı cihān-bān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 5). [ola, -a]

Hem-meşreb-i āb-ı çeşme-i Hızır / Elṡāfuña **olmaz** ise mazḡar (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 8). [olmaz, -maz]

Kim yok bu cihānda bir penāhum / **Olsun** bu ḡakîr-i kem-liyāḡat (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11). [olsun, -sun]

Manşūr kılsun muzaffer itsün / Hem-vāre **ola** cenābı manşūr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 10). [ola, -a]

Şimden girü devlete du'ā it / **Olsun** o Hıdīv-i kāmkarī (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8). [olsun, -sun]

berr-i pūr ḡarr-i cehālet **olan** güm-reḡānı ki dil-teşnegî-i ḡarāret-i / ḡalāletden sîne-i bî-sekineleri pūr süz u tābnāk ve leb-i pūr-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [olan, -an]

reng ü ḡüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şükūfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sîmîn-endām u ḡoş-eṡvār **olur.** [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [olur., -(u)r]

[...] / bu sāhire-i ḡāmire-i ḡabrādan ser-zede vü āşkār **olan** eşcār-ı pūr-berg ü bār ve (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1). [olan, -an]

bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i ḡüsn-i şıfāta ser-āḡāz ve / ṡarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr **olan** naḡamāt-ı laṡife-engîz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [olan, -an]

ḤİṡĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nî vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd **olan** (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [olan, -an]

lāl olup, bu beytle leb-cünbān-ı dehān-ı ḡāl **olur.** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 10). [olur., -(u)r]

Ve laṡîf-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı ḡoş-bütān-ı perîveşān-ı zamāne, ḡüy-ı / melekiyyü'l-ḡışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān **olan** şemîm-i müşḡ- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [olan, -an]

yek-dāne-i bî-bahādur, ve [...] / [...] kerîmesince, ḡuşk mānde-i nihān-ḡāne-i laḡd-i zemîn **olan** nebātāt u (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3). [olan, -an]

Ve pākîze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḡ-rüy u ḡüşāde-cebînüm. / Ve eger ḡıç ḡaberdār degülseñ bil ve āḡāḡ-dil **ol** ki; ben bir müsāfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [ol,]

Kāmeti kim **oldı** bağ-ı lā-mekān pîrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemîne sāyesi (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6). [oldı, -dı]

Ser-firāz olur o ‘ārif ki **ola** efgende / Ve kendüñi yād u ferāmūş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6).
[ola, -a]

Ve sen ol nā-huffāzsın ki her kim senünle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü
sāmān **olur**. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [olur., -(u)r]

Senün āsīb ü gezendün, bir sevb-i nazīfe, resīde ola, ya ‘nī senden / birkaç kaṭre ki bir libās-ı pākīzeyeye
çekīde **ola** nā-pāk u mühmelāt olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [ola, -a]

Senün āsīb ü gezendün, bir sevb-i nazīfe, resīde **ola**, ya ‘nī senden / birkaç kaṭre ki bir libās-ı pākīzeyeye çekīde ola
nā-pāk u mühmelāt olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [ola., -a]

[...] / māni‘-i iḳāmet-i şalāt **olur**. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9). [olur., -(u)r]

şüret-i sürḥ ü sebzüñe nazar-endāz-ı i‘tibār olup ḥod-bīn ü ḡırra **olursuñ**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[olursuñ., -ur, -sun]

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥired daḥi gūş-zedün **olsun** ki; leb- / i belāḡat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şādır
olmuşdur: (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7). [olsun, -sun]

Ve her çend sāḡar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya ‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-
fezāmıla, ser-şār u memlū **ola** ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [ola, -a]

vücūd-ı bihbūdımuñ bozorgterīn **olmasından** kināyedür. / [...] kelām-ı mu‘ciz-nizāmın (Gül ü Mül, Diğer 308,
Beyit 7). [olmasından, -ma, -sı, -n, -dan]

Ve senün ‘ömr-i kūtāhuñ ḥod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh **olur**. (Gül ü
Mül, Diğer 308, Beyit 5). [olur., -(u)r]

[...] / mażmūniyla ‘āmil **olan** gūşe-güzīnān-ı şavma‘-a-i tecrīdün giyāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7). [olan, -
an]

Bāzār-ı vefāyı germ idersin / Āhende **olursa** nerm idersin (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2). [olursa, -sa, -ur]

Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm **ola**, mişāl-ı āyīne-i āftāb,
meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūñi (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ola., -a]

māni‘-i nāz u niyāz **olan** niḳāb-ı ḥicāb ve izār-ı ‘ārı, def‘ ü ref‘ iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5).
[olan, -an]

[...] / Tekellüfle **olan** meclisde olmazmış şafā hergiz (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9). [olan, -an]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peziir-ı ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pūr-
ḡam **olmadı**. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [olmadı., -ma, -dı]

Ve iklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend **olan** devletmendān-ı ‘ālī- / şān, ki sāyebān-ı ḥümāyūn-ı
[...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1). [olan, -an]

olan dü-rūze zīb ü nümāyiş-i ebleh-firīb-i āferīñiše, yüz vechle tercīḥ / eylemişlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 316,
Beyit 3). [olan, -an]

Niçe ḥayretde ḳomaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz **ola** siyeh meysüz **ola** mestāne (Gül ü Mül, Diğer 317,
Beyit 4). [ola, -a]

Niçe ḥayretde ḳomaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz **ola** siyeh meysüz **ola** mestāne (Gül ü Mül, Diğer 317,
Beyit 4). [ola, -a]

Çeşmi bir āhūdūr **olmuş** şīrler naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü ḥoşterīndür ki çeşm-
ı (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [olmuş, -mış]

Çeşmi bir âhûdur **olmuş** şîrler naḥcîr aña / Bî-'umâle-i rây-ı zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [olmuş, -mış]

vücûda gele, mû-şikâfân u daḳîka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şînâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemiyân **olan** 'uḳalâ 'indeinde saḥâ vü 'atâdan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [olan, -an]

[...] / dur, şecâ'at u cür'ete mâlik ü kâdir **olmaz**. (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13). [olmaz, -maz]

nümâyî vü sürme-reng-i âsmânî, mekḥûl-ı kuḥlû'l-cevâhir-i [...] / [...] **olan** nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [olan, -an]

olmayayduñ ve âgâhî vü hüşyârîden, fi'l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl ve fermân-ı ḥikmet-'unvân ki eḥâdiş-i laṭîfe-i peygamberân-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [olmayayduñ, -ma, -(y)a, -(y)du, -ñ]

idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ'ire vü şerâre bârdan taşra vaz'-ı / kadem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ḥalâş u berî **olup** ser-â-pâ (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [olup, -up]

mişdaḳına mâ-sadak **olan** mekkâre-pîre-zenân gibi, ḳavvâdî vü sebû-keşî vü / nâbe-kârîlige mu'terif ü maḳarr olup, süst-ḳadem-i bî-ḥamiyyetligi kendüñe (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10). [olan, -an]

[...] / Muḳaddimen bâlâ-pervâz-ı evc-i ğurûr **olup** zemzeme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2). [olup, -up]

Ve ḥaberdâr degül misün ki mübtelâ-yı belâ-yı selisü'l-ḳavl **olan** / hezârân şaḥş-ı bî-teşḥîş, [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6). [olan, -an]

kesâd-ı târî olup, metâ'-ı hoş-ḳumâş-ı girân-miḳdârımdan, raġabât-ı nâs / ve keşret-i revâc, ber-taraf u mündefî' **olmaz**. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [olmaz, -maz]

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta'rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şîfatımda **olan** eş'âr-ı ma'nîdâr-ı feşâḥat-ḳarîn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [olan, -an]

i dil-pezirin 'ayân u taḳrîr eylesem, bu bî-şümâr güftâr-ı nâ-sezâ vü / ḥâtır-âzârdan, ḥacil ü şermsâr **olurduñ** ve kemâl-ı mertebe, ser-girânî-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [olurduñ, -(u)r, -du, -ñ]

Ey Mül, egerçi bu keyfîyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / ḥâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlûñ tamġa-yı ḥarâm **olmuş** ve ḥarîta-i raḳamuña (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [olmuş, -mış]

Rûzgâruñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes ḥâl, bu minvâl üzere **ola**, senüñ benümle niçe cür'et-i muḥâşametüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [ola, -a]

Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâlî, ne gûne **ola** ki bir merd-i diger, firâz-ı / bâmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm **ola** ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ola, -a]

Bir kimsenüñ ḥâl-i bed-melâlî, ne gûne **ola** ki bir merd-i diger, firâz-ı / bâmdan fütâde-i ḥâk-ı siyehfâm **ola** ve ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ola, -a]

dergâhuma, nigâhdâr-ı ma'siyyet ü günâh olursam, raḥmet-i bî-ġâyet ve / maġfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü 'ayân **olur**. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [olur, -(u)r]

ola: "Ol-" yardımcı fiil.

gül-bâḡ-ı kelîme-i tevḥîd ile mâl-â-mâl ve nevbet-i pençġâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-ḳıybâb-ı çarḡ-ı muḥtâl **ola**; (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11). [ola, -]

olam: "Ol-" yardımcı fiil.

Ve her çend sāgar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / **olam**, ya'nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*olam*,, -in]

oldı: "Ol-" yardımcı fiil.

Şahn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna / Bir naqş-ı dil-keş **oldı** uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*oldı*,]

oldıgum: "Ol-" yardımcı fiil.

ihitmām ve müşemmir-sāz-ı sā'id-i sa'y u ikdām **oldıgum**, vādī-i dil-güşā- / yī inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i qalem-i çāpük-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*oldıgum*,,]

oldık: "Ol-" yardımcı fiil.

maẓmūn-ı belāgat-meşḥūnı üzere müṭāla'a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı te'emmül ü i'tibār **oldıklarınca** kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*oldıklarınca*,]

oldım: "Ol-" yardımcı fiil.

endāz-ı naqş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi'āl **oldım**. / Bu 'ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-tınāb u sūtūnda ve bu sāḥa-i faşīḥū'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*oldım*,,]

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl ve nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ **oldım**. (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 1*). [*oldım*,,]

oldu: "Ol-" yardımcı fiil.

heft-caḥīmden **olduğumuz**, ma'lūm-ı sākinān-ı şeş-cihet ü heft-ıklīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*olduğumuz*,, -ğumuz]

olduğ: "Ol-" yardımcı fiil.

Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep **olduğımdan** hezār cānla rāğīb u ṭalībüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*olduğımdan*,]

oldukça: "Ol-" yardımcı fiil.

Oldukça ḳaṭa' zebānuñ eyler / Şavt u nağamuñ laṭīf u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*oldukça*,]

Senūñ buḥār-ı mağz-ḥırāş-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / 'ayş u 'işret **oldukça** benüm āb-ı pür-şafāmla, ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*oldukça*,]

oldur: "Ol-" yardımcı fiil.

Oldur o vezîr-i bî-mu'âdil / **Oldur** o müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*oldur,]*

Oldur o vezîr-i bî-mu'âdil / **Oldur** o müşîr-i bî-mümâşil (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1*). [*oldur,]*

olın: "Ol-" yardımcı fiil.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rümîyânede terâne **olunup**, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*olunup,,]*

olına: "Ol-" yardımcı fiil.

bahâne-i lutf u merhamet, lâ-li-garazi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imbân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevalân **olına**. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*olına,,]*

olınmaz: "Ol-" yardımcı fiil.

hîsâb u ihşâ **olınmaz**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [*olınmaz,,]*

olma: Olmamak.

olup, nîm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bîrûn-ı der-i ḥâne **olmamışsın**. / Ve semm-i helâhil-i metâ'ib-i ṭâḳat-kesel-i ṭarîḳi ve ḳaşnî-i miḥen-i tâb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*olmamışsın,, -mışsın.]*

olma: "Ol-" yardımcı fiil.

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ ḥod yek mâha müntehî **olmayup**, nîm-hecme-i / tünd-bādla hebâ vü tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*olmayup,, -yup]*

iderüm. / Ve ḥaberdâr degülsin ki ol şecâ'at u cür'et, ki zâtî vü ṭabî'î **olmayup**, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*olmayup,, -yup]*

[...] / Âgâh ol ki fütâde-i varṭa-i ḥürmet **olmamañ** ḥikmetlerinden evvelâ biri (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8*). [*olmamañ, -mañ]*

olmadın: "Ol-" yardımcı fiil.

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i rûtbe-i pîrî **olmadın**, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyḫî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*olmadın,,]*

olmaduñ: "Ol-" yardımcı fiil.

olmağla havāle-i niş-i tevbih ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u haberdār **olmaduñ**, ki defîne vü genc, künc-i harābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*olmaduñ*,,]

Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başiret **olmaduñ**, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb ü şür-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*olmaduñ*,,]

olmaklık: "Ol-" yardımcı fiil.

‘ārif ü āgāh **olmaklık**, bir kār-ı nîkū vü pesendide idügi muttefeķun / ‘aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*olmaklık*,,]

olmamış: "Ol-" yardımcı fiil.

küllābgerān **olmamışiken** cümleten cism ü ten / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*olmamışiken*, -iken]

olmayup: "Ol-" yardımcı fiil.

Ey Gül, hiç pes ü pişüne nigāh-endāz-ı ‘ayn-ı başiret ü āgāhī / **olmayup**, hod-şināslığı hūy-ı müstahsen zann itmişsin. Belī, ber-ma‘nā- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*olmayup*,,]

olmuşdur: "Ol-" yardımcı fiil.

[...] / Ve hasb-ı hālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suhan-sencān-ı maķām-ı ‘Acemden şudür idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān **olmuşdur:** (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*olmuşdur*:,]

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i hıred daħi gūş-zedüñ olsun ki; leb- / i belāgat-senc-i şu‘arā-yı ‘Arabdan şadır **olmuşdur:** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*olmuşdur*:,]

olmuşsin: "Ol-" yardımcı fiil.

Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād **olmuşsin**, ammā hürşid-i / ‘aklı, ki ziyā-baħş u pertev-resān-ı iķlīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*olmuşsin*,,]

Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraħ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād **olmuşsin**; ammā hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*olmuşsin*:,]

olsamdır: Olmak.

idüp mazhar-ı merħamet ü ‘ātıfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pirā-yı serir-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*olsamdır*,]

olup: "Ol-" yardımcı fiil.

güvārı nūş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engiz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı şu‘ūr u temyiz **olup**; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*olup*:,]

olur: "Ol-" yardımcı fiil.

İtdükçe hırām-ı 'işve-pîrā / Pā-māluñ **olur** bütān-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4). [olur,]

Biñ kerre **olur** aña peşīmān / Eyler seni lutfi ile memnūn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [olur,]

Mümtāzı **olur** bu kā'inātuñ / Gülzār-ı ümīd qaldı bî-āb (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11). [olur,]

firīfte vü hayrān ve ol hey'et-i maqbūla, şīfte vü nigerān **olurlar**. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16).
[olurlar., -ar.]

olurlar: "Ol-" yardımcı fiil.

medīha-hvān-ı zāt-ı pür-hüner-i bî ma'āyibüm **olurlar**: / Ez- Sākīnāme-i Riyāzī (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11). [olurlar:,]

olursam: "Ol-" yardımcı fiil.

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'şīyyet ü günāh **olursam**, rahmet-i bî-gāyet ve / mağfiret-i bî-nihāyetüm kimde zāhir ü
'ayān olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [olursam.,]

Ö

ömr: Ömür, hayat.

bahārdur, hem-vāre du'ā-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çīn-
i zūlf-i maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). ['ömr,]

derīde kılmamışdur. / Ve küllābger-i güzāf u bî-ma'nā, hırmen-i ḥāşıl-ı 'ömr-i deh-rūzeñe, (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12). ['ömr-i,]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşābehet eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve 'ömr-i bisyār-
dīde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). ['ömr-i,]

Ve senüñ 'ömr-i kütāhuñ ḥod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5). ['ömr-i,]

Ve sen ḥod, pāyān-ı kārđan mülāḥaza ve endīşe kılmazsın. / Ebr-i bahārī, 'ömr-i kütāh-ı nā-pāydāruña, çeşm-i
rahmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). ['ömr-i,]

'ömr ve zamān-ı ḥayātlarından kalīl ü kütāhter vākı' olmuşdur. / Kendü güftār-ı mu'ciz-āşārları mışdākınca, ki
[...] (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). ['ömr,]

'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārla bî-hüde jāj-ḥāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzāf u bî-ma'nā güft u
gūya ser-āgāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). ['ömr-i,]

Cenāb-ı İzīd-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh u tiz-refťārları, bi'l-cümle,
gūşe-i seccāde-i ta'at u 'ibādetde güzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). ['ömr-i,]

‘ömr: Ömür.

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafa «şallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» hazretlerinin müddet-i **‘ömr-i** nâzenin-i ümmet-i 'ālī- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [‘ömr-i, --i]

öyle: Öyle, o şekilde.

İnkâr itme şüfî şarābuñ menāfi'in / Üstād-ı hikmet **öyle** buyurmuş kitābda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [öyle,]

P

pā: Far. Ayak.

kavlince, farkı, **pādan** farka iktidārı kalmayup, bī-ihtiyār, medhūş u bī-hūş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü münākaşayı dañi, rübüde-i dest-i istiṭā'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [pādan, -dan]

pā-beste-i: Hareketsiz, kımıldanamaz durumda; kayıtlı esir, giriftar.

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni **pā-beste-i** dām-ı haram eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh u tiz-reftārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa'at u 'ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [pā-beste-i,]

pādāş: Ayaktaş, yoldaş, arkadaş, refik.

İtdükleri cāna hep cefādur / **Pādāş-ı** hezār cām-ı ālām (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 8). [pādāş-ı, -ı]

pādşāh: Padişah, hükümdar. II Sevgili.

Rengin-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı şenā-yı bī-kıyās ol **pādşāh-ı** refī'ü'l-bārgāh-ı 'avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [pādşāh-ı, --ı]

Ben **pādşāh-ı** fermān-fermā-yı nūzhet-zemīn-i reyāhīnüm. / Ve revnāk-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iqlīm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [pādşāh-ı, --ı]

[...] / **Pādşāh-ı** çemen ü şāh-ı reyāhīnüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [pādşāh-ı, --ı]

'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hüde jā-j-hāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki gūzāf u bī-ma'nā güft u gūya ser-āgāz itdūñ. Zīrā **pādşāh-ı** (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [pādşāh-ı, --ı]

'ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki **pādşāh-ı** 'ālī-'ilm, hazret-i hūvāce-i 'ālem, / şalavātu'l-llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selāmdan, der-hātır u yād (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9). [pādşāh-ı, --ı]

pādşeh: Padişah, sultan.

Yokdur keremünde büy-ı minnet / Ey **pādşeh-i** serîr-i ‘izzet (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16). [pādşeh-i,]

pāk: Far. Temiz, saf.

Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derün-ı h̄alvet-h̄âne-i ḡonçede, / dest-i ḡüstāh-ı Züleyhāyî-bād, dāmen-i **pākūmi** çāk çāk itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7). [pākūmi, -ūmi]

mücellā vü şāf u **pāk** ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11). [pāk,]

pākān: Temiz kimseler; arınmış kişiler (Müslümanlar, Hz. Muhammed'e inananlar bağlamında).

h̄arābāt-ı teng ü tār, senūn cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kibār u şıgār-ı ‘ālem ve **pākān-ı** h̄aş u ‘ām-ı benî-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [pākān-ı,]

Pākān-ı merdümān-ı zamāne h̄od, benüm āb-ı dil-cüyumı ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pirāhen-i t̄āhir ü h̄ıla‘-ı fāh̄irelerinden mā‘adā şaf̄ha-i cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [pākān-ı,]

pāk-bāzān: Temiz yaratılışlı kimse.

idüp, tab‘-ı selīm-i laţif-tab‘ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı **pāk-bāzānı**, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma‘ānīdūr, eşer-peţir ü rik̄kat-engīz ve çeşme-güşā-yı (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4). [pāk-bāzānı, -ı]

pāk-bīn: Temiz gören.

Pes merd-i **pāk-bīn** ü h̄ak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütālā‘a vü dıkk̄at ve nazar-endāz-ı çeşm-i başiret olup (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [pāk-bīn,]

pāk-dāmen: Eteği temiz II Namuslu, masum.

ve şavma‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve h̄alka-i meclis-i ‘ārifān ü dā‘ire-i bezm-i **pāk-dāmenāndan**, mişāl-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12). [pāk-dāmenāndan, -āndan,]

pāk-dil: Gönlü temiz.

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i s̄az-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve bi‘l-cümle, **pāk-dil** ü şāf-żamīr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [pāk-dil,]

pāk-gevher: Temiz cevherli.

Ey la‘l-i müzāb u **pāk-gevher** / Pīrūze-şerār u turfe-cevher (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6). [pāk-gevher,]

pakize: Temiz, pak.

Senûn âsîb ü gezendûn, bir şeyb-i nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı **pâkîze** çekîde ola
nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*pâkîze*,]

pâkîze-dâmen: *I.Eteği temiz II. namuslu, iffetli.*

Ve **pâkîze-dâmenüm** ki miyâne-i akrânumda sürh-rüy u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve
âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [*pâkîze-dâmenüm*,]

harâbât-ı teng ü târ, senûn cāygāhuñdur. / **Pâkîze-dâmenân-ı** kîbâr u şîgâr-ı 'âlem ve pâkân-ı hâş u 'âm-ı benî-
Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*pâkîze-dâmenân-ı*,]

Hezâr 'âşîk-ı dil-figâriyle, ki bülbülân-ı nâle-kârdan 'ibâretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişîn-i 'işmet kıyâs
idüp, **pâkîze-dâmen** zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücûd-ı tîre-râyî (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*pâkîze-dâmen*,]

pâkîze-edâdur: *Temiz söyleyiş.*

[...] / Hañîb-i câmi'-i gülzâr ki 'andelîb-i nâzûk-şadâ vü **pâkîze-edâdur**, (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 1*).
[*pâkîze-edâdur*,]

pâkîze-lehce: *Temiz dil, temiz söyleyiş.*

[...] / Ve kimi **pâkîze-lehce-i** taħammül-güdâzla bu terennümât-ı tarab-efzâya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*).
[*pâkîze-lehce-i*, -i]

pâkîze-ma'ânî: *Temiz manalar.*

dur, şeker-hvâr ve kiminüñ 'andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec'-i hoş-ta 'bîr ü **pâkîze-ma'ânî** ile
ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*pâkîze-ma'ânî*,]

pâk-nijâd: *Soyu, nesli temiz.*

ve şavma'a-i 'âbidân-ı **pâk-nijâddan** mânend-i bî-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i 'ârifân ü
dâ'ire-i bezm-i pâk-dâmenāndan, mişâl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*pâk-nijâddan*, -dan]

pâ-mâl: *Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, muhakkar.*

İtdükçe hırâm-ı 'işve-pîrâ / **Pâ-māluñ** olur bütân-ı ma'nâ (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 4*). [*pâ-māluñ*, -üñ]

Pâ-māl u zelîl ü hvâr ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*pâ-māl*,]

Ben bî-kes ü gam-güsâr u yârı / **Pâ-māl** u haķîr ü hâksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*pâ-māl*,]

[...] / Tâ ki sen, **pâ-māl** u hâksâr u haķîre, dest-gîr olup, bu dām-ı gam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*pâ-māl*,]

pā-māl: *Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş l hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.*

pür-şür-ı nehy ü harām, vaż' u ilkā olındı. / [...] ki **pā-māl-ı** hakāret ü hvārī ve fütāde-i hāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*pā-māl-ı,]*

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk u **pāre** pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*pāre,]*

gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk u **pāre** pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*pāre,]*

pāşā: (*Fa.*) *Paşa.*

Düstür-ı mükerrrem ü mu'azzam / Ahmed **Paşa** edāmeḥü'llāh (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16*). [*paşa,]*

pāsbān: *Gece bekçisi.*

Uyḡu yüzi gördi **pāsbānlar** / Tedbiri ile hemīşe takdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*pāsbānlar, -lar]*

paşide: *Serpilmiş.*

[...] / dür, **pāşide** kılıp mu'atṭar iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 13*). [*pāşide,]*

pāy: *1. ayak 2. hisse, nasip.*

Ol şadr-ı güzīne keşf-i rāz it / Düş **pāyına** girye-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*pāyına, -ına]*

Pāyüm ser-i çarḡ-ı kīne-hvāh it / Ben güm-şode-nām u bī-nişānī (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9*). [*pāyüm, -üm]*

Oldı çü le'āl-i nazm manzūr / Kıl **pāyına** dürr-i neşri menşūr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 13*). [*pāyına, -ı, -n, -a]*

müşṭākān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü **pāy-ı** pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şir-şikār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*pāy-ı, --ı]*

[...] / Bir miqdār ṭāvusvār, **pāy-ı** zişt ü siyāhuña nigāh eyile: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*pāy-ı,]*

yād idüp fütāde-i hāk-ı **pāy-ı** dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḡabbet- / endiş olup cebīn-i sātı'u'n-nūr-ı ihlāşı daḡı ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*pāy-ı, -ı]*

[...] kelāmlarınūn ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i hāk-ı **pāy-ı** vażī' ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*pāy-ı,]*

vü endişe; Mül de seri, keşide-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiḡlāl, fütāde-i / **pāy-ı** yek-diger ve münāzara vü muḡāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*pāy-ı,]*

pāyān: Son, nihayet.

Ve sen h d, **pāyān-ı** k rdan m l h za ve end  e k lmazs n. / Ebr-i bah r , ‘ mr-i k t h-ı n -p yd ru na,    m-i ra m la (*G l   M l, Diğer 308, Beyit 12*). [*p y n-ı, -ı*]

 a   mda  c d idüp, Sikender-n me-i miskiyyü’l- t ma seng, **p y n-ı** (*Gül   M l, Diğer 334, Beyit 17*). [*p y n-ı, -ı*]

p y-der-gil: Aya ı  amurda II Dertli.

p y-der-gil-i hayret    zt r r , maz k-i   h-ı ka’r-ı n -y b-ı  amdan  al  a, / bir merd-i ‘ l -himmet ve gird- b-ı yemm-i  zt r b u elem den isti  l  a (*G l   M l, Diğer 284, Beyit 15*). [*p y-der-gil-i, -i*]

me- ar ve be-g siste-‘in n, **p y-der-gil-i**  a  ret    ızl n k ld . [...] / [...] (*G l   M l, Diğer 330, Beyit 4*). [*p y-der-gil-i, -i*]

p ve: Makam, r tbe, derece.

 l mdan  z d, belki bir n m-nig h-ı lu fa   y n görüp, **p ve-i** s ye-i hem-s ye  / ber- -ber-i t  -ı seb’ a- id d ideler. (*G l   M l, Diğer 287, Beyit 5*). [*p ve-i, --i*]

p y-end z: Bir h k md r n, büyük bir kimsenin ge e e i yere serilen hal  veya  uha, kad fe gibi değerli kumaş.

 emen z nn eyleme  bir sebz  n   r -y  p r mevci /  ab    hen  h-i mülk-i bah ra itdi **p y-end z** (*G l   M l, Diğer 288, Beyit 11*). [*p y-end z,]*

 o - um   -ı sebz  n-ı çemeni, be-resm-i i’z z-ı **p y-end z**, [...] / [...] (*G l   M l, Diğer 288, Beyit 10*). [*p y-end z,,]*

peder: Baba.

  h fa  let-i **peder** ve  eref-i bir derden l f-perd z ve   h kend  n  f  r-ı /  aned n ve  b-ı r y-ı d dm n  ıy s u öz’ n idüp b l -ma  m-ı ifti  r u (*G l   M l, Diğer 327, Beyit 2*). [*peder,]*

kel m idersin. Eger **peder-i** ‘az z-i bozorgv rum, ki [...] / [...] (*G l   M l, Diğer 331, Beyit 5*). [*peder-i, -i*]

i d   -ı **peder**, bir puser-i kihtersin. / Ve  o -ni  n-i er ke-iistir hat-ı va an u ser-nih de-i b li -i   z r-ı   zar (*G l   M l, Diğer 338, Beyit 8*). [*peder,,]*

peder-i bozorgv r.: Büyük büyük dede.

Ve     m   hede itmezsin, ki **peder-i bozorgv r**, bu b  -ı  az n- / pez r-i ‘ lem-i b -med rda, ser-ber- verde v  gerden-fir z oldu da dest-i (*Gül   M l, Diğer 327, Beyit 9*). [*peder-i bozorgv r,,]*

peder-i bozorgv r m n.: Büyük büyük dede.

bozorgvârimuñ, tuğra-yı ğarrâ-yı menşür-ı pür-nûridur. / [...] ki leb-i hikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*peder-i bozorgvârimuñ,,*]

pehnâ: *Geniş, enli.*

‘Arşagâh-ı **pehnâ-yı** gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ’-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*pehnâ-yı,*]

ve sitem-i hamîyyet-engîzden tekâver-i saht-ser-i şabr u karâr, ‘inân-ı ‘aql u / hûşı, (dest-i taşarruf u ihtiyârdan alup **pehnâ-yı** bî-intihâ-yı kıl u kâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*pehnâ-yı,*]

penâh: *Sığınacak yer, melce.*

Kim yok bu cihânda bir **penâhum** / Olsun bu hakîr-i kem-liyâkat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*penâhum, - (u)m*]

penâhıdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 2*). [*penâhıdur,,*]

pençgâh: *Beş yer, mec. beş vakit namaz ve Klasik Türk Musikisi'nde rast ve beyâtî dizilerinden meydana gelen birleşik makam.*

gül-bâng-ı kelîme-i tevhîd ile mâl-â-mâl ve nevbet-i **pençgâhe-i** İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarh- ı muhtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*pençgâhe-i, -i*]

percümîn-âsmân: *Beşinci gök.*

piyâleden lâmi’ u tâbânım. / ve **percümîn-âsmân-ı** eyâdiye, bir âftâb-ı cihân-tâbum, ki ufq-ı maşrıq-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*percümîn-âsmân-ı,*]

pend: *Nasihat, öğüt.*

gürbe ve bî-hüde peygâr u ‘arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdün. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuş u **pende** ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [*pende, -e*]

perdahte: *Cilalanmış, temizlenmiş, düzenlenmiş.*

âsmânı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, **perdahte** vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı rahşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*perdahte,*]

âsmânı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, **perdahte** vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı rahşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*perdahte,*]

perdâz-ı: *Tertip eden, düzenleyen.*

perdāz-ı sipihr-i berīn ve nāle vü āh-ı hāzīn-i dil-suhteḡān ve ḡirīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgēn-i mesāmi'-
i mütemekkinān-ı 'illiyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*perdāz-ı,]*

perde: *Hicap, örtü, Hak ile kul arasındaki engel.*

İzid-i Müte'āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār hīkmeti ve **perde-i** hikmetinde nihān
hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*perde-i,]*

perde: *Aşama, belli bir gayret sonucunda ulaşılmış makam.*

Mül çün bu faşlı tamām itdi, meclis bir **perdede** germ-ā-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*perdede, -de]*

perde: *Hicap, örtü.*

belki bürde-i **perde-i** nizā' u cidāl idüp; / Gül-i hamrā (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10*). [*perde-i, -i]*

Benefşe, hırka-i kebūd-püş u küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb- bürde-i **perde-i** ehl-i
murākabe vü endīşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*perde-i, -i]*

medlülınca, **perde-i** şakīlū'z-zıll-ı tekellūf ü inkiyādı, telaṭṭuf u inbisāta / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*perde-i, -i]*

olup, **perde-i** girān-sāye-i tekellūfı, talatṭuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü hānmān-harāb, fī'l-hākīka
rāst-cevābsın, zirā hicāb u ḡayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*perde-i, -i]*

perde: *Perde, örtü, gizlenme.*

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı pür-'itāba, bu / **perdeden** ser-āḡāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*perdeden, -den]*

perde: *Ses, makam.*

olduḡı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste **perde-i** Türkiyāne ve zebān-ı
Rūmīyānede terāne olunup, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*perde-i,]*

perde-der: *Perdeyi yırtan, gizli bir şeyi açığa çıkaran (kimse). II Arsız, yüzüstü, hayâsız kişi.*

ḡuşūn-ı dāniyetü'l-eṭrāf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāh-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u
fesād olup, **perde-der-i** şerm ü hicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*perde-der-i, -i]*

perde-nis: *Kendisini gizlemek, perdelemek.*

Hezār ‘aşıq-ı dil-figārele, ki bülbulān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüni **perde-nişin-i** ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen zānn eylersin. / Birāderüñ Gül-i hūrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*perde-nişin-i,*]

perhiz: Kaçınmak, sakınmak, uzak durmak.

Ey bī-ma‘ nā, da‘ vī-i hod-fürüşī ve hviş-bīnīden ictināb u **perhiz** eyle. / Ve ey nev-āmede vü taze-resīde-i bāğçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*perhiz,*]

perişan: Acınacak durumda, zavallı, kederli II Aşık.

gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i gīsū-yı bütān ve gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dil-i **perişanla**, rāhat-res-i ‘uşşāk-ı muẓtarib-hāl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*perişanla,*]

şütür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ğazab u kīni, **perişan** iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī ve Güle dürüştāne hitāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*perişan,*]

Ve eşnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i hiffetden her sâ‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış u **perişānuñda** devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*perişānuñda, -uñda*]

perişan-suhan: Değersiz ve perişan söz.

[...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i saḥtla, bī-hüde dehen-i **perişan-suḥanuñı**, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*). [*perişan-suḥanuñı,*]

perives: Peri gibi, çok güzel.

Ve laṭif-tab‘ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı **periveşan-ı** zamāne, hūy-ı / melekiyyü‘l-hışālı, mu‘attar-sāz-ı meşām-ı ‘ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*periveşan-ı, -an*]

perr: Kanat.

Ey Gül-i la‘līn kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, **perr** ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, senüñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*perr,*]

pertāb: Sıçrama, kendini atma, atlama..

Ve eşnā-yı kıl ü kālda, kemāl-i hiffetden her sâ‘at kendüni, şāḥdan şāḥa / **pertāb** idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış u perişānuñda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*pertāb,*]

pertev: Far. 1. Ziya, aks-i ziya. 2. Parlaklık, revnak.

Mütevaḳkı‘dur ki, **pertev-i** neyyir-i kerem, bī-dırıĝ buyurılıp, bu / zerre-i nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşid-i ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*pertev-i, -i*]

pertev-figen-i: *Parlak.*

gün-ı çemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / Şem'-i **pertev-figen-i** cem'-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*pertev-figen-i,]*

pertev-resân: *Alevleri yükselen II alev çıkaran.*

Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u **pertev-resân-**
ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*pertev-resân-ı,]*

pervâz: . *Uçma, tayeran, havaya ağma.*

Muttaşıl ol iki çeşm-i şehbâz / Sâha-i 'arşa iderdi **pervâz** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*pervâz,]*

perverdigâr: *Allah (c.c.).*

nebâtât u ezhâra ki şanâyî'-i bedâyi' ü 'l-âşâr-ı cenâb-ı **Perverdigâr** ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir ter-zebân-ı
'azbu'l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*perverdigâr,]*

pes: *Şu halde, öyleyse, bunun için.*

Pes ân-gâh, tekâver-i çapük-rev-i endîşeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı tefekkürde / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cevelân
itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*pes,]*

Eger bu mâkâl-ı kızb-ihtimâlde, şadıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dürrüg- / ihtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı hâkık
iseñ **pes** niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*pes,]*

Rûzgârûñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / **Pes** hâl, bu minvâl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i
muḥâşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*pes,]*

Pes merd-i pāk-bîn ü hâk-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nîgeh-sâz-ı müṭâla'a vü dîkḳat ve nâzar-
endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [*pes,]*

pesend: *Aferin!, bravo!, ne güzel!. Beğenme, takdir, tahsin ifade eder.*

[...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i âlüñe nîgeh-sâz-ı **pesend** olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11*). [*pesend,]*

[...] / Ve kendü zîbâyî-i cemâl ve ra'nâyî-i câme-i âlüñe nîgeh-sâz-ı **pesend** olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11*). [*pesend,]*

pesendîde: *Gözde, makbul.*

Ve bu iddi'âdasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân
ve **pesendîde-i** Rüstem ü Ḳahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*pesendîde-i,]*

[...] māni'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / Saña hîç bir kār-ı nîk u güftār-ı **pesendîde** yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [pesendîde,]

'arîf ü āgāh olmaqlık, bir kār-ı nîkū vü **pesendîde** idügi muttefeķun / 'aleyhdür. (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2). [pesendîde,]

haberdār degülsin ve tahşîl-i yakîn itmemişsin ki sitāyiş-i bihîn ve / maḥāmid-i nîküterîn oldur ki zebān-ı bî-zebān-ı aḥyār-ı **pesendîde** etvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [pesendîde,]

peşimān: Yaptığı şeyin yanlış sonuç verdiğini görerek üzülmek, yaptığına hayıflanmak, esef etmek.

Biñ kerre olur aña **peşimān** / Eyler seni lutfi ile memnūn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [peşimān,]

Tevakkuf u şabr eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bî-emānda kaldukda / ki āvān-ı der-māndegî vü **peşimānîdür**, kırā'at-i āyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [peşimānîdür,]

oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı **peşimānî** (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5). [peşimānî,]

pest: Alçak, aşağı, hor görülmek, gözden düşmek.

[...] / **Pest** ider kadrini āḥir kişinüñ ser-keşlük (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5). [pest,]

taşarruf-ı rûzgārını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ḥākāret ü ḥvārî ile **pest** idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vaķārını rîzān-ı ḥāk-ı mezzellet ü ḥāksārî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [pest,]

peyamberān: Haber veren, peygamber(Hz. Muhammed).

eyyām-ı sinn ü sālārı, sâ'ir enbiyā-yı 'izām ve **peyamberān-ı** kirām, / şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām ḥazerātınüñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [peyamberān-ı,]

peydā: 1. Aşikâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şür-efgenāndan **peydā** vü (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14). [peydā,]

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-ḥükme mensūḥ olmaqlık benden şādır u **peydā** / olmamışdur. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8). [peydā,]

pey-ender-pey: Arka arkaya, ardısıra, durmadan.

mażmūnınca gül-bāng-ı **pey-ender-pey-i** şalāt u selāmı, tañîn-endāz-ı / heftümîn-kırbāb-ı sipihr-i berîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [pey-ender-pey-i, -i]

peygām: Haber, bilgi.

Virdi **peygām-ı** güli bülbül-i nālâne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i şāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [peygām-ı, --ı]

peygamberān: Peygamberler.

[...] / Oldur ol ser-meclis-i **peygamberān** kim cümlesi (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3). [peygamberān,]

olmayayduñ ve āgāhī vü hüşyārīden, fi'l-cümle, eser ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı hikmet-unvān ki ehādis-i laṭife-i **peygamberān-ı** (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8). [peygamberān-ı,]

Eger 'illet-i hürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunu iktiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda haram olup, **peygamberān-ı** 'izām ve enbiyā-yı ze'vī'l-ihtirām, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [peygamberān-ı,]

peygamberimüz muhammedü'l-muṣtafā «ṣallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem»: Allah ona (Hz. Muhammed Mustafā'ya) salat ve selam eylesin.

budur ki, peygamberimüz Muḥammedü'l-Muṣtafā «ṣallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi / ve sellem» ḥazretlerinin müddet-i 'ömr-i nāzenīn-i ümmet-i 'ālī- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [peygamberimüz muḥammedü'l-muṣtafā «ṣallā'l-lāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem», -+imüz]

peygām-res: Sevindirici haber ulaştırın, müjdeci.

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālâne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i **peygām-res-i** maqdem-i şāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [peygām-res-i, -i]

peygār: Savaş.

gürbe ve bī-hüde **peygār** u 'arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-āğāz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [peygār,]

ve kirāren ḥarb u kıtāl u **peygār** ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü secā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [peygār,]

peygüle-güzin: Bir köşeye çekilip oturmak.

i rindān-ı mey-güsārān eylerler. / Ve mu'tekifān-ı cevāmi'-i 'ibādet ü **peygüle-güzinān-ı** şavāmi'-i (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10). [peygüle-güzinān-ı,]

peygüle-niş: Bir köşeye çekilip oturan, yalnızlığı seçip dünya ile ilgisini kesen.

'āciz ü bī-zārdur. / Baña **peygüle-nişin-i** maḳāmāt-ı ḥarābāt ve gūşe-güzin-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [peygüle-nişin-i,]

peyk: Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyāre etrafında dolaşan cirm.

Viridi peygām-ı güli bülbül-i nālāne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki **peyk-i** peygām-res-i maḳdem-i şāh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [peyk-i, --i]

bahārdur, hem-vāre du ‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / **Peyk-i** sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çin-ı zülf-i maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [peyk-i, --i]

Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz **peyk-i** endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5). [peyk-i, --i]

peyker-: Yüz, surat, çehre.

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān ve şunūf-ı / leşker-i **peykerāna** ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [peykerāna, -an]

peymā: Ölçen,ölçücü.

nümāyī vü sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuḥlū‘l-cevāhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt **peymālarında** bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [peymālarında, -larında]

Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfakat-ı şehbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve hümā-yı lā-mekān **peymā-yı** āteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [peymā-yı,]

peyveste: (Fa.) Bitişik, birbirine ulaşmış.

na‘ra-i bülend-i nüş-ā-nüş ve gül-bāng-ı cüş u ḥurūşı **peyveste-i** / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [peyveste-i, -i]

Belki **peyveste** gül-bāng-ı nüş-ā-nüş ve hem-vāre, bülend- / na‘ra-i hoş-bād-ı ser-ḥoşān-ı bī-hūşı, güş idersin. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1). [peyveste,]

pinhānī-tahammül: Gizlice tahammül eden, gizlice sabır gösteren.

Çıkdı andan dāmen-i çākiyle Yūsufvār gül / Ya‘kūb-ı **pinhānī-tahammülüm** ki miyān-ı ḥas u ḥāşākda ḥār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [pinhānī-tahammülüm,]

pirāhen: Gömlek.

Pākān-ı merdümān-ı zamāne ḥod, benüm āb-ı dil-cüyümü ki gül-āb-ı hoş- / būdur, **pirāhen-i** ṭāhir ü ḥıla‘-ı fāḥirelerinden mā‘adā şafḥa-i cemāl-ı (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [pirāhen-i, --i]

pirāhen-püş: Gömlek giyinen.

[...] / gül-i terden cām-ı pür-tāb-ı şarābı, **pirāhen-püş-ı** āl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [pirāhen-püş-ı,]

pîrân: Yaşlı, ihtiyarlık zamanı.

riyâzet, **pîrân-ı** çille-keşân-ı halvet ü erba'în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u ḥücre-nişîn, ber-mışdâḡ-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [pîrân-ı,]

pîrâye-i: Bayındırlık süsü.

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i **pîrâye-i** ḥadîḡa-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [pîrâye-i,]

pîrî: Yaşlı, ihtiyar II görmüş geçirmiş.

meşhûrından ḡâfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i **pîrî** olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyḡî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [pîrî,]

pis: Olgunlaşmak, kıvama gelmek.

pişmiş zann u ḡayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâḡış u ḡâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-ḡürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [pişmiş, -miş]

pis-: Sinmek, ürkmek.

[...] ile tîrâz-yâfte iken ber-mışdâḡ-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu' u teslîmi, **pîş-** (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [pîş-,]

pister: Yatak, döşek II Gam.

zindesini, ki cilvegâh-ı ilḡâmât-ı iḡlîm-i lâ-reybdür, fütâde-i **pister-i** helâk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [pister-i, --i]

zindesini, ki cilvegâh-ı ilḡâmât-ı iḡlîm-i lâ-reybdür, fütâde-i **pister-i** helâk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6). [pister-i, -i]

pivâle: İçki kadehi, şarap kadehi.

nergis-i mest, zerrîn-kadeḡin ve lâle-i nu'mân **piyâlesin**, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i derd-i ser-i ḡumârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [piyâlesin,, -sin]

ḡaclegâh-ı meclisde, her sāḡar, bir fânûs-ı 'arûsa ve şahn-ı nûzhetgâh-ı / bezmde, her **piyâle-i** zer, bir ṡāvusa dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [piyâle-i, --i]

piyâleden lâmi' u tâbânûm. / ve pencümîn-âsmân-ı eyâdiye, bir âftâb-ı cihân-tâbum, ki ufḡ-ı maşrîḡ-ı (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9). [piyâleden, -den]

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün **piyāle-i** billūr ile āmīzīş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*piyāle-i, --i*]

olup, **piyāle-i** nizā‘ u mücādeleye, dārū-yı bī-haşāne-i diğer, ta‘bīye vü / rih̄te ve der-sā‘at, sāğar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āher, vaz‘ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*piyāle-i, --i*]

piyālevi: *İçki kadehi, şarap kadehi.*

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile āmīzīş idüm, **piyāleyi**, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*piyāleyi, ,*]

pīr: *İhtiyar, ak saçlı, tecrübeli kimse.*

henüz **pīr-i** nā-bālig ve mişāl-ı etfāl-ı hürd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-bağş-ı meclā-yı mücellā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*pīr-i, --i*]

[...] kelāmlarınūñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i hāk-i pāy-ı vazī‘ ü refī‘ ve **pīr** ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*pīr, ,*]

pīrāmen: *Pīrāmen, pīrāmūn: Far. Etraf, taraf, yan. Mû-yı gîsû-yı melektir târ u pûd câmesi Pâre-i pīrāmen hûr-ı cinândır mi'ceri - Neftî.*

[...] / diyü, **pīrāmen-i** dāmen-i suhan-ı bī-hılāfūmı, ālūde-i ālāyīş-i dūrūğ-ı bī- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*). [*pīrāmen-i, --i*]

pīrāste: *Süslenmiş, donatılmış.*

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü **pīrāste** kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rağşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*pīrāste, ,*]

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü **pīrāste** kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rağşānı ve sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*pīrāste, ,*]

pīrāye: (*Fars.*) *Süs, ziynet.*

gün-ı cemendür, şabbāğ-ı **pīrāye-i** cemāl-ı gītī-fürūzumdur. / Şem‘-i pertev-figen-i cem‘-i encümenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*pīrāye-i, -i*]

Kāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān **pīrāyesi** / Nürdan bir servdür düşmez zemīne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*pīrāyesi, -si*]

belīğü‘l-lehçe, Hāzret-i ‘Alī kerreme‘llāhu vechehūden, cilve-ger-i hayyiz-i / zuhūr olup **pīrāye-i** mesāmi‘-i cemī‘-i cihāniyān olmuşdur. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6*). [*pīrāye-i, -i*]

pīrūze-şerār: *Yüce, kıymetli alev.*

Ey la‘l-i müzāb u pāk-gevher / **Pīrūze-şerār** u turfe-cevher (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*pīrūze-şerār, ,*]

pîş-: Ön, önünde II Huzur III İleri.

kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve **pîş-i** himmetinde, 'adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [pîş-i, -i]

pîş-ez-în: Her şeyden önce, bundan önce anlamında bir deyim.

[...] / **Pîş-ez-în**, üstâda ber-pâ, bir dıraht-ı bî-hareket idüm, lâkin (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6). [pîş-ez-în,,]

pîş-nihād: I. Temel II. Usul,Kanun.

olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eſeri, be-uſul-i münſiyāne, ſikeste- / beste perde-i Tſrkīyāne ve zebān-ı Rſmīyānede terāne olunup, **pîş-nihād-ı** (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [pîş-nihād-ı,]

pû: Araſtırma, arama, koſma.

müſtākān-ı melāl-iſtīmāldur, benüm gedā-yı bî-ser ü pāy-ı **pūy-ı** dil-cūyumdur. / Ve müſg-i nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı āhū-çeſm-i ſīr-ſikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [pūy-ı, -y-ı]

puhte: Piſkin, olgun, gſn gſrmſ olan.

ġam-efrſhte-i tekalībāt-ı kā'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i havādiſ-i / rſzgār ile suhte idſp, ihrāz-ı rſtbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, **puhte** ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [puhte,]

pſr: Çok, dolu, pek çok.

berr-i **pſr** harr-i cehālet olan gſm-rehānı ki dil-teſnegī-i harāret-i / dālāletden ſīne-i bī-sekīneleri **pſr** sſz u tābnāk ve leb-i pſr-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [pſr,]

berr-i **pſr** harr-i cehālet olan gſm-rehānı ki dil-teſnegī-i harāret-i / dālāletden ſīne-i bī-sekīneleri **pſr** sſz u tābnāk ve leb-i pſr-tāb u tebleri, çāk çāk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [pſr,]

Çemen zann eylemeñ bir sebzgſn hārā-yı **pſr** mevci / Šabā ſāhenſeh-i mſlk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [pſr,]

Šemm eyleyince tāze gſl-i nev-resīdeyi / Gſlſen **pſr** oldı bāng-ı ſalāt-ı hezārdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [pſr,]

hayrān iken, ma'kſl u nīkſdſr dırsın. / Ve haſīſ-i **pſr** teſvīſ ciger-hvārı harīta-i ſi ki nekbet ſi idbār ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [pſr,]

pſr-: Çok, dolu, pek çok.

ſſkſfe-i semen ſi yāsemen ve sſnbſl ſi nesrīn ve nergis ſi reyāhīn birle **pſr-** / zīver ſi tezyīn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [pſr-,]

reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i 'ālem-i **pür-** / şūr u ğavġāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*pür-,*]

pür itdi: Doldurmak.

[...] / Gül sāġarın **pür itdi** gelūñ pür-ĥurūş oluñ (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*pür itdi,*]

pür-āh: Ah ile dolu.

Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı ĥazīn ve devā-yı ĥaste-dilān-ı **pür-āh** u / enīndür, bezm-i ĥandān-ı rāsiĥü'l-erkānımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [*pür-āh,*]

pür-berg: Yapraklarla dolu.

[...] / bu sāhire-i ġāmile-i ġabrādan ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı **pür-berg** ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*pür-berg,*]

pür-dil: Yürekli, cesur.

cemālān, bir dilīr-i **pür-dildür**, ki zār u zebūn-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzūy-ı pür-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*pür-dildür,, -dür*]

cemālān, bir dilīr-i **pür-dildür**, ki zār u zebūn-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzūy-ı pür-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*pür-dildür,, -dür*]

pür-emvāc: Dalgalarla dolu.

Ve cüybār-ı **pür-emvāc-ı** gülzār, velvele-i murġān-ı bülend-āvāz u ĥoş- / elĥān ve ġulgūle-i fāĥiteġān-ı tīz-āheng ü nevā-ĥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*pür-emvāc-ı, -ı*]

pür-fevz: Çok bol, bolluk dolu.

iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı şēĥādeti ki; [...] dur; ve sāġar-ı / **pür-feyz** ü bī-keder-i taşdıĥ-ı risāleti ki; Muĥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*pür-feyz,*]

pür-füsūn: Sihir dolu.

Eger seni rüy-ı gülġūn ve ruĥsār-ı lālegūna, teşbīĥ ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü **pür-füsūnı**, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*pür-füsūnı,, -ı*]

pür-ġam: Çok dertli.

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u **pür-ğam** olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*pür-ğam,]*

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i ‘ālemde, kim hāndān u hurrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u **pür-ğam** olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*pür-ğam,]*

pür-hün: *Kanlı, kan dolu.*

cidāle, çeşmini mā’u’l-‘ineb, hısm u gāzab, **pür-hün** u sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da’vī-i şūh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*pür-hün,]*

cidāle, çeşmini mā’u’l-‘ineb, hısm u gāzab, **pür-hün** u sürh-gün eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele vü münāzarada, da’vī-i şūh-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*pür-hün,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

Merhem diyü cāna zaḥm ururlar / Bir **pür-hüneri** idince itlāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*pür-hüneri, -i]*

medīḥa-hvān-ı zāt-ı **pür-hüner-i** bī ma’āyibüm olurlar: / Ez- Sākīnāme-i Riyāzī (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*pür-hüner-i,]*

pür-hurūş: *Coşup eğlenmek.*

[...] / Gül sāgarın pür itdi gelün **pür-hurūş** oluñ (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*pür-hurūş,]*

pür-iltihāb: *Alevle dolu II ateşli, hararetti.*

mübāhāt bildün. / İdrāk itmedün ki ḥilkāt-ı şeytān-ı la’īn ü racīm, āteş-i **pür-iltihāb-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14*). [*pür-iltihāb-ı,]*

pür-‘itāba: *Sürekli azarlayan.*

şütür-i ser-mest gibi cūş idüp keḥ-i gāzab u kīni, perīşān iderek, cevāb-ı / **pür-‘itāba** taşaddī ve Güle dürtüştāne ḥiṭāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*pür-‘itāba,]*

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz ve Güle cevāb-ı **pür-‘itāba**, bu / perdeden ser-āgāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*pür-‘itāba,,]*

pür-jāle: *Su damlacıklarıyla dolu.*

Ben bir nūr-ı sürürüm, ki çün piyāle-i billūr ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i **pür-jāle**, sīr-āb u şād-āb eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*pür-jāle,,]*

pür-jeng: *Paslı.*

lîkin âyîne-i şu'lenâk-ı idrâki, dem-be-dem **pür-jeng** ü ğubâr idersin. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5).
[pür-jeng,]

pür-lem: Çok parlak.

Şem'-i **pür-lem**-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden rüşen ü efrûhtedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [pür-lem'-i,]

pür-nâ'ire: Dolu ateş.

idüm. bu dem ki nâr-ı **pür-nâ'ire** vü şerâre bârdan taşra vaz'-ı / kadem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ħalâş u berî olup ser-â-pâ (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3). [pür-nâ'ire,]

pür-nâle: İnilti, inilti dolu.

[...] dur, **pür-nâle** vü zârî idüp / [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2). [pür-nâle,]

pür-nikât: İnceliklerle dolu.

ve ebyât-ı **pür-nikât**-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ħasb, ħamrîyyelerinde naķş-ı ser-levħa-i vuķû' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [pür-nikât-ı, -ı]

Pes merd-i pāk-bîn ü ħak-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı **pür-nikâta**, / nıgeh-sâz-ı mütâla'a vü dıķķat ve nazar-endâz-ı çeşm-i başîret olup (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7). [pür-nikâta,,]

pür-nür: Nurla dolu, nurlanmış.

bozorgvârımuñ, tuğra-yı ğarrâ-yı menşür-ı **pür-nür**dur. / [...] ki leb-i ħikem-senc-i (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4). [pür-nürdur., -ıdur.]

pür-nürum: Nurla dolu, nurlanmış.

esrârıdur, ħāk-būsân-ı bârgâh-ı refî'ü's-şânumdandır. / Bürc-i felek-i şādî vü sürûra, kevkeb-i sa'd-ı **pür-nürum**, ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [pür-nürum,,]

pür-renc: Çpk dertli, çok sıkıntılı.

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-beķâ ve cihân-ı **pür-renc** ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr meķş ü karâr ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [pür-renc,]

pür-şükûfe: Çiçek dolu.

ergavân ve guşûn-ı **pür-şükûfe-i** gûn-â-gûn-ı dırahtânda, her biri bir / makâmdan zemzeme-sâz ve demdeme-perdâz olup, kimi bu nağamât-ı hoş- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15). [pür-şükûfe-i, -i]

pür-tâb: Işık ile dolu.

berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i harâret-i / dalâletden sîne-i bî-sekineleri pür süz u tâbnâk ve leb-i **pür-tâb** u tebleri, çâk çâk (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5). [pür-tâb,]

[...] / gül-i terden câm-ı **pür-tâb-ı** şarâbı, pirâhen-püş-ı âl idüp (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1). [pür-tâb-ı,]

pür-tarab: (Fa.) Eğlence dolu, neşeli.

Ve bâde-nûşân-ı aşhâb-ı şöhbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telâtüm-zen- / i çemen ve leb-i **pür-tarab-**ı cûybârda, zevrak-ı şahbâyla cihân cihân ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [pür-tarab-ı, -ı]

pür-zûr: Çok güçlü/kuvvetli.

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı **pür-zûr** / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [pür-zûr,]

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı **pür-zûr** / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [pür-zûr,]

puserân-ı: Oğullar.

ı ebû'l-beşer ile meşgûl olup o kârı kabûl u ihtiyâr eyledi. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12). [puserân-ı, -ı]

püte: Pota (kuyumcuların içinde maden erittikleri kap);.

Bu ham-ı heftüm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu‘âyene eylemiş ve zu‘muñca mis-i naķışu‘l-‘ayyâr vücûduñı, **püte-i** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [püte-i, --i]

R

rabb: Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

[...] / Ve anlar dañı ber-mışdâk-ı fermûde-i Resûl-ı **rabb-ı** şekûr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11). [rabb-ı, --ı]

racîm: Taşlanmış, taşlanarak cezâlandırılmış.

mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki hîlkat-ı şeytân-ı la‘în ü **racîm**, âteş-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [racîm,,]

ra'd: Yıldırım.

giryān ve zebān-ı **ra'dla** bu beyti gūyāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*ra'dla, -la*]

rağbet: İstek, ilgi, talep.

cilvegāhuñdur, ārzūyī vü **rağbet**, benümle 'ays u 'işret ve germī-i ülfet ü şöhet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*rağbet,,*]

Senün müddet-i tarāvet ü letāfetün ve vakt-i i'tibār u **rağbetün** her sāl-ı / ferhunde-fālde, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*rağbetün, -ün*]

Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u 'ahd-i letāfet-āsārumda, ki mevsim-i / rabī' ü faşl-ı nev-bahārdur, saña **rağbet** ü i'tibār, bīşter ü bī-şümārdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [*rağbet,*]

Ve bedān u nīkān-ı her millet ve nādānān u 'ākilān-ı her ümmet / baña bī-ḥadd u ḡayet i'tibār u **rağbet** itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [*rağbet,*]

rāğīb: Rağbet edici, eden, istekli.

Bilmez misün ki erbāb-ı 'ays u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğımndan hezār cānla **rāğīb** u tālibüm ve bu gūne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*rāğīb,*]

[...] sāye-i sa'ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālīkī-i tarīk-i / dūşvār-ı zehāb-ı fakr u fenāya hezār cānla tālib ü **rāğīb** olup, naķş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*rāğīb,*]

rāh: Yol, tarik.

Biñ sīm ü zeri iderler işrāf / Ammā ki gelince **rāh-ı** Ḥaķķa (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*rāh-ı,*]

güvārı nūş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / **rāh-ı** şu'ūr u temyiz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*rāh-ı, --ı*]

rāhat: Üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu, huzur; kolay.

Fitne ola mest-i ḥāb-ı **rāhat** / 'Aşrında o server-i zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*rāhat,*]

mesāḥa-i sāhire-i ķīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirahat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü **rāhat** buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*rāhat,*]

Reng-i ruḥ u **rāhat-ı** revānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*rāhat-ı,*]

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i **rāhat-** (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*rāhat-,*]

rāhat-res: Huzur veren.

gâh dest-âvîz-i bûy-ı dil-âvîz-i gîsû-yı bûtân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perîşânla, **râhat-res-i** 'uşşâk-ı muţtarib-hâl ve feraḥ-baḥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [râhat-res-i,]

rahm: Ar. Merhamet.

Bir yañasa zaḥm-ı **rahm-i** a'dâ / Bu zaḥm-ı ḥadeng-i zehr-âlûd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [rahm-i, -ı]

Ve sen ḥod, pâyân-ı kârdan mülâhaza ve endîşe kılmazsın. / Ebr-i bahârî, 'ömr-i kûtâh-ı nâ-pâydaruña, çeşm-i **rahmla** (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [rahmla, -la]

rahmet: Bağışlama, lutfetme, esirgeme, merhamet, acımak, şefkat etmek, ihsan etmek.

[...] dur, **rahmet** ü gufrâna / muḥtâc u sezâvâr ve şâyânlardır. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12). [rahmet,]

Muhammedü'l-Emîn [...] / [...] şüret-i **rahmet-i** İlâhî ve güneḥkârân-ı ümmetüñ şefî' ü (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1). [rahmet-i, --i]

[...] / Ya'nî **rahmet-i** Ḥakk 'azze ve 'âlâ, ümmet-i Muhammed üzere bi't- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [rahmet-i, --i]

tamâm zâhir ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemyân, feyz ü **rahmet-i** / 'âmm-i İzîd-i 'azîzü'l-'allâmdan ḥişşe-ğîr ü behremend olup zuhûr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [rahmet-i, --i]

rahmet-i mülkü'l-ğafûr, ehl-i ma'siyyet-i ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemâl, / nümâyân u âşkâr ola. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7). [rahmet-i, --i]

dergâhuma, nigâhdâr-ı ma'siyyet ü günâh olursam, **rahmet-i** bî-ğâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde zâhir ü 'ayân olur. (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6). [rahmet-i, --i]

kerem ü 'âtîfet ve **rahmet** ü mağfîretini âşkâr u izhâr eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [rahmet,]

rahşân: Parlak l güzel.

âsmânı, yed-i mü'cyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı **rahşânı** ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [rahşânı,]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânun ruḥsâr-ı tâbdâr u **rahşânları** / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7). [rahşânları, -ları]

rahşen: Parlak, parlayan.

Ve berç-ı **rahşende**, ḥande-i güzâf u bî-câyûña, leb ü dehân-ı hezlle / mütebessim ü ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1). [rahşende,, -de]

rakam: Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i ḥelâlün tamğa-yı ḥarâm olmış ve ḥarîta-i **rakamuña** (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [rakamuña, -uña]

ra'nā: Hoş, güzel, parlak.

[...] / ve қағарат-ı şebnem-i terle rūy-ı Gül-i **ra'nā**, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8).
[ra'nā,,]

ҲИҶАБ-И ГҮЛ-Ї **RA'NĀ** BĀ MŪL-Ī ḤAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nī vücūd-ı bihbūdumda merküz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [ra'nā,]

CEVĀB-İ MŪL-Ī ḤAMRĀ BĀ-GŪL-Ī **RA'NĀ** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 8). [ra'nā,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve **ra'nāyī-i** cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [ra'nāyī-i,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl ve **ra'nāyī-i** cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [ra'nāyī-i,]

CEVĀB-İ MŪL-Ī ḤAMRĀ BĀ-GŪL-Ī **RA'NĀ** / Ey kūtāh- 'ōmr u zebān-dırāz, saña ne gūne ḥālet vākī' oldı, ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [ra'nā,]

u āmīhte itdi. Ve cevāba mübāşeret eyleyüp didi: / ҲИҶАБ-И ГҮЛ-Ї **RA'NĀ** BĀ MŪL-Ī ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [ra'nā,]

Ve kelimāt-ı bātın-āšnā vü taşavvufī-ma'nāya, ser-āğāz eyledi. ve didi: / CEVĀB-İ MŪL-Ī ḤAMRĀ BĀ-GŪL-Ī **RA'NĀ** (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5). [ra'nā,]

didi: / ҲИҶАБ-И ГҮЛ-Ї **RA'NĀ** BĀ MŪL-Ī ḤAMRĀ (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 5). [ra'nā,]

CEVĀB-İ MŪL-Ī ḤAMRĀ BĀ-GŪL-Ī **RA'NĀ** / Mül de didi: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 12). [ra'nā,]

ra'nā-ğonçe: Açılmamış gül.

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve **ra'nā-ğonçe-i** dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı kurbıyyet (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1). [ra'nā-ğonçe-i, -i]

ra'na-nergis: Güzel;latif, hoş görünen nergis.

tūtī-i mu'ciz-suḥan-ı çemen-i belāğ, **ra'na-nergis-i** bāğ-ı mā-zāğ / ğonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbul-i şīrīn-terennüm-i « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [ra'na-nergis-i,]

rāsihū'l: Temeli sağlam.Sağlam delil, dayanak.

Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı ḥazīn ve devā-yı ḥaste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı **rāsihū'l-erkānımızdandır.** (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [rāsihū'l-erkānımızdandır.,]

rāst: Doğru, eğri olmayan, müstakim.

[...] / Ey Mül, ma'kūl eyledün ki nisbet-ı İblīs, telbīsı, kendüne dūrüst ü **rāst** (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4). [rāst,]

râst-güy: Doğru söyleyen.

[...] / Ve bu maḥalde şādıku'l-ḳavl u **râst-güysun**, zîrâ ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*).
[râst-güysun,, -sun]

râst-rev: Doğru (yolda) giden (kimse).

ve **râst-revî-i** şâh-râh-ı müstakîm-i dîn-i ḳavîme, bādî vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıḳlîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [râst-revî-i,]

Eger bu mâḳâl-ı kızb-iḥtimâlde, şādıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dürûğ- / iḥtivâda **râst-rev-i** şâh-râh-ı ḥaḳḳ iseñ pes niçün şad-hezâr yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [rast-rev-i,]

rasûlullâh: Allah'ın elçisi, Peygamber, Hz. Muhammed.

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sâğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdîḳ-i risâleti ki; Muhammed **rasûlu'llâhdur**, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [rasûlu'llâhdur,, -dur]

ratbu'l-lisân: Yeni, güzel, yumuşak dil.

nüş itdürüp münşerihü's-şadr-ı dîn-i mübîn ve **ratbu'l-lisân-ı** îmân-ı bâ-emân / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [ratbu'l-lisân-ı, -ı]

râv: Fikir, düşünce.

[...] / Mâlik-i **rây-ı** zerrîn ü ḥüsn-i tedbîr, ya'nî vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [rây-ı, -ı]

Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler naḥçîr aña / Bî-'umâle-i **rây-ı** zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [rây-ı,]

Çeşmi bir âhûdur olmuş şîrler naḥçîr aña / Bî-'umâle-i **rây-ı** zerrîn, bu cümleden zîbâ vü hoşterîndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4*). [rây-ı, -ı]

râz: Sır.

[...] / Ey vâḳıf-ı **râz-ı** cân-ı şeydâ (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [râz-ı, --ı]

Ol şadr-ı güzîne keşf-i **râz** it / Düş pâyına girye-i niyâz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [râz,]

recâ: Ümit, umut, yakarış.

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı 'izzet-me'âbumdan cemî' bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü **recâ** idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [recâ,]

redd: Reddetmek. Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.

Redd itme bu ‘abd-ı nā-murādı / Allāh u Resūlidür güvāhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [redd,]

redd-i: Ar. Geri döndürmek, döndürülmek, kabul etmemek, edilmemek.

görüp, **redd-i** cevāba, bir kâ‘ide-i bā-fā‘ide mülāhaza vü hātıra idemeyüp, biz- / zārüre, dest-der-dāmen-i haķlķat oldu. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 4). [redd-i,]

ref‘: Ar. kaldırma, yükseltme, yukarıya çıkarma.

Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü fażl u ‘adli / **Ref‘** eyledi cevı ü zulm u cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [ref‘,]

māni‘-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı ‘ārı, def‘ ü **ref‘** iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [ref‘,]

[...] / gül-āb-ı muşaffādur, def‘ ü **ref‘-i** şudā‘ iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [ref‘-i, --i]

refi‘: Yüce.

[...] kelāmlarınun ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i hāk-i pāy-ı vāzī‘ ü **refi‘** ve pīr ü bernā oldısa (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6). [refi‘,]

refik: Dost, eş.

Ve tā-key, kendü hūsn-i cemāl u ruķsār-ı ‘āle‘l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sā‘at zıştī-ı **refik-i** nā-cinsünı ki hār-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [refik-i, -i]

dalāletle cādde-i hāķdan inhīrāf ve telķīn-i şeyātīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i hīlāf iden güm-rehānı, tarīķ-i tevķīķ-i **refik-i** İslāma hādī vü dā‘ī (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9). [refik-i, -i]

refi‘ ü ‘l-bārgāh: Yüce kapı.

Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i būstān-ı senā-yı bī-ķiyās ol pādşāh-ı **refi‘ ü ‘l-bārgāh-ı** ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [refi‘ ü ‘l-bārgāh-ı, -ı]

refi‘ ü ‘s-şān: I. Yüce şan, yüce makam II. Makamı ve şanı yüce.

esrārıdur, hāk-būsān-ı bārgāh-ı **refi‘ ü ‘s-şānumdandur.** / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa‘d-ı pūr-nūrum, ki evc-i (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8). [refi‘ ü ‘s-şānumdandur., -umdandur]

refi‘ ü ‘s-şān: I. Yüce şan, yüce makam II. Makamı ve şanı yüce.

esrārıdır, hāk-būsān-ı bārgāh-ı **refi' ü ş-şānumdandır.** / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nürüm, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*refi' ü ş-şānumdandır., -umdandır*]

reftār: *Far. Sahnarak yürüme, güzel yürüyüş.*

reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i 'ālem-i pür- / şūr u gavgāda senūñle bir dem, dem-zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*reftāruñ, -uñ*]

reh-rev: *Yola giden, yolcu.*

dalāletle cādde-i hākdan inhıraf ve telkīn-i şeyātīn-i melā'in ile **reh-revī-i** / küreyve-i hilāf iden güm-rehānı, tarīk-i tevfiķ-i refiķ-i İslāma hādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*reh-revī-i,*]

remz: *Gizli işaret, sembol; ima.*

[...] fehvā-yı şerīf ve / ma'nā-yı laţīfinden, teşhīş ü temyīz ideler, ki hıç bir **remz-i** dil-peziir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*remz-i,*]

renc: *Eziyet, ağırlık.*

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i **renc-i** şudā' ve bā'ış-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*renc-i, --i*]

renciş: *Sızlanış.*

renciş-i humār-ı mağz-hırāş-ı ālāmla bī-ķarār u ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*renciş-i,*]

reng: *Renk.*

reng ü hüy-gerde-i dildār ve her nihāl-i şüküfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dil-ber-i sīmīn-endām u hoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*reng,*]

Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya nī ğāliye-baḥş-ı / **reng** ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*reng,*]

Ey Gül-i ḥod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey mişāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāh u / ārāyış-cüy, ser-ā-pā **reng** ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*reng,*]

Saña ki āteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle **reng** ü rüy-ı āteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*reng,*]

Reng-i ruh u rāḥat-ı revānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*reng-i, --i*]

Ben **reng** ü rüy-ı āteşde bir āb-ı muşaffāyum, belki bir āteş-i feyż-baḥşum / ki çün āb-ı ḥayāt-ı ruh-fezāyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*reng,*]

Ābsın ma'nide ammā āb-ı âteş-pâresin / La'lsın şüretde **reng** ü rüyla ammā nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*reng,*]

reng-āmiz: *Rengârenk, renk renk.*

ü nikât-ı **reng-āmiz** suhanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i makâm-ı kıl u kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*reng-āmiz,*]

reng-â-reng: *Renkli renkli, çeşit çeşit.*

nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i husrev-i kalem-rev-i nev-bahârî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı **reng-â-reng-i** bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*reng-â-reng-i, -i*]

ma'nâya ve zîbâ-yı dūşîzegân-ı mazâmîn-i garrâya, hula'-ı **reng-â-reng-i** / fâhîrû't-tırâz-ı feşâhat ve 'ıkd-ı le'âlî-i mütelâlî-i belâgatla bir güne huliyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [*reng-â-reng-i, -i*]

rengîn: *Parlak renkli,güzel,hoş,latif.*

[...] / Ve basî't-i rûy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı **rengîn** ile ya'nî çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*rengîn, -e*]

rengîn-i bî-hem-tâ ve 'izâr-ı nâzûkterîn-i 'âlem-ârâma teşbîh ü tanzîr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*rengîn-i,*]

rengîn: *Parlak renkli,güzel,hoş,latif gülümseme.*

tûfî-i mu'ciz-suhan-ı çemen-i belâğ, ra'na-nergis-i bâğ-ı mâ-zâğ / gonçe-i **rengîn-tebessüm-i** bülbül-i şîrîn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*rengîn-tebessüm-i,*]

rengîn-gül: *Rengârenk gül.*

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hâmd u sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*rengîn-gül-i,*]

rengîn-ma'nâ: *Renkli manalar taşıyan, süslü manalar.*

mu'ayyen ve **rengîn-ma'nâ** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 2*). [*rengîn-ma'nâ,*]

resîd: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

Senûn âsîb ü gezendûn, bir sevb-i nazîfe, **resîde** ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîzeyeye çekîde ola nâ-pâk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*resîde, -e*]

reside: Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

ü nikât-ı reng-âmîz suhanı, şu'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden **reside-i** maķâm-ı kıl u
kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [reside-i,]

meşhûrından ğâfil ü berî olup, henüz **reside-i** rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül,
Diğer 315, Beyit 4). [reside-i,]

[...] / bî-çâre **reside-i** rütbe-i merg-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11). [reside-i,]

reşk: Kıskançlık, haset.

Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i **reşk-i** âteşin-i cemâl-ı bî-mişâlûmden / dâğ-ber-derûn u dil-sûhtedir. (Gül ü
Mül, Diğer 299, Beyit 9). [reşk-i, --i]

reşk-âver: Haset getiren, hasede düşüren, kıskançlık uyandıran.

Reşk-âver-i âftâb idersin / Çeşm-i keremünle bir nigâh it (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 8). [reşk-âver-i,]

reşk-efgen-i: Kıskançlık, kıskanmak.

Mütevakkı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dirîğ buyurılıp, bu / zerre-i nâ-çîz ü kem-ter, **reşk-efgen-i** hürşîd-i
hâver buyurıla. (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1). [reşk-efgen-i,]

Ben egerçi Mülüm, ammâ beni, her baḥl ü le'im ü denî ki nûş eyleye, / âķibet cüz'i küll ider, ya'nî dâd u dihiş
ve saḥâvet ü baḥşîşde **reşk-efgen-i** (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [reşk-efgen-i,]

Ve bu iddi'adasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, **reşk-efgen-**
i Tehemtenân ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8). [reşk-efgen-i,]

resûl: Hz. Muhammed.

Redd itme bu 'abd-ı nâ-murâdı / Allâh u **Resûlidür** güvâhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [resûlidür, -idür
]

[...] / Ve anlar daḥi ber-mışdâk-ı fermûde-i **Resûl-ı** rabb-ı şekûr, ki [...] (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11).
[resûl-ı, --ı]

revâ: Far. Caiz, lâyıḳ, beca.

Ben bendelige **revâ** degülsem / Bir ḥîdmetüñe sezâ degülsem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13). [revâ,]

revâc: İtibar, değer, kıymet.

kesād-ı tārī olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, raġabāt-ı nās / ve keşret-i **revāc**, ber-ţaraf u mündeŋi' olmaz. (*Gül ü Mül, Diġer 333, Beyit 11*). [*revāc*,,]

revān: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

Reng-i ruġ u rāġat-ı **revānsın** (*Gül ü Mül, Diġer 310, Beyit 16*). [*revānsın, -+sın*]

rūġ-ı **revān** ve ser-tābe-ka-dem cānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diġer 325, Beyit 4*). [*revān,]*

keyfiyyet-i hālī mecrūġ-ı dil-figārdan tefahġuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā'-ı cān ve teslīm-i rūġ-ı **revān** eşnāsında girye- (*Gül ü Mül, Diġer 340, Beyit 14*). [*revān,]*

revānum: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

[...] / Ben yāġūt-ı seyyāle-i cān ve la'-ı müzāb-ı rūġ-ı **revānum**. (*Gül ü Mül, Diġer 311, Beyit 14*). [*revānum*,,]

henüz gül-āb -ı hoş-büy-ı **revānum**. / Ey Mül, eger böyle ser-mest ü bī-hūş ve ġarāb-ı bī-şu'ūr u medhūş (*Gül ü Mül, Diġer 325, Beyit 7*). [*revānum*,,]

revis: *Gidiş, tarz, tavır, üslup.*

Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü baġlī, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baġşışi, ta'līm ve **revis-i** dād u dihişi, tefġīm idüp, ġased- (*Gül ü Mül, Diġer 321, Beyit 1*). [*revis-i,]*

revnak: *Ar. Parlaklık, letafet, āb ü tāb.*

Ben pādşāġ-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāġhīnüm. / Ve **revnak-ı** çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iġlīm-i (*Gül ü Mül, Diġer 296, Beyit 3*). [*revnak-ı,]*

Bir birāderüm düş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāġ-ı şeyġ ü şābb-ı cihān ve / **revnak** u ārāyiş-baġş-ı dükkānçe-i ġelvāġerāndur. (*Gül ü Mül, Diġer 310, Beyit 6*). [*revnak,]*

revāġhīn: *Reyhanın çoġul şekli. II Fesleġen denilen güzel kokulu bir bitki.*

şüküfe-i semen ü yāsemen ve sūnbül ü nesrīn ve nergis ü **reyāġhīn** birle pūr- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diġer 289, Beyit 4*). [*reyāġhīn,]*

Ben pādşāġ-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i **reyāġhīnüm**. / Ve revnak-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iġlīm-i (*Gül ü Mül, Diġer 296, Beyit 3*). [*reyāġhīnüm*,,]

[...] / Pādşāġ-ı çemen ü şāġ-ı **reyāġhīnüm** ben (*Gül ü Mül, Diġer 304, Beyit 3*). [*reyāġhīnüm, -üm*]

rez: *Üzüm ağacı, asma.*

mışdāġına mā-sadaġ vāġı' olmışdur, meşşāta-i 'arūs-ı duġter-i / **rez** olup berg-i (*Gül ü Mül, Diġer 294, Beyit 15*). [*rez,]*

duhter-i **rez** iken, ‘acîbe vü ğarîbedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve şevket ü ferzānegî zann idersin. [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [rez,]

rezm: Cenk, muharebe.

Ve vakt-i **rezm** ü kârzâr, ki maħall-i zed ü bürd ü ğirüdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişâna cür‘et ü şecâ‘atle meded ü yâverî eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2). [rezm,]

rıdvānu’l-lāhi: Allah'ın rızası.

Ve şaħābe-i ‘ālî-makāmdan **rıdvānu’l-lāhi** te‘ālā ‘aleyhim ecma‘în / nice devletmend, beni dāħil-i meclis-i kirāmî idüp müdāmî, germ-ülfet ü şoħbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [rıdvānu’l-lāhi,]

rif‘at-i: Makam ve mertebe yüksekliği.

Bâ-devlet ü ‘izz ü **rif‘at-i** cāh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [rif‘at-i,]

rind: Gönül adamı, ârif olan.

benüm muħibb ü hevâ-hvâhlarum; **rind-i** bî-hüş u kallâş ve mest-i medhüş u / evbâş, senüñ muşāhib ü hem-rāhlârundur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [rind-i,]

rind: Rind olma durumu.

Ey Mül-i bî-te‘emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bî-hüşuñı / **rindlük** ile bülend ü firâz idüp encām-ı kârdan bî-ħaber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [rindlük,]

rindān: Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.

i **rindān-ı** mey-güsārān eylerler. / Ve mu‘tekifān-ı cevāmî‘-i ‘ibâdet ü peygüle-güzînān-ı şavāmî‘-i (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10). [rindān-ı, --ı]

ħaclegāh-ı meclisde, her sāġar, bir fānūs-ı ‘arûsa ve şaħn-ı nüzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i **rindān-ı** mey-âşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [rindān-ı, --ı]

Bu deñlü meclisi olmazdı germ-â-germ **rindānuñ** / Miyân-ı çarħ-ı bezme gelmeseydi âftāb-ı mey (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 11). [rindānuñ, -uñ]

görmüş pîş-hvān-cüste mekkāregān-ı bî-‘ār u ħayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārāyiş-i āġuş-ı **rindān-ı** şaħbā-keşān olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [rindān-ı, --ı]

risālet: Resullük, peygamberlik.

iken, cām-ı şaħbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāġar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i taşdıķ-i **risāleti** ki; Muħammed rasūlu’llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [risāleti, -i]

[...] hıvāce-i **risālet**, (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 14). [risālet,,]

rivāzet: Nefsi kırmak, az yemek, az içmek, az uyumak ve daima ibâdet etmekle nefsi terbiye etmek.

riyāzet, pîrân-ı çille-keşân-ı halvet ü erba'în ve mürîdân-ı tevhîd- / sencân u hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i
[...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [riyāzet,,]

rîhte: Dökülmüş, parçalanmış.

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bî-haşāne-i diğer, ta'biye vü / **rîhte** ve der-sā'at, sāgar-ı muhāvere vü
münāzaraya efyûn-ı efsûn-ı âşer, vaz' (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7). [rîhte,]

rîzân: Akıp dökülücü, dökülen.

taşarruf-ı rûzgārını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvārî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz u
vaqārını **rîzân-ı** hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [rîzân-ı,]

rübûde: Kapılan, kapılmış olan.

rübûde-i gayret ü 'âr olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [rübûde-i, --i]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, **rübûde-i** saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk
u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [rübûde-i, --i]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, **rübûde-i** saht-pençe-i hışm u gâzab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk
u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [rübûde-i, --i]

kavlince, farkı, pādan farka iktidārı kalmayup, bî-ihtiyār, medhûş u bî-hûş oldu. / Ve ser-rişte-i mübāheşe vü
münākaşayı daği, **rübûde-i** dest-i istiṭā'at (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3). [rübûde-i, --i]

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde 'inân-ı / ihtiyār u edebi, **rübûde-i** dest-i
tehevvr ü gâzab eyleyüp ba'zî nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [rübûde-i, --i]

ruh: 1. Yanak 2. Yüz.

Andan göremez **ruh-ı** nevâziş / Ey merhem-i zaḥm-ı sîne-rîşân (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4). [ruh-ı,]

Reng-i **ruh** u rāḥat-ı revānsın (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16). [ruh,]

[...] / Ben yâkût-ı seyyāle-i cān ve la'l-i müzāb-ı **ruh-ı** revānum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [ruh-ı, -i]

rūḥları, hemîşe evc-i hevā-yı kurb-ı İlāhîyi cüyân ve semt-i 'ālem-i vuşlata, / dîde-i cānla nigerân idiler. (Gül ü
Mül, Diğer 323, Beyit 2). [rūḥları,, -ları]

rūḥ-ı revān ve ser-tābe-ḳadem cānum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4). [rūḥ-ı, -i]

keyfiyyet-i hālî mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nâ-tüvân u sūzân vedā'-ı cān ve teslîm-i **rūḥ-**
ı revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [ruh-ı, -i]

rüh-fezâ: *Ruha canlılık veren, cana can katan.*

Ve her çend sāgar-ı zerrîn ü cām-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya'nî kâse-i mînâ, cism-i latîf-i **rüh-fezâmla**, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*rüh-fezâmla*, -mla]

Ben reng ü rüy-ı âteşde bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün âb-ı hayât-ı **rüh-fezâyum**. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*rüh-fezâyum*,]

ruhsâr: *Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.*

i **ruhsârumda**, hıyre vü hayrân kalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / makâmı, vird-i zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*ruhsârumda*, -umda]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i **ruhsâre-i** 'arûsân-ı bağdur, ya'nî gâliye-bağş-ı / reng ü rüy-ı evrâk-ı gülşen ve gülgüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [*ruhsâre-i*,]

Şem'-i pür-lem'-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i **ruhsâr-ı** / mehveşümden rûşen ü efrûhtedir. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

Ve tâ-key, kendü hüsn-i cemâl u **ruhsâr-ı** 'âle'l-'âlûñe, şîve vü nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ'at ziştî-i refîk-i nâ-cinsüñi ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

(Müşâbehât-i **ruhsâr-ı** hübân u 'izâr-ı mahbûbânla müfâheret ve küleh- / gûşe-i iftihârı, ber-â-ber-i ğurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

Eger seni rüy-ı gülgün ve **ruhsâr-ı** lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ **ruhsâr-ı** tâbdâr u raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*ruhsâr-ı*, --ı]

meşşâta-i ğâzab u kîn, **ruhsârûñi** gâh gâliye-i la'lîn ve gâh gâze-i zerrîn ile / ârâyış ü tezyîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [*ruhsârûñi*, -u, -ñ, -ı]

ruhsâre: *Yanak.*

Şü'leden olsa nîgeh âteş-i **ruhsâresine** / Fi'l-hakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i 'uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'ârız-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*ruhsâresine*, -si, -n, -e, -]

ruhsat: *Ar. İzin, icazet, cevaz.*

Dergâhına **ruḥṣat** olsa Keyvân / Ol şadr-ı ğüzîn ki tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*ruḥṣat*,]

rûm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

Şu'arâ-yı rûşen-rây-ı **Rûm**, bu güne menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*rûm*,]

rûmîyânede: Anadolu coğrafyası.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eseri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-
ı **Rûmîyânede** terâne olunup, piş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*rûmîyânede,*]

rûşen: Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.

Şem‘-i pür-lem‘-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden **rûşen** ü efrûhtedir. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8*). [*rûşen,*]

Ey **rûşen** iden cihânı tâbı / Her rûz-ı siyâhuñ âftâbı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*rûşen,*]

rûşen-rây: Parlak fikirli.

Şu‘arâ-yı **rûşen-rây-ı** Rûm, bu güne menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*rûşen-rây-ı,*]

rûşen-zâmîr: Gönlü aydınlık, hakikatleri bilen.

Ve hezârân merdümân-ı bed ü nîk ve ‘âlimân-ı **rûşen-zâmîr** ü câhilân-ı / dil-i târîk ile ihtilâf u şoḥbet ve imtizâc u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*rûşen-zâmîr,*]

rû-sivâh: Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse; günahkar.

Ben **rû-siyâhı**, ma‘şîyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı ḥired-güdâz, ṭanîn-endâz, şimâḥ-ı sâmi‘ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*rû-siyâhı,*]

rüstâyı: Far. Köylü.

dürüst ü muḳarrer kılduñ. / Râst-güyân-ı erbâb-ı iz‘ân, dürüst ta‘bîr eylemişler, ki çün **rüstâyî** (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 11*). [*rüstâyî,*]

rüstem: Şehname’de adı geçen İran’ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Neriman’ın torunu Zal’in oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u **Rüstemdür**. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*rüstemdür,* -dür.]

[...] / Zülfî bir ejderdür itmiş nice **Rüstemler** zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*rüstemler,* -ler]

[...] / Zülfî bir ejderdür itmiş nice **Rüstemler** zebûn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*rüstemler,* -ler]

Ve bu iddi‘âdasın ki her muḥanneş ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendîde-i **Rüstem** ü Ḳahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*rüstem,*]

rütbe: Makam, mevki, pâyе.

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i **rütbe-i** pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da' vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [rütbe-i, --i]

ğam-efrûhte-i tekâlibât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı **rütbe-i** kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [rütbe-i, --i]

ve terâne-senc-i gürûr u kibr olup **rütbeñi**, muhâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'in-i hod-bîn, Hâzret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [rütbeñi,, -ñi]

[...] / bî-çâre resîde-i **rütbe-i** merg-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 11). [rütbe-i, --i]

rüy: Yüz.

Göstermedi **rüy-ı** mihr bir ân / Cevr eylemede 'adû-yı bî-dâd (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 3). [rüy-ı, --ı]

[...] / ve kıtarât-ı şebnem-i terle **rüy-ı** Gül-i ra'nâ, nümüdâr-ı 'izâr-ı lâle- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8). [rüy-ı, --ı]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i 'arûsân-ı bâğdur, ya'nî gâliye-bağş-ı / reng ü **rüy-ı** evrâk-ı gülşen ve gülgüne-sây-ı çehre-i şükûfe-i gün-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [rüy-ı, --ı]

Saňa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü **rüy-ı** âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9). [rüy-ı, --ı]

Ben reng ü **rüy-ı** âteşte bir âb-ı muşaffâyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün âb-ı hayât-ı ruh-fezâyum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15). [rüy-ı, --ı]

Âbsın ma'nîde ammâ âb-ı âteş-pâresin / La'lsın şüretde reng ü **rüyla** ammâ nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [rüyla, -la]

Eger seni **rüy-ı** gülgün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [rüy-ı, --ı]

gâh fazîlet-i peder ve şeref-i birâderden lâf-perdâz ve gâh kendüñi fahr-ı / hanedân ve âb-ı **rüy-ı** düdmân kıyâs u iz'ân idüp balâ-makâm-ı iftihâr u (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2). [rüy-ı, --ı]

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı **rüy-ı** 'ırz u vakârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [rüy-ı, --ı]

şafha-i **rüy-ı** zemîn ve fûrû-güzâste-i hâk-ı tevâzû' u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [rüy-ı, --ı]

zîver-efzâ-yı **rüy-ı** zemîn, insânü'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hâtûn-ı siyeh- / püş ka'betü'llâhı [...] tavâf ider. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14). [rüy-ı, --ı]

rüyânende: Gösterge.

Mâye-i heybet ü şavlet ve mädde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyânende-i himmet ü mürüvvet ve **rüyânende-i** hamîyyet (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [rüyânende-i,]

rüyānende: Gösterge.

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve **rüyānende-i** hamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*rüyānende-i,*]

rüy-ı zemīn: Yeryüzü.

[...] / Ve basīṭ-i rüy-ı zemīn, bisāṭ-ı inbisāṭ -efzā-yı rengīn ile ya' nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*rüy-ı zemīn,*]

rüy-ı zemīne: Zeminin yüzü.

zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne güne āb-rīzān iderüm. / Gül-geṣṭ-i taraf-ı gülşene ve seyr-i şaḥn-ı çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*rüy-ı zemīne,, -e*]

rūzān: Günler.

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup **rūzān** u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve śimīn-kāse-i māh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*rūzān,*]

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup **rūzān** u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve śimīn-kāse-i māh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*rūzān,*]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, **rūzān** u şebān, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārāyiş-i āğuş-ı rindān-ı şaḥbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*rūzān,*]

rūz-efzūn: Uzun ömürlü.

ḥaşā'il-i laṭīfe-i gün-ā-gün ve fezā'il-i şerīfe-i **rūz-efzūndan** bī-ḥaber ü āgāh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*rūz-efzūndan,*]

bahārdur, hem-vāre du'ā-yı 'ömr ü devlet-i **rūz-efzūnum** ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḥ-ı çīn-i zülfi maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*rūz-efzūnum,*]

rūzgār: Devir, zaman; esinti,yel.

Zaḥm-ı ḡam-ı **rūzgāra** merhem / Dil-ḥastelere şifā-resānsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*rūzgāra, -a*]

Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endīşeye, şaḥrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irḥā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i **rūzgārī** ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*rūzgārī, -ı*]

Kedūyī, köhnegān-ı germ ü serd-dīde-i **rūzgārile** da'vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitīzi, germ ü tīz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*rūzgārile, -ile*]

[...] / Sen ki bir ṭabānçe-i dest-bürd-i **rūzgāra**, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*). [*rūzgāra,,*]

ğam-efrūhte-i teķālībāt-ı kā'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i havādiş-i / **rūzgār** ile suhte idüp, iħrāz-ı rütbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*rūzgār,]*

taşarruf-ı **rūzgārımı**, bürīde vü şikest ve leged-küb-ı hāķāret ü hvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı 'ırz u vaķārımı rīzān-ı hāk-ı mezellet ü hāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*rūzgārımı,, -ımı]*

Rūzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, bu minvāl üzere ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muhāşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*rūzgāruñ, -uñ]*

ve āştī vü şulh u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı **rūzgār** geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*rūzgār,]*

rūzgār-dide: *I.Gün görmüş II.yaşı ilermemiş III. Uzun ömürlü.*

pişmiş zann u hayāl idersin; ammā henüz tamām nākış u hāmsın. / Ve egerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-hürde vü **rūzgār-didesin**; lakīn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*rūzgār-didesin;;, -sin]*

rūz-ı: *Gün, gündüz.*

Ey rūşen iden cihānı tābı / Her **rūz-ı** siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*rūz-ı, -ı]*

Rūz-ı fīrūz-ı bezm-i dil-firūzda, mu'āşirān-ı şafā-kīşāna, şıfat-ı / 'atā vü saķā, baķş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*rūz-ı, -ı]*

S

sa'adet: *Mutluluk.*

Cārüb-keş-i der-i **sa'adet** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 12*). [*sa'adet,]*

idüp mazhar-ı merhamet ü 'ātfet, mesned-ārā-yı şadr-ı **sa'adet** / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*sa'adet,]*

Sen meymenet ü bereket-i muvāfaķata nıgeh-sāz ve **sa'adet** ü kerāmet- / i mütāba'ata nazar-endāz ol, ki ķademzen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*sa'adet,]*

[...] hāzerātından bir şāhib- / **sa'adetüñ** ümmet-i hālīşü'n-nebī, kem ü bīş, beni tenāvül ü nüş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*sa'adetüñ, -üñ]*

sa'adet: *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

[...] sāye-i **sa'adetinde** āsüde-nişinlerdür, sālīķ-i tārīķ-i / düşvār-ı zehāb-ı faķr u fenāya hezār cānla tālīb ü rāģıb olup, nākış-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*sa'adetinde, -i, -n, -de]*

sā'at: *Vakit, zaman, an.*

Ve tā-key, kendü hüsni cemāl u ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir **sā’at** zıştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*sā’at*,]

Ve eşnā-yı kıl ü kâlde, kemāl-i hıffetden her **sā’at** kendüni, şāhdan şāha / pertāb idüp, kaç’ân, kelām-ı mütenākış u perîşānunda devām u nizām (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3*). [*sā’at*,]

sabā: Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr. sabâ-reftâr: Bâd-peymâ: esb-i sabâ-reftâr.

[...] / İrdi nevrüz yine geldi gülistāna **şabā** (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7*). [*şabā*,]

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne **şabā** / Nesīm-i hoş-şemīm-i **şabā** ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*şabā*,]

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne **şabā** / Nesīm-i hoş-şemīm-i **şabā** ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i şāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8*). [*şabā*,]

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün hārā-yı pür mevci / **Şabā** şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11*). [*şabā*,]

bahārdur, hem-vāre du’ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i **şabā** ki, seyyāh-ı çin-i zülf-i maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*şabā*,]

sabbāğ: Boyacı, boyayan.

gün-ı cemendür, **şabbāğ-ı** pīrāye-i cemāl-ı gītī-fürūzumdur. / Şem’-i pertev-figen-i cem’-i encūmenüm. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6*). [*şabbāğ-ı*,]

sabr: Üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Tevakkuf u **şabr** eyle, tā çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukdā / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdūr, kırā’at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*şabr*,]

‘inān-ı eşheb-i şekīb ü **şabr**, rübūde-i saḥt-pençe-i hışm u ğāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tır-i sebz-per ve la’l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*şabr*,]

‘inān-ı eşheb-i şekīb ü **şabr**, rübūde-i saḥt-pençe-i hışm u ğāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tır-i sebz-per ve la’l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*şabr*,]

ve sitem-i ḥamiyyet-engīzden tekāver-i saḥt-ser-i **şabr** u karar, ‘inān-ı ‘akl u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl ü kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*şabr*,]

sad-: Yüz, 100 sayısı, pek çok.

İzid-i Müte’āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir ser-i mūda müstetir **sad-** / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*sad-*,]

sa’d: Uğur, uğur getiren şey, iyilik, mübareklik.

esrārıdır, hāk-būsān-ı bārgāh-ı refī'ü'ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü sürūra, kevkeb-i **sa'd-ı** pür-nūrum,
ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*sa'd-ı,*]

sadākat: Doğruluk. II. Bağlılık.

Bu nazm-ı belāğat-nizām daḥi, muşaddık-ı kelām-ı **şadākat-ı** encāmumdur: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 7*). [*şadākat-ı,*]

sadākat-kīş: I.Davranış ve tavırları doğruluktan yana olan II. Sadık insan.

yād idüp fütāde-i hāk-ı pāy-ı dōstān-ı **şadākat-kīş** ü āšnāyān-ı mahabbet- / endīş olup cebīn-i sāṭı'u'n-nūr-ı
ihlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*şadākat-kīş,*]

sad-hezār: Yüz bin, yüz bin kere.

Eger bu mākāl-ı kizb-ihtimālde, şādıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dūrūğ- / ihtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı hāḳḳ iseñ pes
niçün **şad-hezār** yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*şad-hezār,*]

ve āştī vü şulḥ u mā-cerāda bulınup **şad-hezār** cevır ü cefā ve / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*şad-hezār,*]

sādıku'l-kavl: Doğru sözlü, güvenilir.

[...] / Ve bu maḥalde **şādıku'l-kavl** u rāst-güysun, zīrā ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*).
[*şādıku'l-kavl,*]

şadır: Çıkan, meydana gelen.

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḥıred daḥi gūş-zedūñ olsun ki; leb- / i belāğat-senc-i şu'arā-yı
'Arabdan **şadır** olmuşdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*şadır,*]

āyet-i ḥürmet-i kaṭ'ıyyü'l-ḥükme mensūḥ olmaḳlıḳ benden **şadır** u peydā / olmamışdur. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 8*). [*şadır,*]

sad-nevbet: Belirli saatlerde veya zaman dilimlerinde yapılan müzik veya edebi performansları idade eden terim.

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ğam
encāmuñdan taḥşīl-i keyfiyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*şad-nevbet,,*]

sadr-ārā: Gönlü süsleyen.

aḥadiyyet ve **şadr-ārā-yı** serīr-i nübüvvet. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [*şadr-ārā-yı, --yı*]

sadr-a'zam: Osmanlı devlet teşkilâtında pâdişâhın vekili olarak yönetimi elinde tutan, vezirler, vekiller heyetine

başkanlık eden zat, başbakan, başvekil, vezîriâzam.

Der-Midhat-i **Şadr-a'zam** Ahmed Paşa Meşnevî-i Kalemîyye Li-Muharririhi / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 2*). [*şadr-a'zam,*]

şadr-ı: 1. makam 2. baş köşe.

Senden olur olur ise dermân / 'Azm-ı der-i **şadr-ı** kām-yāb it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5*). [*şadr-ı,*]

Ol **şadr-ı** güzîne keşf-i rāz it / Düş pâyına girye-i niyāz it (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 8*). [*şadr-ı,*]

[...] / Ol **şadr-ı** güzîn k'olurdu der-bān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 9*). [*şadr-ı,*]

Dergāhına ruḥṣat olsa Keyvān / Ol **şadr-ı** güzîn ki tîğ-ı tîzi (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*şadr-ı,*]

Âmîziş ider çü sükker ü şîr / Ol **şadr-ı** güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*şadr-ı,*]

Ey **şadr-ı** güzîn Hıdv-i zî-şān / Sen zātuña lāyık eyle iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*şadr-ı,*]

Hālūñ 'arz it o **şadr-ı** muḥtereme / Niçe **şadr-ı** muḥterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*şadr-ı,*]

Hālūñ 'arz it o **şadr-ı** muḥtereme / Niçe **şadr-ı** muḥterem, (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 6*). [*şadr-ı,*]

Müşîrân-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbîr ile meşhûr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzîde **şadr-ı** dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*şadr-ı,*]

Ben dil-figār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyî-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı **şadr-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [*şadr-ı,*]

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'âtîfet, mesned-ārā-yı **şadr-ı** sa'âdet / ve şadr-pîrā-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*şadr-ı,*]

Âşaf-ı Cem-cenāb ve 'arza-dāşt-ı **şadr-ı** kām-bîn ü kām-yāb kılına. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [*şadr-ı,*]

şadr-nişîn-i: Sadarete oturan II başkanlıkta oturan.

Ey **şadr-nişîn-i** kām-rānî / Bir nîm-nigāh-ı iltifātuñ (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 10*). [*şadr-nişîn-i,*]

şadr-pîrā-yı: Makamını süsleyen.

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'âtîfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'âdet / ve **şadr-pîrā-yı** serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*şadr-pîrā-yı,*]

sa'dü'd-dîn: Dilimizde 'sadettin' şeklinde erkek adı olarak kullanılan bu kelime: dinin mübarekliği, dini uğurlu, kutlu kılan demektir.

[...] / Eş-şeyḥ **Sa'dü'd-dîn** ü'l Ḥamavî buyururlar ki: «bâtın-ı ma'siyyet, (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 1*). [*sa'dü'd-dîn,*]

saf: *Saf, halis | temiz.*

mücellâ vü **şâf** u pâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [*şâf, -ına*]

safâ: *Gönül huzuru/şenliği.*

gülgüle-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû her câm-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i sîr-âb olduğu eyyâm-ı **şafâ**, encâmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*şafâ,,*]

Şu ‘arâ-yı rûşen-rây-ı Rûm, bu güne menkıbe-pîrâ-yı şîfât-ı **şafâ**- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*şafâ-,*]

[...] / Tekellüfle olan meclisde olmazmış **şafâ** hergiz (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [*şafâ,,*]

reftârûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / şûr u gavğâda senûñle bir dem, demzen-i meserret ü **şafâ** olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*şafâ,,*]

ve âştî vü şulh u mâ-cerâda bulınup şad-hezâr cevîr ü cefâ ve / vefâ vü **şafâ-yı** rûzgâr geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*şafâ-yı,,*]

safa-bahş-ı: *Huzur veren.*

henüz pîr-i nâ-bâlig ve mişâl-i etfâl-ı hürd-sâl, dîvâne vü bî-ârâmsın. / Meclis-i ülfetüñi, **şafâ-bahş-ı** meclâ-yı mücellâ-yı dâniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4*). [*şafâ-bahş-ı,,*]

safâ-kîs: *Safa çeken.*

Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu‘âşirân-ı **şafâ-kîşâna**, sıfat-ı / ‘atâ vü saḥâ, bahş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*şafâ-kîşâna,, -âna*]

safâ-sıfat: *Gönül şenliği.*

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta‘rîfle yâd u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı **şafâ-sıfatumda** olan eş‘âr-ı ma‘nîdâr-ı feşâḥat-ı karîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*şafâ-sıfatumda,, -umda*]

safha: *Sayfa, levha.*

Pâkân-ı merdümân-ı zamâne ḥod, benüm âb-ı dil-cüyumı ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü ḥıla‘-ı fâhirelerinden mâ‘adâ **şafha-i** cemâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*şafha-i,, --i*]

şafha-i rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i ḥâk-ı tevâzû‘ u teslîm itmediyse, beni gör, / ki ‘alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu‘m u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem ‘aleyhi‘ s- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*şafha-i,, --i*]

sâfî-nihâd: *Saf yaradılışlı, temiz huylu.*

Ve lakab-ı [...] mülakkaḳ kılınup suḥre-i / dehr ve ṣḥre-i ṣehr, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı **ṣāfi-nihād** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*ṣāfi-nihād,*]

safvet-i: *Saflık.*

Ve sipeh-sālār-ı ḥayl-i büstān u gülzārūm. / Çeşm-i nergis-i ṣehlā, kemāl-i **ṣafvet-i** āyine-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*ṣafvet-i,*]

sāf-zamīr: *Saf, temiz kalpli.*

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i ṣarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemī ‘ānda, cāy-gīr ve bi’l-cümle, pāk-dil ü **ṣāf-zamīr** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*ṣāf-zamīr,*]

sāğar: *Kadeh, cam, piyale.*

[...] / Gül **sāğarın** pür itdi gelüñ pür-ḥurüş oluñ (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 5*). [*sāğarın, -ın*]

ḥaclegāh-ı meclisde, her **sāğar**, bir fānūs-ı ‘arūsa ve ṣaḥn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa dōñup, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*sāğar,,*]

Ve her çend **sāğar-ı** zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya ‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḥ-fezāmle, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*sāğar-ı, --ı*]

[...] / Mül çün bu güftār-ı telḥ u sāmī ‘a-figārı güş ve bu **sāğar-ı** zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*sāğar-ı, --ı*]

sāğar-ı: *Kadeh, cam, piyale.*

iken, cām-ı ṣaḥbā-yı neşve-zāy-ı ṣehādeti ki; [...] dur; ve **sāğar-ı** / pür-feyz ü bī-keder-i taşdıḳ-i risāleti ki; Muḥammed rasūlu ‘llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*sāğar-ı,*]

olup, piyāle-i nizā ‘ u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaṣāne-i dīger, ta ‘biye vü / rīḥte ve der-sā ‘at, **sāğar-ı** muḥāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vāz ‘ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*sāğar-ı, --ı*]

sāha: *Ey ṣāh, ey gönül sultanı (Sevgili yerine).*

Rüz-ı firūz-ı bezm-i dil-firūzda, mu ‘āşirān-ı ṣafā-kīṣāna, şıfat-ı / ‘atā vü **sāhā**, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*sāhā,,*]

Ve kendüñi kerem ü **sāhā** ve baḥşış ü ‘atāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān ṣāḥib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*sāhā,*]

Muttāşıl ol iki çeşm-i ṣehbāz / **Sāha-i** ‘arşa iderdi pervāz (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4*). [*sāha-i,*]

sāha: *Meydan, avlu, arsa: sāha-i harem, sāha-i harb.*

endāz-ı naķş-ı ser-levha-i baķt-ı bed-fi'āl oldım. / Bu 'ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-ṭnāb u sūtūnda ve bu **sāha-i** faṣīḥü'l- (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12). [sāha-i,]

sahābe: Hz. Peygamberi (a.s.m.) dünya gözüyle gören ve onun yolundan giden müslümanlar.

Ve **şahābe-i** 'ālī-makāmdan rıdvānu'l-lāhi te'ālā 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dāḥil-i meclis-i kirāmī idüp müdāmī, germ-ülfet ü şöḥbet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2). [şahābe-i, -i]

sahāvet: Cömertlik.

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl ü le'im ü denī ki nüş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş ve **saḥāvet** ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [saḥāvet,]

sahbā: Bāde, hamr, şarāb.

iken, cām-ı **şahbā-yı** neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pür-feyz ü bī-keder-i taşdīk-i risāleti ki; Muhammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [şahbā-yı, -(y)ı]

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-ṭarab-ı cüybārda, zevraķ-ı **şahbāyla** cihān cihān 'ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [şahbāyla, -yla]

vesāṭet-i keyfiyyet-i **şahbā** ile zuhūr ider, bir ḥālet-i 'arīzī ola. / O maķūle kuvvet ü kudretten maḥall-i iķtizāda nesne ḥāşıl u zāḥir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [şahbā,]

şāyeste evzā' u etvār ve nā-sezā ef'āl ihtiyār idüp münāza'a vü mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle **şahbā-yı** feraḥ-fezā-yı ḥelālümə, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [şahbā-yı, -(y)ı]

sahbā-keşān: Şarap içen kimseler.

[...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup teşvīķ-i yārān-ı **şahbā-keşān** ve tergīb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [şahbā-keşān,]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī- 'ār u ḥayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān ve ārayiş-i āğuş-ı rindān-ı **şahbā-keşān** olursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10). [şahbā-keşān,]

sāhib: Bir şeyi ḥükmi altına alıp gerektiği gibi kullanan, ona tasarruf eden kimse.

Āşaf-ı Bermekī kerem, **şāhibü** 's-seyfi ve'l-ķalem; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8). [şāhibü,]

Çeşm-i siyāḥ gāzālāne nigāh-ı müşgīn-müdur, fitrāk- ḥübān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i **şāhib-** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [şāhib-,]

Çeşm-i siyāḥ-gāzālāne-nigāh-ı ḥübān, bir āhū-yı müşgīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i **şāhib-** (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [şāhib-,]

Ve **şāhibi** sā'ir şüc'an-ı zī-şān gibi, ki maşdüķa-i şıfat-ı şecā'atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11). [şāhibi-, -i]

[...] hażerātından bir **şāhib-** / sa'ādetüñ ümmet-i hālîşü'n-nebî, kem ü bîş, benî tenāvül ü nûş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*şāhib-*,]

şāhib-devlet: Yüksek mevki sahibi (kimse); talihli (kimse) II sadrazam.

bir **şāhib-devlet** mülāhaza kılmadığımdan, ser-i şūrîde-i bî-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girîbān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bî-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*şāhib-devlet*,]

şāhib-ser-māve: Sermaye sahibi.

Ve kendüñi kerem ü saḡā ve baḡşîş ü 'atāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān **şāhib-ser-māve** vü ḡānmānı ve bî-pāyān mālîk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*şāhib-ser-māve*,]

şāhire: Sihir yapan, büyücü, sihirbazabüyüleyici sözler sözleyen (şair).

mesāḡa-i **şāhire-i** kîr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyîş ü istirāḡat ve / ne bir cāy-ı ārāmîş ü rāḡat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [*şāhire-i*,]

[...] / bu **şāhire-i** ḡāmir-i ḡābrādan ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pür-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*şāhire-i*,]

şāḡe: Üzerine yazı yazılan veya basılan bir kaḡıt yapraḡının iki yüzünden her biri; kaḡıt yapraḡı.

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādî ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādî, bir şebāḡāḡ, mütāla'a-fermā-yı **şāḡife-i** ḡāl-i perîşān-me'āl ve nāzar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*şāḡife-i*, --i]

şāḡn: Ar. 1. Mekânın ortası, orta yer: sahn-ı sofa. 2. Zil. -tesniye bünyesiyle- sahneyn: Çifte zil. 3. Büyük kâse. (Bu münasebetle lisanımızda -fethateyn ile- maruf yemek kabına utlak olunur).

Şāḡn-ı zemîni sūnbül beñzetdi āsmāna / Bir naḡş-ı dil-keş oldu uydı zemîn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*şāḡn-ı*, --ı]

şāḡn-ı: Ar. 1. Mekânın ortası, orta yer: sahn-ı sofa. 2. Zil. -tesniye bünyesiyle- sahneyn: Çifte zil. 3. Büyük kâse. (Bu münasebetle lisanımızda -fethateyn ile- maruf yemek kabına utlak olunur).

Ey eblaḡ-ı ḡāme-i sebük-rev / İt **şāḡn-ı** neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*şāḡn-ı*,]

ḡaclegāḡ-ı meclisde, her sāḡar, bir fānūs-ı 'arūsa ve **şāḡn-ı** nūzhetgāḡ-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir tāvusa dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*şāḡn-ı*,]

zemîne, anlaruñ şadaḡa-i seri, dîde-i teri, ne güne āb-rîzān iderüm. / Gül-geşt-i tarf-ı gülşene ve seyr-i **şāḡn-ı** çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*şāḡn-ı*,]

sahrā: Kır, ova, çöl.

Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endişeye, **şahrā-yı** bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevalān
itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14). [şahrā-yı, --yı]

gürüh-ā-gürüh, seyr-i **şahrā** vü çemenzāra ve geşt-i deşt ü kühsāra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13).
[şahrā,]

saht: (Fa.) Katı, sert. Kuvvetli, güçlü. Güç, zor.

[...] / Bād-ı şabā, seylī-i dest-i **sahtla**, bī-hüde dehen-i perīşān-suhanuñı, çāk u (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11).
[sahtla, -la]

Saña ne keyfiyyet dest-dāde oldı ki **saht** mużtarib tapīde- ü / cenān (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7). [saht,]

Ve nīk u bed-i eyyāmı ve serd ü germ ve **saht** u nerm-i ‘ālemi dañı / müşāhede itmemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13). [saht,]

sahte: Yapmacık, düzmece.

me‘ābına sezāvār u elyāk u ahrādur ki meclis-i hoş-tarñ-ı cihānı, dest-i / şun‘ u hikmeti, **sahte** vü ārāste ve nüh
mīnā-yı zībā-nümā-yı (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [sahte,]

saht-pence: Pençesi güçlü ve kuvvetli olan II Güçlü ve kuvvetli.

‘inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübüde-i **saht-pence-i** hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk
u direng, tır-i sebz-per ve la‘l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [saht-pence-i,]

sā‘id: Kutlu, uğurlu.

ihtimām ve müşemmir-sāz-ı **sā‘id-i** sa‘y u ikdām oldıgum, vādī-i dil-güşā- / yı inşāda dañı edhem-i müşgīn-
perçem-i kalem-i çapük-kademe, berāy-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10). [sā‘id-i,]

sā‘ir: Başka, öteki, diğer.

Ve şāhibi **sā‘ir** şüc‘ān-ı zī-şān gibi, ki maşdüka-i şıfat-ı şecā‘atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11).
[sā‘ir,]

eyyām-ı sinn ü sälları, **sā‘ir** enbiyā-yı ‘izām ve peyamberān-ı kirām, / şalavātu’llāhi ‘alā-nebiyyinā ve
‘aleyhimü’s-selām hażerātınuñ müddet-i (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9). [sā‘ir,]

sā‘ī: I. Çalışan II. Hızlı yürüyen III. Haberci, haber götüren; koğuculuk eden.

ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstaķīm-i dīn-i kavīme, bādī vü **sā‘ī** olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iķlīm, (Gül ü Mül,
Diğer 323, Beyit 10). [sā‘ī,]

sāk: Baldır, incik. II Ayak.

İt **sāk-ı** du‘āyı ıtırma teşmīr / Tā-key tā-key bu şekve vü dād (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*sāk-ı,]*

sakf: *Tavan.*

[...] hadīs-i lülü-bāridur. / Bu teng-nāy-ı fānī vü muḥaqqar nişīmen-i virānī ve bu **sakf-ı** mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*sakf-ı,]*

sākı: *İçki meclisinde şarap, içki sunan kimse. II Sevgili, dost. III Kamil mürşit, tarikat piri.*

Sākī şun o zevrağ-ı şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*sākī,]*

sākinān: *Bir yerde oturanlar, ikāmet edenler, o yerin ahālîsinden olanlar II Sidretül münteḥa ahalisi.*

heft-caḥīmden olduğumuz, ma‘lūm-ı **sākinān-ı** şeş-cihet ü heft-iḳlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [*sākinān-ı, -i]*

sākivā: *Ey saki, içki dağıtan.*

[...] / Benüm **sākīyā** ol mey-i mihr-tāb (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 11*). [*sākīyā,]*

Benüm **sākīyā** ol güvārende āb / Ki āb-ı ḥayāt benden eyler ḥicāb (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 2*). [*sākīyā,]*

Benüm **sākīyā** āteş-i āb-süz / Benüm **sākīyā** āb-ı āteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*sākīyā,]*

Benüm **sākīyā** āteş-i āb-süz / Benüm **sākīyā** āb-ı āteş-fürüz (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 3*). [*sākīyā,]*

sākī: *İçki meclisinde şarap, içki sunan kimse. II Sevgili, dost. III Kamil mürşit, tarikat piri.*

Sākī-yi şīrīn-kārılar daḥi, ki her birinün evşāf-ı ḥüsn-i dil-peżīr ve leṭāfet-i / cemāl-ı ‘ālem-gīrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*sākī-yi, -yi]*

sākīnāme-i riyāzī: *Riyazi'nin Sakinamesi.*

medīḥa-ḥvān-ı zāt-ı pūr-hüner-i bī ma‘āyibüm olurlar: / Ez- **Sākīnāme-i Riyāzī** (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*sākīnāme-i riyāzī, -ı]*

sal: *Koyvermek, salıvermek.*

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-peżīr-i ‘ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u **sāl** giryān u pūr-ḡam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1*). [*sāl,]*

sal: *Far. Yıl, sene: sāl-i cedīd.*

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı hāzān-pezir-i 'ālemde, kim hāndān u hūrem / oldu, ki nice māh u sāl giryān u pūr-gam olmadı. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*sāl,*]

Senūñ müddet-i tarāvet ü letāfetūñ ve vakt-i i 'tibār u rağbetūñ her sāl-ı / ferhunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*sāl-ı,*]

salāt: *Namaz.*

[...] / māni'-i ikāmet-i **şalāt** olur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 9*). [*şalāt,*]

salāt: *Dua, Hz. Peygamber'e edilen dua.*

Ve mutarrā gül-berg-i selām u **şalāt** ve ra 'nā-ğonçe-i dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i hāşşu'l-hāşş-ı kurbiiyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*şalāt,*]

salāt: *Hakk'ın, Allah'ın rahmeti, namaz, duâ.*

Şemm eyleyince taze gül-i nev-resīdeyi / Gülşen pūr oldu bāng-ı **şalāt-ı** hezārdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*şalāt-ı, --ı*]

salāt u selāmı: *Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.*

mazmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, ṭanīn-endāz-ı / heftümīn-kıbāb-ı sipihr-i berīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*şalāt u selāmı,*]

şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā: *Allah'ın selamı peygamberlerin üzerine olsun.*

eyyām-ı sinn ü sālārı, sā'ir enbiyā-yı 'izām ve peyamberān-ı kirām, / **şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā** ve 'aleyhimü's-selām ḥāzerātınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā,*]

şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām: *Allah'ın selam ve salatları üzerine.*

eyyām-ı sinn ü sālārı, sā'ir enbiyā-yı 'izām ve peyamberān-ı kirām, / **şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā** ve 'aleyhimü's-selām ḥāzerātınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*şalavātu'llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selām,*]

şalavātu'l-llāhi'alā-nebiyyinā: *Allah'ın selamı peygamberlerinin üzerine olsun.*

'ālī-makām ve teşrīfāt-ı şerīfe ki pādşāh-ı 'ālī-'ilm, ḥāzret-i ḥvāce-i 'ālem, / şalavātu'l-llāhi 'alā-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selāmdan, der-ḥātır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*şalavātu'l-llāhi'alā-nebiyyinā,*]

sāl-hurde: *Çok yaşlı, pek ihtiyar.*

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar **sâl-hürde** ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [*sâl-hürde,]*

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve **sâl-hürde** vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*sâl-hürde,]*

sâlik: *I. Bir yola giren, bir yolda giden II. Tarikata girmiş bulunan.*

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlerdür, **sâlikî-i** tarîķ-i / düşvâr-ı zehâb-ı fakr u fenâya hezâr cânla tâlib ü râķib olup, naķş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*sâlikî-i, -î-i]*

sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde,; *Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun.*

Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i ta'zîm ve cebîn-i i'zâz u tekrîmi, / huzûr-ı Hâzret-i Âdem, **sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde**, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde,, -de]*

saman: *Tahıl taneleri alındıktan sonra kalan sapları.*

Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim senûnle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü **sāmān** olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*sāmān,]*

sāmānı: *Servet, zenginlik; rahat, huzur.*

Ve kendüñi kerem ü saķā ve baķşış ü 'aţāya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şāķib-ser-māye vü hānmānı ve bî-pāyān mâlik-i ser ü **sāmānı**, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*sāmānı,,]*

samedānı: *Allah'ın yardımıyla.*

[...] ki nûr- / ı zulmet-sûz-ı mişkât-ı zât-ı **samedānîdür**, 'amm-i nevāle, peder-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3*). [*samedānîdür,, -dür]*

sāmi'a: *İşitme gücü, duyma melekesi.*

Ben rû-siyāhı, ma'şiyet ü günāhdan, hıfz u nigāh eyle. / Bir âvāz-ı hıred-güdāz, tanîn-endāz, şimāķ-ı **sāmi'ası** olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*sāmi'ası, -sı]*

sāmi'a-pîrā: *Kulaķa hoş gelen.*

neşîd-i dil-pesend-i feraķ-fezā vü dil-keş edā **sāmi'a-pîrā** gûş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [*sāmi'a-pîrā,]*

saña: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

her dāstān-ı dil-keş beyânında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından **saña** yek şemme, izhār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*saña,*]

sañayî': Sanatlar.

nebātāt u ezhāra ki **şanāyi'-i** bedāyi'ü'l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār ve her / berg-i sebz-i gülüstān, bir ter-zebān-ı 'aẓbu'l-beyān olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*şanāyi'-i, --i*]

sandūkça: Küçük sandık.

bend ü zīver-efzā oldı ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki **şandūkça-i** gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dürer ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [*şandūkça-i, -i*]

şarîr: Gıcırtı, cızırtı.

Eyler nağam-ı **şarîrūñ** icrā / Giryen sebep-i sürür u şādî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*şarîrūñ, -ün*]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sâz-ı dil-keş-i **şarîr** olup, / mişāl-ı mengüş, gūş-ı müstemi'ānda, cāy-gîr ve bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*şarîr,*]

sātı'u'n-nūr: Yüksek ve yücelerdeki nur, ıstık.

yād idüp fütāde-i hāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kîş ü āşnāyān-ı maḥabbet- / endîş olup cebīn-i **sātı'u'n-nūr**-ı ihlāşı daḥi ziyāde mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*sātı'u'n-nūr-ı,*]

şavāmi': Tapınaklar, İbadet yerleri.

i rindān-ı mey-güsārān eylerler. / Ve mu'tekifān-ı cevāmi'-i 'ibādet ü peygüle-güzīnān-ı **şavāmi'-i** (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*şavāmi'-i, --i*]

savlecân: Çevgân, cirit oynanılan eğri sopa.

ser-i 'azîzin, kūy-ı **şavlecân-ı** fenā ve ğaltān tūb-ı hāk-ı ḥasār / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*şavlecân-ı, --ı*]

savlet: İhtişam; güç, kudret.

Māye-i heybet ü **şavlet** ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i ḥamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*şavlet,*]

şavma'a: İbadet yeri, zaviye, dervişlerin ibadet yeri.

[...] / maẓmūnıyla ‘āmil olan gūṣe-gūzīnān-ı **şavma** ‘a-i tecrīdūñ giyāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*şavma* ‘a-i,]

ve **şavma** ‘a-i ‘ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, ve halka-i meclis-i ‘ārifān ü dā’ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [*şavma* ‘a-i,]

savt: Ses, şarkı, civıltı, ötüşme.

Oldukça kaṭa‘ zebānuñ eyler / **Şavt** u nağamuñ laṭif u hoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*şavt*,]

sa’y: 1. Çalışmak, çabalamak, gayret etmek. 2. Safa ve Merve arasında gidip gelme durumu.

ihtimām ve müşemmir-sāz-ı sā’id-i **sa’y** u iḳdām oldıgım, vādī-i dil-gūṣā- / y1 inşāda daḥi edhem-i müşgīn-perçem-i qalem-i çāpūk-kademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*sa’y*,]

savdı: Avlamak.

Çeşm-i siyāh-gazālāne-nigāh-ı hūbān, bir āhū-y1 müşgīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i **şaydı**, ğarrende şīrān-ı ecemm şehlā-nergis-i ve hūmār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*şaydı*,]

sāve: Gölge.

Kāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez zemīne **sāyesi** (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*sāyesi*, -si]

sāve: Gölge || himaye, gözetme.

ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā sāyān görüp, pāye-i **sāye-i** hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāḳ-ı seb‘a-şidād ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*sāye-i*, --i]

[...] **sāye-i** sa‘ādetinde āsūde-nişīnlerdür, sālikī-i tarīḳ-i / düşvār-ı zehāb-ı faḳr u fenāya hezār cānla tālib ü rāğīb olup, naḳş-ı ber-āb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*sāye-i*, --i]

sāve: Gölgesiz, gölges olmayan.

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] **bī-sāye** serv-i pīrāye-i ḥadīḳa-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*bī-sāye*,]

sāvebān: Gölgelik, otağ.

Ve īklīl-i celīl-i velāyetle, ser-firāz u ser-bülend olan devletmendān-ı ‘ālī- / şān, ki **sāvebān-ı** hūmāyūn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*sāvebān-ı*,]

savf: Yaz mevsimi.

Ammā benden, **şayf** u şitāda, belki fūşūl-ı erba‘ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münkaṭı‘ ve germī-i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [şayf,]

sāz: Musiki || çalıp söyleme.

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i **sāz-ı** dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi‘ānda, cāy-gīr ve bi‘l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4). [sāz-ı, --ı]

sāz: Kamış, kamışlık.

Ve sen ol nā-ḥuffāzsın ki her kim senūnle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü **sāz**, belki bī-ser ü sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [sāz,,]

se: Üç.

Senūn müddet-i tarāvet ü letāfetūn ve vaqt-i i‘tibār u rağbetūn her sāl-ı / ferḥunde-fālda, **se** māhdur, ki eyyām-ı nev-bahardan ‘ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [se,]

seb‘a-şidād: Hz. Yusuf zamanında Mısır‘da geçirilen yedi kurak yıl.

ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı luṭfa şāyān görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāḳ-ı **seb‘a-şidād** ideler. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5). [seb‘a-şidād,]

sebeb: Neden, gerekçe.

Eyler nağam-ı şarīrūn icrā / Giryen **sebeb-i** sürür u şādī (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8). [sebeb-i, -i]

ezhāra, feyz-bağş-ı hayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, **sebeb-i** / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [sebeb-i, -i]

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü **sebeb** olduğımdan hezār cānla rāğıb u ṭalībüm ve bu güne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [sebeb,]

[...] / Beni **sebeb-i** bī-nevāyī ve bādī-i gedāyī zu‘m u kıyās itdün. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [sebeb-i, -i]

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu ma‘nāyı, **sebeb-i** faḥr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13). [sebeb-i, -i]

ve kirāren ḥarb u kītāl u peygār ve ceng ü cidal-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve **sebeb-i** füzūnī-i ḳudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [sebeb-i, -i]

şāyeste evzā‘ u etvār ve nā-sezā ef‘āl ihtiyār idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri **sebebiyle** şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [sebebiyle, -i, -yle]

[...] / Ben h d ma         lehv   ne     ve **sebeb-i** lu b u inbis    m. (*G  l   M  l, Di  er 342, Beyit 11*). [*sebeb-i, -i*]

sebeb-i: *Sebeḡ, neden.*

Sensin **sebeb-i** nizām-ı ‘ālem / Tedbīr-i cihān saña müselleṃ (*Gül ü Mül*, *Diğer* 276, *Beyit* 7). [*sebeb-i*,]

sebîl: *Yol, cadde.*

Lākin bir merde aña itılılā' ve āferīdeden bir ferde aña **sebīl-i** teyakkūn / u āgāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [sebīl-i, -i]

sebük: *Hafif, çabuk, seri.*

Kendüñe ser-māye-i meclis-i šādī ve bezm-i ferah u šādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmuşsın; ammā hergiz peyk-i endīše-i cihān-gerd ü **sebük-** (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*sebük-*,]

sebū-keş: *Testi taşıyan//testi çeken, şarap içen.*

[...] / Ve ‘ākibetü’l-kār hıdmet-i kavvâdî ve **sebû-keşî-i** puserân- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11*). [*sebû-keşî-i*,
]

mişadına mā-şadāk olan mekkāre-pīre-zenān gibi, kavvādī vü **sebü-keşī** vü / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr olup, süst-kadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [*sebü-keşī, -i*]

sebük-pāy: *Hızlı, şiddetli.*

bahârdur, hem-vâre du 'â-yı ömr ü devlet-i rûz-efzûnum ider. / Peyk-i **sebük-pây-ı** nesîm-i şabâ ki, seyyâh-ı
çîn-i zülfi maḥbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*sebük-pây-ı,*]

sebük-rev: *Çabuk, hızlı giden.*

Ey eblağ-ı hāme-i **sebük-rev** / İt şahñ-ı neşirde de tek ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*sebük-rev,*]

sebz: Yeşillik ot, çayır; sevgilinin ayva tüyleri.

nebâtât u ezhâra ki şanâyî'î bedâyî'ü'l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i **sebz-i** gülistân, bir ter-zebân-ı
'azbu'l-bevân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer* 292, *Beyit* 2). [*sebz-i, --i*]

sebz: I. Yeni, taze II. Yeşil.

şûret-i sürh ü **sebzuñe** nazar-endâz-ı tîtib olup hüd-bîn ü gırra olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*).
[sebzuñe, -üne]

sebzā-reng: (f.b.s.): 1. yeşil rengi. 2. esmer, karasarı. (Develioğlu, 2015:1082).

gelüp cāme-i **sebzā-rengümi** şad çāk u pāre pāre kılmışum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [sebzā-rengümi, -ümi]

Ey Gül-i la 'līn kabā, egerçi zāhiren tūti-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / **sebzā-reng** ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [sebzā-reng,]

sebbezār: (Fa.) Yeşillik, çayırılık, çimenlik yer.

nergis-i mest, zerrīn-kadehin ve lāle-i nu 'mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı **sebbezārda** def' -i derd-i ser-i humārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [sebbezārda, -da]

iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı **sebbezār**, benüm tahtgāhum; gūşe-i (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3). [sebbezār,,]

sebzgün: Yeşil renkli.

hoş-kumāş-ı **sebzgün-ı** çemeni, be-resm-i i 'zāz-ı pāy-endāz, [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 10). [sebzgün-ı, -ı]

sebzgün: Yeşil renkli.

Çemen zann eylemeñ bir **sebzgün** hārā-yı pūr mevci / Şabā şāhenşeh-i mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [sebzgün,]

sebz-per: Yeşil yapraklı, yeşil renkli, yeşil kanatlı.

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saht-pençe-i hışm u gāzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i **sebz-per** ve la 'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [sebz-per,]

seccāde: Yere serilip üzerinde namaz kılmaya yarayan eşya.

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı harām eyledi, tā ki / 'ömr-i kūtāh u tīz-refārları, bi'l-cümle, gūşe-i **seccāde-i** ta 'at u 'ibādetde gūzār (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12). [seccāde-i, -i]

seccāde-nişīn: Seccadede oturan, ibadet eden.

Ben şeyh-i **seccāde-nişīn-i** hānkāh-ı Gülşenīyüm ki tekml-i erba'īn / idüp hālvat-hāne-i gönçeden çıkmışum. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10). [seccāde-nişīn-i,]

secde-i: Şükür secdesi.

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i **secde-i** ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / huzūr-ı Hāzret-i Ādem, şallallāhu te'ālā aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*secde-i,*]

sec'-i: *Yiğit, cesur.*

dur, şeker-hvār ve kiminūn 'andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu **sec'-i** hoş-ta'bir ü pākīze-ma'ānī ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*sec'-i,*]

sehā-kīs: *Cömertliği kendine yol edinmiş olan kimse.*

Hengām-ı keremde ol **sehā-kīs** / Sīm ü zeri bezl ider kem ü bīs (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*sehā-kīs,*]

selām: *Esenlik dileme sözü.*

Ve mutarrā gül-berg-i **selām** u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u taḥiyyāt, / ol ser-meclis-i hāşşu'l-hāşş-ı kurbiyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*selām,*]

selāmet: *Esenliğe kavuşma, huzura erme.*

[...] / nā-gehānī ve bām-üftāde ferih ü faḥūr, hıramān-ı semt-i **selāmet** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*selāmet,*]

selāsil: *Zincirler halinde, zincirleme.*

nihād-ı ḥalīfetu'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āvīhtenīsi, şāyeste-i / **selāsil** ü aḡlāl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*selāsil,*]

selāsil: *Zincir(ler).*

ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « Şütür Gurbe » ve bī-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm **selāsil-i** nehy ü ḥarāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*selāsil-i, --i*]

selisü'l-kavl: *Sözün güzelliği, akıcılığı II sesin güzelliği.*

Ve ḥaberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı **selisü'l-kavl** olan / hezārān şahş-ı bī-teşhīs, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*selisü'l-kavl,*]

selīm: *Yumuşak huylu.*

idüp, ṭab'-ı **selīm-i** laṭīf-ṭab'ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı şuver-i ma'ānīdür, eşer-pezīr ü rıkkat-engīz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*selīm-i, -i*]

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.*

şükûfe-i **semen** ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*semen,]*

semt: *Taraf, yön, yol.*

rûhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlähîyi cüyân ve **semt-i** 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*semt-i, -i]*

yoğdur. / Ve hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, **semt-i** hılâfa imâle-i ligâm-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*semt-i, -i]*

[...] / nâ-gehânî ve bâm-üftâde ferih ü faḥûr, hırâmân-ı **semt-i** selâmet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12*). [*semt-i, -i]*

semt: *Taraf, yön; şehir, memleket.*

refîtaruñ bu **semti**, geşt ü güzâr itmemiş ki, hıç-kes bu bezm-i 'âlem-i pür- / şûr u ğavğâda senüñle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*semti,,]*

sen: *T. İkinci teklik şahıs zamiri.*

Mânî-i şuver nigâr-ı ma'nâ / Yokdur bu hünerde **saña** hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*saña, -a]*

Saña n'ola ey Mesîḥ güftâr / Ey feyz-nişâr u mu'ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2*). [*saña, -a]*

Sensin sebeb-i nizâm-ı 'âlem / Tedbîr-i cihân **saña** müsellemler (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*saña, -a]*

Bih-zâd **senüñle** kâm buldı / Erjeng **senüñle** nâm buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*senüñle, -üñ, -le]*

Bih-zâd **senüñle** kâm buldı / Erjeng **senüñle** nâm buldı (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 8*). [*senüñle, -üñ, -le]*

şad güne şerr ü şûr eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma'düde vü maḥşûra ki **saña** (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*saña, -a]*

Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nî **senüñle** germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*senüñle, -üñ, -le]*

Ve sen ol nâ-huffâzsın ki her kim **senüñle** hem-bezm ü hem-demlûk / eyleye, bî-berg ü sâz, belki bî-ser ü sâmân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [*senüñle, -üñ, -le]*

âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdün mi ki şöḥbet-i ḥâr-ı bed-kirdâr, **saña** tamâm (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*saña, -e]*

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng ü rûy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*saña, -a]*

Saña ne keyfiyyet dest-dâde oldı ki saḥt muṭtarib tapîde- ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*saña, -e]*

gürbe ve bî-hüde peygār u ‘arbedeyi, bî-hadd u bî-pāyān itdūñ. / **Saňa** ne diyeyüm ve ne güne nuş u pende ser-
âgāz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [saňa, -e]

tutarum, **saňa** yegān yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (Gül ü
Mül, Diğer 325, Beyit 10). [saňa, -e]

[...] māni‘-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāgat-eşerdür. / **Saňa** hîç bir kār-ı nîk u güftār-ı pesendide yok mı idi
ki kendü ef‘āl-ı (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11). [saňa, -a]

reftāruñ bu semti, geşt ü güzār itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘ālem-i pür- / şūr u gāvğāda **senüñle** bir dem, dem-
zen-i meserret ü şafā olmadı, ki anı (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6). [senüñle, -üñ, -le]

CEVĀB-I MŪL-İ ḤAMRĀ BĀ-GŪL-İ RA‘NĀ / Ey kütāh-‘ömr u zebān-dırāz, **saňa** ne güne ḥālet vākı‘ oldı,
ki (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1). [saňa, -a]

olmuşdur, senüñ ‘indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta‘bîr ve medāyih ü elķāb-ı / letāfet-nişābdan ki benüm
ḥaḳkumda lisāna gelmişdür, eger **saňa** bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [saňa, -e]

Ve füşül-ı çehārda benüm zamān u ‘ahd-i letāfet-āsārumda, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-
bahārdur, **saňa** rağbet ü i‘tibār, bîşter ü bî-şümārdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [saňa, -a]

yokdur ki baňa tağallüb ü taḥakküm idesin. / Zîrā **sen** henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pîrāye-i āgüş-ı dāye ve
cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [sen,]

sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Ammā **senüñ** ey ḥuceste-güftār / Ey sihr-beyān u mu‘ciz-āsār (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [senüñ, -üñ]

Senden bunı iderüz temennā / Koymadı dilümde derd ü miñnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [senden, -den]

Senden olur olur ise dermān / ‘Azm-ı der-i şadr-ı kām-yāb it (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 5). [senden, -den]

Ammā ol kimse ki **senden** bir cür‘a nüş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışk u fücür ve iktisāb-ı (Gül ü
Mül, Diğer 301, Beyit 6). [senden, -den]

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes **senden** dem urdı, ya‘nî senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer
302, Beyit 11). [senden, -den]

Senüñ āsîb ü gezendüñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya‘nî **senden** / birkaç kaçre ki bir libās-ı pākîzeye çekide ola
nā-pāk u mühmelāt olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [senden, -den]

ḥarābāt-ı teng ü tār, **senüñ** cāygāhuñdur. / Pākîze-dāmenān-ı kîbār u şıgār-ı ‘ālem ve pākān-ı ḥāş u ‘ām-ı benî-
Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [senüñ, -üñ]

benüm muḥibb ü hevā-hvāhlarum; rind-i bî-hüş u kallāş ve mest-i medhüş u / evbāş, **senüñ** muşāhib ü hem-
rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [senüñ, -üñ]

Senüñ āsîb ü gezendüñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya‘nî senden / birkaç kaçre ki bir libās-ı pākîzeye çekide ola
nā-pāk u mühmelāt olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [senüñ, -üñ]

bed ve akvāl-i nā-pesendüñle fahr u mübāhāt eylersin. / Ve beng ü büngi, bî-nāmūs u nengi ki **senden** ḥarāb u
vîrān ve vālîh ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [senden, -den]

Senüñ müddet-i tarāvet ü letāfetüñ ve vakt-i i‘tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı
nev-bahārdan ‘ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [senüñ, -üñ]

olmuşdur, **senüñ** ‘indüñde zebān-āvürde-i beyān u ta‘bîr ve medāyih ü elķāb-ı / letāfet-nişābdan ki benüm
ḥaḳkumda lisāna gelmişdür, eger saňa bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [senüñ, -üñ]

Senüñ buḥār-ı mağz-ḥırās-ı ḥumāruñ, derd-i ser-āver-i erbāb-ı / ‘ayş u ‘işret oldukça benüm āb-ı pür-şafāmla,
ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [senüñ, -üñ]

sen: İkinci tekil şahıs.

Ḥaclet-zedeñ olsa n’ola Erjeng / İtmiş **seni** Fāṭru’s-semāvāt (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 5). [seni, -i]

Sensin sebeb-i niẓām-ı ‘ālem / Tedbīr-i cihān saña müsellemler (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7). [sensin, -sin]

Keşretde nedīm-i bezle ḥvānsın / **Sensin** dil-i bī-enīse hem-dem (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 13). [sensin, -sin]

Sen ḥālūmi şerḥe himmet eyle / **Sen** var iken ey celīlū’l-evşāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [sen,]

Sen ḥālūmi şerḥe himmet eyle / **Sen** var iken ey celīlū’l-evşāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5). [sen,]

Kimden ideyin ümīd-i elṭāf / **Sen** var iken ey ḥuceste-ta’bīr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [sen,]

Bīn kerre olur aña peşīmān / Eyler **seni** luṭfī ile memnūn (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 15). [seni, -i]

Minnetle **seni** tamām iderler / Ğamgīnligünde şād olurlar (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11). [seni, -i]

Ey şadr-ı güzīn Ḥıdīv-i zī-şān / **Sen** zātuña lāyık eyle iḥsān (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14). [sen,]

[...] / Tā ki **sen**, pā-māl u ḥaksār u ḥakīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4). [sen,,]

Ve **sen** ol nā-ḥuffāzsın ki her kim senüñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān
olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [sen,]

Ey Mül-i bī-te’emmül, **sen** mükırr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı
kārdan bī-ḥaber ü ğāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [sen,]

Ve **sen** ḥod, pāyān-ı kārdan mülāḥaza ve endīşe kılmazsın. / Ebr-i bahārī, ‘ömr-i kütāh-ı nā-pāydāruña, çeşm-i
raḥmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [sen,]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da’vī-i müşābehet eylersin ki; ben / her ne kadar sāl-ḥurde ve ‘ömr-i bisyār-
dāde olam bihter ü mehterüm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [sen,]

[...] / **Sen** ki bir ṭabānçe-i dest-bürd-i rüzgāra, tāb getürmeyüp fütāde-i ḥāk-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4).
[sen,]

Eger **seni** rüy-ı gülğün ve ruḥsār-ı lālegūna, teşbīḥ ü tanzīr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firīb ü pür-füsūnı, baña
nisbet itdiler. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5). [seni, -i]

Sen meymenet ü bereket-i muvāfaqata niğeh-sāz ve sa’ādet ü kerāmet- / i mütāba’ata nazar-endāz ol, ki kadem-
zen-i miyān-ı āteş-i ser-keş-i (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1). [sen,]

[...] / Ve bu maḥalde şādıḳu’l-ḳavl u rāst-ğüysun, zīrā ben heşt-behişt ve **sen** (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3).
[sen,]

Sen daḥi bī-hüde / [...] (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 5). [sen,]

[...] / Ammā belā budur ki **sen**, kār-ı bed-terūnden, vechen mine’l-vücūhi, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5).
[sen,,]

Ve laḳab-ı [...] mülāḳḳab kılınup suḥre-i / dehr ve şöhr-i şehir, adlanmañ ḥod, **seni** āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı
şāfī-nihād (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11). [seni, -i]

Ey Gül, egerçi **sen**, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve hayl u haşem-i nebātāt u / ezhāra, ġālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gır (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [sen,,]

Rüzgāruñ germ ü serdin görmeyen ādem midür / Pes hāl, bu minvāl üzere ola, **senüñ** benümle niçe cür‘et-i muḥāşemetüñ (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15). [senüñ, -üñ]

Yā İbrāhīm, cenāb-ı ‘izzet-me‘ābumdan cemī‘ bendelerüm bunı temennā / vü niyāz iderler, ki henüz **sen** ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [sen,]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri.

Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükûfe-i gülzāra ve hayl u haşem-i nebātāt u / ezhāra, ġālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā **sende** o bārū-gır (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [sende, -de]

senā: Ar. Medih, övme.

Rengīn-gül-i çemenistān-ı hāmd u sipās ve bihīn-i / nev-bāve-i büstān-ı **senā-yı** bī-kıyās ol pādşāh-ı refī‘ü’l-bārgāh-ı ‘avālim-i (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2). [senā-yı,]

sena-güyan: Övgüde bulunanlar, övücüler.

[...] kerīmesince leyl ü nehār, / elsine-i hāliyye vü kālīyyeleriyle hāmid ü **senā-güyan-ı** Hāzret-i Īzid-i Kirdgār (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [senā-güyan-ı,]

seng: Katı, sert.

ḥaḳḳumda icād idüp, Sikender-nāme-i miskiyyü’l-ḥitāma **seng**, pāyān-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17). [seng,,]

seng-endāz: Mancınık.

[...] / Baña nār-ı sūzān-ı küllābgerān ile **seng-endāz-ı** mancınık-ı ta‘n olduñ. (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11). [seng-endāz-ı, --ı]

senüñ: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Hezār muḥassenāt u nīküyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / **senüñ** kabāyiḥ u bed-ḥulūguñda hīç söz ve aşlā kelām yoḳdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [senüñ,]

Ve **senüñ** ‘ömr-i kūtāhuñ ḥod yek māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5). [senüñ,]

senüñçün: Senin için.

Ey Gül-i la'lin kabā, egerçi zāhiren tūṭī-i şekker-hā gibi, perr ü bālūn / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā çi sūd, **senūñçün** bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [senūñçün,]

ser: Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.

Pâyüm **ser-i** çarḥ-ı kine-hvāh it / Ben güm-şode-nām u bī-niṣānī (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9). [ser-i,]

nergis-i mest, zerrīn-kadehin ve lāle-i nu'mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzēzārda def'-i derd-i **ser-i** ḥumārda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [ser-i,]

Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki **ser-i** bī-hūṣuñ / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kardan bī-ḥaber ü ḡāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ser-i, --i]

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü 'aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāhib-ser-māye vü ḥānmānı ve bī-pāyān mālīk-i **ser** ü sāmānı, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [ser,]

[...] ile tırāz-yāfte iken ber-mışdāk-ı kerīme-i [...] / [...] **ser-i** tevāzu' u teslīmi, pīş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [ser-i,]

ser-i 'azīzin, kūy-ı şavlecān-ı fenā ve ḡaltān tūb-ı ḥāk-ı ḥasār / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [ser-i,]

ser: Yanı başında, Gözünün önünde, Yanında.

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, **ser-i** secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u tekrīmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [ser-i,]

İzid-i Mute'āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir **ser-i** mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti ve perde-i hikmetinde nihān hezārān şuver-i leṭāyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [ser-i,]

ser: Uç.

bir şāhib-devlet mülāḥaza kılmadığımdan, **ser-i** şūrīde-i bī-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı ḥayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [ser-i, --i]

ser-: Far. Baş, kafa.

Ve mūrā'āt-i [...] **ser-** / mestān-ı medhūşa, şifte vü firīfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [ser-,]

ser- bāzum.: Korkusuz, cesur, yiğit, serdengeçti II aşık.

dīde-i 'ibret-bīnle nazar-sāz-ı müşāhede ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bāzum. [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 2). [ser- bāzum.,]

ser-āḡāz: Baş, başlangıç, ilk söz.

gürbe ve bī-hüde peygār u 'arbedeyi, bī-hadd u bī-pāyān itdūñ. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende **ser-āḡāz** eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [ser-āḡāz,]

Ve kelimât-ı bâtin-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, **ser-âğâz** eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÛL-İ ĤAMRÂ BÂ-GÛL-İ RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [*ser-âğâz,]*

ser-âğâz: *Far. 1. Başlangıç. 2. Dibaçe.*

Olduñ nağam-ı nazımla dem-sâz / Kıl nağme-i neşre de **ser-âğâz** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 14*). [*ser-âğâz,]*

ser-âğâz itmekle ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 4*). [*ser-âğâz,]*

bulup, ta'rif-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i ĥüsn-i şıfâta **ser-âğâz** ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı laţîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*ser-âğâz,]*

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-ĥây u lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u gûya **ser-âğâz** itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*ser-âğâz,]*

i'tinâya **ser-âğâz** eyledüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 3*). [*ser-âğâz,]*

cidâlde türk ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle cevâb-ı pür-'itâba, bu / perdeden **ser-âğâz** itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*ser-âğâz,]*

Mül ki bu muqaddimeyi tamâm ve bu faşlı vâşıl-ı maķâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhķaha-i istihzâ olarak **ser-âğâz-ı** güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*ser-âğâz-ı, -+-ı]*

hâl bu nevâ-yı şevķ-fezâyâ **ser-âğâz** eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*ser-âğâz,]*

ser-â-pâ: *Baştan ayağa, tamamen.*

Ve ben **ser-â-pâ** bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nî senüñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*ser-â-pâ,]*

Ey Gül-i ĥod-rüy u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-ĥvâh u / ârâyiş-cüy, **ser-â-pâ** reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*ser-â-pâ,]*

idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ'ire vü şerâre bârdan taşra vaz'-ı / kâdem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ĥalâş u berî olup **ser-â-pâ** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*ser-â-pâ,]*

güvârı nûş eyledi, **ser-â-pâ**, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitîz ve güm-kerde-i / râh-ı şu'ûr u temyîz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*ser-â-pâ,,]*

Ben ki **ser-â-pâ** 'âlem-i ĥilli, seyâĥat u temâşâ ve ser-â-ser iķlîm-i / ĥürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*ser-â-pâ,]*

ser-â-ser: *Baştan başa, tamamıyla.*

Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i ĥilli, seyâĥat u temâşâ ve **ser-â-ser** iķlîm-i / ĥürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*ser-â-ser,]*

tamâm zâhir ü hüveydâ ve **ser-â-ser** 'âlem ü 'âlemiyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i Īzid-i 'azîzû'l-'allâmdan ĥişşe-ğîr ü behremend olup zuĥûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [*ser-â-ser,]*

ser-â-ver: *Başa getiren.*

Senün buḥār-ı mağz-ı hırāş-ı ḥumāruñ, derd-i **ser-āver-i** erbāb-ı / 'ayş u 'işret oldukça benüm āb-ı pür-şafāmla,
ki (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4*). [*ser-āver-i, -i*]

serāy: Saray.

İmdi bu **serāy-ı** sipenc ü bî-bekā ve cihān-ı pür-renc ü bî-vefāda ki / bihterîn evşāfı [...] dūr, bisyār meks ü qarār
ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [*serāy-ı, --ı*]

ser-be-ceyb: Başını önüne indirmiş olan.

Benefşe, hırka-i kebūd-püş u küleh-keş-i mürîd-i ḥāşu'l-ḥāşumdur ki / hemîşe **ser-be-ceyb-** bürde-i perde-i ehl-i
murākabe vü endîşedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15*). [*ser-be-ceyb-,*]

ser-ber-āverde: Başa getirilmiş.

Ve hiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bağ-ı ḥazān- / pezir-i 'ālem-i bî-medārda, **ser-ber-āverde** vü
gerden-firāz oldukda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [*ser-ber-āverde,*]

ser-bülend: Uzun || yüksek, yüce.

Ve İklîl-i celîl-i velâyetle, ser-firāz u **ser-bülend** olan devletmendân-ı 'ālî- / şān, ki sāyebân-ı ḥümāyün-ı
[...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*ser-bülend,*]

ğuşun-ı dāniyetü'l-etraf-ı mu'allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı **ser-bülend** ü / mevzün iken bādî-i irtikāb-ı fışk u
fesād olup, perde-der-i şerm ü hicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*ser-bülend,*]

dîhîm-i ta'zîm, [...] ile / **ser-bülend** ve teşrîf-i şerîf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*ser-bülend,*]

ser-bülendî: Başı yüksek.

da'vā-yı ḥamiyyet ü ḡayretle nağme-perdāz-ı maḳām-ı ser- / bülendî, ve bî-ma'nā, iddi'ā-yı şecā'at u mübārezet
ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [*ser-bülendî, -i*]

serd: Soğuk II Sert, haşin.

Bu ḥam-ı heftüm nîlgūnda, egerçi kim nice nice **serd** ü germ ve dürüş ü / nerm mu'āyene eylemiş ve zu'muñca
mis-i naḳışu'l-'ayyār vücūduñı, püte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*serd,*]

Ve nîk u bed-i eyyāmı ve **serd** ü germ ve saḥt u nerm-i 'ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [*serd,*]

serd: Soğuk, sert.

Rüzgāruñ germ ü **serdin** görmeyen ādem midür / Pes ḥāl, bu minvāl üzere ola, senün benümle niçe cür'et-i
muḥāşametün (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*serdin, -in*]

serd-dīde: Soğuk rüzgar yemiş.

Kedüyī, köhnegān-ı germ ü **serd-dīde-i** rüzgārile da‘vī-i hem-serī vü / ber-ā-berī idüp hengāme-i sitīzi, germ ü tiz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*serd-dīde-i,]*

ser-efrāz: Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, mişāl-i kumrī, gūlām-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i **ser-efrāzumdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*ser-efrāzumdur., -umdur.]*

[...] kelāmlarınūn ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / **ser-efrāziden** nāşī, fütāde-i hāk-i pāy-ı vażī‘ ü refī‘ ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*ser-efrāziden, -iden]*

ser-efrāz: Başkalarından kolay ayırt edilen, başta gelen, seçkin, mümtaz.

ide. / Şāniyen, Seyyidü’l-mürselīn, **ser-efrāz-ı** İklīl-i celīl, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*ser-efrāz-ı,]*

ser-efrāz: Başını yukarı kaldıran, benzerinden üstün olan. || Önder.

[...] / Vezīrān-ı cihānuñ şān u şevketle **ser-efrāzı** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [*ser-efrāzı, -ı]*

ser-efser: Baş tacı.

ser-efser-i mihr-i ‘ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle bizüm üzerimūze da‘vī-i / fażilet ve taleb-i meziyyet kıldūñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*ser-efser-i, -āndan]*

ser-firāz: Benzerlerinden üstün olan.

Ser-firāz olur o ‘ārif ki ola efgende / Ve kendūñi yād u ferāmūş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*ser-firāz,]*

Ve İklīl-i celīl-i velāyetle, **ser-firāz** u ser-bülend olan devletmendān-ı ‘ālī- / şān, ki sāyebān-ı hümāyūn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [*ser-firāz,]*

ser-firāz: 1. Başını kaldıran, yücelere, yükseklerle uzanan. 2. mec. Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.

Yek-bāre, gürüh-ı hūbān-ı ‘işve-perdāza nıgeh-endāz ol, tā ma‘lūm / idinesin ki cemī‘isinden bālāter ü **ser-firāzum**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*ser-firāzum.,]*

ser-fürü: Baş eğmek, itaat etmek l minnet etmek.

selāma, kisvet-i cür'ada, ne gūne, **ser-fürü** vü hāk-būsī eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [*ser-fürü,]*

ser-fürü-bürde: Baş eğmiş, söz dinlemiş; başı koparılmış.

oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm ü hacāletden **ser-fürü-bürde-i** giribān-ı peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [*ser-fürü-bürde-i, --i]*

ser-gerdān: Şaşkın, perişan l âşık.

[...] / Nice zamān, **ser-gerdān-ı** bādiye-i cehl ü hüsran olup, delālet-i cehālet ü (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8*). [*ser-gerdān-ı,]*

ser-gerdān: Şaşkın, perişan.

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ğurūr u istikbār / olup, la 'in-i bī-dīn, giriftār-ı ğull-ı zūll-i la 'net ü nefrīn ve **ser-gerdān-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*ser-gerdān-ı,]*

ser-geşte: Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.

Ba 'd-ez-īn, bu **ser-geşte-i** deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla 'a-fermā-yı şāḥife-i ḥāl-i perişān-me 'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*ser-geşte-i, --i]*

ser-girān: Far. 1. Geçkince sarhoş. 2. Mahmur. sergirānī: Sergirānlık.

i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār ğuftār-ı nā-sezā vü / ḥātīr-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-i mertebe, **ser-girānī-i** (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [*ser-girānī-i, -i]*

serhengān: Bekçiler.

Ve beng, ki ğüşāyiş-baḥş-ı dil-i bī-tāb u tengdür, **serhengān-ı** dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*serhengān-ı,]*

ser-hošān: Sarhoşlar.

Belki peyveste gül-bāng-ı nūş-ā-nūş ve hem-vāre, bülend- / na 'ra-i hoş-bād-ı **ser-hošān-ı** bī-hūşı, ğuş idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 1*). [*ser-hošān-ı,]*

seri: Çabuk, hızlı.

vü endişe; Mül de **seri**, keşide-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriġü 'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*seri,]*

serî'an: *Çabuk, hemen, sür'atle.*

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, **serî'an** mütevârî-i
hücre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*serî'an,]*

serîr: *Taht.*

idüp mazhar-ı merhamet ü 'âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa'âdet / ve şadr-pîrâ-yı **serîr-i** devlet-i vezâret olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*serîr-i, --i]*

aḥadiyyet ve şadr-ârâ-yı **serîr-i** nübüvvet. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [*serîr-i, --i]*

serîr: *Taht II Makam.*

Yokdur keremünde büy-ı minnet / Ey pādşeh-i **serîr-i** 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*serîr-i, -i]*

serî'ü'z-zevâl-ı: (*Ar.*) *Yok olmaya gidici, yok olma yolunda olan.*

Ve ey mişâl-ı dem-i **serî'ü'z-zevâl-ı** şubḥ, kem-beḳā vü bî-vücüd. / Ve ey mânend-i şafâḳ-ı zûd-fenâ vü ḥün-
âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*serî'ü'z-zevâl-ı,]*

ser-keş: *Far. İnatçı, dik başlı.*

Serv-i **ser-keş** ü âzâde-i bağ, mişâl-i kumrî, ḡlām-ı tavḳ-ber-gerden-i / ḳadd-i ser-efrâzumdur. (*Gül ü Mül,*
Diğer 296, Beyit 13). [*ser-keş,]*

ser-keş: *Inatçı; kafa tutan; asi.*

Sen meymenet ü bereket-i muvâfâkata nigeḥ-sâz ve sa'âdet ü kerâmet- / i mütâba'ata nazar-endâz ol, ki ḳadem-
zen-i miyân-ı âteş-i **ser-keş-i** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [*ser-keş-i,]*

ser-keş: *Haşinlik; sersemlik.*

[...] / Pest ider ḳadrini âḫîr ḳişinüñ **ser-keşlûk** (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 5*). [*ser-keşlûk, -lûk]*

ser-levḥa: *El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.*

endâz-ı naḳş-ı **ser-levḥa-i** baḥt-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâḥ-ı her heft-girde-i bî-tınâb u sûtunda ve bu sâḥa-
ı faşîḥü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*ser-levḥa-i, -i]*

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîḡü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ḥasb,
ḥamrîyyelerinde naḳş-ı **ser-levḥa-i** vukû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*ser-levḥa-i, -i]*

ser-māye: *Sermaye.*

Kendüñe **ser-māye-i** meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmaḳ / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*ser-māye-i,]*

duḡter-i rez iken, ‘acībe vü ġarībedür ki kendüñi **ser-māye-i** / kuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zānn idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*ser-māye-i,]*

ser-meclis: *Topluluğun başı.*

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u šalāt ve ra‘nā-ġonçe-i dūrūd u ṭaḡiyyāt, / ol **ser-meclis-i** ḡaṣṣu‘l-ḡaṣṣ-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*ser-meclis-i,]*

[...] / Oldur ol **ser-meclis-i** peygamberān kim cümlesi (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 3*). [*ser-meclis-i,]*

ser-mest: *Sarhoş, kendinden geçme.*

şütür-i **ser-mest** gibi cūş idüp keḡ-i ġazab u kīni, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taṣaddī ve Güle dürtüştāne ḡıṭāb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*ser-mest,]*

henüz gül-āb -ı ḡoş-büy-ı revānum. / Ey Mül, eger böyle **ser-mest** ü bī-hūş ve ḡarāb-ı bī-şu‘ūr u medhūş (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [*ser-mest,]*

ser-pūs: *Far. Başa giyilen her türlü kisve.*

[...] / Ve her kimse ki ifrāt üzere **ser-pūş** endāz-ı ṭabaḡçe-i kaḡkaḡa olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*ser-pūş,]*

ser-rişte: *Far. 1. İp ucu, manevî tutamak.*

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşül-ı erba‘ada, **ser-rişte-i** meyl ü / maḡabbet, ġüsiste vü münḡaṭı‘ ve germī-i bāzāruma gezend ü ḡalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10*). [*ser-rişte-i,]*

ḡavlince, farkı, pādan farka iḡtidārı ḡalmayup, bī-iḡtiyār, medhūş u bī-hūş oldu. / Ve **ser-rişte-i** mübāḡeşe vü münāḡaşayı daḡı, rübūde-i dest-i istiṭā‘at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [*ser-rişte-i,]*

ser-şār: *Ağzına kadar dolu.*

nergis-i mest, zerrīn-ḡadeḡin ve lāle-i nu‘mān piyālesin, leb-rīz ü **ser-şār** idüp, / miyān-ı sebzēzārda def‘-i derd-i ser-i ḡumārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*ser-şār,]*

Ve her çend sāġar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya‘nī kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rūḡ-fezāmıla, **ser-şār** u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*ser-şār,]*

ser-tābe-kadem: *Baştan ayağa kadar.*

rūḥ-ı revān ve **ser-tābe-ḳadem** cānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4*). [*ser-tābe-ḳadem,]*

ser-tīz: *Ucu keskin II Keskin pençe.*

ḥadeng-i ḡonçeyi, **ser-tīz** ü bürrān ve tīg-i bī-dirīg-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ser-tīz,]*

ḥadeng-i ḡonçeyi, **ser-tīz** ü bürrān ve tīg-i bī-dirīg-i zebānı, keşīde-i ḡılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*ser-tīz,]*

serv: *Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç; uzun boylu sevgili.*

Ḳāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir **servdür** düşmez zemīne sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*servdür, -dür]*

server: *Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.*

Fitne ola mest-i ḥāb-ı rāḥat / ‘Aşırında o **server-i** zamānuñ (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*server-i,]*

Ve ḡüftār-ı lülü-bār-ı **server-i** kā’inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istiḥyā itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*server-i,]*

serv-i: *Servi || servi boylu güzel.*

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bağ, mişāl-i ḡumrī, ḡulām-ı ṭavḳ-ber-gerden-i / ḳadd-i ser-efrāzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*serv-i,]*

fīrāz-ı menābir-i **serv-i** bālāda ḥuṭbe-i belāḡat-‘unvānın benüm nām-ı / bülend-rütbe-i nīkū-encāmuma ḳırā’at eyler: (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 2*). [*serv-i,]*

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-ḡül-i zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye **serv-i** pīrāye-i ḥadīḳa-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*serv-i,]*

ser-zede: *Baş göstermek, uç vermek.*

[...] / bu sāhire-i ḡāmire-i ḡabrādan **ser-zede** vü āşkār olan eṣcār-ı pür-berg ü bār ve (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*ser-zede,]*

serzeniş: *Başa kakma, sitem.*

olmaḡla ḥavāle-i nīş-i tevbiḥ ü **serzeniş** eyledün. / Ve āḡāḥ u ḥaberdār olmadun, ki defīne vü genc, künc-i ḥarābezārda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [*serzeniş,]*

Baḥa niçün ḥavāle-i nīze-i **serzeniş** ü sitīz idersin? / Ma’lūmuñ degül midür ki bu ma’nā, ya’nī aḥḳām-ı ḥillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*serzeniş,]*

serzenîs: *Başa kakma, takaza.*

hakqumda ne mertebe kıl u kâl ve **serzenîş-i** bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyledüñse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlünü ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*serzenîş-i,]*

sevb: *Elbise.*

Senün âsib ü gezendün, bir **sevb-i** nazîfe, resîde ola, ya'nî senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîze çekide ola
nâ-pāk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*sevb-i, --i]*

seyâhat: *Şhirden şhire, ülkeden ülkeye yapılan yolculuk, uzak yerlere yapılan gezi.*

Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i hîlli, **seyâhat** u temâşâ ve ser-â-ser iklîm-i / hürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*seyâhat,]*

seypi: *Ar. Kılıç.*

Âşaf-ı Bermekî kerem, şāhibü 's-**seypi** ve'l-ķalem; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8*). [*'s-seypi,]*

seyl-âb: *Sel.*

ārām u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i **seyl-âb-ı** eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'āşık-ı zār, sū-be-
sū geşt ü güzārda ve cür'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*seyl-âb-ı, --ı]*

seylî: *Sel, tufan.*

[...] / Bād-ı şabā, **seylî-i** dest-i sahtla, bî-hüde dehen-i perişān-suhanuñı, çāk u (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11*).
[*seylî-i,]*

sevr: *Gezinti, gezme l temaşa, manzara.*

gürüh-â-gürüh, **sevr-i** şahrâ vü çemenzâra ve geşt-i deşt ü kühsâra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*).
[*sevr-i, --i]*

zemîne, anlaruñ şadaķa-i seri, dîde-i teri, ne güne âb-rîzân iderüm. / Gül-geşt-i taraf-ı gülşene ve **sevr-i** şahın-ı
çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*sevr-i, --i]*

sevvâh: *Gezen, gezgin.*

bahârdur, hem-vâre du'â-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzûnum ider. / Peyk-i sebük-pây-ı nesîm-i şabâ ki, **sevvâh-ı** çîn-
i zülf-i maħbûbân ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*sevvâh-ı, -ı]*

sevvāle: Akıcı olma.

[...] / Ben yākūt-ı **seyyāle-i** cān ve la'l-i müzāb-ı rūḥ-ı revānum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14*). [*seyyāle-i,*]

seyyidü'l-mürselin: Peygamberlerin efendisi, başı(Hz. Muhammed).

ide. / Şāniyen, **Seyyidü'l-mürselin**, ser-efrāz-ı İklīl-i celīl, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*seyyidü'l-mürselin,,*]

seyyidü's-sakaleyn: İns ve cinnin Peygamberi (Hz. Muhammed).

[...] / **Seyyidü's-sakaleyn** ü mefḥar-i 'ālem, ya'nī ḥazret-i Muḥammedü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5*). [*seyyidü's-sakaleyn,*]

sezā: Far. Lâyık.

Ben bendelige revā degülsem / Bir ḥıdmetüne **sezā** degülsem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 13*). [*sezā,*]

sezā: 1. hak. doğru. gerçek, 2. layık, müstahak, hak etme. 3. daha iyi. daha hayır|ı.

Saḥa ki âteş-i zebāne-keş-i küllābger, her dem cezā vü **sezānı** virürken / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinā idüp dem-zen-i müfāḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*sezānı, -nı*]

sezādur: Yaraşır, uygun, münasip, layık.

Ve bu kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr ü imlā olmak şāyān u / **sezādur**, mülāḥaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*sezādur,,*]

sezāvār: Münasib, uygun, layık, şayan.

me'ābına **sezāvār** u elyāk u aḥrādur ki meclis-i ḥoş-ṭarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*sezāvār,*]

zindegānī-i bī-şümār ile i'tinā vü iftiḥār, 'inde'l-'uḳalā şāyeste vü **sezāvār** / olmaduğı [...] 'ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*sezāvār,*]

[...] dur, raḥmet ü ḡufrāna / muḥtāc u **sezāvār** ve şāyānlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*sezāvār,*]

sidre-pervāz: Son uçta uçan.

[...] / teng ü tār ve köhne bir ḥarābezār olup, hümā-yı **sidre-pervāz-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*sidre-pervāz-ı,*]

sıfât: *Vasıf, özellik.*

Mu‘cizâtı câminuñ bir cür‘asına teşne-leb / Zât-ı mekremet **sıfâtlarına**, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*şifâtlarına, -larına*]

bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i hüsn-i **şifâta** ser-âğâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı latîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*şifâta, -a*]

sıfât: *Bir kimse veya şeyin sahip olduğu nitelik; şekil, biçim.*

Şu‘arâ-yı rûşen-rây-ı Rûm, bu güne menkıbe-pîrâ-yı **sıfât-ı** şafâ- / mevsûmumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*şifât-ı, -ı*]

Rûz-ı firûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu‘âşirân-ı şafâ-kîşâna, **şifât-ı** / ‘atâ vü saḥâ, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [*şifât-ı, -ı*]

Ve şâḥibi sâ‘ir şüc‘ân-ı zî-şân gibi, ki maşdüka-i **şifât-ı** şecâ‘atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*şifât-ı, -ı*]

sığâr: *Küçük II Sıgmak.*

ḥarâbât-ı teng ü târ, senüñ câygâhuñdur. / Pākîze-dâmenân-ı kîbâr u **sığâr-ı** ‘âlem ve pākân-ı ḥâş u ‘âm-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*sığâr-ı,]*

sihr-bevân: *Sihir açıklayan.*

Ammâ senüñ ey ḥuceste-güftâr / Ey **sihr-bevân** u mu‘ciz-âşâr (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10*). [*sihr-bevân,]*

sikencübîn: *Sirke ve balla yapılan bir tür tıbbi macun, çeşitli türleri bulunur.*

Şofrâ-yı ğamuñ **sikencübîni** / Âb-ı ciger ü ḥayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*sikencübîni, -i*]

sikender: *Büyük İskender.*

Güftâr-ı Mesîḥ ile hem-dem / Luṭfuñ durur ey **Sikender-i** ‘aşr (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 7*). [*sikender-i, -i*]

sikender-nâme: *Ahmedi'nin meşhur eseri olan İskendername.*

ḥaḳkumda icâd idüp, **Sikender-nâme-i** miskiyyü‘l-ḥitâma seng, pâyân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 17*). [*sikender-nâme-i, -i*]

sımâh: *Delik. II Bir şeyin, gökyüzünün bilinmeyen en uç noktası.*

Ben rû-siyâhı, ma'şiyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hıred-güdâz, tanîn-endâz, **şımâh-ı** sâmi'ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*şımâh-ı,]*

sinn: Yaş.

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i **sinn** ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*sinn,]*

sinn ü sâlları: Doğumdan itibaren yaşanan süre, ömür.

eyyâm-ı **sinn ü sâlları**, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm ve peyamberân-ı kirâm, / şalavâtü'llâhi 'alâ-nebiyyinâ ve 'aleyhimü's-selâm hażerâtınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [*sinn ü sâlları,, -ları]*

sipâh: Far. Asker.

'Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı **sipâh-ı** nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ'-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*sipâh-ı, --ı]*

Ey Gül, egerçi sen, **sipâh-ı** şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*sipâh-ı, --ı]*

sipâs: Far. Hamd, şükür, sena, mahmidet.

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hamd u **sipâs** ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*sipâs,]*

Rengîn-gül-i çemenistân-ı hamd u **sipâs** ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [*sipâs,]*

sipehbüd: Başkomutan.

Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı şükûfe-i gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp **sipehbüd** ü sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6*). [*sipehbüd,]*

sipeh-sâlâr: Başkomutan, serasker.

Şehen-şâh-ı cihân-gîrûñ **sipeh-sâlâr-ı** manşûrî / Niçe **sipeh-sâlâr-ı** manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı fitne vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*sipeh-sâlâr-ı, -ı]*

Şehen-şâh-ı cihân-gîrûñ **sipeh-sâlâr-ı** manşûrî / Niçe **sipeh-sâlâr-ı** manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı fitne vü şerr ü şûr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*sipeh-sâlâr-ı, -ı]*

Ve **sipeh-sâlâr-ı** hayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i şehlâ, kemâl-i şafvet-i âyine-i didâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*sipeh-sâlâr-ı, -ı]*

sipenc: Konaklama yeri, konuk evi, misafirhane II. Dünya III. Konuk, misafir.

İmdi bu serây-ı **sipenc** ü bî-bekâ ve cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dūr, bisyâr meks ü qarâr ve (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1). [sipenc,]

siper: Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey: kale siperi, gemi siperi. siper-i sâika: Paratöner denilen yıldırım aleti.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten **siper** olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [siper,]

siper: Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten **siper** olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [siper,]

sipihri: Felek || gök || talih.

Gördüm nice miñnet-i **sipihri** / Çekdüm nice cām-ı zehr-i dehri (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1). [sipihri, -i]

sipihri-i: Felek || gök || talih.

[...] / Nümüne-nümā-yı **sipihri-i** berîn ve hevā-yı feraḥ-fezā-yı subḥ-dem; (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9). [sipihri-i,]

mazmūnınca gül-bāng-ı pey-ender-pey-i şalāt u selāmı, ṭanīn-endāz-ı / heftümīn-kıybāb-ı **sipihri-i** berîn ider. (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5). [sipihri-i,]

perdāz-ı **sipihri-i** berîn ve nāle vū āh-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ğırīv ü enīn-i / derdmendān, ṭanīn efgēn-i mesāmī'-i mütemekkinān-ı 'illiyyīn olup, der- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13). [sipihri-i,]

sirkencüb: Sirke, bal ve suyla yapılan bir içecek.

Sirkencübīn, ki şifā-yı bî-mārān-ı ḥazīn ve devā-yı ḥaste-dilān-ı pür-āh u / enīndūr, bezm-i ḥandān-ı rāsīḥü'l-erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [sirkencübīn,,]

sitāviş: Far. Methediş, öğüş.

[...] / yolından medḥ ü **sitāviş** kılduñ ve bu ma'nāyı, sebep-i faḥr ve bādī-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13). [sitāviş,]

sitāviş-i: Övme veya övgü.

haberdār degülsin ve tahşîl-i yakîn itmemişsin ki **sitāyiş-i** bihîn ve / maḥāmid-i nîkūterîn oldur ki zebān-ı bî-zebān-ı aḥyār-ı pesendide eṭvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*sitāyiş-i,]*

sitem: Zulüm, eza, cefa.

ḡam-efrūḡte-i teḡālībāt-ı kâ`inâtda hezār-bār, nār-ı **sitem-i** havādiş-i / rûzgār ile suḡte idüp, iḡrāz-ı rûtbe-i kemāl ve tamām-ı mertebe, puḡte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*sitem-i,]*

ve **sitem-i** ḡamiyyet-engîzden tekāver-i saḡt-ser-i şabr u karar, `inān-ı `aḡl u / ḡuşı, (dest-i taşarruf u iḡtiyārdan alup pehnā-yı bî-intihā-yı ḡîl u ḡāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*sitem-i,]*

sitem-fezā: Zulüm, eziyet artıran (yapan).

Bir cür`a-i luḡf iderler in`ām / Luḡf eyleseler **sitem-fezādur** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 9*). [*sitem-fezādur, -dur]*

sitem-keş: Eziyet, sitem çekenler.

Pes ān-gāḡ, tekāver-i çapük-rev-i endîşeye, şahrā-yı bî-pāyān-ı tefekkürde / ne ḡadar irḡā-yı `inān-ı cevalān itdüm; ben bî-kes ü **sitem-keş-i** rûzgārî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*sitem-keş-i, -i]*

sitîz: Kavga II çekişme.

Ḳaṭ` eyledi fitne vü **sitîzi** / Hıfzı o ḡadar ki tā ḡiyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*sitîzi, -i]*

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülûn dîk-i âteşdān-ı kînesi, / cūş idüp buḡār-ı **sitîz** ü ma`reke-şu`ūd-ı muḡa`ar-ı dimāḡ ve `arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*sitîz,]*

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülûn dîk-i âteşdān-ı kînesi, / cūş idüp buḡār-ı **sitîz** ü ma`reke-şu`ūd-ı muḡa`ar-ı dimāḡ ve `arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*sitîz,]*

ḡüvārî nūş eyledi, ser-ā-pā, âteş-i şerāre-engîz-i ceng ü **sitîz** ve ḡüm-kerde-i / rāḡ-ı şu`ūr u temyîz olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*sitîz,]*

Baḡa niçün ḡavāle-i nîze-i serzeniş ü **sitîz** idersin? / Ma`lūmuñ degül midür ki bu ma`nā, ya`nî aḡkām-ı ḡillüm, nüzül-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*sitîz,]*

sitîzi: Kavga II çekişme.

Kedüyî, köhnegān-ı germ ü serd-dāde-i rûzgārile da`vî-i hem-serî vü / ber-ā-berî idüp hengāme-i **sitîzi**, germ ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*sitîzi,,]*

sivāḡ: Kara, esved.

Baḡtum meḡer itdi Ḥaḡ Tebārek / Bu ḡüne **sivāḡ** u nā-mübārek (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15*). [*sivāḡ,]*

Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı hāş u micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı **siyāhdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [*siyāhdur*., -dur]

siyāh: *Kötü, iyi olmayan.*

[...] / Bir mıkdar tāvusvār, pāy-ı zışt ü **siyāhuña** nigāh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*siyāhuña*, -uña]

siyāh: *Siyah, kara renk.*

Çeşm-i **siyāh** gāzālāne nigāh-ı müşgīn-müdur, fitrāk- hūbān, bir āhū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm ve şehlā-nergīs-i hūmār-ālūde-i şāhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [*siyāh*,]

siyāh: *Siyah, kara.*

Ey rüşen iden cihānı tābı / Her rüz-ı **siyāhuñ** āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*siyāhuñ*, -uñ]

siyāh-: *Kararmış (günahkar bağlamında).*

siyāh- mestāne-nigāh-ı dil-berānuñ ruhsār-ı tābdār u raşşānları / üzere bī-şūmār berterī vü meziyyet ve bisyār bīşterī vü fażiletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*siyāh-*,]

siyāh-mest: *Çok esrik, çok sarhoş.*

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başīret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i **siyāh-mest-i** dil-berān-ı şūh-meşreb ü şūr-efgenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*siyāh-mest-i*,]

siyeh: *Siyah.*

Niçe hayretde kōmaz (ādemi ol gözler kim / Sürmesüz ola **siyeh** meysüz ola mestāne (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4*). [*siyeh*,]

siyeh: *Siyah, kara.*

Çıkardı erba'īnin tekye-gāh-ı gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı **siyehle** olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*siyehle*, -le]

siyehfām: *Siyah renkli.*

Bir kimsenüñ hāl-i bed-melāli, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i hāk-ı **siyehfām** ola ve ben dil-şikesteyi hūrd u mürd (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1*). [*siyehfām*,]

siyeh-mest: *Körkütük sarhoş.*

ve **siyeh-mestligi** ve evzâ‘-ı « Şütür Gurbe » ve bî-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i helâlüm selâsil-i nehy ü ħarâma giriftâr oldu. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*siyeh-mestligi, -ligi*]

siyeh-püş: *Siyah örtü II Sevgilin saçları.*

zîver-efzâ-yı rüy-ı zemîn, insânu‘l-‘ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya‘nî ħâtûn-ı siyeh- / püş ka‘betü‘llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*siyeh-püş,]*

sîm: *Gümüş.*

Biñ **sîm** ü zeri iderler işrâf / Ammâ ki gelince râh-ı Ħaĥĥa (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*sîm,]*

Hengâm-ı keremde ol seĥâ-kîş / **Sîm** ü zeri bezl ider kem ü bîş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*sîm,]*

sîm-i: *Gümüş renkli.*

şîrîn-tebessüm-i ħemen, be-tarîĥ-i şükürâne, (4) dâmen dâmen nişâr-ı **sîm-i** nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kııurlar. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*sîm-i,]*

sîmîn-endâm: *Gümüş boylu.*

reng ü ħüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i **sîmîn-endâm** u ĥoř-eşvâr olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [*sîmîn-endâm,]*

sîmîn-kâse: *Gümüşten kase.*

âsmânı, yed-i mü‘eyyed-i ħudreti, perdâĥte vü pîrâste kııup rûzân u şebân / zerrîn-sâĥar-ı âftâb-ı raĥşânı ve **sîmîn-kâse-i** mâĥ-ı tâbânı, dâ‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*sîmîn-kâse-i,]*

âsmânı, yed-i mü‘eyyed-i ħudreti, perdâĥte vü pîrâste kııup rûzân u şebân / zerrîn-sâĥar-ı âftâb-ı raĥşânı ve **sîmîn-kâse-i** mâĥ-ı tâbânı, dâ‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*sîmîn-kâse-i,]*

sîne: *Sine, göĥüs, yürek.*

berr-i pür ĥarr-i cehâlet olan güm-reĥânı ki dil-teşnegî-i ĥarâret-i / dâlâletden **sîne-i** bî-seĥîneleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u tebleri, ħâk ħâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*sîne-i, --i*]

sîne-rîş: *Göĥsü yanmış(lar).*

Andan göremez ruĥ-ı nevâziş / Ey merhem-i zaĥm-ı **sîne-rîşân** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*sîne-rîşân,]*

sîrâb: *Suya doymuş, suya kanmış.*

Ebr-i keremüñle eyile **sîr-âb** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 12*). [*sîr-âb,]*

gülgüle-pîrâ bir bülbül ve bâde-i gülgünla memlû her cām-ı şarâb-ı nâb, bir / gül-i **sîr-âb** olduğı eyyâm-ı şafâ,
encâmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*sîr-âb,]*

Ben bir nûr-ı sürûrum, ki çün piyâle-i billûr ile âmîziş idüm, piyâleyi, / mişâl-i lâle-i pür-jâle, **sîr-âb** u şad-âb
eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*sîr-âb,]*

sofrâ: *Sofra.*

Şofrâ-yı ğamuñ sikencübîni / Âb-ı ciger ü hayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*şofrâ-yı, -yı]*

sohbet: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Ve bâde-nûşân-ı aşhâb-ı **sohbet**, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı telâtüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-şarab-ı
cüybârda, zevrağ-ı şahbâyla cihân cihân ‘ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*sohbet,]*

Ve güş-güzâruñ olmadı, ki ben cem ‘iyyet-sâz-ı aşhâb-ı **sohbet** ü ‘ayş / ve germiyyet-endâz-ı cem ‘iyyet-i bî-gâne
vü hvîşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [*sohbet,]*

cilvegâhuñdur, ârzüyî vü rağbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germî-i ülfet ü **sohbet** / içündür. [...] (*Gül ü Mül,
Diğer 333, Beyit 6*). [*sohbet,]*

Ve hezârân merdümân-ı bed ü nîk ve ‘âlimân-ı rûşen-zâmîr ü câhilân-ı / dil-i târîk ile ihtilâf u **sohbet** ve imtizâc
u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [*sohbet,]*

Ve şahâbe-i ‘âlî-makâmdan rıdvânu’l-lâhi te‘âlâ ‘aleyhim ecma‘în / nice devletmend, beni dâhil-i meclis-i
kirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü **sohbet** (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*sohbet,]*

sohbet-i: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdüh mi ki **sohbet-i** hâr-ı bed-kirdâr, saña tamâm (*Gül ü Mül, Diğer
305, Beyit 13*). [*sohbet-i,]*

[...] / Çünkü **sohbet-i** enîs-i nâ-cins ve hem-dem-i nâ-hemvârdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*).
[*sohbet-i,]*

söyledi: *Söylemek, demek.*

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper
olup **söyledi:** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*söyledi:,]*

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper
olup **söyledi:** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*söyledi:,]*

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavl.

Gerçi ikidür zebānuñ ammā / Bir **söz** mi çıkar hilāf-ı ma'nā (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6). [söz,]

Hezār muhassenāt u nîküyî, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senün kabāyih u bed-hūlūguñda
hiç **söz** ve ašlā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [söz,]

sü-be-sü: Taraf taraf, her taraf, her yan.

ārām u qarār olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişāl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i ğam-dîde 'aşık-ı zār, **sü-be-sü** geşt ü güzârda ve cür'a-i jāleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [sü-be-sü,]

subh: Sabah.

Ve ey mişāl-ı dem-i serî'ü'z-zevāl-ı **subh**, kem-bekā vü bî-vücüd. / Ve ey mænend-i şafağ-ı zûd-fenā vü hün-
ālūd, tā-çend tezerv-mænend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [subh., -ı]

subhānî: Her türlü noksandan uzak, yumuşak huylu.

Görmez misin ki âyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki hikmet-nizām-ı **subhānîdür**, celāluhu, kelām-ı celle benüm
şân-ı (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12). [subhānîdür,, -dür]

subh-dem: Sabah vaktinde, sabahleyin.

[...] / Nümüne-nümā-yı sipihr-i berîn ve hevā-yı ferağ-fezā-yı **subh-dem**; (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9).
[subh-dem,,]

süd: (Fa.) Kazanç, yarar.

Ey Gül-i la'lîn kabā, egerçi zāhiren tūî-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā
çi **süd**, senünçün bir suhan-ı (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1). [süd,,]

sudā': Baş ağrımak, rahatsızlanmak.

[...] / gül-âb-ı muşaffādur, def' ü ref'-i **sudā'** iderler. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 5). [sudā',]

sudā': Baş ağrısı II Rahatsızlık.

Keşret-i istismāmuñ, bādî-i renc-i **sudā'** ve bā'ış-i ālām-ı zükām / iken niçün yine şemîm-i müşg-bāruñla iftiḥār
kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [sudā',]

sūdāyī: *Kazançlı, kârlı.*

[...] / Ey çün Kārūn, bî-şümār zerdār u **sūdāyī**. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*sūdāyī*,]

sudūr: *Ortaya çıkma.*

bulup, ta‘rîf-i fazîlet-i gevher-i zāt ve tavşîf-i hüsn-i sıfâta ser-âgâz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-
i **şudūr** olan nağamât-ı laîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*şudūr*,]

[...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme gûş-güzâruñ olmadı mı ki suhan-sencân-ı maķâm-ı ‘Acemden **şudūr** idüp
mengüş-ı gûş-ı cihāniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*şudūr*,]

sūfî: *A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.*

İnkâr itme **şūfî** şarābuñ menāfi‘in / Üstād-ı hikmet öyle buyurmuş kitābda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*). [*şūfî*,]

sufûf: *Saflar, sıralar, diziler gibi.*

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda **şufûf-ı** sipāh-ı nev-bahārān ve şunûf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükûfe vü
ezhār-ı gün-a-gündan kināyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*şufûf-ı*,]

sūhan: *Far. Söz, kelām.*

[...] / diyü, pîrāmen-i dāmen-i **suhan-ı** bî-hılāfımı, ālūde-i ālāyış-ı dūrüg-ı bî- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 10*).
[*suhan-ı*, -ı]

Ey Gül-i la‘lîn kabā, egerçi zāhiren tūtî-i şekker-hā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü hoş-nümādur, ammā çi sūd,
senüñçün bir **suhan-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*suhan-ı*, -ı]

sūhan: *Söz, kelam II Şiir.*

Kaṭ‘ olsa zebān-ı nükte-pîrā / Kalmaz **suḥana** mecāl aslā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*suḥana*, -a]

suhan-: *Söz, kelam II Şiir.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs zemīnden bir **suhan-** āšnā vü / hoş-edānuñ, maķām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
icād ve nevā-pîrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*suhan-*,]

suhanı: *Söz, kelam.*

ü nikât-ı reng-âmîz **suhanı**, şu 'belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ'ire-i i'tidâlden resîde-i makâm-ı kıl u
kâl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*suhanı*,,]

suhan-sencân-ı: Âlemin sözü tartarak söyleyenleri.

[...] / Ve hasb-ı hâlümde bu zemzeme güş-güzârûñ olmadı mı ki **suhan-sencân-ı** makâm-ı 'Acemden şudür idüp
mengüş-ı güş-ı cihâniyân olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*suhan-sencân-ı*, --ı]

suhanver: Güzel söz söyleyen, güzel söz söyleyici.

Ammâ bu mecmû'-ı niyâzmendi vü şenâ-geri, ki nizâmü'l-mülk-i / memâlik-i nazm u **suhanveri** ve Husrev-i
kalem-rev-i ma'ânî-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*suhanveri*,]

suhre: Maskara.

Ve lakab-ı [...] mülakka kılınup **suhre-i** / dehr ve şöhre-i şehri, adlanmañ hüd, seni âhîr halvet-hâne-i zâhidân-ı
şâfî-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*suhre-i*, -i]

sühte: Yanmış, yanık.

ğam-efrûhte-i tekalîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile **sühte** idüp, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl
ve tamâm-ı meretebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*sühte*,]

sükker: Ar. Şeker.

Âmîziş ider çü **sükker** ü şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15*). [*sükker*,]

Ve birâder-i digerüm hall-i helâldur, ki hem-kâse-i **sükker-i** mükerreri / lezzet-resândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 7*). [*sükker-i*, --i, -]

sülevmân: 1. Hz. Süleyman.

Hem-hâşşa-i merhem-i **Sülevmân** / Luţfuñ durur ey şefîk-i 'âlem (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6*). [*sülevmân*,]

sulh: Barış.

ve âşî vü **şulh** u mâ-cerâda bulınup şad-hezâr cevri ü cefâ ve / vefâ vü şafâ-yı rûzgâr geçürmüşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [*şulh*,]

sultân: Padişah.

Sultân-ı kalem-rev-i kemâlât / İcâd ideli cihânı Bârî (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 6*). [*sultân-ı*, --ı]

hijde-hezār ve **sulṭān-ı** bülend-āstān-ı kalem-rev-i [...] / [...] cenāb-ı celālet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*).
[*sulṭān-ı, -ı*]

sun: Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Sākī **şun** o zevraḳ-ı şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*şun,*]

sun: Sunmak II İkrām etmek.

Şunduḡı şarāb-ı bed-güvārı / Dil-teşne-i hūn-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*şunduḡı, -duḡ, -ı*]

sun: Sunmak, vermek, takdim etmek.

Merhemleri zaḥm-ı cān-gezādur / Bir nīm-piyāle **şunsalar** ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*şunsalar, -sa, -lar*]

sun': Yaratılış, yapılaş.

me'ābına sezāvār u elyaḳ u ahrādur ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / **şun'** u hikmeti, sāḫte vü ārāste ve nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [*şun',*]

sünbül: Far. Maruf çiçek, sünbül.

şüküfe-i semen ü yāsemen ve **sünbül** ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pür- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*sünbül,*]

Şaḥn-ı zemīni **sünbül** beñzetdi āsmāna / Bir naḳş-ı dil-keş oldu uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*sünbül,*]

sünbül-büy-ı: Sünbül kokulu.

mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyż- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-i şimāl; mişāl-ı gīsū-yı **sünbül-büy-ı** gül-'izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [*sünbül-büy-ı, -ı*]

sun'-ı: Yapma, yaratma.

[...] / berāy-ı temāşā-yı **şun'-ı** lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyinat-ı zü'l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*şun'-ı,*]

sunūf-ı: "Sınıflar". Bundan kinaye ile "çeşitli" manasına kullanılmış bir ifade.

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve **şunûf-ı** / leşker-i peykerâna ki; envâ’-ı şükûfe vü ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [*şunûf-ı,]*

sür: *Şamata, tantana.*

Şehen-şâh-ı cihân-gîrûn sipeh-sâlâr-ı manşûrî / Niçe sipeh-sâlâr-ı manşûr, ber-ţaraf-sâz-ı fitne vü şerr ü **şür**, müdebbîr-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [*şür,,]*

sür: *Kargaşalık, karışıklık.*

şad güne şerr ü **şür** eyler. / Ve bu âşâr-ı keşîre vü mevfûre ve havâşş-ı nâ-ma’ düde vü maşşûra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*şür,]*

reftârûn bu semti, geşt ü güzâr itmemiş ki, hîç-kes bu bezm-i ‘âlem-i pür- / **şür** u gavgâda senûnle bir dem, demzen-i meserret ü şafâ olmadı, ki anı (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 6*). [*şür,]*

sür: (*Ar.*) *Kıyamette, Hz. İsrâfil'in üfleyeceği boru.*

‘Âlemlere hükümün itdi cârî / Feyz-i dem-i **sûrî** bî-muhâbâ (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 7*). [*sûrî, -ı]*

sür-: *Sürmek.*

Garğ olup baħr-ı ıztırâb u gama / **Sür** cebîn-i niyâzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [*sür,]*

sûret: *Şekil, biçim.*

şûret-i sürh ü sebzüñe nazar-endâz-ı i ‘tibâr olup ħod-bîn ü ħırâ olursuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7*). [*şûret-i,]*

Muhammedü’l-Emîn [...] / [...] **şûret-i** rahmet-i İlâhî ve güneħkârân-ı ümmetûñ şeffî ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [*şûret-i,]*

sûret: *Resim, tasvir l hayal.*

idüp mazhar-ı merħamet ü ‘âtîfet, mesned-ârâ-yı şadr-ı sa’âdet / ve şadr-pîrâ-yı serîr-i devlet-i vezâret olsam dir iken, bu **şûret-i** (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [*şûret-i, --i]*

sûret: *Yol.*

ħaħķumda ne mertebe ķıl u ķâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef’âl eyledüñse ma’nen kendi **şûret-i** aħvâl u ħasb-ı ħâlûñi iķrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*şûret-i, --i]*

şüret: Görünüş.

Egerçi **şüretde** hûb-rû vü nikû ve-lîk ma'nide bed-sîret ü zîst-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6).
[şüretde, -de]

şüret: Dış görünüş.

Âbsın ma'nide ammâ âb-ı âteş-pâresin / La'lsın **şüretde** reng ü rûyla ammâ nesin (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8). [şüretde, -de]

şüret-i: Şekil, biçim.

mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı **şüret-i** hâlüm aña mu'âdil ü mümâşıldür ki, bir zamânda bir (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8). [şüret-i,]

sürh: Kırmızı, kızıl.

şüret-i **sürh** ü sebzüñe nazar-endâz-ı i'tibâr olup hod-bîn ü gırıra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[sürh,]

sürh-gün: Kırmızı renk.

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hün u **sürh-gün** eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [sürh-gün,]

cidâle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u gâzab, pür-hün u **sürh-gün** eyledi. / Ve yakînen bildi ki mücâdele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [sürh-gün,]

surh-rüy: Yüzü kızarmış olmak.

Ve pâkîze-dâmenüm ki miyâne-i akrânumda **sürh-rüy** u güşâde-cebînüm. / Ve eger hiç haberdâr degülseñ bil ve âgâh-dil ol ki; ben bir müsâfirüm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [sürh-rüy,]

sürme: Far. Göze çekilen maruf siyah madde, kûhl. sürme-çûb sürme mili, hilâlf. sürme-dân sürme muhafazası.

Niçe hayretde komaz (âdemi ol gözler kim / **Sürmesüz** ola siyeh meysüz ola mestâne (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 4). [sürmesüz, -süz]

sürme-reng: Sürme renkli, parlak siyah.

nümâyî vü **sürme-reng-i** âsmânî, mekhûl-ı kuhlü'l-cevâhir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekût peymâlarında bir (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12). [sürme-reng-i, -i]

sürūd-ı: *Şarkı, türkü, nağme.*

Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb
idüp gāh u bī-gāh, bu **sürūd-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*sürūd-ı,]*

sürür: *Sevinç, mutluluk.*

Eyler nağam-ı şarīrūn icrā / Giryen sebeb-i **sürür** u şādī (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*sürür,]*

Ve’y gönlü **sürürü** mey-güsārūn / Ey şād kılan dil-i ḥazīnī (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*sürürü, -ı]*

Ben bir nūr-ı **sürürüm**, ki çün piyāle-i billūr ile āmīziş idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pūr-jāle, sīr-āb u şād-āb
eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*sürürüm,, -um]*

[...] kelāmlarınūn ma’nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, **sürürī** ve / ser-efrāzīden nāşī, fütāde-i ḥāk-i pāy-ı vazī‘ ü refī‘
ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*sürürī, -ı]*

sürūra: *Sevinç, mutluluk .*

esrārıdır, ḥāk-būsān-ı bārgāh-ı refī‘ ü ş-şānumdandır. / Bürc-i felek-i şādī vü **sürūra**, kevkeb-i sa’d-ı pūr-
nürüm, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*sürūra,,]*

sūsen: *Susen çiçeği, susam || Sevgili.*

[...] / ve **sūsen-i** zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*).
[*sūsen-i,]*

şermsārdur. / Ve **sūsen-i** gülşen, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*sūsen-i,]*

sütün: *Direk.*

endāz-ı naqş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi’āl oldım. / Bu ‘ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-ḥnāb u **sütünda** ve bu
sāḥa-i faşīḥü’l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [*sütünda, -da]*

süvār-ı: *Süvari, atlı asker.*

Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kān-ı lisān-ı lülü-bār-ı düldül- / **süvār-ı** mızmār-ı şeca’at ve yeke-tāz-ı meydān-ı
velāyet, bedī’ü l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*süvār-ı,]*

suver: *Suretler.*

Mānī-i **şuver** nigār-ı ma’nā / Yokdur bu hünlerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*şuver,]*

idüp, tab‘-ı selīm-i laṭīf-tab‘ānı ve nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzānı, / ki cilvegāh-ı **şuver-i** ma‘ānīdūr, eşer-pezīr
û rıkkat-engīz ve çeşme-güşā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*şuver-i, -i*]

İzid-i Müte‘āl-ı Celle Celāluhunuñ her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār hıkmēti ve perde-i hikmetinde nihān
hezārān **şuver-i** leṭāyif (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1*). [*şuver-i, -i*]

süz: Yanma, yanık, ateş. mec. İztırap, acı.

berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dalāletden sīne-i bī-sekīneleri pür **süz** u
tābnāk ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*süz,]*

süzān: Yakıcı, yakan.

[...] / Baña nār-ı **süzān-ı** küllābgerān ile seng-endāz-ı mancımık-ı ta‘n olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*).
[*süzān-ı, -ı*]

keyfiyyet-i hālī mecrūh-ı dil-figārdan tefahhuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u **süzān** vedā‘-ı cān ve teslīm-i rūh-ı
revān eşnāsında giryē- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*süzān,]*

süzis: Yanış, yanma, yakma II yürek yanması, tesir, hüzn.

Ve lāle-i nu‘mān-ı çemen, **süzis-i** reşk-i āteşin-i cemāl-ı bī-mişālümünden / dāğ-ber-derün u dil-sühṭedür. (*Gül ü
Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*süzis-i,]*

sakīlū‘z-zıll: Ağır gölge.

medlūlınca, perde-i **sakīlū‘z-zıll-ı** tekellūf ü inkıyādı, telaṭṭuf u inbisāta / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer
313, Beyit 10*). [*sakīlū‘z-zıll-ı,]*

sāniven: İkinci derecede, ikinci olarak.

ide. / **Sāniyen**, Seyyidü‘l-mürselīn, ser-efrāz-ı İklīl-i celīl, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 13*). [*sāniyen,,]*

senā-geri: Övme, methetme.

Ammā bu mecmū‘-ı niyāzmendi vü **senā-geri**, ki niżāmü‘l-mülk-i / memālik-i naẓm u suḥanveri ve Hüsrev-i
kalem-rev-i ma‘ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12*). [*senā-geri,, -i*]

Ş

sābb: Genç.

Bir birāderüm düş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyh ü **sābb-ı** cihān ve / revnāk u ārāyış-baḥş-ı dükkānçe-i
helvāgerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*sābb-ı,]*

şād: *Yüz, 100 sayısı, pek çok.*

şad güne şerr ü şür eyler. / Ve bu âşār-ı keşire vü mevfüre ve havāşş-ı nā-ma'düde vü mahşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [*şad,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

Eyler nağam-ı şarīrūn icrā / Giryen sebep-i sürür u **şādī** (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8*). [*şādī, -ı]*

Minnetle seni tamām iderler / Ğamgīnligünde **şād** olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*şād,]*

gelüp cāme-i sebzā-rengümi **şad** çāk u pāre pāre kılmışum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12*). [*şad,]*

Ve'y gönli sürürı mey-güsāruñ / Ey **şād** kılan dil-i hāzīni (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14*). [*şād,]*

esrārıdur, hāk-būsān-ı bārgāh-ı refī'ü'ş-şānumdandır. / Büre-i felek-i **şādī** vü sürūra, kevkeb-i sa'd-ı pür-nūrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [*şādī, -ı]*

şād-āb: *Suya doymuş.*

Ben bir nūr-ı sürürum, ki çün piyāle-i billūr ile āmīzış idüm, piyāleyi, / mişāl-i lāle-i pür-jāle, sīr-āb u **şād-āb** eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 9*). [*şād-āb,]*

şādī: *Mutluluk, saadet.*

Kendüñe ser-māye-i meclis-i **şādī** ve bezm-i feraḥ u şādīye bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*şādī, -ı]*

şādī: *Şair mahlası II ŞÂDÎ, Süleymân (d. 1246/1830 - ö. 1318/1900) divan şairi (Divan/Yazılı Edebiyat / 19. Yüzyıl / Anadolu-Osmanlı-Türkiye).*

Kendüñe ser-māye-i meclis-i şādī ve bezm-i feraḥ u **şādīye** bādī olmak / üzere, nām-nihād olmışsın; ammā hergiz peyk-i endīşe-i cihān-gerd ü sebük- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*şādīye, -ye]*

şādmān: *Sevinçli, memnun.*

Bilmez misün ki erbāb-ı 'ayş u tarab, neşāt u **şādmānī** ve inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğumdan hezār cānla rāğīb u tālibüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*şādmānī,]*

şafak: *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.*

Ve ey mişāl-ı dem-i serī'ü'z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i **şafak-ı** zūd-fenā vü hūn-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*şafak-ı, -ı]*

şāh: *Padişah, hükümdar l sevgili.*

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne şabā / Nesīm-i hoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maqdem-i **şāh-**
ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [şāh-ı,]

vücūda gele, mū-şikāfān u daķika-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemyān olan ‘uķalā
‘indeinde **saḥā** vü ‘aṭādan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [saḥā, -ā]

Ve eṣnā-yı kīl ü kālda, kemāl-i ḥiffetden her sā‘at kendüni, şāḥdan **şāḥa** / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış
u perīşānuḥda devām u nizām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [şāḥa, -a]

şāh: *Güzel, sevgili.*

Ve eṣnā-yı kīl ü kālda, kemāl-i ḥiffetden her sā‘at kendüni, **şāḥdan** şāḥa / pertāb idüp, kaṭ‘ān, kelām-ı mütenākış
u perīşānuḥda devām u nizām (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [şāḥdan, -dan]

şāhenşeh: *En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahı.*

Çemen zann eylemeñ bir sebzgün ḥārā-yı pür mevci / Şabā **şāhenşeh-i** mülk-i bahāra itdi pāy-endāz (Gül ü Mül,
Diğer 288, Beyit 11). [şāhenşeh-i, --i]

şāh-ı: *Şah, sultan, sevgili.*

[...] / Pādşāh-ı çemen ü **şāh-ı** reyāḥīnüm ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [şāh-ı,]

ḡuşūn-ı dāniyetü‘l-eṭrāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir **şāḥ-ı** ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u
fesād olup, perde-der-i şerm ü ḥicābsın. (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1). [şāḥ-ı,]

şāhid: *Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.*

[...] / Ve bir **şāhid-i** zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7).
[şāhid-i,]

Ey Gül, da‘vī-i **şāhidī** eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma‘nāy, ḥadd u / ‘adedden bīrūn u efzūn itdüñ. (Gül ü
Mül, Diğer 313, Beyit 11). [şāhidī,]

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi‘l-cümle, zātuḥda mevcūd, ammā çi-sūd, / ḥāl-i cemāl-i **şāhid-i** ḥelālūñ tamḡa-yı
ḥarām olmış ve ḥarīṭa-i raķamuḥna (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9). [şāhid-i,]

şāhidān: *Güzeller.*

Ve‘y çün **şāhidān-ı** bāzār ve kaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āṣnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit
5). [şāhidān-ı, --ı]

sah-rāh: *Sultan yolu, yüce yolu.*

ve rāst-revī-i **şāh-rāh-ı** müstakīm-i dīn-i kavīme, bādī vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıqlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [*şāh-rāh-ı, -ı*]

Eger bu mākāl-ı kizb-ihtimālde, şadıku'l-bāl ve bu da'vā-yı dürüg- / ihtivāda rast-rev-i **şāh-rāh-ı** haqq iseñ pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [*şāh-rāh-ı, -ı*]

şahs: *Kimse, kişi.*

Ve haberdār degül misün ki mübtelā-yı belā-yı selisü'l-ķavl olan / hezārān **şahş-ı** bī-teşhīş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [*şahş-ı, -ı*]

şahsār: *Far. Dallık, ağaçlık, koruluk.*

[...] / ya'nī bülbulān-ı hezār-destān-ı büstān, **şahsār-ı** nihāl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*şahsār-ı, -ı*]

şam: *Akşam.*

müsāfir-i **şam-ı** kākül-i 'anberfām-ı meh-rüyān olmağla [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 7*). [*şam-ı, --ı*]

şan: *Sanki, güya.*

Şan Züleyhā halvetidür gönçe-i der-beste kim / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9*). [*şan, -ı*]

şan: *Büyüklük, ululuk, azamet.*

[...] / Vezīrān-ı cihānuñ **şan** u şevketle ser-efrāzı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [*şan, -ı*]

Görmez misin ki āyet-i hidāyet-i esās-ı [...] / [...] ki hikmet-nizām-ı subhānīdür, celāluhu, kelām-ı celle benüm **şan-ı** (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 12*). [*şan-ı, -ı*]

'Unvān-ı dībāce-i nām u **şānuñ** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6*). [*şānuñ, -uñ*]

şānuñ: *Onun şanı.*

fürüg-ı hod-fürüşī zann idüp, istib'ād u istikşār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / hallāk-ı 'aliyyü'l-ıtlākdan, celle **şānuhu** ba'īd degüldür ki havāşş-ı cemī'- (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11*). [*şānuhu, -ı*]

şarāb: *1. İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

Sunduğı **şarāb-ı** bed-güvārı / Dil-teşne-i hūn-ı cānumuzdur (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 2*). [*şarāb-ı, --ı*]

Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarh-ı meclis-i mey ve tertüb-i bezm-i **şarāb** idüp gāh u bī-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*şarāb, -ı*]

Sākī şun o zevrağ-ı **şarābı** / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4*). [*şarābı, -ı*]

gulgule-pīrā bir bülbül ve bāde-i gülgünla memlū her cām-ı **şarāb-ı** nāb, bir / gül-i sīr-āb olduğı eyyām-ı şafā,
encāmda; (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4*). [*şarāb-ı, --ı*]

İnkār itme şūfī **şarābuñ** menāfi' in / Üstād-ı hikmet öyle buyurmuş kitābda (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2*).
[*şarābuñ, -uñ*]

şarābda / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 3*). [*şarābda, -da*]

Cām-ı **şarāb-ı** nāb mı vardur görölmedük (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16*). [*şarāb-ı,]*

şarābı: 1. İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

[...] / gül-i terden cām-ı pür-tāb-ı **şarābı**, pirāhen-püş-ı āl idüp (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1*). [*şarābı,,]*

şāyān: Far. Lâyık, yaraşır.

[...] dur, rahmet ü ğufrāna / muhtāc u sezāvār ve **şāyānlardur**. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [*şāyānlardur,, -lardur.]*

şāyān: Layık, yaraşır, uygun.

Gör ey yem-i cūd u 'ayn-ı ihsān / Tevcih-i nigāh-ı lutfā **şāyān** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*şāyān,]*

ālāmdan āzād, belki bir nīm-nigāh-ı lutfā **şāyān** görüp, pāye-i sāye-i hem-sāyeñ / ber-ā-ber-i tāk-ı seb' a-şidād
ideler. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 5*). [*şāyān,]*

Ve bu kıt'a-i maṭbū'adan ki āb-ı tılā ile taḥrīr ü imlā olmak **şāyān** u / sezādur, mülāhaza ve endīşe itmezsın. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [*şāyān,]*

şāveste: Lâyık.

Mu' cizātı cāmınuñ bir cūr'asına teşne-leb / Zāt-ı mekremet şıfātlarına, herze-gerdān-ı **şāveste** vü enseb ü
evlādur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*şāveste,]*

şāveste: Yaraşık, layık, uygun (bkz. seza, reva, şayan).

nihād-ı ḥalīfetü'llāh itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, **şāveste-i** / selāsil ü ağıl-ı la'n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*şāveste-i,]*

şāveste: Layık, yaraşır, uygun, şayan.

zindegānī-i bī-şümār ile i'tinā vü iftiḥār, 'inde'l-'uḳalā **şāveste** vü sezāvār / olmaduğı [...] 'ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [*şāveste,]*

şāyeste evzā' u eṭvār ve nā-sezā ef'āl ihtiyār idüp münāza'a vü mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle
şahbā-yı ferah-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6*). [*şāyeste,]*

sebān: *Geceler.*

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u **şebān** / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve
sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*şebān,]*

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u **şebān** / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı raḥşānı ve
sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*şebān,]*

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-'ār u ḥayā gibi, rüzān u **şebān**, leb-ber- / leb-i mey-gūsārān ve ārāyiş-i
āğuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [*şebān,,]*

şebāngāh: *Gece vakti, geceleyin.*

Naḳl iderler ki tārik-i taṭāna-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise
sırrehü'l-'azīzü'l ekrem, **şebāngāhī**, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*şebāngāhī,, -i]*

şebāngāh: *Gece vakti, geceleyin.*

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī ve āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir **şebāngāh**, mütāla'a-fermā-yı
şāḥīfe-i ḥāl-i perişān-me'āl ve nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [*şebāngāh,,]*

sebnem: *Far. Gece yağın rutubet, çiy -âşığm gözyaşı-.*

[...] / ve ḳatarāt-ı **sebnem-i** terle rüy-ı Gül-i ra'nā, nümüdār-ı 'izār-ı lāle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*).
[*sebnem-i, -i]*

secā'at: *Yiğitlik, yüreklilik.*

Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kân-ı lisān-ı lülü-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı **secā'at** ve yeke-tāz-ı meydān-ı
velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*secā'at,]*

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdardur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür'et
ü **secā'atle** meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*secā'atle, -le]*

iderüm. / Ve ḥaberdār degülsin ki ol **secā'at** u cür'et, ki zātī vü ṭabī'ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*).
[*secā'at,]*

[...] / dur, **secā'at** u cür'ete mālīk ü ḳādir olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [*secā'at,]*

secā'at: *Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.*

Ve şāḥibi sār'ir şüc'ān-ı zī-şān gibi, ki maşdüka-i sıfat-ı **secā'atleri**, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*).
[*secā'atleri,,]*

da'vā-yı hamiyyet ü ğayretle nağme-perdāz-ı makām-ı ser- / bülendī, ve bī-ma'nā, iddi'ā-yı **şecā'at** u mübārezet
ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6). [*şecā'at*,]

ve kirāren ḥarb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü **şecā'at** ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [*şecā'at*,]

şefī': Şefa'at eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

Muḥammedü'l-Emīn [...] / [...] şüret-i rahmet-i İlāhī ve güneḥkārān-ı ümmetüñ **şefī'** ü (Gül ü Mül, Diğer 343,
Beyit 1). [*şefī'*,]

şefik: Şefik sıf. ve i. (Ar. şefekat "şefkat etmek"ten şefik) Şefkatli, merhamet ve sevgisi bol (kimse), müşfik: Yâ Rab
bana tevfikini sen eyle refik / Kıl ismet ü fazl ü keremin yâr-i şefik (Nahif'ten). Elbette şefik bir gönülsün / Vasfın bu,
rakik bir gönülsün (Abdülhak Hâmit).

Hem-ḥāşşa-i merhem-i Süleymān / Luṭfuñ durur ey **şefik-i** 'ālem (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 6). [*şefik-i*, -i]

seh: Sultan, padişah II Sevgili.

Dād ey **seh-i** kişver-i kerem dād / Tā-key yeter ey Faşih tekşir (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [*seh-i*, -i]

Müşirān-ı zamānuñ ḥüsn-i tedbīr ile meşhūr / **Şeh-i** Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı (Gül ü Mül, Diğer
285, Beyit 10). [*seh-i*,]

sehādet: Tanıklık, bir şeyin var olduğuna inanma.

iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı **sehādeti** ki; [...] dur; ve sāgar-ı / pür-feyz ü bī-keder-i taşdik-i risāleti ki;
Muḥammed rasūlu'llāhdur, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6). [*sehādeti*, -+i]

sehbāz: Doğan kuşu. II Avcı.

Muttāşıl ol iki çeşm-i **sehbāz** / Sāḥa-i 'arşa iderdi pervāz (Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 4). [*sehbāz*,]

sehbāz: Doğan kuşu // Avcı.

Ve āgāh olmaduñ ki ben muvāfaqat-ı **sehbāz-ı** bālā-pervāz-ı evc-i / ḥullet ve hümā-yı lā-mekān peymā-yı āteş-
keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [*sehbāz-ı*,]

sehen-sāh-ı: En büyük padişah, padişahlar padişahı.

Şehen-sāh-ı cihān-girūñ sipeh-sālār-ı manşūr / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr,
müdebbir-i (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11). [*sehen-sāh-ı*,]

sehlâ: *Hafif şaşı göz, ela göz.*

Ve sipeh-sâlâr-ı hayl-i büstân u gülzârum. / Çeşm-i nergis-i **sehlâ**, kemâl-i şafvet-i âyîne-i dîdâr ve nihâyet tarâvet- (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5*). [*sehlâ*,]

sehr: *Kent || İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. ‘dil şehri’, ‘göñül şehri’ md.*

Ve lakab-ı [...] mülakkaḥ kılınup suhre-i / dehr ve şöhre-i **sehr**, adlanmañ ḥod, seni âḥir ḥalvet-ḥâne-i zâhidân-ı şâfi-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*sehr*,]

seker-hvâr: *Tatlı dilli.*

dur, **seker-hvâr** ve kiminüñ ‘andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn ü âsmânı, / bu sec‘-i ḥoş-ta ‘bîr ü pâkîze-ma‘ânî ile ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*seker-hvâr*,]

sekîb: *Sabır, tahammül.*

‘inân-ı eşheb-i **sekîb** ü sabr, rübûde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*sekîb*,]

‘inân-ı eşheb-i **sekîb** ü sabr, rübûde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ḡazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la‘l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [*sekîb*,]

sekker-hâ: *Şeker çiğneyen.*

Ey Gül-i la‘lîn kabâ, egerçi zâhîren tûṭî-i **sekker-hâ** gibi, perr ü bâlûñ / sebzâ-reng ü ḥoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senüñçün bir suḥan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*sekker-hâ*,]

sekl: *Ar. 1. Biçim, kılık.*

‘ayândur. / Ve murğ-ı ‘âlî-pervâz-ı dil-i laṭîfân, bi‘l-cümle ol **sekl-i** ma‘kûla, (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 15*). [*sekl-i*, --i]

sekûr: *Şükürleri kabul eden (Allah).*

[...] / Ve anlar daḥi ber-mışdâḡ-ı fermûde-i Resûl-ı rabb-ı **sekûr**, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [*sekûr*,]

sekve: *Ar. Şikâyet.*

İt sâḡ-ı du‘âyı ṭurma teşmîr / Tâ-key tâ-key bu **sekve** vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*sekve*,]

sem´: Mum ‖ çerağ, meşale.

gün-ı çemendür, şabbâğ-ı pîrâye-i cemâl-ı gîti-fürûzumdur. / **Şem´-i** pertev-figen-i cem´-i encümenüm. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 6). [şem´-i, --i]

Şem´-i pür-lem´-i encümen-ârâ-yı gülşen, benüm tâbiş-i ruhsâr-ı / mehveşümden rüşen ü efrûhtedir. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [şem´-i, --i]

semîm: Şemîm: i. (Ar. şemm “koklamak”tan şemim) Güzel koku: Şemîm-i zülfi-i cânânı güzel vasf eyledin Fıtnat / Meğer taktîr olunmuştur midâdın bûy-ı sünbûlden (Fıtnat Hanım). Ey bî-vefâ Kemâl’e şemîm-i vefâ yeter / Bir hayli mısraında kalan bûy-i kâkülün (Yahyâ Kemal).

ve mahbûbân-ı câdu-nigâh-ı füsûnkârdan ahz-ı nûkhet ü **şemîm** ider, benüm / âşnâ-yı kadîmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [şemîm,]

semîm: Güzel koku II Sevgilinin saçı.

Ve laîf-tab´ân u nâzûk meşrebân-ı hoş-bütân-ı perîveşân-ı zamâne, hûy-ı / melekiyyü´l-hışâlî, mu´attar-sâz-ı meşâm-ı ´âlemiyân olan **şemîm-i** müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [şemîm-i, -i]

Keşret-i istişmâmuñ, bādî-i renc-i şudâ´ ve bā´iş-i âlâm-ı zûkâm / iken niçün yine **şemîm-i** müşg-bâruñla iftihâr kılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [şemîm-i, -i]

semîm: Güzel koku.

Virdi peygâm-ı gülî bülbül-i nālâne şabâ / Nesîm-i **hoş-şemîm-i** şabâ ki peyk-i peygâm-res-i maqdem-i şâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [hoş-şemîm-i,]

semm: Koku alma, koku duyma.

Şemm eyleyince tâze gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldı bâng-ı şalât-ı hezârdan (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4). [şemm,]

semm: Koklamak, koklanmak: şemm-i sünbül, şemm-i kâkül.

Her kim ki bir dem beni **semm** eyleye, zîba-gül-i zîb-i târek-i [...] / [...] bî-sâye serv-i pîrâye-i hadîka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [şemm,]

semme: Koklamak.

her dâstân-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek **semme**, izhâr ve fi´l-cümle, ‘ayân u iş´âr ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [semme,,]

serāre: *Kıvılcım.*

idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā‘ire vü **serāre** bārdan taşra vaz‘-ı / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden hālāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*şerāre,]*

şeref: *Yüksek mertebe, ululuk, yükseklik; bir şahıs veya şeyin benzerlerinden seçilmesi, insanlar arasında muteber olması; üstünlük. .*

gāh fażīlet-i peder ve **şeref-i** birāderden lāf-perdāz ve gāh kendüni fahr-ı / hanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*şeref-i,]*

serh: *Açıklama.*

Sen hālūmi **şerḥe** himmet eyle / Sen var iken ey celīlū‘l-evşāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*şerḥe, -e]*

serif: *Şerefli, kutsal, mübārek.*

dihīm-i ta‘zīm, [...] ile / ser-bülend ve teşrif-i **şerif-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*şerif-i, -i]*

[...] fehvā-yı **şerif** ve / ma‘nā-yı latīfından, teşḥiş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-pezir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*şerif,]*

serife: *Şerefli, kutlu, mübarek.*

ḥaşā‘il-i latīfe-i gūn-ā-gūn ve feżā‘il-i **şerife-i** rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āgāh / iseñ; (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2*). [*şerife-i,]*

‘ālī-makām ve teşrifāt-ı **şerife** ki pādşāh-ı ‘ālī-‘ilm, ḥazret-i ḥvāce-i ‘ālem, / şalavātu‘l-illāhi ‘alā-nebiyyinā ve ‘aleyhimü‘s-selāmdan, der-ḥatır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*şerife,]*

serm: *Utanma, mahcubiyet; haya, âr.*

[...] / vü ḥīre-rüyī, kār-ı nā-pesend ü bed-kirdāruñdan ḥacil ü **serm** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [*serm,]*

Efzūnī-i **serm** ü ḥicāb ve bu ‘itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ḥiṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*serm,]*

Efzūnī-i **serm** ü ḥicāb ve bu ‘itāb-āmīz ü sitīz-engīz cevāb u ḥiṭābdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [*serm,]*

Ve güftār-ı lülü-bār-ı server-i kā‘inātdan, ki [...] / [...] dur, **serm** ü istiḥyā itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*serm,]*

guşūn-ı dāniyetü‘l-eṭrāf-ı mu‘allā-şecere-i İslāmdan bir şāḥ-ı ser-bülend ü / mevzūn iken bādī-i irtikāb-ı fışk u fesād olup, perde-der-i **serm** ü ḥicābsın. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 1*). [*serm,]*

oldılar. / Gül daḫi ifrāt-ı **şerm** ü hacāletden ser-fürü-bürde-i girībān-ı peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*).
[şerm,]

şermsār: *Far. Utanan, utanmış, mahcup olmuş. Şerm-sār olmak: Utanmak.*

ğayretüm. / Ben miyāne-i ma' şük-ı **şermsār** ve 'āşık-ı dem-beste vü dil-figārdan (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [şermsār,]

Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i' tirāf u ikrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i 'āşık-ı zār u ma' şük-ı **şermsārdan** bürka'-endāz-ı hicāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [şermsārdan, -dan]

sermsār: *Utanan, utanmış, mahcup olmuş.*

i dil-pezirin 'ayān u takrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / hātır-āzārdan, hacil ü **şermsār** olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10*). [şermsār,]

sermsār: *Utangaç, mahcup bir şekilde.*

şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i dırāz -zebānī, mücādele-i bī-hiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [şermsārdur.,]

serr: *Kötülük, fenalık.*

Şehen-şāh-ı cihān-girūñ sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü **şerr** ü şūr, müdebbir-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [şerr,]

şad güne **şerr** ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşire vü mevfüre ve havāşş-ı nā-ma'düde vü maḫşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [şerr,]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta' azzum oldı. / Ve āḫirü'l-emr, ḫalāb-ı **şerr** ü kabāyih u fesādda mişl-i ḫar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [şerr,]

şeş-cihet: *Her taraf.*

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḫīnüm. / Ve revnaḫ-ı çār-sü-yı **şeş-cihet-i** zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iḫlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [şeş-cihet-i,]

ve rāst-revī-i şāh-rāh-ı müstaḫīm-i dīn-i kavīme, bādī vü sā'ī olup, [...] / [...] **şeş-cihet** ü heft-iḫlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [şeş-cihet,]

ses-cihet: *Altı yön, her taraf.*

heft-caḫīmden olduğumuz, ma'lüm-ı sākinān-ı **şeş-cihet** ü heft-iḫlīmdür. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 4*). [şeş-cihet,]

sevket: Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.

[...] / Vezîrân-ı cihānuñ şān u **şevketle** ser-efrāzı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [*şevketle, -le*]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü **şevketüm.** / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3*). [*şevketüm.,*]

duşter-i rez iken, ‘acîbe vü ğarîbedür ki kendüñi ser-māye-i / kuvvet ü merdānegî ve **şevket** ü ferzānegî zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [*şevket,*]

sevk-fezā: İstek artıran anlamında 3. Selim tarafından bulunmuş, Acem-aşiran perdesinde karar eden inici seyir özelliğine sahip bir makam.

hāl bu nevā-yı **şevk-fezāya** ser-āgāz eylediler. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 14*). [*şevk-fezāya,*]

sey: Şey, herhangi bir şey.

i eşyā-yı mükevvenâtı **şey’-i** vāhidde cem’ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*şey’-i, --i*]

sevātîn: Şeytan.

dalâletle cādde-i hāqdan inhîrāf ve telkîn-i **şevātîn-i** melā’în ile reh-revî-i / küreyve-i hilāf iden güm-rehām, tarîk-i tevfiḳ-i refîḳ-i İslāma hādî vü dā’î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*şevātîn-i,*]

sevdā: Divane, müptelâ.

[...] / Ey vākıf-ı rāz-ı cān-ı **şeydā** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [*şeydā,*]

‘Āşıkān-ı zār u **şeydā**, âteşîn-ruḥsār-ı ma’şūkān-ı dil-ārāyı, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*şeydā.,*]

sevh: Şeyh, önder.

Bir birāderüm düş-ābdur ki şîrîn-sāz-ı mezāk-ı **şeyh** ü şābb-ı cihān ve / revnaḳ u ārāyış-baḥş-ı dükkānçe-i helvāgerāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [*şeyh,*]

sevh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse II zâhit.

Ben **şeyh-i** seccāde-nişîn-i hānḳāh-ı Gülşenîyüm ki tekmiḻ-i erba’în / idüp ḥalvet-ḥāne-i gönçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*şeyh-i, --i*]

sevh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse. || Sevgili.

meşhûrından gâfil ü berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4). [şeyhî, -ı]

seytân: İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mel'un-ı şehîr, iblis, dîv. İsm-i aslîsi "azâzîl" imiş. "Anud ve temerrüd sahibi şahs"a da Arabîde şeytan denilir. Lisanımızda ise "ayyâr, hilekâr" makamında da istimali vardır. "Cin fikirli, kurnaz" kimseler de "şeytan" lâfzıyla vasf olunmaktadırlar. şeytânî şeytana mensup, müteallik:fikr-i şeytânî, vesâvis-i şeytânîyye.

mübâhât bildüñ. / İdrâk itmedüñ ki hilkat-ı şeytân-ı la'în ü racîm, âteş-i pür-iltihâb-ı (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 14). [şeytân-ı, --ı]

ve terâne-senc-i ğurûr u kibr olup rûtbeñi, muhâfaza itdüñ. / Zîrâ şeytân-ı la'în-i hod-bîn, Hâzret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5). [şeytân-ı, --ı]

sifâ: Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı hazîn ve devâ-yı haste-dilân-ı pür-âh u / enîndür, bezm-i handân-ı rāsîhü'l-erkânımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [şifâ-yı,]

sifâ-resân: Sağlığa kavuşturan.

Zahm-ı ğam-ı rûzgâra merhem / Dil-hastelere şifâ-resânsın (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14). [şifâ-resânsın, -sın]

sikest: Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı hâkâret ü hvârî ile pest idüp, / âb-ı rûy-ı ırz u vaķârını rîzân-ı hâk-ı mezellet ü hâksârî iderler. (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10). [şikest,]

sikeste: Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.

merd, bir bâm-ı bülendden, bir âher merd-i derdmend üzere mânend-i / każâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını hûrd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [şikeste,]

sikeste: Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

zahm-ı nâsûr-geşte-i vücûd-ı şikestemi, ne gûne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2). [şikestemi,]

sikeste- beste: Kırık dökük, paramparça. II Faydasız, etkisiz.

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eseri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkiyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [şikeste- beste,]

şimāl: Kuzey rüzgarı.

mānend-i dem-i i 'cāz-tev' em-i Mesīh ibn Meryem, hayāt-baḥş u feyż- / nişār ve nesīm-i 'anber-şemīm-
i **şimāl**; mişāl-ı gīsū-yı sūnbül-büy-ı gül- 'izārān, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [şimāl; -i]

şimden girü: Artık, bundan sonra.

Şimden girü devlete du'ā it / Olsun o Hıdīv-i kāmkarī (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 8). [şimden,]

şināsān: Taniyanlar, bilenler.

vücūda gele, mū-şikāfān u daḳīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / **şināsān-ı** keyf ü kem-i 'ālemiyān olan 'uḳalā
'indeinde saḥā vü 'aṭādan (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4). [şināsān-ı,]

şirin-kar: Tatlı bir biçimde II Şirin gibi.

Sākī-yi **şirīn-kārlar** daḥi, ki her birinūn evşāf-ı ḥüsn-i dil-peḫr ve leṭāfet-i / cemāl-ı 'ālem-gīrleri (Gül ü Mül,
Diğer 294, Beyit 7). [şirīn-kārlar,]

şitāb: Acele, sür'at, ivme, seğırtme.

'Arz itmege ḥālūmi **şitāb** it / [...] (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 6). [şitāb,]

İrhā-yı 'inān idüp **şitāba** / Var var o Hıdīv-i Cem-cenāba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [şitāba, -a]

şitāda: Zor zaman II kış mevsimi.

Ammā benden, şayf u **şitāda**, belki fūşūl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste vü münḳaṭı' ve germī-
i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [şitāda,,]

şifte: Kaçık, düşkün, tutkun.

firīfte vü ḥayrān ve ol hey'et-i maḳbūla, **şifte** vü nigerān olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16). [şifte,]

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı medhūşa, **şifte** vü firīfte olursın. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2). [şifte,]

şir: Aslan.

Çeşm-i siyāh-ğazālāne-nigāh-ı ḥübān, bir āhū-yı müşgīn-müdur, ki fitrāk- / beste-i şaydı, ğarrende **şirān-**
ı ecemm şehlā-nergis-i ve ḥumār-ālūde-i şāḥib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [şirān-ı, -ān-ı]

Çeşmi bir āhūdūr olmış **şirler** naḥḥīr āña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [*şirler, -ler*]

şir: Süt.

Āmīziş ider çü sükker ü **şir** / Ol şadr-ı güzīn vezīr-i a‘zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [*şir,*]

şirīn-bevān: Tatlı sözlü.

Mül çün bu nazm-ı garrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] zebān-ı **şirīn-bevānla** edā idüp, ra‘nā-‘arūsān-ı nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [*şirīn-bevānla, -la*]

şirīn-güvārla: Tadı hoş olan.

mışrā‘-ı ḥalāvet-baḥş u **şirīn-güvārla** ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [*şirīn-güvārla,*]

şirīn-sāz: Tatlılık barındıran, tatlılık veren.

Bir birāderüm düş-ābdur ki **şirīn-sāz-ı** mezāk-ı şeyḥ ü şābb-ı cihān ve / revnaḥ u ārāyiş-baḥş-ı dükkānçe-i ḥelvāgerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [*şirīn-sāz-ı,*]

şirīn-tebessüm-i: Tatlı gülüş.

şirīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīḥ-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īsār-ı zer-i kem-yāb kıllurlar. [...] (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [*şirīn-tebessüm-i,*]

şirīn-terennüm-i: Hoş ve tatlı bir sesle konuşma, tatlı ve güzel ezgiler söyleme.

tūtī-i mu‘ciz-suḥan-ı çemen-i belāğ, ra‘na-nergis-i bāğ-ı mā-zāğ / gonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbül-i **şirīn-terennüm-i** « (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7). [*şirīn-terennüm-i,*]

şir-şikār: Aslan Avcısı.

müşākān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki ḥūy-ı nīkū-yı ḥübān-ı āhū-çeşm-i **şir-şikār** (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [*şir-şikār,*]

şişe: Cam, sırça.

vü endişe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i **şişe** idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriğü‘l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [*şişe,*]

şive: *İşveli, cilveli.*

Ve tā-key, kendü hüsni cemāl u ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, **şive** vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sā‘at zıştī-i refīk-i nā-cinsün ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*şive,]*

söhre: *Şöhret, her yerde herkesçe tanınma, bilinme.*

Ve lakab-ı [...] mülakḳab kılınup suhre-i / dehr ve **şöhre-i** şehri, adlanmañ hod, seni āḫir ḫalvet-ḫāne-i zāhidān-ı şāfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [*şöhre-i, -i]*

su‘arā: *Şairler.*

Bu beyt-i dil-pesend-i ehl-i ḫired daḫi gūş-zedün olsun ki; leb- / i belāḡat-senc-i **su‘arā-yı** ‘Arabdan şadır olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 7*). [*su‘arā-yı, -yı]*

Şu‘arā-yı rūşen-rāy-ı Rüm, bu güne menkıbe-pīrā-yı şıfāt-ı şafā- / mevsümumdur: (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 4*). [*su‘arā-yı, -yı]*

ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāḡat-rehīn, ki üdebā-yı bedī‘ü’l-beyān ve **su‘arā-yı** / belīḡü’l-lisān-ı ‘Arab-ı zī-ḫasb, ḫamriyyelerinde naḳş-ı ser-levḫa-i vuḳū‘ (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*su‘arā-yı, -yı]*

su‘be: *Bölmelere ayırmak, bölüm şeklinde düzenlemek.*

ü nikāt-ı reng-āmīz suḫanı, **su‘belendirüp** ber-mışdāḳ-ı [...] / [...] dā‘ire-i i‘tidālden resīde-i maḳām-ı kıl u kāl, (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9*). [*su‘belendirüp, -lendirüp]*

şüc‘ān: *Yürekli ve cesur kimseler, yiğitler.*

Ve şāḫibi sā‘ir **şüc‘ān-ı** zī-şān gibi, ki maşdüḳa-i şıfāt-ı şecā‘atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*şüc‘ān-ı,]*

şüh: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

[...] eyleyesin. / Ey **şüh-ı** bī-temkīn, (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 2*). [*şüh-ı, --ı]*

şüh-meşreb: *Açık meşrepli, şen ve neşeli.*

Mütāla‘a-fermā-yı ‘ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāḫ-mest-i dil-berān-ı **şüh-meşreb** ü şür-efḡenāndan peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*şüh-meşreb,]*

sükrāne: (*Ar.*) *Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

şîrîn-tebessüm-i çemen, be-ţarîk-i **şükranê**, (4) dâmen dâmen nişâr-ı sîm-i nâb / ve îşâr-ı zer-i kem-yâb kılurlar.
[...]: (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13). [şükranê, -i]

şükûfe: Çiçek.

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ‘-ı **şükûfe** vü
ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [şükûfe,]

şükûfe: F. tomurcuk, çiçek.

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül,
Diğer 289, Beyit 4). [şükûfe-i,]

Ve mâhtâb ki meşşâta-i ruhsâre-i ‘arûsân-ı bağdur, ya nî gâliye-bağş-ı / reng ü rûy-ı evrâk-ı gülşen ve gülgüne-
sây-ı çehre-i **şükûfe-i** gün-â- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [şükûfe-i,]

Ey Gül, egerçi sen, sipâh-ı **şükûfe-i** gülzâra ve hayl u haşem-i nebâtât u / ezhâra, gâlib gelüp sipehbüd ü
sipehdârlarısın; ammâ sende o bârû-gîr (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 6). [şükûfe-i,]

şüküfedâr: Çiçeklenmek.

reng ü hüy-gerde-i dildâr ve her nihâl-i **şüküfedâr-ı** gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u
hoş-eşvâr olur. [...]: (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [şüküfedâr-ı, -ı]

şükufte: Far. Açılmış: gül-i şüküfte. nâ-şüküfte: Açılmamış.

ğonçe-i dü-berg-i deheni, **şükufte-i** nesîm-i tebessüm ü hânde ide, ber- / mışdâk-ı [...] dil-i (Gül ü Mül, Diğer
314, Beyit 5). [şükufte-i,]

ğonçe-i dü-berg-i deheni, **şükufte-i** nesîm-i tebessüm ü hânde ide, ber- / mışdâk-ı [...] dil-i (Gül ü Mül, Diğer
315, Beyit 5). [şükufte-i,]

şüküfte-rû: Yüzü açılmış; güler yüzlü.

fırâkla, dāmānum çāk çāk ve mişâl-ı derûn-ı ğonçe, hûn-ı iftirākla dil-i / nālānum la‘lnāk iken mütebessim
ü **şüküfte-rûyum**. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [şüküfte-rûyum.,]

su‘le: Alev ‖ ıyık, parıltı.

Şû‘leden olsa nıgeh âteş-i ruhsâresine / Fi‘l-hakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i ‘uşşâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm ‘ârız-
ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14). [şû‘leden, -den]

su‘le-fürüz: Alevi parlatmak. Alevin gücünü arttırmak.

ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i **şu'le-fürüz** / u dil-süz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı
'āşiyān, vellele-endāz u gulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [*şu'le-fürüz,]*

şu'lenāk: *Alevli.*

līkin āyine-i **şu'lenāk-ı** idrāki, dem-be-dem pür-jeng ü ğubār idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*).
[*şu'lenāk-ı,]*

şür-efgen: *Karmaşa çıkaran.*

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şüh-meşreb
ü **şür-efgenāndan** peydā vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [*şür-efgenāndan,]*

şürīde: *Perişan, karışık.*

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğımdan, ser-i **şürīde-i** bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve
dil-i āşüfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [*şürīde-i, -i]*

şütür: *Satırlar, yazı sıraları.*

ve siyeh-mestligi ve evzā'-ı « **Şütür** Gurbe » ve bī-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i helālüm selāsil-i nehy
ü harāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [*şütür,]*

şütür: *Deve; bkz. 'kīne-i şütür' md.*

şütür-i ser-mest gibi cüş idüp kef-i ğāzab u kīni, perīşān iderek, cevāb-ı / pür-'itāba taşaddī ve Güle dürrüştāne
hıtb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*şütür-i, --i]*

[...] / ve **şütür-i** kīnedār vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā'-ı şütür- (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*şütür-
i, --i]*

şütür: *Deve.*

[...] / ve şütür-i kīnedār vār, kef ber-āvürde-i dehān olup evzā'-ı **şütür-** (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8*). [*şütür-,
]*

şu'ür: *Akıl, bilinç, anlayış, idrak.*

Ya'nī vücūd-ı ğaflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, **şu'ür** u temyīz / kalmayup fark-ı nīk u bedden berī vü
'ātılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*şu'ür,]*

güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz ve güm-kerde-i / rāh-ı **şu'ür** u temyīz olup; (*Gül ü
Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*şu'ür,]*

T

tā: *Değın, dek, kadar.*

Tā minnet ile ide ciger-hün / Çarh ise denî vü tünd-hüdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*tā,]*

Kaṭ' eyledi fitne vü sitizi / Hıfzı o kadar ki **tā** kıyāmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*tā,]*

[...] / **Tā** ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [*tā,]*

Yek-bāre, gürüh-ı ḥübān-ı 'işve-perdāza nıgeh-endāz ol, **tā** ma'lūm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü ser-fırāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*tā,]*

Tevakkuf u şabr eyle, **tā** çengāl-ı cidāl-ı küllābgerān-ı bī-emānda kaldukda / ki āvān-ı der-māndegī vü peşimānīdür, kırā'at-i āyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [*tā,]*

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, **tā** ki / 'ömr-i kütāh u tīz-refṭārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i ṭa'at u 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*tā,]*

[...] beni endahte-i gird-āb-ı ḥarām kılup, kulüb u bātın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār virdi, **tā** ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*tā,]*

tā'at: *Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.*

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı ḥarām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh u tīz-refṭārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i **tā'at** u 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*tā'at,]*

tā'azzum: *Büyüklik taslama.*

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü **tā'azzum** oldı. / Ve āḫirtü'l-emr, ḥalāb-ı şerr ü ḳabāyih u fesādda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*tā'azzum,]*

tāb: *Takat, mecal, güç, kuvvet; ılık, parlaklık; kıvrım, büküm.*

Aḫvālūmi 'arza **tāb** u ṭāḳat / Ğamla o kadar za'īf ḥalūm (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*tāb,]*

[...] / **Tāb** yok dīde-i 'uşşāḳda nezzāresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*tāb,]*

Ey rüşen iden cihānı **tābı** / Her rüz-ı siyāhuñ āftābı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 1*). [*tābı, -ı]*

Ve bu iddi'ādasın ki her muḥanneş ü bī-dil ü cebānı, **tāb** u tüvān ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*tāb,]*

ḥaclet ü ḥicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmaḳda bī-ṭāḳat / u **tāb** ḳalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*tāb,]*

tāb: *Güç, kuvvet, takat.*

[...] / Sen ki bir **tabānçe-i** dest-bürd-i rûzgâra, **tâb** getürmeyüp fütâde-i hâk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*).
[*tâb,]*

tab´: *Tabiat, yaratılış.*

Binâ-ber-in, erbâb-ı **tab´-ı** Fârs zemînden bir suhan- âšnâ vü / hoş-edânuñ, maķâm-ı ‘Acemde nağme-serâ-yı
îcâd ve nevâ-pîrâ-yı inşâd (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*tab´-ı,]*

tab´: *Tabiat, yaratılış | şair tabiatlı | ince görüşlü.*

idüp, **tab´-ı** selîm-i latîf-tab´ânı ve nihâd-ı pākîze-nijâd-ı pāk-bâzânı, / ki cilvegâh-ı şuver-i ma´ânîdür, eser-pezîr
ü rîkķat-engîz ve çeşme-güşâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [*tab´-ı, --ı]*

tabakçe: *Küçük tabak.*

yegân yegân mevzû´-ı **tabakçe-i** beyân itdüm, henüz zât-ı nîkû-şîfâtumda / mevcûd u meknûzdur. Zinhâr: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*tabakçe-i,]*

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ üzere ser-püş endâz-ı **tabakçe-i** kâhķaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*).
[*tabakçe-i,]*

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ üzere ser-püş-endâz-ı **tabakçe-i** kâhķaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*).
[*tabakçe-i,]*

tâbân: *Parlak, ışıklı.*

piyâleden lâmi´ u **tâbānum.** / ve pencümîn-âsmân-ı eyâdiye, bir âftâb-ı cihân-tābum, ki ufķ-ı maşrıķ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*tâbānum.,]*

tabānçe: *AVuç içi, el ayası.*

[...] / Sen ki bir **tabānçe-i** dest-bürd-i rûzgâra, tâb getürmeyüp fütâde-i hâk-ı (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 4*).
[*tabānçe-i,]*

tâbānı: *Parlaklık, aydınlık.*

âsmânı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdâhte vü pîrâste kılup rûzân u şebân / zerrîn-sâğar-ı âftâb-ı raķşânı ve
sîmîn-kâse-i mâh-ı **tâbānı**, dâ‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*tâbānı,, -yı]*

tâbdâr: *Parlak.*

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berānuñ ruķsâr-ı **tâbdâr** u raķşānları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr
bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*tâbdâr,]*

bend ü zîver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i **tâbdâr**, bezl / ü ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dŭrer ü le‘âl (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 336, Beyit 3*). [*tâbdâr*,,]

tâbe-key: *Ne zamana kadar.*

Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, **tâbe-key** hŭd-bîn ü hŭd-pesendlŭkler / idersin. (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 315, Beyit 9*). [*tâbe-key*,]

tâbe-key: *Ne zamana kadar, niceye dek.*

Ey hîre-çeşm ü tîre-dil, **tâbe-key** hŭd-bîn ü hŭd-pesendlŭkler / idersin. (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 314, Beyit 9*). [*tâbe-key*,]

tâbis: *Parlayış.*

Şem‘-i pŭr-lem‘-i encŭmen-ârâ-yı gŭlşen, benŭm **tâbiş-i** ruhsâr-ı / mehveşŭmden rŭşen ü efrŭhtedŭr. (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 299, Beyit 8*). [*tâbiş-i*, --i]

tabî‘at: *İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkların hepsi, doğa.*

Vîrân-kŭn-i hânmanumuzdur / Erbâb-ı **tabî‘at** ehl-i dâniş (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 278, Beyit 3*). [*tabî‘at*,]

tabîb: (Ar.) *Hekim, doktor II. Sevgili.*

mŭstağrak-ı deryâ-yı endîşe vŭ fikret idŭp; âyâ derd-i dil-i bîmâr u / hastemi, ne maķŭle **tabîb-i** hâzık-ı nabz-şinâs u devâ-sâza ‘arz u i‘lâm ve (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 285, Beyit 1*). [*tabîb-i*, --i]

tabî‘î: *Yaradılış gereği; doğal, olağan, alışılmış.*

iderŭm. / Ve haberdâr degŭlsin ki ol şecâ‘at u cŭr‘et, ki zâtî vŭ **tabî‘î** olmayup, (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 321, Beyit 9*). [*tabî‘î*,]

ta‘bîr: *Yorum.*

dŭrŭst ü muķarrer kılduñ. / Râst-gŭyân-ı erbâb-ı iz‘ân, dŭrŭst **ta‘bîr** eylemişler, ki çŭn rŭstâyî (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 330, Beyit 11*). [*ta‘bîr*,]

olmuşdur, senŭñ ‘indŭnde zebân-âvŭrde-i beyân u **ta‘bîr** ve medâyih ü elkâb-ı / leţâfet-nişâbdan ki benŭm haķķumda lisâna gelmişdŭr, eger saña bir remz- (*Gŭl ũ Mŭl, Diğer 334, Beyit 9*). [*ta‘bîr*,]

tâbnâk: *Parlak, parıltılı, ışıklı.*

berr-i pür harr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i harāret-i / dālāletden sīne-i bī-sekīneleri pür sūz
u **tābnāk** ve leb-i pür-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*tābnāk,]*

tā-cend: *Ne zamana kadar.*

Ve ey mişāl-ı dem-i serī'ü'z-zevāl-ı şubh, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafağ-ı zūd-fenā vü hūn-
ālūd, **tā-çend** tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*tā-çend,]*

tagallüb: *Galip gelmek, güç yetirmek.*

yoğdur ki baña **tagallüb** ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgüş-ı dāye ve
cılve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*tagallüb,]*

tahakküm: *Zorla hükmetme.*

yoğdur ki baña tagallüb ü **tahakküm** idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āgüş-ı dāye ve
cılve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*tahakküm,]*

tahammül: *Dayanma, katlanma.*

Mül çünki bu mā-cerāyı, ya'nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı ve ḥaqqında bu ta'rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi,
'inān-ı ihtiyār, dest-i **tahammülden** (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*tahammülden, -den]*

tahammül-güdāz: *Dayanma gücünü yok eden.*

[...] / Ve kimi pākīze-lehce-i **tahammül-güdāzla** bu terennümāt-ı tarab-efzāya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*).
[*tahammül-güdāzla,]*

tahammül-rübā-yı: *Tahümmül çeken, tahammül kapan.*

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / **tahammül-rübā-yı** bülbulān-ı nağme-serādan bī-şabr u
ihtiyār, vecd ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [*tahammül-rübā-yı,]*

tāhir: *Ar. Temiz, pak, arık.*

Pākān-ı merdümān-ı zamāne ḥod, benüm āb-ı dil-cüyumı ki gül-āb-ı hoş- / būdur, pīrāhen-i **tāhir** ü ḥıla'-ı
fāhirelerinden mā'adā şafḥa-i cemāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10*). [*tāhir,]*

tahıyyāt: *"Selamlar, hayır dualar".*

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u **tahıyyāt**, / ol ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı
kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [*tahıyyāt,]*

tahivve: 1. "Allah uzun ömür versin!" deme. 2. Selam ve hayır dua etme.

ı merdūd-ı zemīm, hem âteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le‘īm, Ḥalīl-i / Īzid-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i Ībrāhīm,
‘aleyhi’t **taḥiyyeti** ve’t-teslīm (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [taḥiyyeti, -ti]

tahrir: Kaleme almak, yazmak.

Aḥvāl-i dili kim ide **taḥrīr** / Ebnā-yı zamāne bī-vefādur (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7). [taḥrīr,]

Ve bu kıt‘a-i matbū‘adan ki āb-ı tılā ile **taḥrīr** ü imlā olmak şâyân u / sezādur, mülāḥaza ve endīşe
itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [taḥrīr,]

taḥsīl: Ele geçirme, kazanma.

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ğam
encāmuñdan **taḥşīl-i** keyfiyyet-i rāḥat- (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7). [taḥşīl-i, -i]

ḥaberdār degülsin ve **taḥşīl-i** yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maḥāmid-i nīkūterīn oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendīde etvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [taḥşīl-i, -i]

tahtgāh: Başkent.

iderler. / Bisāt-ı inbisāt-pīrā vü neşāt-efzā-yı sebzezār, benüm **tahtgāhum;** gūşe-i (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit
3). [tahtgāhum;, -ye]

tākat: Kudret, kuvvet.

Aḥvālūmi ‘arza tāb u **tākat** / Ğamla o kadar za‘īf ḥālum (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3). [tākat,]

tākat: Güçsüz, bir şey yapabilmek için gereken gücü ve dermanı olmamak.

ḥaclet ü ḥicāb el virüp, ser-ber-kün-i girih-i girībān-ı gönçe olmaḳda **bī-tākat** u tāb ḳalurduñ. (Gül ü Mül,
Diğer 334, Beyit 11). [bī-tākat,]

tākat-rübā: Güçsüz bırakan.

ḥuzūr-ı ḳāḍiye gele, güvāh-ı bī-iştibāhını ma‘ān götürür. / Mül çün bu mā-cerā-yı **tākat-rübāyı,** gūş itdi, ifrāt-ı
gam-ı gayret-āmiz (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 12). [tākat-rübāyı,, -yı]

tākatum: Güç, kuvvet, derman.

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmadığımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u **ṭāḳatūm**, (Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16). [ṭāḳatūm,,]

ṭākdīr: Beğenilmek.

Uyhu yüzi gördi pāsbanlar / Tedbiri ile hemişe **ṭākdīr** (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14). [ṭākdīr,]

tā-key: Ne zamana kadar.

Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / **Tā-key** yeter ey Faṣīḥ teksīr (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4). [tā-key,]

İt sāk-ı du‘āyı ṭurma teşmīr / **Tā-key** tā-key bu şekve vü dād (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5). [tā-key,]

İt sāk-ı du‘āyı ṭurma teşmīr / Tā-key **tā-key** bu şekve vü dād (Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5). [tā-key,]

Ve **tā-key**, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersūñ. Bir sā‘at zıştī-i refīḳ-i nā-cinsūñi ki ḥār-ı dil- (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1). [tā-key,,]

ṭakrīr: Sözle anlatmak, ifāde ve beyan etme, anlatış.

i dil-pezirin ‘ayān u **ṭakrīr** eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥāṭır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girāñi-i (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [ṭakrīr,]

takviyyet: Takviye, kuvvetlendirme.

ezhāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eścār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / **ṭakviyyet-i** neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [ṭakviyyet-i, --i]

talattuf: Lütuf ve nezaket ile davranma.

olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfi, **talattuf** u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ḥānman-ḥarāb, fi‘l-ḥaḳīḳa rāst-cevābsın, zīrā ḥicāb u ḥayā, (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12). [talattuf,]

taleb: İstemek, istenilmek, rağbet etmek, edilmek.

ser-efser-i mihr-i ‘ālem-ārā itdūñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da‘vī-i / faẓīlet ve **taleb-i** meziyyet kıldūñ. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [ṭaleb-i, -i]

vü endişe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı **taleb-i** istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger ve münāzara vü muḥāvereden fāriğü‘l-bāl oldılar. (Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6). [ṭaleb-i, -i]

taleb-nümūdından: İsteğini gösteren.

her dāstān-ı dil-keş beyânında inşâd itdügi, ebyât-ı niyâz-âlûd u taleb- / nümûdından saña yek şemme, izhâr ve fi'l-cümle, 'ayân u iş'âr ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*taleb-nümûdından, -dından-ûdından*]

tâli: *Kısmet, kader.*

humdan **tâli** u nümâyânüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10*). [*tâli*,]

tâlib: *Talep eden, bekleyen, isteyen.*

Bilmez misün ki erbâb-ı 'ayş u tarab, neşât u şâdmânî ve inbisât u / handânîye bâdî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb u **tâlibüm** ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*tâlibüm, -üm*]

tâlib: *Talep eden, isteyen, derviş.*

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlerdür, sâlikî-i tarîk-i / düşvâr-ı zehâb-ı fakr u fenâya hezâr cânla **tâlib** ü râğıb olup, nakş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*tâlib*,]

ta'lîm: *Ders verme, okutma, öğretim, tedris.*

Ey Mül, da'vî eyledün, ki her mümsik ü bahîli, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü bahşîşi, **ta'lîm** ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, hased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*ta'lîm*,]

tamâm: *Tam olarak, noksansız olarak.*

âteş-zen-i fenâ olmamışdur. / Müşâhede itdün mi ki şöhet-i hâr-ı bed-kirdâr, saña **tamâm** (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 13*). [*tamâm*,]

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz **tamâm** nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [*tamâm*,]

ğam-efrûhte-i tekâlîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdis-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı rûtbe-i kemâl ve **tamâm-ı** mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*tamâm-ı, --ı*]

Mül ki bu muqaddimeyi **tamâm** ve bu faşlı vâsıl-ı makâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kahkaha-i istihzâ olarak ser-âğâz-ı güftâr eyledi ve (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [*tamâm*,]

Mül çün bu faşlı **tamâm** itdi, meclis bir perdede germ-â-germ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 11*). [*tamâm*,]

tamâm: *Tamamlanmış, bitmiş, tamam olmuş.*

Minnetle seni **tamâm** iderler / Ğamgînligünde şâd olurlar (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 11*). [*tamâm*,]

tamgâ: *A. Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür.*

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyât, bi'l-cümle, zâtuñda mevcûd, ammâ çi-sûd, / hâl-i cemâl-i şâhid-i helâlûñ **tañga-yı** haram olmuş ve harîta-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*tañga-yı, -yı*]

ta'n: Sövmе, yеrme, ayıplama.

[...] / Baña nâr-ı süzân-ı küllâbgerân ile seng-endâz-ı mancınık-ı **ta'n** olduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 11*). [*ta'n,*]

tanîn: Tınlamalar.

gûl-bāng-ı kelîme-i tevhîd ile māl-â-māl ve nevbet-i pençgāhe-i İslām, **tanîn-** / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarh-ı muhtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [*tanîn-,*]

perdâz-ı sipîhr-i berîn ve nâle vü âh-ı hâzîn-i dil-suhtegân ve ğırîv ü enîn-i / derdmendân, **tanîn** efgен-i mesâmi'-i mütemekkinân-ı 'illiyyîn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [*tanîn,*]

tanîn-endâz: Tınlayan, çınlayan.

Ben rû-siyâhı, ma'siyyet ü günâhdan, hıfz u nigâh eyle. / Bir âvâz-ı hıred-güdâz, **tanîn-endâz**, şımâh-ı sâmi'ası olur, ki; (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [*tanîn-endâz-,*]

tanîn-endâz-ı: Tınlayan, çınlayan.

mazmûnınca gûl-bāng-ı pey-ender-pey-i şalât u selâmı, **tanîn-endâz-ı** / heftümîn-kıbâb-ı sipîhr-i berîn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 5*). [*tanîn-endâz-ı,*]

tantana: Gösteriş, gürültü patırtı.

Naql iderler ki târik-i **tanţana-i** mülk ü hadem ve fâriğ-i dîhîm ü haşem, / hâzret-i İbrâhîm Edhem, quddise sırrehü'l-'azîzü'l ekrem, şebāngāhî, hâl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*tanţana-i, --i*]

tanzîr: Benzemeye çalışma, örnek alma II edeb. Bir şiirin şekil ve mânâ bakımından benzerini söyleme, benzerini yazma.

rengîn-i bî-hem-tâ ve 'izâr-ı nâzûkterîn-i 'âlem-ârâma teşbîh ü **tanzîr** / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*tanzîr,*]

Eger seni rûy-ı gûlgûn ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh ü **tanzîr** eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*tanzîr,*]

tapîde: Çırpınan, çabalayan, muzdarip.

Saňa ne keyfiyyet dest-dâde oldu ki şaht muţtarib **tapîde-** ü / cenân (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [*tapîde-,*]

tār: *Far. 1. Karanlık: şeb-târ. 2. Tel: târ-ı zülf, târ-ı tanbur. 3. Arış, argaç mukabili. târ u pûd. târ târ: Tel tel. târ-ı ankebût: Örümcək ağı.*

tîre-ebr-i buhârûndan târîk ü **târ** eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*târ,]*

tār: *Karanlık.*

harâbât-ı teng ü **târ**, senûñ cāygāhuñdur. / Pākîze-dāmenān-ı kībār u şığār-ı ‘ālem ve pākān-ı hāş u ‘ām-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*tār,,]*

[...] / teng ü **târ** ve köhne bir harâbezâr olup, hümā-yı sidre-pervāz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*târ,]*

tār: *Tel, saç teli.*

kesād-ı **tārî** olup, metā‘-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, rağabāt-ı nās / ve keşret-i revāc, ber-ţaraf u mündefî olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11*). [*tārî, -ı]*

tarab: *Şenlik, sevinçlilik, ferah.*

Ya‘nî irişdi vakt-ı **tarab** bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-āmîz ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*tarab,]*

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ays u **tarab**, neşât u şādmānî ve inbisât u / handānîye bādî vü sebep olduğımndan hezār cânla râğîb u tālîbüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*tarab,,]*

tarab-efzâ: *Neşe ve ferahlık artıran.*

[...] / Ve kimi pākîze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümât-ı **tarab-efzāya** (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*tarab-efzāya, -ya]*

tarafeyn: *İki taraf, iki yan.*

bulup, ta‘rîf-i fāzîlet-i gevher-i zât ve tavşîf-i ḥusn-i şıfâta ser-âgâz ve / **tarafeynden** cilve-ger-i mınaşsa-i şudûr olan nağamât-ı laṭîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*tarafeynden, -den]*

tarâvet: *Tazelik.*

nevrüzîdür, müjde-i teşrîf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile **tarâvet-** / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i buḳalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*tarâvet-,]*

tarâvet: *Tazelik, körpelik.*

Senüñ müddet-i **tarāvet** ü leṭāfetüñ ve vakt-i i'tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferhunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan 'ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*tarāvet,]*

tarāvet-i: *Tazelik, canlılık.*

i ruhsārumda, hıyre vü hayrān kalup bu nazm-ı lülü-nizām-ı münāsibü'l- / maḳāmı, vird-i zebān ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*tarāvet-i,]*

tarek: *Far. Tepe, baş tepesi.*

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i zīb-i **tārek-i** [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīḳa-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*tārek-i,]*

tarf: *Kenar.*

zemīne, anlaruñ şadaḳa-i seri, dīde-i teri, ne gūne āb-rīzān idertüm. / Gül-geşt-i **tarf-ı** gülşene ve seyr-i şaḥn-ı çemene ki 'arşa-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5*). [*tarf-ı,]*

tarh-ı: *İnce anlamlar tanzim etme.*

Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / **tarḥ-ı** meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*tarḥ-ı,]*

tārik: *1. Yol. 2. Usûl. 3. Meslek. 4.vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.*

Naḳl iderler ki **tārik-i** tañtāna-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azīzü'l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [*tārik-i, -i]*

tārik: *Gece çok ıstık saçan yıldız, sabah yıldızı.*

tīre-ebr-i buḥāruñdan **tārik** ü tār eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*tārik,]*

ta'rif: *Bir kavramı, bir sözcüğü, eksiksiz bir biçimde, başlıca öğelerini belirterek açıklamak, anlaşılır duruma getirmek.*

bulup, **ta'rif-i** fazīlet-i gevher-i zāt ve tavşīf-i ḥüsn-i şifāta ser-āğāz ve / tarafeynden cılve-ger-i mınaşsa-i şudūr olan naḡamāt-ı laṭife-engīz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*ta'rif-i, -i]*

ta'rif: *Tarif, açıklama, tanımlama.*

güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o **ta'rif**le yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-şifatumda olan eş'ār-ı ma'nīdār-ı feşāḥat-ḳarīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*ta'rifle, -le]*

tārīk: Yol, Tâkip edilen yol, usûl.

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişinlerdür, sâlikî-i **ṭarīḳ-i** / düşvâr-ı zehâb-ı fakr u fenâya hezâr cânla ṭalib ü râgıb olup, naḳş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*ṭarīḳ-i, --i*]

ḍalâletle câdde-i ḥaḳdan inhirâf ve telkîn-i şeyâṭîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i ḥilâf iden güm-rehâni, **ṭarīḳ-i** tevḫîḳ-i refîḳ-i İslâma hâdî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*ṭarīḳ-i, --i*]

olup, nîm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bîrûn-ı der-i ḥâne olmamışsın. / Ve semm-i helâhil-i metâ'ib-i ṭâḳat-kesel-i **ṭarīḳ-i** ve çâşnî-i miḥen-i tâb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [*ṭarīḳ-i, --i*]

ta' rîzât: Dokundurmalar, dokunaklı söz söyleme, taş atma taşlama, taş.

Mül çünkü bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı ḥod-sitâyı ve ḥaḳḳında bu **ta' rîzât** u / tevbiḥât-ı cân-gezâyı, güş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammülden (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4*). [*ta' rîzât,]*

taşaddî: Bir işe girişme, başlama.

sütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ğazab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba **taşaddî** ve Güle dürüşâne ḥiṭâb eyleyüp didi ki: (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7*). [*taşaddî,]*

tasarruf: Ar. 1. Dilediğini yapmak sûretiyle bi'l-iktidar idare ve istimâl: mevcudâtta tasarruf-i ilâhî. 2. Fâil-i muhtar olmak üzere zapt ve temellük etmek, edilmek: tasarruf-ı emlâk. 3. İsrafsız idare, iktisat. 4. İktisada riayetle artırmak, artırılmak. bi't-tasarruf: Tasarruf suretiyle. Cem'i: tasarrufât.

tasarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ḥaḳâret ü ḥvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı 'ırz u vaḳârını rîzân-ı ḥâk-ı mezellet ü ḥâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*taşarruf-ı,]*

taşarruf: Dilediği biçimde kullanma yetkisi, kullanım.

ve sitem-i ḥamiyyet-engîzden tekâver-i şaḥt-ser-i şabr u ḳarâr, 'inân-ı 'aḳl u / hûşı, (dest-i **taşarruf** u ihtiyârdan alup pehnâ-yı bî-intihâ-yı ḳîl u ḳâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*taşarruf,]*

taşdîk: Doğrulamak, onaylamak.

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sāğar-ı / pür-feyz ü bî-keder-i **taşdîḳ-i** risâleti ki; Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [*taşdîḳ-i, --i*]

taşra: Dışarı.

idüm. bu dem ki nâr-ı pür-nâ'ire vü şerâre bârdan **taşra** vaz'-ı / ḳadem itdüm, girân-bâr-ı cismâniyetden ḥalâş u berî olup ser-â-pâ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*taşra,]*

tātār: *Tatar.*

müşākān-ı melāl-iştimāldur, benüm gedā-yı bî-ser ü pây-ı püy-ı dil-cüyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i **Tatar** ki
hüy-ı nîkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şîr-şîkār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*tatar,]*

tavâf: *Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak: tavâf-ı Kâ'be, Beytullahın tavâfi.*

zîver-efzâ-yı rüy-ı zemîn, insānu'l-'ayn-ı dîde-i müslîmîn, ya'nî hātūn-ı siyeh- / pūş ka'betü'llāhı
[...] **tavâf** ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*tavâf,]*

tavk-ber-gerden: *Boynunda halka. II tutsak.*

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, mişāl-i kumrî, gulām-ı **tavk-ber-gerden-i** / kıadd-i ser-efrāzumdur. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13*). [*tavk-ber-gerden-i, -i]*

tavsîf: *Vasıflarını, niteliklerini sayma.*

bulup, ta'rîf-i fazîlet-i gevher-i zât ve **tavsîf-i** hüsni-şîfâta ser-âgâz ve / tarafeynden cîlve-ger-i mînaşsa-i şudûr
olan nağamât-ı latîfe-engîz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*tavsîf-i, -i]*

tāvūs: *Tavus kuşu.*

haclegâh-ı meclisde, her sāğar, bir fânūs-ı 'arûsa ve şahn-ı nüzhetgâh-ı / bezmde, her piyâle-i zer,
bir **tāvusa** dönüp, dest-i rindân-ı mey-âşâmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*tāvusa, -a]*

tāvusvâr: *Tavus kuşu gibi.*

[...] / Bir miqdâr **tāvusvâr**, pây-ı zîşt ü siyāhuña nigâh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*tāvusvâr,,]*

tâz-: *Koşma, koşuş.*

bahâne-i luţf u merḥamet, lâ-li-garażi izḥârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inān ve 'alā- / kâderi'l-imkān, izḥâr-ı tek ü **tâz-**
ı cevelân olına. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*tâz-ı, -ı]*

cidâlde türk ü **tâz-ı** bî-endāze vü nâ-sâz ve Güle cevâb-ı pür-'itāba, bu / perdeden ser-âgâz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*tâz-ı, -ı]*

tâze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

Şemm eyleyince **tâze** gül-i nev-resîdeyi / Gülşen pür oldı bāng-ı şalât-ı hezârdan (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 4*). [*tâze,]*

taze-reside: *Yeni olgunlaşmış (genç).*

Ey bî-ma'nā, da'vî-i ḥod-fürüşî ve ḥvîş-bîniden ictināb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü **tāze-resîde-i** bāğçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [*tāze-resîde-i,*]

ta'zîm: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

dîhîm-i **ta'zîm,** [...] ile / ser-bülend ve teşrîf-i şerîf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*ta'zîm,,*]

Eger İblîs-i merdûd-ı zemîm, ser-i secde-i **ta'zîm** ve cebîn-i i'zâz u tekrîmi, / ḥuzûr-ı Ḥazret-i Âdem, şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemde, nihâde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*ta'zîm,*]

te'âlâ: *"yüksek olsun!" manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır: Allahü-teala ve tekaddes.*

Ve şaḥâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvānu'l-lâhi **te'âlâ** 'aleyhim ecma'in / nice devletmend, beni dâhil-i meclis-i kirāmî idüp müdāmî, germ-ülfet ü şoḥbet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [*te'âlâ,*]

teb: *Ateş, hararet, sıcaklık.*

berr-i pür harr-i cehâlet olan güm-rehânî ki dil-teşnegî-i harâret-i / dâlâletden sîne-i bî-sekineleri pür süz u tâbnâk ve leb-i pür-tâb u **tebleri,** çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [*tebleri,, -ler-i*]

tebâh: *Bozuk, mahvolmuş.*

Ve senüñ 'ömr-i kütāhuñ ḥod yek māha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bādla hebâ vü **tebâh** olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*tebâh,*]

tebdîl: *Değiştirme, değiştirilme, başka şekle sokma.*

olup, perde-i girân-sāye-i tekellüfî, talattuf u inbisâta **tebdîl** iderüm. / Ey bî-şerm ü ḥānmān-ḥarâb, fi'l-ḥaḳîḳa râst-cevâbsın, zîrâ ḥicâb u ḥayâ, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*tebdîl,*]

tebeh: *Mahvolmak, harap olmak.*

tebeh-i bî-gerân-ı [...] / [...] olmuştur. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 2*). [*tebeh-i, -i*]

tebessüm: *Ar. Gülümsemek; sessiz gülmek.*

gonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesîm-i **tebessüm** ü ḥande ide, ber- / mışdâḳ-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 5*). [*tebessüm,*]

ğonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i **tebessüm** ü hānde ide, ber- / mışdāk-ı [...] dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*tebessüm,]*

tecrīd: Soyutlama, yalnız kalma.

[...] / mazmūnıyla ‘āmil olan gūşe-güzīnān-ı şavma‘a-i **tecrīdūñ** giyāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 7*). [*tecrīdūñ,]*

tedārük: Hazırlık.

Gül bildi ve yakīn hāşıl itdi ki Mül, harīf-i hīle vü degā ve nedīm-i / bezle-hyān u muşāhib-i meclis-ārādur, der-hāl, dāmen-der-miyān-ı **tedārük** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*tedārük,]*

tedbīr: Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çāre, önlem.

Uyhu yüzi gördi pāsbanlar / **Tedbīri** ile hemīşe taqdīr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [*tedbīri, -i]*

Müşīrān-ı zamānuñ hūsn-i **tedbīr** ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzīde şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*tedbīr,]*

tedbīr: Önlem.

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü hūsn-i **tedbīr**, ya‘nī vezīr ibn vezīr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*tedbīr,,]*

tedbīr-: Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çāre, önlem.

Sensin sebeb-i nizām-ı ‘ālem / **Tedbīr-i** cihān saña müselleme (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 7*). [*tedbīr-i, -i]*

te‘emmül: İyice ve etraflıca düşünmek.

mazmūn-ı belāgat-meşhūnı üzere mütāla‘a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve nazar-endāz-ı **te‘emmül** ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i tūṭī-i lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*te‘emmül,]*

Ey Mül, bu cevāb-ı bā-şevābı, mengūş-ı gūş-ı iz‘ān u **te‘emmül** eyle ki / bir kelām-ı nefsü‘l-emrīdūr: (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3*). [*te‘emmül,]*

te‘emmül: İyice ve etraflıca düşünmeden.

Ey Mül-i **bī-te‘emmül**, sen mükīr bir kimse misün ki ser-i bī-hūşuñı / rindlük ile bülend ü firāz idüp encām-ı kārden bī-hāber ü gāfilsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1*). [*bī-te‘emmül,,]*

tefahhus: İyice, etraflıca araştırmak.

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan **tefaḥḥuş** u istifşâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*tefaḥḥuş,]*

tefekür: *Ar. Düşünmek, düşünölmek. Cem'i: tefekkürât.*

Pes ân-gâh, tekâver-i çapük-rev-i endişeye, şahrâ-yı bî-pâyân-ı **tefekürde** / ne kadar irhâ-yı 'inân-ı cevalân itdüm; ben bî-kes ü sitem-keş-i rûzgârî ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*tefekürde, -de]*

tefhîm: *Bildirmek, anlatmak.*

Ey Mül, da'vî eyledüñ, ki her mümsik ü baḥlî, cüvân-merd ya'nî, / 'ilm-i kerem ü baḥşîşi, ta'lîm ve revîş-i dâd u dihişi, **tefhîm** idüp, ḥased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*tefhîm,]*

tehemten: *İri yan, boylu boslu yiğit II Eski İran kahramanı Zaloğlu Rüstem'in lakabı.*

Ve vakt-i rezm ü kârzâr, ki maḥall-i zed ü bürd ü gîrüdârdur, / mübârizân-ı **Tehemten** menişâna cür'et ü şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*tehemten,]*

tehemten: *İri yarı, boylu boslu yiğit. II Eski İran kahramanı Zaloğlu Rüstem'in lakabı.*

Ve bu iddi'âdasın ki her muḥannes ü bî-dil ü cebânı, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i **Tehemtenân** ve pesendîde-i Rüstem ü Qahramân (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*tehemtenân, -ân]*

tehevvür: *Çok kızma, öfkelenme, hiddetlenme, köpürme.*

Bir kaç teng-zarf u kem-havşala ḥâlet-i keyfiyyetde dest-i ḥıredden 'inân-ı / ihtiyâr u edebî, rübûde-i dest-i **tehevvür** ü gâzab eyleyüp ba'zî nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*tehevvür,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

Ey eblağ-ı ḥâme-i sebük-rev / İt şahn-ı neşirde de **tek** ü dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [*tek,]*

bahâne-i lutf u merḥamet, lâ-li-garazi izḥârî'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izḥâr-ı **tek** ü tâz-ı cevalân olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [*tek,]*

tekalîbât: *Dönme, dönüş.*

gam-efrûhte-i **tekalîbât-ı** kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdiş-i / rûzgâr ile suhte idüp, iḥrâz-ı rûtbe-i kemâl ve tamâm-ı mertebe, puhte ve (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [*tekalîbât-ı,]*

tekâver: *Çok hızlı koşan ve binicisini sarsmayan at.*

Pes ān-gāh, **tekāver-i** çapük-rev-i endişeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı 'inān-ı cevalān itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [*tekāver-i,]*

ve sitem-i hamiyyet-engizden **tekāver-i** saht-ser-i şabr u karar, 'inān-ı 'aql u / hūşı, (dest-i taşarruf u ihtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı kıl u kāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*tekāver-i,]*

tekellüf: *Külfetli, zahmetli iş görme.*

[...] / **Tekellüfle** olan meclisde olmazmış şafā hergiz (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 9*). [*tekellüfle, -le, -]*

tekellüf: *Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.*

olup, perde-i girān-sāye-i **tekellüfi**, talattuf u inbisāta tebdil iderüm. / Ey bī-şerm ü hānmān-harāb, fi'l-haķīķa rāst-cevābsın, zīrā hicāb u hayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*tekellüfi,]*

tekellüf: *Güçlüğe katlanma, zahmetli bir iş görme.*

medlülınca, perde-i şakīlū'z-zıll-ı **tekellüf** ü inkiyādı, telattuf u inbisāta / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*tekellüf,]*

tekmil: *Tamamlama, bitirme.*

Ben şeyh-i seccāde-nişīn-i hānķāh-ı Gülşenīyüm ki **tekmil-i** erba'in / idüp halvet-hāne-i gonçeden çıkmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 10*). [*tekmil-i, -i]*

tekrim: *Saygı gösterme, yüceltme, ululama.*

Eger İblīs-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm ve cebīn-i i'zāz u **tekrimi**, / huzūr-ı Hāzret-i Ādem, şallallāhu te'ālā 'aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*tekrimi, -i]*

teksir: *Çok kırma(bir şeyi), kırılma.*

Dād ey şeh-i kişver-i kerem dād / Tā-key yeter ey Faşih **teksir** (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*teksir,]*

tekye-gāh: *Tekke yeri.*

Çıkardı erba'inin **tekye-gāh-ı** gülsitān içre / Dil-i lāle n'ola nūr-ı siyehle olsa nūrānī (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 3*). [*tekye-gāh-ı, -ı]*

telattuf: *Nazik davranma, lütuf ve incelikle muamele etme.*

medlûlınca, perde-i şakîlû'z-zıll-ı tekellûf ü inkiyâdı, **telaţţuf** u inbisâta / mübeddel eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10*). [*telaţţuf, j*]

telâtüm: *Ar. 1. Dalgalar vuruşmak, çarpışmak: telâtum-ı emvâc. 2. Ziyade oynayıp dalgalanmak. telâtum-ı derya.*

Ve bâde-nüşân-ı aşhâb-ı şohbet, mevc mevc kenâre-i deryâ-yı **telâţüm-zen-** / i çemen ve leb-i pür-ţarab-ı cûybârda, zevrak-ı şahbâyla cihân cihân 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*telâţüm-zen-, -zen j*]

telbîs: *Aldatma, hile.*

[...] / Ey Mül, ma'kûl eyledün ki nisbet-i İblîs, **telbîsi**, kendüñe dürüst ü râst (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 4*). [*telbîsi, -i j*]

telh: *Acı.*

[...] / **Telh** itmede kâm-ı cân-ı zârı (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1*). [*telh, j*]

[...] / Mül çün bu güftâr-ı **telh** u sâmi'a-figârı güş ve bu sāğar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*telh, j*]

telh-kâm: *Damağı acı; tuzlu.*

şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miñnetle **telh-kâm** ve bu meykede-i ħarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı ğam encâmundan taşşîl-i keyfiyyet-i rāhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*telh-kâm, j*]

telkin: *Ar. Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılayıp zihnine sokma, öğretme.*

dalâletle cādde-i ħağdan inñirâf ve **telkîn-i** şeyâtîn-i melâ'în ile reh-revî-i / küreyve-i ħilâf iden güm-rehânı, tarîk-i tevfiğ-i refîk-i İslâma hādî vü dā'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*telkîn-i, j*]

temaşâ: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Gül çün müşâhede vü **temâşâ** eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buñâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'üd-ı muğa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*temâşâ, j*]

Gül çün müşâhede vü **temâşâ** eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buñâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'üd-ı muğa'ar-ı dimāğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [*temâşâ, j*]

Ben ki ser-â-pâ 'âlem-i ħilli, seyâhat u **temâşâ** ve ser-â-ser iklîm-i / ħürmeti geşt ü güzâr kılmışum. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 1*). [*temâşâ, j*]

temaşâ: *Bakıp seyretme, hayranlıkla izleme || Maddî ve mânevî âlemlerdeki ilâhî güzellikleri seyretme .*

[...] / berây-ı **temâşâ-yı** şun'-ı lâ-yezâlî ve müşâhede-i âyât-ı beyyinât-ı zü'l-celâlî, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [*temâşâ-yı, -(y)ı j*]

temennâ: *Far. Temenni.*

Senden bunu iderüz **temennâ** / Koymadı dilümde derd ü miñnet (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2*). [*temennâ,]*

temennâ: *Arzu, istek, temennî.*

Ve dest-i **temennâ** vü niyâzı dergâh-ı Hüdâ-yı çâre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [*temennâ,]*

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ bendelerüm bunu **temennâ** / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*temennâ,]*

temyîz: *Ayırma, ayrılma, seçme, seçilme.*

Ya ‘nî vücûd-ı ğâflet-âluduñda mikdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu ‘ûr u **temyîz** / kalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü ‘âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*temyîz,]*

güvârî nûş eyledi, ser-â-pâ, âteş-i şerâre-engîz-i ceng ü sitîz ve güm-kerde-i / râh-ı şu ‘ûr u **temyîz** olup; (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 13*). [*temyîz,]*

[...] fehvâ-yı şerîf ve / ma‘nâ-yı laîfînden, teşhîş ü **temyîz** ideler, ki hîç bir remz-i dil-peziir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*temyîz,]*

ten: *Far. Beden, cisim, gövde, vücut.*

küllâbgerân olmamışiken cümleten cism ü **ten** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 2*). [*ten,]*

tenâvül: *Bir şeyi alma. II. Yemek yeme. III. Bahşış ve ihsanda bulunma.*

[...] hâzerâtından bir şâhib- / sa‘âdetün ümmet-i hâlişü’ n-nebî, kem ü bîş, beni **tenâvül** ü nûş itmeyeydi. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10*). [*tenâvül,]*

teng: *Far. 1. Dar 2. Küçük.*

harâbât-ı **teng** ü târ, senün câygâhuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı kîbâr u şıgâr-ı ‘âlem ve pâkân-ı hâş u ‘âm-ı benî-Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı.*

[...] / **teng** ü târ ve köhne bir harâbezâr olup, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [*teng,]*

teng-dest: *Eli dar, parasız, fakir.*

dervîş-i **teng-dest** ve müflis-i harâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigâh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*teng-dest,]*

tengdür: *Dar, küçük.*

Ve beng, ki güşâyîş-bağş-ı dil-i bî-tâb u **tengdür**, serhengân-ı dergâh-ı / bülend-eyvânumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*tengdür,,]*

teng-nây: *F. dar yer, sıkıntılı yer.*

[...] hadîs-i lûlû-bârıdır. / Bu **teng-nây-ı** fânî vü muhakkâr nişîmen-i virânî ve bu sakf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*teng-nây-ı, --ı]*

teng-zarf: *Dar kılıf.*

Bir kaç **teng-zarf** u kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde 'inân-ı / ihtiyâr u edebi, rübûde-i dest-i tehevvr ü gâzab eyleyüp ba'zı nâ- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5*). [*teng-zarf,]*

ter: *Deriden sızan, kendine has kokulu, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı.*

[...] / gül-i **terden** cām-ı pür-tâb-ı şarâbı, pirâhen-püş-ı âl idüp (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 1*). [*terden, -den]*

ter: *Yeni, taze.*

[...] / ve kaţarât-ı şebnem-i **terle** rûy-ı Gül-i ra'nâ, nümüdâr-ı 'izâr-ı lâle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [*terle, -le]*

terâne: *Nağme, ahenk.*

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkiyâne ve zebân-ı Rûmiyânede **terâne** olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*terâne,]*

Mül, çün bu **terâne** ile nevâzende-i sâz-ı dil-keş-i şarîr olup, / mişâl-ı mengüş, güş-ı müstemi'ânda, cây-gîr ve bi'l-cümle, pâk-dil ü şâf-zamîr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [*terâne,]*

terâne-senc: *Ahengi tartmak, özel, vurgulu söz söylemek.*

[...] / **terâne-senc** ü velve-sâz olup teşvîk-i yârân-ı şahbâ-keşân ve tergîb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*). [*terâne-senc,]*

ve **terâne-senc-i** gurûr u kibr olup rütbeñi, muhâfaza itdün. / Zîrâ şeytân-ı la'in-i hod-bîn, Hazret-i Âdem, 'aleyhi's-selâm ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*terâne-senc-i,]*

tercih: Seçmek.

olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle **tercih** / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*tercih,]*

terennümât: Namerler.

[...] / Ve kimi pâkîze-lehce-i taḥammül-güdâzla bu **terennümât-ı** ṭarab-efzâya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*terennümât-ı, -ı]*

terennüm-senc: Nağme ve ezgi ölçen.

[...] ile **terennüm-senc-i** kibr ü ta‘azzum oldı. / Ve âḫirü‘l-emr, ḥalâb-ı şerr ü ḳabâyiḥ u fesâdda mişl-i ḥar-ı kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*terennüm-senc-i,]*

tergîb-i: İsteklendirme, arzu ettirme, istek verme.

i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve mu‘tekifân-ı cevâmi‘-i ‘ibâdet ü peygûle-güzînân-ı şavâmi‘-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [*tergîb-i, -i]*

tertîb: Sıraya koyma, sıralama.

Ve mey-ḥvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her gûşe-i gülzârda, / ṭarḥ-ı meclis-i mey ve **tertîb-i** bezm-i şarâb idüp gâh u bî-gâh, bu sürûd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*tertîb-i, -i]*

ter-zebân: Yeni şeyler söyleyen, tatlı dilli.

nebâtât u ezhâra ki şanâyi‘-i bedâyi‘ü‘l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir **ter-zebân-ı** ‘azbu‘l-beyân olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [*ter-zebân-ı, -ı]*

teşbîh: Benzetmek.

rengîn-i bî-hem-tâ ve ‘izâr-ı nâzûkterîn-i ‘âlem-ârâma **teşbîh** ü tanzîr / iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15*). [*teşbîh,]*

Eger seni rûy-ı gülgün ve ruḥsâr-ı lâlegûna, **teşbîh** ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [*teşbîh,]*

tesbîh-hvân: Zikir ve tesbih çeken(ler).

ve zâkir ü **tesbîh-hvânân-ı** Hudâ-yı Âmürzgârdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*tesbîh-hvânân-ı,]*

teshis: *Teşhis etmek, ayırmak.*

[...] fehvā-yı şerîf ve / ma'nā-yı laîfinden, **teşhîş** ü temyîz ideler, ki hîç bir remz-i dil-peziir ve (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [*teşhîş,]*

teslîm: *Bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme.*

[...] ile tîrâz-yâfte iken ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i tevâzu' u **teslîmi**, pîş- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7*). [*teslîmi,,]*

şafha-i rüy-ı zemîn ve fûrû-güzâşte-i hâk-ı tevâzu' u **teslîm** itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*teslîm,]*

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân vedâ'-ı cân ve **teslîm-i** rûh-ı revân eşnâsında giryê- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [*teslîm-i,]*

teşmîr: *Sıvamak.*

İt sâk-ı du'âyı tırma **teşmîr** / Tâ-key tâ-key bu şekve vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*teşmîr,]*

teşnegân-ı: *Susuzlar, susamışlar. || Aşıklar.*

[...] / ma'nâsınca zemîn-i dil-teşne ve **teşnegân-ı** tefsîde-lebân-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*teşnegân-ı,]*

teşne-leb: (*Fa.*) *Dudağı kurumuş, çok susamış.*

Mu'cizâtı câminuñ bir cür'asına **teşne-leb** / Zât-ı mekremet şîfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb ü evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*teşne-leb,]*

teşrifat: (*Ar.*) *Resmî gün ve toplantılarda uyulması gereken âdet ve usûller, resmî gelenekler, protokol.*

'âlî-makâm ve **teşrifât-ı** şerîfe ki pādşāh-ı 'ālî-'ilm, hâzret-i hūvâce-i 'âlem, / şalavātu'l-llāhi 'alâ-nebiyyinā ve 'aleyhimü's-selâmdan, der-hâtır u yâd (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*teşrifât-ı,]*

teşrîf: *Şeref verme, şereflendirme.*

nevrüzîdür, müjde-i **teşrîf-i** husrev-i kalem-rev-i nev-bahārî ile tarâvet- / efzâ-yı fezâ-yı gülzâr olup dîbâ-yı zîbâ-yı reng-â-reng-i bûkalemün ve atlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [*teşrîf-i, -i]*

dîhîm-i ta'zîm, [...] ile / ser-bülend ve **teşrîf-i** şerîf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [*teşrîf-i, -i]*

teşvik: İsteklendirme, özendirme.

[...] / terâne-senc ü velvele-sâz olup **teşvîk-i** yârân-ı şahbâ-keşân ve terğîb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9).
[teşvîk-i, --i]

teşvîs: Karıştırma. Karma karışık etme. Bulandırma.

hayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dirsın. / Ve haşîş-i pür **teşvîs** ciger-hvârı harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [teşvîs,]

tevakkuף: Durma, eğlenme, bekleme.

Tevakkuף u şabr eyle, tâ çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândegî vü peşîmânîdür, kırâ'at-i âyet-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [tevakkuף,]

tevâzû': Alçak gönüllülük.

safla-i rûy-ı zemîn ve fûrû-güzâste-i hâk-ı **tevâzû'** u teslîm itmediyse, beni gör, / ki 'alâ-rağm-ı İblîs-i bed-zu'm u kec-fehm, ferzendân-ı Âdem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [tevâzû',]

tevâzû': Tevazu gösterme, mütevazilik.

[...] ile tîrâz-yâfte iken ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] / [...] ser-i **tevâzû'** u teslîmi, pîş- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7). [tevâzû',]

tevbe: Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.

tevbe vü istigfâr ve bâtın-ı tevbe, maḥabbet-i İzîd-i celîl ü ḡaffâr»dur. / Ber-ma'nâ-yı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [tevbe,]

tevbe vü istigfâr ve bâtın-ı **tevbe**, maḥabbet-i İzîd-i celîl ü ḡaffâr»dur. / Ber-ma'nâ-yı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2). [tevbe,,]

tevbih: Azarlamak, serzeniş etmek.

olmağla havâle-i nîş-i **tevbih** ü serzeniş eyledüñ. / Ve âgâh u ḡaberdâr olmađuñ, ki defîne vü genc, künc-i ḡarâbezârda (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [tevbih,]

tevbihât: Azarlamalar, Paylamalar.

Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya'nî bu lâf-ı ḡod-sitâyı ve ḡakkında bu ta'rîzât u / **tevbihât-ı** cân-gezâyı, ḡuş eyledi, 'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḡammûlden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [tevbihât-ı,]

tevcih: *Ayıplamanın manası.*

Gör ey yem-i cūd u ‘ayn-ı ihsān / **Tevcih-i** nigāh-ı luṭfa ṣāyān (*Gül ü Mül*, *Diğer* 280, *Beyit* 16). [*tevcih-i*,]

dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nişest eylersin. / Ve bî-ma‘-nâ da‘vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. **Tevcîh-**
i nigâh (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [*tevcih-i,]*

[...] kelām-ı lülû-nizâmına **tevcih-i** nigâh-ı i'tibâr itmeyüp, bâde-i / nâṭıqasın, muṭlaḳu'l-'-inân, ve her bâr, mizmâr-ı güft ü gûda cevelan itmekle, (*Gül ü Mül, Diğer* 332, *Beyit* 7). [*tevcih-i*,]

tev'em: *İkiz, eş.*

menkıbetleri, 'ale'l-vechî'l etemem muṭābık-ı kavl-ı i'cāz-ı **tev'emleridir.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer* 342, *Beyit* 10). [*tev'emleridir., -leridir.*]

tevfik: *Allah'ın yardımı.*

dalâletle cādde-i ḥaḳdan inḥirāf ve telḳ-in-i şeyāṭin-i melâ'in ile reh-revî-i / küreyve-i ḥilâf iden güm-rehânı,
tarîḳ-i **tevḥîk**-i refîḳ-i İslâma hâdî vü dâ'î (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [*tevḥîk*-i,]

tevhiḍ- sencān: *I.Tevhid zikrini yapanlar II. Zikir sayanlar, hesaplayanlar.*

riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı hālvet ü erbaʿīn ve mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u hücre-nişīn, ber-mışdāk-ı kerīme-i
[...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [*tevḥīd- sencān, -am*]

teyakkun: Şüpheye yer bırakmayacak şekilde bilme.

Lâkin bir merde aña ittılâ¹ ve âferîdeden bir ferde aña sebîl-i **teyakkûn** / u âgâhî, bîrûn-ı hadd-i imkândur. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5). [teyakkun,]

tezerv-mānend: *Sülün gibi.*

Ve ey mişāl-ı dem-i serî^ü ‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-bekā vü bî-vücūd. / Ve ey mänen-d-i şafaḡ-ı zūd-fenā vü ḥün-
ālūd, tā-çend **tezerv-mānend** (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [*tezerv-mānend*,]

tezkar: Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek. Emvât hayır ile tezkâr olunmalı.

hakkumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı zîştî-i / ef'âl eyyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûnî ikrâr u **tez-kâr** (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*tez-kâr,*]

güzār ve ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rifle yād u **tez-kār** eyleye. / Ben eger evsāf-ı zāt-ı şafā-şıfatumda olan eş'ār-ı ma'nidār-ı feşāhat-karīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*tez-kār,*]

tezyîn: Süsleme, süslenme.

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü **tezyîn** olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [tezyîn,]

meşşâta-i gâzab u kîn, ruhsâruñı gâh gâliye-i la'îlîn ve gâh gâze-i zerrîn ile / ârâyîş ü **tezyîn** ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [tezyîn,]

tlâ: Parlaklık, sarılık II merhem, ilaç.

Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı **tlâ** ile tahrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe itmezsın. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [tlâ,]

tiryāk: Panzehir || afyonlu macun.

Zehrûne fedâ hezâr **tiryāk** / Ey gözleri nûrî bâde-ıhvârûñ (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13). [tiryāk,]

tîğ: Kılıç II Nefsin kötû etkisini kırmak için yapılan riyazet.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve **tîğ-i** bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [tîğ-i, -i]

tîğ: Kılıç. II cefa ve eziyet.

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve **tîğ-i** bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i gılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [tîğ-i, -i]

tîğ-ı: Kılıç II güç, kudret.

Dergâhına ruşşat olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki **tîğ-ı** tîzi (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10). [tîğ-ı,]

tîr: Ok II. hâme(kalem).

‘inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, **tîr-i** sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [tîr-i,]

‘inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u gâzab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, **tîr-i** sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [tîr-i,]

tîre-dil: Kalbi kara, fena kalbli.

Ey hîre-çeşm ü **tîre-dil**, tâbe-key hüd-bîn ü hüd-pesendlükler / idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9*). [*tîre-dil,,*]

tîre-ebr: *Koyu renkli siyah ve karanlık bulut.*

tîre-ebr-i buhâruñdan târik ü târ eylersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 9*). [*tîre-ebr-i,*]

tîre-râyî: *Kötü düşünceli, tedbirsiz.*

Hezâr ‘aşık-ı dil-figârole, ki bülbülân-ı nâle-kârdan ‘ibâretdür, müttehem iken, kendüñi perde-nişîn-i ‘işmet kıyâs idüp, pâkîze-dâmen zann eylersin. / Birâderüñ Gül-i hîrî bâ-vücüd-ı **tîre-râyî** (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*tîre-râyî,*]

tîz: *Hemen, çabucak, en kısa zamanda.*

Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârole da ‘vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü **tîz** itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [*tîz,*]

tîz-âheng: *Ahengî, sesi sert ve tiz olan.*

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gulgüle-i fâhitegân-ı **tîz-âheng** ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [*tîz-âheng,*]

tîzi: *SERTİZ: ((□□□□□stf. (Fars. ser “baş” ve tiz “keskin” ile ser-tiz) Sivri uçlu, keskin: Gamze-i dilberim aman bilmem / Tîr-i sertîzim üstühan bilmem (Nâbî).*

Dergâhına ruḥşat olsa Keyvân / Ol şadr-ı güzîn ki tîğ-ı **tîzi** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 10*). [*tîzi,*]

tîz-reftâr: *Hızlı giden.*

Cenâb-ı İzîd-i ‘alîm ü ‘allâm, beni pâ-beste-i dâm-ı hârâm eyledi, tâ ki / ‘ömr-i kütâh u **tîz-reftârları**, bi’l-cümle, gûşe-i seccâde-i ta’at u ‘ibâdetde güzâr (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [*tîz-reftârları,, -ları,*]

tûb: *Akıbet.*

ser-i ‘azîzin, küy-ı şavlecân-ı fenâ ve gâltân **tûb-ı** hâk-ı ḥasâr / itmişdür. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8*). [*tûb-ı,-ı*]

tuğrâ: *Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.*

bozorgvârimuñ, **tuğra-yı** garrâ-yı menşûr-ı pür-nûridur. / [...] ki leb-i ḥikem-senc-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 4*). [*tuğra-yı, --yı*]

tünd-bād: *Sert esen rüzgâr, kasırğa. II Vesvese.*

Ve senüñ 'ömr-i kütâhuñ hõd yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / **tünd-bādla** hebâ vü tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*tünd-bādla, -me*]

tünd-hû: *Far. Sert huylu, titiz.*

Tâ minnet ile ide ciger-hûn / Çarh ise denî vü **tünd-hûdur** (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*tünd-hûdur, -dur*]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

[...] / Ne **turursın** Faşîh-i bî-çâre (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 4*). [*turursın, -ur, -sın*]

turfe-cevher: *I.Oluşumu yeni II. Taze cevher.*

Ey la'l-i müzâb u pâk-gevher / Pîrûze-şerâr u **turfe-cevher** (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 6*). [*turfe-cevher,*

türk: *Türk.*

cidâlde **türk** ü tâz-ı bî-endâze vü nâ-sâz ve Güle cevâb-ı pür- 'itâba, bu / perdeden ser-âğâz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [*türk,*

türkiyâne: *Türkçe.*

olduğı Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşûl-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i **Türkiyâne** ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*türkiyâne,*

turma: *Durmadan, devamlı.*

İt sâķ-ı du 'âyı **turma** teşmîr / Tâ-key tâ-key bu şekve vü dâd (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 5*). [*turma,*

tutar: *Tutmak; elde bulundurmak, ele almak.*

tutarum, saña yegân yegân izhâr u 'ayân ve âşkâr u beyân eyler idüm, / ammâ hâdîş-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [*tutarum,, -um*]

tutarlar: *Tutmak.*

efşânuma mensûb **tutarlar.** / Ebr-i bahâr-ı dil-güşâ ki ma 'nîde her katre-i feyz-nişârı, bir gevher-i (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 2*). [*tutarlar.,*

tutarsın: Tutmak, durdurmak.

Ve kendüñi kerem ü saḡā ve baḡşıṣ ü ‘aṡāya, mensüb **tutarsın**, ammā / hezārān şāḡīb-ser-māye vü ḡānmānı ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmānı, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [*tutarsın*,]

tutav: Ele geçirmek, yakalamak, alıkoymak.

olmayayduñ ve āḡāḡ vü ḡüşyārīden, fi’l-cümle, eser ü ḡaber **tutayduñ**, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḡikmet-unvān ki eḡādiş-i laṡīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [*tutayduñ*, -duñ]

tütü: Papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu. II Gönül kuşu.

mazmūn-ı belāḡat-meşḡūnı üzere müṡāla‘a- fermā-yı çeşm-i bīdār / ve naḡar-endāz-ı te‘emmül ü i‘tibār oldıklarınca kimi āl-i **tütü-i** lisānın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*tütü-i*,]

tütü-i mu‘ciz-suḡan-ı çemen-i belāḡ, ra‘na-nergis-i bāḡ-ı mā-zāḡ / ḡonçe-i rengīn-tebessüm-i bülbül-i şīrīn-terennüm-i « (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 7*). [*tütü-i*,]

Ey Gül-i la‘līn ḡabā, egerçi zāḡiren **tütü-i** şekker-ḡā gibi, perr ü bālūñ / sebzā-reng ü ḡoş-nümādur, ammā çi sūd, senūñçün bir suḡan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*tütü-i*,]

tüvān: Güç, kuvvet.

Ve bu iddi‘adasın ki her muḡanneş ü bī-dil ü cebānı, tāb u **tüvān** ve dilīr / ü dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem ü ḡahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [*tüvān*,]

U

ufk: Ar. Gök kenarı, göḡün göze görünen kenarı, uzaktan yer ile gök birleşmiş gibi görünen daire-i mevhūme.

piyāleden lāmi‘ u tābānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādiye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki **ufk-ı** maşrıḡ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*ufk-ı*,]

‘ukalā: Akıllılar.

vücūda gele, mū-şikāfān u daḡīka-bīnān-ı cihān ve keyfīyyet- / şīnāsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemyān olan **‘ukalā** ‘indeinde saḡā vü ‘aṡādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [*‘ukalā*,]

umūr-ı: İşler.

ümūr-ı cumhūr, deryā-yı faṡl u kān-ı dāniş, nizāmü’l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [*ümūr-ı*,]

‘unvān-ı: Şöhret, vasıf.

‘Unvān-ı dībāce-i nām u şānuñ / [...] (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 6). [‘unvān-ı,]

ur: Vurmak.

Merhem diyü cāna zaḥm **ururlar** / Bir pür-hüneri idince iṭlāf (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12). [ururlar, -urlar]

urdi: T. Vurmak.

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem **urdi**, ya‘nī senüñle germ-ülfet (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11). [urdi,,]

urursın: Vurmak, dağlamak; nakşetmek, işlemek.

[...] / Ve dem-be-dem gayret ü ḥamiyyetden lāf u güzāf **urursın**. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [urursın.,]

ustād: Öğretici, üstat, hoca.

İnkār itme şūfī şarābuñ menāfi‘in / **Üstād-ı** ḥikmet öyle buyurmuş kitābda (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 2). [üstād-ı, --ı]

[...] / Piş-ez-in, **üstāda** ber-pā, bir dıraḥt-ı bī-ḥareket idüm, lākin (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 6). [üstāda, -a]

uy: Tâbi olmak, ayak uydurmak.

Şaḥn-ı zemīni sünbül beñzetti āsmāna / Bir nakş-ı dil-keş oldu **uydı** zemīn zamāna (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6). [uydı, -dı]

uyhu: Uyku.

Uyḥu yüzi gördi pāsbanlar / Tedbiri ile hemīşe taqdīr (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14). [uyhu,]

Ü

ü: Vü: ve.

[GÜL Ü MÜL] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 1). [ü,]

Eyler nağam-ı şarîrûn icrâ / Giryen sebeb-i sürûr **u** şadî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 8). [u,]

Nâleñ feraḥ **u** neşâta bâdî (Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 9). [u,]

Saḥa n'ola ey Mesîḥ güftâr / Ey feyz-nişâr **u** mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 2). [u,]

Ammâ senûñ ey ḥuceste-güftâr / Ey siḥr-beyân **u** mu'ciz-âşâr (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 10). [u,]

Oldukça kaṭa' zebânuñ eyler / Şavt **u** nağamuñ laṭîf **u** hoş-ter (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11). [u,]

[...] / Vaḥdetde enîs **ü** hem-zebânsın (Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12). [ü,]

Senden bunı iderüz temennâ / Kıoymadı dilümde derd **ü** miḥnet (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 2). [ü,]

Aḥvâlümü 'arza tâb **u** tâḳat / Ğamla o kadar za'îf ḥâlüm (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3). [u,]

Yok ağzımı açmağa mecâlüm / Luṭf **u** kerem it mürüvvet eyle (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4). [u,]

Biñ sîm **ü** zeri iderler işrâf / Ammâ ki gelince râh-ı Ḥaḳḳa (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13). [ü,]

Pâ-mâl **u** zelîl **ü** ḥvâr ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18). [u,]

Pâ-mâl **u** zelîl **ü** ḥvâr ister (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18). [ü,]

Âmîziş ider çü sükker **ü** şîr / Ol şadr-ı güzîn vezîr-i a'zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [ü,]

Düstür-ı mükerrerem **ü** mu'azzam / Aḥmed Paşa edâmehü'llâh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 16). [ü,]

Bâ-devlet **ü** 'izz **ü** rif'at-i câh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [ü,]

Bâ-devlet **ü** 'izz **ü** rif'at-i câh (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 17). [ü,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [ü,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [u,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [ü,]

Cem' eyleyüp 'ilm **ü** faẓl **u** 'adli / Ref' eyledi cevri **ü** zulm **u** cehli (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2). [u,]

Hengâm-ı keremde ol seḥâ-kîş / Sîm **ü** zeri bezl ider kem **ü** bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [ü,]

Hengâm-ı keremde ol seḥâ-kîş / Sîm **ü** zeri bezl ider kem **ü** bîş (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3). [ü,]

Pâyüm ser-i çarḥ-ı kîne-ḥvâh it / Ben güm-şode-nâm **u** bî-nişânî (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 9). [u,]

Baḥtüm meger itdi Ḥaḳ Tebârek / Bu güne siyâh **u** nâ-mübârek (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 15). [u,]

Redd itme bu 'abd-ı nâ-murâdı / Allâh **u** Resûlidür güvâhum (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 10). [u,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [ü,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [u,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [u,]

Ben bî-kes **ü** ğam-güsâr **u** yârî / Pâ-mâl **u** ḥaḳîr **ü** ḥâksârî (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15). [ü,]

Gör ey yem-i cūd **u** 'ayn-ı ihsân / Tevcîh-i nigâh-ı lutfâ şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [u,]

Bir bî-kes-i nâ-murâd **u** zârum / Mağdûr-ı 'adû-yı hîlekarum (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [u,]

Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv **u** lutf **u** ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [u,]

Eglendi murâd-ı cân-ı nâ-şâd / Bâkî anuñ 'afv **u** lutf **u** ihsân (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 6*). [u,]

Bâkî anuñ emr **ü** hükm **ü** fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [ü,]

Bâkî anuñ emr **ü** hükm **ü** fermân / Dergâh-ı Hudâya ilticâ it (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 7*). [ü,]

Maḥfûz **u** maşûn-ı 'avn-ı Bârî / Devletle Hudâ mu'ammer itsün (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 9*). [u,]

Bed-ḥvâhları zelîl **ü** maḫhûr / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11*). [ü,]

Ey eblaḫ-ı ḥâme-i sebük-rev / İt şaḥn-ı neşirde de tek **ü** dev (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 12*). [ü,]

Rengîn-gül-i çemenistân-ı ḥamd **u** sipâs ve bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı senâ-yı bî-kıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [u,]

me'âbına sezâvâr **u** elyaḫ **u** aḫrâdur ki meclis-i hoş-ṭarḫ-ı cihânı, dest-i / şun' **u** ḥikmeti, sāḫte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [u,]

me'âbına sezâvâr **u** elyaḫ **u** aḫrâdur ki meclis-i hoş-ṭarḫ-ı cihânı, dest-i / şun' **u** ḥikmeti, sāḫte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [u,]

me'âbına sezâvâr **u** elyaḫ **u** aḫrâdur ki meclis-i hoş-ṭarḫ-ı cihânı, dest-i / şun' **u** ḥikmeti, sāḫte vü ârâste ve nüh mînâ-yı zîbâ-nümâ-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [u,]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâḫte vü pîrâste kılup rûzân **u** şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı raḫşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [u,]

âsmânı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdâḫte vü pîrâste kılup rûzân **u** şebân / zerrîn-sâgar-ı âftâb-ı raḫşânı ve sîmîn-kâse-i mâh-ı tâbânı, dâ'ir **ü** (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [ü,]

Ve muṭarrâ gül-berg-i selâm **u** şalât ve ra'nâ-ğonçe-i dürüd **u** ṭaḫiyyât, / ol ser-meclis-i ḥâşşu'l-ḥâşş-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [u,]

Ve muṭarrâ gül-berg-i selâm **u** şalât ve ra'nâ-ğonçe-i dürüd **u** ṭaḫiyyât, / ol ser-meclis-i ḥâşşu'l-ḥâşş-ı kurbıyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [u,]

Mu'cizâtı cāmınuñ bir cür'asına teşne-leb / Zât-ı mekremet şıfâtlarına, herze-gerdân-ı şâyeste vü enseb **ü** evlâdur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [ü,]

berr-i pür ḥarr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḫarâret-i / ḫalâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz **u** tâbnâk ve leb-i pür-tâb **u** tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [u,]

berr-i pür ḥarr-i cehâlet olan güm-rehânı ki dil-teşnegî-i ḫarâret-i / ḫalâletden sîne-i bî-sekîneleri pür süz **u** tâbnâk ve leb-i pür-tâb **u** tebleri, çâk çâk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [u,]

iken, cām-ı şahbâ-yı neşve-zây-ı şehâdeti ki; [...] dur; ve sâgar-ı / pür-feyz **ü** bî-keder-i taşdîk-i risâleti ki; Muḥammed rasûlu'llâhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [ü,]

endâz-ı naḫş-ı ser-levḫa-i baḫt-ı bed-fi'âl oldım. / Bu 'âlî bârgâh-ı her heft-girde-i bî-ṭnâb **u** sûtunda ve bu sâḫa-i faşîḫü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [u,]

mesâḫa-i sâhire-i kır-i kevnde, benümçün ne bir güşe-i âsâyiş **ü** istirâhat ve / ne bir cây-ı ârâmiş **ü** râḫat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [ü,]

mesāha-i sāhire-i kīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāhat ve / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāhat buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [ü,]

Pes ān-gāh, tekāver-i çapük-rev-i endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irhā-yı ‘inān-ı cevalān itdüm; ben bī-keş ü sitem-keş-i rüzgārī ve (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [ü,]

pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [ü,]

pāy-der-gil-i hayret ü ıztırārī, mażīk-i çāh-ı ka‘r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i ‘ālī-himmet ve gird-āb-ı yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [u,]

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [u,]

bir şāhib-devlet mülāhaza kılmaduğımdan, ser-i şūrīde-i bī-baht u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı hayret ve dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [u,]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabż-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [u,]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabż-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [u,]

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / ḥastemi, ne maḳūle ṭabīb-i ḥāzık-ı nabż-şinās u devā-sāza ‘arz u i‘lām ve (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [u,]

neşīd-i dil-pesend-i feraḥ-fezā vü dil-keş edā sāmi‘a-pīrā gūş-zed ü oldı / ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 3*). [ü,]

Ġarḳ olup baḫr-ı ıztırāb u ğama / Sür cebīn-i niyāzı dergehüne (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 5*). [u,]

[...] / Vezīrān-ı cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9*). [u,]

Şehen-şāh-ı cihān-gīrūñ sipeh-sālār-ı manşūrı / Niçe sipeh-sālār-ı manşūr, ber-ṭaraf-sāz-ı fitne vü şerr ü şūr, müdebbr-i (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 11*). [ü,]

ümür-ı cumhūr, deryā-yı fażl u kân-ı dāniş, nizāmü‘l-mülk-i āferīniş, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 12*). [u,]

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü ḥüsn-i tedbīr, ya‘nī vezīr ibn vezīr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [ü,]

[...] / Düstūr-ı mükerrrem ü mufaḥḥam (*Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 1*). [ü,]

[...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [u,]

[...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [u,]

[...] / Tā ki sen, pā-māl u ḥaksār u ḥaḳīre, dest-gīr olup, bu dām-ı ğam u (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 4*). [u,]

Ben dil-figār-ı hayret ü efkār daḫi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [ü,]

idüp mazhar-ı merḥamet ü ‘ātīfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa‘ādet / ve şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [ü,]

ḥātıra, cılve-ger-i Mir‘āt-ı zeng-peżīr-i ḥātır-ı ‘abd-ı ḥaḳīr oldı ki; mızmār-ı / nazm u eş‘ārda olınuğı gibi, nice zamān, dāmen-der-miyān-ı gūşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [u,]

hâtıra, cılve-ger-i Mir'ât-ı zeng-pezîr-i hâtır-ı 'abd-ı hakîr oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş'ârda olındığı gibi, nice zamân, dâmen-der-miyân-ı güşîş ü (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [ü,]

bahâne-i lutf u merhamet, lâ-li-garazi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevalân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [u,]

bahâne-i lutf u merhamet, lâ-li-garazi izhâri'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inân ve 'alâ- / kaderi'l-imkân, izhâr-ı tek ü tâz-ı cevalân olma. (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11). [ü,]

olduğu Münâzara-i Gül ü Mül-nâm eşeri, be-uşul-i münşiyâne, şikeste- / beste perde-i Türkîyâne ve zebân-ı Rûmîyânede terâne olunup, pîş-nihâd-ı (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13). [ü,]

Âşaf-ı Cem-cenâb ve 'arza-dâst-ı şadr-ı kâm-bîn ü kâm-yâb kılma. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14). [ü,]

Mütevaqqı 'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırîğ buyunlup, bu / zerre-i nâ-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşid-i hâver buyurla. (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

şükûfe-i semen ü yâsemen ve sünbül ü nesrîn ve nergis ü reyâhîn birle pür- / zîver ü tezyîn olup (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4). [ü,]

mânend-i dem-i i'câz-tev'em-i Mesîh ibn Meryem, hayât-bahş u feyz- / nişâr ve nesîm-i 'anber-şemîm-i şimâl; mişâl-ı gîsû-yı sünbül-büy-ı gül-'izârân, (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10). [u,]

'abîr-efşân u müşg-bâr, [...]: / [...] (Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 11). [u,]

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gülğüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [u,]

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, velvele-i murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gülğüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3). [ü,]

ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde 'aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [u,]

ârâm u karar olup, zencîr-i girih-gîrin keşîde kılarak, mişâl-i seyl-âb-ı eşk-i / dîde-i gam-dîde 'aşık-ı zâr, sū-be-sū geşt ü güzârda ve cür'a-i jâleden (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4). [ü,]

nergis-i mest, zerrîn-kadehin ve lâle-i nu'mân piyâlesin, leb-rîz ü ser-şâr idüp, / miyân-ı sebzezârda def'-i derd-i ser-i humârda (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5). [ü,]

reng ü hü-y-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-çtvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [ü,]

reng ü hü-y-gerde-i dildâr ve her nihâl-i şüküfedâr-ı gülzâr, cünbiş-i bād-ı / bahâr ile bir dil-ber-i sîmîn-endâm u hoş-çtvâr olur. [...] : (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9). [u,]

[...] / ya'nî bülbülân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâhsâr-ı nihâl-ı gül ü (Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14). [ü,]

Ya'nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6). [ü,]

[...] / terâne-senc **ü** velvele-sâz olup teşvîk-i yârân-ı şahbâ-keşân ve tergîb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [ü,]

i rindân-ı mey-güsârân eylerler. / Ve mu‘tekifân-ı cevâmî‘-i ‘ibâdet **ü** peygüle-güzînân-ı şavâmî‘-i (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10). [ü,]

riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı halvet **ü** erba‘în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân u hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [ü,]

riyâzet, pîrân-ı çille-keşân-ı halvet **ü** erba‘în ve mürîdân-ı tevḥîd- / sencân **u** hücre-nişîn, ber-mışdâk-ı kerîme-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11). [u,]

gürüh-â-gürüh, seyr-i şahrâ vü çemenzâra ve geşt-i deşt **ü** kühsâra çıkup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13). [ü,]

[...] / bu sâhire-i ğâmile-i ğabrâdan ser-zede vü âşkâr olan eşcâr-ı pür-berg **ü** bâr ve (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1). [ü,]

nebâtât **u** ezhâra ki şanâyî‘-i bedâyi‘ ü ‘l-âşâr-ı cenâb-ı Perverdigâr ve her / berg-i sebz-i gülistân, bir ter-zebân-ı ‘azbu‘l-beyân olup [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2). [u,]

[...] kerîmesince leyl **ü** nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid **ü** şenâ-güyân-ı Ḥazret-i İzzid-i Kirdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [ü,]

[...] kerîmesince leyl **ü** nehâr, / elsine-i hâliyye vü kâliyyeleriyle hâmid **ü** şenâ-güyân-ı Ḥazret-i İzzid-i Kirdgâr (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 3). [ü,]

ve zâkir **ü** tesbîḥ-hvânân-ı Ḥudâ-yı Âmürzgârdur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4). [ü,]

mısrâ‘-ı hâlâvet-baḥş **u** şîrîn-güvârla ki / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 14). [u,]

dur, şeker-hvâr ve kiminûn ‘andelîb-zebânı, miyâne-i zemîn **ü** âsmânı, / bu sec‘-i hoş-ta‘bîr **ü** pâkîze-ma‘ânî ile ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [ü,]

Ve mey-hvâregân-ı erbâb-ı ‘işret, fevc fevc her güş-e-i gülzârda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertîb-i bezm-i şarâb idüp gâh **u** bî-gâh, bu sürûd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [u,]

ferâḥ-âlûd **u** hâtır-hvâh ile ki; / [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 10). [u,]

u dem-i ‘âlem-i âb ve dem-be-dem, bu neşîd-i dil-pesend-i münâsibü‘l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 2). [u,]

Güyâ leb-i cüy **u** bâde-i nâb / Kât kât dem-i ‘ayş **u** ‘âlem-i âb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [u,]

Güyâ leb-i cüy **u** bâde-i nâb / Kât kât dem-i ‘ayş **u** ‘âlem-i âb (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 5). [u,]

na‘ra-i bülend-i nûş-â-nûş ve gül-bâng-ı cüş **u** hürûşî peyveste-i / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vâlâtârem eyleyüp, (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6). [u,]

cevelân ve etṛâf-ı dâ‘ire-i bezm-i müdâmda deverân iderler. / El-hâşıl, hîn-i ictimâ‘-ı Mül **ü** Gül ve her bülbüle-i Mül, velvele-ârâ vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [ü,]

[...] / miyâne-i Gül **ü** Mülde âteş-i zebâne-keş-i münâzara vü muḥâvere işti‘âl (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7). [ü,]

ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu‘belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ‘ire-i i‘tidâlden resîde-i maḳâm-ı kıl **u** kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [ü,]

ü nikât-ı reng-âmîz suḥanı, şu‘belendirüp ber-mışdâk-ı [...] / [...] dâ‘ire-i i‘tidâlden resîde-i maḳâm-ı kıl **u** kâl, (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 9). [u,]

belki bürde-i perde-i nizā' u cidāl idüp; / Gül-i hamrā (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 10). [u,]

HIṬĀB-I GÜL-İ RA'NĀ BĀ MÜL-İ HAMRĀ / Ey Mül eger beni, ya'nī vücūd-ı bihbūdumda merkūz u mevcūd olan (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1). [u,]

haşā'il-i laṭife-i gūn-ā-gūn ve fezā'il-i şerife-i rüz-efzūndan bī-haber ü āgāh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 2). [ü,]

Ve sipeh-sālār-ı hayl-i büstān u gūlzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlä, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār ve nihāyet tarāvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [u,]

[...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [u,]

[...] / ve süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḥat-i cemālümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [ü,]

Serv-i ser-keş ü āzāde-i bāğ, mişāl-i kumrī, gūlām-ı tavk-ber-gerden-i / kadd-i ser-efrāzumdur. (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 13). [ü,]

bahārdur, hem-vāre du'ā-yı 'ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çīn-i zūlf-i maḥbūbān ve (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [ü,]

müşākān-ı melāl-i iştimāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / Ve müşg-i nāfiçe-i Tatar ki hūy-ı nīkū-yı hūbān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10). [ü,]

ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsūnkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı kādīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [ü,]

Ve laṭif-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekīyyü'l-hūşālī, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1). [u,]

yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] kerīmesince, huşk mānde-i nihān-hāne-i laḥd-i zemīn olan nebātāt u (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3). [u,]

ezhāra, feyz-baḥş-ı hayāt ve eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gūlzāra, sebab-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benüm dāye-i mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [ü,]

Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya'nī gāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gūlgūne-sāy-ı çehre-i şükūfe-i gūn-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ü,]

Çıkdı andan dāmen-i çakiyle Yūsufvār gül / Ya'kūb-ı pinhānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥaşākda ḥār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [u,]

fīrākla, dāmānum çāk çāk ve mişāl-ı derūn-ı gonçe, hūn-ı iftirākla dil-i / nālānum la'lnāk iken mütebessim ü şükūfte-rüyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [ü,]

ki bu gülşen-sarāy-ı dehr-i ḥazān-pezi're 'ālem-i ğayb u iklīm-i lā-reybden / irmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 4). [u,]

[...] / Ve bir şahid-i zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [u,]

Şem'-i pür-lem'-i encūmen-ārā-yı gülşen, benüm tābiş-i ruhsār-ı / mehveşümden rüşen ü efrūhtedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 8). [ü,]

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı nağme-serādan bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [u,]

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / taḥammül-rübā-yı bülbulān-ı nağme-serādan bī-şabr u ihtiyār, vecd ü cūşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [ü,]

gelüp cāme-i sebzā-rengümi şad çāk **u** pāre pāre kılmışum. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 12). [u,]

Benefşe, hırka-i kebūd-püş **u** küleh-keş-i mürīd-i hāşu'l-hāşumdur ki / hemīşe ser-be-ceyb-ürde-i perde-i ehl-i murākabe vü endişedür. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 15). [u,]

Ve lāle-i la'l-fām, çerāğ-ı hāş **u** micmeredār-ı ihlāşumdur ki her gāh kalb-i / āgāhı cilvegāh-ı nūr-ı siyāhdur. (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1). [u,]

şad güne şerr **ü** şür eyler. / Ve bu āşār-ı keşire vü mevfüre ve havāşş-ı nā-ma'düde vü mahşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [ü,]

yegān yegān mevzū'-ı tabakçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nīkū-şifātumda / mevcüd **u** meknūzdur. Zinhār: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [u,]

fürüg-ı hōd-fürüşī zann idüp, istib'ād **u** istiksār itme ki kudret-i bālīga-i cenāb-ı / hallāk-ı 'aliyyü'l-ittlākdan, celle şānuhu ba'id degüldür ki havāşş-ı cemī'- (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [u,]

Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend **ü** firāz idüp encām-ı kārden bī-haber **ü** gāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ü,]

Ey Mül-i bī-te'emmül, sen mükirr bir kimse misün ki ser-i bī-hüşuñı / rindlük ile bülend **ü** firāz idüp encām-ı kārden bī-haber **ü** gāfilsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 1). [ü,]

Ser-firāz olur o 'ārif ki ola efgende / Ve kendüñi yād **u** ferāmüş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [u,]

Ya'nī vücūd-ı gāflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ür **u** temyiz / kalmayup fark-ı nīk **u** bedden berī vü 'atılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [u,]

Ya'nī vücūd-ı gāflet-āluduñda miqdār-ı zerre-i nā-çiz, şu'ür **u** temyiz / kalmayup fark-ı nīk **u** bedden berī vü 'atılsın. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7). [u,]

Ve sen ol nā-huffāz-sın ki her kim senüñle hem-bezm **ü** hem-demlük / eyleye, bī-berg **ü** sāz, belki bī-ser **ü** sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [ü,]

Ve sen ol nā-huffāz-sın ki her kim senüñle hem-bezm **ü** hem-demlük / eyleye, bī-berg **ü** sāz, belki bī-ser **ü** sāmān olur. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8). [ü,]

ü mahrem oldı, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 12). [ü,]

[...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı gülistān hōd, berg **ü** nevāyı benden aḥz **u** celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [ü,]

[...] / Bülbülān-ı hoş-elhān-ı gülistān hōd, berg **ü** nevāyı benden aḥz **u** celb (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 2). [u,]

harābāt-ı teng **ü** tār, senüñ cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kibār **u** şığār-ı 'ālem ve pākān-ı hāş **u** 'ām-ı benī-Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [u,]

benüm muḥibb **ü** hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş **u** kallāş ve mest-i medhüş **u** / evbāş, senüñ muşāḥib **ü** hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [ü,]

benüm muḥibb **ü** hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş **u** kallāş ve mest-i medhüş **u** / evbāş, senüñ muşāḥib **ü** hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [u,]

benüm muḥibb **ü** hevā-hvāhlarum; rind-i bī-hüş **u** kallāş ve mest-i medhüş **u** / evbāş, senüñ muşāḥib **ü** hem-rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [ü,]

Hezār muḥassenāt **u** nīküyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senüñ kabāyih **u** bed-hūlūğunda hiç söz ve aṣlā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [u,]

Senûñ âsîb ü gezendûñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya 'nî senden / birkaç kaçre ki bir libâs-ı pākîze ye çekîde ola
nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [ü,]

Senûñ âsîb ü gezendûñ, bir sevb-i nazîfe, resîde ola, ya 'nî senden / birkaç kaçre ki bir libâs-ı pākîze ye çekîde ola
nâ-pāk u mühmelât olup, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7). [u,]

'adîmü'l-misâllerine ki zîb-kerde vü zînet-dâde-i kil-k-i bî-'ayb u 'ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11).
[u,]

Yek-bâre, gürûh-ı hûbân-ı 'işve-perdâza nîgeh-endâz ol, tâ ma'lûm / idinesin ki cemî'isinden bâlâter ü ser-
fîrâzum. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14). [ü,]

dîde-i 'ibret-bînle nazâr-sâz-ı müşâhede ol, ki cümleden ne güne berter ü ser- / bâzum. [...] (Gül ü Mül, Diğer
304, Beyit 2). [ü,]

[...] / Pâdşâh-ı çemen ü şâh-ı reyâhînum ben (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 3). [ü,]

Mül çünki bu mâ-cerâyı, ya 'nî bu lâf-ı hod-sitâyı ve hakkında bu ta'rîzât u / tevbihât-ı cân-gezâyı, güş eyledi,
'inân-ı ihtiyâr, dest-i taḥammûlden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [u,]

rübûde-i gayret ü 'âr olup / [...] (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 5). [ü,]

şütür-i ser-mest gibi cûş idüp kef-i ğaḏab u kîni, perîşân iderek, cevâb-ı / pür-'itâba taḥaddî ve Güle dürtüşâne
hîṭab eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [u,]

Ey Gül-i hod-rüy u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü bûy! (Gül ü Mül,
Diğer 304, Beyit 11). [u,]

Ey Gül-i hod-rüy u bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh u / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü bûy! (Gül ü Mül,
Diğer 304, Beyit 11). [ü,]

hakkumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı ziştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [u,]

hakkumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı ziştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [u,]

hakkumda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî vü isnâd-ı ziştî-i / ef'âl eyledünse ma'nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [u,]

Egerçi şüretde hûb-rû vü nikû ve-lîk ma'nîde bed-sîret ü zişt-hûsuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6). [ü,]

[...] / Bâd-ı şabâ, seylî-i dest-i saḥtla, bî-hüde dehen-i perîşân-suḥanuñı, çâk u (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 11).
[u,]

derîde kılmamışdur. / Ve küllâbger-i güzâf u bî-ma'nâ, hırmen-i hâşıl-ı 'ömr-i deh-rûzeñe, (Gül ü Mül, Diğer
305, Beyit 12). [u,]

eşer ü kâr eylemişdür. [...] / [...] (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 14). [ü,]

[...] / Ey çün Kârûn, bî-şümâr zerdâr u sūdâyî. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4). [u,]

şüret-i sürh ü sebzûñe nazâr-endâz-ı i'tibâr olup hod-bîn ü ğırra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[ü,]

şüret-i sürh ü sebzûñe nazâr-endâz-ı i'tibâr olup hod-bîn ü ğırra olursuñ. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 7).
[ü,]

[...] / Bir miqdâr tāvusvâr, pây-ı zişt ü siyâhuña nigâh eyle: (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11). [ü,]

Ve tã-key, kendü hüsn-i cemâl **u** ruhsâr-ı ‘âle’l-‘âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc **u** delâl idersün. Bir sã’at zîştî-i refîk-i nã-cinsünî ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [u,]

Ve tã-key, kendü hüsn-i cemâl **u** ruhsâr-ı ‘âle’l-‘âlûne, şîve vü nâz / ve ğunc **u** delâl idersün. Bir sã’at zîştî-i refîk-i nã-cinsünî ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [u,]

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lülû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmâr-ı şeca’at ve yeke-tâz-ı meydân-ı velâyet, bedî’ü’l-beyân **u** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [u,]

Ey bî-ma’nã, da’vî-i hüd-fürüşî ve hviş-bîniden ictinâb **u** perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede vü tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [u,]

Kedüyî, köhnegân-ı germ **ü** serd-dîde-i rûzgârile da’vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitizi, germ **ü** tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [ü,]

Kedüyî, köhnegân-ı germ **ü** serd-dîde-i rûzgârile da’vî-i hem-serî vü / ber-â-berî idüp hengâme-i sitizi, germ **ü** tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [ü,]

Sen baña ne beñzersin ve ne vechle da’vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ğurde ve ‘ömr-i bisyâr-dîde olam bihter **ü** mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [ü,]

Ve her çend sâgar-ı zerrîn **ü** cãm-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya’nî kâse-i mînã, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr u memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [ü,]

Ve her çend sâgar-ı zerrîn **ü** cãm-ı billürîne, bişter gelüp leb-â-leb / olam, ya’nî kâse-i mînã, cism-i latîf-i rûh-fezâmla, ser-şâr **u** memlû ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [u,]

yâd idüp fütâde-i hâk-ı pây-ı döstân-ı şadâkat-kîş **ü** âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtî’u’n-nûr-ı ihlâşî daḥî ziyâde mālîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [ü,]

Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzâf u bî-câyûña, leb **ü** dehân-ı hezlle / mütebessim **ü** ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [ü,]

Ve berķ-ı raḥşende, ḥande-i güzâf u bî-câyûña, leb **ü** dehân-ı hezlle / mütebessim **ü** ḥandân ve her ân bu neşîdle leb-cünbândur. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1*). [ü,]

fenâ olurken neden bu kadar lâf-ḥây **u** bî-hüde-güftâr olursın. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 5*). [u,]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne vechle reng **ü** rüy-ı âteşle i’tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [ü,]

ḳudsiyyeden zuhûr itmiş bir ḥadîş-i meşhûrdur, nişân-ı fâḥr **u** mübâḥât-ı / fermân-ı zîşânîdür. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [u,]

Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâķ-ı şeyḥ **ü** şâbb-ı cihân ve / revnaķ u ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [ü,]

Bir birâderüm düş-âbdur ki şîrîn-sâz-ı mezâķ-ı şeyḥ **ü** şâbb-ı cihân ve / revnaķ **u** ârâyîş-baḥş-ı dükkânçe-i ḥelvâgerândur. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6*). [u,]

Sirkencübîn, ki şifâ-yı bî-mārân-ı ḥazîn ve devâ-yı ḥaste-dilân-ı pür-âḥ **u** / enîndür, bezm-i ḥandân-ı rāsîḥü’l-erkânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8*). [u,]

Ve ḥelvâ-yı bî-düd-ı ḥalâvet-fezâ, ki döst-enbân **u** âşnâ-yı hemyândur, / düdmân-ı merşûşu’l-bünyânımızdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 9*). [u,]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / ḥandânîye bâdî vü sebep olduğımızdan hezâr cânla râğîb **u** tãlibüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [u,]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / hândânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb **u** ṯalibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*u,]*

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / hândânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb **u** ṯalibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*u,]*

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş **u** tarab, neşât **u** şâdmânî ve inbisât **u** / hândânîye bādî vü sebep olduğumdan hezâr cânla râğıb **u** ṯalibüm ve bu gûne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [*u,]*

Şofrâ-yı gamuñ sikencübîni / Âb-ı ciger **ü** hayât-ı cânsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 15*). [*ü,]*

Reng-i ruh **u** rāhat-ı revānsın (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 16*). [*u,]*

Ve beng, ki gūşāyış-bağş-ı dil-i bî-tāb **u** tengdür, serhengān-ı dergāh-ı / bülend-eyvānumdandır. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 3*). [*u,]*

piyāleden lāmi‘ **u** ṯabānum. / ve pencümīn-āsmān-ı eyādīye, bir āftāb-ı cihān-tābum, ki ufķ-ı maşrıķ-ı (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 9*). [*u,]*

humdan ṯali‘ **u** nūmāyānum. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 10*). [*u,]*

Ben reng **ü** rüy-ı âteşde bir āb-ı muşaffāyum, belki bir âteş-i feyz-bağşum / ki çün āb-ı hayât-ı ruh-fezāyum. (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 15*). [*ü,]*

Âbsın ma‘nide ammā āb-ı âteş-pāresin / La‘lsın şüretde reng **ü** rüyla ammā nesin (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 8*). [*ü,]*

Ve ben ol Felâṭūn-ı hum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis **ü** / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired ve mir‘āt-ı idrākūñi (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10*). [*ü,]*

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥḻ **ü** le‘īm **ü** denī ki nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḥāvet **ü** baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ü,]*

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥḻ **ü** le‘īm **ü** denī ki nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḥāvet **ü** baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ü,]*

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥḻ **ü** le‘īm **ü** denī ki nūş eyleye, / ‘ākibet cüz‘i küll ider, ya‘nī dād u dihiş ve saḥāvet **ü** baḥşışde reşk-efgen-i (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14*). [*ü,]*

kerem-i Ḥātem **ü** Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, ‘adem **ü** vücūd-ı cūd-ı / Ma‘n, ber-ā-ber **ü** yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ü,]*

kerem-i Ḥātem **ü** Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, ‘adem **ü** vücūd-ı cūd-ı / Ma‘n, ber-ā-ber **ü** yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ü,]*

kerem-i Ḥātem **ü** Bermekīyān ve pīş-i himmetinde, ‘adem **ü** vücūd-ı cūd-ı / Ma‘n, ber-ā-ber **ü** yeksān olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kārzār, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et **ü** şecā‘atle meded **ü** yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kārzār, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et **ü** şecā‘atle meded **ü** yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kārzār, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et **ü** şecā‘atle meded **ü** yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Ve vakt-i rezm **ü** kārzār, ki maḥall-i zed **ü** bürd **ü** gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et **ü** şecā‘atle meded **ü** yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*ü,]*

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ü,]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ü,]

Māye-i heybet ü şavlet ve mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet ve rüyānende-i hamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ü,]

māni'-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı 'ārı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [u,]

māni'-i nāz u niyāz olan niķāb-ı hicāb ve izār-ı 'ārı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [ü,]

Ve her maḥāfil ü encümende / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 8). [ü,]

medlülınca, perde-i şakīlū'z-zıll-ı tekellüf ü inkıyādı, telaṭṭuf u inbisāṭa / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [ü,]

medlülınca, perde-i şakīlū'z-zıll-ı tekellüf ü inkıyādı, telaṭṭuf u inbisāṭa / mübeddel eylerüm. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 10). [u,]

Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u eفزūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [u,]

Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ ve ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u eفزūn itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [u,]

Her kim ki bu mātem-ḥāne-i fānīde, mişāl-ı berķ-ı dıraḥşān, nīm-nefes, / mühr-güşā-yı ḥoķka-i deḥān olup mütebessim ü ḥandān olur, mānend-i ebr-i (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 12). [ü,]

bārān, çok zamānlar girye-künān u eşk- eفزān kalur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 1). [u,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9). [ü,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 9). [ü,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [u,]

Bir dem bu gülşen-sarāy-ı ḥazān-pezir-i 'ālemde, kim ḥandān u ḥurrem / oldu, ki nice māḥ u sāl giryān u pür-ḡam olmadı. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1). [u,]

ḡonçe-i dü-berg-i deheni, şükufte-i nesīm-i tebessüm ü ḥande ide, ber- / mişdāk-ı [...] dil-i (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5). [ü,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [ü,]

Ey ḥīre-çeşm ü tīre-dil, tābe-key ḥod-bīn ü ḥod-pesendlükler / idersin. (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9). [ü,]

Tevakkuf **u** şabr eyle, tã çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândeğî vü peşimânîdür, kıra' at-ı âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [u,]

meşhûrından gâfil **ü** berî olup, henüz resîde-i rütbe-i pîrî olmadın, bî-ma'nâ, / da'vî-i şeyhî idersin. (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [ü,]

[...] / vü hîre-rüyî, kâr-ı nâ-pesend **ü** bed-kirdârûndan hacil **ü** şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ü,]

[...] / vü hîre-rüyî, kâr-ı nâ-pesend **ü** bed-kirdârûndan hacil **ü** şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [ü,]

'âciz **ü** bî-zârdur. / Baña peygüle-nişîn-i maķâmât-ı harâbât ve güşe-güzîn-i cây-ı fenâ (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8*). [ü,]

olmağla havâle-i nîş-i tevbîh **ü** serzeniş eyledüñ. / Ve âgâh u haberdâr olmaduñ, ki defîne vü genc, künc-i harâbezârda (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 9*). [ü,]

Ve îklîl-i celîl-i velâyetle, ser-fîrâz **u** ser-bülend olan devletmendân-ı 'âlî- / şân, ki sâye-bân-ı hümâyûn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [u,]

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlerdür, sâlikî-i tarîk-i / düşvâr-ı zehâb-ı fakr **u** fenâyâ hezâr cânla tâlib ü râğib olup, nakş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [u,]

olan dü-rûze zîb **ü** nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, yüz vechle tercîh / cylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [ü,]

[...] / Beni sebep-i bî-nevâyî ve bādî-i gedâyî zu'm **u** kıyâs itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [u,]

Ve güş-güzârûñ olmadı, ki ben cem'iyet-sâz-ı aşhâb-ı şöhet **ü** 'ays / ve germiyyet-endâz-ı cem'iyet-i bî-gâne vü hvîşüm. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9*). [ü,]

(Müşâbehât-i ruhsâr-ı hûbân **u** 'izâr-ı maħbûbânla müfâheret ve küleh- / güşe-i iftiḥârı, ber-â-ber-i gurre-i ğarrâ ve destâr-ı muṭallâ-kenâr-ı i'tibârı, hem- (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12*). [u,]

Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşüb **u** fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şüh-meşreb ü şür-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [u,]

Mütâla'a-fermâ-yı 'ayn-ı başîret olmaduñ, ki cümleten âşüb u fiten, / çeşm-i siyâh-mest-i dil-berân-ı şüh-meşreb **ü** şür-efgenândan peydâ vü (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 14*). [ü,]

Eger seni rûy-ı gülgün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh **ü** tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb **ü** pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [ü,]

Eger seni rûy-ı gülgün ve ruhsâr-ı lâlegûna, teşbîh **ü** tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb **ü** pür-füsûnı, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [ü,]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânûñ ruhsâr-ı tâbdâr **u** raḥşânları / üzere bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [u,]

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr **u** zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / **u** Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [u,]

merdümdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm **ü** merdümîde, ḥüsn **ü** / leṭâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ü,]

merdümdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm **ü** merdümîde, ḥüsn **ü** / leṭâfet bisyâr u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ü,]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûñ dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buḥâr-ı sitîz **ü** ma'reke-şu'ud-ı muķa'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakinen bildi ki mücadele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [u,]

Efzünî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hitâbdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ü,]

Efzünî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hitâbdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ü,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [u,]

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân ve tîg-i bî-dirîg-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ü,]

cemâlân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u zebûn-ı nîrû-yı bâzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2). [u,]

merdümdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümdîde, hüsn ü / le'âfet bisyâr u bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5). [ü,]

merdümdârdur ve bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümdîde, hüsn ü / le'âfet bisyâr u bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5). [ü,]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülûn dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cüş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'üd-ı mu'ka'ar-ı dimâğ ve 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [ü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakinen bildi ki mücadele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [u,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve yakinen bildi ki mücadele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [u,]

Efzünî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hitâbdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ü,]

Efzünî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hitâbdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ü,]

Efzünî-i şerm ü hicâb ve bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hitâbdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ü,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [u,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ü,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldı. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bâk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [u,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdûn. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [u,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdûn. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [u,]

gürbe ve bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdûn. / Saña ne diyeyüm ve ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9). [u,]

Saňa ne keyfiyyet dest-dāde oldı ki saht muhtarib tapīde- **ü** / cenān (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 7*). [ü,]

Ve kendüñi kerem **ü** saha ve bahşış **ü** 'atāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şahib-ser-māye vü hānmāni ve bī-pāyān mālīk-i ser **ü** sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [ü,]

Ve kendüñe āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā hürşīd-i / 'aklı, ki ziyā-bahş **u** pertev-resān-ı iklīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [u,]

līkin āyīne-i şu 'lenāk-ı idrāki, dem-be-dem pür-jeng **ü** gubār idersin. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 5*). [ü,]

pişmiş zann **u** hayāl idersin; ammā henüz tamām nākış **u** hāmsın. / Ve egerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-hürde vü rüzgār-dīdesin; lakīn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [u,]

Bu ham-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd **ü** germ ve dūrüş **ü** / nerm mu'āyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [ü,]

Bu ham-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd **ü** germ ve dūrüş **ü** / nerm mu'āyene eylemiş ve zu'muñca mis-i naķışu'l-'ayyār vücūduñı, pūte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [ü,]

Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik **ü** bahşī, cūvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem **ü** bahşī, ta'līm ve revīş-i dād u dihişi, tefhīm idüp, hased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [ü,]

vücūda gele, mū-şīkāfān **u** dakīka-bīnān-ı cihān ve keyfiyyet- / şīnāsān-ı keyf ü kem-i 'ālemyān olan 'uķalā 'inde saha vü 'atādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [u,]

hisāb **u** ihsā olunmaz. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 5*). [u,]

Ve bu iddi'ādasın ki her muħanneş **ü** bī-dil **ü** cebāni, tāb u tūvān ve dilīr / **ü** dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem **ü** Qahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ü,]

Ve bu iddi'ādasın ki her muħanneş **ü** bī-dil **ü** cebāni, tāb u tūvān ve dilīr / **ü** dil-āverīde, reşk-efgen-i Tehemtenān ve pesendīde-i Rüstem **ü** Qahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ü,]

vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuhūr ider, bir hālet-i 'arızī ola. / O maķūle kuvvet **ü** kudretten maħall-i iktizāda nesne hāşıl u zāhir (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [ü,]

[...] / dur, şecā' at **u** cūr'ete mālīk ü kādīr olmaz. (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 13*). [u,]

[...] / Seyyidü's-şakāleyn **ü** mefhar-i 'ālem, ya'nī hāzret-i Muħammedü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5*). [ü,]

'Ömr-i dirāz-ı nā-pāydārı bī-hūde jā-j-hāy **u** lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzāf **u** bī-ma'nā güft **u** gūya ser-āgāz itdüñ. Zīrā pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [u,]

İmdi bu serāy-ı sipenc **ü** bī-beķā ve cihān-ı pür-renc **ü** bī-vefāda ki / bihterīn evşāfı [...] dūr, bisyār meķs **ü** karār ve (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [ü,]

zindegānī-i bī-şümār ile i'tinā vü iftiħār, 'inde'l-'uķalā şāyeste vü sezāvār / olmaduğı [...] 'ayān **u** (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [u,]

tutarum, saňa yegān yegān izhār **u** 'ayān ve āşkār **u** beyān eyler idüm, / ammā hādīs-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [u,]

hayrān iken, ma'ķul u nīkūdūr dırsın. / Ve haşış-i pür teşvīş ciger-hvārı harīta-i **ü** ki neķbet **ü** idbār ve (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [ü,]

hemyānçe-i evhām **u** enbānçe-i buħār-ı dimāğ-ı āzārdur, kimyā vü iksīrta'bir / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [u,]

Ve bu kıt'a-i matbū'adan ki āb-ı tılā ile tahrīr **ü** imlā olmaķ şāyān u / sezādur, mülāhaza ve endīşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [ü,]

- renciş-i ĥumār-ı mağz-ĥırāř-ı ālāmıla bī-ķarār **u** ārām eylemedüñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 9*). [*u,]*
- gāĥ faẓīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāĥ kendüñi faĥr-ı / ĥanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān
ķıyās **u** iz‘ān idüp bālā-maķām-ı iftiĥār **u** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*u,]*
- gāĥ faẓīlet-i peder ve şeref-i birāderden lāf-perdāz ve gāĥ kendüñi faĥr-ı / ĥanedān ve āb-ı rüy-ı düdmān
ķıyās **u** iz‘ān idüp bālā-maķām-ı iftiĥār **u** (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [*u,]*
- Ve güftār-ı lülü-bār-ı server-i kā’inātdan, ki [...] / [...] dur, şerm **ü** istiĥyā itmeyüp (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1*). [*ü,]*
- Ve [...] ile leb-cünbān-ı ĥurūr **u** istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ĥull-ı züll-i la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*u,]*
- Ey Mül, bu ĥüzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf **u** iķrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i ‘āřıķ-ı
zār **u** ma‘řūķ-ı řermsārdan bürķa‘-endāz-ı ĥicāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*u,]*
- olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfi, talaţţuf **u** inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm **ü** ĥānmān-ĥarāb, fi‘l-ĥaķīķa
rāst-cevābsın, zīrā ĥicāb **u** ĥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*u,]*
- [...] ile tırāz-yāfte iken ber-mışdāķ-ı kerīme-i [...] / [...] ser-i tevāzu‘ **u** teslīmi, pīř- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 7*). [*u,]*
- nihād-ı ĥalīfetü‘llāĥ itmeden, ebā ve istikbār idüp gerden-i āviĥtenīsi, řāyeste-i / selāsil **ü** aĥlāl-ı la‘n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [*ü,]*
- ı ebu‘l-beşer ile meřĥül olup o ķarı ķabül **u** iĥtiyār eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 12*). [*u,]*
- [...] ile terennüm-senc-i kibr **ü** ta‘azzum oldı. / Ve āĥirü‘l-emr, ĥalāb-ı şerr **ü** ķabāyiĥ u fesādıda mişl-i ĥar-ı
kes- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3*). [*ü,]*
- ve sitem-i ĥamiyyet-engīzden tekāver-i řaĥt-ser-i şabr **u** ķarār, ‘inān-ı ‘aķl **u** / ĥüşı, (dest-i taşarruf **u** iĥtiyārdan
alup pehnā-yı bī-intihā-yı ķīl **u** ķāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [*u,]*
- anuñ ‘ayn-ı kerāmāt **u** kemāl-ı feżā‘il-i zātındandır. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*u,]*
- [...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāřı, fütāde-i ĥāk-i pāy-ı vazī‘ **ü** refī‘
ve pīr **ü** bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*ü,]*
- Ey Gül, ĥiĥ pes **ü** pīřüñe nigāĥ-endāz-ı ‘ayn-ı başıret **ü** āĥāĥı / olmayup, ĥod-řināřlıĥı ĥüy-ı müstaĥsen zānn
itmişsin. Belī, ber-ma‘nā- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14*). [*ü,]*
- cilvegāĥuñdur, ārzüyi vü raĥbet, benümle ‘ayş **u** ‘işret ve germī-i ülfet **ü** řoĥbet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [*u,]*
- ‘arīf **ü** āĥāĥ olmaķlık, bir ķār-ı nīķü vü pesendīde idüĥi muttefekun / ‘aleyĥdür. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 2*). [*ü,]*
- olmuşdur, senüñ ‘indüñde zebān-āvürde-i beyān **u** ta‘bīr ve medāyiĥ **ü** elķāb-ı / leţāfet-niřābdan ki benüm
ĥaķķumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*u,]*
- olmuşdur, senüñ ‘indüñde zebān-āvürde-i beyān **u** ta‘bīr ve medāyiĥ **ü** elķāb-ı / leţāfet-niřābdan ki benüm
ĥaķķumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9*). [*ü,]*
- her dāstān-ı dil-ķeř beyānında inřād itdüĥi, ebyāt-ı niyāz-ālūd **u** taleb- / nümūdından saña yek řemme, izĥār ve
fi‘l-cümle, ‘ayān **u** iş‘ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*u,]*
- her dāstān-ı dil-ķeř beyānında inřād itdüĥi, ebyāt-ı niyāz-ālūd **u** taleb- / nümūdından saña yek řemme, izĥār ve
fi‘l-cümle, ‘ayān **u** iş‘ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*u,]*

bend **ü** ziver-efzâ oldı ve bu ebyât-ı âbdârdan ol mertebe cevâhir-i tâbdâr, bezl / **ü** ihdâ kıldı, ki şandûkça-i gûş-ı hûş-ı meclisiyânı, māl-â-māl-ı dürer **ü** le‘âl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [ü,]

u âmîhte itdi. Ve cevâba mübâşeret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8). [u,]

Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân **u** ‘ahd-i letâfet-âsârumda, ki mevsim-i / rabî‘ **ü** faşl-ı nev-bahârdur, saña rağbet ü i‘tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [u,]

Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân **u** ‘ahd-i letâfet-âsârumda, ki mevsim-i / rabî‘ **ü** faşl-ı nev-bahârdur, saña rağbet **ü** i‘tibâr, bîşter **ü** bî-şümârdur. (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [ü,]

Senün buhâr-ı mağz-hırâş-ı humâruñ, derd-i ser-âver-i erbâb-ı / ‘ayş **u** ‘işret oldukça benüm âb-ı pür-şafâmla, ki (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 4). [u,]

Ey Mül, bu cevâb-ı bâ-şevâbı, mengûş-ı gûş-ı iz‘ân **u** te‘emmül eyle ki / bir kelâm-ı nefsü‘l-emrîdür: (Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 3). [u,]

yoğdur ki baña tağallüb **ü** tahakküm idesin. / Zîrâ sen henüz cân u ciger-gûşe-i mâder **ü** pîrâye-i âgûş-ı dâye ve cilve-ger- (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7). [ü,]

i dûş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâhat-ı vağan **u** ser-nihâde-i bâliş-ı huzûr-ı hâzar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [u,]

Ve hezârân merdümân-ı bed **ü** nîk ve ‘âlimân-ı rûşen-zâmîr **ü** câhilân-ı / dil-i târîk ile ihtilâf **u** şöhet ve imtizâc **u** ülfet itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [u,]

[...] hâzerâtından bir şâhib- / sa‘âdetün ümmet-i hâlişü‘n-nebî, kem **ü** bîş, beni tenâvül **ü** nûş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [ü,]

Bi‘t-taşşîş, ‘ahd-i meymenet karîn, şadıku‘l-va‘dü‘l-emîn, ‘illet-i / hilkat-i âsmân **u** zemîn, Hâzret-i Muhammedü‘l-Muştâfâda şallâ‘l-lâhu (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13). [u,]

şâyeste evzâ‘ **u** etvâr ve nâ-sezâ ef‘âl ihtiyâr idüp münâza‘a vü mücâdeleye / meyl **ü** i‘tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferağ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [ü,]

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş **u** istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân **u** süzân vedâ‘-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [u,]

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş **u** istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân **u** süzân vedâ‘-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [u,]

ü zindegânî oldı. / Nâ-gâh mağall-i ma‘rekeden bir gürûh-ı enbûh, güzâr idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13). [ü,]

pür-şûr-ı nehy **ü** harâm, vaz‘ **u** ilkâ olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı hakâret **ü** hvârî ve fütâde-i hâk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [u,]

pür-şûr-ı nehy **ü** harâm, vaz‘ **u** ilkâ olındı. / [...] ki pâ-mâl-ı hakâret **ü** hvârî ve fütâde-i hâk-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7). [ü,]

şâyeste evzâ‘ **u** etvâr ve nâ-sezâ ef‘âl ihtiyâr idüp münâza‘a vü mücâdeleye / meyl **ü** i‘tibâr itmeleri sebebiyle şahbâ-yı ferağ-fezâ-yı helâlûme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [u,]

Bir kaç teng-zarf **u** kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde ‘inân-ı / ihtiyâr **u** edebi, rübûde-i dest-i tehevür **ü** gâzab eyleyüp ba‘zı nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [u,]

Bir kaç teng-zarf **u** kem-havşala hâlet-i keyfiyyetde dest-i hîredde ‘inân-ı / ihtiyâr **u** edebi, rübûde-i dest-i tehevür **ü** gâzab eyleyüp ba‘zı nâ- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 5). [u,]

ve kirāren hārb **u** kıtāl **u** peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār **u** yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā'at ve sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür'et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [u,]

eyleye. / Bunı baş **u** irāddan hāşıl **u** murād oldur ki benüm daḥi bir cem'un hārabı (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 2*). [u,]

müşāhede kılduñ, hem-nişīnān-ı nā-ehl ü bed-āmüzdan güriz ü hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [ü,]

müşāhede kılduñ, hem-nişīnān-ı nā-ehl ü bed-āmüzdan güriz ü hāzer / eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 9*). [ü,]

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı hārām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh **u** tiz-refťārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta'at **u** 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [u,]

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı hārām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh **u** tiz-refťārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta'at **u** 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [u,]

Cenāb-ı İzid-i 'alīm ü 'allām, beni pā-beste-i dām-ı hārām eyledi, tā ki / 'ömr-i kütāh **u** tiz-refťārları, bi'l-cümle, gūşe-i seccāde-i ta'at **u** 'ibādetde gūzār (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 12*). [ü,]

[...] / Ben ḥod maḥşūs-ı lehv ü neşāt ve sebeb-i lu'b **u** inbisāţum. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11*). [u,]

Lākin bir merde aña ıttılā' ve āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḥun / **u** āgāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (*Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 5*). [u,]

tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser 'ālem ü 'ālemiyān, feyz ü rahmet-i / 'āmm-i İzid-i 'azizü'l-'allāmdan ḥişşe-ğir ü behremend olup zuhūr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [ü,]

rahmet-i mülkü'l-ğafūr, ehl-i ma'siyyet-i ümmetde, 'ale'l-vechi'l-kemāl, / nümāyān **u** āşķār ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [u,]

[...] dur, rahmet ü ğufrāna / muḥtāc **u** sezāvār ve şāyānlardur. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12*). [ü,]

Naḳl iderler ki tārik-i tañtana-i mülk ü ḥadem ve fāriğ-i dīhīm ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāhīm Edhem, ḳuddise sırrehü'l-'azizü'l'ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13*). [ü,]

Ben rū-siyāhı, ma'siyyet ü günāhdan, ḥıfz **u** nigāh eyle. / Bir āvāz-ı ḥired-güdāz, tañin-endāz, şimāḥ-ı sāmī'ası olur, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 4*). [u,]

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'siyyet ü günāh olursam, rahmet-i bī-ğāyet ve / mağfıret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [ü,]

[...] beni endahte-i gird-āb-ı hārām kılp, ḳulüb **u** bāṭın-ı / nāsa bīşter ü bī-şümār, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibār virdi, tā ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [u,]

ü gūşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / **u** dil-süz, fütāde oldı, ki feryād **u** āvāz-ı 'āşiyān, velvele-endāz **u** ğulgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [u,]

perdāz-ı sipıhr-i berīn ve nāle vü āh-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ğıriv ü enīn-i / derdmendān, tañin efgēn-i mesāmi'-i mütemekkinān-ı 'illiyyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [ü,]

Pes merd-i pāk-bīn ü ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nıgeh-sāz-ı mütāla'a vü diḳķat ve nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [ü,]

oldılar. / Gül daḥi ifrāt-ı şerm ü ḥacāletden ser-fürü-bürde-i ğirībān-ı peşimānī (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 5*). [ü,]

ü: Vü: ve.

ihitimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ'id-i sa'y **u** ikdâm oldıgum, vâdî-i dil-güşâ- / y1 inşâda dağı edhem-i müşgîn-
perçem-i kalem-i çâpük-quademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*u,]*

Ve lâle-i nu'mân-ı çemen, süziş-i reşk-i âteşîn-i cemâl-ı bî-mişâlümden / dâğ-ber-derün **u** dil-sühâtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [*u,]*

Ey Gül-i hod-rüy **u** bî-hüde-güy, v'ey mişâl-ı zenân-ı zînet-hvâh **u** / ârâyış-cüy, ser-â-pâ reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*u,]*

'Ömr-i dırâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây **u** lâf-perdâz olduñ. Ve âgâh / olmaduñ ki güzâf **u** bî-ma'nâ
güft **u** güya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*u,]*

ü: Ve.

nür-ı dîde-i âferîniş, hvâce-i kâ'inât **u** fahrü'l-'âlemîn ya'nî / Hâzret-i Muhammedü'l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*u,]*

ü: Ve.

Hezâr muhassenât **u** niküyî, benüm cevâhir-i âbdâr-ı güftârumdadur ki / senüñ kabâyih **u** bed-hülüguñda hîç söz
ve aslâ kelâm yokdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*u,]*

ü: Ve.

benüm muhibb ü hevâ-hvâhlarum; rind-i bî-hüş **u** kallâş ve mest-i medhüş **u** / evbâş, senüñ muşâhib ü hem-
râhlâruñdur. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5*). [*u,]*

ü: Ve.

zağm-ı nâsür-geşte-i vücüd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr **u** ifhâm
itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*u,]*

harâbât-ı teng ü târ, senüñ câygâhuñdur. / Pâkîze-dâmenân-ı kîbâr **u** şığâr-ı 'âlem ve pâkân-ı hâş **u** 'âm-ı benî-
Âdem, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4*). [*u,]*

üdebâ: Ar. Edib'ler, şiir ve inşâya müteallik ulûma vâkıf olanlar.

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâgat-rehîn, ki **üdebâ-yı** bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-hasb,
hamriyyelerinde nağş-ı ser-levha-i vukû' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [*üdebâ-yı, -yı]*

ülfet: Alışkanlık II Yakın ilişki.

cilvegāhuñdur, ārzūyī vü rağbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germi-i **ülfet** ü şöhet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6). [ülfet,]

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nîk ve ‘ālimān-ı rüşen-zāmîr ü cāhilān-ı / dil-i tārîk ile ihtilâf u şöhet ve imtizâc u **ülfet** itmîşüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2). [ülfet,]

ülfetün: Dostluk.

henüz pîr-i nâ-bâliğ ve mişāl-ı etfāl-ı hürd-sāl, dîvâne vü bî-ārāmsın. / Meclis-i **ülfetüñi**, şafâ-bağş-ı meclâ-yı mücellâ-yı dāniş bilmişsin, ve (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [ülfetüñi,,]

ümid: Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Mümtâzı olur bu kâ’inātuñ / Güلزâr-ı **ümid** kaldı bî-âb (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 11). [ümid,]

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen **ümid** ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5). [ümid,]

ümid: ÜMÎT – ÜMÎD: i. (Fars. umid) 1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Kimden ideyin **ümid-i** eltâf / Sen var iken ey hüceste-ta‘bîr (Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6). [ümid-i,]

ümme: Hz. Muhammed'e inanan topluluk.

Ve bedân u nîkân-ı her millet ve nādānān u ‘ākîlān-ı her **ümme** / baña bî-hadd u ğayet i‘tibâr u rağbet itmîşlerdür. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12). [ümme,]

Muhammedü'l-Emîn [...] / [...] şüret-i rahmet-i İlâhî ve günehkārān-ı **ümme** şefî‘ ü (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1). [ümme, -üñ]

ümme: Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.

[...] hâzerâtından bir şāhib- / sa‘âdetüñ **ümme-i** hâlişü‘n-nebî, kem ü bîş, beni tenāvül ü nüş itmeyeydi. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 10). [ümme-i,]

budur ki, peygamberimiz Muhammedü'l-Muştafâ «şallâ'l-lāhu te‘ālâ ‘aleyhi / ve sellem» hâzretlerinüñ müddet-i ‘ömr-i nāzenîn-i **ümme-i** ‘ālî- (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 9). [ümme-i,]

[...] / Ya‘nî rahmet-i Hakk ‘azze ve ‘ālâ, **ümme-i** Muhammed üzere bi‘t- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [ümme-i,]

ümme: Kavim, topluluk.

rahmet-i mülkü'l-gafür, ehl-i ma'siyet-i **ümmedte**, 'ale'l-vechi'l-kemâl, / nümâyân u âşkâr ola. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 7*). [*ümmedte,, -de*]

üſſâk: *Aşıklar.*

gâh dest-âvîz-i büy-ı dil-âvîz-i gîsü-yı bütân ve gâh haber-resîden-i çigünegî-i / hâl-i dil-i perişânla, râhat-res-i 'uſſâk-ı muẓtarib-hâl ve feraḥ-baḥş-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9*). [*'uſſâk-ı, --ı*]

Şü'leden olsa nîgeh âteş-i ruḥsâresine / Fi'l-hakîka nigâh-ı germ-süz-ı dîde-i 'uſſâk-ı nâ-şekîbâdur, benüm 'ârîz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 14*). [*'uſſâk-ı, --ı*]

[...] / Tâb yok dîde-i 'uſſâkda nezzâresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*'uſſâkda, -da*]

üzere: *Üstüne.*

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ **üzere** ser-puş-endâz-ı ṭabaḳçe-i ḳahḳaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 4*). [*üzere,]*

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berânuñ ruḥsâr-ı tâbdâr u raḥşânları / **üzere** bî-şümâr berterî vü meziyyet ve bisyâr bîşterî vü faẓîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [*üzere,]*

Rûzgârûñ germ ü serdin görmeyen âdem midür / Pes hâl, bu minvâl **üzere** ola, senüñ benümle niçe cür'et-i muḥâşametüñ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 15*). [*üzere,]*

üzere: *Üzerine.*

[...] / Ya 'nî rahmet-i Ḥaḳḳ 'azze ve 'âlâ, ümmet-i Muḥammed **üzere** bi't- (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5*). [*üzere,]*

üzere: *Gibi.*

[...] / Ve her kimse ki ifrâṭ **üzere** ser-puş endâz-ı ṭabaḳçe-i ḳahḳaha olup (*Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 4*). [*üzere,]*

merd, bir bâm-ı bülendden, bir âḥer merd-i derdmend **üzere** mânend-i / ḳazâ-yı âsmânî, nâzil ü fütâde ve miyânını ḥurd u şikeste idüp (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9*). [*üzere,]*

üzere: *Üzere.*

maẓmûn-ı belâgat-meşḥûnı **üzere** müṭâla'a- fermâ-yı çeşm-i bîdâr / ve nazar-endâz-ı te'emmül ü i'tibâr oldıḳlarınca kimi âl-i tûṭî-i lisânın, bu (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13*). [*üzere,]*

üzere: *Üzerine, üzerinde.*

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî ve bezm-i feraḥ u şādîye bādî olmak / **üzere**, nâm-nihâd olmuşsın; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [*üzere,,]*

üzeri: Üzeri, üstü.

ser-efser-i mihr-i ‘âlem-ārâ itdüh. Ve bu vechle bizüm **üzerimüze** da‘vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldüh. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [*üzerimüze, -müz, -e*]

üzre: Üzere.

[...] / Baħr **üzre** degül ħabâb yer yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*üzre,*]

V

vādî-i: Vadi.

ihtimâm ve müşemmir-sâz-ı sâ‘id-i sa‘y u ikdâm oldıgum, **vādî-i** dil-güşâ- / yı inşâda daħi edhem-i müşgîn-perçem-i çalem-i çâpük-kademe, berây-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [*vādî-i,*]

vahdet: Birlik, bir olma.

[...] / **Vahdetde** enîs ü hem-zebânsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 12*). [*vahdetde, -de*]

vâhid: Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

i eşyâ-yı mükevvenâtı şey‘-i **vâhidde** cem‘ü derc eyleye: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 12*). [*vâhidde, -de*]

vâ‘iz: Ar. Vaaz eden, nâsih.

[...] / Ve hezâr-destân-ı gülistân ki **vâ‘iz-i** hoş-nefes-i murğân-ı murğzâr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5*). [*vâ‘iz-i,*]

vakar: Haysiyetini, benliğini yüksek tutma, muhafaza etme, || azamet, büyüklük ADİL.

taşarruf-ı rûzgârını, bürîde vü şikest ve leged-küb-ı ħakâret ü ħvârî ile pest idüp, / âb-ı rüy-ı ‘ırz u **vaķârını** rîzân-ı ħâk-ı mezellet ü ħâksârî iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [*vaķârını, -ı, -n, -ı*]

vâkı‘: Bulunan, mevcut.

CEVÂB-I MÜL-İ ĤAMRÂ BÂ-GÜL-İ RA‘NÂ / Ey kütâh-‘ömr u zebân-dırâz, saħa ne güne ħâlet **vâkı‘** oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*vâkı‘,*]

vākı: Gerçek.

mışdākına mā-sadaķ **vākı** olmışdur, meşşāta-i ‘arūs-ı duḡter-i / rez olup berg-i (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 15*). [*vākı*,]

vākı: Vuku bulan, olan.

‘ömr ve zamān-ı ḡayātlarından kalīl ü kütāhter **vākı** olmışdur. / Kendü güftār-ı mu‘ciz-āşārları mışdākınca, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [*vākı*,]

vākıf-ı: Sırlara vakıf olan.

[...] / Ey **vākıf-ı** rāz-ı cān-ı şeydā (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 1*). [*vākıf-ı*,]

vakt: Çağ, zaman, devir.

Bir **vakt-i** nüzhet-fezā vü behcet-pīrāda, ya‘nī mevsim-i bahār-ı dil- / güşāda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*vakt-i*,]

Ya‘nī irişdi **vakt-ı** ṡarab bāde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşāt-āmiz ü inbisāt-engiz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*vakt-ı*, --ı]

Ve **vakt-i** rezm ü kārzār, ki maḡall-i zed ü bürd ü gırūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et ü şecā‘atle meded ü yāverī eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*vakt-i*,]

Senüñ müddet-i ṡarāvet ü leṡāfetüñ ve **vakt-i** i‘tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferḡunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı nev-bahārdan ‘ibāretdür. (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9*). [*vakt-i*,]

vālātārem: Yüksek kubbe.

na‘ra-i bülend-i nüş-ā-nüş ve gül-bāng-ı cüş u ḡurüşı peyveste-i / muķa‘‘ar-ı çarḡ-ı **vālātārem** eyleyüp, (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 6*). [*vālātārem*,]

vālih: Keder ve hüznle aklı gitmiş, şaşırılmış.

bed ve aķvāl-i nā-pesendüñle faḡr u mübāḡāt eylersin. / Ve beng ü büñgi, bī-nāmūs u nengi ki senden ḡarāb u vīrān ve **vālih** ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*vālih*,]

var: Var: Var, yokun karşıtı.

Sen ḡālūmi şerḡe himmet eyle / Sen **var** iken ey celīlū‘l-evşāf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 5*). [*var*,]

Kimden ideyin ümīd-i elṡāf / Sen **var** iken ey ḡuceste-ta‘bīr (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 6*). [*var*,]

İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / **Var** var o Hîdîv-i Cem-cenâba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [var,]

İrhâ-yı 'inân idüp şitâba / Var **var** o Hîdîv-i Cem-cenâba (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 7). [var,]

Hazzuñ **var** ise eger fenâdan / Yegdür bu bahâr-ı dil-güşâdan (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5). [var,]

Câm-ı şarâb-ı nâb mı **vardur** görölmedük (Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 16). [vardur, -dur]

var: Bulunmakta, mevcut.

bî gıll-ı 'aşıkân-ı belâ-keşânun çesm-i bî-rahm-ı ma'sûkân-ı cefâ-kîşânla / bî-şümâr mu'âmele vü esrâr ve hezâr mükâleme vü güftârları **vardur**. (Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8). [vardur., -dur.]

ve ne vechle kuvvet-i muķâvemetün **vardur**. (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16). [vardur., -dur.]

vâr: Farsça gibi, benzer anlamında edat.

[...] / ve şütür-i kînedâr **vâr**, kef ber-âvürde-i dehân olup evzâ'-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [vâr.,]

vardur: Olma, bulunma.

[...] / Bu keyfiyyetün daḥi verâsında maḥfî ḥâlet ve nihânî ḥikmet **vardur**: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [vardur.,]

varta: Uçurum.

[...] / Âgâh ol ki fütâde-i **varta-i** hürmet olmamañ ḥikmetlerinden evvelâ biri (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 8). [varṭa-i, -i]

vaşf: Nitelik, özellik.

[...] / ve süsen-i zebân-dırâz, **vaşf-ı** kemâl u midḥat-i cemâlümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [vaşf-ı,]

vâsıl: Kavuşmak. (Vâsıl : Erişen kavuşan demektir. Tasavvufta Hakk'a ermektir. Sâlikin bu makama ulaşabilmesi için İllâhî aşk ateşinde yanması ve "mevt- i iradi"nin (ölmeden evvel ölümün) hasıl olması gerekir.).

Mül ki bu muķaddimeyi tamâm ve bu faşlı **vâsıl-ı** maķâm-ı encâm itdi, / Gül dehen-güşâ-yı kâhkaha-i istihzâ olarak ser-âğâz-ı güftâr eyledi ve (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [vâsıl-ı, -ı]

vaṭan: Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

i dūş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / Ve hoş-nişîn-i erîke-i istirâḥat-ı **vaṭan** u ser-nihâde-i bâliş-i ḥuzûr-ı hażar (Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8). [vaṭan,]

vaż': Anlatım, konuşma, bahsetme.

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bî-haşāne-i dīger, ta'biye vü / rihte ve der-sā'at, sāgar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āher, **vaż'** (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 7*). [*vaż',]*

pür-şūr-ı nehy ü harām, **vaż'** u ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı hakāret ü hvārī ve fütāde-i hāk-i (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 7*). [*vaż',]*

vaż': Vaziyet, durum.

idüm. bu dem ki nār-ı pür-nā'ire vü şerāre bārdan taşra **vaż'-ı** / kadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden hālāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [*vaż'-ı, --ı]*

vażi': Koyan.

[...] kelāmlarınūn ma'nā-yı kāmiliyle 'āmil olup, sürürī ve / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i hāk-i pāy-ı **vażi'** ü refī' ve pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [*vażi',]*

ve: Ar. Far. 1. Dahi. 2. İle. 3. Hem.

müstağrak-ı deryā-yı endīşe vü fikret idüp; āyā derd-i dil-i bīmār u / hastemi, ne maķūle tabīb-i hāzık-ı nabż-şinās u devā-sāza 'arż u i'lām **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 1*). [*ve,]*

[...] / **Ve** muṭribān-ı nağme-serāyān-ı gülistān, (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 13*). [*ve,]*

[...] / **Ve** kimi pākīze-lehce-i taḥammül-güdāzla bu terennümāt-ı tarab-efzāya (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 3*). [*ve,]*

Ya'nī irişdi vaķt-ı tarab bāde-nüş oluñ / **Ve** kimi bu nağme-i neşāt-āmīz ü inbisāt-engīz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ve,]*

[...] / bu sāhire-i ğāmile-i ğabrādan ser-zede vü āşkār olan eşcār-ı pür-berg ü bār **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 1*). [*ve,]*

Ve mey-hvāregān-ı erbāb-ı 'işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey ve tertīb-i bezm-i şarāb idüp gāh u bī-gāh, bu sürūd-ı (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9*). [*ve,]*

Ve bāde-nüşān-ı aşhāb-ı şöhet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pür-tarab-ı cūybārda, zevrak-ı şahbāyla cihān cihān 'ayş (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1*). [*ve,]*

Sākī-yi şīrīn-kārlar daḥi, ki her birinūn evşāf-ı ḥüsn-i dil-peżīr **ve** leṭāfet-i / cemāl-ı 'ālem-gīrleri (*Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 7*). [*ve,]*

cevelān **ve** etṭrāf-ı dā'ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül **ve** her bülbüle-i Mül, velvele-ārā vü (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3*). [*ve,]*

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / **Ve** revnaķ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve zīver-i cemāl-ı heft-iķlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*ve,]*

müşṭākān-ı melāl-iştīmāldur, benüm gedā-yı bī-ser ü pāy-ı pūy-ı dil-cūyumdur. / **Ve** müşg-i nāfiçe-i Tatar ki ḥūy-ı nikū-yı ḥübān-ı āhū-çeşm-i şīr-şikār (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 10*). [*ve,]*

- Ve laṭīf-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı zamāne, hūy-ı / melekiyyü'l-ḥışālı, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [ve,]
- Ve māhtāb ki meşşāta-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5*). [ve,]
- [...] / **Ve** ḥasb-ı ḥālümde bu zemzeme gūş-güzāruñ olmadı mı ki suḥan-sencān-ı maḳām-ı 'Acemden şudūr idüp mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [ve,]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u gūşāde-cebīnüm. / **Ve** eger ḥiç ḥaberdār degülseñ bil ve āḡāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ve,]
- Ve pākīze-dāmenüm ki miyāne-i akrānumda sürḥ-rüy u gūşāde-cebīnüm. / **Ve** eger ḥiç ḥaberdār degülseñ bil ve āḡāh-dil ol ki; ben bir müsāfirüm (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3*). [ve,]
- [...] / **Ve** bir şāhid-i zībāyum ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmışüm. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7*). [ve,]
- Ve lāle-i nu'mān-ı çemen, süziş-i reşk-i āteşin-i cemāl-ı bī-mişālümde / dāḡ-ber-derün u dil-sūḥtedür. (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 9*). [ve,]
- Ve lāle-i la'l-fām, çerāḡ-ı ḥāş u micmeredār-ı iḥlāşumdur ki her ḡāḥ ḳalb-i / āḡāḥı cilvegāḥ-ı nūr-ı siyāhdur. (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 1*). [ve,]
- şad ḡüne şerr ü şūr eyler. / **Ve** bu āşār-ı keşire vü mevfüre ve ḥavāşş-ı nā-ma'düde vü maḥşūra ki saña (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7*). [ve,]
- Ve sen ol nā-ḥuffāzın ki her kim senūñle hem-bezm ü hem-demlük / eyleye, bī-berg ü sāz, belki bī-ser ü sāmān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 8*). [ve,]
- derīde kılmamışdur. / **Ve** küllābger-i gūzāf u bī-ma'nā, ḥırmən-i ḥāşıl-ı 'ömr-i deh-rūzeñe, (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 12*). [ve,]
- Ve ey mişāl-ı dem-i serī'ü 'z-zevāl-ı şubḥ, kem-beḳā vü bī-vücüd. / **Ve** ey mānend-i şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [ve,]
- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı 'āle'l-'ālūñe, şīve vü nāz / ve ḡunc u delāl idersüñ. Bir sā'at zişt-i refīḳ-i nā-cinsüñi ki ḥār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [ve,]
- Ve tā-key, kendü ḥüsn-i cemāl u ruḥsār-ı 'āle'l-'ālūñe, şīve vü nāz / **ve** ḡunc u delāl idersüñ. Bir sā'at zişt-i refīḳ-i nā-cinsüñi ki ḥār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [ve,]
- āzārdur, yād eyle ki [...] / **Ve** nīm-lahza bed-sirişt-i celīstüñi mülāḥaza ḳıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [ve,]
- [...] / **Ve** bir dem ḳarīn-i bed-āyinüñi ḥātıra it ki (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 3*). [ve,]
- Ve bu cevāḥir-i kelimāt-ı ābdār, kān-ı lisān-ı lülū-bār-ı düldül- / süvār-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tāz-ı meydān-ı velāyet, bedī'ü'l-beyān u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [ve,]
- Ey bī-ma'nā, da'vī-i ḥod-fürüşī ve ḥviş-bīniden ictināb u perḥiz eyle. / **Ve** ey nev-āmede vü tāze-resīde-i bağçe-i cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vü (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [ve,]
- Ve senūñ 'ömr-i kütāhuñ ḥod yek māḥa müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāḥ olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [ve,]
- Ve her çend sāḡar-ı zerrīn ü cām-ı billūrīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i minā, cism-i laṭīf-i rūḥ-fezāmle, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [ve,]

- Ve sen h d, p y n-ı k rdan m l h za ve end  e k lmazs n. / Ebr-i bah r , ‘ mr-i k t h-ı n -p yd ru na,    m-i ra mla (*G l   M l, Diğer 308, Beyit 12*). [ve,]
- Ve ber -ı ra  ende,  ande-i g z f u b -c y  na, leb   deh n-ı hezlle / mütebessim    and n ve her  n bu ne  idle leb-c n bandur. (*G l   M l, Diğer 309, Beyit 1*). [ve,]
- Ve bir der-i digert m  all-i  el ldur, ki hem-k se-i sükker-i m kerr r-i / lezzet-res ndur. (*G l   M l, Diğer 310, Beyit 7*). [ve,]
- Ve  elv -y  b -d d-ı  al vet-fez , ki d st-enb n u   n -y  hemy ndur, / d dm n-ı mer    ’l-b ny n muzdandur. (*G l   M l, Diğer 310, Beyit 9*). [ve,]
- Ve beng, ki g   y   -ba   -ı dil-i b -t b u tengdür, serheng n-ı derg h-ı / b l nd-eyv n mdandur. (*G l   M l, Diğer 311, Beyit 3*). [ve,]
- Ve  a    , ki: / [...] (*G l   M l, Diğer 311, Beyit 4*). [ve,]
- piy leden l mi’ u t b n m. / **ve** penc m n- sm n-ı ey diye, bir  ft b-ı cih n-t bum, ki uf -ı ma r  -ı (*Gül   M l, Diğer 311, Beyit 9*). [ve,]
- Ve ben ol Fel t n-ı  um-ni  n m, ki her kim benümle hem-meclis   / hem-bezm ola, mi  l-ı  y ne-i  ft b, mecl -y   ired ve mir’ t-ı idr k  ni (*G l   M l, Diğer 312, Beyit 10*). [ve,]
- Ve v kt-i rez m   k rz r, ki ma all-i zed   bürd   g r d rdur, / m b riz n-ı Tehemten meni  ana cür’et    ec ’atle meded   y ver  eylerüm. (*G l   M l, Diğer 313, Beyit 2*). [ve,]
- Ve her ma   f l   encümende / [...] (*G l   M l, Diğer 313, Beyit 8*). [ve,]
- [...] / **Ve** her kimse ki ifr t üzere ser-p   end z-ı t bak e-i  ah kaha olup (*G l   M l, Diğer 314, Beyit 4*). [ve,]
- [...] / **Ve** kendü z b y -i cem l ve ra’n y -i c me-i  l  ne nigh -s z-ı pesend olup (*G l   M l, Diğer 314, Beyit 11*). [ve,]
- [...] / **Ve** her kimse ki ifr t üzere ser-p  -end z-ı t bak e-i  ah kaha olup (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 4*). [ve,]
- [...] / **Ve** kendü z b y -i cem l ve ra’n y -i c me-i  l  ne nigh -s z-ı pesend olup (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 11*). [ve,]
-  erms rdur. / **Ve** s sen-i g   en, b -cümle-i d r z -zeb n , m c dele-i b - ired n  ndan (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 7*). [ve,]
- olma la  av le-i n  -i tevbi    serzeniş eyled  . / **Ve**  g h u  berd r olmad  , ki def ne v  genc, künc-i  ar bez rda (*G l   M l, Diğer 315, Beyit 9*). [ve,]
- Ve  kl l-i cel l-i vel yetle, ser-fir z u ser-b l nd olan devletmend n-ı ‘ l - /   n, ki s y b n-ı h m y n-ı [...] (*Gül   M l, Diğer 316, Beyit 1*). [ve,]
- Ve g  -g z r  n olmadı, ki ben cem’iyyet-s z-ı a   b-ı    bet   ‘ay  / ve germiyyet-end z-ı cem’iyyet-i b -g ne v   vi   m. (*G l   M l, Diğer 316, Beyit 9*). [ve,]
- ‘ay ndur. / **Ve** mur -ı ‘ l -perv z-ı dil-i lat f n, bi’l-cümle ol  ekl-i ma’  la, (*G l   M l, Diğer 316, Beyit 15*). [ve,]
- Ve hiç m l h za v  end  e itmed   ki    m-i / [...] (*Gül   M l, Diğer 317, Beyit 6*). [ve,]
- cid le,    mini m ’u’l-‘ neb,    m u    zab, p r-  n u s r -gün eyledi. / **Ve** y   nen bildi ki m c dele v  m n zarada, da’v -i    -   m  idür. (*G l   M l, Diğer 318, Beyit 11*). [ve,]
- ‘in n-ı e  eb-i  ek b   şabr, r b de-i sa t-pençe-i    m u    zab oldu. / **Ve** cih t-i ceng-i M l-i gül-reng , b -b k u direng, t r-i sebz-per ve la’l- (*G l   M l, Diğer 318, Beyit 14*). [ve,]

[...] / **ve** şütür-i kinedâr vār, kef ber-âvürde-i dehân olup evzâ'-ı şütür- (Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 8). [ve,]

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / **Ve** egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-didesin; lakîn (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [ve,]

Ve kendüñe âftâb-ı cihân-tâb diyü nâm-nihâd olmışsın, ammâ hürşîd-i / 'aklı, ki ziyâ-bağş u pertev-resân-ı iklîm-i beden-i insânîdür, hem-vâre (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8). [ve,]

Ve kendüñi kerem ü sağâ ve bağış ü 'atâya, mensûb tutarsın, ammâ / hezârân şâhib-ser-mâye vü hân mânî ve bî-pâyân mâlik-i ser ü sāmânî, (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12). [ve,]

dervîş-i teng-dest ve müflis-i harâbe-nişest eylersin. / **Ve** bî-ma'nâ da'vî-i iksîr ü kîmyâ idersin. Tevcîh-i nigâh (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13). [ve,]

Ve bu iddi'âdasın ki her muhânnâs ü bî-dil ü cebânî, tâb u tüvân ve dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tehemtenân ve pesendide-i Rüstem ü Kahramân (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8). [ve,]

iderüm. / **Ve** haberdâr degülsin ki ol şecâ'at u cür'et, ki zâtî vü tabî'î olmayup, (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9). [ve,]

Ve şâhibi sâ'ir şüc'ân-ı zî-şân gibi, ki maşdüka-i şîfat-ı şecâ'atleri, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11). [ve,]

'Ömr-i dirâz-ı nâ-pâydarla bî-hüde jâj-hây u lâf-perdâz olduñ. **Ve** âgâh / olmaduñ ki güzâf u bî-ma'nâ güft u gûya ser-âgâz itdüñ. Zîrâ pâdşâh-ı (Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1). [ve,]

Ve âgâh olmaduñ ki ben muvâfaqat-ı şehbâz-ı bâlâ-pervâz-ı evc-i / hullet ve hümâ-yı lâ-mekân peymâ-yı âteş-keş-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrûd- (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12). [ve,]

bed ve akvâl-i nâ-pesendüñle fahr u mübâhât eylersin. / **Ve** beng ü büngi, bî-nâmûs u nengi ki senden harâb u vîrân ve vâlih ü (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12). [ve,]

hayrân iken, ma'kûl u nîkûdur dîrsin. / **Ve** haşîş-i pür teşvîş ciger-hvârî harîta-i ü ki nekbet ü idbâr ve (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13). [ve,]

Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı tîlâ ile tahrîr ü imlâ olmağ şâyân u / sezâdur, mülâhaza ve endîşe itmezsin. (Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15). [ve,]

Ve güftâr-ı lûlû-bâr-ı server-i kâ'inâtdan, ki [...] / [...] dur, şerm ü istihyâ itmeyüp (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 1). [ve,]

Ve hiç müşâhede itmezsin, ki peder-i bozorgvâr, bu bağ-ı hazân- / pezîr-i 'âlem-i bî-medârda, ser-ber-âverde vü gerden-firâz olduğda dest-i (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9). [ve,]

Ve kendüñi, / [...] (Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 11). [ve,]

Ve [...] ile leb-cünbân-ı gurûr u istikbâr / olup, la'tîn-i bî-dîn, giriftâr-ı gull-ı zûll-i la'net ü nefrîn ve ser-gerdân-ı (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1). [ve,]

[...] / **Ve** bu mağalde şâdîku'l-kavl u râst-güysun, zîrâ ben heşt-behişt ve sen (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3). [ve,]

[...] / **Ve** dem-be-dem gayret ü hamiyyetden lâf u güzâf urursın. (Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 8). [ve,]

[...] / **Ve** 'âkıbetü'l-kâr hîdmet-i kavvâdı ve sebû-keşî-i puserân- (Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11). [ve,]

[...] ile terennüm-senc-i kibr ü ta'azzum oldı. / **Ve** âhîrü'l-emr, halâb-ı şerr ü kabâyih u fesâdda mişl-i har-ı kes- (Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 3). [ve,]

Ve eşnâ-yı kîl ü kâlda, kemâl-i hîffetden her sâ'at kendüñi, şâhdan şâha / pertâb idüp, kaţ'ân, kelâm-ı mütenâkış u perîşânunda devâm u nizâm (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 3). [ve,]

yokdur. / **Ve** hemîşe, kem-fehm ü kec-endîşe olup, semt-i hılâfa imâle-i ligâm-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*).
[ve,]

Ve mânend-i hezâr-destân-ı çemenistân, zebân-dırâz u bülend-âvâzsın, / ammâ ne fâ'ide, seri'ân mütevârî'-i
hücre-i hamûşî olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [ve,]

Ve haberdâr degül misün ki mübtelâ-yı belâ-yı selisü'l-kavl olan / hezârân şahş-ı bî-teşhîş, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 6*). [ve,]

u âmîhte itdi. **Ve** cevâba mübâseret eyleyüp didi: / HİTÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 8*). [ve,]

Ve laķab-ı [...] mülakķab kılınup suhre-i / dehr ve şöhre-i şehri, adlanmañ hüd, seni âhîr hâlvet-hâne-i zâhidân-ı
şâfi-nihâd (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [ve,]

Ve mürâ'ât-ı [...] ser- / mestân-ı medhûşa, şîfte vü firîfte olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 2*). [ve,]

Ve fûşül-ı çehârda benüm zamân u 'ahd-i leţâfet-âşârumda, ki mevsim-i / rabî' ü faşl-ı nev-bahârdur, saña raġbet
ü i'tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6*). [ve,]

ķavlince, farkı, pâdan farka iktidârı kalmayup, bî-ihtiyâr, medhûş u bî-hûş oldu. / **Ve** ser-rişte-i mübâheße vü
münâķaşayı dañi, rübüde-i dest-i istiţâ'at (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 3*). [ve,]

Ve kelimât-bâţîn-âşnâ vü taşavvufî-ma'nâya, ser-âġâz eyledi. ve didi: / CEVÂB-I MÜL-İ HAMRÂ BÂ-GÜL-İ
RA'NÂ (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 5*). [ve,]

i düş-ı peder, bir puser-i kihtersin. / **Ve** hoş-nişîn-i erîke-i istirâhat-ı vaţan u ser-nihâde-i bâliş-i huzûr-ı
hâzar (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 8*). [ve,]

olup, nîm-hatve, ķadem-zen-i bîrûn-ı der-i hâne olmamışsın. / **Ve** semm-i helâhil-i metâ'ib-i tākāt-kesel-i tārîķi
ve çâşnî-i mihen-i tâb- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 9*). [ve,]

Ve nîk u bed-i eyyâmı ve serd ü germ ve saht u nerm-i 'âlemi dañi / müşâhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [ve,]

Ve hezârân merdümân-ı bed ü nîk ve 'âlimân-ı rûşen-zâmir ü câhilân-ı / dil-i tārîķ ile ihtilât u şöhet ve imtizâc
u ülfet itmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 2*). [ve,]

Ve nice ceng ü cidâl u ġavġâ / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 3*). [ve,]

Ve bedân u nîkân-ı her millet ve nâdânân u 'âķilân-ı her ümmet / baña bî-hadd u ġayet i'tibâr u raġbet
itmişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 12*). [ve,]

Ve şahâbe-i 'âlî-makâmdan rıdvânü'l-lâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'în / nice devletmend, beni dâhil-i meclis-i
ķirâmî idüp müdâmî, germ-ülfet ü şöhet (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 2*). [ve,]

[...] / **Ve** anlar dañi ber-mışdāk-ı fermüde-i Resül-ı rabb-ı şekûr, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 11*). [ve,]

Ve dest-i temennâ vü niyâzı dergâh-ı Hüdâ-yı çäre-sâz u bî-enbâza bâz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 1*). [ve,]

ve: İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

Rengîn-gül-i çemenistân-ı ġamd u sipâs **ve** bihîn-i / nev-bâve-i büstân-ı şenâ-yı bî-ķıyâs ol pādşâh-ı refî'ü'l-
bârgâh-ı 'avâlim-i (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 2*). [ve,]

hijde-hezâr **ve** sultân-ı bülend-âstân-ı ķalem-rev-i [...] / [...] cenâb-ı celâlet- (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 3*).
[ve,]

āsmānı, yed-i mü'eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı
rağşānı **ve** sīmīn-kāse-i māk-ı tākānı, dā'ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [ve,]

Ve mutarrā gül-berg-i selām u şalāt **ve** ra'nā-ğonçe-i dūrūd u ṭahīyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı
kurbīyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [ve,]

[...] / **ve** mahrem-i bālā-nişīn-i ḥarīm-i aḥadiyyet, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 2*). [ve,]

berr-i pūr ḥarr-i cehālet olan güm-rehānı ki dil-teşnegī-i ḥarāret-i / ḍalāletden sīne-i bī-sekineleri pūr sūz u
tābnāk **ve** leb-i pūr-tāb u tebleri, çāk çāk (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 5*). [ve,]

iken, cām-ı şahbā-yı neşve-zāy-ı şehādeti ki; [...] dur; **ve** sāğar-ı / pūr-feyz ü bī-keder-i taşdıķ-i risāleti ki;
Muḥammed rasūlu'llāhdur, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 6*). [ve,]

nūş itdürüp münşerihū'ş-şadr-ı dīn-i mubīn **ve** raṭbu'l-lisān-ı imān-ı bā-emān / eyledi. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 7*). [ve,]

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī **ve** āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mūtāla'a-fermā-yı
şahīfe-i ḥāl-i perişān-me'āl **ve** nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [ve,]

endāz-ı naķş-ı ser-levḥa-i baḥt-ı bed-fi'āl oldım. / Bu 'ālī bārgāh-ı her heft-girde-i bī-ṭnāb u sūtūnda **ve** bu sāḥa-
ı faşīḥü'l- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 12*). [ve,]

mesāḥa-i sāhire-i ķīr-i kevnde, benümçün ne bir gūşe-i āsāyiş ü istirāḥat **ve** / ne bir cāy-ı ārāmiş ü rāḥat
buldım. (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 13*). [ve,]

Pes ān-gāh, tekāver-i çapūk-rev-i endīşeye, şahrā-yı bī-pāyān-ı tefekkürde / ne kadar irḥā-yı 'inān-ı cevalān
itdüm; ben bī-kes ü sitem-keş-i rüzgārī **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 14*). [ve,]

pāy-der-gil-i ḥayret ü ıztırārī, mazīķ-i çāh-ı ka'r-ı nā-yāb-ı ğamdan ḥalāşa, / bir merd-i 'ālī-himmet **ve** gird-āb-ı
yemm-i ıztırāb u elemden istiḥlāşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [ve,]

bir şāḥib-devlet mülāḥaza kılmaduğımdan, ser-i şūrīde-i bī-baḥt u / devletüm, fūrū-bürde-i girībān-ı
ḥayret **ve** dil-i āşūfte-i bī-tāb u tākatum, (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 16*). [ve,]

Ben dil-fiğār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne vechle cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār **ve** ne yüzden intisāb-ı nevvāb-ı
kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [ve,]

idüp mazhar-ı merḥamet ü 'atīfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'adet / **ve** şadr-pīrā-yı serīr-i devlet-i vezāret olsam dir
iken, bu şüret-i (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8*). [ve,]

ihtimām **ve** müşemmir-sāz-ı sā'id-i sa'y u ikdām olduğum, vādī-i dil-gūşā- / yı inşāda daḥi edhem-i müşgīn-
perçem-i kalem-i çapūk-ḳademe, berāy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 10*). [ve,]

bahāne-i luṭf u merḥamet, lā-li-garażi izḥārī'l-ma'rifet, 'atf-ı 'inān **ve** 'alā- / ḳaderi'l-imkān, izḥār-ı tek ü tāk-ı
cevalān olma. (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 11*). [ve,]

Binā-ber-īn, erbāb-ı tab'-ı Fārs zemīnden bir suḥan- āşnā vü / ḥoş-edānuñ, maḳām-ı 'Acemde nağme-serā-yı
īcād **ve** nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [ve,]

olduğı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkīyāne **ve** zebān-ı
Rümīyānede terāne olunup, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [ve,]

Āşaf-ı Cem-cenāb **ve** 'arza-dāşt-ı şadr-ı kām-bīn ü kām-yāb kılma. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 14*). [ve,]

nevrüzidür, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile ṭarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı zībā-
yı reng-ā-reng-i bükalemün **ve** aṭlas-ı (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9*). [ve,]

[...] / **Ve** her nihāl-ı nukre-pūş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne ve ğonçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [ve,]

[...] / Ve her nihāl-ı nuḳre-pūş-ı gülşen, berāy-ı müjdegāne **ve** ḡonçe-i (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 12*). [ve,]

şīrīn-tebessüm-i çemen, be-ṭarīḳ-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / **ve** iṣār-ı zer-i kem-yāb kırlurlar.
[...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [ve,]

[...] / **Ve** basīt-i rüy-ı zemīn, bisāt-ı inbisāt -efzā-yı rengīn ile ya'nī çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [ve,]

şüküfe-i semen ü yāsemen **ve** sünbül ü nesrīn **ve** nergis ü reyāhīn birle pür- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [ve,]

şüküfe-i semen ü yāsemen **ve** sünbül ü nesrīn **ve** nergis ü reyāhīn birle pür- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [ve,]

[...] / Nümüne-nümā-yı sipīhr-i berīn **ve** hevā-yı feraḥ-fezā-yı subḥ-dem; (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 9*). [ve,]

mānend-i dem-i i'cāz-tev'em-i Mesīḥ ibn Meryem, ḥayāt-baḥş u feyz- / nişār **ve** nesīm-i 'anber-şemīm-i şimāl;
mişāl-ı gīsū-yı sünbül-büy-ı gül-'izārān, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 10*). [ve,]

Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murḡān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān ve ḡulgüle-i fāḥiteḡān-ı tīz-āheng
ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [ve,]

Ve cüybār-ı pür-emvāc-ı gülzār, velvele-i murḡān-ı bülend-āvāz u hoş- / elḥān **ve** ḡulgüle-i fāḥiteḡān-ı tīz-āheng
ü nevā-ḥvāndan, divānevār, bī- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [ve,]

ārām u karār olup, zencīr-i girih-gīrin keşīde kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ḡam-dīde 'āşık-ı zār, sū-be-
sū geşt ü ḡüzārda **ve** cūr'a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [ve,]

nergis-i mest, zerrīn-ḡadeḥin **ve** lāle-i nu'mān piyālesin, leb-rīz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def'-i derd-i
ser-i ḡumārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [ve,]

[...] / **ve** ḡaṭarāt-ı şebnem-i terle rüy-ı Gül-i ra'nā, nümūdār-ı 'izār-ı lāle- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 8*). [ve,]

reng ü ḥüy-gerde-i dildār **ve** her nihāl-i şüküfedār-ı gülzār, cünbiş-i bād-ı / bahār ile bir dīl-ber-i sīmīn-endām u
hoş-eṭvār olur. [...] : (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 9*). [ve,]

ergāvān **ve** ḡuşūn-ı pür-şüküfe-i ḡün-ā-ḡün-ı dirāhtānda, her biri bir / maḡāmdan zemzeme-sāz **ve** demdeme-
perdāz olup, kimi bu naḡamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [ve,]

ergāvān **ve** ḡuşūn-ı pür-şüküfe-i ḡün-ā-ḡün-ı dirāhtānda, her biri bir / maḡāmdan zemzeme-sāz **ve** demdeme-
perdāz olup, kimi bu naḡamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [ve,]

[...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup teşvīḳ-i yārān-ı şahbā-keşān **ve** terḡīb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*). [ve,]

i rindān-ı mey-ḡüsārān eylerler. / **Ve** mu'tekifān-ı cevāmī'-i 'ibādet ü peyḡüle-ḡüzīnān-ı şavāmī'-i (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 10*). [ve,]

riyāzet, pīrān-ı çille-keşān-ı ḡalvet ü erba'īn **ve** mürīdān-ı tevḥīd- / sencān u ḡücre-nişīn, ber-mışdāḳ-ı kerīme-i
[...]: (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 11*). [ve,]

[...] / berāy-ı temāşā-yı şun'-ı lā-yezālī **ve** müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı zū'l-celālī, (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12*). [ve,]

ḡürūḥ-ā-ḡürūḥ, seyr-i şahrā vü çemenzāra **ve** geşt-i deşt ü kühsāra çıkup / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 13*).
[ve,]

nebātāt u ezhāra ki şanāyi'-i bedāyi'ü'l-āşār-ı cenāb-ı Perverdigār **ve** her / berg-i sebz-i ḡülistān, bir ter-zebān-ı
'aḡbu'l-beyān olup [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 2*). [ve,]

ve zākīr ü tesbīh-ḥvānān-ı Ḥudā-yı Āmürzgārdur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4). [ve,]

maẓmūn-ı belāḡat-meşḥūnı üzere müṭāla‘a- fermā-yı çeşm-i bīdār / **ve** nazar-endāz-ı te‘emmül ü i‘tibār
oldıklarınca kimi āl-i ṭūṭi-i lisānın, bu (Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 13). [ve,]

dur, şeker-ḥvār **ve** kiminūn ‘andelīb-zebānı, miyāne-i zemīn ü āsmānı, / bu sec‘-i hoş-ta‘bīr ü pākīze-ma‘ānī ile
ki; [...] (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1). [ve,]

Ve mey-ḥvāregān-ı erbāb-ı ‘işret, fevc fevc her gūşe-i gülzārda, / tarḥ-ı meclis-i mey **ve** tertīb-i bezm-i şarāb
idüp gāh u bī-gāh, bu sūrūd-ı (Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 9). [ve,]

Ve bāde-nūşān-ı aşḥāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telāṭüm-zen- / i çemen **ve** leb-i pūr-ṭarab-ı
cūybārda, zevrak-ı şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [ve,]

u dem-i ‘ālem-i āb **ve** dem-be-dem, bu neşīd-i dil-pesend-i münāsibü’l-maḥalle / ki; (Gül ü Mül, Diğer 294,
Beyit 2). [ve,]

na‘ra-i bülend-i nūş-ā-nūş **ve** gül-bāng-ı cūş u ḥurūşı peyveste-i / muḳa‘‘ar-ı çarḥ-ı vālāṭārem eyleyüp, (Gül ü
Mül, Diğer 294, Beyit 6). [ve,]

ḥaclegāh-ı meclisde, her sāḡar, bir fānūs-ı ‘arūsa **ve** şahn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i zer, bir ṭāvusa
dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2). [ve,]

cevelān **ve** eṭrāf-ı dā‘ire-i bezm-i müdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā‘-ı Mül ü Gül **ve** her bülbüle-i
Mül, velvele-ārā vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [ve,]

gūlgüle-pīrā bir bülbül **ve** bāde-i gūlgūnla memlū her cām-ı şarāb-ı nāb, bir / gül-i sīr-āb olduḡı eyyām-ı şafā,
encāmda; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 4). [ve,]

bulup, ta‘rīf-i faẓīlet-i gevher-i zāt **ve** tavsīf-i ḥüsni-ı şifāta ser-āḡāz **ve** / ṭarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr
olan naḡamāt-ı laṭīfe-engīz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [ve,]

bulup, ta‘rīf-i faẓīlet-i gevher-i zāt **ve** tavsīf-i ḥüsni-ı şifāta ser-āḡāz **ve** / ṭarafeynden cilve-ger-i mınaşsa-i şudūr
olan naḡamāt-ı laṭīfe-engīz (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8). [ve,]

giriḥ-pīrā-yı cebīn **ve** ḥande-fermā-yı dehen-i istihzā olarak Mül-i āle, bu / gūne ḡonçe-güşā-yı gül-bāḡçe-i
makāl oldı ki; (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 13). [ve,]

ḥaşā‘il-i laṭīfe-i gūn-ā-gūn **ve** feẓā‘il-i şerīfe-i rüz-efzūndan bī-ḥaber ü āḡāh / iseñ; (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit
2). [ve,]

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nūzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / Ve revnaḡ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān **ve** zīver-i
cemāl-i heft-iḡlīm-i (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3). [ve,]

Ve sipeh-sālār-ı ḡayl-i büstān u gülzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār **ve** nihāyet
ṭarāvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [ve,]

Ve sipeh-sālār-ı ḡayl-i büstān u gülzārum. / Çeşm-i nergis-i şehlā, kemāl-i şafvet-i āyīne-i dīdār **ve** nihāyet
ṭarāvet- (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 5). [ve,]

[...] / **ve** süsen-i zebān-dırāz, vaşf-ı kemāl u midḡat-i cemālümde ebkem ü (Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9). [ve,
]

[...] / **Ve** hezār-destān-ı gūlistān ki vā‘iz-i hoş-nefes-i murḡān-ı murḡzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 5). [ve,]

bahārdur, hem-vāre du‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebūk-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāḡ-ı çīn-
ı zūlf-i maḡbūbān **ve** (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6). [ve,]

gāh dest-āvīz-i būy-ı dil-āvīz-i ḡīsū-yı bütān **ve** gāh ḡaber-resīden-i çigūnegī-i / ḡāl-i dil-i perīşānla, rāḡat-res-i
‘uşşāk-ı muṭṭarib-ḡāl **ve** feraḡ-baḡş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ve,]

ve maḥbūbān-ı cādu-nigāh-ı füsünkārdan aḥz-ı nūkhet ü şemīm ider, benüm / āšnā-yı ḳadīmümdür. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 11). [ve,]

Ammā ol kimse ki senden bir cür‘a nūş ider, [...] / [...] meyl-i irtikāb-ı hezār fışḳ u fücür **ve** iktisāb-ı (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 6). [ve,]

şad gūne şerr ü şūr eyler. / Ve bu āşār-ı keşīre vü mevfüre **ve** ḥavāşş-ı nā-ma‘dūde vü maḥşūra ki saña (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 7). [ve,]

‘Arşagāh-ı pehnā-yı gülistānda şufūf-ı sipāh-ı nev-bahārān **ve** şunūf-ı / leşker-i peykerāna ki; envā‘-ı şükūfe vü ezhār-ı gūn-a-gūndan kināyedür, (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1). [ve,]

Mül çünki bu mā-cerāyı, ya‘nī bu lāf-ı ḥod-sitāyı **ve** ḥaḳḳında bu ta‘rīzāt u / tevbiḥāt-ı cān-gezāyı, gūş eyledi, ‘inān-ı ihtiyār, dest-i taḥammülден (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [ve,]

şüttür-i ser-mest gibi cūş idüp kef-i ḡazab u kīni, perīşān iderek, cevāb-ı / pūr-‘itāba taşaddī **ve** Güle dürtüştāne ḥitāb eyleyüp didi ki: (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 7). [ve,]

ḥaḳḳumda ne mertebe ḳīl u ḳāl **ve** serzenīş-i bed-kārī vü isnād-ı zıştī-i / ef‘āl eyledünse ma‘nen kendi şüret-i aḥvāl u ḥasb-ı ḥālūnī ikrār u tezkār (Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2). [ve,]

Ve‘y çün şāhidān-ı bāzār **ve** ḳaḥbegān-ı bī-ḥayā vü ‘ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5). [ve,]

Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü‘z-zevāl-ı şubḥ, kem-beḳā vü bī-vücūd. / **Ve** ey mānend-i şafaḳ-ı zūd-fenā vü ḥün-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [ve,]

Ve berḳ-ı raḥşende, ḥande-i gūzāf u bī-cāyuña, leb ü dehān-ı hezlle / mütebessim ü ḥandān **ve** her ān bu neşīdle leb-cünbāndur. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 1). [ve,]

Sirkencübīn, ki şifā-yı bī-mārān-ı ḥazīn **ve** devā-yı ḥaste-dilān-ı pūr-āh u / enīndür, bezm-i ḥandān-ı rāsiḥü‘l-erkānımızdandır. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 8). [ve,]

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī **ve** inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğımдан hezār cānla rāḡıb u tālībüm **ve** bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ve,]

Bilmez misün ki erbāb-ı ‘ayş u tarab, neşāt u şādmānī **ve** inbisāt u / ḥandānīye bādī vü sebep olduğımдан hezār cānla rāḡıb u tālībüm **ve** bu gūne (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10). [ve,]

Ve ben ol Felātūn-ı ḥum-nişīnüm, ki her kim benümle hem-meclis ü / hem-bezm ola, mişāl-ı āyīne-i āftāb, meclā-yı ḥired **ve** mir‘āt-ı idrākūnī (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 10). [ve,]

kerem-i Ḥātem ü Bermekīyān **ve** pīş-i himmetinde, ‘adem ü vücūd-ı cūd-ı / Ma‘n, ber-ā-ber ü yeksān olur, (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15). [ve,]

Māye-i heybet ü şavlet **ve** mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet **ve** rüyānende-i ḥamiyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ve,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl **ve** ra‘nāyī-i cāme-i ālūne nigeḥ-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 11). [ve,]

‘āciz ü bī-zārdur. / Baña peygüle-nişīn-i maḳāmāt-ı ḥarābāt **ve** gūşe-güzīn-i cāy-ı fenā (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 8). [ve,]

Ve gūş-güzāruñ olmadı, ki ben cem‘iyyet-sāz-ı aḥşāb-ı şoḥbet ü ‘ayş / **ve** germiyyet-endāz-ı cem‘iyyet-i bī-gāne vü ḥvişüm. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 9). [ve,]

(Müşābehēt-i ruḥsār-ı ḥübān u ‘izār-ı maḥbūbānla müfāḥeret **ve** küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ḡurre-i ḡarrā **ve** destār-ı muṭallā-kenār-ı i‘tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [ve,]

ser-efser-i mihr-i 'âlem-ârâ itdüñ. **Ve** bu vechle bizüm üzerimüze da'vî-i / fazîlet ve taleb-i meziyyet kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [ve,]

Eger seni rüy-ı gülgün **ve** ruhsâr-ı lâlegüna, teşbîh ü tanzîr eyledilerse, / çeşm-i nergis- firîb ü pür-füsünü, baña nisbet itdiler. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 5*). [ve,]

siyâh- mestâne-nigâh-ı dil-berānuñ ruhsâr-ı tâbdâr u rahşānları / üzere bî-şümār berteri vü meziyyet **ve** bisyār bîşteri vü fazîletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 7*). [ve,]

bî gıll-ı 'aşıkân-ı belâ-keşānuñ çeşm-i bî-rahm-ı ma'sûkân-ı cefâ-kîşānla / bî-şümār mu'āmele vü esrār **ve** hezār mükāleme vü güftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 8*). [ve,]

merdümdârdur **ve** bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümdide, hüsn ü / letâfet bisyār u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ve,]

Çeşm-i siyâh-gazâlâne-nigâh-ı hûbân, bir âhü-yı müşgîn-müdur, ki fitrāk- / beste-i saydı, ğarrende şîrân-ı ecemm şehlâ-nergis-i **ve** hûmār-âlûde-i şâhib- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1*). [ve,]

merdümdârdur **ve** bedîhiyü'l-medlûldur, ki merdüm ü merdümdide, hüsn ü / letâfet bisyār u bî-şümârdur. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 5*). [ve,]

Gül çün müşâhede vü temâşâ eyledi ki Mülün dîk-i âteşdân-ı kînesi, / cûş idüp buhâr-ı sitîz ü ma'reke-şu'ûd-ı muķa'ar-ı dimâğ **ve** 'arbede vü (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10*). [ve,]

cidāle, çeşmini mâ'u'l-'ineb, hışm u ğazab, pür-hûn u sürh-gün eyledi. / **Ve** yakînen bildi ki mücādele vü münâzarada, da'vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [ve,]

Efzûnî-i şerm ü hicâb **ve** bu 'itâb-âmîz ü sitîz-engîz cevâb u hîţâbdan / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12*). [ve,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldu. / **Ve** cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per ve la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [ve,]

'inân-ı eşheb-i şekîb ü şabr, rübûde-i saht-pençe-i hışm u ğazab oldu. / **Ve** cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bî-bāk u direng, tîr-i sebz-per **ve** la'l- (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14*). [ve,]

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân **ve** tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [ve,]

hadeng-i gönçeyi, ser-tîz ü bürrân **ve** tîğ-i bî-dırîğ-i zebânı, keşîde-i ğılâf-ı / dehân eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [ve,]

gürbe **ve** bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüñ. / Saña ne diyeyüm **ve** ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ve,]

gürbe **ve** bî-hûde peygâr u 'arbedeyi, bî-hadd u bî-pâyân itdüñ. / Saña ne diyeyüm **ve** ne güne nuşh u pende ser-âğâz eyleyeyüm ki: (*Gül ü Mül, Diğer 319, Beyit 9*). [ve,]

ğam-efrûhte-i teķālîbât-ı kâ'inâtda hezâr-bâr, nâr-ı sitem-i havâdiş-i / rûzgâr ile suhte idüp, ihrâz-ı rûtbe-i kemāl **ve** tamâm-ı mertebe, puhte **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2*). [ve,]

pişmiş zann u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâķış u hâmsın. / **Ve** egerçi, mâlik-i kiber-i sinn **ve** sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3*). [ve,]

Ve kendüñi kerem ü saķā **ve** baķış ü 'atāya, mensûb tutarsın, ammâ / hezārân şâhib-ser-māye vü hân mânî **ve** bî-pâyân mâlik-i ser ü sāmânî, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [ve,]

Ve bu iddi'âdasın ki her muħannes ü bî-dil ü cebânî, tâb u tüvân **ve** dilîr / ü dil-âverîde, reşk-efgen-i Tهمتēnān **ve** pesendîde-i Rüstēn ü Qāhramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ve,]

mesned-nişîn-i [...] **ve** yeke-süvâr-ı / mızmar-ı [...] mahrem-i harîm-i celâl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2*). [ve,]

aḥadiyyet **ve** şadr-ārâ-yı serîr-i nübüvvet. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 3*). [ve,]

eyyâm-ı sinn ü sâlları, sâ'ir enbiyâ-yı 'izâm **ve** peyamberân-ı kirâm, / şalavātu'llâhi 'alâ-nebiyyinâ **ve** 'aleyhimü's-selâm ḥazerâtınuñ müddet-i (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 9*). [ve,]

'ömr **ve** zamân-ı ḥayâtlarından kalîl ü kütâhter vâkı' olmışdur. / Kendü güftâr-ı mu'ciz-âşârları mışdâkıncâ, ki [...] (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10*). [ve,]

[...] ḥadîş-i lûlû-bârdur. / Bu teng-nây-ı fânî vü muḥakkâr nişîmen-i virânî **ve** bu saḳf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [ve,]

[...] / teng ü târ **ve** köhne bir ḥarâbezâr olup, hümâ-yı sidre-pervâz-ı (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 1*). [ve,]

rûhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi cüyân **ve** semt-i 'âlem-i vuşlata, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [ve,]

ve râst-revî-i şâh-râh-ı müstaḳîm-i dîn-i kavîme, bâdî vü sâ'î olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-ıklîm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [ve,]

gûl-bâng-ı kelîme-i tevḥîd ile mâl-â-mâl **ve** nevbet-i pençgâhe-i İslâm, tanîn- / endâz-ı heftümîn-kıbâb-ı çarḥ-ı muḥtâl ola; (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 11*). [ve,]

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-beḳâ **ve** cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dür, bisyâr meḳs ü qarâr **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [ve,]

İmdi bu serây-ı sipenc ü bî-beḳâ **ve** cihân-ı pür-renc ü bî-vefâda ki / bihterîn evşâfı [...] dür, bisyâr meḳs ü qarâr **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 1*). [ve,]

rûḥ-ı revân **ve** ser-tâbe-ḳadem cânım. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 4*). [ve,]

olmayayduñ **ve** âgâhî vü hüşyarîden, fi'l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişâl-ı bî-mişâl **ve** fermân-ı ḥikmet-unvân ki eḥâdiş-i laṭîfe-i peygamberân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [ve,]

'âlî-maḳâm **ve** teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı 'âlî-'ilm, ḥazret-i ḥvâce-i 'âlem, / şalavātu'l-llâhi 'alâ-nebiyyinâ **ve** 'aleyhimü's-selâmdan, der-ḥâtır u yâd (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [ve,]

tutarım, saña yegân yegân izhâr u 'ayân **ve** âşkâr u beyân eyler idüm, / ammâ ḥadîş-i mu'teber-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 10*). [ve,]

[...] mâni'-i idâre-i zebân-ı nâdire-gû **ve** belâgat-eşerdür. / Saña hîç bir kâr-ı nîk u güftâr-ı pesendîde yok mı idi ki kendü ef'âl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [ve,]

bed **ve** aḳvâl-i nâ-pesendüñle fâḥr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u nengi ki senden ḥarâb u vîrân **ve** vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [ve,]

bed **ve** aḳvâl-i nâ-pesendüñle fâḥr u mübâhât eylersin. / Ve beng ü bûngi, bî-nâmûs u nengi ki senden ḥarâb u vîrân **ve** vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [ve,]

Ve bu kıt'a-i matbû'adan ki âb-ı tılâ ile taḥrîr ü imlâ olmak şâyân u / sezâdur, mülâḥaza **ve** endîşe itmezsin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 15*). [ve,]

Kendüñe ser-mâye-i meclis-i şādî **ve** bezm-i feraḥ u şādîye bādî olmak / üzere, nâm-nihâd olmuşsin; ammâ hergiz peyk-i endîşe-i cihân-gerd ü sebûk- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 5*). [ve,]

şad-nevbet, zehr-âb-ı cefâ vü miḥnetle telḥ-kâm **ve** bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, câm-ı ḡam encâmuñdan taḥşîl-i keyfiyyet-i râḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [ve,]

gāh fazīlet-i peder **ve** şeref-i birāderden lāf-perdāz **ve** gāh kendüni faḥr-ı / ḥanedān **ve** āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [ve,]

gāh fazīlet-i peder **ve** şeref-i birāderden lāf-perdāz **ve** gāh kendüni faḥr-ı / ḥanedān **ve** āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [ve,]

gāh fazīlet-i peder **ve** şeref-i birāderden lāf-perdāz **ve** gāh kendüni faḥr-ı / ḥanedān **ve** āb-ı rüy-ı düdmān kıyās u iz‘ān idüp bālā-makām-ı iftiḥār u (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 2*). [ve,]

taşarruf-ı rüzgārını, bürīde vü şikest **ve** leged-küb-ı ḥakāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḥārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [ve,]

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ **ve** bu ma‘nāyı, sebeb-i faḥr **ve** bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [ve,]

[...] / yolından medḥ ü sitāyiş kılduñ **ve** bu ma‘nāyı, sebeb-i faḥr **ve** bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [ve,]

[...] / Ve bu maḥalde şādıku‘l-ḳavl u rāst-güysun, zīrā ben heşt-behişt **ve** sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [ve,]

duḥter-i rez iken, ‘acībe vü ḡarībedür ki kendüni ser-māye-i / ḳuvvet ü merdānegī **ve** şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [ve,]

Eger bu mākāl-ı kızb-iḥtimālde, şādıku‘l-bāl **ve** bu da‘vā-yı dürüg- / iḥtivāda rast-rev-i şāh-rāh-ı ḥakḳ isen pes niçün şad-hezār yüz (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [ve,]

görmüş pīş-ḥvān-cüste mekkāregān-ı bī-‘ār u ḥayā gibi, rüzān u şebān, leb-ber- / leb-i mey-güsārān **ve** ārāyiş-i āğuş-ı rindān-ı şahbā-keşān olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 10*). [ve,]

ve terāne-senc-i ḡurūr u kibr olup rütbeñi, muḥāfaza itdüñ. / Zīrā şeyṭān-ı la‘īn-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, ‘aleyhi‘s-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [ve,]

dīhīm-i ta‘zīm, [...] ile / ser-bülend **ve** teşrīf-i şerīf-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 6*). [ve,]

nihād-ı ḥalīfetu‘llāh itmeden, ebā **ve** istikbār idüp gerden-i āviḥtenīsi, şāyeste-i / selāsıl ü aḡlāl-ı la‘n oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 8*). [ve,]

[...] / Ve ‘ākıbetü‘l-kār ḥıdmet-i ḳavvādı **ve** sebū-keşī-i puserān- (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 11*). [ve,]

me-ḥar **ve** be-güsiste-‘inān, pāy-der-gil-i ḥakāret ü hızlān kaldı. [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 4*). [ve,]

da‘vā-yı ḥamiyyet ü ḡayretle naḡme-perdāz-ı makām-ı ser- / bülendī, **ve** bī-ma‘nā, iddi‘ā-yı şecā‘at u mübārezet ile zaḥm-zen-sāz-ı ḥod- (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 6*). [ve,]

ve sitem-i ḥamiyyet-engīzden tekāver-i saḥt-ser-i sabr u ḳarār, ‘inān-ı ‘aḳl u / ḥūşı, (dest-i taşarruf u iḥtiyārdan alup pehnā-yı bī-intihā-yı ḳıl u ḳāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 13*). [ve,]

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze vü nā-sāz **ve** Güle cevāb-ı pūr-‘itāba, bu / perdeden ser-āḡāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [ve,]

meşşāta-i ḡāzab u kīn, ruḥsārūñi gāh ḡāliye-i la‘līn **ve** gāh ḡāze-i zerrīn ile / ārāyiş ü tezyīn ider. (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2*). [ve,]

[...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī **ve** / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vażī‘ ü refī‘ **ve** pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [ve,]

[...] kelāmılarınuñ ma‘nā-yı kāmiliyle ‘āmil olup, sürürī **ve** / ser-efrāziden nāşī, fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı vażī‘ ü refī‘ **ve** pīr ü bernā oldısa (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 6*). [ve,]

mu'ayyen **ve** rengin-ma'nā / [...] (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 2). [ve,]

[...] kelām-ı lülü-nizāmına tevcih-i nigāh-ı i'tibār itmeyüp, bāde-i / nāṭıqasın, muṭlaqu'l-'inān, **ve** her bār,
mızmar-ı güft ü gūda cevalān itmekle, (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 7). [ve,]

ser-i 'azizin, küy-ı şavlecān-ı fenā **ve** ğaltān tūb-ı hāk-ı ḥasār / itmişdür. (Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 8). [ve,]

Eger İblis-i merdūd-ı zemīm, ser-i secde-i ta'zīm **ve** cebin-i i'zāz u tekrimi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, şallallāhu
te'ālā 'aleyhi **ve** sellemde, nihāde-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1). [ve,]

şafha-ı rüy-ı zemīn **ve** fūrū-güzāşte-i hāk-ı tevāzū' u teslīm itmediyse, beni gör, / ki 'alā-rağm-ı İblis-i bed-zu'm
u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem 'aleyhi's- (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2). [ve,]

zemīne, anlaruñ şadaqa-i seri, dīde-i teri, ne gūne āb-rizān iderüm. / Gül-geşt-i tarf-ı gülşene **ve** seyr-i şahn-ı
çemene ki 'arşa-i (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 5). [ve,]

cilvegāhuñdur, ārzūyī vü rağbet, benümle 'ayş u 'işret **ve** germi-ü ülfet ü şoḥbet / içündür. [...] (Gül ü Mül, Diğer
333, Beyit 6). [ve,]

Senüñ müddet-i tarāvet ü leṭāfetüñ **ve** vaqt-i i'tibār u rağbetüñ her sāl-ı / ferḥunde-fālda, se māhdur, ki eyyām-ı
nev-bahārdan 'ibāretdür. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 9). [ve,]

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü münkaṭı' **ve** germi-i
bāzāruma gezend ü ḥalel **ve** bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [ve,]

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşül-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, güsiste vü münkaṭı' **ve** germi-i
bāzāruma gezend ü ḥalel **ve** bād-ı (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 10). [ve,]

kesād-ı tāri olup, metā'-ı hoş-kumāş-ı girān-mikdārumdan, rağabāt-ı nās / **ve** keşret-i revāc, ber-taraf u mündeḥi'
olmaz. (Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 11). [ve,]

haberdār degülsin **ve** taḥşil-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn **ve** / maḥāmid-i nīkūterin oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendide etvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [ve,]

haberdār degülsin **ve** taḥşil-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn **ve** / maḥāmid-i nīkūterin oldur ki zebān-ı bī-
zebān-ı aḥyār-ı pesendide etvārdan (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6). [ve,]

güzār **ve** ebrār-ı nikū-kār bir kimesneyi o ta'rifle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı zāt-ı şafā-şıfatumda olan
eş'ār-ı ma'nidār-ı feşāḥat-ḡarīn (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7). [ve,]

ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāğat-rehīn, ki üdebā-yı bedi'ü'l-beyān **ve** şu'arā-yı / belīgü'l-lisān-ı 'Arab-ı zī-ḥasb,
ḥamriyyelerinde naḡş-ı ser-levḥa-i vuḡū' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [ve,]

ve ebyāt-ı pür-nikāt-ı belāğat-rehīn, ki üdebā-yı bedi'ü'l-beyān **ve** şu'arā-yı / belīgü'l-lisān-ı 'Arab-ı zī-ḥasb,
ḥamriyyelerinde naḡş-ı ser-levḥa-i vuḡū' (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8). [ve,]

olmuşdur, senüñ 'indünde zebān-āvürde-i beyān u ta'bīr **ve** medāyih ü elḡāb-ı / leṭāfet-nişābdan ki benüm
ḥaḡḡumda lisāna gelmişdür, eger saña bir remz- (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 9). [ve,]

i dil-pezirin 'ayān u taḡrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā vü / ḥāṭır-āzārdan, ḥacil ü şermsār
olurduñ **ve** kemāl-ı mertebe, ser-girān-ı (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 10). [ve,]

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi vü şenā-geri, ki nizāmü'l-mülk-i / memālik-i nazm u suḡanveri **ve** Ḥusrev-i
kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 12). [ve,]

her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña yek şemme,
iḡhār **ve** fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1). [ve,]

Mül çün bu nazm-ı ġarrā ile nağme-serā oldı **ve** [...] / [...] zebān-ı şīrīn-beyānla edā idüp, ra'nā-'arūsān-ı
nāzenīn-i (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1). [ve,]

ma'nāya **ve** zībā-yı dūṣizegān-ı mazāmīn-i ġarrāya, ḥıla'-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü't-tırāz-ı feṣāḥat **ve** 'ıkd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāğatla bir gūne ḥulīyy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [ve,]

Gül bildi **ve** yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥīle vü degā **ve** nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [ve,]

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, zātuñda mevcūd, ammā çi-süd, / ḥāl-i cemāl-i şāhid-i ḥelālūñ tamğa-yı ḥarām olmış **ve** ḥarīṭa-i raḳamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [ve,]

Ve laḳab-ı [...] mülakḳab kılınup suḥre-i / dehr **ve** şöre-i şeh̄r, adlanmañ ḥod, seni āḥir ḥalvet-ḥāne-i zāhidān-ı şāfī-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [ve,]

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, **ve** ḥalka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [ve,]

ve şavma'a-i 'ābidān-ı pāk-nijāddan mānend-i bī-gānegān dūr u mehcūr / itmiş, **ve** ḥalka-i meclis-i 'ārifān ü dā'ire-i bezm-i pāk-dāmenāndan, mişāl-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 12*). [ve,]

Ve nīk u bed-i eyyāmı **ve** serd ü germ **ve** saḥt u nerm-i 'ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 13*). [ve,]

ve siyeh-mestligi **ve** evzā'-ı « Şütür Gurbe » **ve** bī-hüde 'arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü ḥarāma giriftār oldı. (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3*). [ve,]

Mül ki bu muḳaddimeyi tamām **ve** bu faşlı vāşıl-ı maḳām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḳahḳaha-i istihzā olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4*). [ve,]

[...] / Çünkü şöḥbet-i enīs-i nā-cins **ve** hem-dem-i nā-hemvārdan gezend ü zarar (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [ve,]

Muḥammedü'l-Emin [...] / [...] şüret-i raḥmet-i İlähī **ve** güneḥkārān-ı ümmetün şefī' ü (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 1*). [ve,]

dergāhuma, nigāhdār-ı ma'şiyet ü günāḥ olursam, raḥmet-i bī-ğāyet **ve** / mağfiret-i bī-nihāyetüm kimde zāhir ü 'ayān olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [ve,]

tevbe vü istigfār **ve** bātın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü ḡaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 2*). [ve,]

Mül, çün bu terāne ile nevāzende-i sāz-ı dil-keş-i şarīr olup, / mişāl-ı mengüş, güş-ı müstemi'ānda, cāy-gır **ve** bi'l-cümle, pāk-dil ü şāf-zamīr (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 4*). [ve,]

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şişe idüp berāy-ı taleb-i istihlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diger **ve** münāzara vü muḥāvereden fāriḡü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [ve,]

Pes merd-i pāk-bīn ü ḥak-güzīne lāzımdur, ki bu kelimāt-ı pūr-nikāta, / nigeḥ-sāz-ı müṭāla'a vü diḳḳat **ve** nazar-endāz-ı çeşm-i başīret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [ve,]

[...] fehvā-yı şerīf **ve** / ma'nā-yı laṭīfından, teşḥīş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peziir **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [ve,]

ve: Bağlaç, ile.

me'ābına sezāvār u elyak u aḥrādur ki meclis-i ḥoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun' u ḥikmeti, sāḥte vü ārāste **ve** nüh mīnā-yı zībā-nümā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4*). [ve,]

zaḥm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne gūne merhem-zen-i mürüvvet **ve** / çāre-res-i dil-nüvāza izḥār u ifḥām itsem dimeḳlik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [ve,]

gāh dest-āviz-i bŭy-ı dīl-āviz-i gīsŭ-yı bŭtān **ve** gāh haber-resīden-i çigūnegī-i / hāl-i dīl-i perīšanla, rāhat-res-i
'uṣṣāk-ı muṣṭarib-hāl **ve** feraḥ-baḥş-ı (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 9). [ve,]

rengīn-i bī-hem-tā **ve** 'izār-ı nāzŭkterīn-i 'ālem-ārāma teşbīh ü tanzīr / iderler. (Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 15).
[ve,]

yek-dāne-i bī-bahādur, **ve** [...] / [...] kerīmesince, ḥuşk mānde-i nihān-hāne-i laḥd-i zemīn olan nebātāt u (Gül ü
Mül, Diğer 298, Beyit 3). [ve,]

ezhāra, feyz-baḥş-ı ḥayāt **ve** eşcār-ı bī-berg ü bār-ı gülzāra, sebeb-i / taḳviyyet-i neşv ü nemādur, benŭm dāye-i
mihrbānumdur. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 4). [ve,]

Ve māhtāb ki meṣṣāṭa-i ruḥsāre-i 'arūsān-ı bağdur, ya nī ḡāliye-baḥş-ı / reng ü rŭy-ı evrāk-ı gülşen **ve** gülḡüne-
sāy-ı çehre-i şŭkŭfe-i gŭn-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ve,]

fīrākla, dāmānum çāk çāk **ve** mişāl-ı derŭn-ı ḡoñçe, ḥŭn-ı iftirākla dīl-i / nālānum la 'lnāk iken mŭtebessim ü
şŭkŭfte-rŭyum. (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 11). [ve,]

Ve pākīze-dāmenŭm ki miyāne-i akrānumda sŭrḥ-rŭy u ḡüşāde-cebīnŭm. / Ve eger hīç ḥaberdār degŭlseñ
bīl **ve** āḡāh-dīl ol ki; ben bir mŭsāfirŭm (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 3). [ve,]

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murḡān-ı ḥoş-nevā **ve** ezkār-ı / taḥammŭl-rŭbā-yı bŭlbŭlān-ı naḡme-serādan bī-şabr u
iḥtiyār, vecd ü cŭşa (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11). [ve,]

Ser-fīrāz olur o 'arīf ki ola efgende / **Ve** kendŭñi yād u ferāmŭş eylemişsin. (Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6). [ve,
]

ḥarābāt-ı teng ü tār, senŭñ cāygāhuñdur. / Pākīze-dāmenān-ı kībār u şīḡār-ı 'ālem **ve** pākān-ı ḥāş u 'ām-ı benī-
Ādem, (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 4). [ve,]

benŭm muḥhib ü hevā-hvāhlarum; rind-i bī-huş u ḡallāş **ve** mest-i medhŭş u / evbāş, senŭñ muşāḥib ü hem-
rāhlāruñdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 5). [ve,]

Hezār muḥassenāt u nīkŭyī, benŭm cevāhir-i ābdār-ı ḡŭftārumdadur ki / senŭñ ḡabāyih u bed-ḥŭlīḡuñda hīç
söz **ve** aşlā kelām yokdur. (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6). [ve,]

Ve bu cevāhir-i kelimāt-ı ābdār, kān-ı lisān-ı lŭlŭ-bār-ı dŭldŭl- / sŭvār-ı mīzmār-ı şeca'at **ve** yeke-tāz-ı meydān-ı
velāyet, bedī'ü'l-beyān u (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5). [ve,]

Ey bī-ma'nā, da'vī-i ḥod-fŭrŭşī **ve** ḥvīş-bīnīden ictināb u perḥīz eyle. / Ve ey nev-āmede vŭ tāze-resīde-i bağçe-i
cihān, mişl-i meşel-i Çenārī vŭ (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10). [ve,]

Sen baña ne beñzersin **ve** ne vechle da'vī-i müşābehet eylersin ki; ben / her ne ḡadar sāl-ḡurde **ve** 'ömr-i bisyār-
dīde olam bihter ü mehterŭm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ve,]

Sen baña ne beñzersin **ve** ne vechle da'vī-i müşābehet eylersin ki; ben / her ne ḡadar sāl-ḡurde **ve** 'ömr-i bisyār-
dīde olam bihter ü mehterŭm. (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3). [ve,]

Ve sen ḥod, pāyān-ı kārdañ mŭlāḡaza **ve** endīşe ḡılmazsın. / Ebr-i bahārī, 'ömr-i kŭtāh-ı nā-pāydāruña, çeşm-i
raḡmla (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 12). [ve,]

giryān **ve** zebān-ı ra'dla bu beyti ḡŭyāndur. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13). [ve,]

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā' **ve** bā'ış-i ālām-ı zŭkāñ / iken niçŭn yine şemīm-i müşḡ-bāruñla iftiḡār
ḡılursın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [ve,]

Bir birāderŭm dŭş-ābdur ki şīrīn-sāz-ı mezāk-ı şeyḡ ü şābb-ı cihān **ve** / revnaḡ u ārāyış-baḥş-ı dŭkkāñçe-i
ḡelvāḡerāndur. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 6). [ve,]

[...] / Ben yāḡŭt-ı seyyāle-i cāñ **ve** la'l-i müzāb-ı rŭḡ-ı revānum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [ve,]

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baḥl̄ ü le'īm ü denī ki nūş eyleye, / 'ākibet cüz'i küll ider, ya'nī dād u dihiş **ve** şahāvet ü baḥşışde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ve,]

Māye-i heybet ü şavlet **ve** mādde-i kuvvet ü şevketüm. / Cüyānende-i himmet ü mürüvvet **ve** rüyānende-i hamıyyet ü (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 3). [ve,]

gayrettüm. / Ben miyāne-i ma'sūk-ı şermsār **ve** 'āşık-ı dem-beste vü dil-figārdan (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4). [ve,]

mānī'-i nāz u niyāz olan niḳāb-ı hicāb **ve** izār-ı 'ārı, def' ü ref' iderüm. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 5). [ve,]

Ey Gül, da'vī-i şāhidī eyledüñ **ve** ḥande-i bī-cā vü bī-ma'nāyı, ḥadd u / 'adedden bīrūn u eفزün itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11). [ve,]

[...] / Ve kendü zībāyī-i cemāl **ve** ra'nāyī-i cāme-i ālüñe nigeh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [ve,]

[...] / Beni sebeb-i bī-nevāyī **ve** bādī-i gedāyī zu'm u kıyās itdüñ. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8). [ve,]

(Müşābeh-i ruḥsār-ı ḥübān u 'izār-ı maḥbūbānla müfāheret **ve** küleh- / gūşe-i iftiḥārı, ber-ā-ber-i ğurre-i ğarrā **ve** destār-ı muṭallā-kenār-ı i'tibārı, hem- (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 12). [ve,]

ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdüñ. Ve bu vechle bizüm üzerimüze da'vī-i / faẓilet **ve** taleb-i meziyyet kıldüñ. (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13). [ve,]

firīfte vü ḥayrān **ve** ol hey'et-i maḳbūla, şifte vü nigerān olurlar. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 16). [ve,]

Çeşm-i siyāḥ ğazālāne nigāḥ-ı müşğīn-müdur, fitrāk- ḥübān, bir āḥū-yı ki / beste-i şaydı, ğarrende-şīrān-ı ecemm **ve** şehlā-nergis-i ḥumār-ālūde-i şāḥib- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 1). [ve,]

Gül çün müşāhede vü temāşā eyledi ki Mülün dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cūş idüp buḥār-ı sitiz ü ma'reke-su'ūd-ı muḳa'ar-ı dīmāğ **ve** 'arbede vü (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 10). [ve,]

Efzūnī-i şerm ü hicāb **ve** bu 'itāb-āmīz ü sitiz-engīz cevāb u ḥitābdan / [...] (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 12). [ve,]

'inān-ı eşheb-i şekīb ü şabr, rübūde-i saḥt-pençe-i ḥışm u ğazab oldu. / Ve cihet-i ceng-i Mül-i gül-reng , bī-bāk u direng, tīr-i sebz-per **ve** la'l- (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 14). [ve,]

ḥadeng-i gonçeyi, ser-tīz ü bürrān **ve** tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ve,]

ḥadeng-i gonçeyi, ser-tīz ü bürrān **ve** tīg-i bī-dırīg-i zebānı, keşīde-i ğılāf-ı / dehān eyledi **ve** cümleten siper olup söyledi: (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15). [ve,]

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ **ve** dürtüşt ü / nerm mu'āyene eylemiş **ve** zu'muñca mis-i naḳışu'l-'ayyār vücūduñı, pūte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [ve,]

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ **ve** dürtüşt ü / nerm mu'āyene eylemiş **ve** zu'muñca mis-i naḳışu'l-'ayyār vücūduñı, pūte-i (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1). [ve,]

ġam-efrūḥte-i teḳālībāt-ı kā'inātda hezār-bār, nār-ı sitem-i ḥavādiş-i / rüzgār ile suḥte idüp, iḥrāz-ı rütbe-i kemāl **ve** tamām-ı mertebe, puḥte **ve** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 2). [ve,]

henüz pīr-ı nā-bālīg **ve** mişāl-ı eṭfāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḥş-ı meclā-yı mucellā-yı dāniş bilmişsin, **ve** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [ve,]

henüz pīr-ı nā-bālīg **ve** mişāl-ı eṭfāl-ı ḥurd-sāl, dīvāne vü bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḥş-ı meclā-yı mucellā-yı dāniş bilmişsin, **ve** (Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 4). [ve,]

Ve kendüñi kerem ü saḡā **ve** baḡşıṣ ü 'aṡāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān ṣāḡib-ser-māye vü ḡānmāni **ve** bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [ve,]

dervīṣ-i teng-dest **ve** müflis-i ḡarābe-niṣest eylersin. / Ve bī-ma'nā da'vī-i iksīr ü kīmyā idersin. Tevcīḡ-i nigāḡ (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 13*). [ve,]

Ey Mül, da'vī eyledüñ, ki her mümsik ü baḡlī, cüvān-merd ya'nī, / 'ilm-i kerem ü baḡşıṣı, ta'līm **ve** revīṣ-i dād u diḡiṣı, tefḡīm idüp, ḡased- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [ve,]

kerde-i Bermekīyyü'l mekārīm-i cihān eylerüm. / İdrāk itmedüñ ki bir cūd u kerem, ki 'ālem-i āb **ve** dem-i mestī-i (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 2*). [ve,]

vücūda gele, mū-ṣikāfān u daḡīka-bīnān-ı cihān **ve** keyfiyyet- / ṣināsān-ı keyf ü kem-i 'ālemiyān olan 'uḡalā 'inde saḡā vü 'aṡādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [ve,]

Ve bu iddi'ādasın ki her muḡanneṣ ü bī-dil ü cebāni, tāb u tüvān **ve** dilīr / ü dil-āverīde, reṣḡ-efḡen-i Tehemtenān **ve** pesendīde-i Rüstem ü Ḳahramān (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 8*). [ve,]

dalāletle cādde-i ḡaḡdan inḡirāf **ve** telḡīn-i ṣeyāṡīn-i melā'īn ile reh-revī-i / küreyve-i ḡilāf iden ḡüm-reḡāni, ṡarīḡ-i tevḡīḡ-i refīḡ-i İslāma ḡādī vü dā'ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [ve,]

Ve āḡāḡ olmaduñ ki ben muvāḡaḡat-ı ṣḡhbāz-ı bālā-pervāz-ı evc-i / ḡullet **ve** ḡümā-yı lā-mekān peymā-yı āteṣ-keṣ-i bürc-i nübüvvet, hem Nemrūd- (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 12*). [ve,]

Sen meymenet ü bereket-i muvāḡaḡata niḡeh-sāz **ve** sa'ādet ü kerāmet- / i mütāba'ata naḡar-endāz ol, ki ḡademzen-i miyān-ı āteṣ-i ser-keṣ-i (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 1*). [ve,]

henüz ḡül-āb -ı ḡoṣ-büy-ı revānum. / Ey Mül, eḡer böyle ser-mest ü bī-ḡuṣ **ve** ḡarāb-ı bī-ṣu'ūr u medḡuṣ (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 7*). [ve,]

olmayayduñ **ve** āḡāḡ vü ḡuṣyārīden, fi'l-cümle, eṣer ü ḡaber tutayduñ, / miṣāl-ı bī-miṣāl **ve** fermān-ı ḡikmet-unvān ki ḡḡādiṣ-i laṡīfe-i peyḡamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [ve,]

'ālī-maḡām **ve** teṣrīḡāt-ı ṣerīfe ki pādṣāḡ-ı 'ālī-'ilm, ḡazret-i ḡvāce-i 'ālem, / ṣalavātu'l-llāḡi 'alā-nebiyyiñ **ve** 'aleyḡimü's-selāmdan, der-ḡatır u yād (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [ve,]

ḡayrān iken, ma'ḡül u nīkūdur dirsın. / Ve ḡaṣṣ-ı pūr teṣvīṣ ciḡer-ḡvārı ḡarīṡa-i ü ki neḡbet ü idbār **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 13*). [ve,]

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la'īn-i bī-dīn, ḡiriftār-ı ḡull-ı zūll-i la'net ü nefrīn **ve** ser-ḡerdān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [ve,]

[...] / ma'nāsınca zemīn-i dil-teṣne **ve** teṣneḡān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [ve,]

ma'nāya **ve** zībā-yı düṣīzegān-ı mazāmīn-i ḡarrāya, ḡıla'-ı reng-ā-reng-i / ḡāḡirü't-ṡırāz-ı feṣāḡat **ve** 'ıḡd-ı le'ālī-i mütelālī-i belāḡatla bī ḡüne ḡuliy- (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2*). [ve,]

bend ü zīver-efzā oldı **ve** bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāḡir-i tābdār, bezl / ü iḡdā kıldı, ki ṣandūḡça-i ḡuṣ-ı ḡuṣ-ı meclisiyāni, māl-ā-māl-ı dürer ü le'āl (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3*). [ve,]

idüp, ṡab'-ı selīm-i laṡīf-ṡab'ānı **ve** nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzāni, / ki cilvegāḡ-ı ṣuver-i ma'ānīdür, eṣer-peziṡr ü rīḡḡat-engīz **ve** ṣeṣme-ḡuṣā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [ve,]

idüp, ṡab'-ı selīm-i laṡīf-ṡab'ānı **ve** nihād-ı pākīze-nijād-ı pāk-bāzāni, / ki cilvegāḡ-ı ṣuver-i ma'ānīdür, eṣer-peziṡr ü rīḡḡat-engīz **ve** ṣeṣme-ḡuṣā-yı (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 4*). [ve,]

ḡül bildi **ve** ḡaḡīn ḡaṣıl itdi ki Mül, ḡarīf-i ḡīle vü deḡā **ve** nedīm-i / bezle-ḡvān u muṣāḡib-i meclis-ārādur, der-ḡāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [ve,]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bî-haşāne-i diğ̃er, ta'biye vü / rihte **ve** der-sā'at, sāğar-ı muhāvere vü münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āher, važ' (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 7*). [ve,]

Belki peyveste gül-bāng-ı nüş-ā-nüş **ve** hem-vāre, bülend- / na'ra-i hoş-bād-ı ser-hoşān-ı bî-hüşı, güş idersin. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 1*). [ve,]

[...] / Mül çün bu güftār-ı telh u sāmī'a-figārı güş **ve** bu sāğar-ı zehr-i bed- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 12*). [ve,]

güvārı nüş eyledi, ser-ā-pā, āteş-i şerāre-engīz-i ceng ü sitiz **ve** güm-kerde-i / rāh-ı şu'ūr u temyiz olup; (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 13*). [ve,]

Ve kelimāt-ı bātin-āšnā vü taşavvufi-ma'nāya, ser-āğāz eyledi. **ve** didi: / CEVĀB-I MŪL-İ ĤAMRĀ BĀ-GŪL-İ RA'NĀ (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 5*). [ve,]

Ey Gül, egerçi sen, sipāh-ı şükūfe-i gülzāra **ve** hayl u haşem-i nebātāt u / ezhāra, gālib gelüp sipehbūd ü sipehdārlarısın; ammā sende o bārū-gīr (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 6*). [ve,]

yoğdur ki baña tağallüb ü tahakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āğüş-ı dāye **ve** cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 7*). [ve,]

olup, nīm-ḥaṭve, ḳadem-zen-i bīrūn-ı der-i ḥāne olmamışsın. / Ve semm-i helāhil-i metā'ib-i ṭāḳat-kesel-i ṭarīḳi **ve** ḳāšn-ı miḥen-i tāb- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 9*). [ve,]

Ve nīk u bed-i eyyāmı **ve** serd ü germ **ve** saḥt u nerm-i 'ālemi daḥi / müşāhede itmemişsin. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 13*). [ve,]

ve ne vechle kuvvet-i muḳāvemētūn vardır. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 16*). [ve,]

Ben ki ser-ā-pā 'ālem-i ḥilli, seyāḥat u temāşā **ve** ser-ā-ser iḳlīm-i / ḥürmeti geşt ü güzār ḳılmışum. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 1*). [ve,]

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk **ve** 'ālimān-ı rüşen-żāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārik ile ihtilāt u şoḥbet **ve** imtizāc u ülfet itmışüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 2*). [ve,]

Ve hezārān merdümān-ı bed ü nīk **ve** 'ālimān-ı rüşen-żāmīr ü cāhilān-ı / dil-i tārik ile ihtilāt u şoḥbet **ve** imtizāc u ülfet itmışüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 2*). [ve,]

ve āştī vü şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevır ü cefā **ve** / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 4*). [ve,]

ve āştī vü şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār cevır ü cefā **ve** / vefā vü şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 4*). [ve,]

Eger 'illet-i ḥürmet bende bi'z-zāt olaydı, bunı iḳtiza iderdi, ki mecmū'-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı 'izām **ve** enbiyā-yı ze'vī'l-ihtirām, (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 9*). [ve,]

Ben ḥod, belki cümle-i edyān **ve** cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ **ve** ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 11*). [ve,]

Ben ḥod, belki cümle-i edyān **ve** cemī'-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u zülāl, mubāḥ **ve** ḥelāl idüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 11*). [ve,]

Ve bedān u nīkān-ı her millet **ve** nādānān u 'āḳilān-ı her ümmet / baña bî-ḥadd u ḡayet i'tibār u rağbet itmışlerdür. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 12*). [ve,]

Nice müddet, maḥrem-i ḥarīm-i ḥelāl **ve** nedīm-i meclis-ārā-yı bezmgāh-ı / mubāḥ oldım. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 340, Beyit 1*). [ve,]

ve kirären harb u kıtāl u peygār **ve** ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü
şecā‘at **ve** sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ve,]

ve kirären harb u kıtāl u peygār **ve** ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü
şecā‘at **ve** sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ve,]

ve kirären harb u kıtāl u peygār **ve** ceng ü cidāl-ı küffārda yār u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü
şecā‘at **ve** sebeb-i füzūnī-i kudret ü cūr‘et (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3). [ve,]

olmuşumdur. / Lākin ben ki, mehekk-i kalb **ve** mi‘yār-ı derūnum. (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 4). [ve,]

şāyeste evzā‘ u etvār **ve** nā-sezā ef‘āl ihtiyār idüp münāza‘a vü mücādeleye / meyl ü i‘tibār itmeleri sebebiyle
şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 6). [ve,]

pür-şūr-ı nehy ü ḥarām, vaż‘ u ilkā olındı. / [...] ki pā-māl-ı ḥakāret ü ḥvārī **ve** fütāde-i ḥāk-i (Gül ü Mül, Diğer
340, Beyit 7). [ve,]

merd, bir bām-ı bülendden, bir āḥer merd-i derdmend üzere mānend-i / każā-yı āsmānī, nāzil ü
fütāde **ve** miyānını ḥurd u şikeste idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 9). [ve,]

[...] / nā-gehānī **ve** bām-üftāde ferih ü faḥūr, ḥurāmān-ı semt-i selāmet (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 12). [ve,]

keyfiyyet-i ḥālī mecrūḥ-ı dil-figārdan tefahḥuş u istifsār itdiler. / Nā-tüvān u sūzān vedā‘-ı cān **ve** teslīm-i rūḥ-ı
revān eşnāsında girye- (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14). [ve,]

Bir kimsenün ḥāl-i bed-melālī, ne gūne ola ki bir merd-i diger, firāz-ı / bāmdan fütāde-i ḥāk-ı siyehfām
ola **ve** ben dil-şikesteyi ḥurd u mürd (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 1). [ve,]

ve siyeh-mestligi **ve** evzā‘-ı « Şütür Gurbe » **ve** bī-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü
ḥarāma giriftār oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [ve,]

ve siyeh-mestligi **ve** evzā‘-ı « Şütür Gurbe » **ve** bī-hüde ‘arbedeleri / cihetinden gerden-i ḥelālüm selāsil-i nehy ü
ḥarāma giriftār oldı. (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 3). [ve,]

Mül ki bu muḥaddimeyi tamām **ve** bu faşlı vāşıl-ı maḥām-ı encām itdi, / Gül dehen-güşā-yı ḳahḳaha-i istihzā
olarak ser-āğāz-ı güftār eyledi **ve** (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 4). [ve,]

[...] / Bu keyfiyyetün daḥi verāsında maḥfī ḥālet **ve** nihānī ḥikmet vardur: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [ve,
]

İzid-i Müte‘āl-ı Celle Celālunun her bir ser-i mūda müstetir şad- / hezār ḥikmeti **ve** perde-i hikmetinde nihān
hezārān şuver-i leṭāyif (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 1). [ve,]

Lākin bir merde aña ittılā‘ **ve** āferīdeden bir ferde aña sebīl-i teyakḳun / u āgāhī, bīrūn-ı ḥadd-i imkāndur. (Gül ü
Mül, Diğer 342, Beyit 5). [ve,]

[...] / Ben ḥod maḥşūs-ı lehv ü neşāt **ve** sebeb-i lu‘b u inbisāṭum. (Gül ü Mül, Diğer 342, Beyit 11). [ve,]

[...] / Ya‘nī rahmet-i Ḥaḳḳ ‘azze **ve** ‘ālā, ümmet-i Muḥammed üzere bi‘t- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [ve,]

tamām zāhir ü hüveydā **ve** ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemiyan, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i İzid-i ‘azīzū‘l-‘allāmdan ḥişşe-
gīr ü behremend olup zuhūr-ı (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [ve,]

[...] dur, rahmet ü ḡufrāna / muḥtāc u sezāvār **ve** şāyānlardur. (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 12). [ve,]

Naḳl iderler ki tārik-i taṭāna-i mülk ü ḥadem **ve** fāriğ-i dīḥim ü ḥaşem, / ḥazret-i İbrāḥīm Edhem, ḳuddise
sırrehū‘l-‘azīzū‘l ekrem, şebāngāhī, ḥāl-i bir (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 13). [ve,]

kerem ü ‘atīfet **ve** rahmet ü maḡfiredini āşḳār u izḥār eyleye. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 4). [ve,]

ü güşāde **ve** derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-sūz, fütāde oldı, ki feryād u āvāz-ı
'āşiyān, velvele-endāz u gūlgüle- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12*). [ve,]

perdāz-ı sipihr-i berīn **ve** nāle vü āh-ı hazīn-i dil-suhtegān **ve** ğırīv ü enīn-i / derdmendān, tañīn efgen-i mesāmi'-
i mütemekkinān-ı 'illiyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [ve,]

perdāz-ı sipihr-i berīn **ve** nāle vü āh-ı hazīn-i dil-suhtegān **ve** ğırīv ü enīn-i / derdmendān, tañīn efgen-i mesāmi'-
i mütemekkinān-ı 'illiyīn olup, der- (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 13*). [ve,]

[...] fehvā-yı şerīf **ve** / ma'nā-yı laṭīfīnden, teşhīş ü temyīz ideler, ki hīç bir remz-i dil-peziir **ve** (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 8*). [ve,]

ve: Ve.

Ve muṭarrā gül-berg-i selām u şalāt ve ra'nā-ğonçe-i dūrūd u ṭaḥiyyāt, / ol ser-meclis-i ḥāşşu'l-ḥāşş-ı
kurbīyyet (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 1*). [ve,]

Ba'd-ez-īn, bu ser-geşte-i deşt-i nā-murādī **ve** āvāre-i beriyye-i nā- / şādī, bir şebāngāh, mütāla'a-fermā-yı
şahīfe-i ḥāl-i perişān-me'āl **ve** nazar- (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 11*). [ve,]

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / **Ve** her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nī senüñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [ve,]

Ve ben ser-ā-pā bergüm. / **Ve** her kim bir nefes senden dem urdı, ya'nī senüñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [ve,]

vecd: İlahi aşkla kendinden geçme.

Eşvāt-ı ḥālet-fezā-yı murğān-ı hoş-nevā ve ezkār-ı / ṭaḥammül-rübā-yı bülbulān-ı nağme-serādan bī-şabr u
ihtiyār, **vecd** ü cūşa (*Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 11*). [vecd,]

vech: Çehre, yüz.

olan dü-rūze zīb ü nümāyiş-i ebleh-firīb-i āferīnişe, yüz **vechle** tercīh / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [vechle, -le]

vech: Tarz, biçim, yol, sebep.

Ben dil-fiğār-ı ḥayret ü efkār daḥi ne **vechle** cebhe-sāyī-i dergāh-ı / āsmān-medār ve ne yüzden intisāb-ı nevvāb-
ı kām-yāb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [vechle, -le]

ser-efser-i mihr-i 'ālem-ārā itdūñ. Ve bu **vechle** bizüm üzerimüze da'vī-i / faẓīlet ve ṭaleb-i meziyyet
kıldıñ. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 13*). [vechle, -le]

ve ne **vechle** kuvvet-i muḳāvemetüñ vardır. (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 16*). [vechle, -le]

vechen mine'l-vücūhi: Hiçbir yönden, asla!.

[...] / Ammā belā budur ki sen, kār-ı bed-terüñden, **vechen mine'l-vücühi**, (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 5*).
[vechen mine'l-vücühi,, -i]

vechle: Yüz, surat, çehre.

Sen baña ne beñzersin ve ne **vechle** da'vî-i müşâbehet eylersin ki; ben / her ne kadar sâl-ğurde ve 'ömr-i bisyâr-dîde olam bihter ü mehterüm. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 3*). [vechle, -+le]

Saña ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı virürken / ne **vechle** reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâharet olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [vechle, -+le]

vedâ': Ayrılma, gitme.

keyfiyyet-i hâli mecrûh-ı dil-figârdan tefahhuş u istifsâr itdiler. / Nâ-tüvân u süzân **vedâ'**-ı cân ve teslîm-i rûh-ı revân eşnâsında girye- (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 14*). [vedâ'-ı,]

vefâ: Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

Bâzâr-ı **vefâyı** germ idersin / Âhende olursa nerm idersin (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 2*). [vefâyı, -y, -ı]

ve âştî vü şulh u mâ-cerâda bulinup şad-hezâr cevır ü cefâ ve / **vefâ** vü şafâ-yı rûzgâr geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 4*). [vefâ,]

velâyet: Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / sühâr-ı mızmar-ı şeca'at ve yeke-tâz-ı meydân-ı **velâyet**, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [velâyet,,]

Ve îklîl-i celîl-i **velâyetle**, ser-firâz u ser-bülend olan devletmendân-ı 'âlî- / şân, ki sayebân-ı hümayûn-ı [...] (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 1*). [velâyetle,, -le]

ve-lîk: Amma, lâkin, fakat.

Egerçi şürette hûb-rû vü nikû **ve-lîk** ma'nide bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [ve-lîk,]

ve'l-kalem: Kalem ve kılıç sahibi.

Âşaf-ı Bermekî kerem, şâhibü 's-seyfi **ve'l-kalem**; / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 8*). [ve'l-kalem,,]

velvele: Gürültü || Türk musikisinde usul'ün parçacıklarına ayrılarak vurma şekli; bkz. ÖZTUNA, s. 550.

Ve cüybâr-ı pür-emvâc-ı gülzâr, **velvele-i** murğân-ı bülend-âvâz u hoş- / elhân ve gulgüle-i fâhitegân-ı tîz-âheng ü nevâ-hvândan, divânevâr, bî- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 3*). [velvele-i, --i]

velvele-ārā: Velvele veren.

cevelān ve eṭrāf-ı dā'ire-i bezm-i mūdāmda deverān iderler. / El-ḥāşıl, ḥīn-i ictimā'-ı Mül ü Gül ve her bülbüle-i Mül, **velvele-ārā** vü (Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 3). [velvele-ārā,]

velvele-endāz: Gürültü patırtı çıkaran.

ü güşāde ve derūn-ı erbāb-ı bezme bir mertebe, āteş-i şu'le-fürüz / u dil-süz, fütāde oldu, ki feryād u āvāz-ı 'āşiyān, **velvele-endāz** u gūlgūle- (Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 12). [velvele-endāz,]

velvele-sāz: Mûsikîmizde usûllerin zamanlarını daha küçük parçalara ayırarak vurma.

[...] / terāne-senc ü **velvele-sāz** olup teşvīk-i yārān-ı şahbā-keşān ve terġīb- (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9). [velvele-sāz,]

verā: Arka taraf, görünmeyen, bir yerin arka tarafı.

[...] / Bu keyfiyyetüñ daḥi **verāsında** maḥfī ḥālet ve nihānī ḥikmet vardur: (Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 14). [verāsında, -sı, -n, -da]

vesātet: Aracılık.

vesātet-i keyfiyyet-i şahbā ile zuḥūr ider, bir ḥālet-i 'ārızī ola. / O maḳūle kuvvet ü kudretten maḥall-i iktizāda nesne ḥāşıl u zāhır (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [vesātet-i, -i]

ve't-teslīm: Allah'ın hükmüne itirazsız râzı olma, boyun eğme, mukadderâtı kabullenme.

ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti **ve't-teslīm** (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [ve't-teslīm,]

ve't-teslīm: Allah'ın hükmüne itirazsız râzı olma, boyun eğme, mukadderâtı kabullenme.

ı merdūd-ı zemīm, hem āteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le'īm, Ḥalīl-i / İzid-i Celīl ü 'Azīm, Ḥazret-i İbrāhīm, 'aleyhi't taḥiyyeti **ve't-teslīm** (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13). [ve't-teslīm,]

v'ey: Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey kân-ı kerem yem-i 'ināyet / **V'ey** Āşaf-ı Bermekî-şahāvet (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5). [v'ey,]

Ey Gül-i ḥod-rüy u bî-hüde-güy, **v'ey** mişāl-ı zenān-ı zīnet-ḥvāh u / ārāyış-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11). [v'ey,]

ve'y: *Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.*

Ve'y göñli sürürü mey-güsârûñ / Ey şād kılan dil-i ħazîni (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 14). [ve'y,]

ve'y: *Ve ey.*

Ve'y çün şāhidān-ı bāzār ve қаһbegān-ı bī-ĥayā vü 'ār, hezār āšnā vü / her-cāyī. (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5).
[ve'y,]

vezāret: *Vezirlik makamı.*

idüp mazhar-ı merĥamet ü 'ātıfet, mesned-ārā-yı şadr-ı sa'ādet / ve şadr-pīrā-yı serir-i devlet-i **vezāret** olsam dir
iken, bu şüret-i (Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 8). [vezāret,]

vezīr: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa şanını taşıyan kimselere verilen ad.*

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü ĥüsn-i tedbīr, ya'nī **vezīr** ibn vezīr, [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16). [vezīr,]

[...] / **Vezīrān-ı** cihānuñ şān u şevketle ser-efrāzı (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 9). [vezīrān-ı, -an]

vezīr: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa şanını taşıyan kimselere verilen ad.*

Āmīziş ider çü sükker ü şīr / Ol şadr-ı güzīn **vezīr-i** a'zam (Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 15). [vezīr-i, -i]

Oldur o **vezīr-i** bī-mu'ādil / Oldur o müşīr-i bī-mümāşil (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 1). [vezīr-i, -i]

[...] / Mālik-i rāy-ı zerrīn ü ĥüsn-i tedbīr, ya'nī vezīr ibn **vezīr**, [...] (Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16). [vezīr,,]

vezīr-i a'zam: *Sadrazam.*

Aĥmed Paşa **vezīr-i a'zam** / [...] (Gül ü Mül, Diğer 286, Beyit 2). [vezīr-i a'zam,]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāne şabā / Nesīm-i ĥoş-şemīm-i şabā ki peyk-i peygām-res-i maḥdem-i şāh-
ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 8). [virdi,]

vir: *Vermek.*

[...] beni endahte-i gird-âb-ı haram kılup, kulüb u bâtin-ı / nâsa bîşter ü bî-şümâr, baña meyl ü maḥabbet ü i'tibâr **vir̄di**, tã ki kendü (*Gül ü Mül, Diğer 345, Beyit 3*). [*vir̄di*,, -di,]

vir-: Vermek.

Saňa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ vü sezâñı **virürken** / ne vechle reng ü rüy-ı âteşle i'tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*virürken*, -ür, -ken]

vir̄ân: Harap, harap olmuş.

[...] hadîş-i lûlû-bâridur. / Bu teng-nây-ı fânî vü muḥaḳḳar nişîmen-i **vir̄ânî** ve bu saḳf-ı mînâ- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [*vir̄ânî*, -ı]

vir̄d: Sık sık ve devamlı okunan dua.

i ruḥsârumda, ḥıyre vü ḥayrân ḳalup bu nazm-ı lûlû-nizâm-ı münâsibü'l- / maḳâmı, **vir̄d-i** zebân ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*vir̄d-i*, --i]

vir̄üp: Vermek.

ḥaclet ü ḥicâb el **vir̄üp**, ser-ber-kün-i girih-i girîbân-ı gönçe olmakda bî-tâḳat / u tâb ḳalurduñ. (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 11*). [*vir̄üp*,,]

vir̄ür: 1. Vermek.

Bir ḥabbe **vir̄ür** mi müsteḥaḳḳa / Bir kerre eger iderse iḥsân (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 14*). [*vir̄ür*,]

vir̄ân: Yıkık, yıkılmış, harap.

bed ve aḳvâl-i nâ-pesendüñle faḥr u mübâḥât eylersin. / Ve beng ü büñgi, bî-nâmûs u nengi ki senden ḥarâb u **vir̄ân** ve vâlih ü (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 12*). [*vir̄ân*,]

vir̄ân-kün: Viran eden II dağıtan, yağmalayan.

Vir̄ân-kün-i ḥānmānumuzdur / Erbâb-ı ṭabî'at ehl-i dāniş (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 3*). [*vir̄ân-kün-i*,]

vü: Vü: ve.

Tã minnet ile ide ciger-ḥün / Çarḥ ise denî **vü** tünd-ḥüdur (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 16*). [*vü*,]

Ḳaṭ' eyledi fitne **vü** sitizi / Hıfzı o ḳadar ki tã ḳıyâmet (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 11*). [*vü*,]

İt sâķ-ı du'âyı  urma te m r / T -key t -key bu  ekve **v ** d d (*G l   M l, Diğer 281, Beyit 5*). [*v ,]*

me' bına sez v r u elya  u a r dur ki meclis-i  o -tar -ı cih n , dest-i /  un' u  ikmeti, s hte **v **  r ste ve n h min -y  z b -n m -y  (*G l   M l, Diğer 283, Beyit 4*). [*v ,]*

 sm n , yed-i m 'eyyed-i kudreti, perd hte **v ** p r ste kılup r z n u  eb n / zerr n-s  ar-ı  ft b-ı ra   n  ve s m n-k se-i m h-ı t b n , d 'ir   (*G l   M l, Diğer 283, Beyit 5*). [*v ,]*

Mu'ciz t  c m nu n bir c r'asına te ne-leb / Z t-ı mekremet  ıf tlarına, herze-gerd n-ı   yeste **v ** enseb   evl dur ki; (*G l   M l, Diğer 284, Beyit 4*). [*v ,]*

m sta ra -ı dery -y  end  e **v ** fikret idüp;  y  derd-i dil-i b m r u /  astemi, ne ma  le t b b-i   z  -ı nab - n s u dev -s za 'ar  u i'l m ve (*G l   M l, Diğer 285, Beyit 1*). [*v ,]*

ne  id-i dil-pesend-i fera -fez  **v ** dil-ke  ed  s m 'a-p r  g  -zed   oldu / ki [...] (*G l   M l, Diğer 285, Beyit 3*). [*v ,]*

 chen-  h-ı cih n-g r  n sipeh-s l r-ı man  r  / Niçe sipeh-s l r-ı man  r , ber-t raf-s z-ı fitne **v **  err     r, müdebbir-i (*Gül   M l, Diğer 285, Beyit 11*). [*v ,]*

Bin -ber- n, erb b-ı tab'-ı F rs zem nden bir su an-   n  **v ** /  o -ed nu n, ma  m-ı 'Acemde nağme-ser -y   c d ve nev -p r -y  in  d (*G l   M l, Diğer 287, Beyit 12*). [*v ,]*

Bir v kt-i n zhet-fez  **v ** behcet-p r da, ya'n  mevsim-i bah r-ı dil- / g   ada ki: (*G l   M l, Diğer 288, Beyit 3*). [*v ,]*

g r h- -g r h, seyr-i   hr  **v **  emenz ra ve geşt-i de t   k  s ra   k p / [...] (*G l   M l, Diğer 291, Beyit 13*). [*v ,]*

[...] / bu s hire-i   mire-i  abr dan ser-zede **v **     r olan e   r-ı pür-berg   b r ve (*G l   M l, Diğer 292, Beyit 1*). [*v ,]*

[...] ker mesince leyl   neh r, / elsine-i   liyye **v ** k liyyeleriyle   mid    en -g y n-ı   zret-i  zid-i Kird  r (*G l   M l, Diğer 292, Beyit 3*). [*v ,]*

[...] dur, p r-n le **v ** z r  idüp / [...] (*G l   M l, Diğer 293, Beyit 2*). [*v ,]*

cevel n ve e r f-ı d 'ire-i bezm-i m d mda dever n iderler. / El-    l,   n-i  ctim '-ı M l   G l ve her bülbüle-i M l, velvele- r  **v ** (*G l   M l, Diğer 295, Beyit 3*). [*v ,]*

[...] / miy ne-i Gül   M lde  te -i zeb ne-ke -i m n z ra **v ** mu  vere i ti' l (*G l   M l, Diğer 295, Beyit 7*). [*v ,]*

i ru  sarumda,  ıyre **v **  ayr n  alup bu nazm-ı l l -niz m-ı m n sib 'l- / ma  m , vird-i zeb n ider. (*G l   M l, Diğer 296, Beyit 6*). [*v ,]*

[...] /     b-i c m '-i g l  r ki 'andel b-i n z k- ad  **v ** p k ze-ed dur, (*G l   M l, Diğer 297, Beyit 1*). [*v ,]*

Benef  e,   r  a-ı keb d-p   u k le -ke -i m r d-i     'l-    mdur ki / hem  e ser-be-ceyb- bürde-i perde-i ehl-i mur  kabe **v ** end    r. (*G l   M l, Diğer 299, Beyit 15*). [*v ,]*

 ad g ne şerr     r eyler. / Ve bu     r-ı ke  re **v ** mevf re ve  av   -ı n -ma'd de **v ** ma   ra ki sa a (*G l   M l, Diğer 301, Beyit 7*). [*v ,]*

 ad g ne şerr     r eyler. / Ve bu     r-ı ke  re **v ** mevf re ve  av   -ı n -ma'd de **v ** ma   ra ki sa a (*G l   M l, Diğer 301, Beyit 7*). [*v ,]*

Ya'n  v c d-ı  aflet- ludu da mi  d r-ı zerre-i n -  z,  u' r u temy z /  almayup fark-ı n k u bedden ber  **v **     sm. (*G l   M l, Diğer 302, Beyit 7*). [*v ,]*

iderler. / Bisât-ı inbisât-pîrâ **vü** neşât-efzâ-yı sebzezâr, benüm tahtgâhum; gûşe-i (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 3*). [vü,]

‘adîmü’l-mişâllerine ki zîb-kerde **vü** zînet-dâde-i kilk-i bî-‘ayb u ‘ilel / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11*). [vü,]

‘Arşagâh-ı pehnâ-yı gülistânda şufûf-ı sipâh-ı nev-bahârân ve şunûf-ı / leşker-i peykerâna ki; envâ’-ı şükûfe **vü** ezhâr-ı gün-a-gündan kinâyedür, (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 1*). [vü,]

hakûmda ne mertebe kîl u kâl ve serzenîş-i bed-kârî **vü** isnâd-ı zîştî-i / ef’âl eyledüñse ma’nen kendi şüret-i ahvâl u hasb-ı hâlûñi ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [vü,]

Egerçi şüretde hûb-rû **vü** nikû ve-lîk ma’nide bed-sîret ü zîşt-hûsuñ. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*). [vü,]

Ve’y çün şahidân-ı bâzâr ve kaḥbegân-ı bî-hayâ **vü** ‘âr, hezâr âşnâ **vü** / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [vü,]

Ve’y çün şahidân-ı bâzâr ve kaḥbegân-ı bî-hayâ **vü** ‘âr, hezâr âşnâ **vü** / her-câyî. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 5*). [vü,]

Ve ey mişâl-ı dem-i serî’ü ‘z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā **vü** bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḥ-ı zûd-fenâ **vü** hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [vü,]

Ve ey mişâl-ı dem-i serî’ü ‘z-zevâl-ı şubḥ, kem-bekā **vü** bî-vücûd. / Ve ey mânend-i şafaḥ-ı zûd-fenâ **vü** hûn-âlûd, tâ-çend tezerv-mânend (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6*). [vü,]

Ve tâ-key, kendü hûsn-i cemâl u ruḥsâr-ı ‘âle’l-‘âlûñe, şîve **vü** nâz / ve ğunc u delâl idersüñ. Bir sâ’at zîştî-i refîḫ-i nâ-cinsüñi ki hâr-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [vü,]

Kedüyî, köhnegân-ı germ ü serd-dîde-i rûzgârile da ‘vî-i hem-serî **vü** / ber-â-berî idüp hengâme-i sitîzi, germ ü tîz itme. (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 11*). [vü,]

Ve senüñ ‘ömr-i kûtâhuñ ḥod yek mâha müntehî olmayup, nîm-hecme-i / tünd-bâdla hebâ **vü** tebâh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [vü,]

Saḥa ki âteş-i zebâne-keş-i küllâbger, her dem cezâ **vü** sezâñı virürken / ne vechle reng ü rûy-ı âteşle i ‘tinâ idüp dem-zen-i müfâḥaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [vü,]

Bilmez misün ki erbâb-ı ‘ayş u tarab, neşât u şâdmânî ve inbisât u / ḥandânîye bâdî **vü** sebep olduğımndan hezâr cânla râğîb u tâlîbüm ve bu güne (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 10*). [vü,]

esrârîdur, ḥâk-bûsân-ı bârgâh-ı refî’ü ‘ş-şanumdandır. / Bürc-i felek-i şâdî **vü** sürûra, kevkeb-i sa’d-ı pür-nûrum, ki evc-i (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 8*). [vü,]

mücellâ **vü** şâf u pâk ider. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 11*). [vü,]

Rûz-ı fîrûz-ı bezm-i dil-firûzda, mu‘âşîrân-ı şafâ-kîşâna, şîfat-ı / ‘atâ **vü** saḥâ, baḥş iderüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 1*). [vü,]

ğayretüm. / Ben miyâne-i ma‘şûḫ-ı şermsâr ve ‘âşîḫ-ı dem-beste **vü** dil-figârdan (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 4*). [vü,]

Ey Gül, da ‘vî-i şahidî eyledüñ ve ḥande-i bî-câ **vü** bî-ma’nâyı, ḥadd u / ‘adedden bîrûn u efzûn itdüñ. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 11*). [vü,]

Tevakkuf u şabr eyle, tâ çengâl-ı cidâl-ı küllâbgerân-ı bî-emânda kaldukda / ki âvân-ı der-mândeğî **vü** peşîmânîdür, kırâ’at-i âyet-i [...] (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 1*). [vü,]

[...] / **vü** ḥîre-rûyî, kâr-ı nâ-pesend ü bed-kirdârûñdan ḥacil ü şerm (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6*). [vü,]

olmağla havāle-i niş-i tevbiḥ ü serzeniş eyledüñ. / Ve āgāh u ḥaberdār olmaduñ, ki define **vü** genc, künc-i ḥarābezārda (*Gül ü Mül, Diğەر 315, Beyit 9*). [vü,]

maḥfī **vü** nihāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğەر 315, Beyit 10*). [vü,]

Ve güş-güzārūñ olmadı, ki ben cem 'iyyet-sāz-ı aşḥāb-ı şoḥbet ü 'ayş / ve germiyyet-endāz-ı cem 'iyyet-i bī-gāne **vü** ḥvişüm. (*Gül ü Mül, Diğەر 316, Beyit 9*). [vü,]

Mütāla'a-fermā-yı 'ayn-ı başiret olmaduñ, ki cümleten āşüb u fiten, / çeşm-i siyāh-mest-i dil-berān-ı şūḥ-meşreb ü şür-eḡnenāndan peydā **vü** (*Gül ü Mül, Diğەر 316, Beyit 14*). [vü,]

firīfte **vü** ḥayrān ve ol hey'et-i maḡbūla, şifte **vü** nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğەر 316, Beyit 16*). [vü,]

firīfte **vü** ḥayrān ve ol hey'et-i maḡbūla, şifte **vü** nigerān olurlar. / [...] (*Gül ü Mül, Diğەر 316, Beyit 16*). [vü,]

Ve ḥiç mülāḥaza **vü** endīşe itmedüñ ki çeşm-i / [...] (*Gül ü Mül, Diğەر 317, Beyit 6*). [vü,]

siyāh- mestāne-nigāḥ-ı dil-berānuñ ruḡsār-ı tābdār u raḡşānları / üzere bī-şümār berteri **vü** meziyyet ve bisyār bīşteri **vü** faẓiletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğەر 317, Beyit 7*). [vü,]

siyāh- mestāne-nigāḥ-ı dil-berānuñ ruḡsār-ı tābdār u raḡşānları / üzere bī-şümār berteri **vü** meziyyet ve bisyār bīşteri **vü** faẓiletleri olup, dil-i (*Gül ü Mül, Diğەر 317, Beyit 7*). [vü,]

bī ḡıll-ı 'āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḡm-ı ma'şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu'āmele **vü** esrār ve hezār mükāleme **vü** ḡüftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğەر 317, Beyit 8*). [vü,]

bī ḡıll-ı 'āşıkān-ı belā-keşānuñ çeşm-i bī-raḡm-ı ma'şūkān-ı cefā-kīşānla / bī-şümār mu'āmele **vü** esrār ve hezār mükāleme **vü** ḡüftārları vardır. (*Gül ü Mül, Diğەر 317, Beyit 8*). [vü,]

Çeşmi bir āḥūdūr olmış şīrlər naḡcīr āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā **vü** ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 4*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buḡār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḡa'ar-ı dimāğ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 10*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buḡār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḡa'ar-ı dimāğ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 10*). [vü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, ḥışm u ḡāzab, pūr-ḡūn u sürḡ-ḡūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele **vü** münāzarada, da'vī-i şūḡ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 11*). [vü,]

Çeşmi bir āḥūdūr olmış şīrlər naḡcīr āña / Bī-'umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden zībā **vü** ḥoşterīndür ki çeşm-i (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 4*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buḡār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḡa'ar-ı dimāğ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 10*). [vü,]

Gül çün müşāhede **vü** temāşā eyledi ki Mülūñ dīk-i āteşdān-ı kīnesi, / cüş idüp buḡār-ı sitiz ü ma'reke-şu'ūd-ı muḡa'ar-ı dimāğ ve 'arbede **vü** (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 10*). [vü,]

cidāle, çeşmini mā'u'l-'ineb, ḥışm u ḡāzab, pūr-ḡūn u sürḡ-ḡūn eyledi. / Ve yakīnen bildi ki mücādele **vü** münāzarada, da'vī-i şūḡ-çeşmī ider. (*Gül ü Mül, Diğەر 318, Beyit 11*). [vü,]

pişmiş zānn u ḡayāl idersin; ammā henüz tamām nākış u ḡāmsın. / Ve eḡerçi, mālīk-i kiber-i sinn ve sāl-ḡūrde **vü** rüzḡār-dīdesin; lakīn (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 3*). [vü,]

henüz pīr-i nā-bālīḡ ve mişāl-ı etḡāl-ı ḡurd-sāl, dīvāne **vü** bī-ārāmsın. / Meclis-i ülfetüñi, şafā-baḡş-ı meclā-yı mücēllā-yı dāniş bilmişsin, ve (*Gül ü Mül, Diğەر 320, Beyit 4*). [vü,]

Ve kendüñi kerem ü saḥā ve baḥşış ü ‘aṭāya, mensüb tutarsın, ammā / hezārān şāḥib-ser-māye **vü** ḥānmāni ve bī-pāyān mālīk-i ser ü sāmāni, (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 12*). [vü,]

vücūda gele, mū-şikāfān u daḳīka-bīnān-ı cihān ve keyfīyyet- / şināsān-ı keyf ü kem-i ‘ālemyān olan ‘uḳalā ‘inde saḥā **vü** ‘aṭādan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [vü,]

iderüm. / Ve ḥaberdār degülsin ki ol şecā‘at u cür‘et, ki zātī **vü** ṭabī‘ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [vü,]

[...] ḥadīş-i lülū-bārdur. / Bu teng-nāy-ı fānī **vü** muḥakḳar nişīmen-i virānī ve bu saḳf-ı mīnā- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 11*). [vü,]

nümāyī **vü** sürme-reng-i āsmānī, mekhūl-ı kuḥlū‘l-cevāḥir-i [...] / [...] olan nazar-ı çeşm-i melekūt peymālarında bir (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 12*). [vü,]

ḍalāletle cādde-i ḥaḳdan inhīrāf ve telḳīn-i şeyāṭīn-i melā‘īn ile reh-revī-i / küreyve-i ḥilāf iden güm-rehāni, ṭarīḳ-i tevḥīḳ-i refīḳ-i İslāma ḥādī **vü** dā‘ī (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 9*). [vü,]

ve rāst-revī-i şāḥ-rāḥ-ı müstaḳīm-i dīn-i ḳavīme, bādī **vü** sā‘ī olup, [...] / [...] şeş-cihet ü heft-iḳlīm, (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 10*). [vü,]

zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā **vü** iftiḥār, ‘inde‘l-‘uḳalā şāyeste **vü** sezāvār / olmaduḡı [...] ‘ayān u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [vü,]

idüm. bu dem ki nār-ı pūr-nā‘ire **vü** şerāre bārdan taşra vaż‘-ı / ḳadem itdüm, girān-bār-ı cismāniyetden ḥalāş u berī olup ser-ā-pā (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 3*). [vü,]

olmayayduñ ve āgāḥī **vü** ḥüşyārīden, fi‘l-cümle, eşer ü haber tutayduñ, / mişāl-ı bī-mişāl ve fermān-ı ḥikmet-‘unvān ki eḥādīş-i laṭīfe-i peygamberān-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 8*). [vü,]

hemyānçe-i evḥām u enbānçe-i buḥār-ı dimāḡ-ı āzārdur, kimyā **vü** iksīrtā‘bīr / eylersin. (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 14*). [vü,]

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā **vü** miḥnetle telḥ-kām ve bu meykede-i ḥarāb- / ābād-ı fenāda yek nefes, cām-ı ḡam encāmūndan taḥşīl-i keyfīyyet-i rāḥat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [vü,]

Ve ḥiç müşāhede itmezsin, ki peder-i bozorgvār, bu bāḡ-ı ḥazān- / pezīr-i ‘ālem-i bī-medārda, ser-ber-āverde **vü** gerden-fīrāz olduḡda dest-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 9*). [vü,]

taşarruf-ı rüzḡarını, bürīde **vü** şikest ve leged-küb-ı ḥaḳāret ü ḥvārī ile pest idüp, / āb-ı rüy-ı ‘ırz u vaḳārını rīzān-ı ḥāk-ı mezellet ü ḥāksārī iderler. (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 10*). [vü,]

duḡter-i rez iken, ‘acībe **vü** ḡarībedür ki kendüñi ser-māye-i / ḳuvvet ü merdānegī ve şevket ü ferzānegī zann idersin. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7*). [vü,]

mışdaḳına mā-şadaḳ olan mekkāre-pīre-zenān gibi, ḳavvādī **vü** sebū-keşī **vü** / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr olup, süst-ḳadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [vü,]

mışdaḳına mā-şadaḳ olan mekkāre-pīre-zenān gibi, ḳavvādī **vü** sebū-keşī **vü** / nābe-kārīlige mu‘terif ü maḳarr olup, süst-ḳadem-i bī-ḥamiyyetligi kendüñe (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 10*). [vü,]

cidālde türk ü tāz-ı bī-endāze **vü** nā-sāz ve Güle cevāb-ı pūr-‘itāba, bu / perdeden ser-āḡāz itdi, ki: (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 14*). [vü,]

selāma, kisvet-i cür‘ada, ne güne, ser-fürü **vü** ḥāk-būsī eylerüm. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 3*). [vü,]

cilvegāḥuñdur, ārzüyī **vü** raḡbet, benümle ‘ayş u ‘işret ve germī-i ülfet ü şoḡbet / içündür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 6*). [vü,]

Ammā benden, şayf u şitāda, belki fūşūl-ı erba'ada, ser-rişte-i meyl ü / maḥabbet, gūsiste **vü** münkaṭı' ve germi-i bāzārūma gezend ü ḥalel ve bād-ı (*Gül ü Mül, Diğ̃er 333, Beyit 10*). [vü,]

'ārif ü āgāḥ olmaḥlıḳ, bir kār-ı nīkū **vü** pesendide idügi muttefeḳun / 'aleyhdür. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 334, Beyit 2*). [vü,]

i dil-peziṛin 'ayān u taḳrīr eylesem, bu bī-şümār güftār-ı nā-sezā **vü** / ḥātır-āzārdan, ḥacil ü şermsār olurduñ ve kemāl-ı mertebe, ser-girānī-i (*Gül ü Mül, Diğ̃er 334, Beyit 10*). [vü,]

Ammā bu mecmū'-ı niyāzmendi **vü** şenā-geri, ki nīzāmū'l-mülk-i / memālik-i nazm u suḥanveri ve Ḥusrev-i kalem-rev-i ma'ānī-perveri, (*Gül ü Mül, Diğ̃er 334, Beyit 12*). [vü,]

'ayn-ı girye **vü** bükā eyleyüp çeşmesār-ı dīdeden deryā deryā, dicle-ḥīz ü lücce- / rīz itdi. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 5*). [vü,]

Gül bildi ve yakīn ḥāşıl itdi ki Mül, ḥarīf-i ḥīle **vü** degā ve nedīm-i / bezle-ḥvān u muşāḥib-i meclis-ārādur, der-ḥāl, dāmen-der-miyān-ı tedārük (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 6*). [vü,]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i diğ̃er, ta'bīye **vü** / rīḥte ve der-sā'at, sāğar-ı muḥāvere **vü** münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vaz' (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 7*). [vü,]

olup, piyāle-i nizā' u mücādeleye, dārū-yı bī-ḥaşāne-i diğ̃er, ta'bīye **vü** / rīḥte ve der-sā'at, sāğar-ı muḥāvere **vü** münāzaraya efyūn-ı efsūn-ı āḥer, vaz' (*Gül ü Mül, Diğ̃er 336, Beyit 7*). [vü,]

Ve mürā'āt-i [...] ser- / mestān-ı medhūşa, şifte **vü** firīfte olursın. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 337, Beyit 2*). [vü,]

kavlince, farkı, pādān farka iktidārı kalmayup, bī-iḥtiyār, medhūş u bī-hūş oldı. / Ve ser-rişte-i mübāḥeşe **vü** münākaşayı daḥi, rübūde-i dest-i istiṭā'at (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 3*). [vü,]

görüp, redd-i cevāba, bir kā'ide-i bā-fā'ide mülāḥaza **vü** ḥātıra idemeyüp, biz- / zārūre, dest-der-dāmen-i ḥaḳīḳat oldı. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 4*). [vü,]

Ve kelimāt-ı bātın-āşnā **vü** taşavvufi-ma'nāya, ser-āğāz eyledi. ve didi: / CEVĀB-I MÜL-İ ḤAMRĀ BĀ-GÜL-İ RA'NĀ (*Gül ü Mül, Diğ̃er 338, Beyit 5*). [vü,]

ve āştī **vü** şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār ceṽr ü cefā ve / vefā **vü** şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 4*). [vü,]

ve āştī **vü** şulḥ u mā-cerāda bulınup şad-hezār ceṽr ü cefā ve / vefā **vü** şafā-yı rüzgār geçürmişüm. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 339, Beyit 4*). [vü,]

şāyeste evzā' u eṭvār ve nā-sezā ef'āl iḥtiyār idüp münāza'a **vü** mücādeleye / meyl ü i'tibār itmeleri sebebiyle şahbā-yı feraḥ-fezā-yı ḥelālūme, nemek-i (*Gül ü Mül, Diğ̃er 340, Beyit 6*). [vü,]

Ve dest-i temennā **vü** niyāzı dergāḥ-ı Ḥudā-yı çäre-sāz u bī-enbāza bāz / idüp der: [...] (*Gül ü Mül, Diğ̃er 344, Beyit 1*). [vü,]

Yā İbrāḥīm, cenāb-ı 'izzet-me'ābumdan cemī' bendelerüm bunı temennā / **vü** niyāz iderler, ki henüz sen ümīd ü recā idiyorsın. Eger cümle bendegān-ı (*Gül ü Mül, Diğ̃er 344, Beyit 5*). [vü,]

tevbe **vü** istiğfār ve bātın-ı tevbe, maḥabbet-i İzid-i celīl ü ḡaffār»dur. / Ber-ma'nā-yı kerīme-i [...] (*Gül ü Mül, Diğ̃er 345, Beyit 2*). [vü,]

perdāz-ı sipihr-i berīn ve nāle **vü** āḥ-ı ḥazīn-i dil-suḥtegān ve ḡurīv ü enīn-i / derdmendān, tañīn efgen-i mesāmi'-i mütetekkinān-ı 'illiyiñ olup, der- (*Gül ü Mül, Diğ̃er 345, Beyit 13*). [vü,]

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiḥlāl, fütāde-i / pāy-ı yek-diğ̃er ve münāzara **vü** muḥāvereden fāriğū'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğ̃er 346, Beyit 6*). [vü,]

vü endîşe; Mül de seri, keşîde-i ceyb-i şîşe idüp berây-ı taleb-i istihlâl, fütâde-i / pây-ı yek-diger ve münâzâra **vü** muhâvereden fârigü'l-bâl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [vü,]

Pes merd-i pâk-bîn ü hak-güzîne lâzımdur, ki bu kelimât-ı pür-nikâta, / nigh-sâz-ı mütlâ'a **vü** diğkat ve nazar-endâz-ı çeşm-i başîret olup (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 7*). [vü,]

vü: *Ve bağlacının sesliyle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu [Sessizle biten kelimelerden sonra u veya ü şeklinde okunur].*

Ey bî-ma'nâ, da'vî-i hüd-fürüşî ve hviş-bîniden ictinâb u perhîz eyle. / Ve ey nev-âmede **vü** tâze-resîde-i bâğçe-i cihân, mişl-i meşel-i Çenârî **vü** (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 10*). [vü,]

vü: " *Ve* " bağlacı.

zindegânî-i bî-şümâr ile i'tinâ **vü** iftîhâr, 'inde'l-'uğalâ şâyeste **vü** sezâvâr / olmaduğı [...] 'ayân u (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2*). [vü,]

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

zağm-ı nâsür-geşte-i **vücüd-i** şikestemi, ne gûne merhem-zen-i mürüvvet ve / çâre-res-i dil-nüvâza izhâr u ifhâm itsem dimeklik eşnâsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [vücüd-i,]

HIȚÂB-I GÜL-İ RA'NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / Ey Mül eger beni, ya'nî **vücüd-i** bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [vücüd-i, --ı]

Ya'nî **vücüd-i** ğaflet-âluduñda miğdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu'ûr u temyîz / kalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü 'âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [vücüd-i,]

vücüd-i bihbûdumuñ bozortgerîn olmasından kinâyedür. / [...] kelâm-ı mu'ciz-nizâmın (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 7*). [vücüd-i, --ı]

kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü **vücüd-i** cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü yeksân olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [vücüd-i,]

Bu ham-ı heftûm nîlgûnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dürüş ü / nerm mu'âyene eylemiş ve zu'muñca mis-i nakısu'l-'ayyâr **vücûduñı**, pûte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [vücûduñı, -uñı,]

vücüd: *Varlık, mevcudiyet.*

vücûda gele, mû-şıkâfân u daķıka-bînân-ı cihân ve keyfîyyet- / şinâsân-ı keyf ü kem-i 'âlemiyan olan 'uğalâ 'indeinde sağâ vü 'atâdan (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 4*). [vücûda, -a]

vukû: *Olma, meydana gelme.*

ve ebyât-ı pür-nikât-ı belâğat-rehîn, ki üdebâ-yı bedî'ü'l-beyân ve şu'arâ-yı / belîğü'l-lisân-ı 'Arab-ı zî-ğasb, hamrîyyelerinde nakş-ı ser-levha-i **vukû** ' (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 8*). [vukû,]

vuşlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

rūhları, hemîşe evc-i hevâ-yı kurb-ı İlâhîyi cüyân ve semt-i ‘âlem-i **vuşlata**, / dîde-i cânla nigerân idiler. (*Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 2*). [*vuşlata*,,]

Y

yâ: *Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılır.*

Yâ İbrâhîm, cenâb-ı ‘izzet-me‘âbumdan cemî‘ bendelerüm bunı temennâ / vü niyâz iderler, ki henüz sen ümîd ü recâ idiyorsın. Eger cümle bendegân-ı (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 5*). [*yâ*,]

yâd: *Hatırlama, anma.*

Ser-firâz olur o ‘ârif ki ola efgende / Ve kendüni **yâd** u ferâmûş eylemişsin. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 6*). [*yâd*,]

âzârdur, **yâd** eyle ki [...] / Ve nîm-laḥza bed-sirişî-i celîsüni mülâhaza kıl ki: [...] (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 2*). [*yâd*,]

yâd idüp fütâde-i ḥâk-ı pâ-y-ı döstân-ı şadâkat-kîş ü âşnâyân-ı maḥabbet- / endîş olup cebîn-i sâtı‘u‘n-nûr-ı ihlâşı daḥi ziyâde mâlîde-i zemîn-i niyâz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*yâd*,]

‘âlî-makâm ve teşrîfât-ı şerîfe ki pādşâh-ı ‘âlî-‘ilm, ḥazret-i ḥvâce-i ‘âlem, / şalavâtu‘l-illâhi ‘alâ-nebiyyinâ ve ‘aleyhimü‘s-selâmdan, der-ḥâtır u **yâd** (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 9*). [*yâd*,]

güzâr ve ebrâr-ı nikû-kâr bir kimesneyi o ta‘rifle **yâd** u tezkâr eyleye. / Ben eger evşâf-ı zât-ı şafâ-şifatumda olan eş‘âr-ı ma‘nîdâr-ı feşâḥat-ḥarîn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*yâd*,]

yakın: *Yaklaşmak.*

Gül bildi ve **yakîn** ḥâsıl itdi ki Mül, ḥarîf-i ḥîle vü degâ ve nedîm-i / bezle-ḥvân u muşâḥib-i meclis-ârâdur, der-ḥâl, dâmen-der-miyân-ı tedârük (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 6*). [*yakîn*,]

yakın: *Yakın olmak. Uzak olmayan yer.*

haberdâr degülsin ve taḥşîl-i **yakîn** itmemişsin ki sitâyiş-i biḥîn ve / maḥâmid-i nikûterîn oldur ki zebân-ı bî-zebân-ı aḥyâr-ı pesendîde etvârdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*yakîn*,]

yakîn: *Sağlam ve kat'i olarak bilmek.*

cidâle, çeşmini mâ‘u‘l-‘ineb, ḥışm u gâzab, pür-ḥûn u sürḥ-gûn eyledi. / Ve **yakînen** bildi ki mücâdele vü münâzarada, da‘vî-i şüh-çeşmî ider. (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11*). [*yakînen*, -en]

cidāle, çeşmini mā' u 'l- 'ineb, hışm u ğazab, pür-hün u sürh-gün eyledi. / Ve **yaķinen** bildi ki mücādele vü münāzarada, da' vī-i şüh-çeşmī ider. (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 11). [yaķinen, -en]

ya' kūb: Hz. Yakup peygamber.

Ya' kūb mıyım ki itdi zü' l-menn / Beytü' l-hazeni baña nişimen (Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16). [ya' kūb,]

ya' kūb-ı: Hz. Ya' kūb, çile çeken, hasret duyan, ağlayan.

Çıkdı andan dāmen-i cākiyle Yūsufvār gül / **Ya' kūb-ı** pinhānī-taħammülüm ki miyān-ı ħas u ħāşāda ħār-ı dil-āzār-ı (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10). [ya' kūb-ı,]

yākūt: En meşhuru kırmızı renkli olan, sadece elmasın çizebildiği çok değerli bir taş.

[...] / Ben **yākūt-ı** seyyāle-i cān ve la' l-i müzāb-ı rüh-ı revānum. (Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 14). [yākūt-ı, -ı]

yalvar: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

[...] / Yāre **yalvaramasa** kalsa ħicāb altında (Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6). [yalvaramasa, -amasa]

yaña: Yan: Taraf, yön.

[...] / Bir **yaña** ğam-ı diyār-ı ğurbet (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 2). [yaña,]

Bir **yaña** meşakķat-i ma' īšet / Bir **yaña** melāmet-i eħibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [yaña,]

Bir **yaña** meşakķat-i ma' īšet / Bir **yaña** melāmet-i eħibbā (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 3). [yaña,]

Bir **yañasa** zaħm-ı raħm-ı a' dā / Bu zaħm-ı ħadeng-i zehr-ālūd (Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4). [yañasa, -sa]

ya' nı: Yani, sözün kısısı.

Ve māhtāb ki meşşāta-i ruhsāre-i ' arūsān-ı bāğdur, **ya' nı** ğāliye-baħş-ı / reng ü rüy-ı evrāk-ı gülşen ve gülğüne-sāy-ı çehre-i şüküfe-i gün-ā- (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 5). [ya' nı,]

Mül çünkü bu mā-cerāyı, **ya' nı** bu lāf-ı ħod-sitāyı ve ħaķķında bu ta' rızāt u / tevbiħāt-ı cān-gezāyı, güş eyledi, ' inān-ı iħtiyār, dest-i taħammülden (Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 4). [ya' nı,]

Ve her çend sāğar-ı zerrīn ü cām-ı billürīne, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, **ya' nı** kāse-i mīnā, cism-i latīf-i rüh-fezāmla, ser-şār u memlū ola ki, (Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6). [ya' nı,]

Ben egerçi Mülüm, ammā beni, her baħlīl ü le' im ü denī ki nüş eyleye, / ' āķibet cüz' i küll ider, **ya' nı** dād u dihiş ve saħāvet ü baħşişde reşk-efgen-i (Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 14). [ya' nı,]

[...] / **Ya' nı** raħmet-i Ħaķķ ' azze ve ' ālā, ümmet-i Muħammed üzere bi' t- (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 5). [ya' nı,]

zîver-efzâ-yı rûy-ı zemîn, insânü'l-‘ayn-ı dîde-i müslîmîn, **ya‘nî** hâtûn-ı siyeh- / pûş ka‘betü’llâhı [...] tavâf ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*ya‘nî,*]

ya‘nî: ‘Demek oluyor ki’ anlamlarında bağlaç.

Ve ben ser-â-pâ bergüm. / Ve her kim bir nefes senden dem urdı, **ya‘nî** senüñle germ-ülfet (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 11*). [*ya‘nî,*]

[...] / Seyyidü’s-şakaleyn ü mefhar-i ‘âlem, **ya‘nî** hâzret-i Muhammedü’l- (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 5*). [*ya‘nî,*]

ya‘nî: Demek şudur ki.

[...] / Mâlik-i rây-ı zerrîn ü hüsn-i tedbîr, **ya‘nî** vezîr ibn vezîr, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*ya‘nî,*]

Bir vakt-i nüzhet-fezâ vü behcet-pîrâda, **ya‘nî** mevsim-i bahâr-ı dil- / güşâda ki: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 3*). [*ya‘nî,*]

[...] / Ve basît-i rûy-ı zemîn, bisât-ı inbisât -efzâ-yı rengîn ile **ya‘nî** çemen, (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 3*). [*ya‘nî,*]

[...] / **ya‘nî** bûlbûlân-ı hezâr-destân-ı büstân, şâhsâr-ı nihâl-ı gül ü (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 14*). [*ya‘nî,*]

Ya‘nî irişdi vakt-ı tarab bâde-nüş oluñ / Ve kimi bu nağme-i neşât-âmîz ü inbisât-engîz ile ki; (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 6*). [*ya‘nî,*]

HIṬĀB-I GÜL-İ RA‘NÂ BÂ MÜL-İ HAMRÂ / Ey Mül eger beni, **ya‘nî** vücûd-ı bihbûdumda merkûz u mevcûd olan (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 1*). [*ya‘nî,*]

nûr-ı dîde-i âferîniş, hıvâce-i kâ‘înât u fahrû’l-‘âlemîn **ya‘nî** / Hâzret-i Muhammedü’l-Emîn (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 9*). [*ya‘nî,*]

Ya‘nî vücûd-ı gaflet-âluduñda miqdâr-ı zerre-i nâ-çîz, şu‘ûr u temyîz / kalmayup fark-ı nîk u bedden berî vü ‘âtılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*ya‘nî,*]

Senüñ âsîb ü gezendüñ, bir şevb-i nazîfe, resîde ola, **ya‘nî** senden / birkaç katre ki bir libâs-ı pākîzeeye çekîde ola nâ-pāk u mühmelât olup, (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 7*). [*ya‘nî,*]

Ey Mül, da‘vî eyledüñ, ki her mümsik ü bahîlî, cüvân-merd **ya‘nî,** / ‘ilm-i kerem ü bahşîşi, ta‘lîm ve revîş-i dâd u dihişi, tefhîm idüp, hâsed- (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 1*). [*ya‘nî,*]

Baňa niçün havâle-i nîze-i serzeniş ü sitîz idersin? / Ma‘lûmuñ degül midür ki bu ma‘nâ, **ya‘nî** aḥkâm-ı ḥillüm, nüzûl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 7*). [*ya‘nî,*]

yâr: Sevgili || dost.

Ben bî-kes ü gam-güsâr u **yârı** / Pâ-mâl u ḥakîr ü ḥâksârı (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 15*). [*yârı,* -ı]

[...] / **Yâre** yalvaramasa kalsa hicâb altında (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 6*). [*yâre,* -e]

Bir güft ü gûdayuz nîgeh-i çeşm-i **yârile** / ‘Aşk olsun ol mu‘âmelenuñ âşnâsına (*Gül ü Mül, Diğer 317, Beyit 12*). [*yârile,* -ile]

yār: *Sevgili || dost.*

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda **yār** u yāver olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür‘et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*yār,]*

yārān: *Dostlar.*

[...] / terāne-senc ü velvele-sāz olup teşvīk-i **yārān-ı** şahbā-keşān ve terğīb- (*Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 9*).
[*yārān-ı,]*

yāsemen: *Yasemin.*

şükūfe-i semen ü **yāsemen** ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāhīn birle pūr- / zīver ü tezyīn olup (*Gül ü Mül,*
Diğer 289, Beyit 4). [*yāsemen,]*

yāver: *Yardımcı.*

ve kirāren hārb u kıtāl u peygār ve ceng ü cidāl-ı küffārda yār u **yāver** olup / bādī-i izdiyād-ı kuvvet ü şecā‘at ve
sebeb-i füzūnī-i kudret ü cür‘et (*Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 3*). [*yāver,]*

yāver: *Yardımcı.*

Ve vakt-i rezm ü kārzār, ki maḥall-i zed ü bürd ü gīrūdārdur, / mübārizān-ı Tehemten menişāna cür‘et ü
şecā‘atle meded ü **yāverī** eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*yāverī,]*

yaz: *Yaz mevsimi.*

Niçe meyl itmesünler **yaz** u kış cām-ı mey-i āle / Odur bir düdsuz od ḥārsuz gül dāğsuz lāle (*Gül ü Mül, Diğer*
333, Beyit 13). [*yaz,]*

ved-i: *Yedi sayısı.*

āsmānı, **ved-i** mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kı olup rüzān u şebān / zerrīn-sāğar-ı āftāb-ı rahşānı ve
sīmīn-kāse-i mäh-ı tābānı, dā‘ir ü (*Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5*). [*ved-i,]*

yegān: *Birer birer, ayrı ayrı, tek tek.*

tutarum, saña **yegān** yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü*
Mül, Diğer 325, Beyit 10). [*yegān,]*

tutarum, saña **yegān** yegān izhār u ‘ayān ve āşkār u beyān eyler idüm, / ammā ḥadīs-i mu‘teber-i [...] (*Gül ü*
Mül, Diğer 325, Beyit 10). [*yegān,]*

vegān vegān: *Birer birer, ayrı ayrı.*

yegān yegān mevzū'-ı ıabaıçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nīkū-şıfātumda / mevcüd u meknūzdur. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*yegān yegān,]*

vegdür: *Daha iyi olmak.*

Hazzuñ var ise eger fenādan / **Yegdür** bu bahār-ı dil-güşādan (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 5*). [*yegdür,]*

yek: *Bir, tek, vahit.*

şad-nevbet, zehr-āb-ı cefā vü miñnetle telh-kām ve bu meykede-i ħarāb- / ābād-ı fenāda **yek** nefes, cām-ı ğam encāmuñdan tañşıl-i keyfiyyet-i rāhat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*yek,]*

her dāstān-ı dil-keş beyānında inşād itdügi, ebyāt-ı niyāz-ālūd u taleb- / nümūdından saña **yek** şemme, izhār ve fi'l-cümle, 'ayān u iş'ār ideyüm. (*Gül ü Mül, Diğer 335, Beyit 1*). [*yek,]*

yek: *Bir, tek.*

Ve senüñ 'ömr-i kütāhuñ ħod **yek** māha müntehī olmayup, nīm-hecme-i / tünd-bādla hebā vü tebāh olur. (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 5*). [*yek,]*

yek-bāre: *Tek parça, bütün; tamamen.*

Yek-bāre, gürüh-ı ħübān-ı 'işve-perdāza nigeh-endāz ol, tā ma'lüm / idinesin ki cemī'isinden bālāter ü ser-fırāzum. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 14*). [*yek-bāre,,]*

yek-dane: *Bir tane, eşi benzeri olmayan, eşsiz.*

yek-dāne-i bī-bahādur, ve [...] / [...] kerīmesince, ħuşk mānde-i nihān-ĥāne-i laħd-i zemīn olan nebātāt u (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 3*). [*yek-dāne-i,]*

yek-diger: *Bir başkası.*

vü endīşe; Mül de seri, keşīde-i ceyb-i şīşe idüp berāy-ı taleb-i istiħlāl, fütāde-i / pāy-ı **yek-diger** ve münāzara vü muĥāvereden fāriġü'l-bāl oldılar. (*Gül ü Mül, Diğer 346, Beyit 6*). [*yek-diger,]*

yeke-süvār: *Usta at binici.*

mesned-nişīn-i [...] ve **yeke-süvār-ı** / mızmār-ı [...] maħrem-i ħarīm-i celāl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 2*). [*yeke-süvār-ı,]*

yeke-tâz: *Düşmana yalnız başına saldıran yiğit, bahadır.*

Ve bu cevâhir-i kelimât-ı âbdâr, kân-ı lisân-ı lûlû-bâr-ı düldül- / süvâr-ı mızmar-ı şeca'at ve **yeke-tâz-ı** meydân-ı velâyet, bedî'ü'l-beyân u (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 5*). [*yeke-tâz-ı, -ı*]

yeksân: *Yerle bir etmek amacıyla; rakibi ortadan kaldırmak için.*

kerem-i Hâtem ü Bermekîyân ve pîş-i himmetinde, 'adem ü vücûd-ı cûd-ı / Ma'n, ber-â-ber ü **yeksân** olur, (*Gül ü Mül, Diğer 312, Beyit 15*). [*yeksân,]*

yem: *Deniz.*

Ey kân-ı kerem **yem-i** 'inâyet / V'ey Âşaf-ı Bermekî-sahâvet (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 5*). [*yem-i, --i*]

Gör ey **yem-i** cûd u 'ayn-ı ihsân / Tevcih-i nigâh-ı lutfâ şâyân (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 16*). [*yem-i, --i*]

yemm-i: *Deniz.*

pây-der-gil-i hayret ü ıztırârî, mazîk-i çâh-ı ka'r-ı nâ-yâb-ı ğamdan halâşa, / bir merd-i 'âlî-himmet ve gird-âb-ı **yemm-i** ıztırâb u elemden istihlâşa (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 15*). [*yemm-i,]*

yer: *Yer, Mekan.*

[...] / Baħr üzre degül ħabâb **yer** yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*yer,]*

[...] / Baħr üzre degül ħabâb **yer** yer (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 6*). [*yer,]*

yeter: *Yeter.*

Dâd ey şeh-i kişver-i kerem dâd / Tâ-key **yeter** ey Faşîh teksîr (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 4*). [*yeter,]*

yı: *Sahip olmak.*

yı [...] / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 15*). [*yı,]*

yine: *Tekrar.*

Ammâ **yine** naħl-ı kâm-ı bî-bâr / Açılmadı gönçe-i dil-i zâr (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*yine,]*

[...] / İrdi nevrüz **yine** geldi gülistâna şabâ (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 7*). [*yine,]*

Kesret-i istiṣmāmuñ, bādī-i renc-i şudā' ve bā'is-i ālām-ı zükām / iken niçün **yine** şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8*). [*yine,]*

yok: Yok.

Mānī-i şuver nigār-ı ma' nā / **Yokdur** bu hünlerde saña hem-reng (*Gül ü Mül, Diğer 275, Beyit 4*). [*yokdur, -dur]*

Yokdur keremünde büy-ı minnet / Ey pādşeh-i serīr-i 'izzet (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 16*). [*yokdur, -dur]*

Yok ağzımı açmağa mecālüm / Luṭf u kerem it mürüvvet eyle (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 4*). [*yok,]*

Kim **yok** bu cihānda bir penāhum / Olsun bu ḥaķīr-i kem-liyāķat (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 11*). [*yok,]*

[...] / Tāb **yok** dīde-i 'uşşāķda nezzāresine (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 13*). [*yok,]*

[...] mānī'-i idāre-i zebān-ı nādire-gū ve belāģat-eşerdür. / Saña hīç bir kār-ı nīķ u güftār-ı pesendīde **yok** mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*yok,]*

yokdur ki baña taģallüb ü taḥakküm idesin. / Zīrā sen henüz cān u ciger-güşe-i māder ü pīrāye-i āģuş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*yokdur, -dur]*

yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Hezār muḥassenāt u nīķūyī, benüm cevāhir-i ābdār-ı güftārumdadur ki / senün ḳabāyih u bed-ḥulūģuñda hīç söz ve aşlā kelām **yokdur**. (*Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 6*). [*yokdur., -dur]*

yokdur. / Ve hemīşe, kem-fehm ü kec-endīşe olup, semt-i ḥılāfa imāle-i ligām-ı (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 4*). [*yokdur., -dur]*

yokdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 3*). [*yokdur., -dur]*

yol: Uğruna,uğrunda l amaç, maksat.

[...] / **yolından** medḥ ü sitāyiş kılduñ ve bu ma'nāyı, sebep-i faḥr ve bādī-i (*Gül ü Mül, Diğer 327, Beyit 13*). [*yolundan, -ı, -n, -dan]*

yūsuf: Hz. Yusuf peygamber.

Bil ki ol **Yūsuf-ı** Mıṣrī-çemenüm ki derün-ı ḥalvet-ḥāne-i ğonçede, / dest-i güstāḥ-ı Züleyḥāyī-bād, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmīşdür. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*yūsuf-ı, --ı]*

yūsufvār: Hz. Yusuf gibi.

Çıkdı andan dāmen-i çākiyle **Yūsufvār** gül / Ya'ķüb-ı pinḥānī-taḥammülüm ki miyān-ı ḥas u ḥāşāķda ḥār-ı dil-āzār-ı (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 10*). [*yūsufvār,]*

yüz: Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).

olan dü-rûze zîb ü nümâyiş-i ebleh-firîb-i âferînişe, **yüz** vechle tercîh / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [yüz,]

yüz: Yüz, sayı sıfatı.

Eger bu mâkâl-ı kızb-ihtimâlde, şadıku'l-bâl ve bu da'vâ-yı dü-rûğ- / ihtivâda rast-rev-i şâh-râh-ı hâkık iseñ pes niçün şad-hezâr **yüz** (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 9*). [yüz,]

yüzden: 1.sebep 2) yüz, çehre.

Ben dil-figâr-ı hayret ü efkâr dañi ne vechle cebhe-sâyi-i dergâh-ı / âsmân-medâr ve ne **yüzden** intisâb-ı nevvâb-ı kâm-yâb-ı şadr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 6*). [yüzden,]

yüzi: Yüzey, satıh; sima, çehre.

Uyğu **yüzi** gördi pāsbanlar / Tedbiri ile hemîşe taqdîr (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 14*). [yüzi,]

Z

zâhidân: Zâhidler, aşırı sofular.

Ve laķab-ı [...] mûlakķab kılınup suhre-i / dehr ve şöhre-i şehr, adlanmañ hōd, seni âñir hāvet-hāne-i **zâhidân**-ı şâfi-nihād (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 11*). [zâhidân-ı, -ı]

zâhir: Ar. Görünücü, meydanda, tıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.

vesâtet-i keyfiyyet-i şahbâ ile zuhûr ider, bir hâlet-i 'arızî ola. / O maķûle kuvvet ü kudretten maķall-i iķtizâda nesne hâşıl u **zâhir** (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10*). [zâhir,]

zâhir: Açık, aşına.

tamâm **zâhir** ü hüveydâ ve ser-â-ser 'âlem ü 'âlemyân, feyz ü rahmet-i / 'âmm-i İzid-i 'azîzû'l-'allâmdan hişşe-gîr ü behremend olup zuhûr-ı (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6*). [zâhir,]

dergâhuma, nigâhdâr-ı ma'siyyet ü günâh olursam, rahmet-i bî-gâyet ve / mağfîret-i bî-nihâyetüm kimde **zâhir** ü 'ayân olur. (*Gül ü Mül, Diğer 344, Beyit 6*). [zâhir,]

zâhiren: Açık, belli bir şekilde, açıkça, açıktan açığa, görünür bir şekilde.

Ey Gül-i la'lin kâbâ, egerçi **zâhiren** tûti-i şeker-hâ gibi, perr ü bâlûn / sebzâ-reng ü hoş-nümâdur, ammâ çi sūd, senûñçün bir suhan-ı (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 1*). [*zâhiren,*]

zahm: Far. Yara, ceriha.

Merhem diyü cāna **zahm** ururlar / Bir pür-hüneri idince itlâf (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 12*). [*zahm,*]

zahm: Yara.

Zahm-ı gam-ı rûzgāra merhem / Dil-ḥastelere şifâ-resānsın (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 14*). [*zahm-ı,*]

Merhem-zen-i **zahm-ı** bî-kesānsın / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 15*). [*zahm-ı, --ı*]

Merhemleri **zahm-ı** cān-gezādur / Bir nīm-piyāle şunsalar ger (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 10*). [*zahm-ı,*]

Andan göremez ruḥ-ı nevāziş / Ey merhem-i **zahm-ı** sîne-rîşān (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 4*). [*zahm-ı,*]

Bir yañasa **zahm-ı** rahm-ı a'dā / Bu **zahm-ı** ḥadeng-i zehr-ālūd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*zahm-ı, --ı*]

Bir yañasa **zahm-ı** rahm-ı a'dā / Bu **zahm-ı** ḥadeng-i zehr-ālūd (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*zahm-ı, --ı*]

zahm-ı nāsūr-geşte-i vücūd-ı şikestemi, ne güne merhem-zen-i mürüvvet ve / çāre-res-i dil-nüvāza izhār u ifhām itsem dimeklik eşnāsında, bu (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 2*). [*zahm-ı, --ı*]

za'if: Zayıflık, güçsüzlük II bir şeye karşı duyulan aşırı istek.

Aḥvālūmi 'arza tāb u tākāt / Gamla o kadar **za'if** ḥālum (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 3*). [*za'if,*]

zâkir: A. zikreden, zikredici, anan.

ve **zâkir** ü tesbîḥ-ḥvānān-ı Ḥudā-yı Āmürzgārdur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 292, Beyit 4*). [*zâkir,*]

zamān: Zaman.

Fitne ola mest-i ḥāb-ı rāḥat / 'Aşrında o server-i **zamānuñ** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 12*). [*zamānuñ, -uñ*]

Müşirān-ı **zamānuñ** ḥüsn-i tedbîr ile meşhūr / Şeh-i Cem-cāh-ı devrānuñ güzide şadr-ı dīvānı (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 10*). [*zamānuñ, -uñ*]

Şahn-ı zemīni sünbül beñzetdi āsmāna / Bir naqş-ı dil-keş oldı uydı zemīn **zamāna** (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*zamāna, -a*]

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nüzhet-zemīn-i reyāḥinüm. / Ve revnağ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i **zamān** ve zīver-i cemāl-ı heft-iḳlīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*zamān,*]

Ve laṭif-tab'ān u nāzūk meşrebān-ı hoş-bütān-ı perīveşān-ı **zamāne**, ḥūy-ı / melekiyyü'l-ḥışāl, mu'attar-sāz-ı meşām-ı 'ālemiyān olan şemīm-i müşg- (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 1*). [*zamāne,, -e*]

‘ömr ve **zamân-ı** hayâtlarından qalîl ü kütâhter vâkı’ olmışdur. / Kendü güftâr-ı mu‘ciz-âşârları mışdâkıncı, ki [...]*(Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 10). [zamân-ı,]*

Ve fûşûl-ı çehârda benüm **zamân** u ‘ahd-i letâfet-âşârumda, ki mevsim-i / rabî‘ ü faşl-ı nev-bahârdur, saña ragbet ü i‘tibâr, bîşter ü bî-şümârdur. *(Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 6). [zamân,]*

mezellet ü hâksârîyüm. / Mâ-cerâ-yı şüret-i hâlüm aña mu‘âdil ü mümâşildür ki, bir **zamânda** bir *(Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 8). [zamânda, -da]*

zamân: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

bārân, çok **zamânlar** girye-künân u eşk- efşân kalur. / [...] *(Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 13). [zamânlar, -lar]*

zamân: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu sürenin belirli bir parçası, vakit.

hâtıra, cilve-ger-i Mir‘ât-ı zeng-pezîr-i hâtır-ı ‘abd-ı hâkîr oldı ki; mızmâr-ı / nazm u eş‘ârda olındığı gibi, nice **zamân**, dâmen-der-miyân-ı gûşîş ü *(Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9). [zamân,,]*

[...] / Nice **zamân**, ser-gerdân-ı bâdiye-i cehl ü hüsrân olup, delâlet-i cehâlet ü *(Gül ü Mül, Diğer 323, Beyit 8). [zamân,,]*

zamâne: Yaşanılan zaman, devir.

Ahvâl-i dili kim ide tahrîr / Ebnâ-yı **zamâne** bî-vefâdur *(Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 7). [zamâne,]*

Pākân-ı merdümân-ı **zamâne** hod, benüm âb-ı dil-cüyümü ki gül-âb-ı hoş- / bûdur, pirâhen-i tâhir ü hıla‘-ı fâhirelerinden mâ‘adâ şafha-i cemâl-ı *(Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 10). [zamâne,]*

zann: Sanmak.

Çemen **zann** eylemeñ bir sebzgün hārâ-yı pür mevci / Şabâ şâhenşeh-i mülk-i bahâra itdi pây-endâz *(Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 11). [zann,]*

fürûğ-ı hod-fürüşî **zann** idüp, istib‘âd u istiksâr itme ki kudret-i bālîga-i cenâb-ı / hallâk-ı ‘aliyyü‘l-ıtlâkdan, celle şânuhu ba‘îd degüldür ki havâşş-ı cemî‘- *(Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 11). [zann,]*

pişmiş **zann** u hayâl idersin; ammâ henüz tamâm nâkış u hâmsın. / Ve egerçi, mâlik-i kiber-i sinn ve sâl-hürde vü rûzgâr-dîdesin; lakîn *(Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 3). [zann,]*

duhter-i rez iken, ‘acîbe vü garîbedür ki kendüni ser-mâye-i / kuvvet ü merdâneğî ve şevket ü ferzâneğî **zann** idersin. [...] *(Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 7). [zann,]*

Ey Gül, hîç pes ü pîşüne nigâh-endâz-ı ‘ayn-ı başîret ü âgâhî / olmayup, hod-şinâslığı hü-y-ı müstahsen **zann** itmişsin. Belî, ber-ma‘nâ- *(Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 14). [zann,]*

zann: Zannetmek , sanmak.

Hezār ‘āşık-ı dil-figārile, ki bülbulān-ı nāle-kārdan ‘ibāretdür, müttehem iken, kendüni perde-nişin-i ‘işmet kıyās idüp, pākīze-dāmen **zann** eylesin. / Birāderüñ Gül-i hīrī bā-vücūd-ı tīre-rāyī (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 5*). [*zann,*]

zar: 1. Ağlama, gırye. 2. Hazin hazin ağlayan.

Ammā yine naḥl-ı kām-ı bī-bār / Açılmadı gönçe-i dil-i **zār** (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 14*). [*zār,*]

‘Āşıkān-ı **zār** u şeydā, āteşin-ruḥsār-ı ma‘şūkān-ı dil-ārāyı, ki: / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 12*). [*zār,*]

cemālān, bir dilīr-i pūr-dıldür, ki **zār** u zebün-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zār,*]

cemālān, bir dilīr-i pūr-dıldür, ki **zār** u zebün-ı nīrū-yı bāzūsı, Bürzüy-ı pūr-zūr / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zār,*]

Ey Mül, bu güzāf-ālūde güftār, zebān-āvürde-i i‘tirāf u ikrāruñ degül / midür, ki ben, miyāne-i ‘āşık-ı **zār** u ma‘şūk-ı şermsārdan bürka‘-endāz-ı ḥicāb (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 11*). [*zār,*]

zar: Ağlamak.

[...] / Telḥ itmede kām-ı cān-ı **zārı** (*Gül ü Mül, Diğer 278, Beyit 1*). [*zārı, -ı*]

[...] dur, pūr-nāle vü **zārī** idüp / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 2*). [*zārī, -ı*]

zar: Zayıf, dermansız.

ārām u karar olup, zencīr-i girih-gīrin keşide kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i gam-dīde ‘āşık-ı **zār**, sū-be-sū geşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*zār,,*]

zar: Ağlama, sızlanma.

Bir bī-kes-i nā-murād u **zārum** / Mağdūr-ı ‘adū-yı ḥilekārūm (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 17*). [*zārum, -um*]

zarar: Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.

[...] / Çünkü şoḥbet-i enīs-i nā-cins ve hem-dem-i nā-hemvārdan gezend ü **zarar** (*Gül ü Mül, Diğer 341, Beyit 8*). [*zarar,*]

zāt: Kendi, bizzat kendi.

Ey şadr-ı güzīn Hıdīv-i zī-şān / Sen **zātuña** layık eyle iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*zātuña, -u, -ñ, -a*]

bulup, ta‘rīf-i fazīlet-i gevher-i **zāt** ve tavşīf-i ḥüsn-i şifāta ser-āğāz ve / tarafeynden cilve-ger-i mınāşsa-i şudūr olan naḡamāt-ı laṭīfe-engīz (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 8*). [*zāt,*]

yegān yegān mevzū'-ı ıtabaıçe-i beyān itdüm, henüz **zāt-ı** nıkū-şıfātumda / mevcūd u meknūzdu. Zinhār: (*Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8*). [*zāt-ı,]*

[...] ki nūr- / ı zūlmet-süz-ı mışkāt-ı **zāt-ı** şamedānīdūr, 'amm-i nevāle, peder-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3*). [*zāt-ı,]*

medīha-ıhvān-ı **zāt-ı** pūr-hüner-i bī ma'āyibüm olurlar: / Ez- Sākīnāme-i Riyāzī (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 11*). [*zāt-ı,]*

iderüm. / Ve haberdār degülsin ki ol şecā'at u cür'et, ki **zātı** vü tabī'ī olmayup, (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 9*). [*zātı, -ı]*

güzār ve ebrār-ı nıkū-kār bir kimesneyi o ta'rifle yād u tezkār eyleye. / Ben eger evşāf-ı **zāt-ı** şafā-şıfātumda olan eş'ār-ı ma'nidār-ı feşāhat-kārīn (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 7*). [*zāt-ı,]*

zāt: 1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. 2. Bir şeyin ta kendisi, maddi varlığı, maddi varlığının özü, öz varlık. 3. Bir varlığın hakikati, hüviyeti, mâhiyeti.

Mu 'cizātı cāmınıñ bir cür'asına teşne-leb / **Zāt-ı** mekremet şıfātlarına, herze-gerdān-ı şāyeste vü enseb ü evlādur ki; (*Gül ü Mül, Diğer 284, Beyit 4*). [*zāt-ı, --ı]*

zāt: Kişinin öz varlığı, şahsı.

Ey Mül, egerçi bu keyfiyyāt, bi'l-cümle, **zātuñda** mevcūd, ammā çi-sūd, / hāl-i cemāl-i şāhid-i helālün tamğa-yı harām olmış ve harīta-i raķamuña (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 9*). [*zātuñda, -uñ, -da]*

zātın: Kendi, öz.

anuñ 'ayn-ı kerāmāt u kemāl-ı fezā'il-i **zātındandur.** / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 9*). [*zātındandur.,]*

zebān: Dil | güzel konuşma.

Kaı' olsa **zebān-ı** nükte-pīrā / Kalmaz suıana mecāl aşıā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 9*). [*zebān-ı, -ı]*

ı ruhsārumda, hıyre vü hayrān kılup bu nazm-ı lülü-nizām-ı münāsibü'l- / maķāmı, vird-i **zebān** ider. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 6*). [*zebān,]*

giryān ve **zebān-ı** ra'dla bu beyti güyāndur. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 13*). [*zebān-ı, --ı]*

hadeng-i gonıeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i **zebānı**, keşide-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*zebānı, -ı]*

hadeng-i gonıeyi, ser-tiz ü bürrān ve tīg-i bī-dırīg-i **zebānı**, keşide-i ğılāf-ı / dehān eyledi ve cümleten siper olup söyledi: (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 15*). [*zebānı, -ı]*

[...] mānı'-i idāre-i **zebān-ı** nādire-gü ve belāğat-eşerdür. / Saña hiç bir kār-ı nık u ğüftār-ı pesendide yok mı idi ki kendü ef'āl-ı (*Gül ü Mül, Diğer 325, Beyit 11*). [*zebān-ı, -ı]*

haberdār degülsin ve taşıl-i yakīn itmemişsin ki sitāyiş-i bihīn ve / maķāmid-i nıküterin oldur ki **zebān-ı** bī-zebān-ı ahyār-ı pesendide etvārdan (*Gül ü Mül, Diğer 334, Beyit 6*). [*zebān-ı, -ı]*

Mül çün bu nazm-ı garrā ile nağme-serā oldı ve [...] / [...] **zebān-ı** şīrīn-beyānla edā idüp, ra‘nā-‘arūsān-ı nāzenīn-i (*Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 1*). [*zebān-ı, -ı*]

zebān: Dil.

Gerçi ikidür **zebānuñ** ammā / Bir söz mi çıkar hilāf-ı ma‘nā (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 6*). [*zebānuñ, -uñ*]

şermsārdur. / Ve süsen-i gülşen, bā-cümle-i dırāz -**zebānī**, mücādele-i bī-ḥiredānuñdan (*Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 7*). [*-zebānī,,*]

zebān: Dil. || Konuşan dil.

Olduḡa ḡaṭa‘ **zebānuñ** eyler / Şavt u nağamuñ laṭīf u ḡoş-ter (*Gül ü Mül, Diğer 276, Beyit 11*). [*zebānuñ, -uñ*]

zebān-dırāz: Dili uzun, atıp tutan.

[...] / ve süsen-i **zebān-dırāz**, vaşf-ı kemāl u midḡat-i cemālümde ebkem ü (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 9*). [*zebān-dırāz,,*]

CEVĀB-I MŪL-İ ḤAMRĀ BĀ-GŪL-İ RA‘NĀ / Ey kūtāh-‘ömr u **zebān-dırāz**, saña ne ḡüne ḡālet vāḡı‘ oldı, ki (*Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 1*). [*zebān-dırāz,,*]

Ve mānend-i hezār-destān-ı çemenistān, **zebān-dırāz** u bülend-āvāzsın, / ammā ne fā‘ide, seri‘ān mütevārī‘-i ḡücre-i ḡamūşī olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 332, Beyit 5*). [*zebān-dırāz,,*]

zebāne-keş: Dil uzatmak.

[...] / miyāne-i Gül ü Mülde āteş-i **zebāne-keş-i** münāzara vü muḡāvere iştī‘āl (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 7*). [*zebāne-keş-i, -i*]

Saña ki āteş-i **zebāne-keş-i** küllābger, her dem cezā vü sezāñı virürken / ne vechle reng ü rüy-ı āteşle i‘tinā idüp dem-zen-i müfāḡaret olursın. (*Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 9*). [*zebāne-keş-i, -i*]

zebān-ı: Dil II Konuşma, söylem.

olduḡı Münāzara-i Gül ü Mül-nām eşeri, be-uşul-i münşiyāne, şikeste- / beste perde-i Türkiyāne ve **zebān-ı** Rümīyānede terāne olunup, pīş-nihād-ı (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 13*). [*zebān-ı,,*]

zebûn: Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.

[...] / Zülfi bir ejderdür itmiş nice Rüstemler **zebûn** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*zebûn,,*]

zebûn: Zayıf, güçsüz, aciz.

[...] / Zülfi bir ejderdür itmiş nice Rüstemler **zebûn** (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*zebûn,]*

cemālân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u **zebûn-ı** nîrû-yı bāzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zebûn-ı, --ı]*

cemālân, bir dilîr-i pür-dildür, ki zâr u **zebûn-ı** nîrû-yı bāzûsı, Bürzüy-ı pür-zür / u Rüstemdür. [...] (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 2*). [*zebûn-ı, --ı]*

zed: *Vurulmuş, vurgun.*

Ve vakt-i rezm ü kârzâr, ki maḥall-i **zed** ü bürd ü gîrûdârdur, / mübârizân-ı Tehemten menişâna cür'et ü şecâ'atle meded ü yâverî eylerüm. (*Gül ü Mül, Diğer 313, Beyit 2*). [*zed,]*

zehâb: *1-Gitme, gidiş. 2-Gitmek, harcanmak.*

[...] sâye-i sa'âdetinde âsûde-nişînlere, sâlikî-i tarîk-i / düşvâr-ı **zehâb-ı** fakr u fenâya hezâr cânla tâlîb ü râğîb olup, naḡş-ı ber-âb (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 2*). [*zehâb-ı, -ı]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

Gördüm nice miḥnet-i sipihri / Çekdüm nice cām-ı **zehr-i** dehri (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 1*). [*zehr-i, --ı]*

zehr: *Zehir.*

[...] / Mül çün bu güftâr-ı telḡ u sâmi'a-figârı gûş ve bu sāğar-ı **zehr-i** bed- (*Gül ü Mül, Diğer 337, Beyit 12*). [*zehr-i, --ı]*

zehr-âb: *Zehirli su, acı su. II Elem, acı.*

şad-nevbet, **zehr-âb-ı** cefâ vü miḥnetle telḡ-kām ve bu meykede-i ḥarâb- / âbâd-ı fenâda yek nefes, cām-ı ğam encâmuñdan taḡşîl-i keyfiyyet-i rāḡat- (*Gül ü Mül, Diğer 326, Beyit 7*). [*zehr-âb-ı, -ı]*

zehr-âlûd: *Zehire bulaşmış, zehirli.*

Bir yañasa zaḡm-ı raḡm-ı a'dâ / Bu zaḡm-ı ḡadeng-i **zehr-âlûd** (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 4*). [*zehr-âlûd,]*

zehrûñ: *Zehir || Kötülük.*

Zehrûñe fedâ hezâr tiryāk / Ey gözleri nûrî bâde-ḡvârûñ (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 13*). [*zehrûñe, -e]*

zelîl: *Hor görülen, aşağı tutulan, aşağılanan.*

Pā-māl u **zelīl** ü hvār ister (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 18*). [*zelīl*,]

Bed-hvāhları **zelīl** ü maḵhūr / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 281, Beyit 11*). [*zelīl*,]

zemīm: *Kötü, beğenilmeyecek (durum, davranış).*

ı merdūd-ı **zemīm**, hem âteş-endāz-ı düdmān-ı Nemrūd-ı le’īm, Ḥalīl-i / Īzid-i Celīl ü ‘Azīm, Ḥazret-i Ībrāhīm,
‘aleyhi’t taḥiyyeti ve’t-teslīm (*Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 13*). [*zemīm*,,]

Eger İblīs-i merdūd-ı **zemīm**, ser-i secde-i ta’zīm ve cebīn-i i’zāz u tekrīmi, / ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ādem, ṣallallāhu
te’ālā ‘aleyhi ve sellemde, nihāde-i (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 1*). [*zemīm*,,]

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam.:*

Ḳāmeti kim oldı bağ-ı lā-mekān pīrāyesi / Nürdan bir servdür düşmez **zemīne** sāyesi (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 6*). [*zemīne*, --e]

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam.*

Şahn-ı zemīni sūnbül beñzetdi āsmāna / Bir naḵş-ı dil-keş oldı uydı **zemīn** zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*zemīn*,]

şafḥa-ı rüy-ı **zemīn** ve fūrū-güzāşte-i ḥāk-ı tevāzū’ u teslīm itmediyse, beni gör, / ki ‘alā-rağm-ı İblīs-i bed-zu’m
u kec-fehm, ferzendān-ı Ādem ‘aleyhi’s- (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 2*). [*zemīn*,]

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam. II Yeryüzü, dünya.*

dur, şeker-hvār ve kiminūñ ‘andelīb-zebānı, miyāne-i **zemīn** ü āsmānı, / bu sec’-i hoş-ta’bīr ü pākīze-ma’ānī ile
ki; [...] (*Gül ü Mül, Diğer 293, Beyit 1*). [*zemīn*,]

yād idüp fütāde-i ḥāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadāḳat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endīş olup cebīn-i sātı’u’n-nūr-ı ihlāşı
daḥi ziyāde mālīde-i **zemīn-i** niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*zemīn-i*,]

[...] / ma’ nāsınca **zemīn-i** dil-teşne ve teşnegān-ı tefsīde-lebān-ı rüy-ı (*Gül ü Mül, Diğer 333, Beyit 4*). [*zemīn-i*,]

zemīn: *Yeryüzü.*

zemīnüm. / ‘Atṭār-ı dükkānçe-i bāzār-ı nev-bahārum. (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 4*). [*zemīnüm*,, -üm]

Bi’t-taḥşīş, ‘ahd-i meymenet ḳarīn, şādıḳu’l-va’dü’l-emīn, ‘illet-i / ḥilḳat-i āsmān u **zemīn**, Ḥazret-i
Muḥammedü’l-Muştafāda ṣallā’l-lāhu (*Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 13*). [*zemīn*,,]

zīver-efzā-yı rüy-ı **zemīn**, insānu’l-‘ayn-ı dīde-i müslīmīn, ya’nī ḥātūn-ı siyeh- / pūş ka’betü’llāhı [...] ṭavāf
ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*zemīn*,,]

zemīn: *Yer, yeryüzü.*

Binā-ber-în, erbāb-ı tab‘-ı Fārs **zeminden** bir suhan- āšnā vü / hoş-edānuñ, maķām-ı ‘Acemde nağme-serā-yı
īcād ve nevā-pīrā-yı inşād (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 12*). [*zeminden,]*

Şahn-ı **zemini** sünbül beñzetdi āsmāna / Bir naķş-ı dil-keş oldu uydı zemīn zamāna (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 6*). [*zemini, -i]*

zemzeme: *Ezgi, şarki, terennüm.*

[...] / Ve hasb-ı hālümde bu **zemzeme** gūş-güzāruñ olmadı mı ki suhan-sencān-ı maķām-ı ‘Acemden şudūr idüp
mengūş-ı gūş-ı cihāniyān olmışdur: (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 14*). [*zemzeme,]*

[...] / Muķaddimen bālā-pervāz-ı evc-i ğurūr olup **zemzeme-i** [...] (*Gül ü Mül, Diğer 330, Beyit 2*). [*zemzeme-i, -i]*

zemzeme-sāz: *Ezgili/nağmeli ses çıkaran/yapan.*

ergāvān ve ğuşūn-ı pūr-şükūfe-i ğūn-ā-ğūn-ı dırahtānda, her biri bir / maķāmdan **zemzeme-sāz** ve demdeme-
perdāz olup, kimi bu nağamāt-ı hoş- (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 15*). [*zemzeme-sāz,]*

zenān: *Kadınlar.*

Ey Gül-i ğod-rüy u bī-hüde-ğüy, v’ey mişāl-ı **zenān-ı** zīnet-ĥvāh u / ārayiş-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*zenān-ı, -ı]*

zencir: *Zincir, eskiden suçluların, delilerin eline, ayağına vurulan demirden bağ.*

ārām u karār olup, **zencir-i** girih-ġirin keşide kılarak, mişāl-i seyl-āb-ı eşk-i / dīde-i ğam-dīde ‘āşık-ı zār, sū-be-
sū ğeşt ü güzārda ve cūr‘a-i jāleden (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 4*). [*zencir-i, -i]*

zeng-pezir: *Paslı.*

hātırā, cilve-ger-i Mir‘āt-ı **zeng-pezir-i** hātır-ı ‘abd-ı haķir oldı ki; mızmar-ı / nazm u eş‘ārda olındığı gibi, nice
zamān, dāmen-der-miyān-ı ğūşiş ü (*Gül ü Mül, Diğer 287, Beyit 9*). [*zeng-pezir-i,]*

zer: *Altın.*

şirīn-tebessüm-i çemen, be-tarīķ-i şükrāne, (4) dāmen dāmen nişār-ı sīm-i nāb / ve īşār-ı **zer-i** kem-yāb kılırlar.
[...]: (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 13*). [*zer-i,]*

haclegāh-ı meclisde, her sāġar, bir fānūs-ı ‘arūsa ve şahn-ı nūzhetgāh-ı / bezmde, her piyāle-i **zer**, bir tāvusa
dönüp, dest-i rindān-ı mey-āşāmda (*Gül ü Mül, Diğer 295, Beyit 2*). [*zer,,]*

eylemezsin ki **zer-i** mümessek ü mükerrer ĥalīfeti, benüm dāmen-i / bī gerd küdürütümdedir. ü (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 14*). [*zer-i,]*

zerdār: *Altın sahibi, zengin.*

[...] / Ey çün Qārūn, bî-şümār **zerdār** u sūdāyī. (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 4*). [*zerdār,]*

zeri: *Altın.*

Biñ sīm ü **zeri** iderler işrāf / Ammā ki gelince rāh-ı Hākka (*Gül ü Mül, Diğer 277, Beyit 13*). [*zeri, --i]*

Hengām-ı keremde ol seḫā-kīş / Sīm ü **zeri** bezl ider kem ü bīş (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 3*). [*zeri, --i]*

zerre: *Pek ufak şey, yüz tanesi ancak bir arpa sıkletini teşkil edecek küçük olan şey: her zerrede bir mihr-i hakikat göreceksin / Dikkatle bu zerrāt-ı vücûda nazar eyle."*

Mütevaḫḫı'dur ki, pertev-i neyyir-i kerem, bî-dırīg buyurılıp, bu / **zerre-i** nā-çiz ü kem-ter, reşk-efgen-i hürşid-i ḥāver buyurıla. (*Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 1*). [*zerre-i,]*

zerre: *Çok küçük parça.*

Cüduñdan idüp hicāb derler / Ol **zerreye** kim ḥitāb idersin (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 7*). [*zerreye, -ye]*

zerre: *Zerre, çok küçük.*

Ya'nī vücūd-ı ḡaflet-āluduñda miqdār-ı **zerre-i** nā-çiz, şu'ūr u temyiz / kalmayup fark-ı nîk u bedden berī vü 'atılsın. (*Gül ü Mül, Diğer 302, Beyit 7*). [*zerre-i, -i]*

zerre: *Çok küçük parçacık, zerre.*

Ki her **zerrem** olmaḫda bir āftāb / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 311, Beyit 12*). [*zerrem, -m]*

zerrin-kadeh: *Altın kadeh.*

nergis-i mest, **zerrin-ḡadeḫin** ve lāle-i nu'mān piyālesin, leb-riz ü ser-şār idüp, / miyān-ı sebzezārda def'-i derd-i ser-i ḥumārda (*Gül ü Mül, Diğer 290, Beyit 5*). [*zerrin-ḡadeḫin, --in]*

zerrin: *Altın rengi, sarı.*

[...] / Mālik-i rāy-ı **zerrin** ü ḥüsn-i tedbīr, ya'nī vezir ibn vezir, [...] (*Gül ü Mül, Diğer 285, Beyit 16*). [*zerrin,]*

Ve her çend sāḡar-ı **zerrin** ü cām-ı billürine, bişter gelüp leb-ā-leb / olam, ya'nī kāse-i minā, cism-i latif-i rūḫ-fezāmıla, ser-şār u memlū ola ki, (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 6*). [*zerrin,]*

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḥcīr āña / Bī-‘umāle-i rāy-ı **zerrīn**, bu cümleden zībā vü hoşterīndūr ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [zerrīn,,]

meşşāta-i gāzab u kīn, ruḥsāruñi gāh gāliye-i la‘līn ve gāh gāze-i **zerrīn** ile / ārāyış ü tezyīn ider. (Gül ü Mül, Diğer 331, Beyit 2). [zerrīn,]

zerrīn-sāğar: Altın kadeh.

āsmānı, yed-i mü‘eyyed-i kudreti, perdāhte vü pīrāste kılup rüzān u şebān / **zerrīn-sāğar-ı** āftāb-ı raḥşānı ve sīmīn-kāse-i māh-ı tābānı, dā‘ir ü (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 5). [zerrīn-sāğar-ı, -ı]

zevī’l-iḥtīrām: Saygı sahipleri, saygıdeğer kişiler.

Eger ‘illet-i ḥürmet bende bi‘z-zāt olaydı, bunı iktīza iderdi, ki mecmū‘-ı / edyānda ḥarām olup, peygamberān-ı ‘izām ve enbiyā-yı **zevī’l-iḥtīrām**, (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 9). [zevī’l-iḥtīrām,,]

zevraḳ: Kayık.

Ve bāde-nūşān-ı aşhāb-ı şoḥbet, mevc mevc kenāre-i deryā-yı telātüm-zen- / i çemen ve leb-i pūr-ṭarab-ı cūybārda, **zevraḳ-ı** şahbāyla cihān cihān ‘ayş (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 1). [zevraḳ-ı, -ı]

Sākī şun o **zevraḳ-ı** şarābı / Cāy eyleyelüm kenār-ı ābı (Gül ü Mül, Diğer 294, Beyit 4). [zevraḳ-ı, -ı]

zinde: Canlı, diri.

zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdūr, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 6). [zindesini,, -sini]

zindesini, ki cilvegāh-ı ilhāmāt-ı iklīm-i lā-reybdūr, fütāde-i pister-i helāk ider. / [...] (Gül ü Mül, Diğer 315, Beyit 6). [zindesini,, -sini]

zindegān: Dirilik, hayat, yaşayış.

ü **zindegānī** oldı. / Nā-gāh maḥall-i ma‘rekeden bir gürūh-ı enbūh, güzār idüp (Gül ü Mül, Diğer 340, Beyit 13). [zindegānī, -ı]

zindegānī: I. Dirilik, canlılık, hayâtiyet II. Yaşayış, geçim.

zindegānī-i bī-şümār ile i‘tinā vü iftiḥār, ‘inde’l-‘uḳalā şāyeste vü sezāvār / olmaduğı [...] ‘ayān u (Gül ü Mül, Diğer 324, Beyit 2). [zindegānī-i,]

zinhār: Far. Sakın, sakın ha.

yegān yegān mevzū‘-ı ṭabaḳçe-i beyān itdüm, henüz zāt-ı nīkū-şifātumda / mevcūd u meknūzdur. **Zinhār**: (Gül ü Mül, Diğer 301, Beyit 8). [zinhār:,]

zişt: *Far. Çirkin. ziştî çirkinlik: ziştî-yi çehre.*

[...] / Bir miqdār tāvusvār, pāy-ı **zişt** ü siyāhuña nigāh eyle: (*Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 11*). [*zişt,*]

zişt-hüsuñ: *I. Kötü huylu, kötü karakterli II. Çirkin ve olumsuz ahlaklı.*

Egerçi şüretde hūb-rū vü nikū ve-līk ma‘nide bed-siret ü **zişt-hüsuñ**. / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 6*).
[*zişt-hüsuñ,*]

ziştî-i: *Çirkinlik.*

hakqumda ne mertebe kıl u kâl ve serzenîş-i bed-kārî vü isnād-ı **ziştî-i** / ef’âl eyledünse ma‘nen kendi şüret-i
ahvâl u hasb-ı hâlünî ikrâr u tezkâr (*Gül ü Mül, Diğer 305, Beyit 2*). [*ziştî-i,*]

Ve tā-key, kendü hüsn-i cemāl u ruhsār-ı ‘āle’l-‘ālūne, şīve vü nāz / ve ğunc u delāl idersün. Bir sâ‘at **ziştî-i**
refîk-i nâ-cinsünî ki hār-ı dil- (*Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 1*). [*ziştî-i,*]

ziver-efza: *Süs arttıran, süsü çoğaltan.*

ziver-efzâ-yı rüy-ı zemîn, insānu’l-‘ayn-ı dīde-i müslīmîn, ya ‘nî hātun-ı siyeh- / pūş ka‘betü’llāhı [...] tāvāf
ider. (*Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 14*). [*ziver-efzâ-yı, -yı*]

ziyā-bahş: *Işık saçan.*

Ve kendüne āftāb-ı cihān-tāb diyü nām-nihād olmışsın, ammā hūrşīd-i / ‘aklı, ki **ziyā-bahş** u pertev-resān-ı
iqlīm-i beden-i insānīdür, hem-vāre (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 8*). [*ziyā-bahş,*]

zivāde: *Çok, daha çok, daha fazla.*

yād idüp fütāde-i hāk-ı pāy-ı dōstān-ı şadākat-kīş ü āšnāyān-ı maḥabbet- / endīş olup cebīn-i sātı‘u’n-nūr-ı ihlāşı
dahı **ziyāde** mālīde-i zemīn-i niyāz (*Gül ü Mül, Diğer 308, Beyit 8*). [*ziyāde,*]

zīb: *Süslülük, güzellik, yakışıklılık.*

olan dü-rūze **zīb** ü nümāyiş-i ebleh-firīb-i āferīnişe, yüz vechle tercīh / eylemişlerdür. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 3*). [*zīb,*]

zīb-: (*Fars. zib*) *Süs, bezek.*

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, zība-gül-i **zīb-i** tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīka-i
[...] (*Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4*). [*zīb-i, -i*]

zībā: Süslülük, güzellik, yakışıklılık.

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden **zībā** vü hoşterīndūr ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [zībā,]

Çeşmi bir āhūdūr olmış şīrlər naḥçīr aña / Bī-‘umāle-i rāy-ı zerrīn, bu cümleden **zībā** vü hoşterīndūr ki çeşm-i (Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 4). [zībā,]

zībā: (Fars) Süslü II Güzel.

[...] / Ve bir şāhid-i **zībāyūm** ki ḥānuvāde-i cemāl u kemālden zuhūr itmīşūm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [zībāyūm,]

zībā: Süslü II Güzel III Kanaat.

nevrüzīdūr, müjde-i teşrīf-i ḥusrev-i kalem-rev-i nev-bahārī ile tarāvet- / efzā-yı fezā-yı gülzār olup dībā-yı **zībā-yı** reng-ā-reng-i būkalemūn ve atlas-ı (Gül ü Mül, Diğer 288, Beyit 9). [zībā-yı,]

[...] / Ve kendü **zībāyī-i** cemāl ve ra‘nāyī-i cāme-i ālūne nigh-sāz-ı pesend olup (Gül ü Mül, Diğer 314, Beyit 11). [zībāyī-i, -yī-i]

ma‘nāya ve **zībā-yı** dūşīzegān-ı mazāmīn-i ġarrāya, ḥıla‘-ı reng-ā-reng-i / fāḥirü‘t-tırāz-ı feşāḥat ve ‘ıkd-ı le‘ālī-i mütelālī-i belāḡatla bir güne ḥuliy- (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 2). [zībā-yı,]

zība-gül: Süslü gül.

Her kim ki bir dem beni şemm eyleye, **zība-gül-i** zīb-i tārek-i [...] / [...] bī-sāye serv-i pirāye-i ḥadīka-i [...] (Gül ü Mül, Diğer 300, Beyit 4). [zība-gül-i,]

zībā-nümā: Süslü, güzel gösteren.

me‘ābına sezāvār u elyaḡ u aḥrādūr ki meclis-i hoş-tarḥ-ı cihānı, dest-i / şun‘ u ḥikmeti, sāḡte vü ārāste ve nūḥ mīnā-yı **zībā-nümā-yı** (Gül ü Mül, Diğer 283, Beyit 4). [zībā-nümā-yı, --yı]

zīb-kerde: Güzelleştiren, güzellik veren.

‘adīmü’l-mişāllerine ki **zīb-kerde** vü zīnet-dāde-i kilik-i bī-‘ayb u ‘ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [zīb-kerde,]

zīnet-dāde: Süs veren.

‘adīmü’l-mişāllerine ki zīb-kerde vü **zīnet-dāde-i** kilik-i bī-‘ayb u ‘ilel / [...] (Gül ü Mül, Diğer 303, Beyit 11). [zīnet-dāde-i,]

zīnet-hvāh: Süslü, süsü barındırmak isteyen.

Ey Gül-i ḥod-rüy u bī-hüde-güy, v'ey mişāl-ı zenān-ı **zīnet-hvāh** u / āرایـش-cüy, ser-ā-pā reng ü büy! (*Gül ü Mül, Diğer 304, Beyit 11*). [*zīnet-hvāh,]*

zīrā: F. Çünkü, şundan dolayı ki.

‘Ömr-i dirāz-ı nā-pāydār la bī-hüde jāj-ḥāy u lāf-perdāz olduñ. Ve āgāh / olmaduñ ki güzāf u bī-ma‘nā güft u gūya ser-āgāz itdüñ. **Zīrā** pādşāh-ı (*Gül ü Mül, Diğer 322, Beyit 1*). [*zīrā,]*

[...] / Ve bu maḥalde şādıku‘l-kavl u rāst-gūysun, **zīrā** ben heşt-behişt ve sen (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 3*). [*zīrā,]*

olup, perde-i girān-sāye-i tekellüfī, talattuf u inbisāta tebdīl iderüm. / Ey bī-şerm ü ḥānmān-ḥarāb, fi‘l-ḥakīka rāst-cevābsın, **zīrā** ḥicāb u ḥayā, (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 12*). [*zīrā,]*

ve terāne-senc-i ḡurūr u kibr olup rütbeñi, muḥāfaẓa itdüñ. / **Zīrā** şeytān-ı la‘īn-i ḥod-bīn, Ḥazret-i Ādem, ‘aleyhi‘s-selām ki (*Gül ü Mül, Diğer 329, Beyit 5*). [*zīrā,]*

yokdur ki baña taḡallüb ü taḥakküm idesin. / **Zīrā** sen henüz cān u ciğer-güşe-i māder ü pīrāye-i āḡuş-ı dāye ve cilve-ger- (*Gül ü Mül, Diğer 338, Beyit 7*). [*zīrā,]*

zīşān: Şanlı.

ḳudsiyyeden zuhūr itmiş bir ḥadıṣ-ı meşhūrdur, nişān-ı faḥr u mübāhāt-ı / fermān-ı **zīşānīdür**. (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5*). [*zīşānīdür., -īdür]*

zī-şān: Şanlı.

Ey şadr-ı güzīn Ḥıdīv-i **zī-şān** / Sen zātuña lāyık eyle iḥsān (*Gül ü Mül, Diğer 280, Beyit 14*). [*zī-şān,]*

Ve şāhibi sā‘ir şüc‘ān-ı **zī-şān** gibi, ki maşdüka-i şıfat-ı şecā‘atleri, / [...] (*Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 11*). [*zī-şān,]*

zīver: Süs. II Zinet.

şüküfe-i semen ü yāsemen ve sünbül ü nesrīn ve nergis ü reyāḥīn birle pūr- / **zīver** ü tezyīn olup (*Gül ü Mül, Diğer 289, Beyit 4*). [*zīver,]*

zīver-: Süs. II Zinet.

Ben pādşāh-ı fermān-fermā-yı nūzhet-zemīn-i reyāḥīnüm. / Ve revnaḳ-ı çār-sū-yı şeş-cihet-i zamān ve **zīver-i** cemāl-ı heft-ıklīm-i (*Gül ü Mül, Diğer 296, Beyit 3*). [*zīver-i,]*

zīver-efzā: Süs arttıran, süsü çoḡaltan.

bend ü **zīver-efzā** oldu ve bu ebyāt-ı ābdārdan ol mertebe cevāhir-i tābdār, bezl / ü ihdā kıldı, ki şandūkça-i gūş-ı hūş-ı meclisiyānı, māl-ā-māl-ı dūrer ü le‘āl (Gül ü Mül, Diğer 336, Beyit 3). [zīver-efzā,]

zūd-fenā: Yok olmaya gidici, yok olma yolunda olan.

Ve ey mişāl-ı dem-i serī‘ü‘z-zevāl-ı şubh, kem-bekā vü bī-vücūd. / Ve ey mānend-i şafaķ-ı **zūd-fenā** vü hūn-ālūd, tā-çend tezerv-mānend (Gül ü Mül, Diğer 306, Beyit 6). [zūd-fenā,]

zuhūr: Ar. Zāhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

[...] / Ve bir şāhid-i zībāyum ki hānuvāde-i cemāl u kemālden **zuhūr** itmişüm. (Gül ü Mül, Diğer 299, Beyit 7). [zuhūr,]

belīgü‘l-lehçe, Hāzret-i ‘Alī kerreme‘llāhu vechehūden, cilve-ger-i hayyiz-i / **zuhūr** olup pīrāye-i mesāmi‘-i cemī‘-i cihāniyān olmuşdur. (Gül ü Mül, Diğer 307, Beyit 6). [zuhūr,]

kuđsiyyeden **zuhūr** itmiş bir hādīs-i meşhūrdur, nişān-ı fāhr u mübāhāt-ı / fermān-ı zīşānīdūr. (Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 5). [zuhūr,]

vesātet-i keyfiyyet-i şāhbā ile **zuhūr** ider, bir hālet-i ‘arīzī ola. / O maķūle kuvvet ü kudretten maķall-i iķtizāda nesne hāşıl u zāhir (Gül ü Mül, Diğer 321, Beyit 10). [zuhūr,]

tamām zāhir ü hüveydā ve ser-ā-ser ‘ālem ü ‘ālemiyān, feyz ü rahmet-i / ‘āmm-i Īzid-i ‘azīzū‘l-‘allāmdan hişşe-gīr ü behremend olup **zuhūr-ı** (Gül ü Mül, Diğer 343, Beyit 6). [zuhūr-ı,]

zūkām: Nezle.

Keşret-i istişmāmuñ, bādī-i renc-i şudā‘ ve bā‘iş-i ālām-ı **zūkām** / iken niçün yine şemīm-i müşg-bāruñla iftiḥār kılırsın. (Gül ü Mül, Diğer 309, Beyit 8). [zūkām,]

zülāl: Safi, hafif, soğuk, güzel su.

Ben ḥod, belki cümle-i edyān ve cemī‘-i ezmānda çün āb-ı / miyāh u **zülāl**, mubāḥ ve ḥelāl idüm. (Gül ü Mül, Diğer 339, Beyit 11). [zülāl,]

zü‘l-celāl: Celal sahibi, azamet, izzet ve heybet sahibi Allah.

[...] / berāy-ı temāşā-yı şun‘-ı lā-yezālī ve müşāhede-i āyāt-ı beyyināt-ı **zü‘l-celālī**, (Gül ü Mül, Diğer 291, Beyit 12). [zü‘l-celālī, --i]

züleyhā: Yusuf peygamber ile aralarında çeşitli olaylar geçen ve sonunda onun eşi olan kadın.

Şan **Züleyhā** ḥalvetidür gonçe-i der-beste kim / [...] (Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 9). [züleyhā,]

züleyhāvi-bād.: I. Züleyha'nın karakteristik özelliği II. Züleyha karakterli rüzgar III. Züleyha gibi esen rüzgar.

Bil ki ol Yūsuf-ı Mısrî-çemenüm ki derün-ı h̄alvet-h̄âne-i ḡonçede, / dest-i ḡüstāh-ı **Züleyhāyî-bād**, dāmen-i pākūmi çāk çāk itmışdır. (*Gül ü Mül, Diğer 298, Beyit 7*). [*züleyhāyî-bād*,]

zülfi: 1. yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi 2. Saç 3. ‘Osmanlı Sarayının ‘Zülüflü Ağalar’ denilen iç oğlanları ile ‘Zülüflü Baltacılar’ denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takip taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saç taklidi iki kolan takma saçın adıdır. ‘Ağa’ unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, ‘Baltacı’ denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saç taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden göğüslerine sarkıtırlardı.

bahārdur, hem-vāre du ‘ā-yı ‘ömr ü devlet-i rüz-efzūnum ider. / Peyk-i sebük-pāy-ı nesīm-i şabā ki, seyyāh-ı çin-
i **zülfi-i** maḥbūbān ve (*Gül ü Mül, Diğer 297, Beyit 6*). [*zülfi-i*, --i]

zülfi: Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).

[...] / **Zülfi** bir ejderdür itmış nice Rüstemler zebūn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*zülfi*,]

[...] / **Zülfi** bir ejderdür itmış nice Rüstemler zebūn (*Gül ü Mül, Diğer 318, Beyit 3*). [*zülfi*,]

züll: Hakir olma, alçalma. Zillette oluş. Horluk.

Ve [...] ile leb-cünbān-ı ḡurūr u istikbār / olup, la‘īn-i bī-dīn, giriftār-ı ḡull-ı **züll-i** la‘net ü nefrīn ve ser-gerdān-
ı (*Gül ü Mül, Diğer 328, Beyit 1*). [*züll-i*, --i]

zulm: Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Cem‘ eyleyüp ‘ilm ü faẓl u ‘adli / Ref‘ eyledi cevri ü **zulm** u cehli (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 2*). [*zulm*,]

zü’l-menn: Allah, tanrı.

Ya‘kūb mıyum ki itdi **zü’l-menn** / Beytü’l-ḥazeni baña nişīmen (*Gül ü Mül, Diğer 279, Beyit 16*). [*zü’l-menn*,]

zulmet-süz: Karanlığı yakan.

[...] ki nūr- / ı **zulmet-süz-ı** mişkāt-ı zāt-ı şamedānīdür, ‘amm-i nevāle, peder-i (*Gül ü Mül, Diğer 310, Beyit 3*).
[*zulmet-süz-ı*,]

zu‘m: Batıl zan, şüphe, yanlış zan.

Bu ḥam-ı heftüm nīlgūnda, egerçi kim nice nice serd ü germ ve dūrışt ü / nerm mu‘āyene eylemiş
ve **zu‘muṇca** mis-i nakıṣu’l-‘ayyār vücdüñü, püte-i (*Gül ü Mül, Diğer 320, Beyit 1*). [*zu‘muṇca*, -un, -ca]

zu‘m: Asılsız iddia, boş inanç.

[...] / Beni sebeb-i bî-nevâî ve bâdî-i gedâyî **zu'm** u kıyâs itdün. (*Gül ü Mül, Diğer 316, Beyit 8*). [*zu'm,*]

4. SONUÇLAR

Ahmet Fasîh Gül ü Mül Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü önceki yapılan çalışmalar dikkate alınarak oluşturulmuş bir bağlamlı sözlük ve dizin çalışmasıdır. İşlevsel sözlük olarak nitelenen bölümde ise kelimelerin bağlama göre kazandıkları anlamlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın bağlamlı dizin bölümünde abecesel olarak dizilmiş sözlük, kelimelerin anlamlarını verirken kelimelerin geçtiği beyitleri de içermektedir.

Bağlamlı dizin sözlüklerinin amacı standart sözlükler gibi söz varlığını oluşturan dil öğelerinin kökenini, türünü vb. ortaya koymak olmadığı için örnek alınan bağlamlı dizin sözlükleri gibi bu sözlükte de aynı uygulamaya gidilmiş; kelime kökeni, türü vb. bilgileri gösteren kısaltmalar kullanılmamıştır.

TEBDİZ sistemi aracılığıyla sözlük çalışması hazırlarken araştırmacı tarafından anlamlandırılmadık tek bir kelime bırakılmamıştır. Herhangi bir sözlükte anlamına rastlanılmayan sözcükler söz konusu olduğunda bunları, geçtiği beytin anlamı dikkate alınarak anlamlandırılmıştır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları klasik Türk şiirini daha iyi anlamak için başvurulan yöntemlerden biridir. Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül adlı eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü ismini taşıyan bu çalışma ile söz konusu eserin söz varlığını, cümlede ait oldukları bağlamından hareketle ortaya koyarak işlevsel sözlük oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül Adlı Eserinin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü isimli çalışmada giriş kısmında çalışmanın amacı ve yöntemi ortaya konulmuştur. Birinci bölümde Ahmet Fâsih'in hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde öncelikle bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük hakkında bilgi verilip sonrasında Ahmet Fasîh Gül ü Mül'nde bağlamlı dizin ile ilgili araştırmacının tespitlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Ahmet İÇLİ'nin Gül ü Mül tenkitli metni esas alınarak oluşturulan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmasına yer verilmiştir.

17. yüzyıl şairlerinden olan Ahmet Fasîh üzerine oldukça fazla çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Ahmet İÇLİ tarafından hazırlanan Gül ü Mül tenkitli metni esas alınarak hazırlanan bu çalışmayla Fasîh'in tanınmasına ve anlaşılmasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Ayrıca Fasîh'in eserlerine bütüncül bakışa kapı aralayarak şahıs ve eseri hakkında bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynak olması hedeflenmiştir.

Sisteme yüklenen kelimeler bağlam merkezli bir yaklaşımla ele alınıp tek tek anlamlandırılmıştır. Sözlük çalışması olan bu tez; daha önce bu alanda yapılmış tespite dayalı veya sadece dil çalışmalarına katkı sağlayan bir çalışma olmaktan öte her iki konuyu da kapsamaktadır.

Ahmet Fasîh'in Münazara-i Gül ü Mül Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü'nün düzenlenmesi aşamasında daha önce hazırlanmış olan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları esas alınmıştır. Her kelimenin sözlük anlamı da beraberinde verilmiş, kullanım şekli de örnek beyitlerde gösterilmiştir. İlave olarak eserde tespit edilen ses olaylarına da değinilmiştir. Tek tek ayrıştırılan kelime ve terkipler üzerinden Ahmet Fasîh'in anlam, hayal, duygu ve düşünce dünyası ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışma sayesinde özeld e serin söz varlığının belirlenmesiyle metinler üzerine detaylı analizler yapılab ilmiştir.

Ünlem, ikileme ve dua sözleri ve tamlamaların; çeşitleri, dilleri, metin içinde ne şekilde kullanıldıkları gösterilmiş ve değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Türkçe-Farsça-Arapça tamlamalardan yararlanılmıştır. Arapça tamlamalar kendi içinde Türkçe tamlama usulü Farsça tamlama içine alınmış. Divan içinde kullanılan tamlamaların çoğunluğunun Arapça-Farsça tamlamalardan oluştuğu, çok sayıda Türkçe tamlamanın da bulunduğ u tespit edilmiştir.

Eser içinde deyimlere yer verilmiştir. Eserdeki isimler özel ve sevgiliye ait isimler olarak gruplandırılmıştır. Özel isim başlığı altında divanda şairin düşünce, duygu ve sanat dünyasına katkı sağlayan isimlere yer verilmiştir. Eserde bu isimlerin yer aldığı beyitler incelenerek, dünyasında nasıl yer bulduklarına, hangi benzetme unsurları etrafında tasvir edildiklerine dair örnek beyit üzerinden tespitler yapılmıştır.

Fiiller kısmında eserde yer alan fiiller ve fiil oluşumları gözden geçirilmiş, fiiller kendi içinde sınıflama ve gruplandırmaya tabi tutulmuştur. Sınıflandırmada Zeynep Korkmaz'ın "Türkiye Türkçesi Grameri" adlı kitaptan faydalanılmıştır.

Fasîh Ahmet Dede'nin Gül ü Mül adlı eseri, onun hayatı, sanatı ve edebiyat dünyasındaki derin izlerini takip eden tüm araştırmaların ışığında, âdeta bir başyapıt olarak öne çıkmaktadır. Bu eşsiz eser, süslü anlatım (sanatlı nesir) türünün en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilmekte ve dilin incelikleriyle örülmüş bir edebiyat hazinesi olarak değer bulmaktadır. Eserin içinde Türkçe, Arapça ve Farsça tamlamalarla oluşturulmuş anlam kümeleri, âdeta birer incelikli dokuma gibi işlenmiş, kelimeler bir araya gelirken bir uyum oluşturmuştur. Gül ü Mül; hadislerden ayetlere, manzum alıntılardan derin metaforlara kadar geniş bir yelpazede örülmüş anlatı sunmaktadır.

Gül ü Mül, mensur bir eser olarak nitelense de bu eserin özünü oluşturan birçok manzum parça, metnin derinlikli yapısını ve şairane ruhunu gözler önüne sermektedir. Fâsih Ahmet Dede; Türkçe, Farsça ve Arapça tamlamaları ustalıkla harmanlamakla kalmamış, aynı zamanda bu dillerin tüm zarafetini, şiirsel alıntılarla uzun ve dikkatlice kurgulanmış cümleler içinde işleyerek dilin en ince oyunlarını sergilemiştir.

Divan edebiyatının karakteristik özelliklerinden biri olan seci, Gül ü Mül'deki dilsel zenginliği daha da belirginleştirmiştir. Bu eser, sadece kelimelerin ötesine geçerek, seslerin ve anlamların arasındaki ince bağı da gözler önüne sermiştir. Gül ü Mül'deki manzum parçalar, Fasîh Ahmet Dede'nin diline olan hâkimiyetini, edebiyatına kattığı derinliği ve çok yönlülüğünü gösteren parıltılı izlerdir. Türk, İran ve Arap edebiyatlarının farklı dönemlerinden yapılan şiir alıntıları, eserde zengin bir kültürel çeşitlilik sunar. Bu kullanımlar, Fasîh Ahmet Dede'nin derin bilgi birikimini yansıtır.

Gül ü Mül, yalnızca bir münazara olarak değil aynı zamanda sembolizm, mazmun ve mecazlarla bezenmiş alegorik bir yapıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tez çalışmasında, Gül ü Mül'de kullanılan dil bilgisel unsurlar üzerinde titizlikle durulmuş, eserin dilsel yapısındaki ses olayları, fiiller, ünlemler, bağlaçlar, edatlar, ikilemeler, isimler ve tamlamalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, ayetler, hadisler ve kelâm-ı kibarlar metnin dokusunu şekillendirirken her biri birer anlam katmanı ekleyerek eserin derinliğini artırmıştır.

Sonuç itibarıyla Fasîh Ahmet Dede ile ilgili olarak kaleminin son derece güçlü, ifadelerinin kuvvetli olduğu yapılan eser incelemelerinden tespit edilmiştir. Tez çalışmasında Fâsih Ahmet Dede'nin Gül ü Mül adlı eseri, dil bilgisi açısından derinlemesine bir incelemeye tabi tutulmuştur. Eser yalnızca dil bilgisi açısından değil, edebiyatın estetik değerleri açısından da derinlemesine bir incelemeyi hak eden bir eser olduğu sonucuna varılmıştır. Eser, kelimelerin ahenkle dans ettiği, anlamın çok katmanlı bir şekilde çözülüp yeniden şekillendiği, her bir satırının sanatla yoğrulduğu bir başyapıttır.

KAYNAKLAR

- Çıpan, M. (1991). *Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çıpan, M. (2003). *Fasih Divanı* Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Dağlar, A. (2008). Mevlevî Edebiyatı Kaynaklarından Tezkire-İ Şu'arâ-Yı Mevleviyye İle Semâ'-Hâne-İ Edeb'in Mukâyesesi. *Electronic Turkish Studies*, 3(2).
- Dede, E. (2000). *Tezkire-i Şuarâ-i Mevleviyye*. Mevlâna Müzesi İhtisas Kütüphanesi, 1502.
- Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. haz. ve yay. Aydın Sami Güneçyal. Aydın Kitabevi Yayınları.
- Erdem, S. (2013). *Ali Enver Semâ-hâne-i Edeb*. TTK Yayınları.
- Esat Efendi, M. (1999). *Lehçetü'l-Lugat*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İçli, A. (2014a). Fasîh'in Rûz U Şeb Münâzarası. *Ekev Akademi Dergisi*, (60), 513-537.
- İçli, A. (2014b). *Fasîh-i Mevlevî Gül ü Mül*. Karadeniz Dergi Yayınları.
- İçli, A. (2014c). Fasîh'in Tenbâkû-Nâmesi. *Journal Of International Social Research*, 7(31).
- İçli, A. (2016). Fasîh'in Yeni Türkçe Şiirleri. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 189-204.
- İçli, A. (2022). *Risâle-i Enbiyâ (Fasîh, Ahmed Dede)*. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü.
- İçli, A. (2023a). Ah Fasih Vah Fasih: Behiştabad'ı Kim Yazdı?. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 31(31), 296-322.
- İçli, A. (2023b). Fasîh'in Kalem Makalesi Veya Peygamberler Kıssası Adlı Eseri. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(3), 1847-1877.
- Kanar, M. (1998). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. Birim Yayınları
- Karaağaç, G. (2015). *Dil bilgisi ve anlam bilgisi çözümlemeleri*. Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri, Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı.
- Korkmaz, Z. (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mutçalı, S. (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*. Dağarcık Yayınları.
- Öz, Y. (1996). *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*. Ankara Üniversitesi.
- Öztürk, F. (2007). *Baki Divanı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük)*. Ankara Üniversitesi.
- Sevindik, H. (2011). *Fasîh Ahmed Dede'nin Behîşt-Âbâd Adlı Mesnevisi, (İnceleme-Metin-Dizin)*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tahir, B. M (2009) *Osmanlı Müellifleri, C. II*, Bizim Büro Basımevi.
- Ünsal Topçu, G. (2021) *Fasîh Ahmed Dede Dîvânı bağlamalı dizin ve işlevsel sözlüğü*. İnönü Üniversitesi.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Zavotçu, G. (2006). *Divan Edebiyatı, Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*. Kocaeli Üniversitesi.
- Zavotçu, G. (2013). *Klâsik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, Kesit Yayınları.
- Ahmet Yesevi Üniversitesi. (2024, 14 Ağustos). *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/>
- Ayverdi İ, (2024, 10 Ocak-01 Ekim). *Kubbealtı Lugatı*. <https://www.lugatim.com/s/>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Ahzâb Suresi 33/45* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Ahz%C3%A2b-suresi/3578/45-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Bakara 2/119* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/126/119-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Bakara 2/219* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/226/219-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Enbiyâ Suresi 21/30* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Enbiy%C3%A2-suresi/2513/30-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Mü'min Suresi 40/16* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/M%C3%BC'min-suresi/4149/16-ayet-meali>
- Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Rûm Suresi 30/50* <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Rum-suresi/3455/50-ayet-meali>

Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Tevbe Suresi* 9/120
<https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Tevbe-suresi/1355/120-ayet-meali>

Kur'ân Yolu. (Erişim 11 Kasım 2024), *Yusuf Suresi* 12/90
<https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Yusuf-suresi/1685/90-ayet-meali>

Kültür ve Turizm Bakanlığı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. (2024, 30 Temmuz). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <http://www.tdk.gov.tr/>

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2024, 04 Eylül). <https://sozluk.gov.tr/>